

Gewijzigde

Jaarstukken 2020

provincie limburg

Colofon

Uitgave | Provincie Limburg, cluster Financiën
bezoekadres: Limburglaan 10 Maastricht | postadres: Postbus 5700 6202 MA Maastricht
tel.: +31 (0)43 389 99 99 | e-mail: postbus@prvlimburg.nl | www.limburg.nl

augustus 2021

Gewijzigde Jaarstukken 2020

Jaarverslag 2020
Programmaverantwoording
Paragrafen

Jaarrekening 2020
Programmarekening
Balans

Maastricht, september 2021

Inhoud

Inleiding	5
Deel 1 Programmaverantwoording.....	19
Structuur	21
1.1. Investeringsklimaat.....	25
1.2. Innovatiekracht	41
1.3. Onderwijs en arbeidsmarkt	69
2.1. Sociale agenda, zorg en veiligheid.....	79
2.2. Cultuur	91
2.3. Sport	115
2.4. Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra	123
3.1. Openbaar vervoer en railagenda	139
3.2. Bereikbaarheid en mobiliteit	151
3.3. Wonen in Limburg.....	173
3.4. Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit	181
3.5. Hoogwaterbescherming langs de Maas.....	197
3.6. Water.....	205
3.7. Energie, circulaire economie en milieu.....	217
3.8. Natuur	239
4.1. Bestuur	255
4.2. Overhead	281
4.3. Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën.....	283
4.4. Provinciale Staten en Griffie	287

Verplichte paragrafen	289
5.1. Lokale heffingen	295
5.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	301
5.3. Onderhoud kapitaalgoederen	319
5.4. Financiering	325
5.5. Bedrijfsvoering	341
5.6. Verbonden partijen	359
5.7. Grondbeleid	413
5.8. Portfoliomanagement	421
5.9. COVID-19	427
Deel 2 Jaarrekening 2020	429
6.1. Balans per 31-12-2020	431
6.2. Overzicht van baten en lasten 2020	433
6.3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	435
6.4. Toelichting op balans per 31-12-2020	441
6.5. Toelichting op het overzicht baten en lasten 2020	479
6.6. Wet normering topinkomens	493
6.7. Gebeurtenissen na balansdatum	495
6.8. Verantwoording Specifieke uitkeringen 2020	497
6.9. Uitvoeringsinformatie 2020	503
Bijlagen.	505
Bijlage 1: Verwerkte en aangenomen moties	507
Bijlage 2: Lijst met afkortingen	517
Bijlage 3: Doorwerking naar begroting 2021 e.v.	529
Bijlage 4: De bestuurlijke intenties vastgoed in verband met waardering op de provinciale balans....	595
Bijlage 5: Benchmark dashboard BBV	597
Bijlage 6: Wijzigingsbesluiten reserves ultimo 2020	603
Bijlage 7: Kredietbesluit	607

Inleiding

Voor u liggen de **gewijzigde** Jaarstukken 2020. Deze maken onderdeel uit van een totaal dossier dat tevens de Jaarrekening omvat.

Deze (gewijzigde) Jaarstukken 2020 kennen een vertraagde bestuurlijke behandeling als gevolg van de IKL casus en de daaruit volgende onderzoeken. Nadat de Jaarstukken 2020 reeds waren gepubliceerd is de bijhorende controleverklaring later dan verwacht opgeleverd. Dit omdat de uitkomsten van diverse onderzoeken naar rechtmatigheid en integriteit nog niet bekend waren. Deze zijn echter wel relevant voor het verstrekken van deze verklaring.

Als gevolg van deze vertraging is de financiële positie ultimo 2020 geactualiseerd en door de accountant gecontroleerd. Dit in het kader van “gebeurtenissen na balansdatum”. Deze actualisatie heeft niet geleid tot een aanpassing van de cijfers. Echter: informatie over de vertraging en de lopende onderzoeken maakt relevant onderdeel uit van jaarverslaglegging. Over het vertraagde proces, controleverklaring en nog niet afgeronde onderzoeken is daarom een toelichting toegevoegd in het onderdeel “Niet uit de balans blijvende verplichtingen”. Dit vormt daarmee de aanleiding om gewijzigde Jaarstukken 2020 te publiceren. Om de stukken compleet te maken is het eerder gepubliceerde erratum¹ bij de beantwoording van de schriftelijke vragen op de reeds gepubliceerde jaarstukken 2020 eveneens verwerkt.

Met deze provinciale Jaarstukken verantwoorden wij ons over het uitgevoerde beleid 2020 en de daarbij horende middeleninzet, conform de opzet van de Programmabegroting 2020 en de vastgestelde begrotingswijzigingen daarop.

Het beleid 2020 is gebaseerd op het Collegeprogramma 2019-2023: “*Vernieuwend Verbinden*” en de daaruit volgende beleidskaders en beleidsbrieven welke in deze statenperiode zijn vastgesteld.

¹ [Beantwoording Schriftelijke Vragen Jaarstukken 2020, brief GS van 1-6-2021 \(GS 2021-13671\) Limburg - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

1.2. De provinciale financiën ultimo 2020 samengevat

Het jaar 2020 heeft in teken gestaan van de coronacrisis, de getroffen maatregelen en de gevolgen hiervan voor de wereld. De maatregelen om de pandemie onder controle te krijgen hebben grote gevolgen voor de economie. Zo kent de Nederlandse economie een historische krimp in 2020 van 3,8%, de grootste krimp ooit gemeten. De kredietcrisis in 2009 kende een krimp van 3,7%. De nationale schuldpositie neemt fors toe en er zijn nog steeds veel onzekerheden en risico's. Veel antwoorden op vragen wat dit voor Nederland en dus Limburg gaat betekenen zullen op het bord van een nieuw kabinet komen, na de 2^e Kamerverkiezingen. Wij merken daarbij op dat deze ontwikkelingen ook van invloed kunnen zijn op de op 24 april 2020 gepresenteerde "nieuwe financiële werkelijkheid", waarin het beeld is geschetst dat financiële middelen naar de toekomst schaarser worden.

Provinciale Staten van Limburg zijn middels informerende stukken² periodiek op de hoogte gebracht over de impact van de coronacrisis en de provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het coronavirus. Met de Voorjaarsnota 2020 en de Programmabegroting 2021 is onder de noemer 'Rolvast, koersvast en met versterkte slagkracht' en aanvullend op de directe crisismaatregelen een raamwerk bepaald voor de aanpak tot herstel. Dit raamwerk vullen wij verder in.

Wij versterken onze slagkracht binnen onze reeds vastgestelde beleidsmatige en financiële kaders. Deze maatregelen zijn opgenomen in de Voorjaarsnota 2020 en de Programmabegroting 2021 onder de noemer 'versterkte slagkracht' zoals: het versnellen van infrastructurele maatregelen, versterking van het LEF-fondsvermogen, versnelde inzet van middelen voor restauratieprojecten, extra ruimte voor onze maatschappelijke organisaties en de inzet van LIOF voor MKB en versnelde inzet voor toeristisch herstel.

De Provincie Limburg is zelf, in haar ondernemende rol, ook niet volledig gevrijwaard van alle risico's die zich voordoen bij revolverende investeringen in deelnemingen en financieringen. Maar ook niet in de secundaire maatschappelijke rol. In deze Jaarstukken 2020 zien we de impact van de crisis nadrukkelijk terug. Om de financiële risico's die zich voordoen in het portfolio van deelnemingen en leningen als gevolg van corona op te kunnen vangen heeft er bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 een extra storting plaatsgevonden in de risicoreserve "Financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking" van € 5,39 mln. De financiële risico's van de tegenpartijen blijven echter lastig in te schatten omdat de pandemie nog steeds invloed heeft (ook in 2021) op de ondernemingen. Op basis van de geactualiseerde doorlichting is er in de jaarrekening 2020 een extra toevoeging van € 5,51 mln. Dit is gebeurd conform het vigerende beleidskader Sturing in Samenwerking waarbij op basis van de jaarrekeningresultaten wordt geanalyseerd of er extra stortingen nodig zijn om verwachte duurzame waardeverminderingen van financieel vaste activa af te kunnen dekken. De totale bufferomvang van deze reserve bedraagt ultimo 2020 € 84,04 mln.

Meer duidelijkheid over mogelijke schadecompensatie door het Rijk wordt verwacht bij de septembercirculaire 2021. Vastgestelde Jaarstukken van de provincies dienen daarbij als een uitgangspunt. Over de schade na 1 juni 2020 ten gevolge van Corona is een aparte paragraaf opgenomen (zie § 5.9 COVID 19). Op basis van uitspraken van de commissie BBV d.d. 26-1-2021 worden mogelijke opbrengsten uit het compensatiepakket na 1 juni 2020 verwerkt in de Jaarstukken 2021.

---

² De laatste update: brief GS van 9-2-2021 (GS 2021- 3538), zestiende informerende stuk.

Ondanks de pandemie ligt er een sluitende jaarrekening 2020 voor. Er resteert een voordelig vrij resultaat van € 8,59 mln. Deze bestedingen zijn gedaan vanuit een gezonde financiële positie. Er is structureel evenwicht, een gezonde vermogenspositie en voldoende weerstandsvermogen. Wij lichten dit samenvattend toe.

Verkorte programmarekening 2020

Onderstaande tabel geeft verkort op programmaniveau inzicht in de baten en lasten, de verschillen en het uiteindelijke resultaat 2020.

€ x 1 mln.

	Lasten			Baten			Saldo		
	Begroting ná wijzigingen	Realisatie	Verschil begroting/ realisatie	Begroting ná wijziginge	Realisatie	Verschil begroting/ realisatie	Begroting ná wijziginge	Realisatie	Verschil begroting/ realisatie
Baten en lasten begrotingsprogramma's	463,55	456,09	7,46	124,22	147,01	-22,79	-339,33	-309,08	-30,25
Overhead	49,45	47,08	2,37	0,27	1,13	-0,86	-49,18	-45,95	-3,23
Algemene dekkingsmiddelen	-5,18	-6,90	1,73	314,07	358,77	-44,70	319,24	365,67	-46,43
Provinciale Staten en Griffie	3,79	3,42	0,37	0,00	0,00	0,00	-3,79	-3,42	-0,37
Totaal baten en lasten	511,61	499,68	11,93	438,55	506,90	-68,35	-73,06	7,22	-80,28
Toevoeging reserves	308,65	304,14	4,50	0,00	0,00	0,00	-308,65	-304,14	-4,50
Aanwending reserves	0,00	0,00	0,00	385,31	397,30	-11,99	385,31	397,30	-11,99
Totaal	820,26	803,83	16,43	823,87	904,21	-80,34	3,61	100,38	-96,77

Het financiële resultaat ultimo 2020 bedraagt € 100,38 mln. en wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door een boekwinst uit de verkoop van obligaties, zoals gemeld bij de behandeling van de Financiële Eindejaarsbijstelling 2020. Daarnaast betreft het vooral overboekingsvoorstellen. In dit kader worden de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie ad € 96,77 mln. nader geduid.

Belangrijkste verschillen met invloed op het resultaat 2020

€ x 1 mln.

Verschillen met invloed op resultaat ná verrekeningen met reserves	Resultaat	Effect	Overboeking naar begroting 2021 - 2024	Reservering voor begroting 2025 e.v.
Geraamd batig resultaat 2020 ná Eindejaarsbijstelling 2020	3,61			
Afwijkingen gerealiseerde resultaat t.o.v. de raming:				
1. Reguliere baten en lasten in programma's	50,65	V	49,29	-0,69
2. Personele lasten	2,00	V	1,90	
3. Overhead	1,69	V	1,06	
4. Kapitaallasten	-0,04	N		
5. Opcenten MRB	-0,59	N		
6. Algemene uitkering provinciefonds	0,02	V		
7. Resultaat voorgaande dienstjaren	1,52	V		
8. Verkoop obligatieportefeuille	44,17	V	26,65	11,13
9. Overige financiële middelen	0,52	V		
10. Vrijval reserves	2,34	V		
11. Extra toevoeging aan risicoreserve SiS	-5,51	N		
Resultaat 2020	100,38	V	78,89	10,44
Bestemming resultaat 2020				
Dekking overboekingsvoorstellen	89,33			
Motie 2719 Steun kwetsbare kinderen	0,13			
Toevoeging aan bruteringsreserve Limburgs Museum	0,30			
Invulling generieke taakstelling uit vrijval reserves	2,04			
Totaal	91,79			
Vrij te bestemmen resultaat	8,59			

1.3. Financiële besluitvorming in 2020

In deze paragraaf presenteren wij de begrotingswijzigingen en kredietbesluiten in 2020. Daarnaast is er een aantal mutaties in de reserves, die bij de jaarstukken worden geformaliseerd.

Begrotingswijzigingen 2020

Begroting 2020		
BW0	Programmabegroting 2020	8-11-2019
BW1	Doorwerking EJB 2019	13-12-2019
BW2	1e Afwijkingenrapportage 2020	29-6-2020
BW3	Jaarstukken 2019 (overboekingsvoorstellen)	29-6-2020
BW4	2e Afwijkingenrapportage 2020	6-11-2020
BW5	Financiële Eindejaarsbijstelling 2020	18-12-2020

Kredietbesluiten 2020

- Jaarlijkse investeringskrediet voor beheer van provinciale wegen (€ 8,7 mln.) vastgesteld bij de Programmabegroting 2020 (PS 8-11-2019);
- Besluiten m.b.t. Heroverweging Mobiliteitsopgaven en –ambities 2020-2033 en Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (PS 14-2-2020) verwerkt in d 1^e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 29-6-2020) per saldo € 1,55 mln.;
- Investerings m.b.t. infrastructuur (€ 12,15 mln.) en ICT (€ 1,46 mln.) bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 6-11-2020);
- Investerings m.b.t. infrastructuur (€ 21,2 mln.) en ICT (€ 0,69 mln.) bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 18-12-2020);

Ten slotte is in bijlage 7 een kredietbesluit opgenomen m.b.t. overdracht van provinciale wegen die in 2020 zijn geëffectueerd. Het betreft een financieel-technische aframing van bestaand krediet. Zie ook de 3e W-vraag in de programmaverantwoording bij 3.2.5. Onderhoud, beheer en rehabilitaties provinciale wegen.

Wijzigingen in reserves

Op basis van de jaarlijkse doorlichting kunnen onderstaande reserves worden opgeheven wegens functieverlies. Het betreft reserves uit vorige statenperiodes.

- Bestemmingsreserve Herontwikkeling Tapijnkazerne;
- Bestemmingsreserve Culturele kansen;
- Reserve Waterveiligheid Maas;
- Bestemmingsreserve Zilver- en Bronsgroene Natuur;
- Reserve DU-uitkering Externe Veiligheid;
- Bestemmingsreserve realisatie N266;
- Bruteringsreserve ontschotten Gouvernement.

1.4. Kleurindicaties

Onderstaand treft u een samenvatting aan van de aantallen gerealiseerde resultaten met stoplichten kleurenindicaties groen (volledig gerealiseerd), oranje (gedeeltelijk gerealiseerd) en rood (niet gerealiseerd).

1.1 - Investeringsklimaat				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
14				
1				
1				

1.2 - Innovatiekracht				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
22				
4				
0				

1.3 - Onderwijs en arbeidsmarkt				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
3				
0				
0				

2.1 - Sociale agenda, zorg en veiligheid				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
8				
0				
0				

2.2 - Cultuur				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
15				
2				
0				

2.3 - Sport				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
2				
3				
0				

2.4 - Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
6				
1				
0				

3.1 - Openbaar vervoer en railagenda				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
8				
1				
2				

3.2 - Bereikbaarheid en mobiliteit				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
20				
8				
1				

3.3 - Wonen in Limburg				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
2				
2				
0				

3.4 - Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
13				
1				
0				

3.5 - Hoogwaterbescherming langs de Maas				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
5				
0				
0				

3.6 - Water				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
7				
1				
0				

3.7 - Energie, circulaire economie en milieu				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
20				
3				
0				

3.8 - Natuur				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
8				
1				
0				

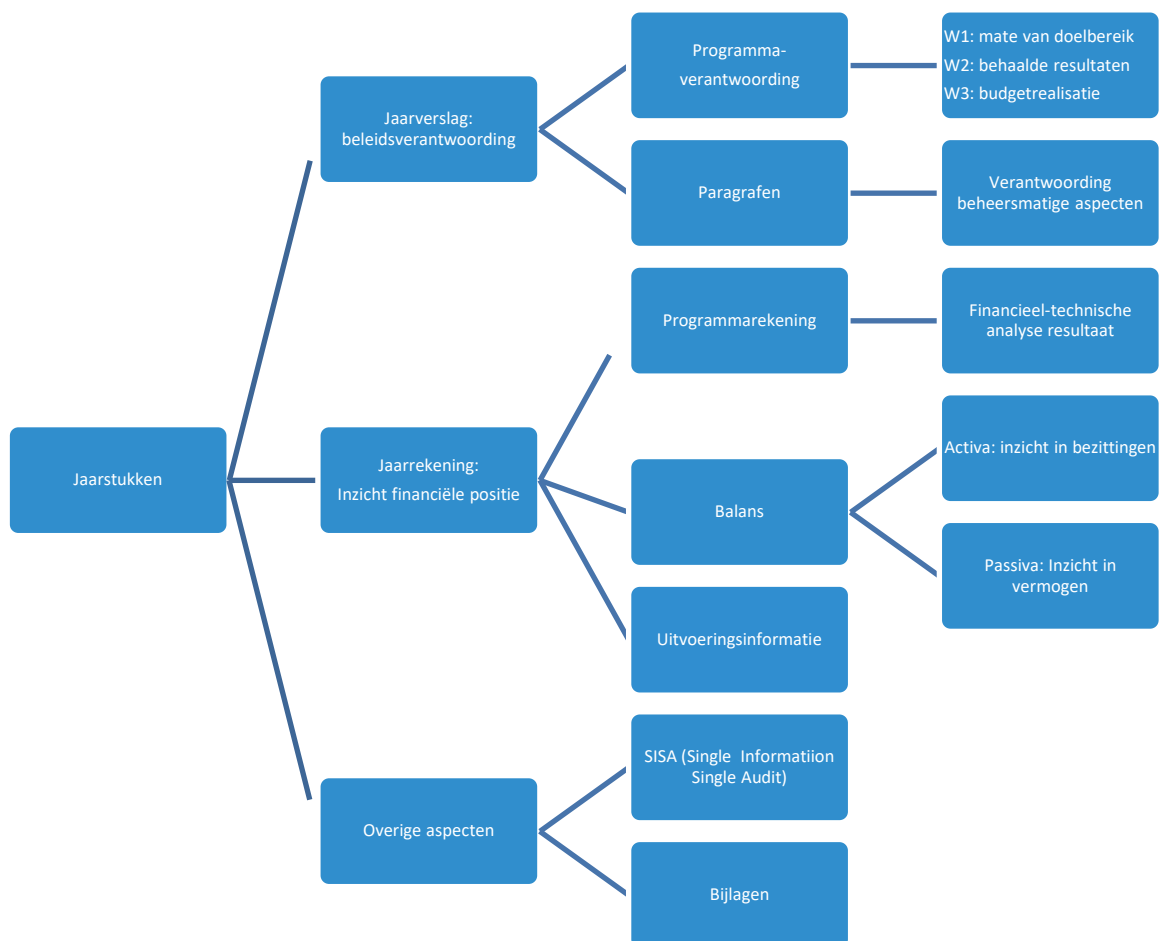
4.1 - Bestuur				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
28				
6				
0				

Totaal				
Gerealiseerde resultaten per jaar				
2020	2021	2022	2023	
181				
34				
3				

Toelichting				
Dit betreft een overzicht van de totale aantallen geheel (groen), gedeeltelijk (oranje) en niet (rood) gerealiseerde resultaten per programmaliijn. Voor een uitgebreide toelichting van de resultaten verwijzen wij u naar de toelichting bij het desbetreffende programma.				

1.5. Leeswijzer

De wettelijke kaders voor wat betreft de opzet (indeling en onderwerpen) van deze jaarstukken, liggen vast in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) en hebben tot doel om Provinciale Staten in hun kaderstellende en controlerende rol te ondersteunen. Dit betekent dat de jaarstukken veel uiteenlopende onderwerpen en perspectieven bevatten, en daarmee een omvangrijk geheel vormen. Onderstaand schema geeft de structuur van onze jaarstukken op hoofdlijnen weer.

Het Jaarverslag

In het Jaarverslag, onderdeel programmaverantwoording, wordt verantwoording afgelegd over de 'Beleidsbegroting' 2020. In deze programmaverantwoording wordt antwoord gegeven op de drie W-vragen die in de begroting zijn opgenomen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we ervoor doen?' en 'Wat gaat het ons kosten?'. Ook dit gebeurt op basis van de drie W-vragen: 'Wat hebben we bereikt?', 'Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?' en 'Wat heeft het ons gekost?'.

Daarnaast wordt verantwoording afgelegd over de verplichte paragrafen. Deze bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten, de lokale heffingen en de realisatie ervan. De

paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken. Het gaat in de paragrafen om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn: financieel, politiek of anderszins. Wij merken daarbij op, dat de Provincie het beleid steeds meer richt op het gezamenlijk participeren met partners in projecten of initiatieven in plaats van subsidiëren. Instrumenten die hierbij worden gebruikt zijn: het verstrekken van geldleningen, garanties of het daadwerkelijk deelnemen in verbonden partijen. De balans en de verplichte paragrafen geven inzicht in deze ontwikkelingen, financiële consequenties en de daarbij horende mogelijke risico's. Deze worden in dit kader steeds belangrijker voor de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten.

De Jaarrekening

De Jaarrekening bestaat uit de programmarekening (het overzicht van de baten en lasten) en de balans en geeft uitgebreid inzicht in de financiële positie van de Provincie. Op hoofdlijnen is onder 1.2. De provinciale financiën ultimo 2020 - een samenvatting van onze financiële positie ultimo 2020 weergegeven.

Daarnaast bevat de Jaarrekening een bijlage met de verantwoording over de specifieke uitkeringen Single information Single audit (SiSa) en een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Overige aspecten

In de bijlage is een lijst met afkortingen, verwerkte en aangenomen moties, en de doorwerking naar de begroting 2020 in de vorm van de overboekingsvoorstellen opgenomen. Deze overboekingsvoorstellen worden via een separate begrotingswijziging 2020 behorend bij het Statenvoorstel aangeboden.

Programmaverantwoording

Met behulp van de programmaverantwoording kan controle door Provinciale Staten worden uitgevoerd op de realisatie van beleidsvoornemens zoals opgenomen in de programmabegroting.

Deze verantwoording is opgebouwd uit vier programma's, die opgesplitst zijn in 16 begrotingsprogramma's en 3 begrotingshoofdstukken, Overhead, Algemene dekkingsmiddelen en Provinciale Staten en Griffie. Voor deze laatste is een aparte begroting en jaarrekening waarover separate besluitvorming plaatsvindt.

Per afzonderlijk begrotingsprogramma wordt ingegaan op de zogenaamde 3W-vragen:

- **Wat willen we bereiken?/Wat hebben we bereikt?**
Beoogde en gerealiseerde maatschappelijke effecten.
- **Wat gaan we daarvoor doen?/Wat hebben we ervoor gedaan?**
Wijze waarop is gestreefd de maatschappelijke effecten te verwezenlijken/output. Monitoring van effecten via indicatoren. Inzicht in de rol die de Provincie daarbij speelt. Een overzicht van deze rollen is verderop opgenomen.
- **Wat mag het kosten?/Wat heeft het gekost?**
Controle van lasten en baten.

Bij de beoogde en bereikte resultaten wordt er in deze Jaarstukken gewerkt met kleurindicaties. Hiervoor worden de kleuren groen (gerealiseerd), oranje (deels gerealiseerd) en rood (niet gerealiseerd) gebruikt. De termen "gerealiseerd", "deels gerealiseerd" en "niet gerealiseerd" zijn voorgaande jaren ook al gebruikt in de jaarstukken om aan te geven of beoogde resultaten gerealiseerd zijn. Met het toevoegen

van de kleurindicaties maken we visueel wat er tekstueel al staat. Het voordeel is dat het meteen in één oogopslag inzichtelijk is welke beoogde resultaten zijn gerealiseerd.

Hiermee verhogen we de leesbaarheid en transparantie van onze Jaarstukken en zijn Provinciale Staten beter in staat om haar controlerende taak te vervullen.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020
Dit resultaat hebben we beoogd te bereiken in 2020.	Dit resultaat is gerealiseerd in 2020. Alles is geheel volgens planning verlopen. Dit blijkt uit...
Dit is een tweede resultaat dat we hebben beoogd te bereiken in 2020.	Hier is het resultaat slechts gedeeltelijk gerealiseerd. Dit blijkt uit...
Dit is een derde beoogd resultaat uit de Programmabegroting 2020.	Dit resultaat is niet gerealiseerd dit jaar. Oorzaak is...

De behaalde resultaten zijn onderdeel van de meerjarige beweging die wij maken in het realiseren van onze maatschappelijke doelen. Deze vormen een indicator waarmee kan worden aangegeven in hoeverre we op koers liggen.

Het schema wordt elk jaar aangevuld. Door het op deze manier inzichtelijk te maken kan er in één oogopslag een beeld gevormd worden van de verschillende programma's gedurende de gehele statenperiode.

Match tussen doel en resultaat bij de stoplichtenmethode

Bij de behandeling van de Jaarstukken 2017 d.d. 22-6-2018 is toegezegd (T8412) dat er een preciezere match komt tussen doel en resultaat. De stoplichtenmethodiek is met name ontwikkeld om snel inzicht te kunnen verschaffen bij welke begrotingsprogramma's resultaten worden behaald en waar juist niet. In het proces van de Jaarstukken 2020 is nadrukkelijker gekeken naar de consistentie tussen de W-vragen. In algemene zin kan worden geconcludeerd dat de resultaten bijdragen aan de breed geformuleerde doelen.

Uit de hierna volgende samenvatting blijkt ook dat de meeste resultaten in de lijn der verwachtingen gerealiseerd worden. En daarmee levert de match tussen doel en resultaat de best mogelijke onderbouwing, uitgaande van datgene wat er in de Programmabegroting 2020 allemaal is opgeschreven. Nieuw is dat er bij de 2^e W-vraag, bij de resultaten, waar mogelijk een toelichting opgenomen over wat de Limburgers van de resultaten merken. Dit conform toezegging 8910 (Controlecommissie d.d. 22-1-2021).

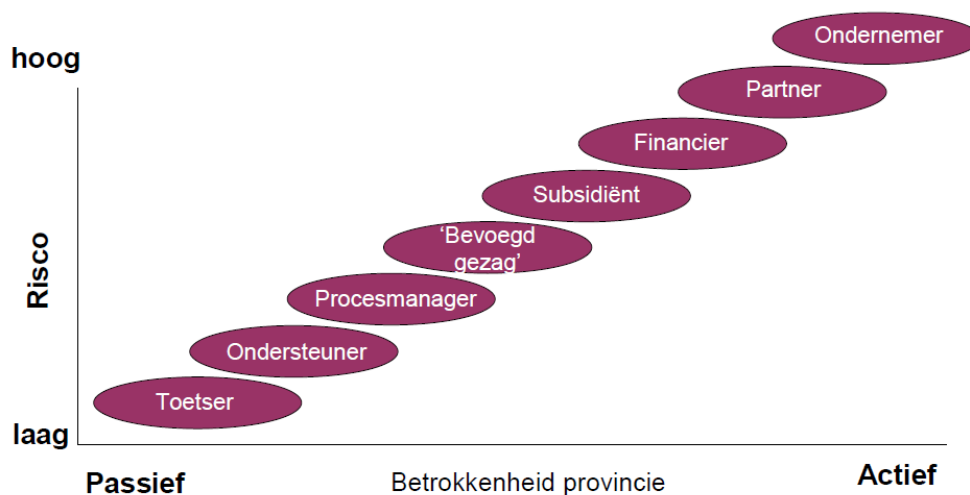
Zoals ook al bij de opzet van de Programmabegroting 2016 met Provinciale Staten is gedeeld, zijn er beperkingen aan het SMART-maken van de begroting. De relatie tussen het bereiken van de maatschappelijke doelen en provinciale inspanningen is complex en in de praktijk nauwelijks meetbaar. "De Provincie is immers slechts één van de spelers in het veld".

Illustratief in dit kader is ook de verplichte (en beperkte) set van BBV-indicatoren, zoals opgenomen in bijlage 5 "BBV-indicatoren".

De rol van de Provincie in het externe krachtenveld

De rol van de Provincie in een project, proces of programma is erg divers. In dit schema wordt de mogelijke rol van de Provincie in projecten geschetst:

Omgeving Rol in krachtenveld

Dit schema is uiteraard niet volledig en kan met een beetje creativiteit worden aangevuld: denk maar aan de rol die de Provincie bijvoorbeeld kan vervullen voor het op de agenda zetten van maatschappelijke vraagstukken. Het gaat erom dat de Provincie zich bewust is van haar rol, daar helderheid over verschaft en het gedrag aanpast aan haar rol. De inhoudelijke opgave van de Provincie wordt in hoge mate bepaald door de positie die zij inneemt. Deze positie kan overigens per fase verschillen.

Leeswijzer tabellen 'Wat mag het kosten?/ Wat heeft het gekost?'

De lasten en baten worden per begrotingsprogramma gepresenteerd in de vorm van onderstaande tabel. Onder de tabel volgt een toelichting op de verschillen tussen begroting ná wijzigingen en de daadwerkelijke realisatie. De begrotingsafwijkingen worden per product (reguliere middelen) toegelicht. Daarbij worden de afwijkingen in de mutaties van de reserves betrokken. De kapitaal- en personeelslasten worden op concernniveau toegelicht in het hoofdstuk 6.5. Toelichting op het overzicht baten en lasten 2020.

De tabel moet als volgt worden gelezen:

Begrotingsprogramma	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.1.1. Product 1						
1.1.2. Product 2						
1.1.3. Product 3						
<i>Personele lasten</i>						
<i>Kapitaallasten</i>						
Totaal lasten						
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.1.1. Product 1						
1.1.2. Product 2						
1.1.3. Product 3						
Totaal baten						
Totaal saldo van baten en lasten						
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Reserve 1						
Reserve 2						
Totaal toevoegingen						
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve 1						
Reserve 2						
Totaal onttrekkingen						
Saldo mutatie reserves						
Resultaat						

€ x 1.000

Primitieve begroting 2020

Begrotingswijzigingen

Deze bedragen vormen de optelsom van alle door Provinciale Staten vastgestelde begrotingswijzigingen (zie overzicht bij 1.3 hierboven).

Begroting na wijziging 2020

De laatste stand van de begroting (optelsom primitieve begroting en wijzigingen).

Realisatie 2020

Betreft de daadwerkelijk gerealiseerde lasten of baten.

Verschil

Geeft het verschil aan tussen begroting na wijziging en de werkelijke realisatie.

V/N

V = voordelig ten opzichte van de raming na wijziging (lagere lasten en/of hogere baten);

N = nadelig ten opzichte van de raming na wijziging (hogere lasten en/of lagere baten);

Lasten en baten

- Reguliere middelen;
Dit zijn alle exploitatie-uitgaven voor het realiseren van de beleidsdoelstellingen, niet zijnde kapitaallasten, apparaatskosten en toevoegingen aan reserves. Deze zijn per product inzichtelijk gemaakt.
Baten bestaan onder andere uit doeluitkeringen, uitkering Provinciefonds, opbrengsten belastingen, dividenden, renteopbrengst beleggingen en bijdragen van derden;
- Personele lasten, de loonsom verdeeld over de begrotingsprogramma's;
- Kapitaallasten;
Dit zijn de jaarlijkse rente- en afschrijvingslasten van de provinciale investeringen.

Saldo baten en lasten

Het saldo baten en lasten moet volgens het BBV verplicht worden gepresenteerd. In feite is dit de jaaruitkomst van de resultatenrekening voor het betreffende begrotingsprogramma zonder dat rekening wordt gehouden met toevoegingen- en onttrekkingen aan reserves.

Indicatoren

Bij de indicatoren zijn op de datum 1-1-2020 de waarden uit de begroting overgenomen.

Mutaties reserves

- Toevoeging reserves
Toevoegingen aan reserves vormt een 'last' en heeft een negatief effect op het resultaat (ná bestemming).
- Aanwending reserves
Aanwending van reserves is een 'baat' en heeft een voordelig effect op het resultaat (ná bestemming).

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn gebaseerd op de instellingsbesluiten die voor iedere reserve door Provinciale Staten zijn vastgesteld. In deze besluiten is onder meer het bestedingsdoel van de reserve beschreven, en voor zover mogelijk de wijze waarop de reserve wordt gevormd en de jaren waarin de reserve wordt aangewend.

Resultaat

Ook het resultaat moet als gevolg van het BBV verplicht worden gepresenteerd. Het wordt bepaald door het saldo van baten en lasten te verrekenen met het effect van mutaties in de reserves. Toevoegingen aan de reserves leiden tot een lager resultaat en aanwendingen van reserves leiden tot een hoger resultaat.

Volledigheidshalve merken wij op dat de bedragen in alle financiële tabellen € x 1.000 zijn, tenzij anders vermeld. Er kunnen afrondingsverschillen voorkomen in de gepresenteerde cijfers.

De toelichtingen zijn hoofdzakelijk in miljoenen Euro's aangegeven in het kader van leesbaarheid en het abstractieniveau.

Investeringen

Bij de 3e W-vraag zijn de investeringen in materiële vaste activa en deelnemingen opgenomen, op basis van vastgestelde kredieten. Dit is geen BBV-verplichting maar biedt inzicht in de investeringen die de Provincie per begrotingsprogramma doet.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Tenslotte is aan het eind van elk begrotingsprogramma of begrotingshoofdstuk een relatietabel opgenomen, waarin de relatie met de verplichte paragrafen inzichtelijk is gemaakt.

Moties

In bijlage 1 zijn verwerkte en aangenomen moties opgenomen die genoemd zijn in de Jaarstukken 2020.

Afkortingen

Tenslotte merken wij op dat in bijlage 2 een lijst met afkortingen is opgenomen.

Deel 1

Programma- verantwoording

Structuur

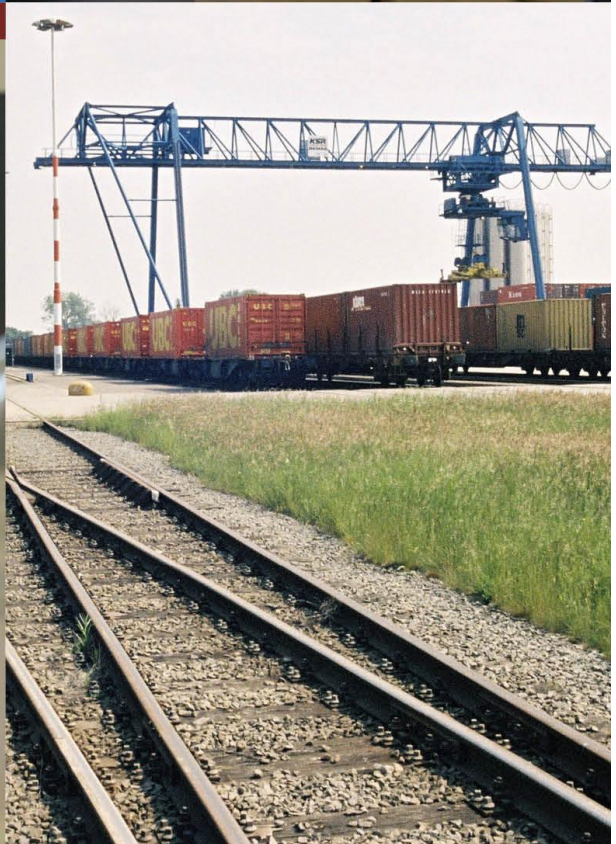
1.1. Investeringsklimaat	1.1.1. Economische samenwerking
	1.1.2. Acquisitie en LIOF
	1.1.3. MKB
	1.1.4. Brightlands Kennis/As
	1.1.5. Maastricht Aachen Airport
1.2. Innovatiekracht	1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus
	1.2.2. Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus
	1.2.3. Greenport Venlo & Brightlands Campus Greenport Venlo
	1.2.4. Brightlands Smart Services Campus
	1.2.5. Logistiek
	1.2.6. Industrie
	1.2.7. Toerisme en recreatie
	1.2.8. Innovatieve landbouw
	1.2.9. Regiodeal Noord-Limburg
1.3. Onderwijs en arbeidsmarkt	1.3.1. Arbeidsmarkt
	1.3.2. Onderwijs
2.1. Sociale agenda, zorg en veiligheid	2.1.1. Sociale agenda en Zorg
	2.1.2. Veiligheid
2.2. Cultuur	2.2.1. Cultuur
	2.2.2. Erfgoed
	2.2.3. Monumenten
	2.2.4. Archeologie
	2.2.5. Regionale Media
2.3. Sport	2.3.1. Sport
2.4. Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra	2.4.1. Stedelijke ontwikkeling
	2.4.2. Kwaliteitsimpuls Limburgse centra
	2.4.3. IBA
	2.4.4. Regiodeal transformatie Parkstad
3.1. Openbaar vervoer en railagenda	3.1.1. Openbaar vervoer en concessie management
	3.1.2. Railagenda
3.2. Bereikbaarheid en mobiliteit	3.2.1. Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen
	3.2.2. Fiets
	3.2.3. Verkeersveiligheid
	3.2.4. Logistieke netwerken
	3.2.5. Onderhoud, beheer en rehabilitaties provinciale wegen
3.2.7. Project N280- West	3.2.7. Project N280- West
3.3. Wonen in Limburg	3.3.1. Wonen in Limburg
3.4. Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit	3.4.1. Omgevingsvisie
	3.4.2. Uitvoering ruimtelijk beleid
	3.4.3. Werklocaties
	3.4.4. Integrale gebiedsontwikkelingen landelijk gebied en stad-landzones
3.4.7. Grondzaken	3.4.7. Grondzaken
	3.4.7. Grondzaken
3.5. Hoogwaterbescherming langs de Maas	3.5.1. Programma Maasvallei
	3.5.2. Ooijen-Wanssum
3.6. Water	3.6.1. Water
3.7. Energie, circulaire economie en milieu	3.7.1. Energie
	3.7.2. Duurzaamheid en Circulaire economie
	3.7.3. Milieu
	3.7.4. Bodem en ondergrond
	3.7.5. Mijnbouwschade
	3.7.11. Coördinatie RUD
	3.7.12. Vergunningen
	3.7.13. Handhaving
	3.7.13. Handhaving

3.8. Natuur	3.8.1. Natuur
	4.1.1. Rijks- en veiligheidstaken CdK
4.1. Bestuur	4.1.2. Bestuurskracht en bestuurlijke organisatie
	4.1.3. Integriteit
	4.1.4. Coördinatie Interbestuurlijk toezicht
	4.1.5. Toezicht gemeentefinanciën
	4.1.6. IPO
	4.1.7. Internationalisering
	4.1.8. Euregiobestuur; Managementautoriteit Interreg EMR
	4.1.9. Strategische Public affairs
	4.1.10. Branding
	4.1.13. Overige bestuurlijke zaken

Overige begrotingsonderdelen

4.2. Overhead	4.2.0. Overhead
4.3. Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	4.3.1. MRB
	4.3.2. Provinciefonds
	4.3.3. Overige eigen middelen
	4.3.4. Reservering nieuw beleid
	4.3.5. Stelposten
	4.3.6. Vennootschapsbelasting
4.4. Provinciale Staten en Griffie	4.4.1. Provinciale Staten en Griffie

1.1. Investeringsklimaat

Investeringsklimaat gaat over de aantrekkelijkheid van Limburg voor ondernemingen en investeerders in een snel veranderende wereld. Dit programma richt zich op de voorwaarden die nodig zijn om van Limburg een attractieve, innovatieve en duurzame provincie te maken. Een provincie die kan anticiperen op transitie en andere ontwikkelingen. De inzet van de Provincie spitst zich toe op (internationale) samenwerking, acquisitie en MKB-ondersteuning. Daarnaast worden open innovatie en samenhangende uitbouw van de Brightlands campussen gerealiseerd. Met de campussen is LIOF (Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering) één van onze instrumenten voor uitvoering van dit programma.

Snelle veranderingen op demografisch, economisch, (milieu)technisch en financieel vlak vormen uitdagingen, maar bieden ook kansen voor bedrijven en ondernemers om zich te ontwikkelen. Een duurzame welvaart en werkgelegenheid voor de Limburgse bevolking staan hierbij centraal. Om het verdienvermogen van de Limburgse economie te kunnen versterken, zoeken we met een missiegedreven innovatiebeleid aansluiting op de maatschappelijke opgaven en economische kansen. De internationale ligging van Limburg biedt kansen om het investeringsklimaat ook grensoverschrijdend te verbeteren.

Wat willen we bereiken?

Limburg streeft naar een attractieve, duurzame en innovatieve kennis- en diensteneconomie. Een economie die bestendig is geëquipeerd voor de vestiging en groei van ondernemingen. Wij bouwen aan een beter toegankelijk en transparanter instrumentarium voor het bedrijfsleven en het midden- en kleinbedrijf (MKB) in het bijzonder, met een sterke internationale focus.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau staan gezamenlijke industrie- en energieagenda's en samenwerking tussen ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid (vier O's) centraal.

Criterium 2: De economische structuur in Limburg is versterkt door het stimuleren van starters, het aantrekken van nieuwe bedrijven en uitbreiding van bestaande bedrijven in een aantrekkelijke werkomgeving.

Criterium 3: De (innovatieve) kracht van het bedrijfsleven is vergroot, ook door het benutten van internationale relaties.

Criterium 4: De dienstverleningsstructuur voor het bedrijfsleven is toegankelijk, transparant en efficiënt georganiseerd.

Wat hebben we bereikt?

In het Missiegedreven Economisch Beleidskader en het uitvoeringsprogramma dat op 29 juni 2020 is vastgesteld door PS, staan twee missies centraal: 'Limburg maakt energiek!' en 'Limburg maakt gezond!'. Deze missies zijn gebaseerd op de actuele maatschappelijk opgaven voor Limburg. Het doel van het beleid is om nieuwe en bestaande bedrijvigheid te stimuleren via innovatie en valorisatie. Daardoor blijft Limburg weerbaar en aantrekkelijk om te wonen en te werken. Samenwerking in Limburg en met partners daarbuiten is daarbij belangrijk ('triple helix'-concept). Het kader bevat de opgaven voor het programma 1.1. Investeringsklimaat voor deze collegeperiode. In 2020 is o.a. een nieuw MKB-breed innovatieprogramma opgesteld en in uitvoering genomen, waaraan ook het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) financieel bijdraagt. Het convenant acquisitie is gecontinueerd. De inzet van nationale (MIT) en Europese fondsen (EFRO) in Limburg is onverminderd hoog. De samenwerking met de economische en sociale partners heeft, mede onder invloed van de **COVID-19** crisis, een extra impuls gekregen.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	1.1.1. Economische samenwerking
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Samenwerking binnen Zuid-Nederland en met het Rijk m.b.t. ondersteuning van het MKB en afstemmen over de inzet van Europese fondsen (zie ook de beoogde resultaten inzake de MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) regeling in product 1.1.3. MKB) Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd. In samenwerking tussen Rijk en de Provincies Noord-Brabant en Zeeland is ook in 2020 de MIT-regeling voor innovatie in het MKB uitgevoerd (zie ook product 1.1.3. MKB). De uitvoering van de diverse Europese programma's, waar Provincie Limburg actief bij betrokken is, is eveneens goed verlopen. Het resultaat is, dat in 2020 nieuwe Limburgse projecten daardoor zijn gefinancierd met Europees geld. Dat zijn projecten, die bijdragen aan ons beleid en de ontwikkelingen in Limburg. Over onze inzet op het fonds Gemeenschappelijk Landbouwbeleid vindt u informatie onder product 1.2.8. Innovatieve Landbouw punt 3. Parallel aan de uitvoering van de aflopende programma's liepen de voorbereidingen van de nieuwe edities voor de periode 2021-2027. Denk aan</p>	<p>1, 2, 3 Limburgse ondernemers hebben subsidie uit MIT of Europa ontvangen. In algemene zin profiteren Limburgers en Limburgse stakeholders van de resultaten van gesubsidieerde projecten, zoals nieuwe innovatieve toepassingen in de zorg, duurzaamheidsinvesteringen of arbeidsmarkt gerelateerde maatregelen.</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>fondsen zoals OP-Zuid, Interreg en recentelijk ook React-EU en het Just Transition Fund. Bij de opzet van deze fondsen hebben we nauw samengewerkt in Zuid-Nederland verband en vormden we waar nodig één stem richting het Rijk. Een mooi voorbeeld daarvan is de succesvolle gezamenlijke lobby geweest voor middelen uit het Just Transition Fund naar Zuid-Nederland. Er is veel werk verricht om de betreffende – ook vanuit het Europese crisisherstelfonds nieuw ontstane – fondsen goed op de rails te krijgen. De bedoeling is dat deze fondsen in 2021 live zullen gaan, zodat nieuwe Limburgse projecten kunnen worden ingediend.</p> <p>Zie ook product 4.1.7.</p> <p>Internationalisering voor meer informatie over de Limburgse benutting van Europese fondsen (ERAC-rapportage).</p>	
<p>2. Kennisuitwisseling en samenwerking met onze buurlanden om grensoverschrijdend ondernemen te bevorderen. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>Door COVID-19 hebben gebruikelijke activiteiten niet kunnen plaatsvinden onder de normale formats. Deze hebben op een innovatieve manier online plaatsgevonden.</p> <p>Specifiek richting België is onderzoek/innovatie en marketing samenwerking van de fruitveilingen in Zuid-Limburg en Belgisch Limburg verder verdiept. Deze zal begin 2021 resulteren in een Intentieovereenkomst. Daarnaast is vanuit Limburg meegeholpen aan de voorbereidingen van de Vlaams-Nederlandse Handelsdag 2021.</p> <p>Specifiek richting Duitsland zijn door samenwerking van Provincie Limburg, bedrijfsleven en LIOF enkele</p>	<p>1, 2, 3</p> <p>Limburgse ondernemers zijn ondersteund in hun grensoverschrijdende activiteiten en handelen. In sommige gevallen is dat in directe zin, in andere gevallen is dat meer aanpalend of flankerend.</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>handelsmissies en deelnames gefaciliteerd aan de Duitse vakbeurzen Grüne Woche en Fruit Logistica in Berlijn, en zijn Limburgse stakeholders actief betrokken bij de voorbereidingen van de Duits-Nederlandse Digitale Handelsweek die in 2021 zal plaatsvinden. Tenslotte begeleidt de Provincie Limburg de stakeholders van Regio Venlo en Niederrhein in het opzetten van een agenda voor grensoverschrijdende economische samenwerking, waarin bijzondere aandacht uitgaat naar grensoverschrijdend ondernemen.</p> <p>Naast de inspanningen gericht op de buurlanden, is er ook aandacht voor de economische samenwerking met China, zoals ook beschreven in het Missiegedreven Economisch Beleidskader.</p> <p>T.a.v. focusland China, hebben Provincie en LIOF VDL Nedcar en NFIA ondersteund in de China acquisitie van een nieuwe opdrachtgever voor contract manufacturing in Born. De Chemelot Campus is ondersteund in de strategische samenwerking met het Shanghai Chemical Industrial Park (SCIP), en is geholpen aan meerdere leads voor de logistieke hubregio Venlo en MAA. Verder heeft Cabooter een goederenrailverbinding tussen de TPN terminal in Venlo en Jinan aan de Chinese oostkust opgestart. Provincie ondersteunt Cabooter actief in de business development in China.</p> <p>Tenslotte, mede dankzij onze goede samenwerking, hebben het afgelopen jaar Chinese overheids- en projectpartners ruim 200.000</p>	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>mondmaskers gedoneerd aan Limburgse zorginstellingen.</p> <p>LIOF heeft in haar activiteiten grensoverschrijdende verbindingen tussen MKB meegenomen bijvoorbeeld in het verbinden van ecosystemen tussen Aken, Belgisch Limburg en onze eigen campussen, maar ook in haar gesprekken met LRM (Vlaanderen) en NRW.Bank aangaande het opzetten van een grensoverschrijdende financieringstool voor MKB die grensoverschrijdend willen gaan werken. De Provincie ondersteunt deze ontwikkelingen.</p> <p>Door actief gebruik te maken van de Europese fondsmogelijkheden zijn grensoverschrijdende en internationale samenwerkingsprojecten tot stand gekomen die bijdragen aan het grensoverschrijdend ondernemen van Limburgse MKB. Voorbeelden zijn "Crossroads Sustainable Energy" (een voucherregeling voor samenwerking Limburgse en Vlaamse MKB rond duurzaamheidsinnovatie), het project "Agropole" (opzetten van een internationaal agro-netwerk incl. innovatievouchers), en "Regions4Food" (kennisdeling, concept-actieplannen, een regionale community en zakelijke contacten rond het thema landbouw/voeding).</p>	
<p>3. Afstemmen van de economische strategie met partners uit bedrijfsleven en onderwijs door het organiseren van een sociaal economisch overleg op Limburgs niveau. Rol Provincie: <i>procesmanager, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>Naar aanleiding van de COVID-19 crisis is het sociaal economisch overleg op Limburgs niveau geïntensiveerd. Vanaf maart 2020 vindt er bestuurlijk overleg plaats met de drie Limburgse arbeidsmarktregio's, UWV, werkgeversorganisaties LWV, MKB Limburg en LLTB, vakbond FNV,</p>	<p>1.</p> <p>Naast afstemming worden er gezamenlijk aanvullende activiteiten ondernomen. Een voorbeeld hiervan is het onlangs gelanceerde scholingsplatform limburgleert.nl. Dit platform is toegankelijk voor de</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	en onderwijspartners. In de eerste fase wekelijks, en na de zomer maandelijks. Met de deelnemende partners is nu het proces ingezet tot het formeren van een Limburgse SER.	gehele Limburgse beroepsbevolking en ontsluit relevante opleidingsmogelijkheden
4. Optimaal benutten van Europese fondsen door MKB en Brightlands campussen Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt</i>	Gerealiseerd. Net als in eerdere jaren is ook in 2020 een aantal Europese projecten met betrokkenheid van Limburgse MKB-ers en/of Brightlands campussen succesvol ingediend. Voorbeelden zijn samenwerkingsprojecten gelieerd aan chemie-innovatie, 3d-printing, maakindustrie, zorgtechnologie, COVID-19 , de Einstein-telescoop ontwikkeling, enzovoort.	1, 2, 3 De projecten, die in dit opzicht worden ondersteund, dragen bij aan de voor Limburg belangrijke maatschappelijke transitie. Concreet kan worden gedacht aan innovatieve technieken of toepassingen op vlak van gezondheid, industrie en klimaat en aan investeringen in minder CO2-uitstoot.

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
3	Aantal keren dat jaarlijks sociaal economisch overleg is gevoerd	0	10	2	2020

Product	1.1.2. Acquisitie en LIOF
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Voortzetten van het Limburg Business Development Fund (LBDF) en het MKB-Leningenfonds (MKBL) en bevorderen van het gebruik ervan. Rol Provincie: <i>subsidiënt, financier</i>	Gerealiseerd. In lijn met de conclusies uit het evaluatierapport van Ecorys (oktober 2020) en conform afspraken gaan MKBL en het LBDF resp. per 1 mei 2021 en per 1 januari 2021 over van de uitzettingsfase naar de beheerfase. Via de vastgestelde P&C-cyclus voor deelnemingen (2 maal jaarlijks een AVA) monitoren wij de voortgang van beide MKB fondsen. Gedeputeerde Staten heeft opdracht gegeven tot uitwerking van het fondsplan LBDF 2.0. Aan de hand van dit fondsplan zal medio	2,3,4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	2021 een voorstel voor het nieuwe fonds aan Provinciale Staten worden voorgelegd.	
<p>2. Monitoren van de activiteiten van LIOF op het terrein van financiering, business development, internationalisering en euregionalisering.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De programma's LimburgMakers, LimburgLogistiek en Agrofood zijn in 2020 afgerond. Het programma voor 2021 is voorbereid. LIOF biedt als onze uitvoeringsorganisatie van het integrale economische beleid ondersteuning aan het brede Limburgse MKB op het gebied van innovatie, financiering en internationale en euregionale samenwerking. De resultaten 2020 van LIOF op het gebied van Business Development en Participaties en Financieringen zullen in maart 2021 worden gepresenteerd. Naar verwachting wordt het merendeel van de doelen, zoals gesteld in het jaarplan 2020 gerealiseerd. In december 2020 is in het kader van business development het 3-jarig LIOF ontwikkelprogramma Limburg Toekomstbestendig (2020-2023) gestart. Dit integrale innovatieprogramma richt zich op het brede MKB, waarbij advies, kennis en ondersteuning bij innovaties gericht op de maatschappelijke opgaven (duurzaam, slim en gezond) centraal staan. Dit programma bouwt mede voort op de sectorale innovatieprogramma's, waaronder Limburg Makers, Logistiek en Agro, waarbij de sectorale insteek is vervangen door de impact op de voor Limburg belangrijke maatschappelijke opgaven en transities. Voor de onderdelen internationalisering en in mindere mate euregionalisering heeft de coronapandemie remmende impact gehad.</p>	1,2,3,4
<p>3. Coördineren van acquisitieactiviteiten door de gemeenten, LIOF en de campusorganisaties.</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De procesafspraken met gemeenten, LIOF en campussen zijn in 2020 gecontinueerd en gemonitord. Eind 2020 is het acquisitieconvenant geëvalueerd en na herijking verlengd. Door met gemeenten, LIOF en de campussen samen te werken kunnen we Limburg nog beter positioneren om nieuwe bedrijven aan te trekken en bestaande bedrijven aan ons te binden hetgeen bijdraagt aan economische structuurversterking en vestigingsklimaat. Door de procesafspraken te</p>	2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	maken is de dienstverlening richting (nieuwe) bedrijven verbeterd.	
4. Aansturen van de acquisitieactiviteiten van LIOF en deze ondersteunen met o.a. gastheerschap, bestuurlijke inzet en financiële incentives Rol Provincie: <i>procesmanager, subsidiënt, financier</i>	Gerealiseerd. In 2020 hebben met behulp van LIOF zeven bedrijven zich in Limburg gevestigd of hebben hun bestaande faciliteit uitgebreid. In het kader van haar Investor Relations-programma, gericht op verankering van buitenlandse bedrijven in Limburg, heeft LIOF in 2020 113 bedrijven bezocht.	2,4

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Aantal business-ideeën dat een revolverende bijdrage uit het LBDF heeft ontvangen.	38	45	42	2020
1	Aantal ideeën dat gesubsidieerd is uit het LBDF.	125	144	180	2020
1	Aantal bedrijven gefinancierd door MKBL.	PM	53	PM	PM
2, 3, 4	Aantal door LIOF bezochte bedrijven in het kader van het Investor Relations Programma.	20	113	100	2020
2, 3, 4	Aantal bedrijven dat met de steun van Provincie/LIOF in Limburg is verankerd / uitgebreid / gevestigd.	0	7	10	2020
2, 3, 4	Internationalisering: aantal deelnemende bedrijven aan handelsmissies georganiseerd door LIOF	0	31	25	2020
2, 3, 4	Internationalisering: aantal 'match-makings' gerealiseerd door LIOF	0	38	80	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Het aantal ideeën dat gesubsidieerd is uit het LBDF is lager dan de streefwaarde. Dat is een gevolg van een hogere gemiddelde subsidie per idee, waarmee de beschikbare middelen eerder volledig zijn benut.

In 2020 zijn met steun van LIOF / Provincie zeven bedrijven in Limburg gevestigd/ verankerd/ uitgebreid. Vanwege de coronapandemie is de jaarlijkse streefwaarde (conform afspraken met LIOF en NFIA) van 10 dit jaar niet gehaald.

De coronapandemie heeft behoorlijke impact gehad op de Internationaliseringsactiviteiten van LIOF, waardoor het aantal match-makings lager is dan de streefwaarden.

Product	1.1.3. MKB
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Vergroting van het gebruik van financieringsinstrumenten door het Limburgse MKB, waaronder ook landelijke regelingen, zoals MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT). Rol Provincie: <i>subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd. Bij de aanvragen voor subsidie uit de regeling MIT-Zuid waren in 2020 193 Limburgse bedrijven betrokken. 67 bedrijven hebben uiteindelijk een bijdrage ontvangen. Daar was een bedrag van € 2,9 mln. mee gemeoid (waarvan de helft provinciale middelen). Sinds de start van de verlenging van het project Financieringspoort eind 2018 zijn 35 vouchers aan bedrijven verstrekt om financieel advies te kunnen inwinnen. Eind 2020 is het nieuwe innovatieprogramma van LIOF Limburg Toekomstbestendig 2020-2023 gestart (zie ook product 1.1.2. Acquisitie en LIOF ad 2).</p>	<p>2, 3 Limburgse bedrijven hebben geprofiteerd van de MIT-regeling door ondersteuning te krijgen, bijvoorbeeld in de vorm van financieel advies.</p>
<p>2. Versterking van de directe ondersteuning van het MKB via één loket (in nauwe samenwerking tussen LIOF en Ondernemend Limburg). Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Zoals reeds vermeld in de 2e Afwijkingenrapportage 2020 en Eindejaarsbijstelling 2020 is de Groeischakelaar in 2020 voortijdig gestopt, echter heeft de provinciale dienstverlening aan het MKB eind 2020 een nieuwe impuls gekregen via het 3 jarig LIOF ontwikkelprogramma Limburg Toekomstbestendig 2020-2023(zie ook product 1.1.2. Acquisitie en LIOF ad 2) . Via het programma wordt ook invulling gegeven aan motie 2583 IJpelaar inzake 'Naar één innovatie en advies plek voor het brede MKB'.</p>	<p>4 De adviesdienstverlening richting Limburgse MKB is hiermee verbeterd.</p>
<p>3. Vergroten van het aantal bedrijven dat grensoverschrijdend onderneemt. Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd. Zie product 1.1.1. Economische Samenwerking ad 2 voor nadere toelichting.</p>	<p>3, 4 Door deze acties zijn Limburgse MKB'ers ondersteund en op weg geholpen in hun</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
		internationaliseringsagenda en exportactiviteiten.

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Aantal bedrijven dat een aanvraag heeft ingediend voor de MIT-regeling.	0	193	100	2020
2	Aantal bedrijven dat succesvol door De Groeischakelaar is doorverwezen naar de juiste adviseur.	0	0	70	2020
4	Aantal bedrijven dat deelneemt aan door LIOF/Provincie georganiseerde of ondersteunde exportactiviteiten.	0	69	40	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Ad. 1 Bij de aanvragen die voor de MIT-regeling Zuid-Nederland zijn ingediend voor haalbaarheidsonderzoeken en R&D samenwerkingsprojecten waren 193 Limburgse bedrijven betrokken. Van de gehonoreerde aanvragen hebben 67 bedrijven een subsidie ontvangen.

Ad 2. Wegens het voortijdig stoppen van de Groeischakelaar zijn er in 2020 geen activiteiten meer ontplooid. Wel is er gewerkt aan een alternatief via het 3-jarig ontwikkelprogramma Limburg Toekomstbestendig van LIOF. Sinds de lancering van Limburg Toekomstbestendig op 3 december tot en met 31 december 2020 zijn er 45 bedrijven die bij LIOF of in overleg met LIOF documentatie hebben opgevraagd ter oriëntatie op een aanvraag op één van de financieringsinstrumenten.

Product	1.1.4. Brightlands Kennis/As
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Nieuw en missiegedreven economisch kader voor de Provincie. Rol Provincie: <i>initiatiefnemer, partner</i>	Gerealiseerd. Het beleidskader 'Missiegedreven Economisch Beleidskader' is door Gedeputeerde Staten opgesteld en vastgesteld door Provinciale Staten op 29 juni 2020. Het kader geeft de richting van het regionaal economisch beleid van de Provincie aan en de provinciale inzet hierop. In het kader zijn twee missies benoemd ('Limburg maakt energiek!' en 'Limburg maakt gezond!') gebaseerd op de maatschappelijk opgaven voor Limburg. Het doel van het beleid is om nieuwe en bestaande	1, 2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	bedrijvigheid te stimuleren via innovatie en valorisatie. Daardoor blijft Limburg aantrekkelijk om te wonen en te werken.	
2. Overwegen en voorbereiden van het inrichten van een nieuwe entiteit om de effectiviteit van de Brightlands-Governance te versterken in afstemming met de mede-aandeelhouders, ingebed in een nieuw en missiegedreven economisch kader. Rol Provincie: <i>financier, partner, ondernemer</i>	Gerealiseerd. Bij het opstellen van het 'Missiegedreven Economisch Beleidskader' is dit overwogen. Dit heeft vooralsnog niet geleid tot een definitief standpunt, ook omdat de actuele ontwikkelingen op de afzonderlijke campussen (m.n. Brightlands Smart Services Campus en de Brightlands Campus Greenport Venlo) prioriteit hebben gehad. De (aan)sturing van de campussen en Brightlands moet leiden tot een zo efficiënt mogelijke inzet van publieke middelen en zo effectief mogelijke inzet van de campussen als instrument in de uitvoering van het provinciaal beleid.	1,2
3. Een nieuw bestuurlijk akkoord met de Limburgse kennispartners dat bijdraagt aan het nieuw en missiegedreven economisch kader voor de Provincie. Rol Provincie: <i>initiatiefnemer, partner</i>	Niet gerealiseerd. De gesprekken met de Limburgse Kennis-partners over de contouren van een eventueel bestuursakkoord zijn gestart. Begin 2021 worden de resultaten van deze inventarisatie bekend en wordt verder bezien hoe hier op passende wijze verder invulling aan gegeven kan worden.	1

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Voorstel aan PS voor een nieuw en missiegedreven economisch kader.	0	1	1	2020
2	Voorstel aan PS en de medeaandeelhouders voor het versterken van de effectiviteit van de Brightlands-Governance.	0	0	1	2020/2021
3	Een nieuw bestuurlijk akkoord met de Limburgse kennispartners.	0	0	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Ad 2. PS zal in de tweede helft van 2021 hierover geïnformeerd worden aan de hand van de nog op te stellen roadmaps voor de Brightlands Campussen.

Ad 3. Zie toelichting bij beoogd resultaat ad 3.

Product	1.1.5. Maastricht Aachen Airport
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Het laten exploiteren van de luchthaven en het beheren en onderhouden van de luchthaveninfrastructuur en het niet cruciale vastgoed, om hierbij bij te dragen aan de versterking van het (luchthaven)vestigingsklimaat. Rol Provincie: <i>procesmanager, bevoegd gezag, financier, partner (aandeelhouder), ondernemer</i></p>	<p>Gerealiseerd. De luchthaven wordt geëxploiteerd door Maastricht Aachen Airport BV. Beheer en onderhoud wordt uitgevoerd door Maastricht Aachen Airport Beheer & Infrastructuur BV.</p>	3
<p>2. Het samen met onderzoekinstellingen onderzoeken van de mogelijkheden om de luchtvaart te vergroenen op het gebied van drones, elektrisch taxiën en op termijn elektrisch vliegen. Rol Provincie: <i>procesmanager, bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd. Het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum heeft een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden van duurzaam vliegen op Maastricht Aachen Airport (rapport 'Duurzaam en Innovatief MAA'). Deze verkenning is samen met betrokken bedrijfsleven op de luchthaven, brancheorganisatie van de luchtvaartsector, RWTH, milieufederatie en omwonenden begeleid.</p>	1,3
<p>3. Voor de luchthaven Maastricht Aachen Airport een regionale vertaling van de nationale Luchtvaartnota 2020-2025 opstellen. Rol Provincie: <i>procesmanager, bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd. Wij hebben de heer Van Geel begin 2020 gevraagd vanuit zijn expertise en ervaringen bij, zowel Schiphol, als Eindhoven, om als onafhankelijk verkenner de Provincie van advies te voorzien over de provinciale vertaling van de nationale Luchtvaartnota voor MAA. De centrale onderzoeksvraag voor de heer Van Geel was: hoe kan MAA ontwikkeld worden tot een toekomstbestendige en duurzame luchthaven, waarbij een gedegen afweging gemaakt wordt tussen economische belangen en leefbaarheid? In zijn aanpak heeft de heer Van Geel een intensief traject doorlopen met omwonenden, maatschappelijke organisaties, experts, bedrijfsleven, het luchthavenbedrijf zelf en de betrokken overheden. Daarbij is ook aanvullend onderzoek verricht naar de diverse hinderaspecten (geluidshinder, milieuaspecten, luchtkwaliteit, slaapverstoring en verkeersoverlast), de mogelijkheden voor verduurzaming, de economische betekenis en het innovatiepotentieel.</p>	1,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	Eind januari 2021 heeft de heer Van Geel zijn advies over de ontwikkeling van MAA voor de komende tien jaar afgerond (zie mededeling portefeuillehouder d.d. 26-01-2021, GS 2021-2142). Wij zien het nu voorliggende advies als een belangrijke bouwsteen voor een nieuwe meerjarige provinciale strategie voor de luchthaven en – na de aanvraag van het Luchthavenbesluit en besluitvorming door de Minister (in 2022) – een perspectief voor de komende 10 jaar.	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	De luchthaven op een marktconforme wijze exploiteren binnen de kaders van de verleende vergunning.	1	1	1	2026
1	Uitvoering onderhoudsplannen, die erop gericht zijn de luchthaveninfrastructuur in zodanige staat te brengen en te houden dat de exploitatie conform de concessie optimaal ondersteund wordt.	1	1	1	2018
2	Het opstellen van een onderzoeksrapport dat de mogelijkheden voor vergroenen van de luchtvaart voor de Provincie Limburg nader beschrijft.	0	1	1	2020
3	Een regionale vertaling van de nationale Luchtvaartnota 2020-2050 ten behoeve van de luchthaven Maastricht Aachen Airport.	0	1 ³	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

3. Eind januari 2021 heeft de heer Van Geel zijn advies over de ontwikkeling van MAA voor de komende tien jaar afgerond (zie mededeling portefeuillehouder d.d. 26-01-2021). Wij zien het nu voorliggende advies als een belangrijke bouwsteen voor een nieuwe meerjarige provinciale strategie voor de luchthaven en – na de aanvraag van het Luchthavenbesluit en besluitvorming door de Minister (in 2022) – een perspectief voor de komende 10 jaar.

³ Advies 26 januari 2021 aan GS aangeboden en gepubliceerd

Wat mag het kosten?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 1.1 Investeringsklimaat	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.1.1 Economische samenwerking	1.381	4.759	6.139	4.808	1.331	V
1.1.2. Acquisitie en LIOF	3.799	7.199	10.998	9.582	1.416	V
1.1.3. MKB	76	3.513	3.589	1.435	2.154	V
1.1.4. Brightland Kennis/As	0	1.575	1.575	1.357	218	V
1.1.5. Maastricht Aachen Airport	3.384	1.157	4.541	2.274	2.267	V
	8.639	18.203	26.842	19.456	7.386	V
<i>Personele lasten</i>	1.989	0	1.989	1.935	54	
<i>Kapitaallasten</i>	288	7	296	4.827	-4.531	
Totaal lasten	10.917	18.211	29.128	26.218	2.909	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.1.1 Economische samenwerking	250	1.500	1.750	1.750	0	-
1.1.2. Acquisitie en LIOF	0	1.000	1.000	1.000	0	-
1.1.5. Maastricht Aachen Airport	887	-400	487	457	30	N
Totaal baten	1.137	2.100	3.237	3.207	30	N
Totaal saldo van baten en lasten	-9.780	-16.111	-25.891	-23.012	-2.879	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	2.354	1.429	3.783	3.783	0	
Bestemmingsreserve NEDAB	2.750	782	3.532	3.532	0	
Reserve knelpunten economisch beleid	0	0	0	689	-689	
Totaal toevoegingen	5.104	2.211	7.314	8.004	-689	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Egalisatiereserve DU Topperbedrijventerrijnen	0	60	60	58	2	
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	0	0	4.531	-4.531	
Bestemmingsreserve NEDAB	2.848	1.400	4.248	3.224	1.024	
Reserve aandelentransactie LIOF	0	262	262	261	1	
Totaal onttrekkingen	2.848	1.722	4.570	8.074	-3.503	
Saldo mutatie reserves	-2.255	-489	-2.744	70	-2.814	
Resultaat	-12.035	-16.600	-28.635	-22.942	-5.693	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 1.1. Investeringsklimaat resteert een voordelig resultaat van € 5,69 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 7,36 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 7,39 mln. lagere lasten en € 0,03 mln. lager baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

1.1.1. Economische Samenwerking

Het voordelige budgetverschil in de reguliere middelen van dit product bedraagt € 1,33 mln. Dit verschil betreft met name de lagere besteding van € 1,30 mln. van de MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT). Conform de samenwerkingsovereenkomst van 8 mei 2015 met het Rijk dienen deze middelen ingezet te worden voor de uitvoering van de MIT-regeling. Derhalve wordt voorgesteld dit bedrag over te boeken naar 2021. Zodat dit in 2021 afgehandeld respectievelijk voortgezet kan worden.

1.1.2. Acquisitie en LIOF

Het voordelige budgetverschil in de reguliere middelen van dit product bedraagt € 1,42 mln. Dit verschil betreft met name:

- Vanuit het knelpuntenfonds € 0,69 mln. is er minder besteed dan aanvankelijk was ingeschat. Binnen het kader van de knelpuntenregeling kan aan bedrijven of instellingen, die zich in Limburg vestigen een financiële tegemoetkoming worden geleverd in de vestiging óf in de kosten van scholing. De niet bestede middelen van € 0,69 mln. worden derhalve toegevoegd aan de hiervoor bestemde reserve knelpunten economisch beleid;
- Vanuit de post Acquisitie is er minder subsidie verleend dan aanvankelijk was ingeschat. De restende middelen van € 0,69 mln. worden ingezet voor een aantal investeringssubsidies/leads, die momenteel nog in voorbereiding zijn. Maar waarvan de effectuering in 2021 wordt verwacht. Derhalve wordt voorgesteld deze restant middelen van € 0,69 mln. over te boeken naar 2021.

1.1.3. MKB

Het voordelige budgetverschil in de reguliere middelen bedraagt € 2,15 mln. Dit verschil wordt met name veroorzaakt, doordat de subsidieverlening voor het ontwikkelprogramma Limburg Toekomst Bestendig, die aanvankelijk voorzien was in 2020, begin 2021 aan het LIOF verleend is. Derhalve worden de hiervoor gereserveerde middelen van het product MKB van € 1,93 mln. overgeboekt naar 2021.

1.1.4. Brightland Kennis/As

Het budgetverschil binnen de reguliere middelen van dit product bedraagt € 0,22 mln. voordelig. Dit voordelige saldo betreft met name de in 2020 voorziene bijdrage van € 0,19 mln. voor het meerjarenplan Brightlands Communicatie. De subsidie is begin 2021 verleend aan de Brightlands Chemelot Campus en wordt derhalve overgeboekt naar 2021.

1.1.5. Maastricht Aachen Airport

Het product Maastricht Aachen Airport sluit het jaar af met een voordelig verschil in de reguliere middelen van € 2,23 mln., bestaande uit € 2,27 mln. voordeel lasten en € 0,03 mln. nadeel baten. Dit verschil wordt met name veroorzaakt, doordat de bijdrage in de vaste kosten van zogenaamde Niet Economische Diensten van Algemeen Beland (NEDAB) voor de 2e helft van 2020 (€ 2,02 mln.) in 2021 worden afgeroepen door Maastricht Aachen Beheer & Infrastructuur (MAA B&I B.V.),. Derhalve wordt deze overgeboekt naar 2021 inclusief de aanwending vanuit de bestemmingsreserve NEDAB € 1,02 mln.

Het verschil in de kapitaallasten ad € 4,53 mln. heeft betrekking op een duurzame waardevermindering van diverse deelnemingen en wordt gedekt uit de risicoreserve financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking. Voor een specificatie verwijzen wij naar de jaarrekening.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
1.1.1	Economische samenwerking	10.250	10.250	7.600	250	1.500	-	2.400	8.750
1.1.2	Acquisitie en Liof	66.738	7.870	44.797	5.059	2.518	2.506	16.882	2.846
1.1.3	MKB	5.000	-	411	347	-	-	4.243	-
1.1.5	Maastricht Aachen Airport	74.700	33.842	69.172	3.662	17.888	1.276	1.866	14.679
		156.688	51.962	121.980	9.318	21.905	3.782	25.390	26.275

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben betrekking op de financieringen en deelnemingen, welke bijdragen aan het investeringsklimaat. In onderstaande tabel staan deze leningen en verbonden partijen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragrafen en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Weerstandvermogen en risicobeheersing	Onderhoud kapitaalgoederen	Financiering	Verbonden partijen
			MKB-L B.V.
			LBDF B.V.
		Lening aan Medace B.V.	N.V. Industriebank LIOF
		Lening aan Gerli Venlo B.V.	
		Lening aan Data Valley Group B.V.	
		Lening aan deelneming Limburgse Herstructureringsmaatschappij B.V.	LHB B.V.
Europese programma's			
	Infrastructuur en panden MAA		
			Land Development AviationValley Maastricht N.V.
		Lening aan Land Development AviationValley Maastricht C.V.	Land Development AviationValley Maastricht C.V.
		Lening aan deelneming Provincie Limburg AviationValley Commandiet B.V.	Provincie Limburg AviationValley Commandiet B.V.
		Lening aan MAABI realisering Platform	N.V. ALTMAA
			N.V. Holding Businesspark Luchthaven Maastricht

De in de tabel opgenomen verbonden partijen dragen bij aan de doelen van programma 1.1. Investering en exportbevordering. LIOF, MKB-L en LBDF vervullen gezamenlijk de financieringsfunctie gericht op stimulering van bedrijfsinvesteringen, start-ups en doorontwikkeling van het MKB. Elk van deze verbonden partijen is gericht op een specifieke doelgroep.

LHB B.V. draagt bij aan de opwaardering van de Limburgse bedrijventerreinen. LDAVM C.V. en de daaraan gelieerde entiteiten richten zich specifiek op de ontwikkeling van het bedrijventerrein aangrenzend aan Maastricht Aachen Airport.

Tot slot dragen HBLM en N.V. ALTMAA bij aan de beoogde groei van het exportvolume in Limburg middels de exploitatie van de luchthaven Maastricht Aachen Airport.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

1.2. Innovatiekracht

Met het programma Innovatiekracht legt de Provincie de focus op het versterken van het verdienvermogen van bedrijven in een aantal voor Limburg relevante economische clusters en sectoren vanuit een missiegedreven innovatiebeleid. Het gaat zowel over de kennisintensieve sectoren in Limburg (te weten (duurzame) chemie en materialen, life sciences & health, landbouw en agrofood en smart services), als over de sectoren die tot het DNA van Limburg behoren en veel stuwende werkgelegenheid bieden (logistiek, (maak)industrie en toerisme en recreatie). Rode draad hierin is de bijdrage aan een innovatieve, aantrekkelijke en gezonde regio. De verdere ontwikkeling van de verbinding tussen de vier Brightlands campussen en het faciliteren van de aanhaking van het MKB en het onderwijs op de campusontwikkelingen binnen een internationale context maken onderdeel uit van dit programma. Onderwijs-, arbeidsmarktaspecten en maatschappelijk draagvlak zijn daarbij belangrijk.

Technologische en sociale innovatie zijn van belang om toekomstige ontwikkelingen als demografische en klimatologische veranderingen, verschuivingen van de economische macht, digitalisering en disruptie, groeiende verstedelijking en schaarste van natuurlijke grondstoffen het hoofd te bieden. Open innovatie en verdere samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven, ook over de provinciegrens heen, om het concurrentievermogen op termijn te behouden, zal versterkt worden. De toegankelijkheid van bestaande instrumenten en regelingen wordt geoptimaliseerd en tekortkomingen worden verbeterd.

Wat willen we bereiken?

Wij streven naar een sterke Limburgse kenniseconomie die vernieuwend en duurzaam is. Wij zetten in op nieuwe bedrijvigheid (o.a. door valorisatie), de verbinding tussen de Brightlands campussen en actoren in de sociaal-economische structuur van Limburg zoals het MKB en onderwijs en tussen de Brightlands campussen onderling met voldoende oog voor de maatschappelijke opgaven.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: De bedrijven binnen de kennisintensieve sectoren en de sectoren die behoren tot het DNA van Limburg kennen open innovatie en hoogwaardige groei. De economische sectoren zijn via crossovers goed met elkaar verbonden.

Criterium 2: De Brightlands campussen zijn onderling goed verbonden richting een open ecosysteem met (inter)nationale reputatie.

Criterium 3: MKB is goed aangehaakt bij de Limburgse campussen en heeft een euregionale oriëntatie (kennis, arbeidskrachten, handel en samenwerking). Het MKB-instrumentarium is goed ontsloten en toegankelijk (zie ook programma 1.1. Investeringsklimaat).

Criterium 4: Bij het versterken van de Limburgse innovatiekracht wordt optimaal gebruik gemaakt van de samenwerkingsmogelijkheden met bedrijven en kennisinstellingen in de Euregio en daarbuiten.

Criterion 5: Bij de economische ontwikkeling van bedrijven worden duurzaamheidsprincipes optimaal toegepast.

Wat hebben we bereikt?

Het Missiegedreven Economisch Beleidskader (MEB) dat op 29 juni 2020 is vastgesteld bevat ons herijkte beleid en de uitvoeringsopgaven onder de thema's 'Brightlands en de campussen' (producten 1.2.1 t/m 1.2.4), 'Ondernemingen' (product 1.2.6), 'Toerisme en recreatie' (product 1.2.7) en 'Logistiek in Limburg' (product 1.2.5). Het provinciaal beleidskader voor de Limburgse landbouw- en agrifoodsector 'Koers naar de toekomst', eveneens vastgesteld op 29 juni 2020, bevat de kaders voor o.a. het onderdeel innovatieve landbouw (product 1.2.8). In het MEB en het uitvoeringsprogramma staan twee missies centraal: 'Limburg maakt energiek!' en 'Limburg maakt gezond!'. Het doel van het beleid is om nieuwe en bestaande bedrijvigheid te stimuleren via innovatie en valorisatie. Daartoe zet de provincie diverse instrumenten in, die onder het product 1.2 Innovatie zijn samengebracht, zoals de Brightlands campussen, LIOF en investeringsfondsen. Ook de provinciale inzet voor toerisme is gericht op de twee missies.

In 2020 zijn (nieuwe) bijdragen geleverd in projecten op en rond de campussen zoals BrightSite, het Brightlands Materials Center, het Aachen Maastricht Institute for Biobased Materials en Medace, of de start van de bouw van Brighthouses op de Brightlands Chemelot Campus en de Brightlands Campus Greenport Venlo. Die laatste ook met het oog op de versterking van de innovatieve landbouw. Voor toerisme en recreatie is samen met de sector door LIOF een specifiek MKB-innovatieprogramma voorbereid en inmiddels in uitvoering.

Daarnaast is in het kader van Chemelot 2025 in 2020 de Technische Veiligheidscommissie (TVC) geworven en aan de slag gegaan om te komen tot een bovenwettelijk kader, zoals aangekondigd in de Veiligheidsvisie Chemelot e.o. die in december 2019 door GS is vastgesteld (zie mededeling portefeuillehouder van 1 september 2020, kenmerk: 2020/35207). Het veiligheidskader wordt in de eerste helft van 2021 verwacht. Vervolgens is vaststelling door PS en gemeenteraden van het veiligheidskader en bijbehorend uitvoeringsconvenant aan de orde. Tevens is gewerkt aan de gebiedsvisie omgeving Chemelot. Hiervoor hebben o.a. dialoogsessies met de omgeving plaatsgevonden. Vaststelling door de Stuurgroep Chemelot 2025 van deze gebiedsvisie wordt in de eerste helft van 2021 verwacht. Met betrekking tot het omgevingsplandeel Chemelot (zie mededeling portefeuillehouder van 25 maart 2020, kenmerk: 2020/9047) is eind 2020 de uitgangspuntennota vastgesteld door de colleges van Burgemeester en Wethouders van Sittard-Geleen, Stein en Beek en het college van Gedeputeerde Staten.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Binnen de Provincie Limburg werken we aan de ontwikkeling van vier verschillende Brightlands Campussen: Brightlands Chemelot Campus, Brightlands Maastricht Health Campus, Brightlands Campus Greenport Venlo en Brightlands Smart Services Campus.

De campussen leveren een direct en indirect effect op de leefomgeving van de Limburgers. De belangrijkste toegevoegde waarde van de campusontwikkeling is de versterking van de economische structuur. De investering van de Provincie Limburg leidt direct en indirect tot werkgelegenheid in de vorm

van nieuwe bedrijven. Onderzoek toont aan dat het aantal bedrijven op campussen hard groeit. Ook de werkgelegenheid op campussen groeit fors harder dan de werkgelegenheid in de gemeenten waarin ze niet zijn gevestigd. Daarnaast heeft een campus een aanzuigende werking op studenten en kenniswerkers in de regio wat bijdraagt aan het voorkomen van een “braindrain”. Onderwijsinfrastructuur wordt namelijk aantrekkelijker, doordat de campussen verbindingen leggen met verschillende onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Deze verbinding vindt plaats door het onderwijs plaats te laten vinden op de campus of door bij te dragen aan doorlopende leerlijnen.

De maatschappelijke waarde van de campussen wordt daarnaast bevestigd in het verbeteren van de leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie: investeringen in de campus zijn niet alleen gericht op het bedrijfsleven, maar ook op studenten, scholieren en bewoners in de regio. Voorbeelden zijn betere verbindingen met onderwijsfaciliteiten op de campus, het ruimte bieden aan field-labs en door het investeren in de campusontwikkeling behouden bestaande gebouwen, in het campusgebied, hun waarde. Tevens worden voorzieningen op de campus (waar mogelijk) opengesteld voor de omgeving.

Product	1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Kennisinfrastructuur.</p> <p>Evaluatie en eventueel vervolg van de kennisinstututen InSciTe, Brightlands Materials Center (BMC) en Aachen-Maastricht Institute for Biobased Materials (AMIBM) met het oog op samenhang binnen de context van de vier Brightlands campussen en Chemelot Industrial Park.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>InSciTe heeft in 2020 de activiteiten volgens plan doorgezet en innovatieve biomedische startups geholpen hun producten volwassen voor de markt te maken. Daarnaast zijn de eerste verkennende stappen gezet op weg naar een mogelijk vervolg van het project. In de loop van 2021 wordt duidelijk hoe dat er uit moet gaan zien en wat daar voor nodig is. Een succesvol voorbeeld van een spin-out van InSciTe is MEDACE BV, een bedrijf dat cleanrooms aanbiedt aan derden.</p> <p>BMC heeft in 2020 doorgewerkt op de vier aandachtsgebieden additive manufacturing, circulair packaging, lightweight automotive en sustainable buildings. De programma's zijn in 2020 verder geconcretiseerd en op alle 4 de gebieden is met partners inzet gepleegd om innovatieve producten te ontwikkelen door middel van materialen door BMC ontwikkeld.</p> <p>Voorbeelden daarvan zijn het SunSmart window en de 100% Limburg bike, die d.m.v. de 3D-magnesiumprinter gemaakt kon worden. De 3D-magnesiumprinter wordt tevens ingezet voor projecten met Defensie.</p>	<p>1, 2 en 4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>Op 7 februari 2020 hebben PS ingestemd met het beschikbaar stellen van € 6.000.000 vervolfinanciering van BMC 2024, verdeeld in twee tranches van € 3.000.000. Begin 2022 komt de besluitvorming ten aanzien van de tweede tranche financiering in zicht voor dit project.</p> <p>AMIBM</p> <p>Op 12 en 13 december 2019 heeft PS een subsidie toegekend voor de tweede tranche voor een bedrag van € 4 mln. De looptijd is voor de periode van 2020-2025. UM zet de succesvolle samenwerking met RWTH Aachen voort op basis van een aantal aangescherpte KPI's voor 2021. Er is in 2020 een zevende onderzoekgroep begonnen, waarbij de focus nog sterker op biobased grondstoffen komt te liggen. Ook is in 2020 een testcentrum voor mondkmaskers opgezet.</p>	
<p>2. Meer bedrijvigheid en open innovatie</p> <p>Continueren acquisitie van innovatieve bedrijven passend binnen de focus van de campus. Scouting, selectie en begeleiding van startup's in samenwerking met de overige Brightlands campussen. In 2020 moet er een stijgende lijn te zien zijn t.o.v. eerdere jaren. Hierover wordt in het kader van de Regeling Grote Projecten in de voortgangsrapportage van de Chemelot Campus aan PS gerapporteerd.</p> <p>Rol Provincie: <i>financier, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>De Campus zet in op vestiging van innovatieve en nieuwe bedrijvigheid. Onlangs heeft Brightsite/Circular Hub zich gevestigd op de campus. Waarvan verwacht wordt dat dit een positief effect zal hebben op de acquisitie van nieuwe bedrijven de komende jaren.</p> <p>Er is een stijgende lijn te zien in de vestiging van bedrijven. Itero en Recycling Technologies hebben aangekondigd zich het komende jaar te vestigen op de campus. Het afgelopen jaar heeft zich een nieuwe multinational op de campus gevestigd, waarmee het totaal op 9 komt.</p> <p>In 2020 zijn 3 nieuwe startups op de campus gecontracteerd. Dit brengt het totale aantal op 36.</p>	<p>1, 2, 3 en 4</p>
<p>3. Hoogwaardige infrastructuur</p> <p>Continueren sloop- en bouwprogramma: het sloopprogramma zal in 2019 voor een groot deel worden afgerond, met uitloop naar 2020. Voor continuering van het bouwprogramma is nog beperkt budget beschikbaar en de ruimte binnen de huidige campus area is eveneens</p>	<p>Gerealiseerd</p> <p><i>Sloop- en bouwprogramma</i></p> <p>Het sloopprogramma voor gebouwen en loopbruggen is eind 2020 volledig afgerond. Daardoor kan de campus zich verder gaan ontwikkelen tot een aantrekkelijke en hoogwaardige locatie.</p>	<p>1, 2 en 3</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>beperkt. Voor verdere groei zijn investeringen nodig in het bouwrijp maken van (noordelijke gelegen) gronden en zullen nieuwe investeringsbudgetten moeten worden gecreëerd.</p> <p>Rol Provincie: <i>financier, partner</i></p>	<p><i>Investeringsbudgetten t.b.v. bouwrijp maken</i></p> <p>Op 3 april 2020 is het statenvoorstel “inzet resterende middelen Chemelot Research Facilities BV ten behoeve van de uitbreiding van de Brightlands Chemelot Campus op Chemelot Noord (GreX Noord) (G-20-010)” door uw Staten behandeld. Uitbreiding van de Campus aan de Noordzijde is mogelijk gemaakt door grondexploitatie in CRF BV onder te brengen. Ter plaatse is in 2020 gestart aan de bouw van een nieuw “Brighthouse”. Het noordelijk terreindeel wordt, inspelend op de marktsituatie, in circa 10 jaar tot ontwikkeling gebracht.</p>	
<p>4. Onderwijs op de campus</p> <p>Versterking onderwijsaanbod op de campus: WO vervolgaanpak Sciences programma continueren; HBO en MBO via CHILL en Applied Sciences</p> <p>Rol Provincie: <i>financier, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Versterking natuurwetenschappen</p> <p>In december 2020 hebben GS voorgesteld om in te stemmen met de financiering van de laatste tranche van het project Versterking Natuurwetenschappen (kortweg Sciences genoemd) voor een bedrag van € 5 mln. (PS hebben ingestemd op 5 februari 2021).</p> <p>Het Sciences programma omvat een aantal universitaire opleidingen aan de UM: de driejarige bachelor met een brede natuurwetenschappelijke basis (Maastricht Science Programma) en twee masters (systeembioïologie en biobased materials). Met deze uitbreiding van de UM rondom de bèta wetenschappen wordt een brede basis geboden voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek gericht op de innovatieopgaves van de campussen en het regionale bedrijfsleven.</p> <p>Studenten van de masters doen hun onderzoek op de campus.</p> <p>Chemelot Innovation and Learning Labs CHILL/ Applied Sciences</p> <p>CHILL is een Center of Expertise van Hogeschool Zuyd. CHILL is een belangrijke speler in de context van de campusontwikkeling, alsmede de bredere ontwikkelingen inzake de positie en verduurzaming van MBO en HBO centra. CHILL is de aanjager en verbinder rondom het domein</p>	4,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>chemie en materialen voor samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.</p> <p>Voor de pijler Human Capital binnen de Chemelot Circular Hub werkt CHILL samen met de Zuyd, Vista en UM (zie ook product 1.3.2. Onderwijs). Studenten van Zuyd en Vista volgen de praktijklessen bij CHILL op de campus. Door deze samenwerking tussen mbo en hbo is er in 2020 een doorlopende leerlijn inzake chemie en materialen ontstaan.</p>	
<p>5. Duurzaamheidsontwikkeling Chemelot Brightlands Chemelot Campus (BCC) en Industriepark ontwikkelen en starten een samenhangende aanpak gericht op duurzame ontwikkeling van het Industriepark, het ontwikkelen van de passende innovaties op de BCC en een daarbij aansluitende Human Capital agenda. De BCC levert expertise voor Brightsite (samenwerking Sitech, TNO en Chemelot om duurzaamheidstransitie technologisch vorm te geven).</p> <p>Rol Provincie: <i>facilitator op onderdelen, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Naast Brightsite zijn ook de kennisinstellingen op de campus, alsmede de Sitepartijen druk doende de duurzaamheidsparagraaf verder vorm te geven. De campus en de Site hebben de ambitie uitgesproken om de duurzaamste chemiecampus en -site van Europa te worden. Dit heeft ertoe geleid dat de propositie Chemelot Circular Hub tot stand is gekomen.</p> <p>Op basis hiervan heeft PS op 29 juni 2020 ingestemd met het toekennen van een begrotingssubsidie ter hoogte van maximaal € 9 mln. aan CSP BV (100% dochter van de Provincie Limburg) ten behoeve van Brightsite voor de komende vijf jaar en via CSP deze financiële middelen in jaartranches in de samenwerking in te zetten en daarvan de uitvoerbaarheid te onderzoeken.</p> <p>Brightlands Chemelot Campus is partner binnen het samenwerkingsverband Brightsite</p> <p>De door PS gewenste invulling via CSP BV is onderzocht en de praktische uitwerking (uitvoering subsidie) zal begin 2021 worden afgerond.</p>	1,2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef waarde	Jaar
1, 2, 3	Aantal kenniswerkers werkzaam op de Brightlands Chemelot Campus.	2581	3000	2970	2023
1, 2, 3	Totaal aantal bedrijven op de campus: <ul style="list-style-type: none"> ▪ multinationals; ▪ MKB/startup's. 	8 33	9 36	60	2023
1, 4	Aantal kennis- en onderwijsinstellingen.	7	7	5	2023

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef waarde	Jaar
4	Aantal studenten.	1173	1207	1000	2023
5	Duurzaamheidsagenda in afstemming met Chemelot 2025 (proefprojecten zelf lopen via Chemelot 2025).	0		1	2020
1	Afgerond evaluatie rapport InScite, BMC, AMIBM.	0	0	1	2020
3	Nieuwbouw voor een high-tech chemisch bedrijf is opgeleverd.	0		1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Toelichting bij prestatie indicator 5: het onderdeel duurzaamheid is verankerd in de Strategie van de campus 2020-2030.

Toelichting bij prestatie indicator 6: AMIBM heeft een evaluatie gehad in 2019, BMC krijgt een evaluatie in 2021 en InSciTe beraad zich momenteel op toekomstige voorzetting.

Product	1.2.2. Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Kennisinfrastructuur.</p> <p>Met betrekking tot de kennisinfrastructuur op het gebied van elektronenmicroscopie en regeneratieve geneeskunde, binnen het programma Limburg Investeert in haar Kenniseconomie (LINK), is in 2018, na een uitgebreide evaluatie, een vervolgsubsidie (tweede tranche) verleend voor de restant projecttermijn tot medio 2021. Dit betekent voor 2020 dat de uitvoering voortgezet wordt. In februari 2019 hebben PS ingestemd met een startsubsidie voor het project (BReIN). Dit project richt zich op onderzoek in Neurosciences meer specifiek op de Ziekte van Alzheimer. Hiervoor wordt een data infrastructuur gecreëerd om betere diagnostiek, vroege therapie en preventie van deze en later ook andere ziekte(n) te realiseren.</p> <p>Op basis van de evaluatie van het project Brains Unlimited is in 2018 door PS besloten dat dit</p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>LINK is voortgezet en loopt conform planning. In 2021 wordt een eindrapportage opgeleverd.</p> <p>Toelichting op ontwikkelingen BReIN Vanwege beperkte financiële middelen voor economische structuurversterking heeft een prioritering van de grote (Kennis-As) projecten plaatsgevonden waardoor met een bedrag van een € 0,5 mln. ervoor wordt gezorgd, dat de reeds opgebouwde kennis en onderzoeksinfrastructuur in stand kan blijven en het onderzoek, zij het op kleinere schaal, toch door kan gaan. (mededeling portefeuillehouder brief GS van 24-11-2020 (GS 2020-46867)) Limburgers zullen in de toekomst gebruik kunnen maken van een nieuwe</p>	1, 3, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>project door zal gaan. In 2019 is de betrokkenheid van de Provincie afgebouwd en heeft het azM omzetgaranties verstrekt aan het project, waardoor het project perspectief blijft houden en haar maatschappelijke resultaten ook in 2020 blijft opleveren.</p> <p>De economische en onderzoeksactiviteiten op het gebied van Biotechnologie zijn door de financiering van MEDACE medio 2019 versterkt, zie mededeling portefeuillehouder aan PS verzonden 21 mei 2019. Deze faciliteit zal in 2020 operationeel worden.</p> <p>Zoals beschreven in de context zal de BMHC B.V. zich erop richten deze en de overige kennisinfrastructuren tot economische ontwikkelingen (werkgelegenheid + bedrijven) te brengen.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, financier</i></p>	<p>behandelmethode voor de ziekte van Alzheimer.</p> <p>Medace is operationeel en heeft haar afgesproken deelresultaten op het gebied van acquisitie behaald. Deze milestones zijn gekoppeld aan het verstrekken van de provinciale leningstranches.</p> <p>De resultaten van Brains Unlimited en de BMHC B.V. zijn behaald, zoals aangegeven bij de prestatie-indicatoren werkgelegenheid en bedrijvigheid.</p> <p>Per 1 april 2020 is de Maastricht Studie 2 gestart. In april 2021 worden de resultaten van de MS2 over 2020 besproken aan de hand van de voortgangsrapportage 2020.</p> <p>De Maastricht Studie 2 (MS2) In juni 2020 hebben PS ingestemd met het toekennen van een subsidie van € 1,5 mln. In MS2 wordt sterk ingezet op vertaling van innovatieve kennis (die verkregen is door MS1) naar toepassingen voor alle Limburgers, met als doel de preventie van chronische ziekten en verbetering van leefstijl, sociale omgeving, kwaliteit van leven en gezondheid, om zo de weerbaarheid en zelfredzaamheid van (kwetsbare) Limburgers te vergroten.</p>	
<p>2. Meer bedrijvigheid en open innovatie Vanuit de BMHC B.V. wordt fors ingezet op campus-gerelateerde valorisatie activiteiten om de gestelde doelen te behalen, waarbij community building met kennisinstellingen en MKB-bedrijven een belangrijke voedingsbodem vormt. De BMHC B.V. zal in 2020 doorgaan met de spin off vorming binnen de focusgebieden van de campus.</p> <p>Ook in relatie tot en in samenwerking met alle Brightlands campussen en internationale relevante partners. Zo wordt op het gebied van</p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>De resultaten van de BMHC B.V. zijn behaald, zoals aangegeven bij de prestatie- indicatoren werkgelegenheid en bedrijvigheid.</p> <p>Regmed betreft een projectvoorstel (met daarin de samenwerking hierop tussen de Chemelot en de Maastricht Health Campus), dat momenteel voorligt ter beoordeling door het nationale Groeifonds. Het project ziet toe op het betaalbaar</p>	2, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>regeneratieve geneeskunde samengewerkt met Brightlands Chemelot Campus en een aantal andere (nationale en regionale) overheden, universiteiten, bedrijven en gezondheidsfondsen aan de totstandkoming van het initiatief RegMed XB.</p> <p>Het gaat daarbij om een grootschalig Vlaams-Nederlands onderzoeks- en valorisatieprogramma met een duur van 10 jaar.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner (aandeelhouder voor 1/3 in de BMHC B.V.), financier, procesmanager</i></p>	<p>kunnen toepassen van regeneratieve therapieën.</p> <p>Limburgers kunnen dit op termijn merken in:</p> <p>1) de behandeling van hun aandoeningen; 2) de daardoor gecreëerde werkgelegenheid in de productie van de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - betreffende therapie; - apparaten die deze therapieën produceren. 	
<p>3. Hoogwaardige infrastructuur</p> <p>In het kader van de gebiedsontwikkeling (getrokken door de gemeente Maastricht) wordt door UM, azM, de gemeente Maastricht, MECC en de BMHC BV samengewerkt om gezamenlijk te komen tot de fysieke dimensie campusontwikkeling. Hiertoe zal een actueel plan opgeleverd worden.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, financier</i></p>	<p>Deels gerealiseerd</p> <p>De planvorming rondom de openbare ruimte is bijna afgrond. Hierbij wordt nog enige ruimte gelaten voor de fysieke gevolgen (ruimtebeslag en toegang tot voorzieningen) in relatie tot coronabestrijding.</p> <p>De verbouwing van het MECC zal naar verwachting conform planning in 2021 worden opgeleverd.</p>	1, 2, 3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1, 2	Aantal nieuwe arbeidsplaatsen.	1.485	2.598	1.100	2023
2, 3	Aantal nieuwe bedrijven.	129	132	40	2023
1	MEDACE operationeel.	0	1	1	2020
3	Ruimtelijk plan voor de campus ontwikkeling is opgeleverd.	0	0	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Stijging arbeidsplaatsen wordt met name veroorzaakt door de bedrijven, maar ook door Faculty of Science & Engineering en met name MUMC+.

Product	1.2.3. Greenport Venlo & Brightlands Campus Greenport Venlo
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Ontwikkeling van de Brightlands Campus Greenport Venlo door het creëren van een samenhangend aanbod in onderwijs en onderzoek. Onder andere door het aantrekken van bedrijven en een toename van het aantal R&D faciliteiten. Daarbij het creëren van een 'ecosysteem' op en rond de campus wat bijdraagt aan een toename van de werkgelegenheid, aantal studenten en onderzoekers die zijn verbonden aan de campus.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Om de ontwikkeling op de Brightlands Campus Greenport Venlo te stimuleren en vorm te geven zijn diverse samenwerkingsverbanden op het gebied van kennisontwikkeling en business development in het verleden opgestart (zoals Bright 5 en BL.INC). Deze samenwerkingsverbanden zijn in 2020 doorgezet. In juni 2020 is eerste finale van het programma van BL.INC gerealiseerd. Ook zijn er in 2020 projecten ontwikkeld en uitgevoerd op het gebied van o.a. gepersonaliseerde voeding en inhoudsstoffen in fruit, zoals Test & Taste Center en NutriWorkx.</p> <p>Echter door het uitbreken van de coronacrisis hebben veel events (waaronder GROW, de jaarlijkse ontmoeting tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven) geen doorgang kunnen vinden. Dit heeft gevolgen voor de snelheid waarmee het ecosysteem op de campus kan worden opgebouwd. Ook het nog beperkt aantal beschikbare m² voor verhuur aan nieuwe bedrijven binnen de campus heeft de vestiging van nieuwe campusbewoners beperkt.</p> <p>De start van de bouw van het Brighthouse en Brightworks in 2020 moet de groei van de campus gaan faciliteren.</p> <p>In 2020 is met het Rijk overeenstemming bereikt over de Regiodeal Noord-Limburg en hebben het Rijk, Provincie Limburg en de Regio de Regiodeal-overeenkomst ondertekend. Met financiële ondersteuning vanuit de Regiodeal Noord-Limburg zal o.a. het UM kennisinstituut Brightlands Future Farming Institute worden opgericht. Het instituut wordt gevestigd op de campus</p>	<p>1, 2, 3, 4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>in Venlo. BASF zal een belangrijke rol spelen in zowel de realisatie, als de exploitatie van het instituut. In het plan is ook ruimte opgenomen voor regionale partijen om van de faciliteiten van het nieuwe instituut gebruik te maken. De middelen voor dit project, als ook voor andere projecten binnen de Regiodeal, zullen in 2021 ter beschikking worden gesteld.</p>	
<p>2. Het creëren van een goed toegerust en qua organisatie en exploitatie adequaat 'werklandschap' door de uitgifte van gronden en verhuur van campus vastgoed. Rol Provincie: <i>subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Ontwikkelbedrijf</p> <p>De hoofddoelstelling van de gebiedsontwikkeling in Greenport Venlo is het creëren van economische activiteiten en nieuwe arbeidsplaatsen door het bieden van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven in een aantrekkelijk ingericht en duurzaam functionerend gebied. Daarmee wordt een belangrijke impuls gegeven aan de economische ontwikkeling in de regio Venlo. Prioriteit ligt bij de nieuwvestiging van bedrijven in de sectoren agri(food)business, maakindustrie en logistiek. Alles bij elkaar wordt hiertoe in het Greenport Venlo gebied in totaal ca. 866 ha ontwikkeld (bedrijfskavels en natuur en landschap). De bijdrage aan de economische ontwikkeling in de vorm van werkgelegenheid op Trade Port Noord is in 2020 verder gestegen tot gemiddeld 7.000 medewerkers in het werkgebied (inclusief seizoensinvloeden, 2019: ± 6.000) en zal ook in 2021 verder meegroeien met de gronduitgiften.</p> <p>In de maatschappelijke discussie over de verdozing van Nederland, steekt Greenport Venlo positief af ten opzichte van Nederland door de bijzondere en integrale gebiedsaanpak. Uitgifte van percelen loopt momenteel ook voortvarend. De voortgang</p>	<p>1,4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>wordt via kwartaalrapportages geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd.</p> <p>Campus Vastgoed Greenport Venlo In 2020 stagneerde de groei van verhuurde m² mede door het beperkte aanbod van m² en door de COVID-19 pandemie. In 2020 is gestart met de bouw van het Brighthouse en Brightworks, nieuwe voorzieningen die nodig zijn om de groei van de campus te faciliteren. Vanaf het voorjaar 2021 biedt Brighthouse ruimte aan o.a. start-ups, bedrijven, kennisinstellingen en onderzoeksinstituten, die zich op de campus willen vestigen of uitbreiden.</p> <p>De voortgang wordt via kwartaalrapportages geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Aantal nieuwe R&D faciliteiten t.b.v. open innovatie.	10	15	15	2020
1	Deelname door de campus in ondernemingen in de vorm van participaties.	0	0	1	2020
1	Toename aantal bedrijven op de campus.	50	55	129	2023
1	Werkgelegenheid (arbeidsplaatsen).	660	666	1.495	2023
1	Aantal studenten (MBO/HBO/WO).	990	1124	900	2023
	University College Venlo (WO)	550	283		
	HAS hogeschool Venlo (HBO)	140	532		
	Citaverde College (MBO):	300	309:		
	<i>Niveau 2</i>		58		
	<i>Niveau 3</i>		115		
	<i>Niveau 4</i>		136		
1	Aantal onderzoekers verbonden aan de campus.	25		100	2023
2	Realiseren uitgifte verhuur campus vastgoed (in vierkante meters).	15.762	15.594	32.684	2023
2	Uitgifte van gronden (in hectares).	268	300	466	2034

Toelichting prestatie-indicatoren

1. Deelname door de campus in ondernemingen in de vorm van participaties

In 2016 is samen met vijf bedrijven een business case opgesteld voor een Bio Treat Center [BTC] op de toen nog te ontwikkelen Brightlands Campus Greenport Venlo. Op 24 februari 2017 is een overeenkomst getekend tussen de Provincie Limburg en de vijf 'founders' van het Bio Treat Center, met betrekking tot de uitgangspunten en verantwoordelijkheden voor de realisering van het Bio Treat Center op de Brightlands Campus Greenport Venlo. De (financiële) ontwikkeling van het BTC is anders verlopen dan zoals verwacht bij de oprichting van het initiatief. Onderzocht is of de Provincie Limburg zou gaan deelnemen in deze entiteit, dit is echter niet gebeurd. Omdat het verdienmodel van BTC op lange termijn niet zal leiden tot het kunnen financieren van haar eigen exploitatie is besloten het BTC per 31 december 2020 af te bouwen.

1. Het aantal onderzoekers, die verbonden zijn aan de campus, is op dit moment opgevraagd bij de BCGV.

1. Werkgelegenheid (arbeidsplaatsen) heeft betrekking op de werkgelegenheid van Brightlands Campus Greenport Venlo BV.

1. Aantal studenten (MBO/HBO/WO)

Per abuis zijn in de EJB de startwaarde (1/1/20) vermeld bij de studentenaantallen voor de HAS & UCV in de verkeerde volgorde opgenomen. Voor de programmabegroting 2021 zal dit gecorrigeerd worden in de eerst volgende afwijkingenrapportage 2021 in Studentenaantallen HAS = 550, UCV = 140.

2. De prestatie indicatoren "Realiseren uitgifte verhuur campus vastgoed (in vierkante meters)." en "Uitgifte van gronden (in hectares)" zijn gebaseerd op de Q3 rapportage B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en B.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo d.d. 30/09/2020.

Product	1.2.4. Brightlands Smart Services Campus
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. In lijn met de in Business Plan, BP 2.0, beschreven maatregelen wordt in 2020 gewerkt aan het systematisch doorvoeren uitrollen van nieuwe activiteiten, zoals mogelijk een startersinstrumentarium.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, aandeelhouder</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>De aandeelhouders hebben besloten tot een 'herijking strategie' van de campusorganisatie. Deze herijking is per eind maart 2020 aan de aandeelhouders voorgelegd. Zij ondersteunen de strategie en visie, die in dit plan wordt beschreven. De nieuwe CEO van de campus, die in september 2020 is gestart, zal op basis van de 'Herijking strategie' nieuwe prestatie-indicatoren opstellen, dit in samenwerking/ afstemming met de kennisinstellingen aanwezig op de campus. Door de coronacrisis en de prioriteit die de instellingen als gevolg daarvan hebben moeten leggen bij het uitvoeren van hun onderwijsactiviteiten, is dit proces niet in 2020 afgerond. De nieuwe prestatie-indicatoren worden in het eerste kwartaal van 2021 opgesteld. Provinciale Staten zullen via een mededeling portefeuillehouder over de nieuwe prestatie-indicatoren worden geïnformeerd.</p> <p>In december 2020 heeft PS middelen beschikbaar gesteld waarmee de Provincie in haar rol als aandeelhouder van BSSC de reguliere agiostortingen kan financieren. Tevens zijn er door PS middelen beschikbaar gesteld waarmee BSSC (de campusorganisatie) haar nieuwe rol als verbinder en facilitator in het innovatiecluster verder kan ontwikkelen,</p> <p>Het aantal startups is gedaald door het niet voortzetten van het startersprogramma HIVE. De benodigde middelen om dit programma te financieren waren niet meer aanwezig. Voor de startups is er wel het 'Open Incubation Programma', waarin verschillende workshops worden</p>	<p>1,2,3 en 4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	georganiseerd om startups te begeleiden om succesvol te zijn.	
<p>2. Verdere uitbouw kennisinfrastructuur</p> <p>Bij de ontwikkeling en doorgroei van de kennisinfrastructuur op en rond de campus, speelt het programma Brightlands Techruption een belangrijke rol. Dit programma heeft als doel het creëren van een community op het gebied van blockchain technologie, kunstmatige intelligentie en vraagstukken op het gebied van klimaatverandering. Met dit programma wordt invulling gegeven aan de taakstelling: “het neerzetten van een integrale propositie die (inter-)nationaal onderscheidend is en zo talenten, wetenschappers en bedrijven/instellingen/startups aan kan trekken om aan het ecosysteem bij te dragen en er zo zelf van te profiteren”. Het bereiken van deze taakstelling heeft een positieve impact op de lokale kenniseconomie in Limburg en zorgt tevens voor een aantrekkelijke verbredingsmogelijkheid voor het lokale MKB.</p> <p>De ontwikkeling van het programma Brightlands Techruption kent een viertal fasen:</p> <p>fase 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ voorbereiding en aanhaking eerste deelnemers (2017); <p>fase 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ realisatie van de basisvoorzieningen, onder andere inrichting ‘Techruption vloer’ (2018/19); <p>fase 3</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ verdere groei (tweede helft 2018 en 2019); <p>fase 4</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ verdere doorgroei (2020, 2021 en 2022). <p>Voor de bevoorschotting van het programma Brightlands Techruption in de vierde fase (2020, 2021 en 2022) nemen Gedeputeerde Staten een separaat besluit gebaseerd op de Voortgangsrapportages 2018 en 2019 van het programma Brightlands Techruption.</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In de ‘Herijking strategie’ van de campusorganisatie is opgenomen op welke wijze het programma Techruption wordt voortgezet. Het kennisinstituut BISS heeft een belangrijke rol in de inhoud van het programma. Daarnaast zijn er wijzigingen aangebracht in de deelnemerstarieven en de wijze waarop partijen aan het programma kunnen deelnemen. Tevens zijn binnen BSSC nieuwe focusgebieden gedefinieerd (i.p.v. technologieën), die ook binnen het programma Techruption worden gehanteerd.</p> <p>In 2020 zijn twee nieuwe lidmaatschappen voor deelname aan het programma Techruption afgesloten.</p> <p>Voor de ontwikkeling en groei van een campus is de aanwezigheid van kennisdragers en kennisintensief onderzoek cruciaal. Om deze reden is vanaf de start van de BSSC in 2014 ingezet op de ontwikkeling van een kennisinfrastructuur op de BSSC. Op de BSSC zijn met name Universiteit Maastricht, Open Universiteit en Zuyd Hogeschool actief.</p> <p>De kennisinstellingen dragen zorg voor de kennis component via onderzoek, talentontwikkeling en kennisdeling, variërend van wetenschappelijke en toegepast onderzoek, innovatieactiviteiten, participatie in Techruption tot studentprojecten voor bedrijven met vraagstelling op gebied van data en digitalisering.</p> <p>Conform afspraak met Provinciale Staten is in 2020 een Statenvoorstel voorbereid voor het beschikbaar stellen van middelen</p>	<p>1,2,3 en 4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>voor de (voortzetting van) subsidiëring van deze kennisinstututen in de tweede tranche (periode 2020-2024), op basis van concrete subsidieverzoeken en uitgewerkte resultaatdoelstellingen.</p> <p>Dit voorstel is aangeboden aan Provinciale Staten. De behandeling is voorzien op 5 maart 2021 in Commissie FEB en 9 april 2021 in Provinciale Staten. Het gaat om voorstellen van de Universiteit Maastricht, de Open Universiteit en Zuyd Hogeschool voor: Brightlands Institute Smart Society (BISS), Center for Actionable Research Open Universiteit (CAROU) respectievelijk het Expertise Centrum Data-intelligence (ECD).</p>	
<p>3. Meer bedrijvigheid en open innovatie</p> <p>Door het, onder andere in het kader van het programma Brightlands Techruption, organiseren van events door CM&D B.V. voor studenten van de diverse onderwijsinstellingen en voor de bewoners van de Campus ontstaat een dynamiek die voor de Campus en voor het onderwijs van belang is.</p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>De start van het jaar verliep zeer positief voor BSSC. Zoals reeds gemeld in de Eindejaarsbijstelling 2020, zijn door de coronacrisis en de maatregelen die in dat kader getroffen zijn, de meeste events tot het einde van het jaar afgelast. Een deel van de events werd digitaal uitgevoerd, maar dat geldt niet voor alles.</p>	1,3
<p>4. Infrastructuur / huisvesting</p> <p>De inspanningen zijn erop gericht om te komen tot volledige verhuur van het campusgebouw en daarmee tot een sluitende exploitatie van CHV BV.</p> <p>Rol Provincie: <i>financier, aandeelhouder</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 zijn nog twee nieuwe (grote) huurders aangetrokken. Per eind 2020 was de bezettingsgraad van het gebouw 86%. De bezettingsgraad is hiermee hoger dan begroot voor 2020.</p> <p>Eind 2020 heeft een grote huurder aangegeven minder m2 te willen gaan huren in het gebouw. Deze wijziging in het huurcontract zal in 2021 worden doorgevoerd.</p>	2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1, 2, 3	Nieuwe arbeidsplaatsen bij campusdeelnemers.	446	857	2.000 á 2.500	2025
1, 2, 3	Aantal studenten speciaal voor smart services.	672	1.388	1.600	2025

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1, 2, 3	Contractonderzoek en contractonderwijs.	€ 2,8 mln.	€ 4,9 mln.	€ 10 mln.	2025
1, 2, 3	Aantal acquisities.	75	52	100	2025

Toelichting prestatie-indicatoren

De prestatie-indicatoren zijn gebaseerd op de gegevens uit de 9^e voortgangsrapportage van de Smart Services Campus Heerlen, met als peildatum 1 juli 2020.

Met acquisities wordt bedoeld het aantal campusbewoners, campusleden en startups dat op de campus aanwezig is. Het aantal acquisities is ten opzichte van de startwaarde gedaald door het niet voortzetten van het startersprogramma HIVE.

Product	1.2.5. Logistiek
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Versterking van kennis en innovatiekracht in de sector logistiek door intensivering van de samenwerking tussen de stakeholders en het initiëren van (grensoverschrijdende) projecten. Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Brightlands Institute for Supply Chain Innovation (BISCI), een initiatief van de UM met Fontys en TNO is in 2020 opgestart op de Brightlands Campus Greenport Venlo. De kern van de aanpak is om vernieuwende (wetenschappelijke) kennis te ontwikkelen, te vertalen naar praktisch onderzoek en implementatie, samen met bedrijven in Limburg die samenwerken aan innovaties o.a. in de Supply Chain Valley en Healthcare Hub. In 2020 is de kennis-as aanvraag voor de periode 2021-2024 door de UM ingediend. Zoals vermeld in de Eindejaarsbijstelling 2020 wordt de subsidieverlening in 2021 geëffectueerd. Hierover worden uw Staten begin 2021 geïnformeerd. De Regio deal Noord-Limburg is uitgewerkt, o.a. samenwerking kennisinstellingen en bedrijven aan technologische innovaties en slimme</p>	1, 2, 3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	logistiek in een nieuw fieldlab TISL (Technological Innovation en Smart Logistics).	
<p>2. Intensivering van de samenwerking tussen de logistieke sector, de maakindustrie en de ICT-sector om meer toegevoegde waarde te genereren.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 zijn diverse projecten uitgevoerd, gericht op het verbeteren van de samenwerking binnen logistieke ketens. Zo bevordert het project Slimmer Logistiek E-fulfilment Management (SLEM) een open innovatieklimaat binnen de Zuid-Nederlandse logistieke topsector. Hierdoor worden logistieke dienstverleners continu uitgedaagd om vernieuwing door te voeren in eigen bedrijfsprocessen, samen te werken in de keten of het gebruik van (digitale) voorzieningen te bevorderen. Belangrijke onderwerpen zijn digitalisering en data-uitwisseling, toezicht en handhaving (douane) en automatisering en robotisering (e-fulfilment).</p> <p>Binnen het project GEDAC wordt gewerkt aan het digitaliseren van processen en documenten binnen de internationale agro en food ketens. Door het verbeteren van de efficiëntie, het reduceren van kwetsbaarheden en het verhogen van de voorspelbaarheid van die ketens, wordt bijgedragen aan het versterken van de concurrentiepositie van de Nederlandse import en export van versartikelen.</p>	1, 3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Aantal samenwerkingsovereenkomsten tussen stakeholders in de logistiek sector, de maakindustrie, de ICT-sector en onderwijs- en kennisinstellingen.	0	4	5	2020
2	Aantal logistieke innovatieprojecten dat in samenwerking met LIOF, Brightlands Institute for Supply Chain Innovation (BISCI) en andere Limburgse kennisinstututen ontwikkeld wordt/is.	0	3	PM	2020

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
2	Uitwerking van concrete beleidslijnen voor de logistiek op basis van het scenario-onderzoek door Buck Consultants International.	0	0	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

- In 2020 zijn we gekomen tot 4 samenwerkingsovereenkomsten, te weten BISCIL, Supply Chain Valley, Healthcare Hub en het fieldlab TISL.
- De keuze voor scenario 3 van het Buck Consultants International onderzoek is verankerd in het in juni 2020 vastgestelde missiegedreven economisch beleidskader. Dit betekent dat de Provincie Limburg zal inzetten op het aanjagen van een hoogwaardige, kennisintensieve en duurzame logistieke sector in Limburg. Momenteel wordt in samenspraak met externe stakeholders uitgewerkt wat dit betekent voor het logistieke beleid. Verwacht wordt dat dit afwegingskader in het tweede kwartaal van 2021 wordt opgeleverd.

Product	1.2.6. Industrie
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Versterking van de internationale concurrentiekracht van het MKB in de Limburgse maakindustrie door middel van gerichte ondersteuning vanuit diverse (Europese) programma's.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is het programma Limburg Makers conform planning afgerond. In 2020 hebben vanuit dit programma nog 13 MKB'ers een bijdrage ontvangen.</p> <p>Op 3 december 2020 is het integrale innovatieprogramma van LIOF Limburg Toekomst Bestendig 2020-2023 gelanceerd (zie ook product 1.1.2. Acquisitie en LIOF ad. 2).</p> <p>Bedrijven uit de maakindustrie hebben daarnaast ook gebruik gemaakt van de MIT-regeling, OP-Zuid, Interregprojecten en fondsen als MKB-Leningenfonds en Limburg Business Development Fonds (LBDF).</p> <p>Verder zijn via interregprojecten Crossroads 2, en Focus weer diverse bedrijven en initiatieven begeleid en enkele drafts ingediend voor o.a. ET2SMEs (verbindt het Euregionale MKB aan de emerging technology-ontwikkelingen</p>	1, 3,4,5

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>rondom de Einstein Telescoop) en From Waste to Profit (euregionale MKB'ers te ondersteunen bij de eerste stappen op weg naar circulaire producten, processen en voortbrengingsketens).</p>	
<p>2. Versterken van de relatie tussen de Limburgse maakindustrie en de Brightlands campussen door middel van communitybuilding en op innovatie gerichte activiteiten en projecten. Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Het verbinden van de Limburgse maakindustrie met de Brightlands campussen heeft door middel van diverse netwerkbijeenkomsten en workshops en projecten plaatsgevonden: Voorbeelden daarvan zijn de lancering van het MKB Datalab waarin ondernemers op een laagdrempelige manier ondersteund worden bij hun digitaliseringsvraagstukken, het Platform Defensie en Bedrijfsleven waarin MKB uitgenodigd wordt om aan te halen bij ontwikkelingsprojecten op de Brightlands Chemelot Campus, het Brightlands Materials Center waarin met MKB wordt gewerkt aan nieuwe materialen die op een hoogwaardige manier geproduceerd kunnen worden en InSciTe: een incubator voor startups in de biomedische sector (MEDACE).</p>	2,3
<p>3. Invulling geven aan PS-besluit van 15 februari 2019 door het verkennen van actieve medefinanciering van het Rijk ten behoeve van kennis- en innovatiecentrum Brightsite, gekoppeld aan nadere uitwerking van een financiële bijdrage van de Provincie Limburg. Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd In de Statenvergadering van 29 juni 2020 hebben Provinciale Staten conform amendement 68 (Langjarige subsidie uitvoeringsfase Brightsite) de provinciale bijdrage beschikbaar gesteld. (zie ook product 1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus ad. 5).</p> <p>Het Rijk is voornemens het langjarig commitment vorm te geven door het verstrekken van projectfinanciering. Een aantal projecten van Brightsite maakt onderdeel uit van het initiatief Groene Moleculen, één van de conceptaanvragen voor financiering uit het nationale Groeifonds. Door het College wordt actief deze propositie onder de aandacht gebracht van het Rijk (zowel ambtelijk als</p>	2,3,4,5

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	bestuurlijk). Projecten zijn voorgelegd aan de (landelijk) adviesbeoordelingscommissie.	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Aantal Limburgse maakbedrijven dat een innovatiesubsidie heeft ontvangen.		13	PM	
2	Aantal samenwerkingsprojecten van MKB bedrijven met bedrijven/kennisinstellingen op de campussen.		8	PM	

Toelichting prestatie-indicatoren

1. en 2. De streefwaarden voor de indicatoren zullen worden geformuleerd op basis van de uitwerking van het in het Collegeprogramma aangekondigde nieuwe economisch en strategisch kader en zijn vertaald in de programmabegroting 2021. In 2020 is derhalve alleen de eindwaarde voor de prestatie-indicatoren aangegeven.

Product	1.2.7. Toerisme en recreatie
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Uitvoeringsprogramma Toerisme en Recreatie 2020-2023, start uitvoering Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i>	Gerealiseerd. Het uitvoeringsprogramma voor Toerisme en Recreatie is opgenomen in Uitvoeringskader van het Missiegedreven Economisch Beleidskader, paragraaf 3.5 Toerisme en recreatie. Als gevolg van de coronacrisis heeft de sector weinig actie kunnen ondernemen op het gebied van projectontwikkeling. Wel heeft met provincies en regionale partners afstemming plaatsgevonden over te nemen ondersteuningsmaatregelen en is het platform Inspirerend Limburg opgezet om ondernemers in de sector met voorbeelden van collega bedrijven te laten zien hoe je met de beperkende maatregelen om kunt gaan. Met het oog op structurele vernieuwingen heeft LIOF eind 2020 met partners in het veld het innovatie	1

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>ondersteuningsprogramma LimburgToerisme-Toeristisch Limburg vernieuwt! vormgegeven. Het programma is op 1 februari 2021 van start gegaan.</p> <p>De Provincie Limburg heeft de coördinerende rol op zich genomen om in 2020 samen met andere provincies (in IPO verband) te participeren in het proces om te komen tot een vernieuwde landelijke actie-agenda vakantieparken 2021-2022 samen met het Rijk, VNG en maatschappelijke partners. De actie-agenda is 27 januari 2021 getekend door de Minister en er kan nu gestart worden met de uitvoering.</p>	
<p>2. Samen met partners verder werken aan de toeristische bestemmingsmarketing van Limburg. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Over de toeristische bestemmingsmarketing heeft regelmatig overleg met de Limburgse Destination Marketing Organizations (DMO's) plaatsgevonden. Vanwege de coronamaatregelen kon niet stevig worden ingezet op het aantrekken van toeristen uit het buitenland. In de zomer van 2020 is er een marketingcampagne uitgevoerd op de Nederlandse markt en voor de inwoners van Limburg. Hier werden mooie én veilige (rustige) plekken van Limburg onder de aandacht gebracht. De communicatiekanalen van In Limburg worden middels online marketing actueel gehouden. Voor de uitvoering van de toeristische marketingstrategie van In Limburg is overleg gevoerd met de Limburgse DMO's. Het streven is erop gericht om de opdrachtverlening in Q2 van 2021 te laten plaatsvinden.</p>	1

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Uitvoeringsprogramma Toerisme & Recreatie is opgesteld en door PS vastgesteld.	0	1	1	2020
2	Campagne voor de Duitse en Nederlandse markt.	0	2	2	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

- Met de vaststelling van het MEB 2019-2023 in PS van 29 juni 2020 is ook het uitvoeringskader voor toerisme en recreatie vastgesteld.
- Vanwege de coronacrisis is een brede campagne van het Nederlands Bureau voor toerisme en congressen (NBTC) uitgevoerd om Nederlanders te wijzen op vakantiemogelijkheden in eigen land (Hier moet je zijn). Daarnaast is na de zomer in samenwerking met Belgisch Limburg een Duitse bijlage uitgegeven in de Aachener Zeitung en Rheinische ter promotie van beide Limburgen.

Product	1.2.8. Innovatieve landbouw
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Nieuw en missiegedreven beleidskader waarin innovatie, economische duurzaamheid, omgevingskwaliteit, maatschappelijke waardering en klimaatopgaven leidende principes zijn. Rol Provincie: <i>initiatiefnemer, partner</i>	Gerealiseerd. Op 29 juni 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met 'Koers naar de Toekomst'; het Provinciale beleidskader voor de Limburgse landbouw- en agrifoodsector.	1,2,3,4,5
2. Continuering van Brightlands Campus Greenport Venlo (BCGV) en inzet van het LIOF om de effectiviteit van de kennisvalorisatie te versterken. Rol provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, financier</i>	Gerealiseerd. Voor een nadere toelichting van BCGV wordt verwezen naar product 1.2.3. Greenport Venlo & Brightlands Campus Greenport Venlo ad1. In 2020 heeft LIOF, via het programma Limburg Agrofood, bijgedragen aan de innovatie in de agrofood.	1,2,3,4,5
3. Benutting en versterking van de instrumenten uit het Programma Limburg Agrofood en (opvolger van POP 3 (innovatie, kennisoverdracht, demonstratie). Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, financier</i>	Gerealiseerd. Het LIOF programma Limburg Agrofood was begin 2020 financieel volledig benut. In december 2020 is in het kader van business development het 3 jarig LIOF ontwikkelprogramma Limburg Toekomstbestendig (2020-2023) gestart (zie ook product 1.1.2. Acquisitie en LIOF	3,5

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	ad 2) en is de continuïteit, als onderdeel van dit programma, geborgd t/m 2023. POP 3 kende (zoals verwacht) in 2020 op deze maatregel geen openstelling wegens uitputting van de budgetten.	
4. Creatieve, integrale / opgave gerichte aanpak in gebieden met meervoudige opgaven rondom landschap, leefbaarheid, landbouw en andere aspecten.	Gerealiseerd. In 2020 zijn gebiedsgerichte projecten ontwikkeld waarin meerdere doelen aan bod komen t.w.: IBP (Interdepartementale Bestuursakkoord Projecten vitaal platteland) Heuvelland en Zuid Oostelijke Zandgronden (NM-Limburg i.s.m. N-Brabant), ondersteuning van de Rijkssaneringsregelingen varkenshouderij (geur) en nertsen, vitalisering veehouderij en fruitteelt, egg-valley (pluimveehouderij) en input voor de stikstofaanpak.	3,5
5. Agrofood community als thuisbasis voor innovatie en crossovers. Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, partner</i>	Gerealiseerd. Als onderdeel van de ondersteuning, die LIOF levert aan de landbouw & agrofood, is het digitale Platform Kiempunt verder ontwikkeld. Dé digitale ontmoetingsplaats voor ondernemers en professionals uit de Limburgse Agrofood sector. Via communities wordt kennis over innovaties en verduurzaming gebundeld, gedeeld en ontwikkeld.	1,2,3,4

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Vaststelling van nieuw kader voor de landbouw.	0	1	1	2020
3	Aantal benutte subsidiemogelijkheden "Limburg Agro (LIOF)".	0	65	200	2023
4	Aantal gebiedsgerichte projecten.	0	8	20	2023
5	Doorontwikkeling Agrofood community als thuisbasis voor innovatie.	1	1	1	2023

Product	1.2.9. Regiodeal Noord-Limburg
Portefeuillehouder	Van Toorenburg

Het product 1.2.9. Regiodeal Noord-Limburg is vanaf medio 2020 een nieuw product. In 2020 is er gestart met de voorbereiding van de Regiodealprojecten. Ruim 30 partners hebben samengewerkt aan een eerste tranche. Dit heeft geresulteerd in 18 Regiodealprojecten met een totaal investeringsvolume van ruim € 58 mln. In het algemeen start de uitvoering van deze projecten in 2021. Derhalve zijn er voor de Regiodeal Noord-Limburg geen beoogde resultaten en prestatie-indicatoren opgenomen in de Programmabegroting 2020. Deze vindt u terug in de Programmabegroting 2021.

Wat heeft het ons gekost?

Begrotingsprogramma 1.2	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Innovatiekracht						
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus	26	1.675	1.700	1.581	119	V
1.2.2. Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus	3.253	1.282	4.535	4.368	167	V
1.2.3. Brightlands Greenport Campus Venlo	4.004	-2.560	1.444	4.669	-3.225	N
1.2.4. Services & Brightlands Smart Services Campus	1.886	-340	1.546	1.536	10	V
1.2.5. Logistiek	0	0	0	0	0	-
1.2.6. Industrie	0	2.284	2.284	96	2.188	V
1.2.7. Toerisme en recreatie	0	3.815	3.815	517	3.298	V
1.2.8 Innovatieve landbouw	192	4.661	4.852	1.184	3.668	V
1.2.9. Regiodeal Noord-Limburg	0	100	100	100	0	-
	9.360	10.917	20.277	14.053	6.224	V
<i>Personele lasten</i>	3.491	0	3.491	3.397	95	
<i>Kapitaallasten</i>	65	28	94	10.788	-10.694	
Totaal lasten	12.916	10.945	23.862	28.237	-4.375	N
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus	26	2.087	2.113	2.746	-633	V
1.2.2. Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus	0	118	118	63	55	N
1.2.3. Brightlands Greenport Campus Venlo	0	704	704	704	0	-
1.2.6. Industrie	0	55	55	0	55	N
1.2.8 Innovatieve landbouw	0	155	155	86	69	N
Totaal baten	26	3.119	3.145	3.599	-454	V
Totaal saldo van baten en lasten	-12.890	-7.826	-20.717	-24.638	3.921	N
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	6.245	1.650	7.895	7.895	0	
Totaal toevoegingen	6.245	1.650	7.895	7.895	0	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve Campusorganisatie Chemelot	1.000	0	1.000	1.000	0	
Immunisatiereserve	13.313	-2.666	10.648	10.648	0	
Reserve stikstof & N2000	0	88	88	88	0	
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	0	0	13.918	-13.918	
Totaal onttrekkingen	14.313	-2.578	11.735	25.654	-13.918	
Saldo mutatie reserves	8.069	-4.228	3.841	17.759	-13.918	
Resultaat	-4.822	-12.054	-16.876	-6.879	-9.997	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 1.2. Innovatiekracht resteert een voordelig resultaat van € 10,00 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 6,68 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 6,22 mln. lagere lasten en € 0,45 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus

Het voordelige budgetverschil van de reguliere middelen bedraagt € 0,75 mln., bestaande uit € 0,12 mln. voordeel lasten en € 0,63 mln. voordeel baten. Dit verschil wordt met name veroorzaakt doordat:

- het start up programma van Brightlands Maastricht Health Campus (Medlin) ad € 0,10 mln. vanwege COVID-19 vertraagd is. De hiervoor gereserveerde middelen worden overgeboekt naar 2021;
- de dividenduitkering 2020 van Chemelot Participaties B.V. van € 0,65 mln. niet voorzien was in de begroting 2021.

1.2.2. Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus

Het budgetverschil van de reguliere middelen bedraagt € 0,11 mln. voordelig, bestaande uit € 0,17 mln. voordeel lasten en € 0,05 mln. nadeel baten. Dit verschil wordt veroorzaakt, doordat de gereserveerde middelen voor het Interregproject Medtech4Europe en de procesmiddelen Brightlands Maastricht Health Campus niet volledig tot besteding c.q. uitbetaling zijn gekomen in 2020.

1.2.3. Brightlands Greenport Campus Venlo

Het budgetverschil van de reguliere middelen bedraagt € 3,23 mln. nadelig. Dit heeft betrekking op het treffen van een voorziening. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de jaarrekening.

1.2.4. Brightlands Smart Services Campus

Het budgetverschil van de reguliere middelen bedraagt € 0,01 mln. Dit betreft de restant procesmiddelen Brightlands Smart Services Campus Heerlen van € 0,01 mln. Deze middelen zijn in 2021 noodzakelijk ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van de Brightlands Campus Heerlen en worden derhalve overgeboekt naar 2021.

1.2.6. Industrie

Het budgetverschil van de reguliere middelen bedraagt per saldo € 2,13 mln. voordeel, bestaande uit € 2,19 mln. voordeel lasten en € 0,06 mln. nadeel baten. Dit verschil wordt met name veroorzaakt, doordat de subsidieverlening van het project Brightsite vertraging heeft opgelopen als gevolg van het onderzoek naar uitvoerbaarheid (Amendement 68 4e Gewijzigd Lodewijks cs inzake Langjarige subsidie uitvoeringsfase Brightsite). De subsidie is begin 2021 verleend aan CSP B.V. De in 2020 hiervoor voorziene middelen van € 2 mln. worden derhalve overgeboekt naar 2021. Daarnaast loopt de tijdelijke taakopdracht van de Technische Veiligheidscommissie door tot en met het eerste kwartaal van 2021. De hiervoor resterende middelen (€ 0,17 mln. lasten en € 0,06 mln. baten) worden derhalve overgeboekt naar 2021. De geraamde baten van € 0,06 mln. betreffen de bijdragen van de gemeenten Beek, Stein en Sittard-Geleen.

1.2.7. Toerisme en Recreatie

Het voordelige budgetverschil in de reguliere middelen van dit product bedraagt € 3,30 mln. De in 2020 gereserveerde middelen voor de uitvoering van het missiegedreven economisch beleidskader paragraaf 3.5. Toerisme en Recreatie zijn niet volledig benut in 2020 (€ 2,92 mln.). In de begroting zijn voor de uitvoering van dit beleidskader indicatieve bedragen opgenomen en dienen voor de uitvoering van dit kader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve wordt voorgesteld om de niet bestede middelen over te boeken naar 2021.

1.2.8. Innovatieve landbouw

Het voordelig budgetverschil van dit product bedraagt € 3,67 mln. De gereserveerde middelen voor de uitvoering van het beleidskader Landbouw "Koers naar de Toekomst" zijn niet volledig benut in 2020 (€ 3,56 mln.). Dit verschil wordt met name veroorzaakt, doordat de subsidie voor het ontwikkelprogramma Limburg Toekomst Bestendig aan het LIOF, die aanvankelijk in 2020 voorzien was, begin 2021 verleend is. Derhalve wordt voor de uitvoering van ontwikkelprogramma € 2 mln. vanuit het product 1.2.8. Innovatieve landbouw overgeboekt naar 2021.

Het verschil in de kapitaallasten ad € 10,69 mln. heeft betrekking op een duurzame waardevermindering van diverse deelnemingen en wordt gedekt uit de risicoreserve financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking. Voor een specificatie verwijzen wij naar de jaarrekening.

Toelichting investeringen/financiering

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
1.2.1	Life Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus	197.096	20.000	153.986	11.316	15.000	-	31.795	5.000
1.2.2	Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus	17.591	6.745	10.664	1.429	-	-	5.498	6.745
1.2.3	Landbouw Agrofood Brightlands Greenport Venlo	150.691	79.584	127.185	23.458	27.803	6.803	49	44.978
1.2.4	Services & Brightlands Smart Services Campus	8.920	2.720	10.620	300	-	90	-2.000	2.630
1.2.7	Toerisme en recreatie	6.750	6.750	6.750	-	800	428	-	5.522
		381.048	115.800	309.204	36.502	43.603	7.321	35.342	64.875

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben bijna volledig betrekking op de financieringen en deelnemingen, welke bijdragen aan Innovatiekracht. In onderstaande tabel staan deze leningen en verbonden partijen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragrafen en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Financiering	Verbonden partijen
	Chemelot Campus Vastgoed C.V.
	Chemelot Campus B.V. (dochter CH. Participaties B.V.)
	Chemelot Participaties B.V.
	Chemelot Ventures B.V.
	Enabling Technologies B.V.
	Chemelot Research Facilities B.V. (dochter CH. Participaties B.V.)
	Chemelot Scientific Participations B.V.
	Brightlands Maastricht Health Campus B.V.
Lening aan ZON PTC B.V.	
	B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo
Lening aan B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo	B.V./C.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo
Lening aan Campus Vastgoed Greenport Venlo	Brightlands Greenport Venlo B.V.
	Brightlands Agro/Food fonds
Lening aan Californië Wijnen Geothermie B.V.	
Lening aan CHV B.V.	CHV B.V.
Geldlening Campus Heerlen Huisvesting BV	CMD B.V.
Lening aan Toverland Holding B.V.	
Lening aan Gebru B.V. recreatiepark Kasteel Ooijen	

De in de tabel opgenomen verbonden partijen dragen bij aan de doelen van programma 1.2. Innovatiekracht. Deze verbonden partijen vormen de spil in het topsectorenbeleid.

De Chemelot entiteiten beogen een versterking van de sector Chemie en materialen door de investeringen in vastgoed en innovatie ontwikkelingen op de campus. MHC B.V. zet in op de doorontwikkeling van de sector life sciences. Greenport Venlo in samenhang met het plan van aanpak GPV versterken de sector Tuinbouw en Agrofood. De entiteiten CMD en CHV focussen gezamenlijk met het instituut BISS op de sector Smart Services.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

1.3. Onderwijs en arbeidsmarkt

Dit programma richt zich op het goed op elkaar afstemmen van onderwijs en arbeidsmarkt in een missiegedreven economisch beleid om een toekomstbestendige beroepsbevolking te realiseren.

Ten behoeve van een duurzame verbetering van de concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van Limburg, is het versterken van de wendbaarheid van zowel het Limburgse bedrijfsleven als die van de (toekomstige) werkenden van cruciaal belang. De tekorten aan arbeidskrachten blijven toenemen. Vooral de grote uitstroom van arbeidskrachten door het behalen van de pensioengerechtigde leeftijd, zorgt voor een grote vraag naar werknemers op alle niveaus. Dit dreigt de economische ontwikkeling te belemmeren. Om de Provinciale ambities ten aanzien van werkenden in deze programmaliijn in de volle breedte te kunnen realiseren, is een goed functioneren van de arbeidsmarkt van blijvend belang. Naast de grote behoefte van bedrijven aan personeel ondervinden werkgevers, werknemers en werkzoekenden de gevolgen van digitalisering en technologisering. Functies en taken veranderen of verdwijnen zelfs helemaal. Tegelijkertijd ontstaan er nieuwe beroepen. Dat proces verloopt veel sneller dan voorheen. Er worden andere competenties en meer flexibiliteit gevraagd van werknemers en organisaties op de arbeidsmarkt. De uitdagingen waar Limburg voor staat zijn; het verhogen van de participatiegraad, het bevorderen van de instroom van werkzoekenden naar kansensectoren (intersectorale mobiliteit) en het terugdringen van het aantal voortijdige schoolverlaters. Daarbij worden de landsgrenzen niet als belemmering gezien. Centraal daarin staat de noodzaak tot continu (door)ontwikkelen door werkgevers, (potentiële) werknemers en onderwijs om de aansluiting op de (euregionale) arbeidsmarkt te behouden.

Kern is het thema “Een leven lang leren in een missiegedreven economisch beleid”. Het onderwijs is de belangrijkste ‘toeleverancier’ van toekomstige werknemers. De kwaliteit van het aangeboden onderwijs bepaalt in grote mate de geschiktheid van onze toekomstige arbeidskrachten. En bepaalt tevens de ‘fit’ met de maatschappelijke opgaven in Limburg op het gebied van energie, duurzaamheid, gezondheid en digitalisering. De veranderende arbeidsmarkt vraagt van het onderwijs blijvend een grote mate van flexibiliteit (adaptief vermogen) en samenwerking met het bedrijfsleven.

Wat willen we bereiken?

De bevolking in Limburg is toegerust voor de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. De participatiegraad stijgt richting landelijk gemiddelde. Er bestaat een betere aansluiting tussen onderwijs en (euregionale) arbeidsmarkt, die ook gericht is op een maximale instroom van arbeid en minder uitval. De beroepsbevolking blijft arbeidsfit, beschikt over de juiste competenties en kan zich tijdig aanpassen aan een veranderende vraag, waarmee werkloosheid wordt voorkomen.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Onderwijs in Limburg is toekomstbestendig en vraaggericht, voor alle niveaus en levensfasen en passend bij het (grensoverschrijdend) karakter van de regio. De kans op werk en een leven lang leren staan centraal.

Criterium 2: De arbeidsmobiliteit in de Euregio kent steeds minder belemmeringen.

Criterium 3: De (euregionale) samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven, gemeenten, en instanties als Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) is effectief.

Criterium 4: Mensen benutten hun talenten maximaal en leveren daarmee een bijdrage aan zowel de economische als sociale structuurversterking.

Wat hebben we bereikt?

Het missiegedreven economisch beleidskader dat op 29 juni 2020 is vastgesteld bevat onder het thema Talent ons herijkte beleid op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt. Onder het thema Talent is de focus in het onderwijs- en arbeidsmarktbeleid aangescherpt. Het opleiden, behouden, aantrekken en vormen van talent staat daarin centraal. De transities waar de Limburgse economie voor staat zijn merkbaar op de arbeidsmarkt en de bijbehorende aansluiting van de onderwijsinfrastructuur en uit zich in schaarste aan menselijk kapitaal. Om te kunnen beschikken over goed opgeleide vakmensen en kenniswerkers, wordt in samenwerking met overheden, onderwijs, kennisinstellingen en werkgevers, arbeidsmarktregio's en andere relevante stakeholders, ingezet op de kwaliteit van talent. Enkele concrete voorbeelden zijn Leo Loopbaan, LimburgLeert en de inrichting van het BO Arbeidsmarkt.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Na vaststelling van het missiegedreven economisch beleidskader op 29 juni 2020 zijn diverse acties uit de actielijnen van het thema Talent ten uitvoer gebracht. Onder meer via het platform LimburgLeert wordt aan burgers sinds december 2020 gratis loopbaanadvies aangeboden en cursusaanbod gedeeld. Wij hebben extra inzet gepleegd op stages- en leerbanen. Na onze oproep aan partners voor het beschikbaar stellen van stageplaatsen hebben minimaal 100 studenten een stageplek gevonden. Met de door ons ondersteunde Techniekcoalitie worden circa 1400 medewerkers van ruim 70 bedrijven in de technieksector op basis van strategische HRM plannen in de gelegenheid gesteld om bijgeschoold te worden.

Product	1.3.1. Arbeidsmarkt
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Herijking van het provinciale beleid op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt.	Gerealiseerd. In het missiegedreven economisch beleidskader is het Provinciale beleid op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt vastgelegd. Specifiek voor het thema arbeidsmarkt ligt de focus op Leven Lang Ontwikkelen (LLO), om zodoende een veerkrachtige en wendbare Limburgse beroepsbevolking te bewerkstelligen. Verder wordt ingezet op een sterk	2, 3, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>ecosysteem om hoogopgeleid talent te boeien en te binden aan de regio.</p> <p>In de arbeidsmarktbrief die op 15 januari 2021 aan uw Staten is toegezonden hebben wij nader uiteen gezet hoe wij invulling geven aan het provinciale arbeidsmarktbeleid.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Vaststellen nieuw economisch en strategisch kader (inclusief de herijking van het provinciale beleid op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt).	0	1	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Het provinciale beleid op gebied van onderwijs en arbeidsmarkt is met het missiegedreven economisch beleidskader herijkt in de bredere context voor economische structuurversterking en de Sociale Agenda.

Product	1.3.2. Onderwijs
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Herijking van het provinciale beleid op gebied van onderwijs- en arbeidsmarkt</p> <p>Rol Provincie: <i>toetser, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In het missiegedreven economisch beleidskader is het provinciale beleid op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt vastgelegd. Specifiek voor het thema onderwijs wordt ingezet op breed toekomstbestendig en kwalitatief goed (beroeps)onderwijs, euregionaal onderwijs, het bevorderen van leercultuur, en het boeien en binden van hoogopgeleid talent aan de regio.</p> <p>Voor de samenwerking met het onderwijs focussen we ons op de transitieopgaves waarvoor Limburg staat gekoppeld aan de missies 'Limburg maakt energiek' en 'Limburg maakt gezond'.</p>	1, 2, 3, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>De focus van het onderwijs lag in 2020 op de organisatie van interne processen als gevolg van de COVID-19 pandemie. Desondanks zijn in 2020 de reeds eerder opgestarte publiek private samenwerkingen gecontinueerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ CHILL: als aanjager van de Human Capital Pijler rondom verduurzaming chemie en materialen (Circular Hub). ▪ Leo Loopbaan is in maart als coöperatie gestart met als doel scholieren, studenten, werkenden en werkzoekenden te doordringen van de noodzaak van LLO zodat zij voldoende wendbaar en weerbaar zijn voor de toekomstige arbeidsmarkt. ▪ Het scholingsplatform Limburgleert.nl is in oktober 2020 gelanceerd. Op dit platform wordt het scholingsaanbod ontsloten van de Limburgse mbo en hbo instellingen. Inmiddels zijn circa 1.000 e-learning's gevolgd. ▪ Als gevolg van onze ondersteuning is het Expertteam Euregionaal Onderwijs sterker gepositioneerd. 	
<p>2. Evaluatie van de Educatieve Agenda Limburg 2018-2020. Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ In maart 2020 heeft een tussentijdse evaluatie van de Educatieve Agenda Limburg plaatsgevonden. De volgende bevindingen komen uit de evaluatie naar voren: <ul style="list-style-type: none"> ▪ er heeft een gewenste verdieping en verbreding plaatsgevonden,;meerwaarde van EAL is dat zij ketenbrede samenwerking faciliteert en dat zij door data en onderzoek gezamenlijke ontwikkelingen ondersteunt; ▪ de kennisinstellingen in de EAL zijn de drijfveer achter 'evidence informed' beleid maken, ontwikkelen en innoveren; 	<p>1.</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ samenhang met lokaal onderwijsbeleid is tot stand gekomen, maar nog niet structureel; ▪ impact van EAL explicieter maken. <p>Bevindingen en aanbevelingen worden opgepakt in het projectplan van de tweede fase van de tweede tranche EAL 2021-2023, m.n. in de innovatiewerkplaatsen en in de Onderwijsmonitor Limburg. Beoordeling van deze vervolgaanvraag geschiedt alleen door Gedeputeerde Staten.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Vaststellen nieuwe economisch en strategisch kader (inclusief de herijking van het provincie beleid op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt).	0	1	1	2020
2	Afronden van de evaluatie van de Educatieve Agenda Limburg 2018-2020.	0	1	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

1. Het provinciale beleid op gebied van onderwijs en arbeidsmarkt is met het missiegedreven economisch beleidskader herijkt in de bredere context van beleid voor economische structuurversterking en de Sociale Agenda.
2. De Educatieve Agenda Limburg 2018-2020 is geëvalueerd.

Wat heeft het gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 1.3 Onderwijs en arbeidsmarkt	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.3.1. Arbeidsmarkt	242	1.661	1.904	1.472	432	V
1.3.2. Onderwijs	500	1.001	1.501	578	923	V
	742	2.662	3.404	2.050	1.354	V
<i>Personele lasten</i>	1.116	0	1.116	1.086	30	
Totaal lasten	1.858	2.662	4.520	3.136	1.385	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
1.3.1. Arbeidsmarkt	0	384	384	423	-40	V
Totaal baten	0	384	384	423	-40	V
Totaal saldo van baten en lasten	-1.858	-2.278	-4.137	-2.712	-1.424	V
Mutatie reserves						
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0	0	
Resultaat	-1.858	-2.278	-4.137	-2.712	-1.424	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 1.3. Onderwijs en arbeidsmarkt resteert een voordelig resultaat van € 1,42 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 1,39 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 1,35 mln. lagere lasten en € 0,04 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

1.3.1. Arbeidsmarkt

Het voordelig budgetverschil bedraagt per saldo € 0,47 mln. (€ 0,43 mln. lasten en € 0,04 mln. baten). Dit betreft met name de niet bestede middelen van het missiegedreven economisch beleidskader van € 0,40 mln. In 2020 zijn voor de uitvoering van dit beleidskader indicatieve bedragen opgenomen en dezen dienen voor de uitvoering van het kader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve wordt voorgesteld de niet bestede middelen € 0,40 mln. over te boeken naar 2021.

1.3.2. Onderwijs

In 2020 is er voor het product Onderwijs € 0,92 mln. minder besteed dan begroot.

Dit verschil betreft met name:

- een lagere besteding van het missiegedreven economische beleidskader van € 0,27 mln. In de begroting zijn voor de uitvoering van dit beleidskader indicatieve bedragen opgenomen en dezen dienen voor de uitvoering van dit beleidskader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve wordt voorgesteld om de niet bestede middelen € 0,27 mln. over te boeken naar 2021.
- De subsidieverlening voor de 3e tranche HAS Venlo was aanvankelijk voorzien in 2020. Omdat de Provincie in 2020 geen subsidie aanvraag heeft ontvangen, wordt de subsidie na ontvangst van de aanvraag verleend in 2021. Derhalve worden de hiervoor gereserveerde middelen € 0,7 mln. overgeboekt naar 2021.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
1.3.2	Onderwijs	2.500	2.500	2.500	-	-	-	-	2.500
		2.500	2.500	2.500	0	0	0	0	2.500

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben betrekking op uitstaande geldleningen, welke bijdragen aan Onderwijs en Arbeidsmarkt. In onderstaande tabel staan deze leningen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragraaf Financiering en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Bedrijfsvoering	Financiering
SROI	Lening aan stichting HAS

2.1. Sociale agenda, zorg en veiligheid

Iedereen in Limburg doet ertoe en moet kunnen participeren in een veilige en leefbare samenleving. De Limburgse samenleving vraagt om een resultaatgerichte Sociale Agenda die ervoor zorgt dat iedereen kan meedoen, zich vitaal en gezond voelt en een gelijke kans krijgt. Vitale, gezonde en participerende burgers die op eigen verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken zijn in Limburg nodig voor een veilige, leefbare en economisch sterke omgeving.

De Sociale Agenda draagt hieraan bij en richt zich op het vergroten van zelfredzaamheid en individuele ontplooiing van Limburgers en met name Limburgers in een kwetsbare positie. Limburg scoort slechter dan de rest van Nederland als het gaat om (arbeids)participatie, onderwijs, gezondheid, opvoeding en sociaal kapitaal, zo blijkt uit de “Eerste integrale effectmeting Sociale Agenda Limburg 2025 (2018)”. Deze achterstand is hardnekkig. Voor het realiseren van een trendbreuk is een integrale aanpak nodig, omdat deze factoren met elkaar samenhangen en niet los van elkaar kunnen worden gezien. Het lukt niet alle Limburgers om actief en ondernemend in het leven te staan of aan te sluiten bij de kansen en ontwikkelingen die zich voordoen. Soms hebben zij extra ruimte en ondersteuning nodig om mee te kunnen doen. De Sociale Agenda draagt bij aan het bevorderen van een samenleving waarin iedereen naar vermogen mee doet.

Een belangrijke taak van de overheid is om veiligheid te bieden voor haar inwoners. Door tal van maatschappelijke ontwikkelingen staan deze onder druk. Leefbare en veilige wijken en buurten in de steden en dorpen zijn belangrijke voorwaarden voor een samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen en ertoe doet.

Wat willen we bereiken?

We willen een samenleving bereiken waarin iedereen meedoet, ertoe doet en zoveel mogelijk een gelijke kans krijgt. Uit de effectmeting van Sociale Agenda Limburg 2025 uit de vorige collegeperiode is gebleken dat we de brede open aanpak nu met meer focus moeten voortzetten. Wij leggen deze focus met name op Limburgers die in armoede leven, eenzaam zijn, een ongezonde levensstijl hebben, in onveiligheid leven, een slechte levensstart hebben, laaggeletterd of digibeet zijn. De problemen waar burgers in dergelijke kwetsbare situaties mee te maken hebben, staan vaak niet op zichzelf maar zijn met elkaar verbonden. Het is daarom van belang om onze samenwerkingspartners niet alleen te ondersteunen maar ook met elkaar te verbinden. Samen met onze partners, zoals (on)georganiseerde burgergroepen, gemeenten, maatschappelijke en particuliere organisaties, zetten we ons in op het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van Limburgers. We leggen thematische verbindingen met onder meer economische structuurversterking, onderwijs & arbeidsmarkt, veiligheid en leefbaarheid waarmee versterkt bijgedragen wordt aan een samenleving waarin iedereen gelijkwaardig is, naar vermogen mee doet en beoordeeld wordt op gedrag.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Behalen van resultaten dicht bij de burgers: ruimte voor het bereiken en betrekken van burgers in kwetsbare positie en inzet van actief burgerschap en burgerparticipatie.

Criterium 2: Inzetten en uitvoeren van bewezen interventies: deze interventies leveren resultaten op, die meetbaar, reproduceerbaar en opschaalbaar zijn. Hierbij ligt de trekkersrol bij andere partners.

Criterium 3: Verbinden: innovatieve voorbeeldprojecten gericht op een samenwerking/verbinding met andere thema's die leiden tot meer synergie en/of multipliers.

Wat hebben we bereikt?

Het afgelopen jaar hebben we ervaren hoe belangrijk het is om zelfredzaam te kunnen zijn. Maar zeker ook hoe belangrijk het is om samen redzaam te kunnen zijn en om te zien naar elkaar. De coronapandemie en daarbij behorende maatregelen raken ons allen en maken vaak de kwetsbare burgers nóg kwetsbaarder. Vanuit de Sociale Agenda hebben wij ons dan ook extra ingezet op bepaalde vlakken om de kwetsbare Limburgers te ondersteunen. In het oog springende voorbeelden daarvan zijn: Voedselbankactie ondersteund en verbreed, Kiek Limburg, WijZijnVrijwilligers, versterkte inzet op de opvang van zwerfjongeren via Credohuis, Corona Onderzoek Limburg (COL) en flyer hulplijnen die onder 385.000 huishoudens in heel Limburg is verspreid met als doel bewustwording en informatie voor gezinnen rondom eenzaamheid en huiselijk geweld. Door frequent contact met onze Maatschappelijke Organisaties houden we tevens ontwikkelingen in het oog en we geven hen de ruimte om zich maximaal in te zetten op hun eigen doelgroepen. Een en ander is tevens gemeld in de reguliere informerende brieven rondom corona.

Tegelijkertijd blijven we werken aan onze visie voor de lange termijn zoals vastgelegd in het Uitvoeringskader Sociale Agenda (vastgesteld PS 7-2-2020) met de kernambitie: het vergroten van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van Limburgers in een kwetsbare positie en het verbeteren van hun participatie in de samenleving. We zien dat de opgave mogelijk relevanter is dan ooit en dat de koers goed is. We zetten in op preventie, vitaliteit en op het wegwerken van achterstanden (trendbreuk). Langs vier programmalijnen werken wij hieraan (1: opgroeien en ontplooiën; 2: kans op ontwikkeling en werk; 3: vitaal meedoen en 4: vitale gemeenschappen). Voorbeelden van initiatieven zijn de ondersteuning van de Vreedzame Wijk in Malberg (Maastricht), Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en het extra aandacht geven aan jongeren die uitvallen in het onderwijs. Meer bereikte resultaten op dit vlak worden in onderstaande tabel benoemd. Via de Voortgangsrapportage van de Sociale Agenda, welke we medio 2021 aan u verwachten te sturen, zult u uitgebreider geïnformeerd worden.

In april 2020 is de 'Beleidsbrief Integratie' vastgesteld door Gedeputeerde Staten en is Provinciale Staten geïnformeerd (kenmerk: 2020/16331) over hoe wij een impuls gaan geven aan het integratiebeleid. Primair ligt onze rol in het verbinden van partijen en het delen van kennis en expertise met elkaar. Dit is enerzijds vanuit de Limburgse Regietafel Vluchtelingen en Integratie gerealiseerd met aandacht voor de opvang voor asielzoekers en anderzijds was er aandacht voor de huisvesting en sociale- en maatschappelijke participatie van statushouders. Door de Provincie Limburg is ook een traineeprogramma voor statushouders opgezet. Tenslotte, heeft de Stuurgroep Internationale Werknemers (waar we als Provincie Limburg lid van zijn) onderzoek gedaan naar internationale werknemers in Limburg en een 'Visie Internationale Werknemers Limburg' vastgesteld.

Daarnaast is op 29 juni 2020 het Beleidskader Veiligheidsagenda Limburg vastgesteld door Provinciale Staten. We nemen hiermee niet alleen verantwoordelijkheid voor onze provinciale kerntaken, maar zetten vooral in op een zeer intensieve samenwerking met onze veiligheidspartners, met gemeenten, woningcorporaties en instellingen. We zoeken niet alleen de verbinding tussen partners, maar ook tussen

onze eigen beleidsterreinen. De link met de Sociale Agenda Limburg is hierbij van essentieel belang. Door aan de voorkant te investeren in leefbaarheid, gezondheid, preventie, blinde vlekken en toekomstperspectief, werken we aan meer veiligheid op de lange termijn.

De Veiligheidsagenda kent een integrale benadering langs drie actielijnen:

1. Georganiseerde aanpak tegen ondermijning:

In nauwe samenwerking met het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) investeren wij als Provincie in een gedegen, brede aanpak van ondermijning. Zo is in de tweede helft van 2020 in opdracht van de Provincie een ondermijningsbeeld voor Limburg opgeleverd. Daarnaast hebben we vanuit de veiligheidsagenda een ketenregisseur Milieu aangesteld bij het RIEC met als doel om ondermijnende situaties gerelateerd aan het milieu in kaart te brengen en om een concrete en pragmatische ketenaanpak in Limburg te borgen. Een goed voorbeeld hiervan is de manier waarop in de veiligheidsketen aandacht gegeven wordt aan drugsdumpingen in het buitengebied door middel van een subsidieregeling drugsdumpingen.

In 2020 hebben we een inventarisatie gemaakt van een aantal trajecten waardoor we de strafrechtketen (bij onze partners) kunnen ontlasten door bijvoorbeeld een slimmere inzet van de bestuursrechtketen. Naar verwachting zullen we in 2021 de resultaten hiervan bekend maken.

2. Preventie en veilige wijken: Wij kijken met relevante partners zoals gemeentes en woningcorporaties naar de veiligheid van Limburgse wijken. Hierbij leggen we de focus op een preventieve integrale aanpak om zo criminaliteit in woonwijken tegen te gaan en op een verhoogde weerbaarheid van kwetsbare groepen zoals jeugd en senioren. In 2020 hebben we een inventarisatie gemaakt van kwetsbare wijken in Limburg. In oktober is één van de beoogde projecten gepresenteerd in Weert (Studesk). Dit project biedt een helpdesk, georganiseerd door MBO-studenten, waarbij senioren geholpen worden om digitaal weerbaarder te worden. Bij succes wordt dit project uitgebreid naar andere plekken in Limburg. In samenwerking met gemeentes en woningcorporaties is in 2020 tevens afgesproken dat we samen naar een slimme toepassing gaan kijken om zorgwoningen veiliger toegankelijk te maken voor zorg- en hulpdiensten, waardoor we het aantal ondermijnende situaties gerelateerd aan senioren kunnen tegengaan. De Provincie heeft hierbij vooral een aanjagende rol.

3. Veilig buitengebied: Met deze derde actielijn beogen wij een impuls te geven aan onze wettelijke rol in het Limburgse buitengebied. We zijn in 2020 gestart met de ontwikkeling van innovatieve toepassingen waardoor we sneller, flexibeler en effectiever kunnen controleren en handhaven in het buitengebied. Met de oprichting van het samenwerkingsverband Samen Sterk In Limburg (SSIL) heeft de Provincie een platform georganiseerd waar we samen met onze partners in het buitengebied onze inzet kunnen afstemmen en verbeteren. Voorbeelden die in 2020 zijn geïnitieerd, zijn de toegenomen integrale handhavingsacties, de ontwikkeling van het digitaal kaartstelsel in het buitengebied en de inzet van drones om sneller en flexibeler toezicht te kunnen houden. Ook hebben we aandacht voor de veiligheid op vakantie- en recreatieverblijven. De afgelopen jaren heeft de Provincie een impuls gegeven aan de leefbaarheid op vakantie- en verblijfsrecreatie door onder andere de aanstelling van een vitaliteitsmanager. In 2020 hebben we een aanzet gemaakt om het zogenaamde 'rode spoor' uit te rollen. Het rode spoor heeft als doel om naast de leefbaarheid ook de veiligheid op vakantie- en recreatieverblijven in kaart te brengen en te verbeteren.

In zowel de Regiodeal Noord-Limburg als de Regiodeal Parkstad hebben we in 2020 het thema veiligheid beter gepositioneerd met een aantal concrete voorstellen, waardoor het veiligheidsgevoel van de gemiddelde Limburger in de desbetreffende regio ook daadwerkelijk kan toenemen. Voorbeelden hiervan

zijn de informatiebrochure ondermijning Noord-Limburg, de oprichting van het interventieteam, een verbetering van het proces Meld Misdaad Anoniem en de uitrol van keurmerken voor veilig ondernemen zowel in Noord- als Zuid-Limburg. De Regiodeals zijn in 2020 van start gegaan.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	2.1.1. Sociale agenda en Zorg
Portefeuillehouder	Van Toorenburg

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Wij geven invulling aan het, op basis van het Collegeprogramma 'Vernieuwend Verbinden', vast te stellen uitvoeringsprogramma Sociale Agenda 2020-2023.</p> <p>Hierin worden onderstaande zaken meegenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vernieuwende initiatieven gericht op het vergroten van zelfredzaamheid, participatie, vitaliteit en (positieve) gezondheid van burgers met name van (senior) burgers in een kwetsbare positie ondersteund; ▪ een provinciale aanpak laaggeletterdheid voor kinderen en volwassenen met een taalachterstand opgesteld in samenwerking met Limburgse bibliotheken, gemeenten, werkgevers, het onderwijs, de kredietbank en zorgorganisaties; 	<p>Gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bewezen interventie Healthy Life voortgezet voor uitrol en verduurzaming, waarbij tevens ingezet wordt op het voorkomen van eenzaamheid. Een posteractie is gestart met als doel bewustwording onder de burgers om eenzaamheid bij medeburgers te verminderen. We hebben het scholingsplan Limburg Positief Gezond ondersteund waarmee ingezet wordt op het trainen van (toekomstige) professionals en vrijwilligers. ▪ Ter invulling van amendement 52 gewijzigd Kuntzelaers cs inzake Nederlandse Taal en Armoede (PS 7-2-2020) hebben voorbereidende gesprekken plaatsgevonden met Cubiss Limburg, de Limburgse bibliotheken en gemeenten. De nadere subsidieregeling Bibliotheek, Maatschappij en Laaggeletterdheid is gecontinueerd. Vijf initiatieven zijn ondersteund, gericht op het verbeteren van basisvaardigheden (taal, rekenen, zorg, financieel, sociaal, digitaal) en 	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="293 631 804 844">▪ het vergroten van de zelfredzaamheid, participatie en vitaliteit van burger door de zoveel mogelijke gezamenlijke inzet van maatschappelijke organisaties, Burgerkracht Limburg en een Actiecentrum Limburg Positief Gezond; <li data-bbox="293 1825 804 1919">▪ het vergroten van zelfredzaamheid, gezondheid, vitaliteit en veiligheid van kinderen en jongeren en het bevorderen van 	<p data-bbox="882 297 1294 582">leesbevordering om hierdoor beter in de maatschappij te participeren. In deze projecten participeren onder andere zorgorganisaties, onderwijs en Kredietbank. Ook Cubiss Limburg heeft – vanuit haar wettelijke taak en via het jaarlijkse werkplan – hierin de Limburgse bibliotheken ondersteund.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="839 631 1305 1774">▪ De maatschappelijke organisaties, Burgerkracht Limburg en het daarin ondergebrachte Actiecentrum Limburg Positief Gezond zijn gevraagd zich uitermate in te spannen voor hun doelgroepen in deze coronapandemie. Daarnaast hebben we vanuit de Sociale Agenda en het kader Maatschappelijke Organisaties gevraagd aan te geven waar eventuele knelpunten ontstaan door de maatregelen. Verschillende initiatieven zijn door deze organisaties ontplooid, zoals een crisiskaart met de mogelijkheid informatie in te vullen voor alleenstaanden die met coronaverschijnselen worden opgenomen, een Youtube-kanaal ‘Limburg(ers) in beeld’, waar burgers hun ervaringen en verhalen delen, afspraken voor mantelzorgers die de grens over moeten, een kerstactie van de Voedselbank voor haar klanten en beeldbellen voor ouderen en mensen met een lichamelijke beperking om hun levenskwaliteit te verhogen en het isolement en eenzaamheid aan te pakken. Voor de Maatschappelijke Organisaties en Burgerkracht Limburg zijn de beleidskaders voor de jaren 2021 tot en met 2024 vastgesteld. <li data-bbox="839 1825 1257 1919">▪ Initiatieven zijn ondersteund, zoals Credohuizen in Limburg (zwerfjongeren), bekendheid van 	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>gelijke kansen en het participeren in de samenleving door de samenwerking met partners op het gebied van kinderen en jongeren te versterken;</p> <p>Rol Provincie: <i>toetser, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>hulplijnen onder alle Limburgers vergroten en scholing van (aanstaande) professionals in het gebruik van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.</p>	
<p>2. Subsidieregeling voor gemeenschapsaccommodaties wordt gecontinueerd. De regeling is gericht op de enige maatschappelijke voorziening, gelegen in het hart van de betreffende wijk of kern, met een functie als spil in de wijk. Dergelijke gemeenschapsvoorziening heeft in ieder geval ook een ondersteunende functie voor de inwoners in een kwetsbare positie.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetser, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Regeling is gecontinueerd onder de naam: Provinciale Nadere subsidieregels Gemeenschapsaccommodatie 2020-2023. Deze regeling is op 22 april 2020 in werking getreden. De looptijd van deze regeling is vastgesteld voor de periode 22 april 2020 tot en met 30 juni 2023. PS is op 8 december 2020 over deze regeling geïnformeerd via mededeling portefeuillehouder (kenmerk: 2020/48800).</p>	1
<p>3. Integrale wijkenaanpak</p> <p>We continueren onze partnerschappen in de wijkenaanpak. In nauw overleg met de gemeenten, komen we tot een integrale en complementaire aanpak voor de leefbaarheid op wijkniveau.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetser, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Wij hebben onze rol als partner voortgezet in de integrale wijkenaanpak van Vastenavondkamp (Venlo-Blerick) en Donderberg (Roermond). Het betreft in beide gevallen een langjarige aanpak, waarin ruimtelijk-fysieke en sociaal-maatschappelijke projecten, en projecten op het gebied van veiligheid integraal worden opgepakt door diverse partners (woningcorporaties, lokale en regionale overheid, welzijnsinstellingen, politie, etc.).</p>	1,3
<p>4. Verbeteren van de leefstijl om optimaal te kunnen opgroeien en ontwikkelen.</p> <p>Rol provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Voor de verduurzaming van concept Gezonde Basisschool van de Toekomst hebben wij twee kwartiermakers ondersteund. We hebben ingezet op het samenbrengen van partners om te komen tot een integrale aanpak overgewicht in heel Limburg. Deze integrale samenwerking zal begin 2021 van start kunnen gaan. Verder hebben we ingezet op het borgen van de JOGG-structuur in Limburg, ook deze inzet zal begin 2021 geformaliseerd worden.</p>	1,2,3
<p>5. Verbeteren van de kansen op de arbeidsmarkt en passend perspectief voor (kwetsbare)</p>	<p>Gerealiseerd.</p>	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Over de indicatie van het realiseren van 8.000 leerwerktrajecten, zoals vermeld in het collegeprogramma Vernieuwend verbinden 2019-2023 en opgenomen als doelstelling in programmalijn 2 'Kans op ontwikkeling en werk' van de Sociale Agenda Limburg 2019-2023, kan gemeld worden dat in 2020 2.696 leerwerktrajecten gerealiseerd zijn.</p>	
<p>6. Vergroten van de zelfredzaamheid met als doel dat burgers langer vitaal kunnen meedoen.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Hiertoe hebben wij o.a. de participatieregeling opgezet.</p> <p>Doel van deze regeling is het ondersteunen van projecten die erop zijn gericht om de samenredzaamheid en/of participatie in de samenleving van een kwetsbare doelgroep te vergroten en/of de problematiek van een kwetsbare doelgroep bespreekbaar te maken, bijvoorbeeld door middel van activiteiten op het gebied van cultuur.</p> <p>Tevens zijn er samenwerkingen gecontinueerd met het Oranjefonds en het Kansfonds. Deze samenwerking maakt het mede mogelijk om (kleinschalige) burger- en buurtinitiatieven te steunen die kwetsbare Limburgers helpen om hun situatie te verbeteren.</p>	1,2,3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Uitvoeringsprogramma Sociale Agenda 2020-2023.	0	1	1	2019/ 2020
2	Subsidieregeling voor gemeenschapsaccommodaties is gecontinueerd.	1	1	1	2020
3	Wij zetten onze betrokkenheid als partner bij de integrale wijkenaanpak voort.	2	2	2	2020
4	Opschaling van de Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT)	4	7	30	2023
5	Realiseren van 8.000 leerwerkplekken i.s.m. de arbeidsmarktregio's, het onderwijs, werkgevers en maatschappelijke partners.	1.198	2.696	8.000	2023

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
6	Opzetten van een participatieregeling.	0	1	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

4: Het cijfer 7 is gebaseerd op het aantal scholen dat het traject naar GBT gestart is en in dat proces nu op minimaal niveau Basis2 zit. Dat betekent dat er iedere schooldag minimaal één uur actief wordt bewogen (in het geval van één school is dat op dit moment nog 30 minuten).

Bij niveau Basis2 heeft een school wel een gezond voedingsbeleid, maar krijgen de kinderen niet iedere schooldag een gezonde lunch, dit is niveau Basis3. Op dit laatste niveau zitten op 31-12-2020 drie scholen. In totaliteit zijn 20 basisscholen bezig met het proces om te komen tot een volledig interventie GBT-school (Basis3) en bevinden deze zich op 31-12-2020 met name in de opstartfase of op niveau Basis1, waarbij inbreng gegeven kan worden door de betrokken partijen (ouders, leerlingenraad, vrijwilligers, etc.).

5: Het aantal 2.696 is gebaseerd op:

- Leerwerkplekken op basis van de gesubsidieerde projecten Talent in Bedrijf, Voordeel & Vervolg en Techniek Coalitie Limburg;
- Leerwerkplekken op basis van de publiek-private samenwerking (PPS) zoals Centrum voor Innovatief Vakmanschap Installatie Techniek (CIVIL), Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden (SMART), Gebouwde Leefomgeving Limburg (GOL) en Logistiek;
- Leerwerkplekken op basis van Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) trajecten Zorg bij Vista en Gilde;
- Leerwerkplekken op basis van samenwerkingsverbanden zoals Leo Loopbaan en Chemelot Innovation and Learning Labs (CHILL).

De door de stakeholders opgegeven aantallen zijn indicatief. Door de corona maatregelen kan het uiteindelijke aantal minder zijn.

Product	2.1.2. Veiligheid
Portefeuillehouder	Remkes

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Een Actieplan Veilig Limburg In nauwe afstemming met onze veiligheidspartners maken we een Actieplan Veilig Limburg. In dit plan wordt ook een rollendocument opgenomen over de taken en verantwoordelijkheden van de Provincie, gericht op het complementair versterken van de veiligheidsketen. Rol Provincie: <i>toetser, ondersteuner, procesmanager, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. In samenspraak met veiligheidspartners is het beleidskader Veiligheidsagenda Limburg opgesteld. Dit kader is op 29 juni 2020 vastgesteld door Provinciale Staten. In de Veiligheidsagenda is opgenomen welke taken en verantwoordelijkheden de Provincie Limburg heeft en neemt, gericht op het complementair versterken van de veiligheidsketen. De Veiligheidsagenda werkt vraaggestuurd, daar waar de Provincie geen wettelijk taak heeft.</p>	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>Wat merkt de Limburger?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het aantal BOA's van de Provincie is toegenomen van 3 naar 6; ▪ bedrijventerreinen worden veiliger door middel van het KVO project (Keurmerk Veilig Ondernemen) dat een onderdeel is van zowel Regio Deal Parkstad als Regio Deal Noord; ▪ ouderen worden weerbaarder gemaakt tegen cybercriminaliteit in het project StuDesk; ▪ inwoners in Noord-Limburg worden geïnformeerd over ondermijning door middel van een communicatiecampagne die opgestart is vanuit de Regio Deal Noord; ▪ door de oplevering van het Limburgs Ondernemingsbeeld is de bewustwording rondom ondermijning bij de Limburgers vergroot. 	
<p>2. We hebben in het kader van de Regiodeal Parkstad (thema Veiligheid), in samenspraak met onder meer het Platform Veilig Ondernemen, met het Ministerie van Justitie en Veiligheid nadere afspraken gemaakt over aanvullende middelen voor de voorgestelde aanpak zoals opgenomen in de Regiodeal Parkstad</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsser, ondersteuner, procesmanager, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Voor het project KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) heeft de Provincie Limburg een bedrag van € 350.000 beschikbaar gesteld. Hiervan komt € 175.000 uit het Limburgs Aanbod en € 175.000 uit de Veiligheidsagenda. Het Rijk cofinanciert een bedrag van € 200.000 en de Regio Parkstad legt een bedrag van € 174.000 in natura (menskracht) bij.</p> <p>Het project KVO heeft als doelstelling om ondermijning in Parkstad aan te pakken door middel van verschillende publiek-private samenwerkingen.</p> <p>Door de publiek-private samenwerking (PPS) worden burgers direct betrokken bij dit project, wat zal bijdragen aan het verbeteren van het veiligheidsgevoel. Daarnaast zijn er door de genomen maatregelen minder ondermijnende activiteiten.</p>	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	Het KVO project is in 2020 gehonoreerd in de Regiodeal Parkstad en wordt uitgewerkt in 2021. Daarnaast is het KVO project ook uitgebreid naar de Regiodeal Noord.	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Een Actieplan Veilig Limburg.	0	1	1	2020
2	Nadere afspraken over aanvullende middelen voor de voorgestelde aanpak (zoals opgenomen in de Regiodeal Parkstad) zijn gemaakt.	0	1	1	2020

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 2.1	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Sociale agenda, zorg en veiligheid						
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.1.1. Sociale agenda en Zorg	7.822	7.195	15.018	12.117	2.901	V
2.1.2. Veiligheid	0	141	141	155	-14	N
	7.822	7.337	15.159	12.272	2.887	V
<i>Personele lasten</i>						
	1.526	0	1.526	1.484	41	
<i>Kapitaallasten</i>						
	4	0	4	54	-50	
Totaal lasten	9.352	7.337	16.689	13.811	2.878	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.1.1. Sociale agenda en Zorg	0	0	0	8	-8	V
2.1.2. Veiligheid	0	0	0	153	-153	V
Totaal baten	0	0	0	160	-160	V
Totaal saldo van baten en lasten	-9.352	-7.337	-16.689	-13.650	-3.039	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	104	104	104	0	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve DU bodemsanering	0	60	60	0	60	
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	0	0	50	-50	
Totaal onttrekkingen	0	60	60	50	10	
Saldo mutatie reserves	0	-44	-44	-54	10	
Resultaat	-9.352	-7.381	-16.733	-13.704	-3.029	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 2.1. Sociale innovatie en participatie resteert een voordelig resultaat van € 3,03 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 3,03 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 2,89 mln. lagere lasten en € 0,16 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

2.1.1. Sociale agenda en Zorg

De reguliere middelen van dit product laten een voordelig saldo zien van € 2,90 mln. Dit voordeel betreft met name:

- de 'Nadere subsidieregels Bibliotheek, Maatschappij en Laaggeletterdheid 2020-2023'. In 2020 zijn door de beperkende maatregelen t.a.v. COVID-19 bibliotheken gesloten en hebben activiteiten niet of nauwelijks kunnen plaatsvinden. Naar verwachting worden de geplande activiteiten in 2020 alsnog in 2021 opgepakt. Hiervoor wordt het restantbedrag in 2020 van € 0,11 mln. overgeboekt naar 2021.
- de subsidieverlening aan Cubiss Limburg voor het werkplan 2020 is in 2020 niet meer tot een definitieve afronding en beschikking van het dossier gekomen aangezien de voor de feitelijke toekenning van het exploitatiesubsidie 2020 aan Cubiss Limburg benodigde aanvullende en toereikende informatie pas in november 2020 door Cubiss is aangereikt. De uitbetaling van het restantbedrag voor het werkplan 2020 vindt plaats bij de definitieve subsidieverlening 2020 (GS 23-02-2021). Het restantbedrag in 2020 van € 0,71 mln. wordt hiervoor overgeboekt naar 2021.
- in de PS-vergadering van 18 december 2020 is Motie 2719 Jetten cs inzake Steun kwetsbare kinderen aangenomen. Hiervoor is een bedrag van € 0,13 mln. beschikbaar gesteld. Het project 'De kleine Beurs' wordt ondersteund vanuit deze motie, het betreft een project van Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur en zet in op het vergroten van de bekendheid van de diverse fondsen en ondersteuningsmogelijkheden onder Limburgers in armoede. De overige gelden uit de motie worden lopende dit jaar verdeeld over genoemde fondsen.
- een lagere besteding van de uitvoeringsagenda Sociale Agenda 2020-2023 van € 0,68 mln. In de begroting zijn voor de uitvoering van dit beleidskader indicatieve bedragen opgenomen en dienen voor de uitvoering van dit beleidskader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve wordt voorgesteld de niet bestede middelen over te boeken naar 2021.
- De in 2020 gereserveerde middelen van € 0,75 mln. voor de integrale wijkenaanpak Vastenavondkamp te Venlo-Blerick zijn niet tot besteding gekomen. De gemeente Venlo heeft eind 2020 een gebiedsvisie voor de wijk Vastenavondkamp opgeleverd. In de eerste helft van 2021 wordt het uitvoeringsplan nader uitgewerkt, dat onderdeel is voor de provinciale subsidieaanvraag. Derhalve worden de hiervoor gereserveerde middelen overgeboekt naar 2021.

2.1.2. Veiligheid

Het budgetverschil van de reguliere middelen is per saldo € 0,14 mln. voordelig. Dit verschil bestaat uit nadelige lasten van € 0,014 mln. en voordelige baten van € 0,15 mln.

Dit wordt met name veroorzaakt door de Subsidieregeling opruiming drugsafval Provincie Limburg 2020. Van het ministerie van Justitie en Veiligheid hebben wij een bijdrage van € 0,15 mln. ontvangen voor de uitvoering van de regeling voor Limburg. Daarnaast hebben wij als

Provincie een bijdrage van € 0,06 mln. beschikbaar gesteld. De regeling heeft een looptijd tot 1 december 2020. Voor de afhandeling van subsidieaanvragen wordt het restantbedrag in 2020 van € 0,06 mln. overgeboekt naar 2021, inclusief de dekking uit de reserve DU Bodemsanering. Daarnaast is op 29 juni 2020 het Beleidskader Veiligheidsagenda Limburg door PS vastgesteld. Voor de uitvoering van de Veiligheidsagenda wordt het restantbedrag in 2020 van € 0,08 mln. overgeboekt naar 2021.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
2.1.1	Sociale agenda en Zorg	1.370	1.370	964	423	47	15	-17	1.308
		1.370	1.370	964	423	47	15	-17	1.308

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben betrekking op uitstaande geldleningen, welke bijdragen aan de Sociale agenda en zorg. In onderstaande tabel staan deze leningen partijen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragraaf Financiering en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Financiering
Lening aan Stichting Zuyderland MC (Atrium)
Lening aan Stichting Beringe Buiten
Lening aan Stichting Plattelandshoés

2.2. Cultuur

Dit programma zet in op de verbindende kracht van cultuur, waarbij cultuur niet alleen de hedendaagse cultuuruitingen (kunsten en creatieve industrie) betreft, maar ook immaterieel erfgoed, monumenten en archeologie. Mediabeleid maakt eveneens deel uit van dit programma.

Cultuur in die brede betekenis bepaalt voor een belangrijk deel onze (Eu)regionale identiteit en draagt bij aan de sociale cohesie en participatie, biedt kansen voor economie en toerisme en kan de aantrekkingskracht van onze provincie vergroten.

Maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing-ontgroening-krimp, polarisering, individualisering en digitalisering zorgen voor een veranderend publiek, met een risico voor de afzetmarkt van cultuur in Limburg en daarbuiten.

Leegstand en restauratie-urgentie bij onder meer grotere monumentencomplexen (industriële erfgoed, kloosters, kerken) vragen om herbestemming.

Ons diep en rijk verleden wordt weerspiegeld door de archeologie. Dit grotendeels onzichtbare verleden is onlosmakelijk met Limburg verbonden. Het is het erfgoed van alle lagen van de bevolking, van arm tot rijk en van jong tot oud. De mogelijkheden die archeologie biedt voor onze provincie en de bezoekers, zijn pas ontdekt en dienen verder verkend en uitgebreid te worden.

Wat willen we bereiken?

Cultuur is van en voor alle Limburgers. Wij dragen bij aan de versterking van de maatschappelijke waarde van de cultuur- en erfgoedsector voor een breed publiek en de samenleving. Wij willen dat zoveel mogelijk inwoners en bezoekers van Limburg deze waarde leren kennen en kunnen ervaren, zich ook erin herkennen. Met speciale aandacht voor groepen mensen die minder snel met cultuur en erfgoed in aanraking komen. Wij stimuleren cultuurparticipatie en cultuureducatie en streven naar een betere (be)leefbaarheid van de omgeving. Cultuur en erfgoed werken daartoe over grenzen heen en er ontstaan meer en nieuwe verbindingen, zoals op het gebied van toerisme, economie, welzijn, sport, natuur en ontwikkeling van stad en platteland. Wij bewerken het gezamenlijk krachtenveld om zoveel mogelijk Rijks-, en zo mogelijk Europese middelen voor cultuur naar Limburg te halen.

Geïnvesteed wordt in de samenwerking met en de ondersteuning van het archeologische veld om publieksgerichte activiteiten te genereren. De doorontwikkeling van de Vondst, het centrum voor Archeologie in Limburg, vervult daarbij een spilfunctie.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Verbreden en vernieuwen van de provinciale (basis)infrastructuur op het gebied van cultuur: deze weerspiegelt de diversiteit van cultuur in Limburg, biedt ruimte aan nieuwkomers, draagt bij aan een evenwichtige geografische spreiding van het culturaanbod over Limburg en past de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Culturele Diversiteit zoveel mogelijk toe.

Criterium 2: Bieden van ruimte aan cultuuraanbieders: ruimte voor het bereiken en betrekken van een nieuw en meer divers publiek (publieksbereik), voor het werken in samenwerkingsverbanden en voor het nemen van eigen verantwoordelijkheid en het zelfstandig bereiken van doelen.

Criterion 3: Verbinden: genieten van en deelnemen aan cultuur, met name culturele evenementen, verbindt mensen en versterkt de verbinding van de cultuursector met andere sectoren binnen het sociaal, ruimtelijk en economisch domein, waarbij aandacht voor een evenwichtige wederzijdse versterking.

Criterion 4: Vertellen van het verhaal: ter bescherming, zichtbaar maken en behoud van ons cultureel erfgoed, ter stimulering van publieksbereik door onder andere herbestemming en ter stimulering van participatie.

Wat hebben we bereikt?

Cultuur

De coronacrisis heeft 2020 tot een bijzonder jaar gemaakt. De enorme impact hiervan op de culturele en creatieve sector is u bekend. De vele Limburgse festivals en evenementen, culturele producties en presentaties, creatieve processen van makers: zij konden niet doorgaan in hun oorspronkelijke vorm. Het publiek kon niet meer als vanouds genieten. Culturele instellingen en organisaties en creatieve zzp-ers kwamen en zitten bedrijfsmatig in zwaar weer. Het overleven van de crisis staat nog steeds voorop. Wij zien echter gelukkig ook dat het creatieve denkvermogen van de sector naar vernieuwende, veelal digitale, methoden zoekt, en deze ook steeds meer vindt, om hun aanbod toch te creëren en te realiseren en onder de aandacht te brengen van het publiek.

Wij hebben vanuit onze kerntaak op het gebied van cultuur, het behoud en de versterking van de provinciale culturele infrastructuur, de culturele en creatieve sector vanaf de start van de coronacrisis zoveel als mogelijk ondersteund. Wij hebben continuïteit en stabiliteit geboden door middel van onze coulantmaatregelen op het gebied van subsidies. Onder de noemer "Investeren in overleven" hebben wij € 1.669.328 provinciaal cultuurbudget vrijgemaakt en ingezet om de culturele en creatieve sector te helpen overleven. Op basis van een door ons gedane inventarisatie bij culturele en erfgoed instellingen is bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties een schadeclaim ingediend en hebben wij ruim € 1,1 miljoen ontvangen en doorgezet naar deze instellingen, ter compensatie van de door hun opgegeven geleden schade. Wij hebben u over onze totale inzet uitgebreid geïnformeerd via de mededeling portefeuillehouder inzake inzet vanwege corona van maatregelen en middelen voor cultuur en erfgoed in Limburg d.d. 13 oktober 2020 (2020/41383).

Hiernaast hebben wij ook uitvoering gegeven aan ons regulier Cultuurbeleid (zie hierna, de bereikte resultaten). In 2020 stond het traject van besluitvorming inzake het Cultuurplan 2021-2024 en de Subinfrastructuur 2021-2022 centraal en is dit tot afronding gekomen. Dit traject is, met name voor de Cultuurtank Limburg, extra intensief geweest vanwege het door de coronacrisis noodzakelijke anders werken, waarbij fysiek overleg heeft moeten plaatsmaken voor digitale communicatie.

Ook in 2020 hebben wij bijzondere aandacht gehad voor het vergroten en versterken van het cultureel aanbod in Noord- en Midden-Limburg. Doordat wij Opera Zuid en Van Eyck vanwege hun relevantie binnen en buiten Limburg op de Provinciale Begroting hebben geplaatst, is er dusdanige vrijval binnen de beschikbare middelen voor het Cultuurplan ontstaan, dat hierdoor alle aanvragen van instellingen uit Noord- en Midden-Limburg gehonoreerd zijn, die aan de criteria voldeden in het kader van de besluitvorming inzake het Cultuurplan 2021-2024 (2 instellingen) en de Subinfrastructuur 2021-2022 (7 instellingen).

Erfgoed, Monumenten en Archeologie

Het coronavirus heeft ook de erfgoedsector (erfgoed, monumenten en archeologie) hard geraakt. Fysieke ontmoetingen om ons erfgoed te beleven zat er het afgelopen jaar bijna niet in, maar de vraag om ondersteuning bij grote restauratieprojecten was er des te meer. Door deze crisis zijn onze beleidsdoelen nog relevanter geworden. Het zoeken naar meer samenwerking met eigenaren, partners, maar ook andere organisaties, alsook het zoeken naar innovatieve (digitale) vormen om (nieuw) publiek te bereiken is nog meer noodzakelijk dan voorheen. Het is en blijft daarom belangrijk om de ingezette transitie van de erfgoedinstellingen voort te zetten om zo ons Limburgs erfgoed ook voor de toekomst levend te houden. Instellingen, zoals Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL) en Monumentenwacht Limburg, die reeds vóór de coronacrisis in een financieel moeilijke situatie zaten, zagen hun situatie als gevolg van het coronavirus verergeren. Wij hebben voor onze begrotingsinstellingen erfgoed continuïteit en stabiliteit geboden middels onze coulancemaatregelen op het gebied van onze exploitatiesubsidies. Dit geldt ook voor erfgoedorganisaties die wij hebben ondersteund middels projectsubsidies. Hierdoor hebben diverse organisaties de mogelijkheid gekregen om hun reeds verleende projectsubsidie om te zetten in een digitaal aanbod/product of een aanbod passend binnen de maatregelen rondom het coronavirus zoals het toepassen van de 1,5 meter regel.

Op het gebied van monumenten zijn wij, naast uitvoering geven aan het beleidsprogramma Monumenten 2020-2023, aan de slag gegaan om de impact van het coronavirus zo klein mogelijk te houden. Zo hebben wij in april in de 3e informerende brief aan PS over de coronamaatregelen de toezegging gedaan om restauratieprojecten te versnellen. Dit om de bouwsector te stimuleren. De afgelopen maanden hebben wij daarom actief ingezet op de benadering van eigenaren die binnen de huidige restauratieregeling passen, zodat meer projecten op korte termijn gesubsidieerd konden worden. Hier is de afgelopen maanden hard aan gewerkt met als resultaat dat het plafond van de eerste openstelling van de restauratieregeling is opgehoogd, waardoor er in plaats van 18 aanvragen, nu 27 aanvragen zijn gehonoreerd. Ook hebben wij uit het Kerkenprogramma specifiek bijgedragen aan kerkelijke interieurs, omdat de eigenaren hiervan (vaak een Stichting of de kerkelijke parochie zelf) zich gemeld hadden vanwege het feit dat zij de restauratiekosten niet zelf konden opbrengen.

Wij hebben daarnaast uitvoering gegeven aan de beleidsbrief 'Erfgoed leeft', waaronder de uitvoering van de digitaliseringsopgave in de erfgoedsector valt. Het doel hiervan is om ons Limburgs erfgoed digitaal toegankelijk te maken voor een groot en divers publiek. Om toe te zien op een gedegen en duurzame uitvoering van de digitaliseringsplannen van onze erfgoedorganisaties is de Adviescommissie digitalisering Limburgs Erfgoed herijkt en heeft deze, naast een adviserende en monitorende, een toetsende rol gekregen. In die rol heeft de Adviescommissie het afgelopen half jaar de (concept) digitaliseringsplannen van de begrotingsinstellingen erfgoed meerdere malen besproken en zijn aan de hand van de bevindingen inhoudelijke adviezen uitgebracht of vragen gesteld aan de betreffende organisatie. Dit met als doel het optimaliseren van de plannen door de erfgoedinstellingen, die in 2021 in uitvoering worden gebracht.

Voor archeologie hebben wij uitvoering gegeven aan het beleidsprogramma Archeologie 2020-2023 'De kracht van Archeologie'. Hierdoor hebben inwoners van Limburg op diverse plekken in Limburg kennis kunnen maken met het archeologisch verleden van Limburg. Door de coronacrisis zijn echter veel organisaties en publieke instellingen beperkt open geweest, waardoor de impact van gesubsidieerde initiatieven voor Limburg lager is in 2020. Ook zijn minder initiatieven ontwikkeld om archeologische vindplaatsen voor een breed publiek te ontsluiten. Vanuit archeologie is tevens continuïteit en stabiliteit

geboden middels onze coulantmaatregelen, waardoor organisaties in staat zijn gesteld om hun projectsubsidies in te zetten voor een digitaal aanbod/product of een aanbod passend binnen de maatregelen rondom het coronavirus (bijvoorbeeld uitstel van de activiteit).

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	2.2.1. Cultuur
Portefeuillehouder	Van Toorenburg

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Wij geven invulling en uitvoering aan het, op basis van het Collegeprogramma Vernieuwend Verbinden, eind 2019 vast te stellen provinciaal cultuurbeleid.</p> <p>Wij gaan:</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Wij hebben uitvoering gegeven aan het door uw Staten d.d. 13 december 2019 vastgestelde Beleidsprogramma Cultuur 2020-2021 "Ruimte voor Cultuur" (G-19-035)</p> <p><i>Wat hebben we bereikt voor Limburg en de Limburgers?</i></p> <p>Door de coronacrisis hebben Limburgers niet als gebruikelijk culturele festivals, evenementen en voorstellingen fysiek kunnen bezoeken. Doordat wij culturele instellingen en organisaties de mogelijkheid hebben geboden om reeds verleende subsidies ook in te zetten voor digitaal aanbod of voor de ontwikkeling van nieuw en coronaproof aanbod, is Limburgers toch de mogelijkheid geboden om op een andere manier van cultuur te genieten. Wij hebben culturele instellingen en organisaties geholpen om de coronacrisis te overleven, waardoor dit brede palet aan voorzieningen behouden is gebleven voor Limburg en de Limburgers, op weg naar nieuwe tijden. Aan het Limburgse culturele veld is tevens continuïteit en stabiliteit geboden door doorgang van de uitvoering van het regulier Cultuurbeleid. Door onze inzet via het Huis voor de Kunsten Limburg zijn ook de Limburgse amateurkunstverenigingen zo goed mogelijk ondersteund om</p>	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<ul style="list-style-type: none"> ▪ bij de begrotingsinstellingen op het gebied van Cultuur sturen op inhoudelijk en zakelijk ondernemerschap, met aandacht voor cultuurparticipatie en cultuureducatie en voor toepassing van de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Culturele Diversiteit; ▪ een vervolg geven aan het provinciaal beleid t.a.v. Museumplein Limburg; ▪ cultuurparticipatie, verenigingsondersteuning en cultuureducatie, waaronder muziekonderwijs, borgen via het (consulentschap van het) Huis voor de Kunsten Limburg; ▪ besluiten over de erkenningen binnen het provinciaal Cultuurplan 2021-2024 in afstemming met het Rijk/de Rijksfondsen en over de Subinfrastructuur 2021-2022; 	<p>overeind te blijven en om te leren gaan met de nieuwe werkelijkheid.</p> <p>In kader van het Beleidsprogramma Cultuur 2020-2021 daartoe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gerealiseerd. Wij hebben hierop gestuurd via bestuurlijke en ambtelijke overleggen, door advisering over en monitoring van de werkplannen en door middel van onze subsidiebeschikkingen; ▪ Gerealiseerd. Wij hebben door middel van onze besluitvorming d.d. 8 december 2020 (2020/49074) hier uitvoering aan gegeven. Wij hebben u via de mededeling portefeuillehouder inzake de impact van de coronacrisis op aankomende besluiten op het gebied van Cultuur en Erfgoed d.d. 14 juli 2020 (2020/29421) en de mededeling portefeuillehouder inzake door Museumplein Limburg uitgebracht persbericht m.b.t. genomen toekomstbestendige maatregelen d.d. 9 september 2020 (2020/37286) in opmaat naar deze besluitvorming geïnformeerd; ▪ Gerealiseerd. Wij hebben genoemde zaken geborgd door middel van de voorwaarden en verplichtingen in onze subsidiebeschikking aan het Huis voor de Kunsten Limburg als ook via bestuurlijke en ambtelijke overleggen en in het kader van de monitoring van de uitvoering van het werkplan van het Huis voor de Kunsten Limburg.; ▪ Gerealiseerd. De definitieve besluitvorming inzake de instellingen binnen het Cultuurplan 2021-2024 (24 	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<ul style="list-style-type: none"> ▪ initiatieven ter versterking van de culturele werking van de Stedelijke Cultuurregio Zuid, van de regio Noord- en Midden-Limburg en van hun onderlinge samenwerking ondersteunen, zoveel mogelijk in samenwerking met het Rijk/de Rijksfondsen; ▪ subsidieregelingen op het gebied van Cultuur continueren en/of vernieuwen, waarbij aandacht voor evenementen, voor cultuurparticipatie van groepen die minder snel met cultuur in aanraking komen en voor vergroting van acteeruimte voor de cultuursector en vermindering van subsidieregeldruk; ▪ de regionale aanpak voor Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 ondersteunen en besluiten tot matching van Cultuureducatie met Kwaliteit voor 2021-2024; 	<p>instellingen) en de Subinfrastructuur 2021-2022 (16 instellingen) heeft plaatsgevonden door uw Staten d.d. 13 november 2020 (G-20-063) op basis van onze besluitvorming d.d. 15 september 2020 (2020-37226);</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gerealiseerd. Wij hebben in de Stedelijke Cultuurregio Zuid binnen de proeftuinen van het culturele veld Dans en Ruimte voor Makers in totaal vier projecten ondersteund. In de Cultuurregio Noord hebben wij extra bijgedragen aan het programma van de gemeenten “Samen ontwikkelen door te doen” vanwege nieuwe toetredende gemeenten Roermond, Leudal, Maasgouw en Nederweert. Verder hebben wij in deze regio de proeftuin Popmuziek ondersteund; ▪ Gerealiseerd. Wij hebben dit verwerkt in de door ons vastgestelde Nadere subsidieregels Cultuur 2020-2021, de Stimuleringsregeling Bovenlokale Evenementen 2020-2023 en de Nadere subsidieregels Participatie; ▪ Gerealiseerd. Wij hebben de regionale aanpak van Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 door financiële matching ondersteund en ook middels inzet van de steunfunctie van het Huis voor de Kunsten Limburg. Op 27 oktober 2020 (2020/42853) hebben wij besloten om Cultuureducatie met Kwaliteit ook voor de periode 2021-2024 door financiële matching te ondersteunen. Door middel van de mededeling portefeuillehouder d.d. 23 juni 2020 inzake afdoening toezegging 8534 cultuureducatie (2020/25191) bent u tussentijds geïnformeerd; 	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<ul style="list-style-type: none"> de samenwerking met crowdfundingplatform Voordekunst continueren. <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, procesmanager, ondersteuner, partner</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Gerealiseerd. Wij hebben de samenwerking met crowdfundingplatform Voordekunst gecontinueerd. Op basis hiervan zijn in 2020 ruim 30 projecten gerealiseerd. 	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Aantal goedgekeurde werkplannen en begrotingen van de begrotingsinstellingen op het gebied van Cultuur.	0	6	6	2020
1	Besluitvorming inzake Aanvalsplan 2020-2022 van Museumplein Limburg.	0	1	1	2020
1	Besluitvorming inzake het Cultuurplan 2021-2024 en de Subinfrastructuur 2021-2022.	0	1	1	2020
1	Aantal ondersteunde initiatieven ter versterking van de Stedelijke Cultuurregio Zuid, van de cultuurregio Noord- en Midden-Limburg en van de onderlinge samenwerking tussen deze regio's.	0	6	3	2020
1	Aantal ondersteunde initiatieven o.a. in het kader van subsidieregelingen op het gebied van Cultuur.	0	114	75	2020
1	Besluitvorming over de matching van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024.	0	1	1	2020
1	Opdrachtverlening aan crowdfundingplatform Voordekunst.	0	1	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Bron: zie hierboven onder bereikte resultaten en op basis van het Beleidsprogramma Cultuur 2020-2021 "Ruimte voor Cultuur".

Product	2.2.2. Erfgoed
Portefeuillehouders	Gabriëls

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Bijdragen aan het behouden, beleven en verder ontsluiten van ons immaterieel erfgoed.	Gerealiseerd. De beleidsbrief Erfgoed 2020-2021 <i>Erfgoed leeft!</i> is op 10 januari	3,4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>2020 besproken in uw Statencommissie Cultuur en Samenleving.</p> <p>Middels het verlenen van de subsidie aan de begrotingsinstellingen erfgoed worden de beleidsdoelen gerealiseerd, zoals opgenomen in de beleidsbrief Erfgoed. In 2020 zijn vier werkplannen met bijbehorende begroting ingediend en goedgekeurd. Het Limburgs erfgoed wordt vanuit de beleidsdoelstellingen zoals opgenomen in de beleidsbrief Erfgoed 2020-2021 voor een breder publiek zichtbaar en toegankelijk gemaakt vanuit een kostenefficiënte benadering.</p> <p>De Stichting Monumentenwacht Limburg (MWL) zag zich met tekorten en een zwakke bedrijfsvoering geconfronteerd, voortkomend uit 2019 en voortdurend in 2020. Het tekort uit 2019 is vanwege een bestaande garantstelling gedekt. Tevens is een aanvullende projectsubsidie verstrekt op basis van een verbeterplan van MWL, beide vanuit de begroting. Hiermee is ingezet op het behoud van de monumentenzorg in Limburg.</p> <p>De Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL) werd tevens geconfronteerd met tekorten door onvoldoende zakelijke bedrijfsvoering. De situatie is bij SRAL verergerd door de situatie rondom de coronacrisis. Hierdoor liepen en lopen opdrachten terug. In 2020 is een aanvullende projectsubsidie verleend voor het verkennen van toekomstbestendige scenario's en het op orde brengen van de bedrijfsvoering. Hiermee is bijgedragen aan het behoud en beheer van het Limburgs cultureel erfgoed.</p>	
<p>2. Stimuleren van de doorontwikkeling Coöperatie Erfgoed Limburg.</p>	<p>Gerealiseerd. De Coöperatie Erfgoed Limburg heeft in 2020 op basis van een goedgekeurd</p>	<p>4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>werkplan een projectsubsidie van € 120.000 ontvangen. Hierdoor zijn verschillende publieksprojecten in samenwerking met deelnemende erfgoedinstellingen gerealiseerd. Deze projecten dragen bij aan de resultaten zoals opgenomen onder 1.</p> <p>De Coöperatie heeft tevens een zelfevaluatie uitgevoerd die bijdraagt aan de doorontwikkeling van de Coöperatie. Dit wordt verwerkt in het beleid voor de periode 2020-2023 dat in 2021 wordt ontwikkeld.</p>	
<p>3. Het in samenwerking met partners in het veld stimuleren van het gebruik en behoud van de Limburgse taal, inclusief een professionaliseringslag van het Limburgse taalveld.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het Huis voor de Kunsten heeft op basis van input van organisaties en partners uit het Limburgse taalveld een plan van aanpak opgesteld voor een professionaliseringslag van het Limburgse taalveld. Uitvoering hiervan wordt in 2021 gecontinueerd.</p> <p>In samenwerking met Huis voor de Kunsten Limburg is de prijsvraag 'Limburgse Taal' ontwikkeld, opengesteld en gepromoot. Doel van deze prijsvraag is het stimuleren van initiatieven die bijdragen aan het ontwikkelen en toepassen van het Limburgs naast het Nederlands in de kinderopvang en het primair onderwijs. De deadline voor het indienen van initiatieven is eind januari 2021. In 2021 worden vier initiatieven met ieder € 12.500 beloond. Uitvoering van deze initiatieven start in 2021.</p> <p>Daarnaast zijn er vanuit projectsubsidies en de subsidieregeling 'erfgoedinnovatie' initiatieven gestimuleerd, zoals aan de stichting LIMx, die een podcast over de Limburgse taal in al haar facetten produceert. Daarnaast is er ook een subsidie verleend aan de Vereniging voor</p>	<p>3,4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	Limburgse Dialect- en Naamkunde (VLDN), om het wetenschappelijke verdiepend onderzoek over het Limburgs in het grensoverschrijdende Limburg te ondersteunen.	
<p>4. Stimuleren van het uitvoeren van de digitaliseringsopgave middels herijking Provinciale Adviescommissie digitalisering Limburgs erfgoed. Rol Provincie: <i>regisseur, facilitator, financier</i></p>	<p>Gerealiseerd. De Provinciale Adviescommissie digitalisering Limburgs erfgoed is in 2020 herijkt (GS 2020/25250). Naast een adviserende rol op het gebied van digitalisering heeft de commissie een monitorende en toetsende rol in de digitaliseringsopgave. In 2020 heeft de commissie de digitaliseringsplannen van de begrotingsinstellingen getoetst en hierover Gedeputeerde Staten geadviseerd. Besluitvorming en sturing verloopt via de werkplannen en beschikkingen van de begrotingsinstellingen erfgoed. Hiermee is bijgedragen aan het digitaal toegankelijk en zichtbaar maken van Limburgs erfgoed voor een breed en divers publiek.</p>	4
<p>5. Wij geven uitvoering aan de subsidieregeling streekmusea voor het ondersteunen van projecten van kleine musea. Rol Provincie: <i>subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd. De subsidieregeling streekmusea is op 25 augustus 2020 vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Deze subsidieregeling heeft als doel om de toekomstbestendigheid van lokale en regionale musea in Limburg te stimuleren. Als gevolg van de coronacrisis is de doelstelling van deze regeling verruimd. Daardoor kan met terugwerkende kracht financiering worden aangevraagd voor activiteiten en werkzaamheden ten behoeve van het coronaproof inrichten van het museum, zodat het Limburgs erfgoed zichtbaar en toegankelijk blijft voor het publiek. Eind 2020 hebben drie musea een aanvraag ingediend. Besluitvorming hierover vindt plaats in 2021. De subsidieregeling loopt tot en met 2021.</p>	4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>6. Uitvoering geven aan de laagdrempelige participatieregeling in samenwerking met de Sociale Agenda gericht op het ondersteunen van projecten die participatie bij kwetsbare doelgroepen bevorderen.</p> <p>Rol Provincie: <i>subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd middels het vaststellen van de Nadere subsidieregels Participatie. In 2020 zijn 12 aanvragen ontvangen in deze regeling, waarvan in 2020 vier initiatieven zijn ondersteund. Door deze initiatieven zijn projecten ondersteund die de participatie van kwetsbare Limburgers vergroot door de inzet van kunst, cultuur en erfgoed. Deze regeling loopt tot en met 2021.</p>	3,4

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Besluitvorming GS/PS beleid erfgoed 2020-2023.	0	1	1	2020
1	Aantal goedgekeurde werkplannen en begrotingen van de begrotingsinstellingen op het gebied van Erfgoed.	0	4	4	2020
2	Goedgekeurd werkplan en begroting t.b.v. doorontwikkeling Coöperatie Erfgoed Limburg.	0	1	1	2020
3	Ondertekening Limburgse taal convenant met het rijk.	0	1	1	2020
4	Herijking Provinciale Adviescommissie digitalisering Limburgs Erfgoed.	0	1	1	2020
5	Uitvoering subsidieregeling streekmusea.	0	1	1	2020
6	Uitvoering participatieregeling.	0	1	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Bron: zie hierboven onder bereikte resultaten en op basis van de beleidsbrief Erfgoed 2020-2021 'Erfgoed leeft!'.

Product	2.2.3. Monumenten
Portefeuillehouder	Gabriëls

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Invulling en uitvoering geven aan het Collegeprogramma Vernieuwend Verbinden middels het opstellen van het nieuwe beleid voor monumenten 2020-2023.</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het beleidsprogramma Monumenten 2020-2023 'Monumenten behouden, benutten én beleven 2020-2023' is tijdens de PS-vergadering van 13 december 2020 door</p>	3, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>Rol Provincie: <i>initiator, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i></p>	<p>uw Staten vastgesteld. Belangrijkste boodschap hieruit voor elke Limburger is dat we ons inzetten voor het behoud van ons cultureel (gebouwd) erfgoed voor toekomstige generaties. Ook de beleefbaarheid van dit erfgoed is van belang. De titel van het nieuwe beleidsprogramma zegt het eigenlijk al: we zetten ons in om monumenten te behouden, te benutten én te beleven.</p>	
<p>2. Bijdrage aan de instandhouding van rijks- en gemeentelijke monumenten door financieel te ondersteunen bij de restauratie en herbesteding van deze gebouwen. Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Op 18 februari 2020 zijn de Nadere subsidieregels Restauratie Monumenten 2020 – 2022 door Gedeputeerde Staten vastgesteld (2020/6876). Het doel van deze regeling is het ondersteunen van eigenaren bij de urgente restauratieopgaven van rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Omdat monumenten vaak op markante plekken liggen binnen steden, het platteland maar zeker ook in kleine kernen, is het belangrijk om deze gebouwen in goede staat te houden en ze te restaureren én herbesteden voor een duurzaam gebruik binnen de samenleving.</p> <p>In de 3e informerende brief aan PS (2020/15833) over de coronamaatregelen is de toezegging gedaan om restauratieprojecten te versnellen (maatregel 9). Dit om de bouwsector te stimuleren. Hier is de afgelopen maanden hard aan gewerkt met als resultaat dat het plafond van de eerste openstelling van de restauratieregeling op 1 december 2020 door Gedeputeerde Staten (2020/48916) verhoogd is van € 3 mln. naar € 5,4 mln. Hierdoor zullen meer restauratieprojecten financieel worden ondersteund en kunnen meer projecten in 2020 en 2021 tot uitvoering komen.</p>	<p>2, 3, 4</p>
<p>3. In samenwerking met partners een nieuw kerkenprogramma inclusief subsidieregeling</p>	<p>Gerealiseerd.</p>	<p>2, 3, 4</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>opstellen, waarbij kerken in Limburg worden ondersteund bij de restauratie en herbestemming.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, subsidiënt, partner, intermediair</i></p>	<p>Op 7 juli 2020 zijn het 'Kerkenprogramma Provincie Limburg 2020-2023 eerste tranche' en de 'Nadere subsidieregels kerken 2020-2023' door Gedeputeerde Staten vastgesteld (2020/27401).</p> <p>Uit het Kerkenprogramma zijn 13 projecten gesubsidieerd die bijdragen aan het behoud van het religieus erfgoed in Limburg.</p> <p>In lijn met de toezegging aan Provinciale Staten om restauratieprojecten te versnellen (genoemd in de 3e informerende brief aan PS) is in mei 2020 € 150.000 uit het budget voor het Kerkenprogramma specifiek ingezet voor kerkelijke interieurs. Met name bij kerken kwam op dat moment een aantal restauratieprojecten, die betrekking hebben op het kerkelijke interieur, maar moeilijk van de grond. Belangrijkste reden hiervoor is de weinig florissante positie, waarin het merendeel van de parochies in Limburg verkeert.</p> <p>De nieuwe subsidieregeling heeft een looptijd van vier jaar, waarin het eerste jaar (vaak ook nog het tweede jaar) gebruikt wordt door aanvragers voor planvorming. De eerste aanvraag is reeds binnengekomen.</p>	
<p>4. Actualiseren van de subsidieregeling Monulisa (regeling voor religieuze gebouwen en molens).</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Op 18 februari 2020 zijn de geactualiseerde Nadere subsidieregels Monulisa 2020 – 2022 door Gedeputeerde Staten vastgesteld (2020/6876). Het doel van de 'Nadere subsidieregels Monulisa 2020 - 2022' is nog steeds de ondersteuning van het normaal onderhoud aan dié rijksmonumenten die economisch niet rendabel zijn. De drie belangrijkste wijzigingen uit deze actualisatie zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ toevoeging van groene monumenten (in lijn met ons streven om in de 	4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>komende periode meer aandacht te hebben voor groen erfgoed);</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ verlaging van het subsidiepercentage van 20% naar 15% (dit aangezien de monulisasubsidie een aanvulling is op de rijkssubsidie, die van 50% naar 60% in 2019 is verhoogd); ▪ het maximum uit te keren subsidiebedrag te verhogen van € 65.000 naar € 200.000 (als tegemoetkoming voor deze categorie monumenten). <p>In 2020 zijn 50 aanvragen binnen de Monulisa-regeling beschikbaar voor een bedrag van € 1.057.000. Hiermee is bijgedragen aan het instandhouden van ons cultureel erfgoed.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Uitvoering beleid monumenten 2020-2023.	0	1	1	2020
2	Aantal ondersteunde monumenten in het kader van restauratie en herbestemming.	0	27	40	2023
3	Aantal ondersteunde projecten in het kader van het kerkenprogramma 2020-2023.	0	13	7	2020
4	Besluitvorming over de geactualiseerde subsidieregeling Monulisa.	0	1	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 2: de Nadere subsidieregels Restauratie Monumenten 2020 – 2022 gelden voor twee jaar. De streefwaarde van 40 geldt voor de gehele looptijd van deze regeling. In 2020 is reeds meer dan de helft van de streefwaarde behaald met 27 ondersteunde projecten binnen de regeling.

Bron: zie hierboven onder bereikte resultaten en op basis van het Beleidsprogramma Monumenten 2020-2023 'Monumenten behouden, benutten én beleven'.

Product	2.2.4. Archeologie
Portefeuillehouder	Gabriëls

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Wij geven invulling en uitvoering aan het Collegeprogramma Vernieuwend Verbinden, middels het beleidskader Archeologie in de etalage! 2020-2023 dat eind 2019 door PS is vastgesteld. De benoemde resultaten onder 2 t/m 6 vloeien hieruit voort.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, subsidiënt, financier, partner, initiatiefnemer</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Op 7 februari 2020 heeft uw Staten het beleidsprogramma Archeologie 2020-2023 'De kracht van Archeologie' vastgesteld.</p>	3 en 4
<p>2. De bekendheid van Limburgers met het archeologisch verleden wordt vergroot door bruikleenovereenkomsten af te sluiten met andere partijen, waaronder heemkundekringen, (streek)musea en gemeenten;</p> <p>Rol Provincie: <i>houder en beheerder Provinciaal depot voor bodemvondsten</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Vanuit de rol als deponhouder Provinciaal Depot voor Bodemvondsten zijn 17 bruikleenovereenkomsten gesloten met andere partijen. Middels diverse tentoonstellingen en publieksactiviteiten hebben inwoners van Limburg op diverse plekken in Limburg kennis kunnen maken met het archeologisch verleden van Limburg. Door de coronacrisis zijn echter veel organisaties en publieke instellingen beperkt open geweest, waardoor de impact van de bruikleen lager is in 2020.</p>	4
<p>3. Uitvoering van de subsidieregeling archeologie waarmee in samenwerking met partners in werkveld (gemeenten, vrijwilligers, musea, bedrijfsleven) publieksgerichte activiteiten worden ontwikkeld en ondersteund.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>Op 7 juli 2020 zijn de nadere subsidieregels archeologie en klein Limburgs erfgoed vastgesteld. Er zijn twee initiatieven ondersteund. Als gevolg van het coronavirus zijn er minder publieksgerichte activiteiten ontwikkeld.</p>	3 en 4
<p>4. Uitvoeren convenant Via Belgica 2.0 in samenwerking met gemeenten, bedrijfsleven en musea, waarin verkenning naar samenwerking over de provinciegrenzen heen.</p> <p>Rol Provincie: <i>coördinator, ondersteuner, procesmanager, partner, subsidiënt</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is het convenant Via Belgica 2021-2023 ondertekend door de Provincie Limburg en acht gemeenten, waaronder de gemeente Riemst (BE). Een concreet resultaat is de bewegwijzering van de lange afstandsroute door Nederlands Limburg (incl. Landgraaf).</p>	3 en 4
<p>5. In samenwerking en afstemming met de overige partners wordt de publieksgerichte programmering van De Vondst doorontwikkeld in relatie tot de functies opslag, restauratie,</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 zijn diverse publieksactiviteiten doorontwikkeld, waaronder twee tentoonstellingen, de Archeohotspot,</p>	3 en 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>onderzoek & onderwijs, ondersteuning, archeohotspot, netwerkvorming en informatievoorziening.</p> <p>Rol Provincie: <i>coördinator, ondersteuner, procesmanager, partner, initiatiefnemer</i></p>	<p>diverse rondleidingen, schoolbezoeken en archeologische workshops. Als gevolg van de coronacrisis is De Vondst voor langere tijd gesloten gedurende de lockdown periodes.</p>	
<p>6. De archeologische verplichtingen binnen de archeologische monumentenzorg worden ingevuld vanuit een kostenbewuste en efficiënte opstelling.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is de eerder ingeslagen weg voortgezet door gebruikmaking van de ontwikkelde producten en methoden. Bijvoorbeeld in Ooijen-Wanssum en Maaspark Well. Voor de uitbreiding van de Diepeling (ontgroning) is overleg gestart met de initiatiefnemer om gezamenlijk een aanpak voor doelgerichter en efficiënter archeologisch onderzoek te ontwikkelen (conform Amendement 49).</p>	4

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Uitvoering beleidskader Archeologie in de etalage! 2.0 2020-2023.	0	1	1	2020
2	Aantal gesloten bruikleenovereenkomsten.	0	17	12	2020
3	Aantal ontwikkelde en/of ondersteunde publieksgerichte activiteiten binnen subsidieregeling archeologie.	0	2	8	2020
4	Uitvoeren convenant Via Belgica 2.0 met uitbreiding van 1 gemeente binnen de euregio.	8	8	9	2020
5	Doorontwikkeling publieksfunctie archeologie, aantal publieksgerichte activiteiten in relatie tot functies opslag, restauratie, onderzoek & onderwijs, archeohotspot en informatievoorziening.	0	5	5	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Ad. 4: De gemeente Landgraaf heeft vooralsnog besloten om het convenant niet te ondertekenen, in afwachting van de in ontwikkeling zijnde borging en strategische visie Via Belgica 2021-2023. Uitbreiding van convenantpartners heeft overigens wel plaatsgevonden door het toetreden van de gemeente Riemst (BE) aan het Via Belgica project. De uitvoering van het project en de verdere ontwikkeling is door de huidige convenantpartners opgepakt als gepland.

Toelichting prestatie-indicatoren

Bron: zie hierboven onder bereikte resultaten en op basis van het beleidsprogramma Archeologie 2020-2023 'De Kracht van Archeologie'.

Product	2.2.5. Regionale Media
Portefeuillehouder	Van Toorenburg

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020
<p>Daar het beleid voor dit product nog ontwikkeld dient te worden, zijn er in 2020 geen resultaten en indicatoren benoemd en is er geen budget toegekend.</p>	<p>Geen resultaten benoemd en gerealiseerd.</p> <p>In het collegeprogramma 2019-2023 "Vernieuwend Verbinden" wordt mediabeleid niet expliciet benoemd en er zijn geen middelen geraamd in deze bestuursperiode. Er is geen autonoom beleid ontwikkeld.</p> <p>De wettelijke taak van de Provincie beperkt zich tot het verlenen van goedkeuring aan de stichtingsraad van Omroep Limburg (genoemd: Mediaraad). Dit zodat L1 haar zendmachtiging behoudt. Het verzoek hiervoor wordt elke vijf jaar gericht aan PS; het eerstvolgende verzoek wordt verwacht in 2021. De taak van PS is om te kijken of er een juiste pluriforme afspiegeling van de maatschappij is in de stichtingsraad.</p> <p>In het voorjaar hebben een zestal lokale mediaorganisaties verzocht om financiële steun door de coronacrisis.</p> <p>Lokale media vallen echter onder verantwoordelijkheid van gemeenten. Wij hebben wat lokale media betreft geen provinciale taak en hebben hier in deze collegeperiode in ons collegeprogramma geen beleid op gemaakt. Ook is er geen budget voor regionale en lokale media begroot. We zagen derhalve geen mogelijkheden voor financiële ondersteuning aan regionale en lokale media.</p>

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 2.2 Cultuur	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.2.1. Cultuur	23.605	6.735	30.340	28.466	1.874	V
2.2.2. Erfgoed	2.453	698	3.152	2.649	502	V
2.2.3. Monumenten	3.449	3.620	7.069	5.989	1.080	V
2.2.4. Archeologie	705	1.099	1.805	779	1.026	V
2.2.5. Regionale media	0	0	0	0	0	-
	30.213	12.152	42.365	37.883	4.482	V
<i>Personele lasten</i>	2.704	0	2.704	2.631	73	
<i>Kapitaallasten</i>	1.414	0	1.414	1.414	0	
Totaal lasten	34.331	12.152	46.483	41.928	4.555	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.2.1. Cultuur	3.579	649	4.228	3.047	1.181	N
2.2.2. Erfgoed	0	202	202	42	160	N
2.2.3. Monumenten	1.939	0	1.939	1.970	-32	V
2.2.4. Archeologie	0	0	0	53	-53	V
Totaal baten	5.518	851	6.369	5.111	1.257	N
Totaal saldo van baten en lasten	-28.813	-11.301	-40.114	-36.817	-3.298	V
Mutatie reserves						
<i>Onttrekking reserves</i>						
Bruteringsreserve Limburgs Museum	206	0	206	206	0	
Bruteringsreserve provinciale gebouwen	77	4	81	81	0	
Reserve culturele kansen	218	0	218	218	0	
Bruteringsreserve Creative City	706	0	706	706	0	
Totaal onttrekkingen	1.208	4	1.212	1.212	0	
Saldo mutatie reserves	1.208	4	1.212	1.212	0	
Resultaat	-27.605	-11.297	-38.902	-35.605	-3.298	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 2.2. Cultuur resteert een voordelig resultaat van € 3,30 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 3,23 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 4,48 mln. aan lagere lasten en € 1,26 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

2.2.1. Cultuur

Binnen dit product resteert een voordelig verschil in de reguliere middelen van € 0,69 mln. Dit verschil bestaat uit voordelig lasten van € 1,87 mln. en nadelige baten van € 1,18 mln. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht:

Beleidskader en Beleidsontwikkeling Cultuur

Voor de continuering van de uitvoering van het Beleidsprogramma Cultuur 2020-2021 wordt een bedrag van € 20.000 overgeboekt. Dit bedrag behoort tot de inzet voor "Investeren in overleven" conform mededeling portefeuillehouder d.d. 13 oktober 2020 (2020/41383) inzake inzet vanwege corona van maatregelen en middelen voor cultuur en erfgoed in Limburg. Daarnaast is in 2020 een bijdrage als tegemoetkoming voor de geleden schade ten gevolge van coronacrisis aan de Jan van Eyck Academie toegekend van € 160.000. Een deel wordt gefinancierd uit de Specifieke

Uitkering Culturele Voorzieningen en het overige deel uit onze beleidsmiddelen. Het tekort in 2020 van € 0,045 mln. wordt uit 2021 naar voren gehaald.

Nadere subsidieregels Cultuur 2020-2021

Het subsidieplafond voor bijlage 1 'Projecten gericht op grensoverschrijdende culturele samenwerking' is in 2020 niet geheel besteed. De beperkende maatregelen vanwege de coronacrisis hebben grensoverschrijdende culturele projecten, onder meer gericht op ontmoeting met publiek van over de grens, belemmerd, waardoor minder subsidieaanvragen zijn gedaan. Waar culturele activiteiten in Nederland over het algemeen al nauwelijks doorgang konden vinden, gold dat nog meer voor grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten vanwege de stringenter maatregelen van de Duitse en Belgische overheden en de beperkingen aan het grensverkeer.

Het resterend bedrag in 2020 van € 0,24 mln. wordt ingezet voor "Investeren in overleven" gekoppeld aan de uitvoering van het Beleidsprogramma Cultuur en wordt daartoe overgeboekt naar 2021.

Het subsidieplafond 2020 voor bijlage 3 'Projectsubsidie Culturele festivals en evenementen' is ook niet helemaal ingezet. De beperkende maatregelen vanwege de coronacrisis hebben de culturele festivals en evenementen buitengewoon beperkt, waardoor minder subsidieaanvragen zijn gedaan. Conform toezegging 8835 d.d. 13 november 2020 aan PS, uitvoering motie 2675 d.d. 16 november 2020 en de mededeling portefeuillehouder inzake Voortgang diverse onderwerpen Cultuur van 8 december 2020 (2020/48878) wordt dit bedrag ingezet voor een deel van de subsidie aan de Stichting Kamermuziek Limburg t.b.v. het Orlandofestival 2.0 in 2021 en 2022. Hiervoor wordt het restantbedrag in 2020 van € 0,17 mln. overgeboekt naar 2021.

Cultuurregio's

Het restantbedrag in 2020 van € 0,10 mln. (inclusief de ontvangen baten van € 0,02 mln.) wordt overgeboekt en conform Beleidsprogramma Cultuur ingezet t.b.v. cultuurprojecten in de Cultuurregio Noord in het kader van de samenwerking tussen de gemeenten binnen deze cultuurregio in het project "Samen ontwikkelen door te doen" (brief trekker gemeente Venray d.d. 16 november 2020) en t.b.v. inhoudelijke bijeenkomsten met de cultuurregio's. Beide zijn vanwege de gevolgen van de coronacrisis in de tijd verschoven naar 2021.

Afhandeling diverse subsidieregelingen

Voor de afhandeling van ingediende en (vanwege de coronacrisis in de tijd verschoven) nog in te dienen subsidieaanvragen wordt voor de volgende subsidieregels het restantbedrag 2020 overgeboekt naar 2021. Het betreft:

- Stimuleringsregeling Bovenlokale Evenementen 2020-2023, looptijd tot 31 januari 2024. Restantbedrag bedraagt € 0,28 mln.;
- Nadere subsidieregels Participatie, looptijd tot 1 januari 2022. Restantbedrag bedraagt € 0,37 mln.;
- Nadere subsidieregels Cultuurplan en Subinfrastructuur 2021-2024 (Subinfrastructuur), looptijd tot 1-1-2025. Restantbedrag bedraagt € 0,07 mln.

Op basis van afspraken met het Museumplein Limburg is een fasering van de huur aangebracht. Daardoor heeft een financieel technische aanpassing van de huuropbrengst plaatsgevonden. Verrekening vindt plaats met het resultaat 2021.

2.2.2. Erfgoed

Binnen dit product resteert een voordelig verschil in de reguliere lasten van € 0,50 mln. en een nadelig verschil in de baten van € 0,10 mln.

De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht:

Beleidsbrief 'Erfgoed leeft!' 2020-2021

In de beleidsbrief Erfgoed 2020-2021 zijn de activiteiten en middelen voor erfgoed voor deze collegeperiode vastgelegd. In 2021 wordt de transitie van de begrotingsinstellingen erfgoed ten behoeve van een gezonde bedrijfsvoering gecontinueerd. De digitaliseringplannen van de begrotingsinstellingen worden in 2021 uitgevoerd. De Provinciale Adviescommissie digitalisering Limburgs Erfgoed heeft in 2020 positief geadviseerd ten aanzien van de digitaliseringsopgave voor de Coöperatie Erfgoed Limburg en Stichting Restauratie Atelier Limburg, de hiervoor gereserveerde middelen van € 18.160 worden overgeboekt naar 2021 ter verdere afhandeling. Daarnaast wordt de uitvoering van de subsidieregelingen lokale en regionale musea en participatie gecontinueerd. Voor de continuering van deze activiteiten in 2021 wordt het restantbedrag in 2020 van € 0,29 mln. overgeboekt naar 2021.

Bijdrage Rijk inzake Limburgse taal

GS hebben op 6-11-2019 met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het convenant inzake de Nederlandse erkenning voor de Limburgse taal ondertekend (GS 29-10-2019). Middels de decembercirculaire Provinciefonds 2019 (2020/1941) hebben wij een bijdrage ontvangen ten behoeve van de Limburgse taal en voor projecten die de Limburgse taal bevorderen. In 2020 zijn geen middelen besteed als gevolg van het coronavirus. De aangescherpte maatregelen en de lockdown verhinderde het organiseren van een netwerkbijeenkomst om projecten op het gebied van Limburgse taal te stimuleren. In plaats daarvan heeft eind 2020 een digitale bijeenkomst plaatsgevonden, waarin de Prijsvraag Limburgse Taal bekend is gemaakt. In samenwerking met Huis voor de Kunsten Limburg is de prijsvraag 'Limburgse Taal' ontwikkeld, opengesteld en gepromoot. Doel van deze prijsvraag is het stimuleren van initiatieven die bijdragen aan het ontwikkelen en toepassen van het Limburgs naast het Nederlands in de kinderopvang en het primair onderwijs. De deadline voor het indienen van initiatieven is eind januari 2021. In 2021 worden vier initiatieven met ieder € 12.500 gehonoreerd. Uitvoering van deze initiatieven start in 2021. Het restantbedrag in 2020 van € 0,05 mln. wordt overgeboekt naar 2021.

Daarnaast resteert er na afhandeling van de subsidieaanvragen in het kader van de Erfgoed innovatieregeling nog een bedrag van € 0,03 mln. Dit bedrag valt vrij ten gunste van het resultaat.

Tenslotte hebben GS ingestemd met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 140.000 aan de Monumentenwacht Limburg ter dekking van het tekort over 2020 op basis van de ingeroepen garantstelling uit 1987. Het tekort over 2020 wordt, conform mededeling portefeuillehouder inzake de Financiële Eindejaarsbijstelling 2020 d.d.15-12-2020 (GS 2020-51156), ten laste gebracht van de SPUK Culturele voorzieningen inzake compensatie als gevolg van de coronacrisis voor een bedrag van € 0,042 mln. en een bedrag van € 0,098 mln. wordt ten laste gebracht van de intensiveringsmiddelen onvoorzien en wordt vanuit 2021 naar voren gehaald.

2.2.3. Monumenten

Binnen dit product resteert een voordelig verschil in de reguliere lasten van € 1,08 mln. en een voordelig verschil in de baten van € 0,03 mln.

De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht:

Actualisatie Cultuurhistorische Waardenkaart

Op 20 november 2018 hebben GS de dienstverleningsovereenkomst tussen Provincie Limburg en gemeenten voor de realisatie van de Erfgoedkaart Limburg vastgesteld. De Erfgoedkaart Limburg is een actualisatie van de verouderde provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart, omdat deze kaart niet voldoet aan de eisen van de nieuwe Omgevingswet. De Provincie faciliteert gemeenten bij dit proces en wil op deze manier alle gemeenten stimuleren om straks een Limburg dekkende kaart te hebben. De overeenkomsten hebben een looptijd tot 1 januari 2024. Voor de actualisatie van de kaart wordt door alle partijen een bijdrage gedaan. De Provincie Limburg is beheerder van deze middelen. Voor de continuering van de actualisatie in 2021 wordt het restantbedrag uit 2020 van € 0,04 mln. (inclusief de ontvangen bijdragen van de gemeente van € 0,03 mln.) overgeboekt naar 2021.

Beleidskader Monumenten behouden, benutten én beleven, beleidsprogramma monumenten 2020-2023 (PS 13-12-2019).

Dit beleidskader geeft uitvoering aan het monumentenbeleid voor de periode 2020-2023. Door de coronacrisis is er extra aandacht besteed aan het naar voren halen van restauratieprojecten om zo de bouw te stimuleren. Dit heeft geresulteerd in een bijna verdubbeling van het subsidiebedrag voor deze restauratieprojecten binnen de restauratieregeling 2020. Voor de continuering van de overige activiteiten in 2021 wordt het restantbedrag uit 2020 van € 0,40 mln. overgeboekt naar 2021.

Onderzoek roerend erfgoed

Eind 2020 is de aanvraag voor het onderzoek roerend erfgoed ontvangen. Voor de afhandeling van deze aanvraag begin 2021 (GS 02-02-2021) wordt het restantbedrag van € 0,08 mln. overgeboekt naar 2021.

Afhandeling diverse subsidieregelingen

Voor de afhandeling van ingediende subsidieaanvragen wordt voor de volgende subsidieregels het restantbedrag 2020 overgeboekt naar 2021. Het betreft:

- Kerkenprogramma 2020-2023, looptijd tot 1 januari 2024. Restantbedrag bedraagt € 0,30 mln.;
- Subsidierregels Restauratie Monumenten, looptijd tot 1 maart 2022. Restantbedrag bedraagt € 0,44 mln.;
- Subsidierregels klein Limburgs erfgoed, looptijd t/m 31 december 2021. Restantbedrag bedraagt € 0,05 mln.

Daarnaast is uitvoering gegeven aan Monulisa-regeling. Op 12 mei 2020 hebben GS ingestemd met de vaststelling van de gewijzigde Nadere subsidieregels Monulisa 2020 - 2022. De looptijd van deze meerjarige regeling is tot 1 maart 2022. In 2020 zijn meer subsidies verstrekt dan de hiervoor gereserveerde middelen in 2020, vanwege het vele aantal aanvragen. Aanvragers kunnen, nadat ze de beschikking van het Rijk hebben ontvangen voor hun zesjarig

onderhoudsplan, een aanvraag bij ons indienen. In 2020 waren dat meer aanvragen dan het begrote bedrag. Het tekort in 2020 van € 0,21 mln. wordt verrekend met de hiervoor gereserveerde middelen in 2021.

2.2.4. Archeologie

Binnen dit product resteert een voordelig verschil in de reguliere lasten van € 1,03 mln. en een voordelig verschil in de baten van € 0,05 mln.

De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht:

Archeologisch onderzoek Maaspark Well

De Provincie financiert de archeologische onderzoeken in de gebiedsontwikkeling Maaspark Well conform GS-besluit 27 januari 2009 (2009/1939). Dit project heeft een looptijd tot en met 2027. In 2021 wordt gestart met de aanbesteding van het archeologisch vooronderzoek in de Vergrote Voorhaven Zuid. Het resterend bedrag in 2020 van € 0,29 mln. wordt overgeboekt naar 2021 ter verdere uitvoering van dit meerjarig project.

Publieksfunctie De Vondst

Op 6 maart 2018 hebben GS ingestemd met het inrichten, openen en exploiteren van een publieksfunctie archeologie, gekoppeld aan het provinciaal archeologisch depot voor bodemvondsten, om op die manier archeologie in de etalage te zetten en onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Voor de uitvoering hiervan zijn voor 5 jaar (2018-2022) procesmiddelen ad € 750.000 beschikbaar gesteld (PS 22-06-2018). Als gevolg van het coronavirus is De Vondst in 2021 meerdere malen gesloten geweest als gevolg van de aangescherpte maatregelen rondom het virus en de lockdowns. Hierdoor hebben diverse publieksactiviteiten niet kunnen plaatsvinden en zijn deze doorgeschoven naar 2021. De resterende middelen in 2020 van € 0,04 mln. worden hiervoor overgeboekt naar 2021.

Beleidsprogramma Archeologie 2020-2023

Het beleidsprogramma 'De kracht van Archeologie' geeft uitvoering aan de beleving en instandhouding van het archeologisch erfgoed in Limburg. Als gevolg van COVID-19 zijn veel organisaties en publieke instellingen beperkt open geweest en zijn er minder initiatieven ontwikkeld. Een bedrag van € 0,14 mln. is daardoor niet ingezet. Voor de continuering van het beleid in 2021 wordt een bedrag van € 0,21 mln. overgeboekt naar 2021.

Voor de afhandeling van de ontvangen subsidieaanvragen in het kader van de Subsidieregels Archeologie, met een looptijd t/m 31 december 2021, wordt het restantbedrag in 2020 van € 0,39 mln. overgeboekt naar 2021.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
2.2.1	Cultuur	1.251	-	1.218	10	-	-	23	-
2.2.2	Erfgoed	1.837	1.837	1.837	-	976	37	0	824
		3.088	1.837	3.055	10	976	37	23	824

2.2.1. Cultuur: betreft nog af te ronden energiebesparende maatregelen Continium Kerkrade;

2.2.2. Erfgoed: betreft de investeringen en financiering van Kasteel Groot Buggenum.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Onderhoud kapitaalgoederen

(Provinciale) musea
Voormalige Burgemeesterswoning
Venlo

2.3. Sport

Het programma Sport zet in op het stimuleren van deelname aan sport- en beweegactiviteiten en het stimuleren van talentontwikkeling en zet haar verbindende kracht in ten behoeve van andere beleidsvelden. Een kwart van de Limburgers is lid van een sportbond of –vereniging, terwijl er daarnaast ook een grote groep mensen individueel/ongeorganiseerd sport bedrijven. Sport is daarmee een bindende factor binnen onze samenleving met een grote betrokkenheid van vele vrijwilligers.

Maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing-ontgroening-krimp, globalisering, polarisering, individualisering, verduurzaming en digitalisering zijn van invloed op de vraag naar en het aanbod van sport en bewegen. Aandachtspunten hierbij zijn dat de Limburger een relatief slechte gezondheid heeft en dat de gemeenten de afgelopen jaren forse bezuinigingen op het gebied van sportbeleid hebben doorgevoerd. Een vernieuwende aanpak is nodig om (boven)lokale vraagstukken op het gebied van bijvoorbeeld sportparticipatie, sportaccommodatiebeleid, grote (internationale)sportevenementen en gehandicaptensport op te pakken.

Door te investeren in sport en bewegen via de sporttakplatforms waarbij breedtesport, talentontwikkeling, topsport en evenementen in samenhang worden versterkt, dragen we eraan bij dat meer Limburgers de mogelijkheid krijgen om te sporten en bewegen. Daarnaast kan de Limburgse jeugd haar talent ontplooiën in de eigen omgeving. We sluiten hierbij, evenals de gemeenten en sportbonden, ook aan bij de uitgangspunten van het Nationaal Sportakkoord om de sportinfrastructuur in Nederland op lange termijn te borgen en te versterken.

Wat willen we bereiken?

We willen dat alle Limburgers door sport en bewegen mentaal en fysiek gezond blijven en zich positief kunnen ontwikkelen. We streven ernaar om sport te verbinden met andere maatschappelijke activiteiten en sectoren zoals toerisme, economie/innovatie, openbare ruimte, natuur en onderwijs. Het uitgangspunt hierbij is dat een sporttakplatform zelf de verantwoordelijkheid neemt hoe zij in Limburg een sporttak wil versterken. Ook streven we ernaar om de kracht van sport in te zetten bij de branding van Limburg en wordt de (top)infrastructuur benut om samenwerking aan te gaan op euregionaal en internationaal niveau.

Op basis van de opgedane ervaringen de afgelopen jaren bij de ontwikkeling van de Sportzones in Noord-, Midden- en Zuid-Limburg zullen we nieuwe afspraken maken met de gemeenten over de wijze waarop de samenwerking op het terrein van sport tussen de gemeenten en de Provincie wordt vormgegeven.

We willen (top)sport vanuit één efficiënte sportondersteuningsstructuur inrichten, die vraaggericht steun geeft aan de talentontwikkeling/topsport en de breedtesport in Limburg, voor zover dit publieke taken betreft en aansluit bij het nieuwe provinciale sportbeleid.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: De provinciale sportinfrastructuur op het terrein van breedtesport en talentontwikkeling is zo efficiënt mogelijk ingericht via één sport-uitvoeringsorganisatie, zodat sporters, verenigingen, vrijwilligers, gemeenten en andere betrokken stakeholders optimaal worden ondersteund om de maatschappelijke waarde van sport en bewegen te behouden en te versterken.

Criterium 2: Speerpunt-, kern- en kanssporten krijgen in Limburg via de sporttakplatforms maximale aandacht, mede vanwege de verbondenheid met andere sectoren. De inhoudelijk en financiële keuzes bij deze sporten dienen door de sport(takplatforms) zelf genomen te worden.

Criterium 3: Limburg is een euregionale/internationale topregio op het gebied van trainingsfaciliteiten voor talentontwikkeling en topsport en op het gebied van organisatie van evenementen.

Criterium 4: Gemeentelijke ambities op het terrein van sport met provinciale ondersteuning, worden op regionaal/sportzone niveau afgestemd. Bij deze mogelijke samenwerking in de sportzones in Noord-, Midden- en Zuid-Limburg is de aanwezigheid van talentontwikkeling, verbonden aan een Topsport Talentschool (voorheen LOOT-school) een voorwaarde.

Criterium 5: Sport en bewegen moet toegankelijk zijn voor 'kansarme' doelgroepen in de Limburgse samenleving.

Wat hebben we bereikt?

Het jaar 2020 is het eerste jaar van het Beleidskader Sport 2020-2023 Limburg Sport! dat in december 2019 is vastgesteld door Provinciale Staten. Er is uitvoering gegeven aan de acties die in het beleidskader zijn opgenomen op het gebied van de provinciale ondersteuningsstructuur, talentontwikkeling en topsport, sporten voor iedereen/breedtesport, sportevenementen en sport en innovatie. Naast de goede resultaten die bereikt zijn in het afgelopen jaar, is het van belang om te noemen dat ook voor het beleidskader Sport gevolgen te zien zijn als gevolg van de coronacrisis. Daarin hebben we actief afstemming gezocht met onze relaties en is er creatief gezocht naar mogelijkheden waar er wél iets mogelijk was in de sport, daarnaast zijn de coulanccemaatregelen die Gedeputeerde Staten begin 2020 hebben opgesteld toegepast, daar waar aan de orde.

Vooruitlopend op de totstandkoming van Team Limburg Sport heeft de ondersteuning van individuele talenten en topsporters en de nationale en regionale trainingscentra, na het faillissement van Topsport Limburg, in 2020 plaatsgevonden door projectteam Limburg Sport.

In 2020 hebben we de voorbereidingen voor de totstandkoming van Team Limburg Sport voortgezet. Op basis van gesprekken met partijen in het veld, de daarbij komende uitdagingen en kansen, is stichting Team Limburg Sport gekomen in plaats van stichting Huis voor de Sport Next. Alle partijen onderkennen het belang dat zoveel mogelijk middelen direct de sport(er) ten goede dient te komen en de uitgangspunten uit het beleidskader gerespecteerd blijven. Dat heeft daarom ook geleid tot een nieuwe werkwijze met sturing op resultaten en middelen en respect voor elkaars rollen en bevoegdheden. Een duidelijke scheiding, ook op persoonsniveau, van de uitvoering van publieke en private markt taken binnen een voorgeschreven termijn maakt hier onderdeel van uit.

We hebben ten behoeve van de Stichting Team Limburg Sport een voorschot verleend voor 2021 vanuit de post Ondersteuningsstructuur Sport conform beleidskader Sport. We borgen hiermee de continuïteit en kwaliteit van onze provinciale sportinfrastructuur. Zonder 'good governance' gaat dit niet lukken. Voor een nieuwe Raad van Toezicht is expertise op financieel, juridisch, sport en remuneratie vlak geworven. Uw Staten zijn via de mededelingen portefeuillehouder (7 oktober 2020, GS 2020/40119 en update 19 januari 2021, GS 2021/1129) over de voortgang actief geïnformeerd.

De uitvoering van activiteiten op het terrein van breedtesport, talentontwikkeling/topsport en sportevenementen loopt via de 13 provinciale sporttakplatforms.

De geplande evaluatie van de werkwijze van de sporttakplatforms heeft plaatsgevonden en op basis hiervan is een nieuwe subsidieregeling voor de ondersteuning van de sporttakplatforms in 2021 ontwikkeld, waarin de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie zijn opgenomen. De ondersteuningsvraag aan Team Limburg Sport vanuit de sporttakplatforms is hierin opgehaald. De uitwerking hiervan vindt plaats via onze toe te kennen subsidie aan Stichting Team Limburg Sport.

De uitvoering van reguliere en veelal jaarlijks terugkerende sportevenementen vond plaats via de werkplannen van de sporttakplatforms. Majeure incidentele en/of jaarlijks terugkerende sportevenementen worden, gezien de omvang van de gevraagde subsidie en de mogelijkheid aan het evenement verbonden risico's rechtstreeks door de Provincie ondersteund. Deze evenementen worden getoetst aan de in het beleidskader opgenomen Evenementenmatrix, in hoeverre de effecten van deze evenementen bijdragen aan provinciaal (sport)beleid. In dit kader is o.a. het Triathlon evenement Ironman voor de periode tot en met 2023 ondersteund. Ook is de kandidatuur om een finishetappe van de Tour de France voor Limburg te verwerven, samen met gemeente Valkenburg, herbevestigd voor de periode tot en met 2023.

Wat betreft de uitwerking van Amendement 45 2e Gewijzigd Kuntzelaers-Van Bijnen cs inzake Sport maakt alle Limburgers sterker (PS 12-12-2019) is er in 2020 gerealiseerd dat het platform voor gehandicaptensport 'Iedereen kan Sporten Limburg' (IKS) in juli 2020 van start is gegaan. Daarmee geven we invulling aan het onderdeel 'gehandicaptensport' van het amendement. Gedurende 2020 is er tevens gewerkt aan de samenwerking tussen het platform IKS Limburg, de Stichting Bijzonder in Beweging en de provinciale vervoersregeling voor gehandicapte sporters. Dat heeft geleid tot een gezamenlijke subsidieaanvraag eind 2020. Hiermee hebben we bereikt dat de belangrijke partijen op het gebied van gehandicaptensport zo optimaal mogelijk kunnen samenwerken.

Voor de doelgroepen senioren en basisschooljeugd heeft conform amendement 45 een digitale bijeenkomst met uw Staten, gemeenten en organisaties uit het sportveld plaatsgevonden. Hierin is ook aandacht geweest voor de verbindingen die er vanuit het sportbeleid naar andere beleidsvelden liggen, zoals de Sociale Agenda en Onderwijs. De aanbevelingen en opmerkingen die tijdens de digitale bijeenkomst gedeeld zijn, hebben geleid tot de ontwikkeling van een subsidieregeling die sport- en beweegprojecten voor deze doelgroepen zal ondersteunen. Deze subsidieregeling zal begin 2021 worden gepubliceerd. Daarnaast is, volgende uit Amendement 45, de bijdrage aan Jeugdfonds Sport structureel opgenomen in de provinciale sportbegroting. Huis voor de Sport Limburg Next heeft ondersteund in het bedenken van vernieuwende manieren om meer jongeren in armoede te kunnen bereiken.

De Motie 2515 Heldens cs inzake Steun voor jeugdtrainers bij verenigingen is uitgevoerd op basis van de subsidieregeling Opleiden Jeugdtrainers 2020, waarmee sportverenigingen een bijdrage van maximaal € 500 konden aanvragen voor het opleiden van hun jeugdtrainers. Hiermee is een bijdrage geleverd aan het opleiden van meer dan 200 jeugdtrainers, waardoor meer kinderen een betere training krijgen om te sporten en bewegen.

Op het gebied van sport en innovatie heeft de wielerploeg Team Sunweb, mede in het kader van het partnership met de Provincie, in samenwerking met DSM ingezet op innovaties op het gebied van onder andere voeding en materialen.

Conform Toezegging 8520 aan PS (20-11-2019) is gewerkt aan de opzet voor monitoring voor het beleidskader Sport. Daarbij zijn doelstellingen en indicatoren benoemd die van belang zijn voor de monitoring van het beleidskader Sport. Niet alleen als onderdeel van een toezegging, maar ook als actie uit het beleidskader Sport is de monitoring van het beleidskader van belang om te blijven werken aan de gestelde missie dat Limburg de gezondste, sportiefste en innovatiefste regio van Nederland wordt.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	2.3.1. Sport
Portefeuillehouder	Van Toorenburg

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Het Beleidskader Sport 2020-2023 wordt uitgevoerd op basis van een Uitvoeringsprogramma Sport. Rol Provincie: <i>partner, initiatiefnemer, procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. In uitvoering. Het was, door de coronacrisis, een bijzonder sportjaar. In 2020 is er gestart met de acties die staan opgenomen in het Beleidskader Sport. Via het netwerk van sporttakplatforms, uitvoeringsorganisaties en andere partners is er ondersteuning geboden aan de Limburgse breedtesport, talentontwikkeling/topsport, sportevenementen en –innovatie. Daarnaast is er ook uitvoering gegeven aan Motie 2515 Heldens cs inzake Steun voor jeugdtrainers bij verenigingen (PS 8-11-2019) en Amendement 45 2e Gewijzigd Kuntzelaers-Van Bijnen cs inzake Sport maakt alle Limburgers sterker (PS 12-12-2019).</p>	1, 2, 3, 4, 5
<p>2. De nieuwe provinciale uitvoeringsorganisatie is gerealiseerd en de uitvoering is gestart. Rol Provincie: <i>partner, initiatiefnemer, procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Eind december 2020 is de stichting Team Limburg Sport gestart. De notariële akte daarvoor is gepasseerd, waarmee Team</p>	1, 2, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	Limburg Sport operationeel is geworden. De feitelijke uitvoering start in 2021.	
<p>3. De uitvoering van het sportbeleid bij alle sporttakken loopt via de werkplannen van de provinciale sporttakplatforms. Rol Provincie: <i>partner, initiatiefnemer, procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd. Alle sporttakplatforms hebben een werkplan ingediend, waarop subsidieverlening heeft plaatsgevonden. Ook heeft elk platform een tussentijdse verantwoording ingediend, die door ons zijn beoordeeld. In enkele gevallen zijn er in dit, door corona, bijzondere sportjaar maatwerkoplossingen gezocht om op andere manieren invulling te geven aan de doelstellingen uit de diverse werkplannen.</p>	2
<p>4. De uitvoering van de provinciale infrastructuur voor sport en bewegen voor gehandicapten loopt via het werkplan van het provinciale sporttakplatform voor gehandicaptensport. Rol Provincie: <i>partner, initiatiefnemer, procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd. In 2020 is de samenwerking tussen de diverse partijen die voor de gehandicaptensport actief waren geconcretiseerd. Dit heeft geleid tot de oprichting van Platform Iedereen Kan Sporten Limburg (IKS Limburg) per 1 juli 2020. Via dit nieuwe platform, maar ook via stichting Bijzonder in Beweging en de provinciale vervoersregeling, zijn vele honderden sporters en tientallen verenigingen voor sporters met een beperking ondersteund.</p>	5
<p>5. Met de trekkende gemeenten in de sportzones zijn afspraken gemaakt over de samenwerking met de Provincie en de provinciale sportorganisaties op het terrein van sport en bewegen. Rol Provincie: <i>partner, initiatiefnemer, procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Gemeente Venlo heeft in 2020 haar aandacht besteed aan de verkenning van haar bovenlokale vraagstuk m.b.t. topsport en talentontwikkeling. Dit heeft in 2020 nog niet geleid tot een verdere concretisering van de samenwerking tussen de Provincie en de gemeente Venlo. Met de gemeente Sittard-Geleen en Beekdaelen is een samenwerkingsovereenkomst aangegaan, waardoor er zes Nationale en Regionale Trainingscentra zijn ondersteund in de Westelijke Mijnstreek.</p>	3, 4

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Het op basis van het Beleidskader Sport 2020-2023 opgestelde Uitvoeringsprogramma Sport is uitgevoerd.	0	1	1	2020
2	Indiening en beoordeling van werkplan en begroting van de provinciale uitvoeringsorganisatie sport.	0	1	1	2020
3	Indiening en beoordeling van werkplan en begroting van Bijzonder in Beweging en het Jeugdfondssport Limburg.	0	2	2	2020
4	Indiening en beoordeling van werkplan en begroting van het provinciale sporttakplatform voor gehandicaptensport.	0	1	1	2020
5	Aantal goedgekeurde werkplannen en begroting van de sporttakplatforms van de speerpunt, - kern- en kanssporten.	0	13	13	2020
5	Een evaluatie van de speerpunt-, kern- en kanssporten is uitgevoerd.	0	1	1	2020
5	Een nieuwe wijze van samenwerking met sportzones is opgesteld en in uitvoering.	0	1	3	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Als gevolg van de coronacrisis zullen naar verwachting de werkplannen van de sporttakplatforms in 2020 niet volledig zijn uitgevoerd. Mede op basis van een in Q2 uitgevoerde inventarisatie bij de sporttakplatforms en op basis van de in Q3 ontvangen tussenrapportages staat vast dat een aantal evenementen zijn geannuleerd, breedtesportactiviteiten in georganiseerd verband tijdelijk niet zijn toegestaan en niet zijn uitgevoerd, evenals de uitvoering van trainingsprogramma's van regionale en nationale trainingscentra (RTC's en NTC's,) en dat alle competities van het lopende sportseizoen tijdelijk of definitief zijn stopgezet. Trainingsprogramma's voor talenten met de vereiste landelijke topsportstatus en een beperkt aantal topsportevenementen kunnen onder strikte nationale voorwaarden wel worden uitgevoerd. Daartegenover staat dat de sporttakplatforms en overige sportorganisaties inspanningen hebben geleverd om sport en bewegen onder de actuele omstandigheden zo optimaal als mogelijk te ondersteunen.

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 2.3 Sport	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.3.1. Sport	1.523	3.638	5.161	4.212	949	V
	1.523	3.638	5.161	4.212	949	V
<i>Personele lasten</i>	446	0	446	433	12	
Totaal lasten	1.968	3.638	5.607	4.646	961	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.3.1. Sport	0	0	0	23	-23	V
Totaal baten	0	0	0	23	-23	V
Totaal saldo van baten en lasten	-1.968	-3.638	-5.607	-4.623	-983	V
Mutatie reserves						
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0	0	
Resultaat	-1.968	-3.638	-5.607	-4.623	-983	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 2.3 Sport resteert een voordelig resultaat van € 0,98 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 0,97 mln. lager dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 0,95 mln. aan lagere lasten en € 0,02 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

2.3.1. Sport

Binnen dit product resteert een voordelig verschil in de reguliere lasten van € 0,95 mln. en een voordelig verschil in de baten van € 0,02 mln.

De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht:

- Aan de stichting IKS is begin 2021 (GS 05-1-2021) een subsidie verleend voor de uitvoering van haar werkplan in het jaar 2021, hiervoor wordt een restantbedrag in 2020 van € 0,052 mln. overgeboekt naar 2021;
- Voor de financiële dekking van de subsidieaanvraag van gemeente Maasgouw ter grootte van € 200.000 voor de realisatie van een accommodatie ten behoeve van het Regionaal Trainings Centrum (RTC) Tafeltennis wordt het restantbedrag 2020 van € 0,16 mln. overgeboekt naar 2021 (GS 27-10-2020). Bij GS-besluit van 27 maart 2021 is de subsidie verleend voor de RTC tafeltennis (mededeling portefeuillehouder d.d. 23-02-2021 (2021/4534));
- In de periode 2015 tot en met 2017 was de Provincie penvoerder/subsidieverlener, mede namens de gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Schinnen, van de Regeling Trainingscentra Sportzone Limburg. Het hiervoor beschikbare budget werd ingebracht door de Provincie en de voornoemde gemeenten. Op basis van deze regeling verleende de Provincie subsidie aan Nationale en Regionale Trainingscentra in Sportzone Limburg en de daarvoor ingerichte ondersteuningsstructuur (TEIC en Topsport Limburg). Aangezien nog niet alle subsidies, die verleend zijn onder deze regeling, zijn vastgesteld, heeft nog geen afrekening met de gemeenten kunnen plaatsvinden over hun ingebrachte middelen. Het restantbedrag in 2020 van € 0,10 mln. wordt hiervoor overgeboekt naar 2021;
- Het beleidsprogramma Sport 2020-2023 (PS 13-12-2019) geeft uitvoering aan onze missie dat Limburg de gezondste, sportiefste en innovatiefste regio van Nederland wordt. Voor de continuering van deze activiteiten in 2021 wordt het restantbedrag 2020 van € 0,56 mln.

overgeboekt naar 2021, waarvan een bedrag van € 375.000 is geormerkt voor de uitvoering van Amendement 45. Op 9 februari 2021 zijn de Nadere subsidieregels Sport en bewegen voor het primair onderwijs en kwetsbare senioren 2021 vastgesteld (mededeling portefeuillehouder d.d. 9-2-2021 (2021/4214));

- Tot 24 december 2020 konden aanvragen voor de Subsidierегeling opleiden jeugdtrainers regeling worden ingediend. Voor de afhandeling van deze subsidieaanvragen wordt het restantbedrag 2020 van € 0,086 mln. overgeboekt naar 2021 (mededeling portefeuillehouder d.d. 16-03-2021 (2021/6637)).

2.4. Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra

Dit programma richt zich op de ontwikkeling van centra, kernen en wijken in Limburgse gemeenten ter versterking van het vestigings- en leefklimaat voor onze inwoners.

Met het vernieuwen c.q. toekomstbestendig maken van centra, kernen en wijken spelen we in op de dynamiek in onze samenleving. Onder invloed van tal van ontwikkelingen (gedrag, bevolkingsamenstelling, klimaat, economie, inzichten in de stedenbouw etc.) veranderen de eisen aan de functionele en ruimtelijke inrichting voortdurend. De beschikbaarheid van betaalbare woonruimte, de inrichting van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen zijn enkele belangrijke thema's waar continu aan gewerkt moet worden om de leefomgeving en leefkwaliteit van onze inwoners, zowel per wijk als in regionaal verband, aantrekkelijk en veilig te houden en te laten voldoen aan de opgaven die voortvloeien uit de ontwikkelingen op het gebied van energie en klimaat.

Deze ambitie vraagt niet alleen om een integrale en gebiedsgerichte aanpak, maar ook om een aanpak op verschillende niveaus: Zowel op de schaal van een centrum, kern of wijk, als ook op regionale schaal. Verder vraagt de al genoemde dynamiek –naast beleid op hoofdlijnen- om flexibel opereren om optimaal in te kunnen spelen op kansen die zich voordoen. We zetten in op plannen waarvoor de beschikbaarheid van financiële middelen bij betrokken partijen, zowel overheden als eigenaren van vastgoed en potentieel investerende partijen, is verzekerd.

Wat willen we bereiken?

Limburg streeft naar aantrekkelijke vitale centra, kernen en wijken in regionaal verband ter versterking van de leefomgeving en het vestigingsklimaat en de complementariteit tussen gemeenten onderling, ook grensoverschrijdend. Met een gerichte, gezamenlijke inzet vanuit alle beleidsvelden willen we –ook in de in eerdere bestuursperiodes benoemde herstructureringswijken- samen met relevante partners en burgers de leefbaarheid verbeteren en de mismatch in de woningvoorraad terugdringen. Daarbij maken we gebruik van de IBA Parkstad aanpak evenals van de in 2019 gemaakte afspraken met het rijk voor de Regiodeal Parkstad.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1:

Limburg heeft aantrekkelijke en krachtige centra, kernen en wijken in regionaal verband.

Criterium 2:

Via gebiedsgerichte investeringen in centra, kernen en wijken wordt een bijdrage geleverd aan wonen, economie, klimaat en veiligheid ten dienste van de inwoners.

Wat hebben we bereikt?

Kwaliteit Limburgse Centra

Wij hebben het woon- en leefklimaat in de Limburgse centra, kernen en wijken versterkt en de woningbouw een stevige impuls gegeven. Dit hebben we bereikt door met 11 gemeenten een samenhangend pakket aan maatregelen af te spreken in de vorm van een brede samenwerkings-agenda met focus op het versterken en versnellen van de woningmarkt. Deze agenda's vertegenwoordigen onder

andere een versnelde realisatie van ca. 960 woningen in Limburg en een bijhorende (bouw)investeringsimpuls van ca € 208 mln. De gemeenten werken deze agenda's nu verder uit zodanig dat de in de agenda's gemaakte afspraken gereed zijn voor concrete uitvoering. Alsdan worden de agenda's omgezet naar subsidiebeschikkingen. Met behulp van het afsluiten van de agenda's en op een later moment de beschikkingen wordt strak gestuurd op de doelen die we wilden bereiken, zoals bijvoorbeeld het versnellen van de woningbouw, laten realiseren van de juiste woning op de juiste plek, bereikbaar houden van voorzieningen en minderen leegstand in de (winkel-)centra. In het werkproces ligt de focus op uitvoering en flexibiliteit. Zo wordt het merendeel van de subsidies pas uitgekeerd op het moment dat de plannen onomkeerbaar zijn (gereed voor uitvoering en betalingsverplichtingen aangegaan). Door frequent bestuurlijk overleg tussen Provincie en gemeenten sturen we op bestuurlijke slagkracht én flexibiliteit en herijken we de samenwerkingsafspraken indien de realiteit daarom vraagt. Voor onze eigen organisatie én voor gemeenten betekent deze nieuwe werkwijze dat de Provincie meer dan voorheen dichter op het proces van doelrealisatie én op samenhang van meerdere provinciale ambities, zoals bijvoorbeeld de Regiodeals, IBA en RvR, stuurt. Winst hierbij is dat we bestuurlijke slagkracht, wendbaarheid, flexibiliteit in de uitvoering alsmede het commitment van partners beter hebben georganiseerd. Hierdoor kunnen we beter inspelen op de constante dynamiek in het uitvoeringsproces.

Stedelijke Ontwikkeling

De in de collegeperiode 2015-2019 verstrekte subsidiebeschikkingen in het kader van stedelijke Ontwikkeling worden verder afgehandeld en afgewikkeld. De eerste beschikking is vastgesteld. De resterende beschikkingen liggen grotendeels op koers om binnen de overeengekomen termijnen eveneens te worden vastgesteld. Via bestuurlijke overleggen monitoren we de voortgang, hetgeen in voorkomende gevallen, mits goed onderbouwd, nog leidt tot termijnverlenging.

Internationale Bau Ausstellung (IBA) Parkstad

IBA Parkstad is het instrument dat al enige jaren ingezet wordt om de regio Parkstad een krachtige impuls te geven in de ruimtelijke, economische en sociale transitie. De IBA Parkstad is tot stand gekomen op basis van een open oproep van waaruit in 2016 50 projecten geselecteerd zijn om tot uitvoering te brengen. De projecten zijn begeleid en aangejaagd door de IBA-organisatie. Hierbij is door IBA een IBA-plus toegekend op het vlak van toegevoegde waarde in kwaliteit of uitvoering op de projecten, die zonder IBA niet of maar deels gerealiseerd kan worden. Het was de bedoeling om in de periode zomer 2020 – zomer 2021 de IBA-projecten in de spotlights te zetten en de eindresultaten te presenteren. Vanwege de coronapandemie is gekozen het Expojaar een vol jaar op te schuiven, en dit zal nu in de zomer van 2021 van start gaan.

Regiodeal Parkstad Limburg

In november 2018 is de Regiodeal voor de Transformatie van de regio Parkstad gehonoreerd met een Rijksbijdrage van € 40 miljoen. Voorwaarde is dat 'de regio' minimaal gelijke publieke cofinanciering opbrengt voor de Regiodeal.

De Regiodeal bestaat uit 3 termijnen. In een eerste termijn (2019) is € 13,9 miljoen afgeroepen bij het Rijk voor drie projecten waarvan € 5,5 miljoen voor thema Wonen en Leefbaarheid, € 0,4 miljoen binnen het thema Retail en Voorzieningen en € 8 miljoen euro voor het thema Centrumfunctie Heerlen. In deze eerste termijn is door Provincie Limburg ca. € 10,5 miljoen vanuit vigerende beleidskaders gefinancierd. Bij gelegenheid van de eerste afwijkingenrapportage 2020 zijn deze

cofinancieringsmiddelen voor de tweede termijn projecten vanuit de beleids-/intensiveringsmiddelen naar dit begrotingsproduct overgeheveld. De resterende beschikkingen (Rijksmiddelen en Provinciale cofinanciering) voor deze projecten zijn in 2020 vastgesteld.

Regiodeal 1 ^e termijn	Investerings- omvang	Regiodeal bijdrage Rijk	Cofinanciering Parkstad	Cofinanciering Provincie
Totaal(afgerond)	€ 190 miljoen	€ 13,9 miljoen	€ 34 miljoen	€ 10,5 miljoen

Voor de tweede termijn zijn in februari 2020 bij het Ministerie van LNV 26 projectvoorstellen ingediend die in totaal een investering vertegenwoordigen van € 337 miljoen. Voor deze projecten is een bijdrage van € 18,2 miljoen aan het Rijk gevraagd. In deze tweede termijn is door Provincie Limburg ca. € 14 miljoen gefinancierd binnen de thema's Sociaal economische Structuurversterking, Wonen en Leefbaarheid, Retail en Voorzieningen, Grensoverschrijdende Samenwerking en Veiligheid. In 2020 is gewerkt aan de verdere uitwerking van deze projecten en de vaststelling van beschikkingen. In 2020 is een deel van de beschikkingen reeds vastgesteld. Dit proces loopt in 2021 nog door.

Regio Deal 2 ^e termijn	Investerings- omvang	Regio Deal bijdrage Rijk	Cofinanciering Parkstad	Cofinanciering Provincie
Totaal(afgerond)	€ 337 miljoen	€ 18,2 miljoen	€ 47 miljoen	€ 14 miljoen

De Regio Deal Parkstad leidt in de eerste en tweede termijn tot (private en publieke) investeringen van ca. een half miljard Euro in de regio. Elke door de Provincie ingebrachte euro in de cofinanciering maakt tot nu toe ca. € 20 miljoen aan investeringen in de regio mogelijk. De voortgangsrapportage 2020 wordt separaat aan uw Staten beschikbaar gesteld, voorafgaand aan de behandeling van de Jaarstukken in Provinciale Staten.

Eind 2020 is gestart met de voorbereiding van de derde en tevens laatste termijn Regiodeal Parkstad.

De Regiodeal Parkstad heeft als doel het verbeteren van de brede welvaart om te komen tot een duurzaam, vitale en levenskrachtige regio. Het betreft een meerjarig-programma waarvan sommige effecten (sociaal en fysiek) ook voor de burger pas over de langere termijn zichtbaar zullen zijn.

Wat hebben we er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	2.4.1. Stedelijke ontwikkeling
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Uitvoering van het totaalpakket aan resultaten zoals opgenomen in de voorjaar 2019 herijkte beschikkingen op basis van het kader Stedelijke Ontwikkeling (beschikkingen collegeperiode 2015-2019).	Deels gerealiseerd. Een samenhangende aanpak en visie op (stedelijke) projecten en de resultaten die daarover zijn afgesproken in de beschikkingen tussen de Provincie en de	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>gemeenten Venlo, Maastricht, Sittard-Geleen, Heerlen, Weert en Roermond zijn gedeeltelijk gerealiseerd. Verder zijn de gemeenten Brunssum, Horst aan de Maas, Venray, Peel en Maas, Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem en Simpelveld ondersteund waarbij regionale centrumfuncties zijn verbeterd. Reeds zichtbare resultaten hiervan zijn onder andere vermindering van commerciële (winkel)leegstand (bijv. Roermond met minimaal 7.000 m² en Heerlen met minimaal 20.000 m² kantoren en 20.000 m² winkels), renovatie en behoud van voorzieningen voor publieke ontmoetingsfuncties (bijv. Gasthoes Horst aan de Maas en verbouwen van het monumentale postkantoor in Venlo tot het nieuwe Museum van Bommel van Dam (opening zomer 2021); Heerlen, transformatie van ca. 5.000 m² leegstaand vastgoed naar broedplaatsen voor de creatieve industrie: de Vondst en de Nieuwe Nor) en herinrichting en vergroening van de openbare ruimten (bijv. Herinrichting Looierstraat – Gulp bestaande uit het omvormen van randen van de Gulp in trappartijen en groene oevers inclusief het uitbreiden van het open water met 175 m² het deels ontkluisen van de Gulp ter hoogte van het centrum en het herinrichten van de Looierstraat ca. 6.800m²).</p> <p>Omstandigheden zoals marktwerking en de financiële gezondheid van gemeenten kunnen soms tot aanpassing van planning leiden.</p> <p>In periodieke bestuurlijke overleggen is met de gemeenten gesproken over deze omstandigheden en over de herijking van de afgesproken resultaten.</p> <p>In 2019 zijn herijkingen doorgevoerd voor de gemeenten Venlo, Maastricht, Sittard-Geleen, Heerlen, Weert en Roermond en</p>	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	voor Horst aan de Maas, Venray, Peel en Maas, Gulpen-Witterm middels aanpassing van de oorspronkelijke beschikkingen. Het project Peel en Maas (centrum Panningen) is in 2020 gerealiseerd (herinrichting omgeving Huis van de Gemeente in Panningen o.a. 36 nieuwe parkeerplaatsen toegevoegd, verbetering groenstructuur van park via Huis van de Gemeente naar centrum en 5.100 m ² aanplant nieuw groen en 26 nieuwe bomen) en de Provinciale subsidie is vastgesteld.	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Programma's van 13 steden/centra zijn in uitvoering (= doorloop uit vorige collegeperiode).	13	12	0	2022

Toelichting prestatie-indicatoren

Het betreft de volgende 13 gemeenten: 1. Venlo, 2. Maastricht, 3. Sittard-Geleen, 4. Heerlen, 5. Weert, 6. Roermond, 7. Horst aan de Maas, 8. Venray, 9. Peel en Maas, 10. Gulpen-Witterm, 11. Valkenburg aan de Geul, 12. Simpelveld en 13. Brunssum.

Peel en Maas is inmiddels afgerond en vastgesteld in 2020. De programma's van de overige gemeenten hebben een looptijd tot eind 2022 en worden na afronding vastgesteld.

Product	2.4.2. Kwaliteitsimpuls Limburgse centra
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Opstellen samenwerkingsagenda's met gemeenten ter versterking van hun woon-, werk- en leefklimaat. Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i>	Gerealiseerd. In 2020 zijn 11 samenwerkingsagenda's gesloten met de gemeenten Voerendaal, Venray, Simpelveld, Beesel, Peel en Maas, Vaals, Landgraaf, Horst aan de Maas, Echt-Susteren, Maastricht en Roermond. De agenda's, welke onder andere voorzien in de versnelde realisatie van 960 woningen met (bouw) investeringsimpuls van ca € 208 mln., worden zodanig	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	uitgewerkt door de gemeenten dat de hierin opgenomen projecten uitvoeringsgereed gemaakt worden. De impact van deze plannen en het effect van de beoogde resultaten is pas op termijn zichtbaar.	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Samenwerkingsagenda's met gemeenten opgesteld en in uitvoering.	0	11	Pm *)	2020

*) Afhankelijk van initiatieven gemeenten.

Toelichting prestatie-indicatoren

Met de 11 genoemde gemeenten is inmiddels een agenda overeengekomen. Omtrent de inhoud van deze agenda's en de hierin opgenomen projecten zijn uw Staten geïnformeerd met de 8e en 9e informerende stukken 'Provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het coronavirus' (maatregel 9), alsmede met de mededelingen portefeuillehouder van 4 juni 2020, 8 juli 2020, 14 oktober 2020, 8 december 2020, 15 december 2020 en 18 december. De gesloten /met de gemeenten overeengekomen en ondertekende agenda's met de hierin opgenomen projecten zijn uw Staten tegelijk met de mededelingen toegezonden. Deze agenda's zijn daarnaast ook nog openbaar te raadplegen op www.limburg.nl/onderwerpen/wonen/kwaliteit-limburgse/.

Product	2.4.3. IBA
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Realisatie van projecten welke zich onder meer richten op de herbestemming van gebouwen, de ontwikkeling van ruimte, flexibele stedelijke concepten, alternatieve energie, energiebesparing, duurzame mobiliteit en hergebruik van materialen. Deze projecten hebben een gezamenlijke multiplier groter dan 3. Rol Provincie: <i>partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. De IBA-projecten, zoals genoemd in het uitvoeringsprogramma, zijn in 2020 verder uitgewerkt. Eind 2020 heeft geresulteerd in 14 volledig afgeronde (deel)projecten en 29 projecten die (fysiek) in uitvoering zijn.</p> <p>Afgeronde projecten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Park Urbana 2. Archeologisch depot 3. Luciushof 4. Zuidplein 5. Woontuin 6. BMV Hoensbroek-Zuid 	1 en 2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>7. Cultuurhuis Landgraaf Lichtenberg</p> <p>8. Elisabeth Stift</p> <p>9. IBA-Scoop</p> <p>10. Herontwikkeling Loretoklooster Simpelveld</p> <p>11. Kerk Kunrade</p> <p>12. Sloop verpleegtehuis Mondriaan en aanleg park</p> <p>13. Brug provinciale weg N274 Onderbanken</p> <p>14. Mijnebanken</p> <p>Projecten in uitvoering:</p> <p>1. Schinkel-Zuid</p> <p>2. Digitale ontsluiting U.R.S.-bestanden</p> <p>3. Muziekboulevard/ Nieuwe Nor</p> <p>4. Stadskantoor Heerlen</p> <p>5. Royal Heerlen</p> <p>6. Gevelfonds/ Rooftop</p> <p>7. Auroraflat</p> <p>8. Brightlands Smart Services Campus Programma</p> <p>9. Wilhelminaberg</p> <p>10. Ikgroenhet</p> <p>11. Slot Schaesberg</p> <p>12. Gebrookerbos</p> <p>13. Leisuring</p> <p>14. Leisure Lane</p> <p>15. Brunssum-centrum-noord</p> <p>16. Treebeek</p> <p>17. Sociale Agenda Treebeek</p> <p>18. St. Servatiuskerk Vaesrade</p> <p>19. Hogerop Heerlerbaan</p> <p>20. C-Mill 2.0</p> <p>21. Center Court</p> <p>22. Superlocal</p> <p>23. Kunradersteengroeve</p> <p>24. Zichtbaar maken Romeins verleden Simpelveld Bocholtz</p> <p>25. Landmark N281 - Bocholtzerweg</p> <p>26. De historische grachten van "het verzonken kasteel Etzenrade"</p> <p>27. Reus van Schimmert</p> <p>28. Wieldersschool</p>	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>29. Gebiedsontwikkeling Thull</p> <p>Daarnaast is een groot aantal projecten in voorbereiding. De multiplier bedraagt thans 10,1. De in deze stukken opgenomen multiplier betreft de multiplier over de directe subsidiebijdragen, afgezet tegen de totale directe bijdragen van participanten, zoals wij die vanaf de vaststelling van het IBA kader aan uw Staten hebben gecommuniceerd.</p> <p>Vanaf de volgende rapportage zullen wij de multiplier gaan volgen zoals IBA die hanteert, en berekend wordt over de totale kosten van IBA. Deze zal naar verwachting uitkomen op een waarde tussen de 4 en de 5.</p> <p>Doel van IBA is om Parkstad aantrekkelijker te maken om te wonen, werken en recreëren. Reeds zichtbare resultaten hiervan zijn onder meer het transformeren van leegstaande en/of verouderde gebouwen en circulariteit (bijv. Kerk Kunrade, de Woontuin, Superlocal en Cultuurhuis Landgraaf), het vergroenen en opwaarderen van openbare ruimte (bijv. Ikgroenhet, Kasteel Etzenrade en Luciusshof) en door het samen met bewoners van Parkstad bedenken en realiseren van initiatieven (bijv. Gebrookerbos). Het bewonersfonds van IBA, Bewoners maken Parkstad, stond al zo'n 45 bewonersprojecten met raad en daad bij.</p>	
<p>2. Vergroten van draagvlak en haalbaarheid door het verbinden van initiatiefnemers, burgers, bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld en deze betrekken bij (de verbetering van) IBA initiatieven door het organiseren van meerdere publieksevents, waaronder evenementen, exposities, congressen en</p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>Begin 2020 zijn door IBA diverse openbare publieksevents georganiseerd, waardoor de participatie, het draagvlak en de haalbaarheid vergroot zijn. Vanwege corona hebben gedurende de rest van het jaar geen grote publieksevents kunnen plaatsvinden. In plaats daarvan hebben wel een aantal digitale evenementen en</p>	<p>1 en 2</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
participatietrajecten, tijdens het Expojaar van IBA Parkstad. Rol Provincie: <i>partner</i>	kleinere evenementen plaatsgevonden. Deze stonden in het teken van bijvoorbeeld de start van projecten of het behalen van bepaalde mijlpalen.	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Gerealiseerde multiplier > 3.	9,4	10,1	3	2020
2	Organiseren van meerdere publieksevents tijdens het IBA Expojaar.	0	15	30	2022

Toelichting prestatie-indicatoren

Vanwege de coronacrisis en het verschuiven van het Expojaar zijn de prestatie-indicatoren één jaar opgeschoven naar 2021 resp. 2022. Deze indicatoren zijn mede opgesteld aan de hand van door IBA opgestelde beleidskaders en rapportages, zoals het IBA handboek, het uitvoeringsprogramma en de IBA 50 placemat.

De gerealiseerde multiplier is de multiplier van de door IBA aan projecten verstrekte subsidies over de totale projectinvesteringen. IBA bepaalt de multiplier over de totale IBA-begroting. Om éénduidigheid te krijgen zullen wij in het vervolg de definitie van IBA hanteren en hun multiplier opnemen in onze stukken.

De multiplier geeft de verhouding aan tussen de totale IBA-bijdrage en de totale door derden ingebrachte middelen. Dit betreft niet de procesbijdragen voor bijvoorbeeld inzet of inhuur van expertise bij de totstandkoming van initiatieven.

Product	2.4.4. Regiodeal Transformatie Parkstad
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Als partner in de Regiodeal in nauw overleg met het programmabureau Regiodeal Parkstad (Stadsregio Parkstad) de voortgang bewaken in de uitvoering van de 'eerste termijn' van Regiodeal-projecten (Kwaliteitsimpuls centrum Heerlen, Integrale dorpsontwikkeling (i-DOP) Bocholtz en Aanpak particulier bezit in 2020 en verder. Rol Provincie: <i>partner, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt</i>	Gerealiseerd. Via de mededeling portefeuillehouder van 15 juli 2019 (2019/53967) en van 23 april 2020 (2020/15401) bent u over de stand van zaken van de 1e termijn projecten geïnformeerd. De beschikkingen 1e termijn (rijksmiddelen en provinciale middelen) zijn allemaal in 2020 vastgesteld. In 2020 is verder gestuurd op de uitvoering van deze beschikkingen. Burgers zijn geïnformeerd (en betrokken) bij de planontwikkeling. Voorbeelden hiervan zijn de	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>gebiedsontwikkeling Rolduckerveld en de integrale gebiedsontwikkeling Bocholtz. De uitvoering is langjarig en start vanaf medio 2021, vanaf dat moment zullen burgers ook fysieke werkzaamheden zien.</p>	
<p>2. Zorgdragen in nauw overleg met het programmabureau Regiodeal Parkstad voor een voortgangsrapportage van de Regiodeal richting rijksoverheid, Provinciale Staten en Raden. Rol Provincie: <i>partner, procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd. Via de mededeling portefeuillehouder van 23 april 2020 (2020/15401) bent u over de stand van zaken 2019 geïnformeerd. De voortgangsrapportage 2020 wordt separaat aan uw Staten beschikbaar gesteld. De reguliere verantwoordingsrapportage Regio Deal naar het Rijk wordt medio mei 2021 in de Regionale Regiegroep Regio Deal Parkstad Limburg behandeld en aansluitend in het Dagelijks Bestuur van Parkstad vastgesteld. Deze voortgangsrapportage 2020 wordt separaat aan uw Staten beschikbaar gesteld, voorafgaand aan de behandeling van de jaarstukken in Provinciale Staten.</p>	1,2
<p>3. Het mede met het programmabureau Regiodeal Parkstad zorg dragen voor een selectie van projecten voor de 2^e termijn Regiodeal-projecten medio 2020 en zowel ambtelijke als bestuurlijke participatie in de afgesproken overlegstructuren met rijk en regio. Rol Provincie: <i>partner, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd. Via de mededeling portefeuillehouder van 23 april 2020 (2020/15401) bent u geïnformeerd over de 2e termijn projecten Regiodeal Parkstad Limburg en de bijbehorende cofinanciering. In 2020 is verder gestuurd op de totstandkoming van projectplannen en de bijbehorende beschikkingen. Een gedeelte van deze beschikkingen is reeds vastgesteld. De overige beschikkingen zullen in 2021 worden vastgesteld. De projecten bevinden zich in de voorbereidingsfase. De start van de uitvoering (bij fysieke projecten bouwwerkzaamheden) is naar verwachting in 2021. De effecten zullen daarmee ook voor de burger komende jaren zichtbaar worden. Om een trendbreuk te bewerkstelligen en de gezondheidssituatie en de arbeidsmarktparticipatie te verbeteren worden projecten zoals "Kansrijke start",</p>	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>“De gezonde basisschool van de toekomst” en “Beyond” over Parkstad uitgerold. De projecten in het thema wonen en leefbaarheid zijn gefocust op het slopen en verbeteren van de goedkope particuliere woningvoorraad in Parkstad. In het totaal worden met de tweede termijn 623 particuliere woningen aangepakt. Deze aanpak, die gepaard gaat met een achterde-voor-deur-aanpak, kan op gebiedsniveau uitgroeien tot een integrale wijkaanpak die bijdraagt aan een verbetering van de leefbaarheid van wijken, het verbeteren van het functioneren van de regionale woningmarkt en het inlopen van de achterstanden van de regio. Door de start van de aanpak onder het thema veiligheid wordt op gebiedsniveau een verbinding gelegd tussen de aanpak van veiligheid en ondermijning en andere leefbaarheidsvraagstukken. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de gebiedsgerichte aanpak van de andere programmalijnen (Rolduckerveld, Oud Nieuwenhagen).</p>	
<p>4. Zorgdragen in nauw overleg met het programmabureau Regiodeal Parkstad voor een eindevaluatie van de Regiodeal Parkstad in 2023. Rol Provincie: <i>partner, procesmanager</i></p>	Nog niet van toepassing	1,2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 1-1-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1, 2	Opstellen van een jaarlijkse voortgangsrapportage voor Rijk, Provinciale Staten en Raden in nauwe samenwerking met het programmabureau Regiodeal Parkstad.	0	1	1	jaarlijks
3	Selectie van een 2 ^e tranche aan Regiodeal-projecten waarvan de Rijksbijdrage via het Provinciefonds uitgekeerd zal worden.	0	1	1	2020
4	Opstellen van eindevaluatie in 2023 voor Rijk, Provinciale Staten en Raden in nauwe	0	0	1	2023

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 1-1-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef-waarde	Jaar
	samenwerking met het programmabureau Regiodeal Parkstad.				

Toelichting prestatie-indicatoren

1. en 2. Voortgangsrapportage-verplichting op basis van Regiodeal-overeenkomst.
3. Rijksmiddelen zijn via Decentralisatie-uitkeringen (periode 2019-2021) in het Provinciefonds gestort.
4. In de Regiodeal-overeenkomst is afgesproken om na afloop van de Regiodeal (looptijd 2019 t/m 31-12-2022) een evaluatie over het instrument Regiodeal inclusief de samenwerking met Rijk en regio op te stellen. Een deel van de projecten binnen de Regiodeal loopt door tot na 2022.

Wat heeft het ons gekost?

Begrotingsprogramma 2.4	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
€ x 1.000						
Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra						
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.4.1. Stedelijke ontwikkeling	765	-315	450	450	0	-
2.4.2. Kwaliteitsimpuls Limburgse centra	0	373	373	244	129	V
2.4.3. IBA	4.511	-1.455	3.056	2.404	652	V
2.4.4. Readiodeal transformatie Parkstad	0	27.213	27.213	16.986	10.228	V
	5.277	25.816	31.093	20.083	11.009	V
<i>Personele lasten</i>	1.089	0	1.089	1.060	30	
Totaal lasten	6.366	25.816	32.182	21.143	11.039	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
2.4.4. Readiodeal transformatie Parkstad	0	13.077	13.077	13.077	0	-
Totaal baten	0	13.077	13.077	13.077	0	-
Totaal saldo van baten en lasten	-6.366	-12.739	-19.105	-8.066	-11.039	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Reserve DU Regiodeal Parkstad	0	13.077	13.077	13.077	0	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve Transitiefonds	0	2.570	2.570	2.570	0	
Reserve DU Regiodeal Parkstad	0	16.405	16.405	16.405	0	
Totaal onttrekkingen	0	18.975	18.975	18.975	0	
Saldo mutatie reserves	0	5.898	5.898	5.898	0	
Resultaat	-6.366	-6.841	-13.207	-2.168	-11.039	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 2.4. Stedelijke ontwikkeling resteert een voordelig resultaat van € 11,03 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 11,00 mln. nadeliger dan geraamd. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe. **Kwaliteitsimpuls Limburgse Centra**

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 0,13 mln. lager dan begroot. Realisatie van een bedrag van € 0,1 mln. voor het Leefbaarheidsfonds Holtum was voorzien in 2020, maar heeft vertraging opgelopen. Dit bedrag is destijds, gedekt uit restantmiddelen voor Stedelijke

Ontwikkeling (herijkte beschikking 2019 Stedelijke Ontwikkeling Sittard-Geleen). Afstemming met de gemeenten hierover is nog niet afgerond. Daarnaast resteert een bedrag (€ 0,03 mln.) aan proceskosten Kwaliteit Limburgse Centra (voor de uitvoering van de Nadere subsidieregels Kwaliteit Limburgse Centra). Voorgesteld wordt beide bedragen over te hevelen naar 2021.

2.4.3. IBA

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 0,65 mln. lager dan begroot. Op 13 mei 2016 hebben PS ingestemd met het Kader IBA Parkstad en de inzet van de intensiveringsmiddelen. Inmiddels is het jaarplan en begroting 2021 van IBA Parkstad vastgesteld. Dekking voor dit jaarplan 2021 is o.a. een bijdrage, die door de Provincie is toegezegd als bijdrage voor het in de AvA van 18 februari 2019 verleende uitstel van het Expojaar. De provinciale financiële bijdrage wordt in 2021 geëffectueerd. Het restantbudget 2020 moet hiervoor behouden blijven en worden overgeheveld naar 2021 om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen.

2.4.4. Regiodeal Parkstad

De Regio Deal Parkstad heeft t.a.v. de lasten tot een voordelig financieel resultaat geleid van € 10,228 mln. Dit is veroorzaakt door een 5-tal begrote projecten (m.b.t. provinciale bijdragen) waarvan provinciale subsidiebeschikkingen in 2021 zullen worden verleend.. Voorts is voor één project reeds een beschikking afgegeven en de verlening geschiedt in 2021 (€ 0,225 mln.). Voor een overig project is ook een beschikking geaccordeerd en vindt conform afspraak de restant verlening (€ 1,179 mln.) in 2021 plaats. Gevolg is, dat de begrote bedragen welke nog niet zijn beschikt voor een totaal van € 10,228 mln. via het proces Jaarrekening 2020 worden overgeheveld en begroot in 2021. De baat (€ 13,077 mln.), betreffende de decentralisatie-uitkering DU Regiodeal Parkstad is conform begroting 2020 volledig gerealiseerd en leidt niet tot een verschil.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Verbonden partijen
IBA-Parkstad

De in de tabel opgenomen verbonden partij draagt bij aan de doelen van programma 2.4. Stedelijke ontwikkeling. IBA Parkstad spitst zich specifiek toe op de realisatie van een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat in Zuid-Limburg, middels ondersteuning van toonaangevende projecten zoals nader toegelicht onder product 2.4.3.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

3.1. Openbaar vervoer en railagenda

In de dagelijkse mobiliteit speelt het openbaar vervoer een belangrijke rol, zeker in combinatie met de fiets. Die rol (en het belang) van openbaar vervoer zal in de toekomst verder veranderen en groter worden, zo is althans de verwachting in het Toekomstbeeld OV 2040. Voor Limburg betekent dit onder andere dat openbaar vervoer bijdraagt aan de economische en sociale structuurversterking. Het belang van de reiziger staat daarbij voorop. De railagenda kent lopende projecten met een belangrijke regionale en internationale component. De investeringen in het Openbaar Vervoer (OV) en de spoorinfrastructuur moeten onder andere leiden tot een betere ontsluiting van de arbeidsmarkt, bijdragen aan de Limburgse Topsectoren, de Limburgse Kennis-As en het vergroten van de agglomeratievoordelen in onze stedelijke grensregio's.

Wat willen we bereiken?

We willen voor Limburg werken vanuit één multimodaal Mobiliteitsplan, één afwegingskader en één financieel kader voor alle investeringen en risico's. De invulling van het programma is gebiedsgericht, integraal en internationaal. Verder onderzoek is noodzakelijk om te komen tot een samenhangende uitwerking van het regionale mobiliteitssysteem met een nadrukkelijke rol voor hoogwaardig openbaar vervoer, bus, fiets en "mobility-hubs". De reiziger mag (en moet) daarbij nog meer centraal komen te staan dan nu het geval is. Meer service en een hogere kwaliteitsbeleving zijn daarom medebepalend bij de invulling en uitwerking van het mobiliteitssysteem. De OV-concessie is ademend, dat wil zeggen dat wijzigingen mogelijk zijn, waarbij de gemaakte afspraken met Arriva binnen het contract niet uit het oog mogen worden verloren.

In de brede mobiliteitscontext signaleren we een ontwikkeling van de opkomst en introductie van mobiliteitsdiensten (in de breedste zin van het woord). Voor de uitvoering van de OV-concessie oriënteren we ons daarom op de vraag wat er nodig is om tot een transitie te komen van 'aanbieden van openbaar vervoer' naar 'aanbieden van een mobiliteitsdienst' en willen we, mede in relatie tot de Mobiliteitsaanpak, nieuwe initiatieven en diensten op het gebied van mobiliteit beter en duidelijker positioneren in of ten opzichte van de OV-concessie. Hierbij valt te denken aan:

- de mogelijke doorontwikkeling van vraaggestuurde mobiliteitsdiensten zoals de Wensbus;
- knooppunten;
- de start van de pilot MaaS (Mobility as a Service);
- het verkennen van ticketing-vraagstukken;
- de verdere verkenning naar en mogelijke introductie van deel(fiets)systemen;
- het herijken van vraaggestuurde mobiliteitsdiensten.

Vanzelfsprekend is en blijft het aansturen van de OV-Concessie ook een belangrijk thema.

Over de realisatie van de elektrificatie van de Maaslijn zijn in 2018 en 2019 afspraken gemaakt met het Rijk, ProRail en regionale partners. In de periode tot en met elektrificatie (voorzien in 2024) zal de bestaande dieseexploitatie moeten worden voortgezet. Naast het maken van afspraken hierover met Arriva is het van belang om gezamenlijk met partners te bezien hoe we in die periode de uitvoeringskwaliteit van de Maaslijn op een zo hoog mogelijk niveau krijgen en houden. Het langer

doorzetten van de dieseexploitatie op de Maaslijn leidt tot een substantiële kostenpost. Wij zullen in samenspraak met onze concessiehouder Arriva streven naar schade beperkend handelen.

Op langere termijn speelt het Toekomstbeeld OV 2040. Daarvoor zijn begin 2019 de contouren gepresenteerd waarin de ambities van het Rijk, provincies, metropoolregio's, vervoerders en ProRail (met als horizon 2040) zijn beschreven. Vanuit deze ambities zijn gezamenlijke acties geformuleerd die we ook zullen oppakken. Om een belangrijke bijdrage te leveren aan maatschappelijke opgaven rondom economie, woningbouw en leefomgeving is een aantal pijlers geformuleerd die ook van groot belang zijn voor het openbaar vervoer binnen Limburg. De pijlers zijn:

1. Focus op de kracht van openbaar vervoer;
2. Drempelloos van deur - tot - deur;
3. Veilig, duurzaam en efficiënt openbaar vervoer.

Met het 'Mobiliteitsplan Limburg. Slim op weg naar morgen' zijn in 2018 hoofdlijnen geschetst voor een toekomstbestendige, toegankelijke, slimme, schone en grenzeloze mobiliteit waarbij mensen zich naar wens en behoefte vrij kunnen bewegen. Dit doen wij op basis van gebiedsopgaven met vijf mobiliteitsdoelen (fysieke en digitale bereikbaarheid):

- Wij houden onze stedelijke gebieden aantrekkelijk;
- Wij houden ons platteland vitaal dankzij goede fysieke en digitale bereikbaarheid;
- Wij versterken onze economie dankzij de ontwikkeling van economische clusters;
- Wij willen een internationale koploper blijven in de logistiek en agri-business;
- Wij versterken de vrijetijdseconomie.

De Railagenda van Limburg kent lopende projecten met een belangrijke regionale en internationale component. In het kader van het Trans- Europees Netwerk is onderzoek gedaan naar de vereenvoudiging van tarifiering, reisinformatie en ticketingsystemen. Er worden stappen gezet bij lopende initiatieven zoals de Drielandentrein (Aken - Heerlen - Maastricht - Luik). De grensoverschrijdende verbinding Eindhoven - Düsseldorf wordt aanbesteed door onze Duitse partner Verkehrsverbund Rhein Ruhr. De ambitie is om in 2025 te starten met een directe snelle treinverbinding tussen Eindhoven en Düsseldorf. Ten aanzien van de verbindingen Amsterdam - Eindhoven - Heerlen - Aken maar ook Weert - Hamont voert het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een aantal onderzoeken uit om op nationaal niveau tot besluitvorming te komen.

Met de regionale Railagenda werken we resultaatgericht aan de realisatie van station Maastricht-Noord fase 2 en de spoorverdubbeling tussen Heerlen en Landgraaf. Station Kerkrade-west wordt in een brede bereikbaarheidsverkenning Regio Parkstad - Stadt Aachen (conform het Mobiliteitsplan) verder onderzocht. Daarbij kijken we ook naar de relatie met de Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij. We zijn eigenaar van de 'Miljoenenlijn' tussen Schin op Geul en Kerkrade, en daarmee verantwoordelijk voor het onderhoud en de instandhouding van deze spoorlijn.

Kansen liggen op het gebied van de verduurzaming van de chemie, emissieloos transport en vervoer. In de ontwikkeling van knooppunten wordt zorgvuldig omgegaan met de schaarse ruimte en wordt op basis van een duurzaamheidsladder de ruimtelijke inpassing afgewogen.

Bovengenoemde ambities vertalen we naar de provinciale mobiliteitsdoelen. Dit doen we via een gebiedsgerichte aanpak. Met deze aanpak zorgen we er voor dat de verbinding wordt gezocht met andere provinciale doelstellingen.

Het afwegingskader Mobiliteitsopgaven en -ambities helpt ons daarbij om te kiezen voor de meest effectieve oplossingen. We werken komend half jaar toe naar een uitvoeringsprogramma OV waarbij we van beleid naar acties en uitvoeringsprojecten komen. Ook de gebiedsverkenningen en de landelijke trajecten zorgen voor input.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterion 1: Limburg beschikt over een (inter)nationaal openbaar vervoer en railsysteem met snelle, frequente robuuste verbindingen.

Criterion 2: Openbaar vervoer dient een deel van de mobiliteitsgroei op te vangen waarbij in stedelijke gebieden de verschillende aanbieders van openbaar vervoer de belangrijkste vervoersmiddelen worden en complementair zijn aan elkaar.

Criterion 3: De kwaliteitsbeleving van het openbaar vervoer binnen Limburg dient verhoogd te worden.

Criterion 4: De Limburgse concessie is uiterlijk in 2025 zero emissie.

Criterion 5: Drempelloos van deur - tot - deur.

Criterion 6: Reisinformatie, betrouwbaarheid en punctualiteit voor de reiziger binnen het openbaar vervoer dient verbeterd te worden met prioriteit op de Maaslijn.

Wat hebben we bereikt?

Als gevolg van COVID-19 is het OV-gebruik landelijk fors gedaald (met op het dieptepunt in Limburg 10 tot 15% van het gebruikelijke aantal reizigers in de vergelijkbare periode in 2019). Openbaar vervoer werd door het kabinet aangemerkt als vitale functie en diende om die reden zo veel mogelijk in stand te blijven. Landelijk zijn vanaf het moment van ingang van de intelligente lockdown in afstemming en overleg tussen Rijk, vervoerbedrijven en decentrale overheden maatregelen genomen om het openbaar vervoer in Nederland, gegeven de situatie, zo goed mogelijk te laten blijven functioneren. Protocollen en adviezen van het RIVM zijn daarbij steeds leidend geweest, maatregelen van het kabinet om de crisis te bestrijden zijn in acht genomen. Ook de wens om landelijk in het openbaar vervoer een eenduidige set maatregelen te presenteren en om er voor te zorgen dat het openbaar vervoer dat aangeboden werd, voldeed aan behoeften van reizigers, zijn van invloed geweest op de keuzes zoals die ten aanzien van verschillende maatregelen zijn gemaakt. Arriva heeft in samenwerking met de Provincie op basis van beperkte informatie over de gevolgen van COVID-19 keuzes gemaakt waarmee een basisvoorziening aan openbaar vervoer in stand kon worden gehouden en waarmee vanaf 1 juli 2020 een succesvolle invulling van de dienstregelingen heeft kunnen plaatsvinden. Arriva heeft voor het jaar 2020 een compensatiebedrag € 15,95 mln. ontvangen van het Rijk. Deze compensatie is verstrekt via een subsidie door de Provincie Limburg. Tevens heeft de Provincie Limburg het bedrag van haar exploitatiebijdrage aan Arriva in 2020 in stand gehouden en niet gekort als gevolg van minder gereden kilometers. Dit als voorwaarde van het Rijk om gebruik te kunnen maken van de Beschikbaarheidsvergoeding 2020. Positief gevolg van COVID-19 in relatie tot het thema Openbaar Vervoer is dat de reeds ingezette samenwerking

tussen onderwijsinstellingen, grote werkgevers, Arriva en de Provincie de urgentie extra onderstreepte. Hiermee hebben we maatregelen versneld kunnen invoeren met groot draagvlak.

In 2020 zijn nadere afspraken gemaakt over de gevolgen van de aangepaste planning van de Maaslijn voor de OV-concessie. Provinciale Staten hebben op 14 februari 2020 bij besluit G-20-001 Statenvoorstel Verrekening financiële effecten voor Arriva de kaders hiervoor aangegeven. Deze zijn verder uitgewerkt en hebben geresulteerd in een vaststellingsovereenkomst met Arriva. In mei 2020 heeft de Provincie aan Arriva schriftelijk laten weten geen gebruik te maken van het invoeren van de verlengingsoptie lease dieseltreinstellen voor de jaren 2025 en 2026. Ten aanzien van het verlengen van de concessie is de Provincie nog in gesprek over de termijn van verlenging met maximaal 7,5 jaar. In 2021 wordt meer duidelijkheid verwacht over de juridische en financiële haalbaarheid. De termijn wijkt af van de vaststellingsovereenkomst, maar zowel Arriva als de Provincie hebben schriftelijk bevestigd hiermee akkoord te gaan. Dit vanwege de complexe invloed van COVID-19.

Op basis van huidige trends en ontwikkelingen en de eerdergenoemde ambities uit de concessie en andere beleidsdocumenten waaronder het mobiliteitsplan "Slim op weg naar morgen" zal in 2021 het Ontwikkelplan OV Limburg worden gepresenteerd. Vanuit dit beleidskader werken wij toe naar concrete maatregelen voor de korte, middellange en lange termijn. Onderdeel van het Ontwikkelplan OV is een Uitvoeringsprogramma OV welk concrete richting en invulling geeft aan onze ambities en kaders en dat in 2020 gepresenteerd is aan Provinciale Staten.

Op langere termijn speelt het Toekomstbeeld OV 2040. Daarvoor zijn begin 2019 de contouren gepresenteerd waarin de ambities van het Rijk, Provincies, metropoolregio's, vervoerders en ProRail (met als horizon 2040) zijn beschreven. In 2020 is een ontwikkelagenda opgesteld, waarin de urgentie wordt benadrukt voor brede maatschappelijke opgave en OV-maatregelen en waarbij (beslis)informatie is opgeleverd over een kansrijk stapsgewijs ontwikkelpad met OV-maatregelen. In het eerste kwartaal van 2021 wordt deze ontwikkelagenda van het Toekomstbeeld OV richting 2040 vastgesteld. Dit gaat over alle onderwerpen die deel uitmaken van het Toekomstbeeld OV zoals: de inrichting van het OV-netwerk, deur-tot-deurreis vanuit ketens en knooppunten, maar ook nieuwere concepten zoals Bus Rapid Transit (hoogwaardige, snelle en frequente busverbindingen) en mogelijkheden voor alternatieve bekostiging.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft met haar besluit van 14 december 2020 (kenmerk IenW/BSK-2020/238546, 244877) aan de Provincie Limburg een specifieke uitkering verleend (€ 34,469 mln.) voor de inbouw van European Rail Traffic Management System (ERTMS).

De gunning van de verbinding Eindhoven – Düsseldorf door Verkehrsverbund Rhein Ruhr is voorzien in 2021, aanbiedingen zijn ontvangen in 2020. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werkt parallel aan de inpassing van de treindienst in Nederland. Aandachtspunt zijn de infrastructurele aanpassingen aan de knoop Eindhoven en knoop Venlo die noodzakelijk zijn voor deze verbinding. In het BO MIRT 2020 zijn goede afspraken over de financiering van het station Eindhoven.

In juli 2020 heeft een ruime Kamermeerderheid nogmaals herbevestigd om vanaf 2025 een intercity te willen laten rijden vanuit de Randstad via Eindhoven en Heerlen naar Aken. ProRail is een onderzoek gestart naar de technische haalbaarheid van de vervoersplannen die door NS en Arriva zijn gepresenteerd in juli 2020.

Het ministerie van IenW is in afwachting van het onderzoek naar de financiële haalbaarheid dat door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) wordt uitgevoerd naar de verbinding Weert – Hamont – Antwerpen. De verwachting is dat dit onderzoek in Q1 2021 is afgerond. De realisatie van de infrastructurele maatregelen tussen Mol en Hamont (dus aan Belgische zijde) zijn reeds gestart.

De Provincie Limburg heeft in de concessie de ambitie opgenomen om te komen tot een Drielandentrein Luik – Maastricht – Heerlen – Aken. De vervoerders NMBS, NS en Arriva hebben de intentie uitgesproken om voor de periode tot 2025 de Drielandentrein gezamenlijk uit te gaan voeren. Om de trein in 2023 te kunnen laten rijden moet er in de zomer van 2021 worden gestart met de capaciteitsaanvraag. Het is wenselijk dat er dan ook helderheid is over de wijze waarop de exploitatie vorm wordt gegeven vanaf 2025. De lopende concessies van NMBS en Arriva zijn hierbij eveneens uitgangspunt. Rijk neem de stap om deze zaak met de Federale Overheidsdienst (FOD) van België te bespreken en deze te verzoeken de genoemde efficiëncyslag te onderzoeken en af te stemmen met de Nederlandse partners.

Met de komst van de tramverbinding Maastricht – Hasselt wordt Gedeputeerde Staten op grond van de Wet lokaal spoor verantwoordelijk voor de aanleg, het beheer, het gebruik en de veiligheid van het Nederlandse deel van de tramverbinding. In 2020 is een Beheervisie op- en vastgesteld en is een aantal kaders vastgesteld van waaruit we verder invulling geven aan de totstandkoming van producten en processen.

Ten aanzien van de invoer van zero emissie is met Arriva contractueel afgesproken dat uiterlijk december 2026 de Limburgse concessie zero emissie dient te zijn.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	3.1.1. Openbaar vervoer en concessie management
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Beheersing van het contract met Arriva</p> <p>De inzet is dat we sturen op het contract waarbij de basiselementen van het integraal projectmanagement worden geïntroduceerd. Hierbij is het van groot belang dat we een goede balans vinden tussen het contract en de omgeving, waarbij de reiziger voorop staat. In 2019 hebben we een basis gelegd voor het integrale projectmanagement dat we in 2020 doorontwikkelen.</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Sinds start van de concessie werken we via het integraal projectmanagement. Sturing op het contract vindt plaats met het oog op en in het belang van de reiziger. Via deze sturing zorgen we er voor dat de reiziger het OV krijgt, zoals dat door de Provincie is gevraagd. De ontwikkelingen binnen het openbaar vervoer zijn voornamelijk bepaald door de ontwikkelingen op de Maaslijn en de impact van COVID-19 (beschikbaarheidsvergoeding) op het aantal reizigers en de maatregelen binnen het openbaar vervoer. Arriva heeft in 2020 een compensatiebedrag van € 15.950.000 ontvangen van het Rijk. Het bedrag heeft betrekking op de</p>	1

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020		Criteria
<p>Rol Provincie: <i>toetsers, subsidiënt, partner</i></p>	<p>periode van 15 maart 2020 tot 1 januari 2021. Deze ontwikkelingen hebben de samenwerking tussen de Provincie en Arriva versterkt met oog voor het contract.</p> <p>In 2020 is het Rijk, de Provincie en Arriva overeengekomen dat de inbouw van European Rail Traffic Management System (ERTMS) gefinancierd wordt vanuit het Rijk. Er is een subsidie verleend van € 34.469.000.</p>		
<p>2. Doorontwikkeling van de Limburgbrede ontwikkeltafel De ontwikkeltafels zijn in 2019 gestart en in 2020 wordt de Limburgbrede ontwikkeltafel verder doorontwikkeld met aandacht voor communicatie, duurzaamheid en innovatie. Dit vindt in afstemming met diverse stakeholders plaats. Rol Provincie: <i>toetsers, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is gestart met de ontwikkeling van het ontwikkelplan voor openbaar vervoer dat op de korte en de middellange termijn de contouren aangeeft van de activiteiten die we binnen openbaar vervoer uitvoeren. Daarmee leggen we een belangrijk fundament op basis waarvan we verder invulling geven aan de ontwikkeltafels. Dit ontwikkelplan is ook in concept gepresenteerd aan leden van uw Statencommissie. Afsproken is dat de leden van uw Staten betrokken worden in het verder doorontwikkelen van het plan om in Q2 te komen tot een definitief plan. Tevens is en wordt het plan ook afgestemd met diverse stakeholders waaronder NS, ProRail en Arriva.</p>		1,2,3,5,6
<p>3. Grensoverschrijdende treinverbindingen Belangrijkste inzet is dat in 2020 het grensoverschrijdend openbaar vervoer tussen Maastricht en Luik verbetert op het vlak van kwaliteit en frequentie. De inzet is dat voor de dienstregeling 2020 invulling wordt gegeven aan de optie dat binnen de concessie van Arriva de multicourante treinen van Arriva tussen Maastricht en Luik gaan rijden. Ten aanzien van de verbindingen Weert - Hamont is de intentie dat de voorbereidingen worden opgestart voor de uitvoering van elektrificatie en spoorbeveiliging. Ten aanzien van Amsterdam - Eindhoven - Heerlen - Aken is het streven dat de</p>	<p>Niet gerealiseerd.</p> <p>Grensoverschrijdende verbindingen zijn van groot belang voor Limburg om de reizigers op euregionaal niveau met elkaar te verbinden op het vlak van wonen, werken en recreëren.</p> <p>Het is niet haalbaar gebleken de verbinding tussen Maastricht en Luik in 2020 te verbeteren. De inzet is dat medio 2023 deze verbinding kwalitatief en kwantitatief wordt verbeterd.</p> <p>Ten aanzien van de grensoverschrijdende verbinding Weert – Hamont is de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) gestart met een haalbaarheidsanalyse. Deze analyse is nog niet opgeleverd. Ten aanzien van de grensoverschrijdende verbinding naar Aken voert ProRail een onderzoek uit naar de technische uitvoerbaarheid van twee vervoersplannen.</p>		1

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020		Criteria
<p>aanbesteding voor de exploitatie wordt opgestart.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner</i></p>			
<p>4. Schadebeperkend handelen exploitatie treindienst Maaslijn</p> <p>Het langer doorzetten van de dieseexploitatie op de Maaslijn leidt tot aanvullende kosten, door duurder onderhoud, meer brandstofgebruik en hogere huur van treinen op de Maaslijn. Hierbij zullen we in samenspraak met onze concessiehouder Arriva streven naar schade beperkend handelen en komen tot een overeenkomst. Continue aandacht voor de punctualiteit en betrouwbaarheid op de Maaslijn is van groot belang en in samenspraak met ProRail, Arriva en het Ministerie zal gezocht worden naar verbetervoorstellen, maar ook een goede en adequate informatie naar de reiziger.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetser, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het verbeteren van de Maaslijn is van groot belang om de betrouwbaarheid en de robuustheid te verbeteren. De reiziger zal meer comfort worden geboden door de inzet van nieuw elektrisch materieel, waarbij ook de punctualiteit wordt verbeterd.</p> <p>Arriva en de Provincie hebben een financieel arrangement gemaakt en vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst. De financiële schade voor de Maaslijn is vastgesteld op € 49 miljoen, waarbij in samenspraak met Arriva wordt onderzocht in hoeverre het verlengen van de concessie kan worden ingezet ter compensatie van het schadebedrag. Hierbij zal een advies bij de Europese commissie worden ingewonnen. ProRail, Provincie en Arriva hebben gewerkt aan een strategisch communicatieplan. Momenteel wordt dit plan uitgewerkt in een uitvoeringsplan met bijbehorende begroting.</p>		6
<p>5. Start pilot MaaS</p> <p>In 2019 is de aanbesteding voor de pilot binnen Limburg gestart. In 2020 zal de pilot in werking gaan.</p> <p>Rol Provincie: <i>financier, ondernemer</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De pilot is één van de zeven nationale MaaS-pilots en is door de Provincie Limburg en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat uitgeschreven, in samenwerking met Programmabureau Zuid-Limburg Bereikbaar. Tijdens de pilot moet Via-Go zich ontwikkelen tot een oplossing waar de persoonlijke en ook internationale mobiliteitsbehoefte van reizigers in Nederland, Duitsland en België wordt gekoppeld aan een aanbod van verschillende, duurzame mobiliteitsvormen aan weerszijden van de grens.</p> <p>De pilot Maas is gegund aan Arriva en in 2020 is de app ViaGo vanwege COVID-19 vooralsnog kleinschalig in werking gegaan.</p>		5,6
<p>6. Uitvoeringsprogramma Knooppunten (Overstappunten)</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De evaluatie van het uitvoeringsprogramma Knooppunten heeft plaats gevonden en de resultaten en aanbevelingen maken onderdeel uit</p>		3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
Het uitvoeringsprogramma Knooppunten wordt in 2020 geëvalueerd. Rol Provincie: <i>subsidiënt, ondernemer</i>	van ontwikkelplan Openbaar vervoer. Het ontwikkelplan is toegelicht in een werksessie op 10 november 2020 met leden van uw Statencommissie.	
7. Uitvoering projecten Wensbus In 2020 zal een evaluatie worden opgestart om te bezien hoe en op welke wijze projecten binnen de Wensbus kunnen worden voortgezet. Rol Provincie: <i>toetsers, subsidiënt</i>	Gerealiseerd. De evaluatie is afgerond en de aanbevelingen worden meegenomen in een nieuwe subsidieregeling voor de Wensbus. Deze nieuwe regeling zal in de vorm van een brief aan uw Staten worden medegedeeld. De verwachting is dat de nieuwe regeling in Q2 gereed zal zijn. Absolute inzet is dat de regeling wordt doorgezet. De Wensbus rijdt op afroep in gebieden waar geen of onvoldoende openbaar vervoer is. Het is een initiatief van vrijwilligers om de bereikbaarheid en leefbaarheid in kleine kernen en in wijken en buurten te ondersteunen.	2
8. Beheer en onderhoud DRIS (Dynamisch Reis Informatie Systeem) DRIS –panelen dienen ook in 2020 onderhouden te worden. Dit is een regulier terugkomende onderhoudspost Rol Provincie: <i>ondernemer, financier</i>	Gerealiseerd. Het onderhoud van de DRIS-panelen is een regulier proces en is behaald.	6

Product	3.1.2. Railagenda
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Realisatie opwaardering infrastructuur Maaslijn Het Rijk als opdrachtgever en ProRail als opdrachtnemer zullen het ontwerp en de onderzoeken voor de infra afronden en de procedure voor het ruimtelijk plan wordt gestart. Rol Provincie: <i>ondersteuner, toetsers, financier</i>	Deels gerealiseerd. Er is vertraging opgetreden en PS is geïnformeerd over een majeur oplopende kostenraming van het project Maaslijn die de beschikbare dekking (bandbreedte) ruimschoots overstijgt (11 september en 27 november 2020). De afronding van het ontwerp en de start van de procedure van het Provinciaal inpassingsplan wordt in 2021 gerealiseerd.	1,3,6

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	Overleg met alle partners wordt gevoerd.	
<p>2. Realisatie spoorverdubbeling Heerlen – Landgraaf</p> <p>De Provincie zal het ontwerp en de onderzoeken voor de infra in 2020 afronden. Tevens dient de ruimtelijke ordeningsprocedure afgerond te worden om de aanbesteding op te kunnen starten</p> <p>Rol Provincie: <i>financier, ondernemer</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het vaststellen van het Provinciaal inpassingsplan en Kredietbesluit 2020 SVHL heeft op 6 april 2020 plaatsgevonden door Provinciale Staten. Tegen dit besluit is één beroep ingediend bij de Raad van State. Daardoor is er (nog) geen onherroepelijk Provinciaal inpassingsplan.</p> <p>De aanbesteding is afgerond en gunning heeft op 3 december 2020 plaatsgevonden.</p>	1,3,6
<p>3. Aanbesteding en gunning Tramverbinding Maastricht – Hasselt</p> <p>In 2020 zal de gunning plaatsvinden van het werk Tramverbinding Maastricht – Hasselt</p> <p>Rol Provincie: <i>partner, financier, mede-opdrachtgever</i></p>	<p>Niet gerealiseerd.</p> <p>De aanbestedingsprocedure is vertraagd door (politieke) discussies in Vlaanderen. De eerste offerte(s) dient/dienen in april 2021 te worden ingediend.</p>	1,3

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 3.1 Openbaar vervoer en railagenda	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.1.1. Openbaar vervoer en concessie management	62.852	40.525	103.377	144.334	-40.957	N
3.1.2. Railagenda	7.689	1.873	9.562	1.179	8.383	V
	70.541	42.398	112.939	145.513	-32.574	N
<i>Personele lasten</i>	1.071	0	1.071	1.042	29	
<i>Kapitaallasten</i>	1.516	-259	1.258	1.258	0	
Totaal lasten	73.129	42.139	115.268	147.813	-32.545	N
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.1.1. Openbaar vervoer en concessie management	8.023	4.360	12.383	57.650	-45.267	V
3.1.2. Railagenda	14.102	-32.102	-18.000	-25.819	7.819	N
Totaal baten	22.125	-27.742	-5.617	31.830	-37.447	V
Totaal saldo van baten en lasten	-51.003	-69.881	-120.884	-115.982	-4.902	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Bestemmingsreserve ZLSM	34	0	34	40	-6	
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	14.002	-2.071	11.931	11.904	27	
Totaal toevoegingen	14.036	-2.071	11.965	11.943	22	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Bestemmingsreserve ZLSM	0	115	115	115	0	
Reserve realisatie N266	0	3.900	3.900	3.900	0	
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	64.466	62.478	126.944	122.083	4.861	
Totaal onttrekkingen	64.466	66.493	130.959	126.098	4.861	
Saldo mutatie reserves	50.430	68.564	118.994	114.155	4.839	
Resultaat	-574	-1.317	-1.890	-1.827	-63	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.1. Openbaar vervoer en railagenda resteert een voordelig resultaat van € 0,06 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 4,90 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 32,57 mln. hogere lasten en € 37,45 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

3.1.1. Openbaar vervoer en concessie management

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 40,96 mln. hoger dan begroot. Dat wordt veroorzaakt door:

- een nadelig verschil in verband met de bijdragen voor de inbouw van ERTMS (€ 29,97 mln.) en voor de beschikbaarheidsvergoeding in verband met COVID-19 (€ 12,76 mln.); hiermee is in de begroting geen rekening gehouden;
- een voordelig verschil (€ 1,26 mln.) bij het project Pilot Mobility as a Service (MaaS); verdere uitvoering vindt plaats in 2021. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021;
- een voordelig verschil in de proceskosten voor OV en concessie management (€ 0,51 mln.). Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021.

Ten opzichte van de begroting zijn de baten € 45,27 mln. hoger dan begroot.

Dat wordt veroorzaakt door:

- een voordelig verschil in verband met Rijksbijdragen voor inbouw ERTMS (€ 29,97 mln.) en de beschikbaarheidsvergoeding (€ 12,76 mln.); hiermee is in de begroting geen rekening gehouden;
- een voordelig effect van € 2,9 mln. In het kader van de inzet van de Bereikbaarheidsmiddelen is voor de dekking van de uitgaven er voor gekozen eerst de Brede Doeluitkering (BDU) Verkeer en vervoer daarvoor te besteden. Er heeft een administratieve verschuiving plaatsgevonden van de dekking uit de egaliserende Reserve Bereikbaarheidsmiddelen naar de BDU. Hierdoor zijn begrotingstechnisch verschillen ontstaan die geen effect hebben op het jaarresultaat;
- een nadelig effect van € 0,36 mln. in verband met voordelige afrekeningen van voorgaande jaren. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden.

3.1.2. Railagenda

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 8,38 mln. lager dan geraamd. Ten opzichte van de begroting zijn de baten € 7,82 mln. lager dan geraamd. De verschillen worden hieronder toegelicht:

- Station Maastricht Noord fase II (€ 3,02 mln.); Vanwege de opgelopen vertraging en de lange procestijd schuift oplevering van het station door naar 2021. Voorgesteld wordt de middelen over te boeken naar 2021;
- ZLSM (€ 0,22 mln.); Het betreft middelen voor exploitatie en beheer (verzekering, calamiteiten, e.d.) die los staan van de infra-investeringen voor groot onderhoud zoals onder 3.1.2. benoemd. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021;
- TEN-T-verbindingen (€ 0,14 mln.); de einddeclaratie is in 2020 afgerond, waarmee deze middelen terugvloeien naar de Reserve Bereikbaarheidsmiddelen;
- Tram Maastricht Hasselt (€ 5 mln.); De lasten voor dit project zijn gedekt uit de Rijksbijdrage. Dit heeft geen consequenties voor het resultaat.

Toelichting investeringen/financiering

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.1.1	Openbaar vervoer en concessie management	1.955	-	1.845	57	-	-	52	-
3.1.2	Railagenda	297.633	83.348	42.142	7.721	9.501	1.266	247.771	72.580
		299.587	83.348	43.987	7.778	9.501	1.266	247.823	72.580

€ x 1.000

De investeringen in 3.1.1. hebben betrekking op DRIS oftewel dynamische reis informatiesystemen, in lijn met PS-besluitvorming 2016 en 2017. De investeringen/financieringen in 3.1.2. Railagenda bestaat vooral uit de Opwaardering van de Maaslijn In lijn met het PS-besluit d.d. 21-7-2019 en de spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf (PS 3-4-2020).

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Onderhoud kapitaalgoederen	Financiering
Omvorming Prorail naar een publiekrechtelijk ZBO	Stationsgebouw ZLSM	Lening aan Stichting Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij

3.2. Bereikbaarheid en mobiliteit

Het programma richt zich op het tot stand brengen van een toekomstbestendige, toegankelijke, slimme, schone en grenzeloze mobiliteit, zodat mensen zich naar wens en behoefte vrij kunnen bewegen. Dit doen we in de context van vijf centrale gebiedsopgaven die aansluiten op de ambities, zoals geformuleerd in het collegeprogramma:

1. bereikbare stedelijke gebieden;
2. een vitaal platteland;
3. sterke economische clusters;
4. een concurrerende logistieke sector;
5. een veerkrachtige vrijetijdseconomie.

Binnen de gebiedsopgaven werken we aan zes strategische doelen om 'Slimme mobiliteit zonder grenzen' mogelijk te maken in Limburg. De mobiliteitsdoelen zijn: doorstroming, leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid. Daarnaast zijn er twee leidende principes die richting geven aan hoe we ons werk uitvoeren:

- grenzeloos - we verbinden mensen en systemen, we werken over de geografische grenzen heen, we zijn innovatief in techniek en ons handelen;
- effectief en efficiënt - de moeite en/of de financiën die we er in steken en het resultaat dat het oplevert zijn in balans.

We spelen daarbij in op belangrijke trends en toekomstige ontwikkelingen, zoals digitalisering, personalisering en maatwerk, globalisering en internationalisering, verduurzaming en een andere rol van de overheid. We richten ons op het beter en anders benutten van de beschikbare vervoersvoorzieningen en we kiezen voor kwaliteit (wat maakt het beter) naast kwantiteit (meer van hetzelfde). We zorgen dat de basis op orde is. Voor het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur betekent dit dat we het huidige kwaliteitsniveau uit 2011 actualiseren en vertalen naar een nota Infrastructuurle Kapitaalgoederen Limburg. Via innoveren en experimenteren spelen we in op maatschappelijke en technologische veranderingen en de wensen die daaruit naar voren komen ten aanzien van mobiliteit. We werken samen met alle relevante stakeholders en shareholders via diverse regionale en (inter)nationale platforms. Er is specifiek aandacht voor knelpunten op het nationale wegennet in combinatie met de aansluiting daarvan op het lokale, regionale, provinciale en internationale wegennet en voor de multimodale vervoersketens en knooppunten. Grensoverschrijdende verbindingen en grensoverschrijdende samenwerking zijn integraal onderdeel van dit programma. Fietsverkeer, verkeersveiligheid, verkeers- en vervoersmanagementprogramma's, gedragsbeïnvloeding en duurzaamheid behoren ook tot dit programma. Met adequate monitoring en dataverzameling ondersteunen, onderbouwen en evalueren we het mobiliteitsbeleid.

De op het moment van aanvang van deze collegeperiode grootste projecten (BPL, N280-west, N266) zijn in de structuur van de begroting als apart product benoemd vanuit het streven om de begrotingsstructuur vergelijkbaar te houden. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen treft u een overzicht aan van overige investeringen in provinciale wegen.

Bij de uitwerking van de mobiliteitsopgaven zoeken we afstemming met aanpalende beleidsthema's, zoals de verduurzaming, de energie-infrastructuur en de ontwikkeling van de regionale economie.

Wat willen we bereiken?

We willen voor Limburg, in de (inter)nationale context, toe naar een vlot, veilig, betrouwbaar, duurzaam, leefbaar en efficiënt vervoer van mensen en goederen, door een gericht aanbod van mobiliteitsvoorzieningen.

Dit doen we via een gebiedsgerichte aanpak. Met deze aanpak zorgen we ervoor dat de verbinding wordt gezocht met andere provinciale doelstellingen.

Het afwegingskader Mobiliteitsopgaven en –ambities helpt ons daarbij om te kiezen voor de meest effectieve oplossingen. Alleen deze worden opgenomen in het Integraal Mobiliteits Programma Limburg 2020 – 2024.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Limburg is lokaal, regionaal en (inter)nationaal vlot en betrouwbaar bereikbaar via alle modaliteiten en kent een goed functionerend netwerk van vervoerssystemen.

Criterium 2: Verkeer en vervoer in Limburg is veilig.

Criterium 3: Mobiliteit vindt in Limburg plaats op een toegankelijke, duurzame, toekomstbestendige en efficiënte wijze. Vervoerssystemen met een geringe belasting van de omgeving worden breed gebruikt.

Wat hebben we bereikt?

De bereikbaarheid, verkeersveiligheid en de duurzaamheid van de mobiliteit in Limburg is in 2020 verder verbeterd door de infrastructuurmaatregelen die wij, samen met onze regionale, nationale en internationale partners, hebben voorbereid en uitgevoerd. Belangrijke stappen daarbij waren onder andere de vaststelling door uw Staten van de Heroverweging Mobiliteitsopgaven en -ambities 2020-2023 en de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen Provincie Limburg 2020. Op basis hiervan is in september aan uw Staten het eerste Integraal Programma Mobiliteitsopgaven Limburg (IPML) aangeboden, als halfjaarlijkse voortgangsrapportage.

We hebben verder op basis van ons Mobiliteitsplan 'Slim op weg naar morgen' (2018) gewerkt aan het beter verknopen van de verschillende modaliteiten en aan gedragsverandering van reizigers, om het gebruik van duurzamere vervoersalternatieven voor de auto te stimuleren.

Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-afspraken

In het Bestuurlijk Overleg (BO) MIRT 2020 zijn afspraken gemaakt over:

- Spoorknoppunt Eindhoven (Internationale Knoop XL), Emplacement Venlo (€ 25 mln. wordt gereserveerd door het Rijk), transferknelpunt Maastricht (vervolgonderzoek door ProRail) en de Intercity naar Aken (hóe de intercity gaat rijden en niet óf de intercity gaat rijden);
- Wij hebben het Rijk om medewerking gevraagd bij het onderzoek naar de verbreding van de brug Oeffelt-Gennep (meekoppelkans van het Maasverbredingsproject);

- Opheffen van 1 Niet Actief Beveiligde Overweg (NABO) (in gemeente Beekdaelen). Wij hebben toegezegd te faciliteren dat deze overweg in samenspraak met gemeente en ProRail wordt opgeheven;
- De werkgeversaanpak, de onderwijsaanpak, digitalisering, fietsstimulering, logistiek en zero-emissie stadslogistiek. En wederom hebben wij de wens uitgesproken om de benodigde financiering in de toekomst meerjarig en integraal vanuit het Rijk te organiseren.

In het BO MIRT Goederencorridors zijn daarnaast afspraken gemaakt over:

- De inzet van het Rijk van € 3,98 mln. als cofinanciering (50%) voor een Europese subsidie ten behoeve van een integrale aanpak (redesign) van spoorknooppunt Venlo, en om daarnaast € 1 mln. te reserveren (door het Rijk) voor de uitwerking van maatregelen voor treinen van 740 meter op de corridor Rotterdam-Venlo;
- Het inzetten van procesmiddelen voor de ontwikkeling van Clean energy hubs en Truckparkings;
- Het starten van MIRT-onderzoeken de uitbreiding van de sluizen van Grave en Weurt (cruciaal voor de robuustheid van het scheepvaartverkeer van en naar Limburg);
- Onderzoek naar het voortzetten van de 7x24-uursbediening van bruggen en sluizen op de Maas en het Julianakanaal;
- Het inzetten van een verder vervolg na oplevering van de haalbaarheidsstudie van de Adviescommissie Buisleidingen Rotterdam-Chemelot(-Duitsland) (naar verwachting medio december 2020).

Provinciale wegen

In Parkstad Limburg zijn de laatste werkzaamheden afgehandeld voor de Buitenring Parkstad Limburg en zijn alle wegvakken overgedragen aan de beheerorganisatie. De N280 is voor het wegvak in Roermond opengesteld voor al het verkeer. Voor het westelijke deel van de N280, lopende door de gemeente Leudal, is de wijze van realisatie al overeengekomen met de gemeente. De oplevering staat gepland voor 2025. Voor de N266 (randweg Nederweert) is de haalbaarheid van het Nieuw Alternatief bepaald en staat de uitvoering gepland voor 2022-2023. Het beheer en onderhoud is uitgevoerd conform de nota Infrastructurele Kapitaalgoederen.

Verkeers- en vervoersmanagement en innovatie

De succesvolle samenwerking in 'Zuid-Limburg Bereikbaar' en 'Roermond Bereikbaar' (waaronder de werkgeversaanpak) is gecontinueerd. De innovatie verloopt voornamelijk via de samenwerking met Noord-Brabant in SmartwayZ.NL. In de Programmaraad werd het "Uitvoeringsplan Krachtenbundeling Smart Mobility Zuid-Nederland 2020-2023" vastgesteld en de gebiedsgerichte realisatie Noord-Limburg als eerste gebiedsaanpak vastgesteld.

In de context van ons beleidsplan 'Slim op weg naar morgen' (2018) hebben wij een uitvoeringskader Slim, duurzaam, veilig vastgesteld.

Fiets

De basis voor een beter Euregionaal en bovenregionaal Limburgs utilitair fietsroutenetwerk tussen de grote steden is gelegd met de vaststelling door PS op 14 februari 2020 van het Beleidskader Fiets. Verder is door de gemeente Weert een rijkssubsidie ontvangen voor 300 extra fietsparkeerplaatsen bij station Weert. Wij hebben een uitvoeringskader gedragsbeïnvloeding vastgesteld en ter informatie op 15 juli 2020 aan PS toegestuurd. En ten slotte is in 2020 het fietsmeetnet aanbesteed. Eind 2020 was circa

2/3 van de permanente fietstelpunten operationeel. De resterende telpunten volgen in het eerste kwartaal 2021.

Verkeersveiligheid

Wij hebben in 2020 de integrale aanpak voor verkeerseducatie voor basis- en voortgezet onderwijs vastgesteld. Toezegging 8490 (inzake Traffic Informers) en motie 2526 (Baneke, PS 13-12-2019, inzake regionale gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid) hebben wij uitgevoerd.

In het landelijke overleg met de Minister is besloten de termijn voor het opleveren van de regionale Uitvoeringsprogramma's verkeersveiligheid op te rekken tot eind 2021.

Er zijn meerdere verkeersveiligheidscampagnes uitgevoerd (waaronder MONO, CarnavalsBOB, snelheid, fietsverlichting en WinterBOB). Verschillende campagneactiviteiten en communicaties zijn in verband met de uitbraak van COVID-19 (sluitingen van het onderwijs en horeca) minder groot geweest als voorzien.

Logistiek

In het BO MIRT Goederenvervoercorridors werden belangrijke afspraken gemaakt om de modal shift (meer vervoer via water en rail, minder over de weg) te bewerkstelligen. Voor de verbetering van drie Limburgse havens werd aan drie Limburgse binnenhavens een EU-subsidie toegekend. De uitbreiding van het aantal vrachtwagenparkeerplaatsen was in 2020 verder een belangrijk aandachtspunt. Hiervoor werd door Provincie Limburg een EU-subsidie verworven. De samenwerking van Limburg met binnenhavens in Noord-Brabant, Gelderland en België loopt voorspoedig en meer binnenhavens hebben aangegeven deel te willen nemen. Met het ministerie van I&W, de Europese Commissie en enkele Europarlementariërs hebben wij lobbygesprekken gevoerd om onze prioriteiten m.b.t. de positie van Limburgse infrastructuur op het Trans-Europese Transportnetwerk (Ten-T) kenbaar te maken.

Samenwerking

In het grensoverschrijdende mobiliteitsoverleg van Zuidoost Nederland met Noordrijn Westfalen is de Werkagenda 2019 in uitvoering. Het platform heeft brieven gestuurd aan de Nederlandse en Duitse staatssecretarissen voor spoorvervoer om er op aan te dringen de internationale en grensoverschrijdende spoorverbindingen volwaardig op te nemen in de nationale spoorvisies Toekomstbeeld OV 2040 en Deutschlandtakt 2030, en deze nationale visies op dit punt ook onderling goed op elkaar af te stemmen. Het platform heeft op de Grenslandconferentie 2020 een presentatie verzorgd over de vorderingen die worden gemaakt m.b.t. grensoverschrijdende OV-ticketing en Mobility as a Service (MaaS).

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	3.2.1. Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Verkeers- en vervoersmanagement De basis op orde Vanuit de gedachte basis op orde werken we samen met onze regionale partners aan een	Gerealiseerd. De samenwerking met onze regionale partners hebben we versterkt.	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>goede doorstroming op ons vervoersnetwerk. Dit doen we via continue processen, zoals de afstemming van wegwerkzaamheden en evenementen.</p> <p>Gebiedsgerichte aanpak In gebieden met een cumulatie van activiteiten die van invloed zijn op de bereikbaarheid werken we in programma's samen met partners aan een gebiedsgerichte aanpak ten behoeve van de bereikbaarheidsopgave.</p> <p>Innovatie Belangrijk onderdeel van het werkveld is de adaptatie van nieuwe technologische ontwikkelingen. Hiertoe bouwen we de benodigde kennis en ons netwerk op. Op basis hiervan zoeken we actief naar mogelijkheden voor toepassing van innovaties in onze projecten en programma's. Rol Provincie: <i>procesmanager, bevoegd gezag, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Binnen het SmartwayZ.NL programma zijn we gebiedsgericht gaan werken en hebben we in de Programmaraad van 11 maart 2020 het "Uitvoeringsplan Krachtenbundeling Smart Mobility Zuid-Nederland 2020-2023" vastgesteld. Vervolgens hebben we in de Programmaraad van 24 september 2020 de gebiedsgerichte realisatie Noord-Limburg als eerste gebied vastgesteld.</p> <p>In Midden- en Zuid-Limburg werken we al een aantal jaar succesvol samen binnen Roermond Bereikbaar en Zuid-Limburg Bereikbaar.</p> <p>De Limburgers zullen merken dat er nauwer met werkgevers wordt samengewerkt om de mobiliteit van werknemers slimmer te organiseren. Dit zorgt voor minder uitstoot van broeikasgassen en minder verkeer.</p> <p>Daarnaast hebben ze kunnen ervaren dat er nieuwe concepten worden uitgetoetst, zoals de eerste elektrische step van Nederland (Citysteps) die afgelopen zomer in Roermond werd geïntroduceerd.</p>	
<p>2. Weginfrastructuur Wij dragen inhoudelijk bij aan diverse door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) geïnitieerde rijksprojecten voor autosnelwegen, zoals de A2 en de A67. Rol Provincie: <i>procesmanager, bevoegd gezag, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> A73 Zaarderheiken – parallelbaan. Het ontwerp Tracébesluit is gepubliceerd en er is een nieuwe raming opgesteld. Hieruit blijkt een dekkingstekort en dient de bestuursovereenkomst Rijk-Provincie te worden herzien. A2 Verbreding Kerensheide – Het Vonderen (incl. dwarsverbindingen) Er wordt gewacht op een uitspraak Raad van State inzake de dwarsverbindingen. 	1,2,3
<p>3. Samenwerking en internationalisering In het Bestuurlijk Overleg over het MIRT (BO-MIRT) blijven we richting het Rijk lobbyen voor Limburgse projecten. Daarnaast beslissen we gezamenlijk in dit overleg over te nemen stappen in gezamenlijke projecten en</p>	<p>Gerealiseerd. In het BO MIRT en BO Goederencorridors 2020 zijn diverse afspraken gemaakt over voor Limburg belangrijke (infrastructuur)projecten. PS zijn hierover geïnformeerd via een mededeling</p>	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>programma's. Verder werken we samen in IPO-verband aan gemeenschappelijke thema's en onderwerpen. We zetten het grensoverschrijdend mobiliteitsoverleg met Duitsland/ Nordrhein-Westfalen (NRW) en met België voort. We gaan ook door met de thematische samenwerking in de Euregio via participatie in de reguliere overleggen. We werken met onze partners samen in een vernieuwde governance-structuur op basis van het Mobiliteitsplan Limburg "Slim op weg naar morgen" via een gezamenlijke strategische agenda. Waar mogelijk verwerven we EU-fondsen voor Limburgse mobiliteitsprojecten en –programma's.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, bevoegd gezag, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>portefeuillehouder (GS 2020-48301). Met deze MIRT-projecten wordt de bereikbaarheid van Limburg met allerlei vervoerswijzen (auto, fiets, OV, scheepvaart, etc.) verbeterd voor burgers en bedrijven.</p> <p>Belangrijk extra onderwerp in IPO-verband in 2020 was de gevolgen van de coronacrisis voor het OV.</p> <p>De grensoverschrijdende samenwerking met Noordrijn-Westfalen verloopt via het Mobility platform NL-NRW. De gezamenlijke werkagenda (2019) is nu volop in uitvoering. De samenwerking in de euregio concentreert zich op de afstemming van het grensoverschrijdende OV (o.a. over dienstregelingen, tarieven en tickets (w.o. e-ticketing) en gezamenlijke promoties) en de Limburgse pilot Mobility as a Service (MaaS). Via dit grensoverschrijdend overleg dragen we direct en indirect bij aan betere verbindingen over de grens (vooral OV). De samenwerking met de gemeentelijke partners verloopt via het Mobiliteitsberaad. Verschillende onderwerpen uit de strategische agenda zijn in 2020 besproken. Er is overeenstemming bereikt over de prioriteiten, aanpak en het proces. In 2020 is voor 3 Limburgse havens ter verbetering van het Trans-Europese Transportnetwerk (TEN-T) op de verbinding Antwerpen-Luik-Venlo-Nijmegen-Rotterdam door de EU ruim € 10 mln. beschikbaar gesteld (Connecting Europe Facility (CEF). In een gezamenlijke aanvraag (Limburg, Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland) is voor de aanleg van in totaal 1.600 vrachtwagenparkeerplaatsen € 3 mln. voor Limburg toegezegd. Meer vervoer over water betekent dat er minder vrachtwagens over de weg rijden. Meer en betere vrachtwagenparkeerplaatsen leiden</p>	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	tot minder diefstallen en betere rustomstandigheden voor chauffeurs.	
<p>4. Mobiliteitsplan/-aanpak</p> <p>Op 23 februari 2018 hebben Provinciale Staten het Mobiliteitsplan Limburg “Slim op weg naar morgen” vastgesteld. De nieuwe manier van werken, onze Mobiliteitsaanpak, is flexibel en toekomstgericht en beweegt mee met technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Kenmerkend van deze nieuwe manier van werken zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opgavegericht werken; 2) adaptief werken; 3) programmeren op basis van een balans tussen effectiviteit en efficiëntie. <p>In 2020 werken wij integraal, gebiedsgericht en samen met stakeholders aan mobiliteitsopgaven in een aantal gebiedsverkenningen. We bespreken deze aanpak in Regionale Mobiliteitsoverleggen (RMO's) en in het Mobiliteitsberaad Limburg.</p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>In 2020 is de Provincie samen met gemeenten en andere stakeholders gestart met 3 gebiedsverkenningen (Westelijke Mijnstreek, Weert-Eindhoven en Noord-Limburg). Deze zijn in de Regionale Mobiliteitsoverleggen en in het Mobiliteitsberaad, dat 2 keer bijeen gekomen is, besproken.</p> <p>De Limburgers zullen op termijn merken dat effectieve mobiliteitsmaatregelen worden genomen om de mobiliteitstransitie gestalte te geven en om de provinciale doelen doorstroming, veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid te bereiken.</p>	1,2,3
<p>5. Slimme mobiliteit, mobiliteitsdata en monitoring</p> <p>Beleidskader Slim, Veilig en Duurzaam</p> <p>Vanuit de Heroverweging Mobiliteitsopgaven en –ambities (PS 14-2-2020), en om beter aan te sluiten bij de ontwikkelingen op het gebied van slimme mobiliteit, wordt een beleidskader ontwikkeld dat na vaststelling in PS, in combinatie met de versnellingsagenda van een aantal mobiliteits- en infrastructuur opgaven (aansluitend aan zomerreces 2020) zal worden uitgevoerd.</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager, subsidient, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het uitvoeringskader “Slim, Veilig en Duurzaam” hebben wij op 25 augustus vastgesteld en is op 4 september ter informatie naar PS gestuurd.</p> <p>De Limburgers merken hierdoor dat er nieuwe mobiliteitsoplossingen beschikbaar gaan komen, bijvoorbeeld Mobiliteit als een dienst (Mobility as a service – MaaS) en deelmobiliteit.</p>	1,2,3
<p>6. Mobiliteitsdata</p> <p>In het BO MIRT van november 2019 zijn afspraken gemaakt over het investeren in de richting van een mobiliteitsplatform en –organisatie in Limburg, in nauwe samenwerking met Noord-Brabant. Er is begin 2020 een Regionale Datateam Limburg opgericht (Provincie Limburg, gemeenten, mogelijk ook Rijkswaterstaat). Zij maken</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het implementatieplan “Digitalisering Mobiliteit” hebben wij op 19 mei vastgesteld. Dit hebben we vervolgens voorgelegd aan het Ministerie en het is door hen goedgekeurd. Het plan heeft als basis gediend voor de BO MIRT bijdrage van het Rijk voor dit onderdeel.</p>	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>in het voorjaar van 2020 een implementatieplan, waarin de Limburgse aanpak tot en met 2023 wordt vastgelegd. Dit wordt in mei 2020 ter besluitvorming voorgelegd aan het Ministerie, waarna met de uitvoering begonnen worden.</p> <p>Rol Provincie: <i>procesplanner, financier, partner</i></p>	<p>De Limburgers zullen hierdoor merken dat ze betere adviezen van hun navigatiesysteem krijgen en dat werkzaamheden bij verschillende wegbeheerders niet meer conflicteren, met als gevolg minder overlast en vertraging.</p>	
<p>7. Verkeersmeetnet en verkeersmodellen</p> <p>In 2020 wordt specifiek aandacht besteed aan de doorontwikkeling van het verkeersmeetnet en van de verkeersmodellen.</p> <p>Bij de doorontwikkeling verkeersmeetnet gaat het om drie onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tellingen gemotoriseerd wegverkeer (permanent en periodiek op vaste locaties). Enkele gemeenten hebben belangstelling getoond om hierin mee te doen (uiterlijk 1 januari 2021 operationeel); ▪ Tellingen fiets (permanent en periodiek op vaste locaties, uiterlijk 1 januari 2021 operationeel); ▪ Tellingen om specifieke voertuigcategorieën of eigenschappen van voertuigen vast te leggen (bijvoorbeeld het vervoer van gevaarlijke stoffen). <p>De doorontwikkeling verkeersmodellen vindt eveneens plaats in samenspraak met de gemeenten. We koersen in 2020 op een centrale aanbesteding (onder coördinatie van de Provincie), en het opwaarderen van de regiomodellen naar meer functionaliteiten (met name multimodaal).</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager, financier, partner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>Het verkeersmeetnet bestaat uit drie onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Het verkeersmeetnet voor gemotoriseerd wegverkeer hebben we in 2020 in samenwerking met Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW) aanbesteed. De gegevenslevering was eind 2020 grotendeels operationeel. Enkele punten worden nog in eerste kwartaal 2021 operationeel i.v.m. complicaties in de uitvoering of afstemming met lopende projecten. 2) Het fietsmeetnet hebben we in 2020 aanbesteed in samenwerking met NDW. Eind 2020 was circa 2/3 van de permanente fietstelpunten operationeel. De resterende permanente telpunten worden in het eerste kwartaal 2021 operationeel. Voornaamste reden was vertraging in toestemming/vergunning bij gemeenten. De periodieke tellingen zijn in november gestart. Dit is eerder dan gepland. 3) De aanbesteding voor de tellingen met onderscheid naar eigenschappen van voertuigen moet nog worden uitgevoerd. De voorbereiding met NDW loopt, maar duurt langer omdat deze inwinning relatief nieuw is en we dit samen met enkele andere provincies willen oppakken. De aanbesteding en uitvoering willen we in 2021 realiseren. 	1

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	De Europese aanbesteding voor de doorontwikkeling verkeersmodellen hebben we afgerond en gegund. Dit is een gezamenlijk project van de Provincie en Limburgse regio's/gemeenten met een 50/50 kostenverdeling. De gemeenten en de Provincie krijgen hiermee dezelfde basis aan verkeersgegevens. De verkeersmodellen worden multimodaal (d.w.z. met alle vervoermiddelen wordt rekening gehouden) en breder inzetbaar voor toepassingen. De realisatie loopt in 2021, waardoor de modellen vanaf 2022 kunnen worden toegepast.	

Product	3.2.2. Fiets
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Het (verder) realiseren van een Euregionaal en bovenregionaal Limburgs utilitair fietsroutenetwerk tussen de grote steden, liefst via snelfietsroutes. Rol Provincie: <i>subsidiënt en financier</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Op 14 februari 2020 zijn door Provinciale Staten 14 fietsprojecten vastgesteld die moeten leiden tot het (verder) realiseren van een Euregionaal en bovenregionaal Limburgs utilitair fietsroutenetwerk tussen de grote steden, liefst via snelfietsroutes. Op 8 december 2020 zijn hier door GS nog 7 projecten aan toegevoegd voor de regio Noord- en Midden Limburg. In 2020 zijn voor 5 projecten (van totaal 21 projecten) de subsidiebeschikkingen opgesteld en voor het project N270 Venray is het projectbudget opgehoogd ten behoeve van de fietsverbinding. Eén project (aanleg veilige oversteeklocatie) is gerealiseerd in 2020.</p>	1,2,3
<p>2. Het (beter) bereikbaar maken van regio's, de campussen, de economische toplocaties en de in de Euregio gelegen universiteiten, waarbij eveneens ingezet wordt op ketenmobiliteit (bijvoorbeeld OV-fietsparkeren,</p>	<p>Deels gerealiseerd. Voor gemeente Weert is een rijkssubsidie ontvangen om 300 extra fietsparkeerplaatsen bij het station te realiseren.</p>	1,2,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
leenfietsen, goede fietsparkeervoorzieningen en OV-overstappunten voor zowel bus en trein). Rol Provincie: <i>subsidiënt en financier</i>		
3. Meer mensen op de fiets door gedragsbeïnvloeding en fietsstimulering. Voor de zomer van 2020 wordt een uitvoeringskader voorgelegd aan PS. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, financier, partner</i>	Gerealiseerd. Het uitvoeringskader gedragsbeïnvloeding is op 14 juli 2020 door Gedeputeerde Staten vastgesteld en vervolgens ter informatie aan Provinciale Staten toegestuurd.	1,2,3
4. Opstellen van een monitoringstool voor fiets dat inzicht moet geven in het gebruik van fietsroutes. Rol Provincie: <i>procesmanager, financier</i>	Deels gerealiseerd. Het fietsmeetnet hebben we in 2020 aanbesteed in samenwerking met NDW. Eind 2020 was circa 2/3 van de permanente fietstelpunten operationeel. De resterende permanente telpunten worden in het eerste kwartaal 2021 operationeel. Voornaamste reden voor vertraging was vertraging in toestemming/vergunning bij gemeenten. De periodieke tellingen zijn in november 2020 gestart. Dit is eerder dan gepland.	1,2,3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Aantal fietsroutes aangelegd of veiliger gemaakt.	0	0	11	2023
1	Aantal kilometers fietsroutes aangelegd of veiliger gemaakt.	0	0	16	2020
1	Aantal oversteeksituaties veiliger gemaakt.	0	1	2	2021
2	Uitbreiding fietsparkeren (+300 fietsparkeerplaatsen) bij station van Weert.	0	0	300	2021

Toelichting prestatie-indicatoren

De fietser in Limburg wordt hiermee beter gefaciliteerd. Fietsen wordt veiliger en aantrekkelijker. Behoort bij prestatie indicatoren 1 en 2.

De aanleg van fietspaden kent, net als andere (provinciale) infrastructurele projecten, een lange doorlooptijd. Waar mogelijk worden gemeenten ondersteund om de totstandkoming zoveel als mogelijk te bespoedigen.

Het project veilige oversteeksituatie "Schaafsebosweg" in Gennepe is in 2020 gerealiseerd.

Product	3.2.3. Verkeersveiligheid
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Infrastructuur en techniek</p> <p>Landelijk worden de ontwikkelingen rondom Duurzaam Veilig gevolgd en daar waar wenselijk en mogelijk beïnvloed. Tevens worden de principes van Duurzaam Veilig in de realisatie en reconstructies van Provinciale wegen zoveel mogelijk toegepast.</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd. Bij de realisatie en reconstructies worden de principes van Duurzaam Veilig zoveel mogelijk toegepast. Tevens worden in IPO-verband de ontwikkelingen actief gevolgd.</p>	2
<p>2. Educatie en bewustwording</p> <p>Het huidige educatiebeleid voor het basis- en voortgezet onderwijs wordt voortgezet en doorontwikkeld voor de komende periode (2021-2025). Hierbij wordt ook ingespeeld op uitvoering van toezegging 8490 van gedeputeerde Brugman inzake Traffic Informers (GS 7-4-2020) en op uitvoering van motie 2526 (2^e gewijzigde Motie 2526, Baneke, PS 13-12-2019) inzake regionale gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid. Ten slotte verzorgen wij het ontwikkelen en (laten) uitvoeren van de campagnekalender.</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Naast het uitvoeren van het educatiebeleid hebben wij op 7 juli 2020 en op 27 oktober 2020 de integrale aanpak voor verkeerseducatie voor basis- en voortgezet onderwijs vastgesteld.</p> <p>Toezegging 8490 inzake Traffic Informers is uitgevoerd en wij hebben de projectleiding een incidentele projectsubsidie toe laten komen.</p> <p>Motie 2526 hebben wij door middel van subsidieverleningen onder het bestedingsdoel gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid uitgevoerd.</p> <p>De volgende campagnes hebben wij (laten) uitvoeren waarbij de MONO twee keer: CarnavalsBOB, MONO, snelheid, fietsverlichting, WinterBOB. Verschillende bijbehorende campagneactiviteiten en communicatie zijn, in verband met de uitbraak van COVID-19 en de daaraan gekoppelde sluitingen van het onderwijs en horeca minder groot geweest als voorzien.</p>	2
<p>3. Handhaving</p> <p>Overleg en afstemming in de Stuurgroep Verkeer (voormalig verkeershandhavingsteam Limburg) met betrekking tot handhavingsplan 2021 van het Openbaar Ministerie en Politie.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner</i></p>	<p>Gerealiseerd via directe overleggen met de Politie.</p>	2
<p>4. Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Limburg</p> <p>Samen met de RMO's, gemeenten, Politie en Openbaar Ministerie het</p>	<p>Niet gerealiseerd.</p> <p>In het Landelijke BO-verkeersveiligheid, waaraan IPO namens alle Provincies deelneemt, is samen met de Minister</p>	2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>uitvoeringsprogramma opstellen. Dit als provinciale uitwerking van het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV, Ministerie van I&W 5-12-2018). Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>besloten de termijn voor het opleveren van de uitvoeringsprogramma's van alle Provincies op te rekken tot eind 2021. Resultaat doorschuiven naar 2021.</p>	
<p>5. Governance Vernieuwen van de governance verkeersveiligheid en de samenwerking in het ROVL. Hierbij wordt de nieuwe governance rondom de Mobiliteitsaanpak en de governance rondom verkeersveiligheid vanuit het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 als uitgangspunt genomen, zodat het er een onderdeel van uitmaakt. In 2020 wordt een nieuw afsprakenkader over het functioneren van de stuurgroep ROVL en van de Stuurgroep Verkeer vastgesteld. Rol Provincie: <i>procesmanager en partner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Op ambtelijk niveau is met het uitwerken van resultaat 2 en 4 een intensievere vorm van samenwerking gerealiseerd wat de basis vormt voor de nieuwe governance. De verdere uitwerking daarvan is vertraagd, doordat dit mede afhankelijk is van resultaat 4 (doorgeschoven naar 2021).</p>	2
<p>6. BO-MIRT Conform afspraak in het BO-MIRT maken wij met Zuid-Limburg Bereikbaar afspraken over het uitvoeren van de MONO Zakelijk campagne via de werkgeversaanpak. Tevens verkent Zuid-Limburg Bereikbaar waar nog meer kansen liggen om de verkeersveiligheid te verbeteren voor werkgevers. Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Er zijn geen afspraken gemaakt, maar Zuid-Limburg heeft wel gecommuniceerd over MONO zakelijk. De verkenning is uitgevoerd.</p>	2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
2	Aantal basisscholen met verkeersveiligheidsconvenant (%).	83%	83 %	83%	2020
2	Aantal basisscholen met een Limburgs verkeersveiligheidslabel (LVL) (%).	77%	81 %	80%	2020
2	Aantal scholen voortgezet onderwijs met verkeersveiligheidsconvenant (o.a. lesprogramma Totally traffic) (%).	82%	82 %	82%	2020

Product	3.2.4. Logistieke netwerken
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. MIRT-Programma Goederenvervoercorridors In BO MIRT Goederenvervoercorridors zijn afspraken gemaakt over de inzet en beoogde resultaten. Het betreft de volgende zaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Innovatie; uitrollen digitale tool over corridor in Limburg; ▪ Europese cofinanciering van projecten in Limburg; ▪ Sturingsafspraken knooppunten: afstemming ruimtelijk economisch beleid met overige Provincies; ▪ Afspraken over vervoer afvalstromen over water; ▪ Knooppunt Venlo: afspraken over maatregelenpakket; ▪ Knooppunt Sittard-Geleen/Stein: afspraken over maatregelenpakket; ▪ Uitbreiding (aantal) beveiligde vrachtwagen parkeerplaatsen in Limburg; ▪ Clean Energy Hubs (locaties voor het beroepsgoederenvervoer (vrachtwagen, scheepvaart) waar schone brandstoffen kunnen worden getankt): mede opstellen landelijke aanpak voor lokaal of regionaal afwegen waar en waarom een Clean Energy Hub toelaten of stimuleren. Op termijn: afspraken over realisatie 2 clean energy hubs; ▪ Robuuste vaarwegen: afspraken met Rijk over extra maatregelen/onderhoud vaarwegen. 	<p>Gerealiseerd.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Digitale tools BLIS (Binnenvaart Ligplaatsen Informatie Systeem) in Limburg uitgerold; 2. Europese (CEF-) cofinanciering voor havens Heijen, Venlo en Lanaken en vrachtwagenparkeerplaatsen Noord- en Zuid-Limburg verkregen; 3. Rapportage (Adviesbureau STEC-groep) m.b.t. instrumenten voor sturingsafspraken knooppunten samen met andere Provincies opgesteld; 4. Onderzoek naar businesscase vervoer afvalstromen over water afgerond; 5. Voor spoorknooppunt Venlo in BO MIRT afspraken gemaakt over aanpak en financiering; 6. Voor knooppunt Sittard-Geleen/Stein met corridorpartners afspraak gemaakt om buisleidingen voor Groeifonds voor te dragen; 7. Financiering uitbreiding vrachtwagenparkeerplaats James Cookweg georganiseerd, Europese financiering locaties Noord- en Zuid-Limburg verkregen; 8. Landelijke aanpak voor afwegen locaties Clean Energy Hubs vastgesteld; 	1,3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
Rol Provincie: <i>partner</i>	9. Met Rijk in BO MIRT afspraken gemaakt over Rijksmiddelen voor inlopen achterstallig onderhoud vaarwegen en voordragen sluizen Grave en Weurt voor Groiefonds.	
<p>2. Met betrekking tot samenwerking binnenhavens, Blueports Limburg (portefeuillehouder: van den Akker):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Afspraken over meerjarige samenwerking ook na 2021; ▪ Samenwerkingsagenda voor: digitalisering- modal shift-duurzaamheid-economie-grensoverschrijdende samenwerking/lobby; ▪ Uitbreiding samenwerking met binnenhavens Noord-Brabant, Gelderland, België; ▪ Organisatie congres van de Nederlandse Vereniging van Binnenhavens in Venray; ▪ Samenwerking Inzetten op EU-subsidie (CEF). <p>Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>Meerjarige afspraken zijn besproken in het BO Blueports en dit zal in 2021 zijn beslag krijgen.</p> <p>De samenwerkingsagenda voor enkele thema's is opgesteld.</p> <p>Met drie binnenhavens in Noord-Brabant, twee in Gelderland en zes in België wordt samengewerkt en enkele andere binnenhavens hebben aangegeven ook lid te willen worden.</p> <p>Het congres van de Nederlandse Vereniging van Binnenhavens is georganiseerd en heeft digitaal plaatsgevonden. In 2022 komt de NVB terug in Limburg voor een fysiek congres.</p> <p>Er is voor drie Limburgse binnenhavens EU-subsidie verkregen.</p>	1,3
<p>3. Met betrekking tot EGTC Rhine-Alpine Corridor</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lobby om Limburgse infra op het TEN-T Core-network te krijgen; ▪ Modal Shift Study. <p>Rol Provincie: <i>partner, financierder</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Wij hebben diverse lobbygesprekken gevoerd met het Ministerie van I&W, de Europese Commissie en enkele Europarlementariërs om onze prioriteiten m.b.t. Limburgse infrastructuur op het TEN-T Core Network kenbaar te maken.</p> <p>De Modal Shift Study is in 2020 afgerond.</p>	1,3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Europese cofinanciering van projecten in Limburg.	0	2	3	2022
1	Uitbreiding (Aantal) beveiligde vrachtwagen parkeerplaatsen in Limburg.	2	2	4	2023
1	Aantal Clean Energy Hubs in Limburg.	0	0	2	2023
2	Aantal leden Blueports Limburg.	12	12	16	2022

Product	3.2.5. Onderhoud, beheer en rehabilitaties Provinciale wegen
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Beheer en onderhoud</p> <p>Het onderhouden en beheren van provinciale wegen vindt plaats conform de op 14 februari 2020 door Provinciale Staten vastgestelde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen Provincie Limburg 2020. De Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen Provincie Limburg 2020 vervangt de eerdere nota uit 2011. Hiermee is het beheren, en onderhouden geïntensiveerd en zijn er meer middelen hiervoor vrijgemaakt.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is het duurzaam beheer en onderhoud van provinciale wegen uitgevoerd. Het resultaat is een veilig en effectief (wegen)areaal door een adequate instandhouding van het (wegen)areaal conform de door Provinciale Staten vastgestelde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen Provincie Limburg 2020 (PS 14 februari 2020).</p>	1,2,3
<p>2. Rehabilitatie</p> <p>Het rehabiliteren van provinciale wegen vindt plaats conform de op 14 februari 2020 door Provinciale Staten vastgestelde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen Provincie Limburg 2020. De Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen Provincie Limburg 2020 vervangt de eerdere nota uit 2011. Hiermee is het beheren, en onderhouden geïntensiveerd en zijn er meer middelen hiervoor vrijgemaakt.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Een specificatie van de investeringen en rehabilitaties in 2020 is opgenomen in de Verplichte Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (tabel 3.4).</p>	1,2,3
<p>3. Reconstructie</p> <p>Reconstructies gericht op een verbetering van het bestaande (wegen)areaal. Dit draagt bij aan een vlotte, betrouwbare en verkeersveilige afwikkeling van het verkeer.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>Nieuwe wet- en regelgeving, met name de stikstofproblematiek, zorgen in een aantal opgaven voor enige vertraging. Zie Integraal Programma Mobiliteitsopgaven Limburg (IPML) dat op 9 februari 2021 ter informatie is aangeboden aan PS.</p>	1,2,3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Huidige waarde	Streef waarde	Jaar
1	Beheren conform kwaliteitsniveau	1	1	2020
2	Rehabilitatie/reconstructie: uitvoering conform planning 2020	1	1	2020

Product	3.2.6. Project Buitenring Parkstad Limburg
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Wegaanleg: realisering van de weginfrastructuur, inclusief de ontsluitingen met het onderliggend wegennet (OWN). Rol Provincie: <i>opdrachtgever</i>	Gerealiseerd Twee rotondes op het provinciale wegennet in de gemeente Beekdaelen zijn gerealiseerd.	1,2,3
2. Voorbereiding overdracht: de voorbereiding van de overdracht aan de wegbeheerder(s) van het beheer en onderhoud van wegvakken die na realisering niet (meer) behoren tot het regionaal verbindend wegennet (RVWN). Zie hiervoor product 3.2.5. Rol Provincie: <i>initiatiefnemer, partner</i>	Gerealiseerd De over te dragen wegvakken zijn opgenomen in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen Provincie Limburg 2020 (PS 14 februari 2020).	1,2,3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde* 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Oplevering twee rotondes binnen 'aansluiting Nuth' (wegvak 1a).	0	1	1	2020
1	Aantal deelopleveringen onderliggend wegennet (OWN).	20	22	22	2020
2	Overdracht beheer en onderhoud naar RWS en Beekdaelen.	0	1	1	2020

*Peildatum huidige waarde: 1 juli 2019

Product	3.2.7. Project N280-West
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Wegaanleg wegvak Leudal: realisering van de weginfrastructuur, inclusief de ontsluitingen met het onderliggend wegennet (OWN) en inclusief eventueel vast te stellen scopewijziging Kelperbrug (motie 743). Eind 2019 vindt een integrale heroverweging plaats van de mobiliteitsopgaven waar de Provincie Limburg zich in de komende jaren mee gaat bezighouden. Dit kan gevolgen hebben voor dit resultaat, eventuele bijbehorende indicatoren en eventuele financiële middelen.</p> <p>Rol Provincie: <i>opdrachtgever</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De gevolgen van de stikstofproblematiek worden onderzocht en leiden mogelijk tot aanpassing van de scope. Er zijn onderzoekskosten gemaakt en de planning is gewijzigd door dit aanvullende onderzoek.</p> <p>In Q1 2021 wordt de geactualiseerde realisatieovereenkomst met de gemeente Leudal ondertekend. (In maart 2018 was er al een overeenkomst met de gemeente Leudal afgesloten, echter als gevolg van nieuwe financiële afspraken met de gemeente Leudal is de realisatieovereenkomst geactualiseerd).</p> <p>Daarnaast wordt de realisatieovereenkomst met Rijkswaterstaat, voor de vervanging van de Kelperbrug, ondertekend.</p>	1, 2, 3
<p>2. Wegaanleg wegvak Roermond: realisering van de weginfrastructuur, inclusief de ontsluitingen met het onderliggend wegennet (OWN).</p> <p>Rol Provincie: <i>opdrachtgever</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De nieuwe infrastructuur, inclusief ontsluitingen op het onderliggend wegennet zijn in november 2020 volledig in gebruik genomen.</p>	1, 2, 3
<p>3. Voorbereiding overdracht: de voorbereiding van de overdracht aan de wegbeheerder(s) van het beheer en onderhoud van wegvakken die na realisering niet (meer) behoren tot het regionaal verbindend wegennet (RVWN). Zie hiervoor product 3.2.5.</p> <p>Rol Provincie: <i>initiatiefnemer, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Voorbereiding overdracht loopt conform planning.</p>	1, 2, 3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Vaststelling Provinciaal Inpassingsplan (PIP).	0	0	1	2021
1	Aanbesteding afgerond.	0	0	1	2023
1	Oplevering.	0	0	1	2025

Product	3.2.8. Project N266
Portefeuillehouder	Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Keuze van een voorkeursalternatief op basis van een afwegingsnotitie waarin het onderzochte Nieuwe alternatief conform Mobiliteitsplan op een vergelijkbare manier wordt uitgewerkt als het Randweg alternatief. In de afwegingsnotitie worden beide alternatieven met elkaar vergeleken waarbij o.a. wordt gekeken naar de maatschappelijke kosten en baten van de alternatieven.</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Op 29 juni hebben PS ingestemd met het Nieuwe Alternatief als voorkeursalternatief, ingestemd met de scope en financiële verdeling en de wijziging van de projectnaam van “Randweg Nederweert” naar “N266 – N275 Nederweert”.</p> <p>Vervolgens is gestart met het onderzoeken van de haalbaarheid van het voorkeursalternatief.</p> <p>Wegens verminderde politieke relevantie is dit niet meer als apart product (3.2.8) opgenomen in de begroting 2021, maar als onderdeel van 3.2.5 Onderhoud, beheer en rehabilitaties Provinciale wegen.</p>	1, 2, 3

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 3.2 Bereikbaarheid en mobiliteit	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.2.1. Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen	2.073	2.486	4.559	2.136	2.422	V
3.2.2. Fiets	0	4.269	4.269	2.267	2.002	V
3.2.3. Verkeersveiligheid	970	15	985	1.087	-102	N
3.2.4. Logistieke netwerken	1.654	642	2.296	-469	2.765	V
3.2.5. Onderhoud, beheer en rehabilitaties Provinciale wegen	16.136	1.460	17.595	21.325	-3.729	N
	20.832	8.871	29.704	26.345	3.358	V
<i>Personele lasten</i>	7.780	0	7.780	7.569	211	
<i>Kapitaallasten</i>	22.923	-9.516	13.407	13.447	-40	
Totaal lasten	51.536	-645	50.891	47.361	3.529	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.2.1. Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen	1.818	-1.818	0	-1.379	1.379	N
3.2.2. Fiets	0	1.074	1.074	-275	1.349	N
3.2.3. Verkeersveiligheid	0	0	0	-15	15	N
3.2.4. Logistieke netwerken	0	0	0	-1.116	1.116	N
3.2.5. Onderhoud, beheer en rehabilitaties Provinciale wegen	489	0	489	651	-162	V
Totaal baten	2.307	-744	1.563	-2.134	3.696	N
Totaal saldo van baten en lasten	-49.229	-99	-49.328	-49.495	167	N
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	1.818	4.231	6.049	6.049	0	
Risicoreserve Bereikbaarheidsmiddelen	0	7.440	7.440	7.620	-180	
Bestemmingsreserve realisatie N280	0	9.500	9.500	9.900	-400	
Reserve gladheidsbestrijding	0	0	0	142	-142	
Totaal toevoegingen	1.818	21.172	22.990	23.711	-721	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Bestemmingsreserve overdracht Napoleonsweg	1.965	0	1.965	1.965	0	
Bestemmingsreserve realisatie N280	2.092	-1.010	1.082	1.254	-172	
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	7.476	16.987	24.463	21.254	3.209	
Bruteringreserve VDL Nedcar	0	10	10	18	-8	
Reserve realisatie N266	0	4.099	4.099	4.099	0	
Risicoreserve Bereikbaarheidsmiddelen	0	0	0	4.302	-4.302	
Totaal onttrekkingen	11.533	20.086	31.619	32.892	-1.273	
Saldo mutatie reserves	9.715	-1.085	8.629	9.181	-552	
Resultaat	-39.514	-1.184	-40.698	-40.314	-385	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.2. Bereikbaarheid en mobiliteit resteert een voordelig resultaat van € 0,38 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 0,17 mln. nadeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 3,53 mln. lagere lasten en € 3,70 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

3.2.1. Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 2,42 mln. lager dan begroot. Dat wordt veroorzaakt door:

- voordelige afrekeningen van subsidies uit voorgaande jaren (€ 1,54 mln.);
- BO MIRT (€ 0,20 mln.). Het betreft afspraken waarvan de realisatie over meerdere jaren plaatsvindt. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021;

- Doorontwikkeling Verkeersmeetnet (€ 0,18 mln.). Zoals ook aangegeven onder de beoogde resultaten hiervoor, vindt verdere uitvoering plaats in 2021. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021;
- Procesmiddelen Vrachtwagenparkeren en Gebiedsverkenningen (€ 0,15 mln.). Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021;
- Nationale Agenda Laadinfrastructuur (€ 0,30 mln.). Het inrichten van de infrastructuur duurt langer dan voorzien. Voorgesteld wordt de middelen over te boeken naar 2021;
- Procesmiddelen Mobiliteit (€ 0,05 mln.).

Ten opzichte van de begroting zijn de baten € 1,38 mln. lager dan begroot. Dat wordt veroorzaakt door nadelige afrekeningen van subsidies uit voorgaande jaren. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden.

3.2.2. Fiets

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 2,0 mln. lager dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een Rijksbijdrage voor de Snelfietsroute Maastricht-Sittard (€ 1,08 mln.). Daarnaast heeft de uitvoering van projecten uit het Beleidskader Fiets vertraging opgelopen (€ 0,65 mln.). Voorgesteld wordt dit bedrag over te boeken naar 2021. Een bedrag van € 0,27 mln. heeft betrekking op voordelige afrekeningen van subsidies uit voorgaande jaren.

Ten opzichte van de begroting zijn de baten € 1,35 mln. lager dan geraamd. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door het project Snelfietsroute Maastricht-Sittard (€ 1,08 mln.).

Daarnaast betreft het voordelige afrekeningen (€ 0,27 mln.), waarmee in de begroting geen rekening is gehouden.

3.2.3. Verkeersveiligheid

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 0,1 mln. hoger dan begroot. In 2020 hebben GS ingestemd met het vernieuwde verkeerseducatiebeleid. Hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld door Provincie en gemeenten en overgeboekt naar 2021. In de Reserve Bereikbaarheidsmiddelen is rekening gehouden met de uitgaven binnen dit product. Dit betreft een financieel-technische aanpassing, zonder consequenties voor het resultaat.

3.2.4. Logistiek

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 2,76 mln. lager dan begroot. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- het vervallen van de Zuidelijke Spoor aansluiting Chemelot (€ 1,13 mln.);
- de wijziging in de dekking van de kosten voor de Truckparking Venlo (€ 1,50 mln.). Deze kosten worden gedekt door Ontwikkelbedrijf Greenport;
- BO MIRT (€ 0,12 mln.); realisatie vindt plaats in 2021. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021;
- Blueport Limburg (€ 0,01 mln.); de procesmiddelen zijn beschikbaar gesteld voor de havensamenwerking voor de periode tot en met 2021 en moeten behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021.

3.2.5. Onderhoud, beheer en rehabilitaties provinciale wegen

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 3,73 mln. hoger dan begroot. Op grond van het besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de middelen voor de overdracht van provinciale wegen in de exploitatie verantwoord (€ 3,90 mln.). Hiermee is in de primitieve begroting geen

rekening gehouden. Zie bijgevoegd kredietbesluit (bijlage 7). Dit bedrag wordt gedekt uit de Bereikbaarheidsmiddelen en heeft geen consequenties voor het resultaat. Daarnaast zijn door de zachte winter de kosten voor gladheidsbestrijding € 0,17 mln. lager dan begroot.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.2.1	Vorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen	2.800	-	3.140	408	869	965	-748	-1.834
3.2.2	Fiets	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2.3	Verkeersveiligheid	297	-	92	154	-	-	51	-
3.2.4	Logistieke netwerken	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2.5	Onderhoud, beheer en rehabilitaties provinciale wegen	215.064	42.802	44.602	12.955	16.015	4.506	157.508	22.282
3.2.6	Project Buitenring Parkstad Limburg	465.950	346.682	348.016	6.650	128.853	10.617	111.285	207.212
3.2.7	Project N280-West	137.795	12.295	40.071	20.557	9.203	5.744	77.168	-2.652
3.2.8	Project N266	5.827	-	-	36	-	-	5.791	-
		827.733	401.779	435.920	40.760	154.941	21.832	351.053	225.007

- 3.2.1. Grondverwerving A2, conform PS-besluit 6-11-2015.
- 3.2.3. De kredieten provinciale wegen en incidentele investeringen verkeersveiligheid zijn een cumulatie van de jaarlijks bij de begroting vastgestelde kredieten rondom de heroverweging
- 3.2.5 mobiliteit en het onderhoud van de infrastructurele werken (PS 14-2-2020).
- 3.2.6. BPL, conform PS-besluit 9-10-2015.
- 3.2.7. N280-West, conform PS-besluit 17-6-2016.
- 3.2.8. N266, conform PS besluit 6-11-2020.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Onderhoud kapitaalgoederen

Provinciale wegen, drie steunpunten

3.3. Wonen in Limburg

Als gevolg van demografische, maatschappelijke en macro-economische ontwikkelingen bereiken de Limburgse gemeenten binnen afzienbare tijd de top van het aantal huishoudens. Daarbinnen zien wij wel een groeiend aantal eenpersoonshuishoudens, een toenemende vergrijzing, ontgroening en verkleuring. Achter de berichten van tekorten op de woningmarkt, in met name de (sociale en middel dure) huursector voor starters, senioren en nieuwe Limburgers gaat een hele wereld schuil. Er is in Limburg geen groot overall tekort aan woningen. Desondanks is er behoefte aan woningen in specifieke segmenten. De liggende planvoorraad voorziet kwantitatief en kwalitatief in te veel en bovendien hele andere nieuwbouwplannen. Deze aspecten belemmeren op dit moment de doorstroming op de woningmarkt en hiervoor zullen openingen gevonden moeten worden.

Prettig wonen gaat verder dan een passende woning alleen. Een infrastructuur die past bij de levensfase, huishoudens- en werksituatie en de gewenste levensstijl, een gezonde en veilige woonomgeving, waar verloedering geen kans krijgt en een omgeving waar inwoners een eigen inbreng kunnen hebben, dragen bij aan het “woongeluk”. Naast de inwoners zijn daar diverse partijen bij betrokken. De Provincie kan partijen bij elkaar en tot samenwerking brengen.

De betaalbaarheid van wonen staat onder druk. Een grote groep inwoners ziet de kansen op de woningmarkt als gevolg van stijgende huur,- en koopprijzen en strengere hypotheekeisen afnemen. Investerings in de energetische en levensloopbestendige verduurzaming van de eigen woning concurreren met andere prioriteiten van de eigenwoningbezitter. Voor corporaties geldt dat het investeringsvolume afneemt als gevolg van prijsstijgingen in combinatie met ongunstig rijksbeleid (heffingen, toewijzingsbeleid).

Wat willen we bereiken?

Samen met onze partners willen we toewerken naar ‘een voortreffelijke woon- en leefomgeving, waar mensen zich prettig voelen. Een toekomstbestendige Limburgse woningmarkt biedt voldoende woningen van de juiste kwaliteit op de juiste plek en op het juiste moment beschikbaar en (financieel) bereikbaar’. Dat wil zeggen een woningmarkt die voldoende mogelijkheden biedt door doorstroom, die toekomstbestendig en betaalbaar is en flexibel kan inspelen op veranderende woonwensen en – behoeften.

Woningcorporaties, overheden, beleggers en particuliere eigenaren zijn zich bewust van hun belangrijke rol bij het gezond maken van de woningmarkt. Het bijdragen aan het mogelijk maken van vernieuwende initiatieven is belangrijk. Juist nu er zich nieuwe economische mogelijkheden aandienen, liggen er ook op de woningmarkt en voor de huisvesting van (tijdelijke en blijvende) nieuwkomers op de arbeidsmarkt meer dan ooit vragen om innovatieve en duurzame oplossingen. Daarbij zien wij dat onze rol zowel stimulerend als meesturend is, zowel via samenwerking met partners als via de inzet van financieel instrumentarium. Op die manier willen wij bereiken dat partijen vervolgens meer mogelijkheden (instrumenten en eigen kracht) inzetten om gezamenlijk de transitieopgave vorm te geven.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Bij het opstellen van kaders en het verruimen van mogelijkheden op de woningmarkt stellen we de inwoner en diens mogelijkheden centraal.

Criterium 2: Wij zoeken naar regionaal en/of lokaal maatwerk in de context van de Limburgse woningmarkt als de situatie ter plekke daarom vraagt.

Criterium 3: Wij acteren vanuit toegevoegde waarde. Als wij een rol pakken en instrumenten inzetten, dan zijn deze aanvullend aan die van onze partners.

Wat hebben we bereikt?

In de eerste helft van 2020 is verder gewerkt aan de uitvoering van de Agenda Limburgse Woningmarkt (ALW) 2016-2019 'Ieder zijn thuis'. De Startersregeling en de stimuleringsregeling Duurzaam Thuis dragen beide bij aan de transitie in de woningmarkt. Mede door provinciale inbreng hebben 359 starters hun eerste woning kunnen kopen en 3.220 huishoudens hun woning kunnen verduurzamen en/of levensloopbestendig kunnen aanpassen. In het kader van de Kraamkamers C8 is in de afgelopen twee jaren de basis gelegd voor de versnelling van de verduurzaming van het woningcorporatiebezit. Doel daarbij is met het NMDA-principe (niet meer dan anders qua huur), sneller tot een energetische verduurzaming van de sociale huurwoningvoorraad te komen, met minder CO₂-uitstoot, meer comfort, tegen dezelfde huurlasten. In de komende jaren worden op deze basis duizenden corporatiewoningen versneld aangepakt.

Met informerend stuk Verkenning Stimuleringsmaatregelen Middenhuur (brief GS van 10-3-2020, GS 2020-9749) is Provinciale Staten geïnformeerd over afhandeling van motie 2504 Jenneskens inzake Provinciaal Woonbedrijf.

Met informerend stuk Rapportage inventarisatie versnellingskansen woningbouwplannen Limburgse gemeenten (brief GS van 10-3-2020, GS 2020-10313) is Provinciale Staten geïnformeerd over de afhandeling van motie 2502 Werrij-Wetzels inzake Inhaalslag woningbouwproductie.

Provinciale Staten hebben op 6 april 2020 het Statenvoorstel Voortgangsrapportage 2019 en verbetervoorstellen Startersleningen Provincie Limburg (G-20-007, brief GS van 11-2-2020 (GS 2020-6077)) vastgesteld.

Daarnaast is het provinciale woonbeleid geactualiseerd. Provinciale Staten hebben op 29 juni 2020 het Statenvoorstel Limburgse Agenda Wonen 2020-2023 (G-20-008, brief GS van 11-2-2020 (GS 2020-6118)) vastgesteld.

De tweede helft van 2020 is voortvarend gewerkt aan het implementeren van beleid, zoals opgenomen in de Limburgse Agenda Wonen 2020-2023. Gedeputeerde Staten hebben op 16 juni 2020 de Nadere subsidieregels Stimulering Wonen 2020-2023 vastgesteld (Provinciaal Blad 2020 nr. 4181, d.d. 2 juli 2020). De eerste drie projectaanvragen voor in totaal 40 woningen zijn inmiddels getoetst en akkoord op een totaal aantal van ca. 70 projectaanvragen, waarmee we in vooroverleg zijn, dan wel die we in behandeling hebben genomen.

Naar aanleiding van motie 2567 Gewijzigd Voncken-Janssen cs inzake Stop verdragende regels, heeft Provinciale Staten op 2 oktober 2020 het Statenvoorstel Wijzigingsverordening Omgevingsverordening Limburg 2014 artikel 2.4.2 (G-20-056, brief GS van 25-8-2020 (GS 2020-34386)) vastgesteld. Naast de aanpassing van de verordening hebben we ook met het 'WoonLab' proefgedraaid (met drie gemeenten) als methode om gemeenten te ondersteunen bij het prioriteren van de plancapaciteit met als doel het versnellen van de realisaties. Daarnaast hebben we onderzocht met welke instrumenten we gemeenten kunnen helpen om hun plancapaciteit actueel te houden. De Omgevingsverordening lijkt vooralsnog het meest geëigende instrument hiervoor.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	3.3.1. Wonen in Limburg
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Een herijkte, vierjarige Agenda Limburgse Woningmarkt 2019 – 2023 is vastgesteld door GS en PS. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. De Limburgse Agenda Wonen 2020-2023 is door Provinciale Staten op 29 juni 2020 vastgesteld.</p> <p>De nieuwe Limburgse Agenda Wonen is toegespitst op de actuele situatie op de woningmarkt voor specifieke doelgroepen. Bestaande en nieuwe instrumenten worden in deze Agenda benoemd, waar initiatiefnemers (burgers, georganiseerde burgerinitiatieven, bedrijven) en gemeenten gebruik van kunnen maken om specifieke doelgroepen en specifieke woningmarktsegmenten extra te faciliteren, te stimuleren, om zodoende een gezondere Limburgse woningmarkt vorm te geven.</p>	1, 3
<p>2. Monitoringsysteem met actuele Limburgbrede en euregionale wooncijfers. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, partner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. Gedeputeerde Staten hebben op 10-11-2020 de Limburgse Woonmonitor van 2020 vastgesteld en onderliggende data zijn beschikbaar via een vernieuwd dataportaal.</p> <p>Ten behoeve van het verkrijgen van euregionale cijfers is in samenwerking met de leadpartner Region Aachen Zweckverband een Europese aanbesteding uitgevoerd. De oplevering van een internetapplicatie is voorzien in 2022.</p> <p>Op basis van objectieve cijfers kunnen door private en publieke partijen gefundeerde besluiten genomen worden m.b.t. de noodzakelijkheid om specifieke doelgroepen c.q. woningmarktsegmenten (extra) te faciliteren. Een Limburgs</p>	2, 3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>monitoringsysteem, toekomstig uitgebreid met cijfers uit de Euregio Maas-Rijn, is hiervoor een basisvoorwaarde.</p>	
<p>3. Onderzoek naar de aanpak herijking van de planvoorraad én mogelijkheden Provinciaal woonbedrijf is gereed. Rol Provincie: <i>toetser, ondersteuner, procesmanager, bevoegd gezag, subsidiënt, financier, partner, ondernemer</i></p>	<p>Gerealiseerd. Beide onderzoeken zijn afgerond. Zie verder onder punt 4.</p>	1
<p>4. Uitvoering herijking planvoorraad. Rol Provincie: <i>toetser, ondersteuner, procesmanager, bevoegd gezag, subsidiënt, financier, partner, ondernemer</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. In de eerste maanden van 2020 (en deels al in december 2019) hebben wij, naar aanleiding van de toezegging van GS m.b.t. motie 2502 Werrij-Wetzels inzake Inhaalslag woningbouwproductie, met alle 31 gemeenten gesproken over alle woningbouwplannen die de gemeenten hebben opgenomen in de Plancapaciteitsmonitor (https://pcmlimburg.nl) en de plannen die gemeenten kennen, maar nog niet in deze gezamenlijke monitor hebben opgenomen. In totaal ging het om bijna 2.700 plannen die samen betrekking hebben op meer dan 31.000 woningen. De operatie heeft meer inzicht in de aard en urgentie van de plannen opgeleverd. Uit de rapportage die GS op 10 maart aan PS hebben gestuurd is onder meer gebleken dat van de te versnellen plannen, deze plannen slechts 10% uitmaken van het totaal aan woningbouwplannen. De informatie is en wordt ingezet bij onze verdere provinciale inzet om de planvoorraad beter te enten op de behoefte. Met de methode 'WoonLab' hebben we met drie gemeenten eind 2020 proefgedraaid. Met motie 2567 Gewijzigd Voncken-Janssen cs inzake Stop verdragende regels (PS 29-06-2020) is GS opgeroepen een voorstel tot aanpassing van de Omgevingsverordening Limburg 2014 aan PS voor te leggen dat voorziet in het wegnemen van belemmeringen (...) door</p>	2, 3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>het concreet verwijderen van de verplichting om woningen te saneren alsmede plannen te schrappen in de geplande woningvoorraad. Hieraan hebben GS invulling gegeven. De door GS voorgestelde wijziging van de Omgevingsverordening, waarbij lid 6 uit artikel 2.4.2 werd geschrapt, is door PS d.d. 2 oktober 2020 vastgesteld.</p> <p>Daarnaast blijven wij ook aandacht houden voor het aanpassen en waar nodig schrappen van kwalitatief en kwantitatief ongewenste bestaande (met name harde) plancapaciteit. Ter ondersteuning zetten wij, waar nodig, ons instrumentarium in om de ongewenste/ongebruikte harde planvoorraad aan te passen dan wel terug te dringen en nieuwe plannen een adaptief karakter te laten krijgen.</p> <p>Het ondersteunen, faciliteren en begeleiden van gemeenten bij versnellen van de uitvoering van woningbouwplannen en het actueel houden van de planvoorraad leidt voor burgers tot een meer divers en actueel aanbod aan woningen op de woningmarkt.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Start waarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef-waarde	Jaar
1	Herijkte Agenda Limburgse Woningmarkt 2019 – 2023.	0	1	1	2020
2	Actueel monitoringsysteem wonen.	0	1	1	2020
3	Onderzoek naar herijking planvoorraad (wonen) en Provinciaal woonbedrijf.	0	2	2	2020
4	Uitvoering herijking planvoorraad met gemeenten.	0	0	31	2023

Toelichting prestatie-indicatoren

Ad 4. Maakt onderdeel uit van de Limburgse Agenda Wonen 2020-2023. Start herijking planvoorraad in 2020. Uitvoering loopt door in de tijd (tot 2023).

Toelichting prestatie-indicatoren

Het hiertoe meest geëigende instrument betreft de Provinciale Omgevingsverordening (als uitwerking van de Provinciale Omgevingsvisie). We streven na dat de statische planvoorraad wordt vervangen door een flexibele planvoorraad die past bij de behoefte en actuele vraag. We verwachten dit te kunnen bereiken door enerzijds nieuwe planvoorraad wonen een realisatietermijn mee te geven. En anderzijds te faciliteren dat ongewenste en ongebruikte planvoorraad kan worden aangepast dan wel waar nodig verwijderd door gemeenten, zonder dat gemeenten hierbij plan- en contractschade ondervinden.

Aanvullend is (en zal) in alle Samenwerkingsagenda's KLC als voorwaarde worden opgenomen, dat de gemeenten aantonen middels een plan, hoe ze hun planvoorraad gaan herijken. Om gemeenten, als Provincie, te ondersteunen bij de herijking van de planvoorraad is ervaring opgedaan met de methode "WoonLabs".

Inmiddels is ook met drie gemeenten, via de lijn van de WoonLabs, in 2020 hiermee gestart en ervaring opgedaan met de ondersteuning in het prioriteren van planvoorraad ten behoeve van versnelling van de realisaties. Deze ervaringen hebben ertoe geleid dat bij toekomstig te sluiten Samenwerkingsagenda's KLC het instrument WoonLab een standaard onderdeel vormt van het proces om te komen tot een Samenwerkingsagenda.

Wat heeft het ons gekost?

Begrotingsprogramma 3.3	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
€ x 1.000						
Wonen en Limburg						
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.3.1. Wonen in Limburg	12	3.471	3.483	1.148	2.335	V
<i>Personele lasten</i>	1.143	0	1.143	1.112	31	
Totaal lasten	1.155	3.471	4.626	2.260	2.366	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.3.1. Wonen in Limburg	0	663	663	138	525	N
Totaal baten	0	663	663	138	525	N
Totaal saldo van baten en lasten	-1.155	-2.807	-3.963	-2.122	-1.841	V
Mutatie reserves						
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve Transitiefonds	0	951	951	951	0	
Saldo mutatie reserves	0	951	951	951	0	
Resultaat	-1.155	-1.857	-3.012	-1.171	-1.841	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.3. Limburgse woningmarkt resteert een voordelig resultaat van € 1,84 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 1,84 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 2,37 mln. lagere lasten en € 0,53 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

3.3.1. Wonen in Limburg

Het voordelige budgetverschil in de reguliere middelen van dit product bedraagt per saldo € 1,81 mln. Dit verschil bestaat uit € 2,34 mln. lagere lasten en € 0,53 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen betreffen:

- *Limburgse Agenda Wonen 2020 – 2023*
 Deze Agenda (PS 03-04-2020) schetst de acties voor de uitvoering van ons woonbeleid voor de periode 2020 – 2023 en geeft daarmee invulling aan het provinciale Collegeprogramma Vernieuwend Verbinden 2019 - 2023. Daarin is het grote belang van een gezonde woningmarkt onderstreept, om 'een voortreffelijke woon- en leefomgeving, waar mensen zich prettig voelen' te creëren. Een toekomstbestendige woningmarkt die voldoende woningen van de juiste kwaliteit op de juiste plek en op het juiste moment beschikbaar en (financieel) bereikbaar maakt. In 2020 zijn de Subsidieregels Stimulering Wonen 2020-2023 vastgesteld. Voor de continuering van de regeling en de verdere uitvoering van deze agenda wordt het restantbedrag van 2020 € 1.365.470 overgeboekt naar 2021.
- *Actieplan Wonen Zuid-Limburg*
 Op 8-12-2016 is in het bestuurlijk overleg met de Zuid-Limburgse gemeenten afgesproken om samen te werken aan de verdere uitvoering van de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg. Voor de periode 2017-2020 is in het bestuurlijk overleg op 8-12-2016 met partijen een 'Actieplan Wonen Zuid-Limburg' opgesteld. Voor deze uitvoering is door alle partijen een bijdrage gedaan. De Provincie Limburg is aangewezen als beheerder van deze middelen. Dit samenwerkingsverband wordt verlengd. In het bestuurlijk overleg Wonen Zuid-Limburg van maart 2021 wordt besproken in welke vorm dit gaat gebeuren. Voor de continuering van dit Actieplan wordt het restantbedrag in 2020 van € 71.960, inclusief de ontvangen bijdragen van gemeenten € 71.635 overgeboekt naar 2021.
- *Grensoverschrijdende woonmonitor EMR*
 GS hebben op 27 februari 2018 ingestemd met deelname aan het Interregproject "Grensoverschrijdende woonmonitor Euregio Maas-Rijn". Het project heeft een looptijd tot 30 april 2021. In de tweede helft van 2020 heeft de Europese aanbesteding ten behoeve van het verzamelen en in een internetapplicatie weergeven van de grensoverschrijdende data plaatsgevonden. Voor de continuering in 2021 wordt het restantbedrag in 2020 van € 90.219 inclusief de ontvangen bijdrage van € 5.162 overgeboekt naar 2021.
- *Versnelling flexwonen*
 Een voordelig saldo van € 0,22 mln. heeft betrekking op de ontvangen bijdrage van het Rijk (decembercirculaire Provinciefonds 2019 (2020/1941) ten behoeve van de versnelling van flexwonen. Deze Rijksbijdrage is bedoeld voor het laatste, waarbij provincies zelf kunnen bepalen welke projecten en initiatieven zij willen ondersteunen en op welke manier. De inzet van deze middelen wordt meegenomen gedurende de looptijd van de Limburgse Agenda Wonen. Het pilot project Tiny Houses Voerendaal zou in 2020 deels gefinancierd worden uit deze middelen. De uitvoering van dit project is overgeheveld naar 2021. De verwachting is dat er in 2021 meerdere innovatieve flexwoonprojecten naar voren zullen komen. Het restantbedrag in 2020 van € 0,22 mln. wordt hiervoor overgeboekt naar 2021.
- *Uitvoering Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw (GS 10-11-2020)*
 Op 10 november 2020 hebben wij een aanvraag bij het ministerie van BZK ingediend voor de Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw. BZK stelt deze middelen beschikbaar voor de inzet van flexpools, waarmee extra deskundigheid beschikbaar komt om waar nodig te helpen in de voorfase van woningbouw. Hiermee kunnen knelpunten rondom planvorming, bestemmingsplannen en vergunningverlening opgelost worden. Op 11 december 2020 hebben wij de toekenningsbeschikking ontvangen met een bedrag van € 663.223. Middels een nog op te stellen subsidieregeling zullen wij de betreffende middelen gaan

inzetten. Het opstellen en uitvoeren van deze regeling, passend binnen de voorgestelde kaders, vraagt om extra inzet van het cluster Subsidies. Hiervoor wordt een bedrag van € 22.000 overgeboekt naar 2021.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.3.1	Limburgse woningmarkt	65.470	65.400	49.178	5.500	1.245	98	10.792	64.057
		65.470	65.400	49.178	5.500	1.245	98	10.792	64.057

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben vooral betrekking op uitstaande geldleningen, welke bijdragen aan het programma Limburgse Woningmarkt. In onderstaande tabel staan deze leningen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragraaf Financiering en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Financiering
Startersleningen voor huiseigenaren
SvN Stimuleringsleningen
Lening aan Stichting Happiness
Transitiefonds compartiment 1a zakelijke financieringen
Lening aan SineMetU Vastgoed B.V.
Lening aan Stichting woonzorg Elisabeth Stift

3.4. Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit

Dit programma beslaat de activiteiten op het gebied van ruimtelijke ordening en ruimtelijke inrichting, inclusief de onderdelen werklocaties en integrale gebiedsontwikkeling landelijk gebied en stad-landzones.

De grote maatschappelijke opgaven die voor ons liggen kennen in veel gevallen ook een ruimtelijke dimensie. De energievoorziening wordt in de toekomst kleinschaliger en zichtbaarder. Deze transitie loopt samen met andere ruimtewensen in Limburg, bijvoorbeeld de omslag naar een 'blue economy', de groei van de logistieke en de toeristische sector, woningbouw, de transitie en schaalvergroting van de landbouw en adaptief water- en grondbeheer. Sommige ruimtegebruikers vragen in de toekomst waarschijnlijk juist minder ruimte, zoals de retail. Ook agrarische gebouwen en (grote) monumenten staan leeg of komen vrij. Daar komt nog bij dat de sociale tweedeling ook in Limburg steeds meer een ruimtelijke tweedeling is. En op de achtergrond speelt overal de digitalisering, met al zijn kansen en uitdagingen, ook voor ruimtelijke kwaliteit (bijvoorbeeld smart mobility, smart cities, smart villages). Zeker in tijden waarin al deze ontwikkelingen om voorrang vragen, is het belangrijk om vanuit samenhang, sociale context en in samenwerking met andere partijen te werken aan ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling.

De Omgevingswet, die op 1 januari 2022 in werking zal treden, heeft nadrukkelijk een tweeledige doelstelling. Enerzijds het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. En anderzijds het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. In die geest vinden we het belangrijk om het vormgeven van de verschillende transities en het faciliteren van de economische en sociale dynamiek zoveel mogelijk samen te laten gaan met ruimtelijke kwaliteitsimpulsen. Zo werken we via deze ontwikkelingen ook aan een beter functionerend, duurzamer en mooier Limburg. Dit sluit aan bij de brede benadering van 'omgevingskwaliteit' uit de nieuwe Omgevingswet waarbij er ook aandacht is voor gezondheid, circulariteit en de sociale impact van keuzes op de samenleving.

Inmiddels wordt breed het besef gedeeld dat veel fysiek-ruimtelijke ontwikkelingen van regionale betekenis zijn. De afgelopen jaren zijn met het oog daarop belangrijke stappen gezet in het versterken van de regionale samenwerking en de regionale afstemming van ruimtelijke initiatieven met bovenlokale impact. Dit sluit ook aan bij de ambitie van het Rijk om de opgaven centraal te stellen en daarbij samen te werken als één overheid, samen met de samenleving, waarbij ieder een bijdrage levert vanuit de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden. Dit verbindt overheden en belanghebbenden en sluit aan bij de kracht en dynamiek van de maatschappij. Een (gemeente-, regio- en lands-) grensoverschrijdende insteek is daarbij van groot belang.

Wat willen we bereiken?

Onze ambitie is om van de verschillende transities ook een ruimtelijke kwaliteitsimpuls te maken door samen met partners te gaan voor een integrale gebiedsgerichte benadering zowel in stedelijk als landelijk gebied, waarbij we opgaven in samenhang aanpakken met oog voor een goede balans tussen planet, people en profit. Dit betekent bijvoorbeeld: dat wij rekening houden met de bestaande kwaliteit en identiteit van gebieden, dat wij met nieuwe ontwikkelingen aansluiten bij netwerken van infra, energie en

digitaal, dat wij gaan voor zuinig en meervoudig ruimtegebruik (ook ondergronds: 3D-ordening) en voor meer verschillen tussen locaties (van drukke ontmoetingsplek tot rustig landschap). Als wij dit doen, biedt dat meer perspectief op duurzame, kosteneffectieve oplossingen met een groter maatschappelijk rendement en draagvlak.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: In lijn met de gedachte van de Omgevingswet willen we ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving, in balans met een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat wij als Provincie de regio's en gemeenten actief willen faciliteren in het maken van ruimtelijke keuzes en bij gebiedsontwikkelingen. Waar nodig en vereist geven we richting.

Criterium 2: In Limburg wordt bij fysiek-ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk gehandeld vanuit een grensoverschrijdend perspectief (internationaal, buurprovincies, tussen regio's of bovenlokaal), inspelend op kansen over de grens.

Wat hebben we bereikt?

Er lag eind 2020 een ontwerp van de eerste Provinciale Omgevingsvisie. De samenwerking met het Rijk op het gebied van integraal omgevingsbeleid is verder geïntensiveerd, bijv. rondom de totstandkoming van de NOVI en de concretisering daarvan in de Omgevingsagenda Brabant-Limburg en de NOVI-gebieden De Peel en Zuid-Limburg. Dit helpt om draagvlak te vergroten bij het Rijk voor ingrepen en projecten die voor Limburg (in euregionaal verband) en daarmee ook voor Nederland als geheel van belang zijn. In alle genoemde documenten krijgt de grensoverschrijdende dimensie beduidend meer aandacht dan voorheen.

Naast de advisering van gemeenten inzake bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en structuurvisies, steeds met focus op de provinciale belangen, hebben we mede uitvoering gegeven aan integrale gebiedsontwikkelingen, ook in het landelijk gebied en in stad-landzones. Er lopen diverse provinciale inpassingsplannen die zich allemaal in verschillende stadia bevinden. Met de vaststelling door PS van het PIP uitbreiding VDL Nedcar is de planvorming voor deze gebiedsontwikkeling afgerond. Tegelijkertijd hebben we verder gewerkt aan de acties op weg naar "het werken onder de Omgevingswet". Daarbij zijn met name de zorgpunten rond de voortgang van de Landelijke Voorziening van het Digitale Stelsel Omgevingswet punt van aandacht gebleven, hebben we invulling gegeven aan de motie van Provinciale Staten inzake het betrekken van jongeren bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie (motie 2484 Jenneskens), hebben we toezegging T8683 inzake Right to Challenge onderdeel gemaakt van de voorbereiding van participatiebeleid en een participatieverordening en hebben we overleg gevoerd met de gemeenten en de andere zogenaamde ketenpartners Waterschap, Veiligheidsregio's, RUD ZL en WML om tot goede afspraken te komen bij de inrichting van de werkprocessen in het kader van vergunningverlening en hebben we –hoewel nog niet alle aanvullingsbesluiten van de Omgevingswet gepubliceerd zijn- een begin gemaakt met de ontleiding van de nieuwe wet teneinde onze werkprocessen opnieuw in te richten voor ná 1-1-2022.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Na vaststelling geeft de Omgevingsvisie richting aan de bescherming en benutting van de Limburgse omgeving in projecten en besluiten. Door de intensieve samenwerking met medeoverheden en stakeholders tijdens de totstandkoming heeft de visie nu al die richtinggevende werking. Op basis van de nota "Landschap verbindt Limburg" en de LEADER aanpak worden lokale burgerinitiatieven gesteund en gestimuleerd. Door de landschappelijke aansluiting tussen de bestaande Nationale parken te versterken ontstaan er aantrekkelijke en unieke gebieden, waarin economische kansen en landschapskwaliteit hand in hand gaan.

Product	3.4.1. Omgevingsvisie
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Eind 2020 wordt door Provinciale Staten de Omgevingsvisie Limburg vastgesteld, die tot stand is gekomen in een co-creatief proces met gemeenten en andere (eu)regionale partners en die volledig aansluit bij de eisen en geest van de Omgevingswet.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner, bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het ontwerp van de Omgevingsvisie Limburg, tot stand gekomen via een intensief co-creatief proces, is op 25 augustus 2020 door GS vastgesteld. Vervolgens is er gelegenheid geweest om formele zienswijzen in te dienen.</p> <p>De vaststelling van de Omgevingsvisie Limburg door PS is omwille van de zorgvuldigheid opgeschoven van eind 2020 naar begin 2021. Zie ook de mededeling portefeuillehouder inzake vaststelling en terinzagelegging Ontwerp Omgevingsvisie Limburg van 1 september 2020 (GS 2020-35825) en de mededeling portefeuillehouder inzake planning Omgevingsvisie Limburg van 19 mei 2020 (GS 2020-20230).</p> <p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>Inwoners zijn bij de totstandkoming van de visie bevraagd via:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ online en fysieke enquêtes; ▪ het Rad van Participatie; ▪ jongerenparticipatie d.m.v. gastlessen en opdrachten. <p>De resultaten hiervan zijn betrokken bij de opstelling van de visie. Na vaststelling geeft de Omgevingsvisie richting aan de</p>	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>bescherming en benutting van de Limburgse omgeving in projecten en besluiten. Door de intensieve samenwerking met medeoverheden en stakeholders al tijdens de totstandkoming heeft de visie nu al die richtinggevende werking.</p>	
<p>2. Geactualiseerde Omgevingsverordening wordt eind 2020 vastgesteld door Provinciale Staten. Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. We hebben in 2020 conform planning en verplichting de beleidsneutrale omzetting van de Omgevingsverordening gereed gemaakt. Aangezien de inwerkingtreding van de Omgevingswet door de wetgever uitgesteld is tot 1-1-2022, is er vervolgens meer ruimte gekomen om de beoogde inhoudelijke aanpassingen/ aanscherpingen die worden aangekondigd in de vast te stellen Omgevingsvisie Limburg al meteen in de Omgevingsverordening te verwerken. Zie ook mededeling portefeuillehouder inzake uitstel inwerkingtreding Omgevingswet, brief gedeputeerde Drippy van 14 april 2020 (GS 2020-15736). Zo zijn de inzichten die ten grondslag lagen aan de motie Palen c.s. inzake de zonneladder gedurende de eerste maanden van 2021 al vooruitlopend op de vaststelling van de POVI verwerkt in een concept-voorstel voor aanvulling van de verordening. Daarnaast zijn praktijkervaringen uit Venray en Gulpen-Wittem en resultaten van voortgaand overleg met gemeenten over de transitie van de woningmarkt vertaald in voorstellen voor aangepaste teksten van de artikelen over wonen in relatie tot verblijfsrecreatie respectievelijk de bestaande woningvoorraad. Inzichten die wij hebben opgedaan rond huisvesting van buitenlandse werknemers respectievelijk de najleffecten van de steenkolenwinning hebben aanleiding gegeven voor het toevoegen van instructieregels. In Q1 2021</p>	<p>1,2</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>leggen we deze voorstellen voor aan onze mede-overheden en maatschappelijke partners voor een bestuurlijke consultatie. Vanwege het ontbreken van een overgangsregeling blijft het overigens noodzakelijk dat de nieuwe Omgevingsverordening vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet is vastgesteld en gepubliceerd. Zorgen zijn er nog steeds over het tijdig gereed komen van de Landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Wij hebben in IPO verband die ontwikkelingen nauwlettend gevolgd en onze eigen taken daarin consequent door- en uitgevoerd. Nu de landelijke voorziening verder stagneert zullen we er in 2021 voor kiezen om voor de formele procedure die de wijziging van de Omgevingsverordening moet doorlopen de bestaande digitale systemen (Ruimtelijkeplannen.nl) te benutten.</p> <p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>In 2020 is de verordening dus nog niet aangepast; dat betekent dat de instructieregels voor de gemeenten en de rechtstreeks werkende regels voor burgers en bedrijven niet zijn gewijzigd.</p>	
<p>3. Met Rijk en (eu)regionale partners is een omgevingsagenda opgesteld, die NOVI, Provinciale Omgevingsvisie en GOVI's verbindt en een schakel met toegevoegde waarde vormt tussen deze visies en de uitvoering in programma's en projecten. De opgaven staan hierbij centraal, de agenda sluit daar qua opzet en schaalniveau bij aan.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Oplevering van de Omgevingsagenda Brabant-Limburg is, conform de afspraak met het Rijk gemaakt in 2019, voorzien voor 2021. In 2020 is een uitgebreide analyse van opgaven en lopende trajecten uitgevoerd. Op basis daarvan is een aantal gebieden benoemd waarop de verdere focus ligt bij de verdere concretisering van de Omgevingsagenda.</p> <p>Tot die gebieden behoren in elk geval De Peel en Zuid-Limburg. Deze behoren tot de acht door het Rijk aangewezen voorlopige NOVI-gebieden, gebieden waar het Rijk vanwege de complexe opgaven</p>	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>langjarige extra aandacht aan wil schenken. Voor beide gebieden is in de tweede helft van 2020 een plan van aanpak opgesteld. De Minister van BZK heeft in december 2020 richting Tweede Kamer de verwachting uitgesproken begin 2021 o.m. De Peel en Zuid-Limburg de definitieve status van NOVI-gebied te willen geven.</p> <p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>De intensieve samenwerking met de Rijksoverheid bij de totstandkoming van Omgevingsagenda en rondom de NOVI-gebieden helpt om draagvlak te vergroten bij het Rijk voor ingrepen en projecten die voor Limburg (in euregionaal verband) en daarmee ook voor Nederland als geheel van belang zijn. Een effect is ook dat de samenhang tussen ontwikkelingen waarbij het Rijk betrokken is versterkt wordt. Het effect voor de Limburgers is indirect. Het kan helpen om projecten te versnellen.</p>	
<p>4. Via Expeditie Ruimte wordt invulling gegeven aan kennisoverdracht en informatievoorziening, attitudeverandering en vergroten van urgentiebesef op het vlak van omgevingsvraagstukken, aansluitend bij de behoeften van onze regionale partners. Rol Provincie: <i>procesmanager, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Hieraan is in 2020 volop invulling gegeven. Vanwege corona lag de focus vooral op kennisoverdracht via Nieuwsbrieven en website.</p> <p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>Deze actie is vooral gericht om de kennis en urgentiebesef bij regionale partners te vergroten. De expeditie is niet primair gericht op burgers.</p>	1,2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Omgevingsvisie Limburg is vastgesteld door PS.	0	0	1	2020
2	Geactualiseerde Omgevingsverordening Limburg is vastgesteld door PS.	0	50%	1	2020

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
3	Omgevingsagenda gereed.	0	50%	1	2021
4	Digitaal platform Expeditie Ruimte is up-to-date.	1	1	1	2023

Toelichting prestatie-indicatoren

2. Waar het gaat om de voorbereiding voor vaststelling door Provinciale Staten van een beleidsneutraal omgezette "Omgevingswetproef" Omgevingsverordening hebben wij onze planning gerealiseerd; zoals gezegd leidde uitstel van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet tot de overweging om de mogelijkheid te benutten om nieuwe inzichten nog vooruitlopend op vaststelling van de POVI door de Staten in deze versie van de Omgevingsverordening mee te nemen.

Product	3.4.2. Uitvoering ruimtelijk beleid
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. De Provincie heeft ruimtelijke plannen van gemeenten beoordeeld met focus op de provinciale belangen. Deze beoordeling/ beïnvloeding verschuift daarbij in toenemende mate naar de voorkant van het planproces, in lijn met het gedachtegoed van de Omgevingswet.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De Provincie heeft in 2020 de gemeenten geadviseerd inzake bestemmingsplannen, wijzigingsplannen, omgevingsvergunningen en structuurvisies. Deze zijn getoetst aan de provinciale belangen.</p> <p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>Concrete resultaten zien de Limburgers pas als de ruimtelijke plannen tot uitvoer komen ná besluitvorming ervan door de gemeenten.</p>	1,2
<p>2. Daar waar nodig en doelmatig heeft de Provincie het instrumentarium van het provinciaal inpassingsplan (na inwerkingtreding Omgevingswet: projectbesluit) ingezet om gebiedsontwikkelingen te faciliteren.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner, facilitator, bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Er lopen diverse provinciale inpassingsplannen die zich allemaal in verschillende stadia bevinden: Proefdraaien Maastricht Aachen Airport, VDL, BPL Naanhof, BPL Veegplan, N280-Leudal, Maaslijn en Spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf.</p>	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>De meeste provinciale inpassingsplannen zijn nog in procedure. Concrete resultaten zien de Limburgers pas als de projecten tot uitvoer komen ná vaststelling van de provinciale inpassingsplannen.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	De genomen besluiten in het kader van de medebewindstaken zijn te herleiden naar de provinciale belangen.	1	1	1	2023

Product	3.4.3. Werklocaties
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. In de Omgevingsvisie Limburg zijn de ambities en uitgangspunten m.b.t. bedrijventerreinen en kantoren in nauwe samenspraak met gemeenten en stakeholders waar nodig aangescherpt of aangepast en is de toekomstige wijze van regionale doorvertaling/doorwerking vastgelegd.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Ambities en uitgangspunten zijn inmiddels vastgelegd in het betreffende hoofdstuk van de in 2020 door GS vastgestelde ontwerp Provinciale Omgevingsvisie (POVI); burgers hebben kennis kunnen nemen van de ontwerp-POVI via wettelijke inzage/inspraak, maar veelal wordt daar gebruik van gemaakt door intermediairs, gemeenten en (grote) bedrijven.</p>	1, 2
<p>2. REBIS-systeem en kantorenmonitor zijn periodiek geactualiseerd.</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Gegevens zijn geactualiseerd in 2020. Bestanden zijn primair gericht op beleid/uitvoering in afstemming met gemeenten/terrein- en pandeigenaren. Wel kunnen burgers (veelal in de hoedanigheid van werknemers) en bedrijven actueel gegevens inzien/verkrijgen via prov. website en www.rebislimburg.nl</p>	1, 2
<p>3. Gebiedsontwikkelingen voor werklocaties van provinciaal/bovenregionaal belang: initiëren en (mede)uitvoeren van deelonderzoeken en (het leveren van bijdragen aan) planologische procedures op basis van gebiedsvisies (met</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Op 18 december heeft Provinciale Staten het PIP uitbreiding VDL Nedcar vastgesteld. Daarmee is de planvorming voor deze gebiedsontwikkeling afgerond.</p>	1, 2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>inbegrip van eventuele spoor- en wegontsluitingen en compensatiemaatregelen). Rol provincie: <i>regisseur, bevoegd gezag, financier en procesmanager</i></p>	<p>In het PIP zijn de integrale kaders opgenomen voor de uitbreiding van de fabriek, de infrastructurele maatregelen en compensatie voor de omgeving. Daarnaast worden provinciale bijdragen geleverd aan gemeentelijke planologische ontwikkelingen (bijv. Oostflank Brunssum, Greenport Venlo enz.).</p> <p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>De burgers in de omgeving zijn via diverse interactieve sessies in het afgelopen jaar direct betrokken geweest bij de planvorming. De uitvoering van het PIP zal in de komende jaren zijn beslag krijgen. Dan zijn ook de effecten van maatregelen merkbaar.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	In de Omgevingsvisie Limburg zijn ambities, uitgangspunten, provinciale belangen en werkwijze voor (ontwikkeling, inrichting en beheer van) bedrijventerreinen en kantoren opgenomen, die in nauwe samenspraak met gemeenten en stakeholders tot stand zijn gekomen.	0	1	1	2020
2	Actuele gegevens voor werklocaties zijn beschikbaar	1	1	1	2023

Product	3.4.4. Integrale gebiedsontwikkeling landelijk gebied en stad-landzones
Portefeuillehouder	Gabriëls

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Er is mede uitvoering gegeven aan integrale gebiedsontwikkelingen in het landelijk gebied en in stad-landzones. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 zijn diverse projecten mede vormgegeven of ondersteund. Hierbij kan gedacht worden aan de deelname van het Zuid-Limburgse Heuvelland aan de EO Wijersprijjs, diverse ontwerpateliers en PIO Weerterland.</p>	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>In het kader van de transitie van de Nationale parken Maasduinen, Grote Peel en Meinweg tot landschapsparken, is in 2020 voor alle drie een Rijkssubsidie toegekend op basis van door de regio opgestelde transitieplannen over een uitvoeringsperiode 2021-2023. De Provincie heeft de regio's op maat ondersteund bij het opstellen van deze plannen en ook een deel van de cofinanciering beschikbaar gesteld. Dit betreft een processubsidie, gericht op ontwikkeling in deze drie gebieden van regionale samenhang, gebiedsidentiteit, fysieke en sociale verbinding, én ontwikkeling van bijbehorende educatie- en communicatiestrategie en governance.</p> <p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>Door de landschappelijke aansluiting tussen de bestaande Nationale parken te versterken ontstaan er aantrekkelijke en unieke gebieden, waarin economische kansen en landschapskwaliteit hand in hand gaan.</p>	
<p>2. Er zijn vernieuwende arrangementen ontwikkeld tussen dragende gemeenschappen. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier, partner, ondernemer</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Op basis van de nota "Landschap verbindt Limburg" en de LEADER aanpak worden lokale burgerinitiatieven gesteund en gestimuleerd. Dit heeft inmiddels geleid tot tal van kleinschalige projecten, welke gepresenteerd worden op de website van LEADER Zuid-Limburg (http://www.leaderzuidlimburg.nl/projecten).</p> <p>In het kader van de nota Landschap verbindt ondersteunt de Provincie Limburg de gemeente Beekdaelen bij de ontwikkeling van het project Geul-Geleenbeek waarbij de participatie van 3 economische bedrijven en burgers in deze gebiedsontwikkeling vergroot wordt.</p>	1,2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p><i>Wat hebben de Limburgers hiervan gemerkt?</i></p> <p>Voor en met de Limburgers willen we hun woon en leefomgeving/ hun aanliggende landschap behouden en versterken. Voor de individuele stakeholders willen we de samenwerking bevorderen: samen kom je verder.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1, 2	Voor lopende én nieuwe gebiedsontwikkelingen zijn uitvoeringsafspraken gemaakt die aansluiten bij de provinciale ambities en belangen.	0	8	100%	2023
1	Ondersteuning van gemeenschapsinitiatieven die passen binnen de gewenste (gebieds)ontwikkeling.	1	4	4	2023
2	Aantal vernieuwende arrangementen in het buitengebied.	0	1*	4	2023

- LEADER wordt hierbij als 1 geheel gezien. Binnen LEADER bevinden zich tal van projecten.

Product	3.4.7. Grondzaken
Portefeuillehouder	Satijn

Provinciale Staten hebben ervoor gekozen om een actief grondbeleid te voeren. Daarbij zijn onder meer de door Provinciale Staten vastgestelde kaders “Erfpacht”, “nota herijking Grondbeleid” en “Sturen in samenwerking 2.0” (Inmiddels Sturen in Samenwerking 3.0 PS 5 februari 2021) van kracht. De ontwikkelingsgerichte rol wordt met name op ruimtelijk economisch gebied (selectief) opgepakt, maar ook voor mobiliteits-, sociale en duurzaamheidsvraagstukken voor die locaties in Limburg waar een integrale aanpak vanwege het grote economische belang noodzakelijk is. Door positie te nemen en risicodragend te participeren, kunnen we met diverse instrumenten, bijvoorbeeld erfpacht een impuls geven aan het realiseren van projecten. Afgeleide activiteit is het beheren en exploiteren van de provinciale vastgoedposities.

Opgave Ruimte voor Ruimte BV (RvR)

De maatschappelijke opgave van de Ruimte voor Ruimte BV is voor de komende jaren gelegen in het terugverdienen van door de Provincie Limburg in het verleden verstrekte stallensloopsubsidies ad € 36,3 mln. in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling, 2e tranche, die zijn oorsprong kent in de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV). Zoals eerder met uw Staten gedeeld zal er op basis van de meest recente GREX verstrekt door RvR BV 31-12-2023 een te verwachten resultaat op eindwaarde zijn van negatief € 3,8 mln., vooruitlopend op de definitieve vaststelling hiervan door de accountant. Dit betekent een verbetering over 2020 van € 4,9 mln. (van negatief € 8,7 mln. naar negatief € 3,8 mln.), in navolging van de verbetering over 2019 van € 3,6 mln. (van negatief € 12,3 mln. naar negatief

€ 8,7 mln.). Dit negatieve saldo is in de crisisjaren na 2008 met name veroorzaakt door een achterblijvende vraag naar bouwkavels (omzet) waardoor met name de financieringslasten op de door NWB verstrekte lening hoger uitvielen dan oorspronkelijk geraamd. Het voorziene verlies op de einddatum is afgedekt in de provinciale risicoreserve met extern verkregen middelen, als resultaat van de afwikkeling van de eerdere betrokkenheid van respectievelijk het Rijk en Bouwfonds Property Development (BPD).

Ons college stuurt strak op de realisatie van de RvR-opgave. Uitgaande van die opgave en de actuele vraag uit de woningmarkt zullen wij met de directie van RvR en de betrokken gemeentebesturen afspraken maken over de realisatie van de RvR-opgave. Voor de volledige beschrijving van de beleidsmatige doelstellingen en resultaten van het grondbeleid wordt verwezen naar paragraaf 5.7. Grondbeleid.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Voeren van een selectief actief aankoopbeleid door het mee initiëren van projecten. Rol Provincie: <i>ondernemer, partner</i>	Gerealiseerd.	
2. In erfpacht uitgeven van gronden. Rol Provincie: <i>ondernemer, financier, partner</i>	Gerealiseerd. Binnen de doelstellingen van het erfpachtkader zijn per 31 december 2020 gronden met een totale boekwaarde van € 71,22 mln. in erfpacht uitgegeven.	
3. Bedrijfseconomisch beheren van provinciale eigendommen . Rol Provincie: <i>ondernemer</i>	Provinciale gronden zijn grotendeels in pacht uitgegeven. Vastgoed dat tijdelijk in provinciaal bezit is, wordt verhuurd of er vindt leegstandsbeheer plaats.	

Prestatie-indicatoren generiek in termen van vooraf gestelde doelen zijn voor dit product niet van toepassing. Wel wordt over de behaalde financiële resultaten verantwoording afgelegd. Grondbeleid is geen doel op zich doch een middel om andere doelen te realiseren.

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 3.4 Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.4.1. Omgevingsvisie	200	162	362	272	90	V
3.4.2. Uitvoering ruimtelijk beleid	247	64	311	248	63	V
3.4.3. Werklocaties	0	541	541	44	497	V
3.4.4. Integrale gebiedsontwikkelingen landelijk gebied en stad-landzones	205	1.214	1.419	697	722	V
3.4.7. Grondzaken	433	17.037	17.469	5.183	12.287	V
	1.085	19.018	20.103	6.443	13.660	V
<i>Personele lasten</i>	5.882	0	5.882	5.723	160	
<i>Kapitaallasten</i>	319	-247	72	72	0	
Totaal lasten	7.286	18.770	26.056	12.237	13.819	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.4.1. Omgevingsvisie	0	97	97	97	0	-
3.4.4. Integrale gebiedsontwikkelingen landelijk gebied en stad-landzones	0	250	250	622	-372	V
3.4.7. Grondzaken	1.493	14.903	16.396	5.017	11.379	N
Totaal baten	1.493	15.250	16.743	5.736	11.007	N
Totaal saldo van baten en lasten	-5.793	-3.520	-9.313	-6.501	-2.812	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Risicoreserve grondexploitatie	615	0	615	516	100	
Bruteringsreserve VDL Nedcar	0	2.735	2.735	0	2.735	
Reserve stikstof & N2000	0	2.250	2.250	2.250	0	
Totaal toevoegingen	615	4.985	5.600	2.766	2.835	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Immunitatiereserve	0	64	64	64	0	
Risicoreserve grondexploitatie	0	4.136	4.136	280	3.855	
Reserve stikstof & N2000	0	2.250	2.250	2.250	0	
Reserve herontwikkeling Tapijnkazerne	0	1.000	1.000	1.000	0	
Totaal onttrekkingen	0	7.450	7.450	3.594	3.855	
Saldo mutatie reserves	-615	2.465	1.849	829	1.021	
Resultaat	-6.408	-1.056	-7.464	-5.672	-1.792	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.4. Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit resteert een voordelig resultaat van € 1,79 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 2,65 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 13,66 mln. lagere lasten en € 11,07 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

3.4.1. Omgevingsvisie

Op het product 3.4.1. resteert een budget van € 0,09 mln. en levert aldus een voordelig resultaat. Het betreft de fasering van de trajecten facilitering aanpak NOVI- gebied Zuid-Limburg (€ 40.000) en het ontwerpend onderzoek ruimtegebruik RES (€ 50.000) naar 2021. Beide budgetbedragen zijn overgeheveld naar de begroting 2021.

3.4.2. Uitvoering ruimtelijk beleid

Het product 3.4.2. levert een voordelig resultaat van € 0,06 mln. Deels is dit een gevolg van een sober en doelmatig gebruik van de budgetten. Ten aanzien van het project Albertknoop

(grensoverschrijdend fietspad Maastricht-Lanaken) geldt dat de bijdrage in de lasten van het project voor 2020 € 0,03 mln. lager zijn dan begroot.

3.4.3. Werklocaties

Dit product heeft een positief resultaat van € 0,50 mln. Via een overboekingsvoorstel wordt dit bedrag doorgeschoven naar 2021 om samen met de gemeente Brunssum een solide businesscase voor de Oostflank van Brunssum op te stellen, waarbij nieuwe vormen van duurzame energie betrokken worden. Hiervoor heeft de Provincie € 0,5 mln. en de gemeente Brunssum € 0,7 mln. toegezegd. (GS 29-10-2019). Om aan deze toezegging in 2021 te kunnen voldoen wordt voorgesteld om het restant budget inzake onderzoek ontwikkellocatie BPL gebied van € 0,5 mln. over te hevelen naar 2021.

3.4.4. Integrale gebiedsontwikkeling landelijk gebied en stad-landzones

Dit product heeft een positief resultaat van € 1,09 mln. en bestaat uit € 0,72 mln. lagere lasten (excl. personele lasten) en € 0,37 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe:

Lasten:

Door middel van overboekingsvoorstellen wordt een totaalbedrag van € 1,09 mln. doorgeschoven naar begrotingsjaar 2021. Het doorschuiven van budget naar 2021 is met name de inzet van intensiveringsmiddelen Natuur Landschap en adaptief water en grondbeleid van deze collegeperiode waarvoor uitvoering in de resterende collegeperiode is toegestaan. € 0,56 mln. voor de uitvoering van de Nota 'Landschap verbindt Limburg'.

Op 9 juni 2020 heeft GS besloten € 0,10 mln. te reserveren voor de oprichtingsfase voor de totstandkoming van een Landschapsfonds, conform de beleidsnota 'Landschap verbindt Limburg'. Dit GS besluit heeft nog niet tot uitbetaling geleid.

Op het project Maasgaard blijft per saldo € 0,28 mln. budget over wat doorschuift naar 2021 om voor dit project behouden te blijven voor de verdere uitvoering. € 0,02 mln. hogere uitgaven en een niet geplande baat (grondverkoop) van € 0,31 mln. schuift per saldo door naar 2021.

3.4.7. Grondzaken

Dit product heeft een positief resultaat van € 0,01 mln. en bestaat uit € 12,32 mln. lagere lasten (excl. personele lasten) en € 11,38 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe:

Lasten:

Door middel van overboekingsvoorstellen wordt een totaalbedrag van € 15,73 mln. doorgeschoven naar begrotingsjaar 2021. Het betreft € 11,88 mln. voor de gebiedsontwikkeling VDL Nedcar, waarbij het saldo van baten en lasten van € 2,73 mln. wordt toegevoegd aan de bruteringsreserve VDL Nedcar en € 3,86 mln. voor Marsna Paper Meerssen.

Het nadelige budgetverschil in de reguliere middelen bedraagt per saldo € 0,94 mln. als gevolg van zowel lagere lasten (voordeel € 12,32 mln.), als lagere baten (nadeel € 11,38 mln.). Dit verschil wordt met name veroorzaakt, doordat in de begroting 2020 rekening is gehouden met grondopbrengsten van € 15,00 mln. met boekwaarden c.q. lasten van € 11,88 mln. Hiervan is gerealiseerd € 2,32 mln. grondopbrengsten met een werkelijke boekwaarde c.q. lasten van € 1,87 mln. Dit resulteert in een verschil van € 12,68 mln. lagere baten c.q. grondopbrengsten en € 10,00 mln. lagere lasten. Deze grondopbrengsten zijn niet volledig gerealiseerd, doordat in het

kader van de gebiedsontwikkeling VDL Nedcar in 2020 geen gronden zijn overgedragen. Deze overdracht was aanvankelijk wel in 2020 voorzien. Wegens PFAS onderzoeken is dit vertraagd. Hierdoor is de hieraan gekoppelde toevoeging aan de bruteringsreserve VDL Nedcar van € 2,73 mln. niet gerealiseerd. Daarnaast zijn er voor de kosten van achterstallig onderhoud en brandveiligheid van Marsna Paper niet volledig afgeroepen door Building Marsna BV. Het verschil hiervan bedraagt € 3,86 mln. en wordt middels een overboekingsvoorstel overgeheveld naar 2021. Zodat in 2021 ook aan deze verplichting kan worden voldaan (inclusief de aanwending van de risicoreserve grondexploitatie).

Toelichting investeringen/financiering

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.4.1	Provinciaal omgevingsplan	10.000	10.000	10.000	-	10.000	-	-	-
3.4.2	Uitvoering ruimtelijk beleid	6.986	6.986	6.855	25	436	252	107	6.298
3.4.3	Werklocaties	4.066	4.000	66	4.000	-	-	-	4.000
3.4.4	Buitengoed Geul en Maas	4.850	4.850	1.935	4	5.422	4	2.912	-576
3.4.7	Grondzaken	100.041	-	35.324	19.675	14.399	-	45.042	-14.399
		125.943	25.836	54.180	23.703	30.257	256	48.060	-4.676

€ x 1.000

Onder de producten 3.4.1. t/m 3.4.3 zijn met name financieringen en kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen opgenomen, in lijn met de volgende tabel. Voor een nadere specificatie verwijzen wij naar de verplichte paragrafen en de jaarrekening. De overige investeringen hebben betrekking op:
 3.4.4. Routenetwerk Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg, conform PS-besluit d.d. 1-10-2010.
 3.4.7. Erfpacht, voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Weerstandvermogen en risicobeheersing	Financiering	Verbonden partijen	Grondbeleid
	Lening aan Stichting Ontwikkelingsmaatschappij ENCI		
	Lening aan Parvus Avez B.V.		
Grondbeleid	Lening aan deelneming Commandiet B.V./RvR Limburg beheer B.V.	Provincie Limburg Commandiet B.V.	
	Garantie aan Ruimte voor Ruimte Limburg C.V.	RvR Limburg C.V.	
	Garantie aan Ruimte voor Ruimte Limburg C.V. inzake rekening courant	Ruimte voor Ruimte Limburg Beheer B.V.	
	Regresvordering Ruimte voor Ruimte		
			Laerbroeck
			IPS / Yard
			Grondbedrijf Californië II
			Marsna Paper
			Brunssum Centrumplan Noord
			Grondbedrijf Anticiperende Aankopen
			Erfpacht railterminal Tradeport Noord
			Erfpachtgronden tuinbouwgebied Siberië
			Erfpachtgronden Trade Port Noord
			Erfpacht Watersley
			Erfpacht Natures Green
			Erfpacht Leeuwbrouwerij Valkenburg
			Erfpachtgronden vm Andeno terrein Venlo
			Erfpachtgronden restant krediet
			Erfpachtgronden Haven Wanssum
			Voorraad ruilgronden/anticiperende aankopen

De in de tabel opgenomen Verbonden partijen dragen bij aan de doelen van programma 3.4. Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit. Door de uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV) en de Ruimte voor Ruimte (RvR) via de verbonden partijen PLC B.V., RVR C.V. en RVR Beheer B.V., is inmiddels een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het Limburgse landelijk gebied gerealiseerd.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

3.5. Hoogwaterbescherming langs de Maas

Het programma Hoogwaterbescherming langs de Maas richt zich op de hoogwaterbeschermingsopgaven in de Limburgse Maasvallei. Voor een ruimtelijk-economisch optimaal gebruik van rivier en gebied nu en in de toekomst.

De hoogwaterproblematiek van 1993 en 1995 gaf aanleiding tot het treffen van maatregelen. Deze zijn nog niet allemaal gerealiseerd. Door de klimaatverandering is de in het Nationaal Deltaprogramma neergelegde opgave vergroot. Via gebiedsontwikkelingen worden meekoppelkansen verkend tussen hoogwaterbescherming en andere doelen. Zoveel mogelijk respecteren we daarbij de voor Nederland unieke ruimtelijke kwaliteit van de Maasvallei.

Veranderingen in het klimaat vragen aandacht waar het gaat om de wateropgave. Daarbij gaat het om toenemende hoeveelheden water, perioden van droogte, en de klimaatbestendigheid van ons watersysteem. Beleid, middelen en maatregelen zijn tot op heden vastgelegd in het Provinciale Waterplan Limburg 2016-2021. Daarbij houden wij ook de regie op de uitvoering van het programma voor Ooijen-Wanssum conform het provinciale inpassingsplan. Ook hebben GS besluiten genomen inzake de Lob van Gennep, Oeffelt en het Lateraalkanaal. Overigens hebben Provinciale Staten in 2018 opdracht gegeven tot het herprioriteren van doelen en middelen van het Provinciaal Waterplan (motie 2397 Geraats c.s.) om de benodigde maatregelen voor klimaatbestendigheid te financieren. Specifiek voor de hoogwaterveiligheid Maas zijn in 2019 de bestaande normen geëvalueerd. In het collegeprogramma 2019-2023 hebben wij gesteld dat dijkverleggingen waarbij woningen buitendijks komen te liggen, zoveel mogelijk moeten worden vermeden.

Wat willen we bereiken?

We willen de hoogwaterveiligheid in Limburg op de korte, middellange en lange termijn in stand houden. In dit verband evalueren we de waterveiligheidsnormen, zoals die voor de Limburgse dijkringen is vastgesteld. (Waterwet 1-1-2017).

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Wij hebben de norm geëvalueerd zoals die is vastgelegd voor de Limburgse dijkringen en bezien of en waar de norm moet worden bijgesteld.

Criterium 2: Wij vinden een integrale en realistische benadering van hoogwaterbescherming langs het hele stroomgebied van de Maas belangrijk.

Criterium 3: Dijkverleggingen waarbij woningen buitendijks komen te liggen, willen wij zoveel mogelijk vermijden.

Wat hebben we bereikt?

In 2020 hebben we een vervolg gegeven aan de uitkomsten van de Bestuursopdracht Waterveiligheid. De belangrijkste uitkomst hiervan was – op basis van risico-afweging in het rapport Kok - de aanbeveling om de normstelling te heroverwegen voor 22 dijktrajecten.

Met alle betrokken Maaspartners zijn in het eerste kwartaal van 2020 afspraken vastgelegd in het Afsprakenkader Vervolg Bestuursopdracht: 1) een adviestraject van de Deltacommissaris, 2) de consequenties voor de lopende HWBP-projecten en 3) het vervallen van de status rivierbed achter de dijken.

Het verzoek aan de Deltacommissaris om te adviseren over de uitkomsten van de Bestuursopdracht moet een bijdrage leveren aan de wettelijke evaluatie van de Waterwet, die in 2024 gereed moet zijn. Een review door het Expertisenetwerk Waterveiligheid concludeert dat het rapport Kok een goede basis vormt voor een eventuele normverlaging, maar dat de consequenties en gevolgen in het kader van de meerlaagsveiligheid beter in beeld moeten worden gebracht, voordat er in een bestuurlijk gesprek conclusies kunnen worden getrokken. Dit gesprek is eind 2020 gestart en nog niet afgerond. De Deltacommissaris is voornemens zijn advies af te ronden in 2021.

De tweede afspraak in het Afsprakenkader Vervolg Bestuursopdracht is om bij de lopende projecten in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) te bekijken of er nog ruimte is om te anticiperen op een eventuele normverlaging. Op zeven van deze 15 dijktrajecten is – op basis van het rapport Kok – de norm te streng en wordt in overweging gegeven de norm te heroverwegen en te komen tot normverlaging. Uiteindelijk heeft dit tot de bestuurlijke afspraak geleid dat er voor vijf dijktrajecten (Nieuw Bergen, Well, Venlo-Velden, Belfeld en Thorn-Wessem) nog ruimte is in het ontwerpproces om de dijkhoogte aan te passen aan een eventuele normverlaging. Bij de dijktrajecten Nieuw Bergen en Belfeld heeft dit in 2020 tot een nieuw ontwerp geleid met een forse verlaging van de dijkhoogte; deels als gevolg van de Bestuursopdracht, deels vanwege het verwerken van nieuwe (ontwerp-)inzichten.

De derde afspraak in het Afsprakenkader Vervolg Bestuursopdracht heeft betrekking op het vervallen van de status rivierbed in de Maasvallei. Concreet betekent dit dat “zodra een primaire kering in de Maasvallei versterkt is, de status van het rivierbed hierachter zal vervallen”. De beperkingen van de Beleidslijn grote rivieren voor deze ‘binnendijkse’ gebieden komen daarmee te vervallen en de tegemoetkoming bij schade als gevolg van een overstroming wordt gelijkgetrokken. In het kader van de systeemwerking van de Maas krijgt een aantal gebieden achter een primaire kering, waaronder de Lob van Gennep en Thorn-Wessem, een ‘begrensde gebiedsontwikkelruimte’. Op die manier blijven deze gebieden hun bijdrage leveren aan de werking van het systeem bij extreem hoge afvoeren. De afspraken over het vervallen van de status van het rivierbed leiden tot een evenwichtige ontwikkeling voor de economie, de leefbaarheid en de waterveiligheidsopgave van de Limburgse Maasvallei; Dit beschouwen wij als grote winst voor dit gebied.

In 2020 hebben we een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het programma Integraal Riviermanagement (IRM), vanuit onze rol als middenbestuur en de regisseur in het regioproces Maasvallei. Het doel van het programma IRM is om de opgaven voor waterveiligheid, waterkwaliteit, bevaarbaarheid, zoetwaterbeschikbaarheid, natuur, ruimtelijke en economische kwaliteit in beeld te brengen en in samenhang aan te pakken. Daar waar met deze integrale aanpak veel regionale en Rijksopgaven bij elkaar komen en provinciale doelen gediend kunnen worden, bezien we op welke wijze wij in de uitvoering en realisatie hiervan willen participeren.

Voor de Maasvallei zijn in 2020 drie pilots geïdentificeerd, met voor elke pilot leervragen. De IRM-pilots waar we aan deelnemen zijn Maasoevers Maastricht, Verlagen dam Lateraalkanaal en

Samenhangende uitwerking ten noorden van Venlo. De afspraken over deze drie IRM-pilots zijn onderdeel van de afspraken in het kader van het BO-MIRT van 25 november 2020.

We hebben in 2020 ook, als partner in gebiedsontwikkeling en hoeder van ruimtelijke kwaliteit, meegewerkt aan een aantal gebiedsprojecten gericht op onder andere hoogwaterbescherming. Onze bijdrage is gericht op het versterken van gebiedskwaliteiten: dat houdt in dat wij samen met de gemeenten toezien op en zo nodig bijdragen aan een juiste balans tussen alle ontwikkelingen in en langs de Maas enerzijds en alle overige fysiek-ruimtelijke vraagstukken en opgaven ter plaatse anderzijds. We participeren in de Verlaging dam Lateraalkanaal (voorbereiding naar MIRT, inmiddels ook IRM-pilot), Lob van Gennep (verkenning in het kader van MIRT), Oeffelt en systeemmaatregelen Well, Arcen, Baarlo en Thorn-Wessem (planuitwerking in het kader van MIRT). De provinciale investeringsmiddelen voor deze projecten hebben we in een meerjarenplanning in de begroting verankerd, met uitzondering van een financiële bijdrage aan de systeemmaatregel Thorn-Wessem.

We hebben ons ook nadrukkelijk ingezet voor het maken van een weloverwogen keuze voor de dijk aanpak in Arcen en omgeving, zowel voor de kering dwars door het karakteristieke centrum als de mogelijkheid om in de nabijheid van Arcen te komen tot een weerdverlaging onder de naam Hertogbroek; oorspronkelijk een initiatief van de bewoners van Arcen. De kennis die hierbij is opgedaan is gedeeld met de bewoners en het Waterschap Limburg, teneinde te komen tot de beste keuze.

Tenslotte: Gedeputeerde Staten hebben in 2020 twee dijkverbeteringsplannen voor de dijktrajecten Beesel en Heel goedgekeurd. In 2020 heeft het Waterschap Limburg geen andere dijkverbeteringsplannen ingediend ter goedkeuring.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

De Limburgers merken hiervan dat de hoogwaterbescherming langs de Maas verbeterd is, met behoud en zelfs verbetering van de landschappelijke kwaliteit en met meer ruimte voor gebruiksmogelijkheden, zonder al te hoge maatschappelijke kosten, en met voldoende maatschappelijk draagvlak. De Limburgers wonen en leven dus veiliger en mooier langs de Maas. Kenmerkende voorbeelden van projecten die bijdragen aan hoogwaterbescherming, het verbeteren van de gebruiksmogelijkheden en het verbeteren van landschappelijke kwaliteit zijn de Grensmaas en Ooijen-Wanssum. Daar wordt inmiddels volop gebruik van gemaakt en van genoten.

Product	3.5.1. Programma Maasvallei
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Na standpuntbepaling bij het afronden van de Bestuursopdracht in 2019 bezien of en welke aanpassing van de normstelling aan de orde is en plan van aanpak voor vervolg opstellen in afstemming met partnerpartijen (Rijk, Waterschap, Rijkswaterstaat). Rol Provincie: <i>partner</i>	Gerealiseerd. In het eerste kwartaal is met alle betrokken Limburgse Maaspartners een Afsprakenkader Vervolg Bestuursopdracht vastgesteld. Dit mondt uit in 1) een adviestraject van de Deltacommissaris;	1 en 3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	2) vermindering dijkontwerphoogte van vijf lopende HWBP-projecten en 3) het vervallen van de status rivierbed, zodra nieuwe dijkverbeteringen zijn uitgevoerd. Het proces heeft nog niet geleid tot een daadwerkelijke normverlaging.	
2. Na standpuntbepaling bij het afronden van de Bestuursopdracht in 2019: evaluatie van de doelen en middelen van het programma Maasvallei ten behoeve van de door PS gewenste herprioritering van middelen (motie 2397 Geraats c.s.), onder andere ten aanzien van systeemmaatregelen Baarlo, Arcen, Well, Thorn-Wessem, Venlo-Velden, Koploper Oeffelt en eventueel Zuidelijk Maasdal. Rol Provincie: <i>partner, financier, bevoegd gezag (Waterwet)</i>	Gerealiseerd. De inzet is gericht op een integrale en realistische benadering van onze inspanningen in het kader van het Programma Maasvallei, met enerzijds het geven van een vervolg aan de Bestuursopdracht en anderzijds de voorbereiding en implementatie van een aantal concrete hoogwaterprojecten die bijdragen aan de ruimtelijke ontwikkeling van de betreffende gebieden.	1, 2 en 3
3. Faciliteren van programmabureau Delta Maas, deelname overlegstructuren en leveren van input in netwerkstructuur IRM en regioprocessen. Rol Provincie: <i>financier, partner, ondersteuner</i>	Gerealiseerd. Wij namen actief deel aan de overlegstructuur van het programmabureau Deltaprogramma. Wij leverden bijdragen aan de werkgroepen en afstemmingsstructuren. Zo droegen wij bij aan de producten voor de lange, middellange en korte termijn van het Deltaprogramma Maas en het programma Integraal Riviermanagement.	1, 2 en 3
4. Beoordeling dijkverbeteringsplannen die door het Waterschap ter goedkeuring worden voorgelegd. Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i>	Gerealiseerd. Dijkverbeteringsplannen zijn door het Waterschap Limburg voortvarend en op een participatieve manier opgepakt. GS heeft twee dijkverbeteringsplannen goedgekeurd en er zijn nieuwe dijkverbeteringsplannen in voorbereiding (onder andere Nieuw-Bergen, Belfeld) maar nog niet ter goedkeuring ingediend.	1 en 2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Bijstelling norm Limburgse dijkringen en opstellen en uitwerken plan van aanpak.	0%	50%	100%	2020

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
2	Evaluatie van de doelen en middelen van het programma Maasvallei.	10%	100%	100%	2020
3	Leveren van kennis en middelen in netwerkstructuren en ondersteunen regioprocessen (doorlopend).	100%	100%	100%	2020
4	Juiste en tijdig binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn afdoening van door het waterschap ingediende dijkverbeteringsplannen (doorlopend).	100%	100%	100%	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

1. In goed overleg met de Limburgse Maaspartners is een Afsprakenkader Vervolg Bestuursopdracht tot stand gekomen. Hierin zijn afspraken vastgelegd die moeten bijdragen aan een herijking van het waterveiligheidsbeleid in de Limburgse Maasvallei. Een eventuele normverlaging is afhankelijk van het advies van de Deltacommissaris en de doorvertaling van dat advies in de Waterwet.
2. De doelen en middelen voor het programma Maasvallei zijn helder en duidelijk: samengevat gaat het om een integrale en realistische benadering. Daar waar er mogelijkheden zijn om via een provinciale investeringsbijdrage een bijdrage te leveren aan het versterken van gebiedskwaliteiten in hoogwaterprojecten is dit verankerd in onze meerjarenbegroting.
3. In het kader van het regioproces Maasvallei is specifieke kennis ingebracht en is hieraan vanuit de regisseursrol sturing gegeven aan de ontwikkelingen in het kader van het programma Integraal Riviermanagement, dat inmiddels de dominante ontwikkellijn is voor de provinciale inzet in het kader van hoogwaterbescherming langs de Maas, naast onze betrokkenheid in het Hoogwaterbeschermingsprogramma.
4. In 2020 heeft GS twee dijkverbeteringsplannen goedgekeurd (Beesel en Heel). Het Waterschap heeft in 2020 nog geen nieuwe dijkverbeteringsplannen ter goedkeuring ingediend.

Product	3.5.2. Ooijen-Wanssum
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Provincie heeft de belangen van inwoners en bedrijven in Maasdal behartigd, als partner bij de bestuursovereenkomst Waterveiligheid Maas. Rol Provincie: <i>partner, opdrachtgever</i>	Gerealiseerd. De eindmijlpaal voor de uitvoeringswerkzaamheden (31 december 2020) is behaald. De met de gebiedsontwikkeling beoogde resultaten zijn allen gehaald.	1,2,3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Alle in 2020 voorgenomen voorbereidings- en uitvoeringswerkzaamheden zijn gerealiseerd.	0	1	1	2020
1	De gerealiseerde onderdelen van de Gebiedsontwikkeling zijn overgedragen aan beheerder(s).	0	1	1	2021/ 2022

Toelichting prestatie-indicatoren

De uitvoeringswerkzaamheden van de Gebiedsontwikkeling Ooijen – Wanssum zijn gerealiseerd. De eindmijlpaal van 31 december 2020 is gehaald. De oplevering van het werk heeft per 31 december reeds gedeeltelijk plaatsgevonden. In het eerste kwartaal 2021 zullen de resterende objecten worden opgeleverd en de (gebruikelijke) restpunten worden weggewerkt, waarna de aanvaarding van het werk door de Opdrachtgever (Provincie) kan plaatsvinden.

De administratieve afronding van het project, waarbij décharge kan worden verleend aan de projectorganisatie is voorzien in 2021. Zie ook de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening.

Wat heeft het ons gekost?

Begrotingsprogramma 3.5 Hoogwaterbescherming langs de Maas	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.5.1. Programma Maasvallei	3.000	-2.800	200	209	-9	N
3.5.2. Ooijen-Wanssum	22.734	-15.036	7.698	30.115	-22.417	N
	25.734	-17.836	7.898	30.324	-22.426	N
<i>Personele lasten</i>	662	0	662	644	18	
Totaal lasten	26.396	-17.836	8.560	30.968	-22.408	N
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.5.1. Programma Maasvallei	0	0	0	18	-18	V
3.5.2. Ooijen-Wanssum	40.426	0	40.426	40.082	344	N
Totaal baten	40.426	0	40.426	40.100	326	N
Totaal saldo van baten en lasten	14.030	17.836	31.866	9.132	22.734	N
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Reserve DU Ooijen-Wanssum	38.926	15.036	53.962	30.926	23.036	
Totaal toevoegingen	38.926	15.036	53.962	30.926	23.036	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve DU Ooijen-Wanssum	21.234	0	21.234	20.959	275	
Reserve Waterveiligheid Maas	3.000	0	3.000	3.000	0	
Totaal onttrekkingen	24.234	0	24.234	23.959	275	
Saldo mutatie reserves	-14.692	-15.036	-29.728	-6.967	-22.761	
Resultaat	-662	2.800	2.138	2.165	-27	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.5. Hoogwaterbescherming langs de Maas resteert een voordelig resultaat van € 0,03 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 22,75 mln. nadeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 22,43 mln. lagere lasten en € 0,33 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

3.5.1. Programma maasvallei

Het product 3.5.1. laat in de lasten een nadelig resultaat van € 9.000 in de procesmiddelen. Dit wordt echter volledig gecompenseerd door een incidentele baat van € 18.000. Per saldo levert dit een voordeel op van € 9.000.

3.5.2. Ooijen-Wanssum

De lasten in de kolom "Realisatie" zijn in bovenstaande maatwerktafel verhoogd met het bedrag aan investeringsuitgaven ad € 11,1 mln. In totaliteit bedragen de gerealiseerde uitgaven aldus € 41,3 mln. (zie onderstaande tabel). Daarnaast is in 2020 zowel aan de lasten- als aan de batenzijde een verschil ontstaan, omdat de bij de EJB 2020 voorziene bijdrage van ruim € 15 mln. vanuit de Ontwikkelopgave Natuur uiteindelijk werd doorgeschoven naar 2021. Het project Gebiedsontwikkeling Ooijen Wanssum werd in 2020 geconfronteerd met meerdere hogere uitgaven als gevolg van onder andere PFAS ad € 1 mln., nog met shareholders af te rekenen scopewijzigingen (€ 0,8 mln.), verwijderen teerhoudend asfalt (€ 0,5 mln.), inlopen vertraging uitvoering (€ 0,56 mln.), stelpost verlichting (c.a. € 0,6 mln.) en geaccordeerde contractwijzigingen (c.a. € 5 mln.) waarmee het verschil tussen realisatie en primitieve begroting is verklaard. Overigens wordt vermeld, dat de uitvoering van het project gereed is. De eindmijlpaal van 31 december 2020 is gehaald. De aanvaarding van het project zal plaatsvinden in het tweede kwartaal 2021.

Toelichting investeringen/financiering

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.5.2	Ooijen-Wanssum	228.800	-	209.064	41.255	27.374	10.025	-21.519	-37.399
		228.800	0	209.064	41.255	27.374	10.025	-21.519	-37.399

€ x 1.000

Project Ooijen-Wanssum, oorspronkelijk besluit PS d.d. 6-11-2015; vervolgens bijgesteld middels een herijkt kredietbesluit d.d. 14-12-2016. In bovenstaande tabel is gekozen om alle projectuitgaven en inkomsten samen te voegen om een totaaloverzicht te krijgen. Deze maatwerktafel wijkt af van andere tabellen. Als gevolg van de notitie Materiële Vaste Activa (Commissie BBV, december 2017) wordt een deel van de investeringen met ingang van 2017 rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Het betreft dat gedeelte van het project dat niet voldoet aan de activeringscriteria en daarmee in de exploitatie verantwoord wordt. Hiermee is de integraliteit van de financiële verantwoording o.b.v. de reguliere overzichten niet mogelijk, omdat projectuitgaven sinds 1 januari 2017 ook via de baten en lasten rekening worden verantwoord. Deze verschillende financiële stromen leiden tot hogere uitgaven dan begroot, maar deze worden gedekt door hoger inkomsten. Daarmee blijft de provinciale bijdrage netto binnen de kaders van het kredietbesluit uit 2016.

Het restant van de investeringen welke leiden tot een materiële vaste activa kunnen ultimo 2020 nog niet worden verdeeld naar de uiteindelijke objecten die elk een eigen afschrijvingstermijn hebben. Dit zal pas bij oplevering plaatsvinden, omdat er dan pas duidelijkheid over is. Dit is aldus ook

opgenomen in Deel 2 Jaarrekening, 6.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum

3.6. Water

De Provincie Limburg is (wettelijk) verantwoordelijk voor het beleid voor de regionale grond- en oppervlaktewater-systemen en de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van openbare drinkwatervoorziening, voor grotere industriële onttrekkingen en voor energieopslagsystemen. Ook op de aanpalende beleidsterreinen ruimtelijke ordening, natuur en bodembescherming heeft de Provincie een kaderstellende en regelgevende taak. Verder heeft de Provincie een specifieke taak ten aanzien van de bescherming van het grondwater voor de drinkwaterwinning. Water vormt een basislaag in de ruimtelijke ordening. Voor het optimaal functioneren van ruimtelijke functies als wonen en werken is een robuust en adaptief functionerend watersysteem een belangrijke randvoorwaarde. Een robuust en adaptief watersysteem is tevens een belangrijke abiotische voorwaarde voor het realiseren van een goede natuurkwaliteit en biodiversiteit. Voldoende water van een goede kwaliteit is tenslotte van groot belang voor een duurzame drinkwatervoorziening, de (grond)waterafhankelijke natuur, het productievermogen in de landbouw en de waterafhankelijke industrie.

Voor onze inzet met betrekking tot het programmaonderdeel 3.6. Water is het vastgestelde Provinciaal Waterplan (PS 11 december 2015) leidend. Het Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021 'samen werken aan water' richt zich via vier sporen op het op orde brengen van het watersysteem in Limburg. Het eerste spoor: 'Een veilige en aantrekkelijke Maasvallei' is in programma 3.5. van deze Programmabegroting uitgewerkt. De overige drie sporen: 'Een veerkrachtig en klimaatbestendig watersysteem', 'Behoud en herstel van de natte natuur en verbetering waterkwaliteit' en 'Duurzame drinkwaterwinning en grondwaterbeheer' worden in dit programma van de begroting behandeld.

Via investeringen in het watersysteem (de beken en het grondwater) en ondersteunen van bronmaatregelen in stedelijk gebied en op het platteland wordt wateroverlast en watertekort voorkomen in stedelijk en landelijk gebied, inclusief industriegebied, en wordt de (grond)waterkwaliteit verbeterd. Door het veranderende weer, waar extreme regenbuien afgewisseld worden met langere perioden van ernstige droogte, verandert de opgave. In deze omstandigheden zal er een grotere inspanning verricht moeten worden om te zorgen voor voldoende en schoon water voor de diverse waterafhankelijke functies en voor het tegengaan van wateroverlast. De Limburgse zandgronden zijn extra gevoelig voor aanhoudende droogte met onder andere watertekorten en productiedaling in de landbouw en verlies van natuurwaarden als gevolg. Het Zuid-Limburgse heuvelland is extra gevoelig voor erosie en wateroverlast bij hevige regenval.

Het huidige watersysteem heeft onvoldoende ruimte en veerkracht om dergelijke extreme situaties op te kunnen vangen. Beek(dal)herstel is een passende maatregel om het watersysteem meer ruimte te geven en zo natuurlijke klimaatbuffers te creëren. Maatregelen in het landelijk gebied kunnen ervoor zorgen dat water beter wordt vastgehouden en minder snel afvloeit. Ook in stedelijk gebied zijn maatregelen nodig om weersextremen beter het hoofd te kunnen bieden. Via stimuleringsregelingen voor onder andere gemeenten en lopende uitvoeringscontracten met Waterschap Limburg en de terreinbeherende organisaties wordt de uitvoering van deze maatregelen ondersteund. Overigens hebben Provinciale Staten opdracht gegeven tot herprioritering van doelen en middelen van het Provinciaal Waterplan (motie 2397 Geraats c.s.) om de benodigde maatregelen voor klimaatbestendigheid te financieren. Ook is

opdracht gegeven om een provinciale 'stresstest' uit te voeren. De uitkomsten hiervan vormen input voor de risicodialoog om te komen tot een uitvoeringsagenda.

Steeds duidelijker wordt dat voor het realiseren van een robuust en adaptief watersysteem een integrale benadering met meerdere partijen nodig is.

Monitoring van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit toont aan dat de EU-normen voor nutriënten (stikstof/nitraat en fosfor/fosfaat) en bestrijdingsmiddelen nog niet worden gehaald, dit ondanks het beleid dat voor deze stoffen wordt gevoerd. De nutriëntenbelasting van de bodem en het water vormt een hardnekkig probleem voor het bereiken van de gewenste waterkwaliteit en voor het bereiken van de natuurdoelen. Tevens vormt de nutriëntenbelasting een bedreiging voor de drinkwaterwinning. Verder worden farmaceutica en andere zogenaamde opkomende (niet-genormeerde) stoffen veelvuldig in oppervlaktewater en recent ook in grondwater gemonitord en aangetroffen. Door middel van de Delta-aanpak waterkwaliteit wordt door Rijk en regio gezamenlijk een nieuwe aanpak op onder andere deze knelpunten ontwikkeld. De resultaten daarvan worden verankerd in de nationale en regionale waterprogramma's voor de periode 2022-2027.

Een efficiënte waterketen is van belang voor Limburg. Door verbetering van de samenwerking in de waterketen kunnen kostenbesparingen bij riolering, zuivering en drinkwaterbereiding worden bereikt.

Het huidige Provinciaal Waterplan 2016-2021 zal in 2022 worden vervangen door het Provinciaal Waterprogramma onder de nieuwe Omgevingswet. In 2020 zal gestart worden met de voorbereidingen van dit Waterprogramma.

Wat willen we bereiken?

We willen zorgdragen voor een meer klimaatbestendig watersysteem dat robuust en adaptief genoeg is om situaties met regionale wateroverlast en watertekorten zoveel mogelijk te beperken. Dit is conform het Bestuursakkoord Deltaplan Hoge Zandgronden Zuid-Nederland (DHZ) en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Wij willen de waterkwaliteit van onze beken en het grondwater verbeteren om normoverschrijdingen terug te dringen, om het ecologisch functioneren te verbeteren en om schoon en voldoende water voor landbouw, industrie, drinkwater en natuur te garanderen, waarmee we voldoen aan de vereisten van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Het watersysteem in Limburg is op orde en klimaatbestendig: de gestelde normen ten aanzien van wateroverlast, waterkwaliteit en ecologische kwaliteit en de ambities ten aanzien van watertekort, droogte en hittestress en het klimaatakkoord zijn gerealiseerd.

Criterium 2: In Limburg is voorzien in voldoende (grond)water voor een duurzame drinkwatervoorziening en voor andere waterafhankelijke functies.

Wat hebben we bereikt?

In 2020 hebben we gewerkt aan de uitvoering van het waterplan 2016-2021. Via verschillende partnercontracten en subsidies zijn 16,1 kilometer beekherstel en zeven vistrappen uitgevoerd of in uitvoering. En is dit jaar een project in Heerlen afgerond waardoor 4.000 m³/jaar extra

grondwateraanvulling gerealiseerd wordt. De Maatregelen in de Natte natuurparel Sohr-Legeterbos zijn in 2020 afgerond.

In 2020 zijn we aan de slag gegaan met een nieuw Provinciaal Waterprogramma voor de periode 2022-2027. In juli hebben GS hier de uitgangspuntennotitie voor vastgesteld, deze is op 11 september sonderend besproken in de Statencommissie RLN.

Door het opstellen van een zogeheten stresstest droogte hebben we meer inzicht gekregen in de berekende en gemodelleerde gevolgen van droogte. Met behulp van de kaarten gaan we risicodialogen voeren met betrokken partijen.

In dit jaar hebben we de Limburgse Integrale Watersysteem Analyse (LIWA) afgerond. De analyse geeft inzicht in de effecten van mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden om het watersysteem te verbeteren en grondwater beschikbaar te houden. De resultaten zijn in september gedeeld met de Staten. In het project Waterbeschikbaarheid hebben we de toekomstige beschikbaarheid van water en de toekomstige vraag met elkaar in verband gebracht. Dit project krijgt in 2021 een vervolg door samen met watergebruikende partijen afspraken te gaan maken over het watergebruik. In 2020 is het onderzoek naar de watervoorraad in de Roerdalslenk afgerond. Provinciale staten zullen hier in het eerste kwartaal van 2021 over geïnformeerd worden.

Wat heeft de Limburger daarvan gemerkt?

De uitvoering van het waterplan 2016-2021 draagt bij aan een beter functionerend en meer veerkrachtig watersysteem in Limburg, waarmee wateroverlast en droogte wordt tegengegaan en de waterkwaliteit en biodiversiteit wordt verbeterd. Door de maatregelen op gebied van beekherstel en vismigratie wordt de biodiversiteit en de landschappelijke kwaliteit in en rondom de beken sterk verbeterd. Ook door de herstelmaatregelen in de kwetsbare grondwaterafhankelijke natuurgebieden ondervonden deze minder last van de extreme droogte in 2018-2020. Voor de Limburgers betekent dit dat de beken en natuurgebieden beschikbaar blijven voor natuurbeleving, als stedelijk uitloopgebied en voor recreatiedoeleinden. Omdat deze maatregelen tevens gericht zijn op het terugdringen van extreme wateroverlast en langdurige watertekorten dragen ze bij aan de leefbaarheid en het economisch potentieel voor de inwoners van Limburg. De opruimacties van het zwerfvuil in de Maas die hebben plaatsgevonden in het kader van het Interregproject LIVES hebben niet alleen gezorgd voor schonere Maasoevers, maar dragen ook bij aan bewustwording van de zwerfvuilproblematiek bij de burger. Door het nemen van de maatregelen in de Natte natuurparel Sohr-Legeterbos als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum is een groot en aangesloten waterrijk en moerasgebied tot stand gekomen dat tevens een bijdrage levert aan hoogwaterbescherming en bovendien recreatief aantrekkelijk en goed ontsloten is.

Door de aanwezige drainagevoorzieningen langs het beekdal dicht te zetten en het water te laten stijgen is de Caumerbeek in de gemeente Heerlen watervoerder geworden. De Geleenbeek is vernat door het regenwater dat op nabijgelegen straten valt op te vangen in een regenwaterbuffer, waarna het gebruikt wordt om het waterpeil in de Geleenbeek te reguleren. Het resultaat is dat er nu twee watervoerende beken in Heerlen zijn, waarbij de maatregelen tevens leiden tot een vergroting van de zoetwatervoorraden en een verminderd risico op wateroverlast.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	3.6.1. Water
Portefeuillehouder	Roefs

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Uitvoeren maatregelen regionaal watersysteem</p> <p>In 2016 is een meerjarenovereenkomst (partnercontract) voor de periode 2016-2021 met het Waterschap gesloten inzake de uitvoering van maatregelen op gebied van wateroverlast, watertekort/droogte en ecologie en beek(dal)herstel in de gehele provincie. In 2019 is een herziening van het partnercontract met het Waterschap geaccordeerd. Uitvoering loopt door tot en met 2021.</p> <p>In 2017 is de Nieuwkomersregeling in het kader van het Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ) via een subsidieregeling met een openstelling in twee tranches afgerond, waarbij gemeenten en organisaties integrale maatregelen voor de aanpak van wateroverlast en watertekort uitvoeren. De doorlooptijden van de projecten variëren van 2019 tot 2022. In de periode 2016-2019 zijn POP-3 regelingen niet-productieve investeringen water en innovatieve maatregelen water opengesteld waarmee integrale maatregelen worden genomen om de waterkwaliteit en de klimaatbestendigheid van het Limburgs watersysteem te verbeteren. Deze lopen deels door tot en met 2021. In 2018 zijn partnercontracten met de terreinbeherende organisaties gesloten over de realisatie van deze overige natte natuurparels. De realisatie door deze partijen vindt plaats tussen 2018 en 2021. Met Waterschap, Staatsbosbeheer en gemeenten wordt gewerkt aan het voorkomen van wateroverlast in het Gulpdal. Naar verwachting start de uitvoering van dit project in 2020.</p> <p>Voor de verbetering van de waterkwaliteit realiseren wij vanaf 2019 tot 2022 een gebiedsgerichte aanpak in 12 grondwaterbeschermingsgebieden gebaseerd</p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>In 2020 zijn de maatregelen grotendeels volgens planning en raming van dit jaar gerealiseerd.</p> <p>In verband met aanbestedingsperikelen is de aanpak van de 12 grondwaterbeschermingsgebieden niet in 2020 gestart.</p>	1, 2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>op de Bestuursovereenkomst "aanvullende aanpak nitraatuitspoeling uit agrarische bedrijfsvoering in specifieke grondwaterbeschermingsgebieden" in het kader van het 7e actieprogramma nitraat, om de nitraatbelasting te verminderen.</p> <p>In een gebied van Bunde tot Voerendaal gaan we met de 'propositie Heuvelland: Verduurzaming van het water- en bodembeheer', in het kader van het Inter Bestuurlijke Programma (IBP) van het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in 2020 met regionale en lokale partners aan de slag om afspoeling, run-off, wateroverlast en waterkwaliteit te verbeteren in een integrale aanpak.</p> <p>In 2019 en 2020 geven we samen met onze partners verder invulling aan het streven naar een robuust en adaptief watersysteem, zowel in het landelijk gebied als in het stedelijk gebied.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag, partner, subsidiënt</i></p>		
<p>2. Provinciaal waterbeleid: Waterplan en Waterprogramma</p> <p>In 2019 hebben wij een tussentijdse evaluatie van het Provinciaal Waterplan 2016-2021 uitgevoerd. Samen met de uitkomsten van de bestuursopdracht Maas en de uitkomsten van de stresstest vormt dit de basis voor een herijking van het beleid. Wij stellen een richtinggevend document op, rekening houdend met de motie Geraats (2397), waarmee de inzet voor de tweede helft van de looptijd van het Waterplan wordt aangegeven. Tegelijkertijd start de voorbereiding van de opvolger van het Waterplan; het Provinciaal Waterprogramma onder de Omgevingswet. Het realiseren van een robuust en adaptief watersysteem, de normering van wateroverlast, de bescherming van de drinkwatervoorraden, het bereiken van de gewenste waterkwaliteit en de bescherming tegen hoogwater in de Maas krijgen hierin een plaats. Het Waterprogramma vormt de basis voor het sluiten van uitvoeringsovereenkomsten</p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>Vanaf maart 2020 is met vele partijen en partners gesproken over de wateropgaven, wat heeft geleid tot een uitgangspuntennotitie welk in juli 2020 door GS is vastgesteld en gesondeerd in de commissie RLN in september 2020.</p>	1, 2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>met partners in 2021 en de jaren daaropvolgend. Voor de financiering hiervan zal worden aangesloten bij de ambities uit het Collegeprogramma 2019-2023 en de mogelijkheden die de Rijksprogramma's DHZ en DPRA bieden. Het Waterprogramma wordt eind 2021 door Provinciale Staten vastgesteld. Ten behoeve van de evaluatie en monitoring van ons waterbeleid onderhouden en actualiseren wij een 6 tal watermeetnetten voor het grondwater en bodemvocht. Ten behoeve van de uitvoering en vergunningverlening onderhouden wij het watermodel Ibrahim. In 2020 wordt Ibrahim 3 ontwikkeld</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag, partner, subsidiënt</i></p>		
<p>3. Uitvoeren project Limburgse Integrale wateraanpak (LIWA)</p> <p>In 2019 is samen met het Waterschap gestart met de uitvoering van de Limburgse Integrale wateraanpak (LIWA), dit is een vervolg op het Nieuw Limburgs Peil en vormt de basis voor nieuwe pakketten van watermaatregelen om te komen tot een goede waterkwantiteit en -kwaliteit in Limburg. In 2020 wordt LIWA afgerond. De resultaten zullen enerzijds vertaald worden in het nieuwe Provinciaal Waterprogramma en het Waterbeheerprogramma van het Waterschap en anderzijds een basis vormen voor de nieuw af te spreken uitvoeringsovereenkomsten en maatregelenpakketten met partijen in de periode 2022-2027. De maatregelen moeten leiden tot een robuust en adaptief watersysteem en het realiseren van de doelen van het Waterplan en -programma.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag, partner, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>Het rapport LIWA is aangeboden aan de Statencommissie RLN in september 2020 en vormt een bouwsteen voor het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027.</p>	<p>1, 2</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>4. Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ)</p> <p>In 2021 wordt fase 1 van het Deltaprogramma Hoge Zandgronden, als onderdeel van het Deltaprogramma Zoetwater afgerond. In 2020 en 2021 werken wij aan een maatregelenpakket met (integrale) droogte projecten voor fase 2 van het Deltaplan Hoge Zandgronden. Het pakket zal, in samenwerking met Brabant en de overige zandgebieden worden aangeboden voor cofinanciering door het Deltafonds. We richten ons op een integrale gebiedsgerichte aanpak, waarbij we samenhang met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie nastreven.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner, subsidiënt, bevoegd gezag, ondersteuner</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>Er is een pakket aan maatregelen opgesteld, met behulp van de uitkomsten van LIWA. Dit pakket is met de Limburgse en Brabantse partners besproken en zal in 2021 door het regionaal bestuurlijk overleg Maas bij de Minister worden ingediend als bod van Zuid Nederland.</p> <p>Dit is opgenomen in het Provinciaal Waterprogramma en de begroting 2021.</p>	1.
<p>5. DeltaPlan Ruimtelijke (klimaat) Adaptatie (DPRA)</p> <p>In 2019 hebben alle gemeenten, Waterschap Limburg, Rijkswaterstaat (RWS) en de Provincie Limburg een stresstest uitgevoerd. In 2020 voeren we op basis van deze stresstesten een risicodialoog over klimaatadaptatie uit. Dit in overeenstemming met de afspraken uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Samen met de regionale partners stellen we in het kader van het Deltaplan een uitvoeringsagenda op, die we als samenwerkende regio Zuid Nederland ter cofinanciering zullen aanbieden aan het Deltafonds. We richten ons op gebiedsgerichte integrale projecten voor droogte en wateroverlast, waarbij waterkwaliteit en omgeving worden meegenomen. In 2020 is er, vooruitlopend op het Deltafonds, een bedrag beschikbaar vanuit het ministerie voor de ondersteuning van klimaatadaptatie. Wij zullen hier in 2020 een aanvraag voor indienen.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner, subsidiënt, bevoegd gezag, ondersteuner</i></p>	<p>Doelstellingen gerealiseerd;</p> <p>doordat het Ministerie in 2020 geen bijdrage meer beschikbaar stelde voor ondersteuning bij klimaatadaptatie, ontbrak de mogelijkheid om de beoogde steunaanvraag in te dienen.</p>	1.
<p>6. Bescherming drinkwatervoorziening en grondwaterbeheer</p> <p>Aan de langdurige zekerstelling van de drinkwatervoorziening is in 2019 invulling gegeven door het opstellen en bestuurlijk accorderen van Uitvoeringsprogramma's voor</p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>De bescherming van het drinkwater is opgenomen in de uitgangspuntennotitie en in het Provinciaal Waterprogramma.</p> <p>In de Provinciale Omgevingsverordening is een tekstaanpassing opgenomen.</p>	2.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>drinkwaterwinningen. Daarnaast onderzoeken wij de wenselijkheid van bescherming voor andere grondwaterwinningen ten behoeve van consumptie (bijvoorbeeld frisdrank en bier). In overeenstemming met de opdracht in de Structuurvisie Ondergrond, gaan wij na op welke wijze de drinkwatervoorziening op de lange termijn (2040-2050) kan worden zeker gesteld. De resultaten hiervan zullen hun vertaling krijgen in (voorstellen voor) een passende bescherming in de Provinciale Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en het Provinciaal Waterprogramma.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag, partner</i></p>		
<p>7. Versterken grensoverschrijdende samenwerking waterbeheer.</p> <p>Wij nemen deel aan de reguliere grenswateroverleggen met Duitsland, Vlaanderen en Wallonië. In 2018 zijn wij als leadpartner met 9 partners in de Euregio een internationaal Interregproject (LIVES) tegen plastic afval in de beken en rivieren gestart. Dit loopt tot en met 2021. In de periode 2020-2021 realiseren we tenminste een nieuw grensoverschrijdend waterproject, gericht op de doelen uit het Provinciaal Waterplan.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag, partner, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>In 2020 is er in het kader van LIVES een succesvolle schoonmaakactie langs de oevers van de Maas gehouden.</p>	1.
<p>8. Versterken van de waterketen</p> <p>Wij nemen deel aan de overleggen rond de samenwerking in de waterketen. Vanuit een verbindende en faciliterende rol kan de Provincie zich actief inzetten om de spelers in de waterketen te bewegen tot samenwerking en tot optimalisatie en efficiencywinst op Limburgse schaal.</p> <p>Rol Provincie: <i>partner, facilitator</i></p>	<p>Gerealiseerd</p> <p>We nemen deel in de waterketen en ondersteunen de samenwerking.</p>	1, 2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Aantal gerealiseerde kilometers beekherstel.	132	148*	171	2021
1	Aantal gebieden met gerealiseerde hydrologische maatregelen herstel natte natuur.	13	21	48	2021

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Aantal uitgevoerde projecten verbetering grondwaterkwaliteit.	30	30	24	2021
2	Provinciaal waterprogramma (december 2021).	0	0	1	2021
3	Limburgse Integrale wateraanpak.	0	1	1	2020
4	Voorstel voor Deltaplan Hoge Zandgronden fase 2.	0	0	1	2021
5	Risicodialoog.	0	1	1	2020
5	Gezamenlijke uitvoeringsagenda Zuid Nederland.	0	0	1	2020
6	Actuele bescherming drinkwater in omgevingsverordening.	0	0	1	2022
7	Gerealiseerd grensoverschrijdend regionaal waterproject.	0	0	1	2021

* Ingeschat op grond van gegevens uit de voortgangsrapportage 2019, die over 2020 komt pas omstreeks maart 2021 beschikbaar.

Toelichting prestatie-indicatoren

Provinciaal Waterprogramma: verwacht in maart 2021 als ontwerp.

Voorstel Deltaplan Hoge Zandgronden: verwacht in maart en definitieve afspraken met de minister in december 2021.

Gezamenlijke uitvoeringsagenda Zuid Nederland: wordt in maart 2021 in RBOM vastgesteld.

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 3.6 Water	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.6.1. Water	7.868	957	8.825	7.864	961	V
<i>Personele lasten</i>	1.517	0	1.517	1.476	41	
<i>Kapitaallasten</i>	4	0	4	4	0	
Totaal lasten	9.388	957	10.346	9.344	1.002	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.6.1. Water	4.155	354	4.509	4.539	-29	V
Totaal baten	4.155	354	4.509	4.539	-29	V
Totaal saldo van baten en lasten	-5.234	-603	-5.836	-4.805	-1.031	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Reserve DU Zoetwatermaatregelen	0	5.942	5.942	6.000	-58	
Reserve Grondwaterbeheer	0	144	144	144	0	
Totaal toevoegingen	0	6.086	6.086	6.144	-58	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve DU Zoetwatermaatregelen	0	5.337	5.337	5.337	0	
Reserve Grondwaterbeheer	0	393	393	258	135	
Reserve DU bodemsanering	150	0	150	150	0	
Totaal onttrekkingen	150	5.730	5.880	5.745	135	
Saldo mutatie reserves	150	-356	-206	-400	193	
Resultaat	-5.084	-959	-6.043	-5.205	-838	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.6. Water resteert een voordelig resultaat van € 0,84 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 1,03 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 1,00 mln. lagere lasten en € 0,03 mln. hogere baten. Wij lichten de belangrijkste verschillen als volgt toe.

3.6.1. Water

Op begrotingsprogramma 3.6 Water resteert een voordelig resultaat van € 0,84 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 1,03 mln. lager dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 0,96 mln. lagere lasten (excl. personele lasten) en € 0,03 hogere baten.

De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe:

Lasten:

Door middel van overboekingsvoorstellen wordt een totaalbedrag van **€ 0,85** mln. doorgeschoven naar begrotingsjaar 2021. In verband met het meerjarig karakter van het project grondwaterbeschermingsgebieden wordt een bedrag van € 0,74 mln. doorgeschoven naar 2021. Omdat voor het uitvoeringsprogramma Water (DHZ) en het Interreg VA project LIVES EMR budget is toegekend voor de gehele looptijd van het project schuiven deze middelen door. resp. € 0,06 mln. en € 0,05 mln.

Baten:

Er zijn meer inkomsten ontvangen voor het Interreg VA project LIVES EMR € 0,03 mln. dan geraamd. Ook dit bedrag is via een overboekingsvoorstel doorgeschoven naar 2021, de

inkomsten op grondwaterheffing zijn iets achtergebleven bij de raming, hierop volgt een lagere storting in de reserve Grondwaterbeheer.

Reserves:

Er zijn een aantal subsidies in het kader van Waardenetwerken lager vastgesteld. Dit voordeel ad € 0,06 mln. is overgeboekt naar 2021 en loopt via de reserve DU Zoetwatermaatregelen.

Door fasering van de kosten voor grondwaterbeheer (onder andere proces Ibrahim) is de onttrekking van de reserve lager dan geraamd.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.6.1	Water	10.000	10.000	10.000	-	-	-	-	10.000
		10.000	10.000	10.000	0	0	0	0	10.000

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben betrekking op de financieringen en deelnemingen, welke bijdragen aan de waterdoelen. In onderstaande tabel staan deze leningen en verbonden partijen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragrafen en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Lokale heffingen	Financiering	Verbonden partijen
Grondwaterheffing	Lening aan N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg	N.V. WML

De in de tabel opgenomen Verbonden partij draagt bij aan de doelen van programma 3.6. Water. WML beheert het leidingennetwerk en de drinkwatervoorziening in Limburg.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

3.7. Energie, circulaire economie en milieu

Nieuwe opgaven rondom verduurzaming van het energiesysteem, rondom klimaatverandering en het circulair maken van de economie zullen de komende jaren de inrichting van Nederland en Limburg mede bepalen. De Provincie werkt en bouwt samen met andere overheden, ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en burgers aan deze transitie. Hierbij zijn haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak essentiële voorwaarden. We zetten vol in op innovatie, lokaal initiatief en grensoverschrijdende samenwerking en houden rekening met leefbaarheid, natuur en landschap, dat zodoende bijdraagt aan de versterking van de economische structuur en werkgelegenheid in Limburg.

Wat willen we bereiken?

Onze ambitie is het realiseren van een voor Limburg passende energiemix voor de toekomst, waarbij haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak bij burgers, organisaties en bedrijven belangrijke voorwaarden zijn. Hiervoor is een innovatief energietransitiebeleid nodig, dat inzet op samenwerking en ruimte biedt voor lokaal initiatief. Tevens dient de energietransitie bij te dragen aan werkgelegenheid, versterking van de economische structuur in Limburg en ons minder afhankelijk te maken van fossiele brandstoffen uit het buitenland. Hiervoor zullen wij onze rol pakken bij de uitvoering van wetten en wettelijk geborgde afspraken, zoals het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategieën (RES).

Energietransitie, een duurzame circulaire economie en een gezonde en veilige leefomgeving pakken we in samenhang aan. In dit verband is er ook aandacht voor de uitvoering van het bodemconvenant, de problematiek van de mijnbouwschade, de inzet van vergunningverlening, toezicht en handhaving inclusief de taken die zijn ondergebracht in de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD).

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Bij het realiseren van de energietransitie en circulaire economie stellen wij ons op als betrouwbare partner en houden rekening met haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak van burgers en organisaties.

Criterium 2: Bij de ontwikkeling van duurzame energieprojecten dient er ruimte te zijn voor lokaal initiatief en participatie.

Criterium 3: Bij de ontwikkeling van duurzame energieprojecten dient zorgvuldig omgegaan te worden met schaarse ruimte en wordt op basis van een duurzaamheidsladder de ruimtelijke inpassing afgewogen.

Criterium 4: Bij het versterken van de kennisontwikkeling en innovatiekracht wordt optimaal gebruik gemaakt van Limburgse innovaties en het Brightsite-instituut, en zoeken wij samenwerkingsmogelijkheden met Duitse en Belgische bedrijven en kennisinstellingen.

Criterium 5: De Limburgse revolverende energiefondsen en stimuleringsregelingen zetten wij versterkt door.

Criterion 6: Limburgers wonen en werken in een gezonde en veilige leefomgeving en onacceptabele milieurisico's voor de Limburgers en hun omgeving (natuur) zijn vermeden.

Wat hebben we bereikt?

In 2020 is ingezet op een samenhangende aanpak van de energietransitie (duurzame opwek en energiebesparing) en verduurzaming. Maar met name is ook strategie- en planvorming met betrekking tot energie verder uitgewerkt. Enerzijds in de twee Limburgse RES-regio's: in juni hebben alle colleges (gemeenten en Provincie) ingestemd met de concept-RES. Anderzijds is eind 2020 ook de Provinciale Energie Strategie vastgesteld (PS 18-12-2020). Draagvlak, haalbaarheid en betaalbaarheid zijn de elementen die in de uitwerking centraal staan.

In oktober 2020 is het Beleidskader Circulaire Economie 2.0 vastgesteld door Provinciale Staten. Op basis van een circulaire foto van Limburg zijn de ambities en uitgangspunten omschreven, resulterend in een uitvoeringsprogramma met vijf actielijnen voor de periode 2020-2023. Het uitvoeringsprogramma beschrijft de wijze waarop en met wie wij aan de slag gaan om de ambitie te realiseren, alsmede het afwegingskader dat wij daarbij hanteren.

Daarnaast is in 2020 gewerkt aan de verdere aanpak van de na-ijlende effecten van de steenkoolwinning en zijn de milieutaken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) uitgevoerd.

De belangrijkste concrete resultaten:

- Duurzaam Thuis: In 2020 is er € 24.665.087 uitgezet. Het betreft 3.220 leningen waarmee in 2020 6.166,27 ton aan CO₂ is gereduceerd, en naar schatting 54 fte aan werkgelegenheid is gerealiseerd.;
- Het Limburgs Energie Fonds (LEF) heeft in 2020 € 25,7 mln. uitgezet. Met de in 2020 gedane investeringen draagt LEF bij aan een CO₂ reductie van 588.390 ton en 1.604 FTE jaren werkgelegenheid;
- Er is 9 Megawatt (MW) aan windvermogen in bedrijf genomen in 2020. Daarmee zit Limburg op 21,45 MW in totaal;
- Limburgs Energie Akkoord (LEA): In 2020 is de LEA-samenwerking precies twee jaar na de start door de LEA-deelnemers opnieuw bestuurlijk bevestigd. LEA is uitgebreid met 12 steenfabrieken in Limburg, via vertegenwoordiging in LEA door branchevereniging Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek (KNB). In een projectenportfolio hebben de deelnemers mogelijkheden in beeld gebracht om de veelal aardgasgestookte hoge temperatuur processen om te zetten in duurzame processen door middel van elektrificatie en/of waterstof.;
- In 2020 is het Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning goed in de regio ingebed, zodat gemeentelijke ondersteuning bij de gevolgen van mijnbouw beter kan worden verleend;
- De slagkracht van de groene brigade is op orde gebracht en middels de pilot "vrijwillige BOA brigade" wordt bekeken of deze vergroot kan worden;
- Op basis van het actieplan omgevingslawaai provinciale wegen is bij groot onderhoud en reconstructie aan provinciale wegen stiller asfalt toegepast;
- Het VTH-beleidsplan 2021-2024 is vastgesteld en vertaald naar een programmering in 2021. In het VTH-beleidsplan is aangegeven aan welke maatschappelijke opgaven de instrumenten VTH een bijdrage leveren en welke doelen daarvoor gesteld worden;
- Het VTH Uitvoeringsprogramma 2020 is, binnen de mogelijkheden van de corona maatregelen uitgevoerd en het VTH Uitvoeringsprogramma 2021 is uitgewerkt en vastgesteld;

- Het versterken van het Limburgs circulaire innovatie ecosysteem door de ontwikkeling van het kennis en innovatiecentrum Brightsite en de doorontwikkeling van BMC en AMIBM;
- Ontwikkelprogramma LIOF: Limburg toekomstbestendig gericht om innovatiebevordering en ondernemersondersteuning voor het MKB.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan en wat merken de Limburgers ervan?

Product	3.7.1. Energie
Portefeuillehouder	Van Gaans

Genoemde resultaten hieronder betreffen beleidsonderzoek en beleidsontwikkeling. Vanzelfsprekend leiden deze resultaten niet direct tot verbeteringen in het dagelijkse leven van Limburgers. Uitvoering van de RES en de PES zal een positieve invloed hebben: een duurzamere energiehuishouding. De regelingen voor woningbezitters en bedrijven (Duurzaam Thuis en Limburgs energie Fonds) hebben in 2020 wel voor impact gezorgd.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Wij stellen een nieuwe kadernota ' Provinciale Energie Strategie ' (PES) op, waarin de ambities, doel- en taakstellingen en de Provinciale rollen en inzet van instrumenten worden opgenomen. Daarbij wordt ook het nakomen van de wettelijke verplichtingen en gemaakte bestuursafspraken (Klimaatakkoord en RES) geborgd. Op basis van deze kadernota stellen wij een uitvoeringsprogramma energietransitie op.	Gerealiseerd. De PES deel 2 is op 18 december 2020 vastgesteld door Provinciale Staten; in dit kader zijn er duidelijke acties en KPI's.	1, 2, 3, 4, 5, 6
2. Wij dragen bij aan de totstandkoming van de twee Regionale Energie Strategieën in Limburg. Wij borgen de samenhang tussen de PES en de RES.	Gerealiseerd. Provincie heeft bijgedragen aan de concept-RES (vaststelling medio 2020 door gemeentelijke en provinciale colleges) en ter kennisgeving aan Provinciale Staten gezonden. In de PES is duidelijk de relatie en samenhang met de RES geborgd.	1, 2, 3, 6
3. Wij stellen een duurzaamheidsladder op voor ruimtelijke inpassing van de opwekking van duurzame energie. De lijn van de motie Dik-Faber c.q. het (ontwerp-) Nationale Omgevingsvisie (NOVI) wordt daarbij gevolgd. De duurzaamheidsladder zullen wij vastleggen in het Provinciale Omgevingsvisie (POVI).	Gerealiseerd. Met die aantekening dat niet langer sprake is van een duurzaamheidsladder (2e AWR 2020), maar van een Limburgse zonneladder. Deze ladder is leidend bij de RES, en wordt ook vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie (POVI). Bij de behandeling van de PES in december is	1, 2, 3, 6

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	tevens motie 2685 (Palmen) aangenomen: zonneladder stap voor stap.	
4. We voeren een grensoverschrijdende systeemstudie uit naar de duurzame energie-infrastructuur voor 2030 en 2050, in samenwerking met de netwerkbeheerders, de grote industrie (afnemers energie) en de opwekkers van duurzame energie om tijdig een betrouwbare en leveringszekere duurzame energie-infrastructuur (inclusief opslag van energie) te realiseren in Limburg. Een nationaal gelijk speelveld is hierbij een voorwaarde.	Gerealiseerd. De systeemstudie Energie-infrastructuur Limburg is afgerond en in december 2020 aan uw Staten gestuurd ter kennisgeving.	1, 3
5. Wij stellen een provinciale visie op voor duurzame warmtevoorziening , inclusief warmtenetten, restwarmte in de gebouwde - en industriële omgeving en geothermie. Wij brengen hierbij 'witte vlekken' in beeld, die ontstaan in de samenwerking met daarbij horende partners en wijzen voorkeurslocaties aan.	Gerealiseerd. De Provinciale Warmtevisie is in september 2020 door Provinciale Staten vastgesteld als bouwsteen voor de PES, maar ook ter facilitering van de gemeenten als opmaat naar de transitievisie warmte die gemeenten eind 2021 dienen op te leveren.	1, 3, 5

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Provinciale energiestrategie (kadernota PES) wordt vastgesteld door PS.	0	1	1	2020
2	Opstellen Regionale Energie Strategieën in samenwerking met andere overheden.	0	1	1	2020
3	Opstellen van een zonneladder en een Limburgse taxonomie (een classificatiesysteem van energietechnieken).	0	1	1	2020
4	Uitvoeren grensoverschrijdende systeemstudie duurzame energie-infrastructuur.	0	1	1	2020
5	Opstellen Provinciale visie op duurzame warmtevoorziening.	0	1	1	2020

Product	3.7.2. Duurzaamheid en Circulaire economie
Portefeuillehouder	Satijn

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Onderzoek Circulaire Economie Limburg	Gerealiseerd.	1

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Wij hebben in de voorbereiding van het opstellen van het beleidskader Circulaire Economie Limburg 2.0 een circulaire foto van Limburg gemaakt. De foto was gericht op:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ een interviewronde met ruim 40 bedrijven, organisaties en instellingen in en buiten Limburg die werkzaam zijn in het veld; ▪ een inventarisatie van de knelpunten ('bottlenecks') op weg naar een Circulaire Economie; ▪ een analyse van de Limburgse sectoren en het 'circulair potentieel' daarbinnen, afgezet tegen het nationaal gemiddelde; ▪ een analyse van de Limburgse grondstoffen en reststromen. <p>De resultaten zijn verwerkt in het beleidskader Circulaire Economie Limburg 2.0</p>	
<p>2. Actieprogramma Circulaire Economie Limburg 2020-2023, start uitvoering Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Het beleidskader Circulaire Economie 2.0, inclusief uitvoeringsprogramma 2020-2023 is op 5 oktober 2020 door Provinciale Staten vastgesteld. Wij hebben de volgende activiteiten gerealiseerd/opgepakt in 2020:</p> <p>Actielijn omdenken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wij hebben ter versterking van het Limburgs circulaire innovatie ecosysteem een financiële bijdrage verstrekt aan de ontwikkeling van het kennis en innovatiecentrum Brightsite (zie product 1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus en product 1.2.6. Industrie) en aan de doorontwikkeling van BMC en AMIBM (zie product 1.2.1. Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus) ▪ door Provinciale Staten is op 5 oktober 2020 ingestemd met een financiële bijdrage aan het LIOF integraal ontwikkelprogramma Limburg 	<p>1,4.5</p>

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>Toekomstbestendig. Het programma is gericht op innovatiebevordering en ondernemersondersteuning voor het MKB in Limburg gekoppeld aan de maatschappelijke opgaven (duurzaam, slim en gezond) en is op 3 december 2020 gelanceerd. (zie product 1.1.2. Acquisitie en LIOF).</p> <p>Actielijn Samenwerking</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ we hebben voor de uitbouw van de iconketen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>circulaire afvalverwerking met Limburgse gemeenten</i> subsidie verleend aan Afval Samenwerking Limburg (ASL) voor verwerking van a.s. huishoudelijke afval naar grondstoffen in Limburg. ▪ <i>circulaire bouw</i> subsidies verleend aan Heemwonen (circulaire grondgebonden levensloopbestendige woningen) en het Green Transformable Building (GTB) lab. <p>Actielijn Circulair agenderen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ we spelen actief in op de Europese agenda en dragen de Limburgse ervaringen en voorbeelden actief uit; ▪ wij zijn vice president of European Chemical Regions Network, Deelname aan high level conferentie (26 oktober 2020) on plastics, biobased en waterstof; ▪ we hebben samen met LIOF en BMC een werkbezoek gebracht aan Sachsen-Anhalt. Gezamenlijk zal een projectenagenda worden opgesteld o.a. rond het thema circulaire economie; ▪ we hebben Limburgse partijen ondersteund ten behoeve van deelname aan Europese programma's: <ul style="list-style-type: none"> ▪ CHIC (Circular Hubs for Industrial Collaboration.) CHIC richt zich op het MKB binnen de Chemelot Circular Hub. 	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	(letter of support -aanvraag Horizon2020) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Circular BIO (nieuwe bedrijfsmodellen en waardeketens voor een circulaire bio economie (ondersteuning MKB). 	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindewaarde 31-12-2020	Streef-waarde	Jaar
1	Onderzoek Circulaire Economie Limburg	0	1	1	2020
2	Actieprogramma Circulaire Economie Limburg is opgesteld en door PS vastgesteld	0	1	1	2020

Product	3.7.3. Milieu
Portefeuillehouder	Gabriëls

De hieronder genoemde resultaten 2, 3 en 4 betreffen kaderstelling, beleidsformulering en programmering. Vanzelfsprekend leiden deze resultaten niet direct tot verbeteringen in het dagelijkse leven van Limburgers. De uitvoering van het Actieplan omgevingslawaai provinciale wegen leidt op plekken waar sprake is van een hoge geluidbelasting vanwege die wegen tot de aanleg van stiller asfalt bij groot onderhoud en reconstructie.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Verbeteren en minimaal voldoen aan de normen van milieuaspecten in de leefomgeving. Organiseren, bijstellen en evalueren van lopende programma's, waaronder het actieplan omgevingslawaai provinciale wegen 2019-2023. In het actieplan wordt beleid vastgelegd gericht op het beheersen en zo nodig verminderen van de geluidbelasting om zo een gezonde woon- en leefomgeving te bevorderen. Daarvoor is in het actieplan opgenomen waar in de planperiode geluidreducerend asfalt wordt aangebracht op het moment dat groot onderhoud aan of reconstructie van de weg plaatsvindt. <i>Rol Provincie: toetser, ondersteuner, bevoegd gezag</i>	Gerealiseerd In het kader van het Actieplan Omgevingslawaai provinciale wegen zijn bij groot onderhoud en wegconstructies stille wegdekken aangebracht, waar deze locaties samenvielen met de wegvakken, die volgens het Actieplan Omgevingslawaai in aanmerking komen voor stiller asfalt. De uitvoering van het actieplan 2019-2023 ligt op koers.	6

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>2. Uitvoeren van bevoegd gezag taken milieu: het beheren van de geluidbelastingkaart en de luchtkwaliteitskaart en de geluidzones van Chemelot en VDL-Nedcar. Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd. De geluidbelastingkaart wordt periodiek geactualiseerd. De eerstvolgende actualisatie is voorzien in 2022. Waar ontwikkelingen daar aanleiding toe gaven zijn de invoergegevens voor de luchtkwaliteitskaart in het monitoringssysteem van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geactualiseerd. Het betreft brongegevens van provinciale wegen. In het kader van het PIP Gebiedsontwikkeling VDL-Nedcar hebben Gedeputeerde Staten een nieuwe geluidzone ten behoeve van de ontwikkelingen conform het PIP vastgesteld op 10 november 2020.</p>	6
<p>3. Opstellen van het VTH-beleidsplan 2021-2024. Rol Provincie: <i>procesmanager, bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd Gedeputeerde Staten hebben het VTH-beleidsplan op 10 november 2020 vastgesteld.</p>	6
<p>4. Opstellen van het VTH-Uitvoeringsprogramma 2021. Rol Provincie: <i>procesmanager, bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd Gedeputeerde Staten hebben het VTH-uitvoeringsprogramma 2021 op 10 november 2020 vastgesteld.</p>	6

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	De jaarschijven van het Actieplan omgevingslawaaai provinciale wegen zijn gerealiseerd.	100%	100%	100%	2020
3	Opstellen van het VTH-beleidsplan 2021-2024.	-	1	1	2020
4	Opstellen van het VTH Uitvoeringsprogramma 2021.	-	1	1	2020

Product	3.7.4. Bodem en ondergrond
Portefeuillehouder	Gabriëls

In Limburg zijn eind 2020, ten opzichte van 2019, weer minder verontreinigde bodemlocaties aanwezig als gevolg van uitgevoerde bodemonderzoeken en -saneringen.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Meerjarenprogramma bodem en ondergrond 2016 – 2020</p> <p>Rijk, IPO, VNG en UvW hebben afspraken gemaakt voor de periode 2016-2020 over de verdere ontwikkeling naar een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. Aan de hand van het in 2015 door GS vastgestelde Meerjarenprogramma bodem en ondergrond 2016 – 2020 wordt jaarlijks, en dus ook voor 2020 via een actieprogramma invulling gegeven aan de in het convenant gemaakte afspraken. Binnen de programmalijn bodemsanering en -beheer zullen op een 7-tal kernpunten activiteiten worden ontplooid die een belangrijke bijdrage leveren als het gaat om het bodem- en watersysteem. Binnen de programmalijn ondergrond zal het accent liggen bij het stimuleren van 3D-ruimtelijke ordening en het organiseren van kennis en informatiebeheer. Beide programmalijnen geven invulling aan de transitie van bodemsanering naar duurzaam gebruik van bodem en ondergrond.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag, partner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>Het Actieprogramma bodem en ondergrond 2020 is vrijwel volledig uitgevoerd. Daarmee zijn de convenantsdoelstellingen en -afspraken met het Rijk (2016-2020) op het gebied van bodem(sanering) vrijwel -, en op het gebied van ondergrond geheel gehaald. In 2020 zijn 2 (vooral financieel omvangrijke) projecten nog niet tot afronding gekomen. Dit betreffen de afvoer van verontreinigde grond van de saneringslocatie Straat te Roermond en de sanering van de Kanjel en Gelei. Beide hebben meer voorbereidingstijd nodig gehad. Algemene conclusie is dat het MJP zich in de afrondingsfase bevindt. Omdat de aanpak van historische, risicovormende bodem- en grondwaterverontreinigingen, van oudsher de basis voor meerjarige afspraken met het Rijk, ook landelijk meer tijd vergt, heeft het Rijk voor het overbruggingsjaar 2021, tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet, nog Rijksmiddelen ter beschikking gesteld ter afronding van de resterende bodemsaneringsopgaven, waarvan er dus ook in Limburg nog enkele in 2021 in uitvoering zijn.</p>	1

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Naleving convenantsafspraken.	80%	90%	100%	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Omdat ook in Limburg, zoals elders in het land, enkele langdurige bodemsaneringen nog in uitvoering zijn, kan nog niet gesproken worden van 100% eindwaarde.

Product	3.7.5. Mijnbouwschade
Portefeuillehouder	Gabriëls

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Een door het Rijk opgestelde landelijke regeling voor vergoeding van mijnbouwschades in Limburg is beschikbaar. Rol Provincie: <i>ondersteuner</i></p>	<p>Deels gerealiseerd. De Minister van EZK heeft de activiteiten gestart om te komen tot een rijksregeling voor vergoeding van de mijnbouwschade in Limburg. Zo is de organisatie, die deze regeling moet uitvoeren – de Commissie Mijnbouwschade - reeds door de minister ingesteld. Er wordt nu gewerkt aan de invulling van het schadeprotocol voor de uitvoering van de regeling. De minister streeft ernaar dat in het voorjaar 2021 de regeling voor Limburg inwerking treedt. Als deze regeling er is, dan zal de (tijdelijke) Stichting Calamiteitenfonds Mijn(water)schade haar werkzaamheden beëindigen.</p>	6
<p>2. Uitvoering geven aan het meerjarig uitvoeringsprogramma naar de na-ijlende effecten van de steenkoolwinning. Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd. Het (doorlopende) programma voor de realisatie van de (beheers)maatregelen in het kader van de na-ijlende effecten van de steenkoolwinning, zoals dat is afgesproken met de Minister van EZK en de betrokken gemeenten, is in uitvoering.</p>	6

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Beschikbaarheid landelijke schadevergoedingsregeling voor Limburg.	0	0	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Zie toelichting onder bereikte resultaat 1.

Product	3.7.11. Coördinatie RUD
Portefeuillehouder	Van Toorenburg

Effect voor 'de Limburgers' van de hieronder genoemde resultaten is dat Limburg-breed een veiligere en gezondere leefomgeving wordt gerealiseerd met de kanttekening dat dit lokaal zeker anders ervaren kan worden.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Opdrachtverlening aan de RUD ZL op basis van het VTH- uitvoeringsprogramma Rol Provincie: <i>toetsers, bevoegd gezag, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Opdrachtverlening heeft tijdig plaatsgevonden waarmee geborgd is dat de RUD-ZL de aan haar opgedragen werkzaamheden namens de Provincie kan uitvoeren.</p>	6
<p>2. Monitoring en evaluatie van de door de RUD- ZL uitgevoerde taken Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, bevoegd gezag, financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Monitoring en evaluatie van de door de RUD uitgevoerde taken is gerealiseerd met de volgende toelichting. Uitvoering van de aan de RUD opgedragen (basis)taken vindt plaats op basis van het door de RUD opgesteld werkprogramma. Vanwege de 'lock downs' en de coronamaatregelen is het fysieke toezicht en daarmee de handhaving zoveel als mogelijk uitgevoerd. De fysieke milieucontroles zijn zoveel mogelijk uitgevoerd waarbij extra tijd nodig is geweest voor communicatie, voorbereiding en afstemming. Bij de BRZO-inrichtingen zijn gedurende de perioden van "lock down" geen planmatige BRZO-inspecties uitgevoerd, omdat de Inspectie SZW en de Veiligheidsregio's, waarmee de inspecties in gezamenlijkheid moeten worden uitgevoerd, tijdens de 'lock downs' geen inspecties uitvoeren. De BRZO Wabo controles zijn zoveel mogelijk uitgevoerd; in ieder geval als sprake is van ernstige klachten, zware meldingen, calamiteiten of bij te voorziene grote risico's. Bij het bouwtoezicht is sprake van een afname ten opzichte van de planning,</p>	6

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>omdat de start van bouwwerkzaamheden vaker wordt uitgesteld.</p> <p>De coronamaatregelen hebben weinig effect op de vergunningverlening binnen de RUD-ZL.</p> <p>Kwantitatief is wel een afname te zien in bouwgerelateerde projecten en, zeker ten gevolge van de coronacrisis, een (flinke) afname in het aantal vuurwerkevenementen.</p>	
<p>3. Inbreng provinciale belangen in de Gemeenschappelijke Regelingen RUD-ZL en RUD-LN via Algemeen Bestuur (RUD-LN) en Algemeen Bestuur en / Dagelijks Bestuur (RUD-ZL)</p> <p>Rol Provincie: <i>financier, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Heeft (pro)actief plaatsgevonden waarmee de belangen van de Provincie in de RUD-ZL en RUD-LN zijn gewaarborgd conform wensen van Provinciale Staten.</p> <p>Resultaten zijn o.a. het Assessment van de interne (RUD-ZL) organisatie en de 'Toekomstagenda 2021-2025 RUD Zuid-Limburg' .</p>	6

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Opdrachtverlening aan RUD-ZL op basis van VTH-uitvoeringsprogramma.	0	1	1	2020
2	Monitoring en evaluatie van de door de RUD-ZL verrichte werkzaamheden in relatie tot de verleende opdracht.	0	1	1	2020
3	Inbreng provinciale belangen als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regelingen in de AB's van RUD-ZL en RUD-LN.	0	2	2	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

De RUD's hebben de taken uitgevoerd overeenkomstig de vigerende wet- en regelgeving en het ambitieniveau van het Uitvoeringsprogramma VTH 2020.

Product	3.7.12. Vergunningen
Portefeuillehouder	Gabriëls

Het effect voor 'de Limburgers' van de hieronder genoemde resultaten is dat Limburg-breed een veiligere en gezondere leefomgeving wordt gerealiseerd met de kanttekening dat dit lokaal zeker anders ervaren kan worden.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Uitvoering van vergunningverlening Wet natuurbescherming, Ontgrondingenwet, Mijnbouwwet, Luchtvaartwet, Waterwet, Omgevingsverordening, Wet Geluidhinder en Whvbz conform VTH-Beleidsplan en VTH-uitvoeringsprogramma.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetser, bevoegd gezag</i></p>	<p>Deels gerealiseerd.</p> <p>In de terugblik op 2020 domineert het weer op gang brengen van vergunningverlening voor gebiedsbescherming ("stikstofvergunningen") na de PAS-uitspraak en het vaststellen van de kaders daartoe. In het kader van het Aanvalsplan Stikstof is een onderverdeling gemaakt van de circa 350 (peildatum 31 december 2020) lopende aanvragen. Voor de aanvragen die vanaf juli 2020 zijn ingediend, zijn we erin geslaagd de waarde van 95% binnen de wettelijke termijn te halen. Alle aanvragen die eerder (onder de PAS of onder de eerste versies van de beleidsregels intern en extern salderen) zijn ingediend leidden tot maatwerk, mede met inachtneming van motie 2596 "Gewijzigd Claassen c.s. inzake vergunningverlening in coronatijd" en leiden tot langere doorlooptijden.</p> <p>Vanwege het belang van stikstof is er binnen de overige wetgevingen naar vermogen geprioriteerd om de zaken binnen de daarvoor geldende termijnen af te handelen.</p>	6

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	<p>Het binnen de wettelijke termijn verlenen van beschikkingen en ontheffingen en accepteren van meldingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wnb soortenbescherming, Wnb houtopstanden, Ontgrondingenwet, Mijnbouwwet, Luchtvaartwet, Waterwet, 	95%	86%	100%	2020

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
	Omgevingsverordening, Wet Geluidhinder en Whvbz <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wnb gebiedsbescherming (stikstofvergunningen) 	95%	40%	100	

Product	3.7.13. Handhaving
Portefeuillehouders	Van Toorenburg

Effect voor 'de Limburgers' van de hieronder genoemde resultaten is dat Limburg-breed een veiligere en gezondere leefomgeving wordt gerealiseerd met de kanttekening dat dit lokaal zeker anders ervaren kan worden.

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Wettelijke taakuitvoering toezicht en handhaving in het kader van de volgende verordening en wetten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterwet; ▪ Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming, soortenbescherming, houtopstanden); ▪ Mijnbouwwet; ▪ Ontgrondingenwet; ▪ Luchtvaartwet; ▪ Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden; ▪ Omgevingsverordening Limburg 2014 (grondwaterbescherming, milieubeschermingsgebieden, stiltegebieden). Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i>	Gerealiseerd. De Provinciale bevoegd gezag taak in het kader van de beschreven wetten is in 2020 uitgevoerd.	6
2. Coördinatie van Provinciebrede samenwerking van toezichthoudende en handhavende instanties met taken in het buitengebied Groene Coördinatie). Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, bevoegd gezag, subsidiënt, partner</i>	Gerealiseerd. De coördinatie en de verbreding van de samenwerking van de handhaving in het buitengebied is vormgegeven middels een bestuurlijke afstemming in het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO). De fysieke uitvoering vindt plaats via het samenwerkingsverband Samen Sterk In Limburg (SSIL). In 2020 is samenwerking aangegaan met de Provincie Noord Brabant en Gelderland en zijn integrale handhavingsacties	6

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	uitgevoerd waarin ook Belgische collega's deelnamen.	
3. Toezicht op de juiste aanwending van subsidies (op basis van een aselekt en select bepaalde steekproef). Rol Provincie: <i>toetser</i>	Gerealiseerd. Er is, in opdracht van het cluster Plattelandsontwikkeling, toezicht uitgevoerd op verleende, Provinciale en Rijks, beheersubsidies.	6
4. Slagkracht groene brigade. Rol Provincie: <i>procesmanager</i>	Gerealiseerd. De slagkracht van de groene brigade is zowel kwalitatief (materieel) als kwantitatief (zes groene BOA's) op orde gebracht. De groene brigade vervult een coördinerende rol in de uitvoering binnen SSIL. Om deze slagkracht verder te vergroten is in 2020 de pilot "Vrijwillige BOA brigade" gestart. Deze aanvulling van BOA's vanuit onder andere defensie zal ervoor zorgen dat er meer capaciteit beschikbaar komt om integrale handhavingsacties uit te voeren (SSIL).	6
5. Overleg met gemeenten en Rijksoverheid om te pleiten voor voldoende politie- en handhavingscapaciteit en het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen in de afhandeling van drugsdumpingen. Rol Provincie: <i>procesmanager, subsidiënt</i>	Gerealiseerd. Er is met gemeenten en andere overheden overleg geweest over de inzet van handhavingscapaciteit. In gezamenlijkheid wordt bekeken hoe hier in buitengebied mee om te gaan. Er is zowel een Rijks- als Provinciale subsidieregeling gemaakt om de kosten voor het opruimen van drugsdumpingen deels te financieren.	6

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Uitvoeren en indien nodig handhaven overeenkomstig het VTH-uitvoeringsprogramma 2020.	100%	100%	100%	2020
2	Groene Coördinatie vormgeven voor heel Limburg, conform voorbeeld "Beekdaelen".	0	1	1	2020
3	Continueren uitvoeren toezicht op subsidies overeenkomstig het VTH-uitvoeringsprogramma 2020.	100%	100%	100%	2020
4	Slagkracht Groene Brigade capacitair en qua uitrusting op orde.	0	1	1	2020

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
5	Overleg met gemeenten en politie over beschikbare handhavingscapaciteit gevoerd en voldoende financiële middelen voor afhandeling drugsdumpingen vastgelegd.	0	1	1	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

De wettelijke taken in 2020 zijn uitgevoerd overeenkomstig de vigerende wet- en regelgeving en het ambitieniveau van het Uitvoeringsprogramma VTH 2020.

Zo maximaal mogelijk toezicht gehouden binnen de corona-maatregelen en de aangepaste regels van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA).

Een aantal inrichtingen (waaronder zwembaden en onderaardse kalksteengroeves) zijn gedurende een grote tijd gesloten en de cross compliance controles (in opdracht van de NVWA) zijn niet uitgevoerd, omdat deze opdracht op landelijk niveau is ingetrokken.

De capaciteit die hierdoor is vrijgekomen werd gebruikt om toezicht te houden op de Noodverordening en om de zichtbaarheid in het buitengebied te vergroten. Tevens is inzet gepleegd bij de brand in de Meinweg en is het toezicht op illegaal betreden van onderaardse kalksteengroeves versterkt (illegale feesten).

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 3.7 Energie, circulaire economie en milieu	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.7.1. Energie	110	6.562	6.672	2.615	4.057	V
3.7.2. Duurzaamheid en circulaire economie	0	3.304	3.304	633	2.671	V
3.7.3. Milieu	146	283	429	426	3	V
3.7.4. Bodem en ondergrond	1.725	2.075	3.801	765	3.036	V
3.7.5. Mijnbouwschade	1.361	45	1.406	1.862	-456	N
3.7.11.Coördinatie RUD	6.971	800	7.771	7.987	-216	N
3.7.12.Vergunningen	34	0	34	19	15	V
3.7.13.Handhaving	440	121	562	387	175	V
	10.788	13.192	23.980	14.694	9.286	V
<i>Personele lasten</i>	7.687	-1.633	6.054	5.879	175	
<i>Kapitaallasten</i>	60	-49	11	16	-5	
Totaal lasten	18.535	11.510	30.045	20.589	9.455	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.7.1. Energie	0	2.000	2.000	25	1.975	N
3.7.2. Duurzaamheid en circulaire economie	0	0	0	99	-99	V
3.7.3. Milieu	0	283	283	316	-33	V
3.7.4. Bodem en ondergrond	1.675	0	1.675	1.675	0	-
3.7.5. Mijnbouwschade	1.361	0	1.361	2.466	-1.105	V
3.7.11.Coördinatie RUD	1.357	0	1.357	1.745	-388	V
3.7.12.Vergunningen	916	0	916	809	107	N
3.7.13.Handhaving	138	63	201	49	152	N
Totaal baten	5.447	2.346	7.793	7.183	610	N
Totaal saldo van baten en lasten	-13.088	-9.164	-22.251	-13.406	-8.845	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	48	48	48	0	
Egalisatiereserve DU externe veiligheid	0	283	283	283	0	
Egalisatiereserve DU-uitkering bodemsanering	0	0	0	2.847	-2.847	
Reserve DU Naijl-effecten mijnbouw	0	0	0	950	-950	
Totaal toevoegingen	0	331	331	4.128	-3.797	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Egalisatiereserve DU externe veiligheid	0	283	283	283	0	
Egalisatiereserve DU-uitkering bodemsanering	0	1.880	1.880	1.880	0	
Reserve DU Naijl-effecten mijnbouw	0	0	0	345	-345	
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	0	0	5	-5	
Totaal onttrekkingen	0	2.163	2.163	2.514	-351	
Saldo mutatie reserves	0	1.832	1.832	-1.615	3.446	
Resultaat	-13.088	-7.332	-20.420	-15.021	-5.399	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.7. Energie, duurzaamheid en milieu resteert een voordelig resultaat van € 5,40 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 8,68 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 9,29 mln. lagere lasten en € 0,61 mln. lagere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

3.7.1. Energie

Binnen dit product is een voordelig verschil in de reguliere middelen (lasten en baten) van € 2,08 mln. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe:

Projectenprogramma Slim laden elektrisch rijden

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst inzake “Het sturen op netstabiliteit door middel van het stimuleren van slim laden elektrische voertuigen” tussen de Provincie Limburg en Enpuls is op 28-08-2018 het projectenprogramma vastgesteld, dat gericht is op het stimuleren van elektrisch rijden al dan niet gekoppeld aan slim laden en aan decentraal opgewekte duurzame energie. Inmiddels zijn een aantal subsidieaanvragen afgehandeld. Voor de afhandeling van de overige aanvragen wordt het restantbedrag ad € 0,02 mln. (deel Provincie) overgeboekt naar 2021.

ELENA-bijdrage duurzaam Thuis

Met de ELENA-subsidie kan de beoogde verduurzaming van de bestaande Limburgse woningen middels de Verordening Stimuleringslening Duurzaam Thuis worden versneld en ondersteund. Eind maart 2019 is de samenwerkingsovereenkomst getekend. Bij GS-besluit van 6 oktober 2020 is ingestemd met verlenging van het contract t/m 31-03-2023, dit onder meer als gevolg van COVID-19. De toegekende subsidie en cofinanciering blijven voor deze periode beschikbaar. Het restantbedrag in 2020 van € 0,62 mln. (deel ELENA) en € 0,32 mln. (deel Provincie) wordt overgeboekt naar 2021 voor de continuering van de versnelde uitzetting vanuit de regeling Duurzaam Thuis.

Provinciale Energiestrategie

Bij het vaststellen van het statenvoorstel “Provinciale Energie Strategie (PES) – deel 1: Uitgangspunten en leidende principes” (PS 29 juni 2020) zijn middelen beschikbaar gesteld om vooruitlopend op de vaststelling van PES deel 2 aan de slag te gaan met de energietransitie. Inmiddels is de PES deel 2 vastgesteld door PS op 18-12-2020 en wordt richting gegeven aan de energietransitie voor zowel de korte en middellange termijn (2020-2023). Voor de verdere uitvoering van deze transitie wordt het restantbedrag in 2020 van € 0,78 mln. overgeboekt naar 2021.

Limburgse Waterstofagenda 2.0

PS hebben op 18 december 2020 de Limburgse Waterstofagenda 2.0 vastgesteld. De Waterstofagenda is gebaseerd op en stimuleert de mogelijke kansen en toepassingen van waterstof in Limburg – op gebied van transport en logistiek, personenvervoer, de industrie en in de productie, het transport en de distributie van waterstof. Vooruitlopend op de vaststelling van dit kader zijn bij PS-besluit van 29 juni 2020 (PES deel 1) middelen beschikbaar gesteld om te starten met de uitvoering. Het restantbedrag in 2020 van € 0,24 mln. wordt overgeboekt naar 2021.

Kraamkamers C8

Op 8 december 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het verlenen van een subsidie van maximaal € 103.550 voor de verlenging van het contract van de programmamanager Kraamkamers door de woningcorporaties, die namens de Provincie Limburg en de C8 invulling geeft aan de Uitvoeringsnotitie Programma Kraamkamers Fase 2 2021-2022. Een deel (50%) van de dekking vindt plaats vanuit de budgetten onder product Energie, hiervoor wordt een restantbedrag in 2020 van € 0,052 mln. overgeboekt naar 2021.

3.7.2. Duurzaamheid en circulaire economie

Het product 3.7.2. Duurzaamheid en circulaire economie heeft een voordelig verschil van € 2,77 mln. (€ 2,67 lagere lasten en € 0,10 mln. hogere baten) Dit verschil wordt met name veroorzaakt door een lagere besteding van het beleidskader Circulaire Economie 2.0. In de begroting zijn voor de uitvoering van dit beleidskader indicatieve bedragen opgenomen en dienen voor de uitvoering van dit beleidskader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve worden de niet bestede middelen overgeboekt naar 2021. De gerealiseerde baten betreffen de ontvangen bijdrage voor het Interregproject Digital Deconstruction. Deze bijdrage was in 2020 niet voorzien.

3.7.3. Milieu

Binnen dit product is een voordelig verschil van € 0,036 mln. Dit voordelig saldo bestaat uit voordelige lasten € 0,003 mln. en voordelige baten € 0,033 mln. De baten ad € 0,033 mln. hebben betrekking op de ontvangen bijdrage van de Provincie Zuid-Holland voor de inzet van expertise omgevingsveiligheid. De ontvangen middelen worden aangewend voor kosten, die samenhangen met de uitvoering van wettelijke milieutaken, zoals zonnebeheer industrieterreinen en milieuonderzoeken in het kader van vergunningverlening. Het voordelig verschil wordt veroorzaakt, doordat de opgave efficiënter kon worden uitgevoerd dan verwacht.

3.7.4. Bodem en ondergrond

De lasten van dit product laten een voordelig resultaat zien van € 3,04 mln. De procesmiddelen (onder andere juridische ondersteuning, grondonderzoek enz.) welke zijn gerelateerd aan het doorlopend dossier Edelchemie laten een restbudget in 2020 zien van € 0,19 mln. Dit bedrag wordt overgeheveld naar de begroting 2021 ten behoeve van het dossier Edelchemie. Het actieprogramma bodem en ondergrond 2020 kent een fasering en doorloop naar 2021. Met name 2 grote saneringslocaties (De Straat in Roermond en Kanjel en Gelei te Maastricht) zijn hier debet aan en dragen bij aan het restant van € 2,85 mln. Dit restantbudget 2020 vloeit terug naar de (egalisatie-)reserve bodem en ondergrond.

3.7.5. Mijnbouwschade

Binnen dit product is per saldo een voordelig verschil in de reguliere middelen van € 0,65 mln. Dit voordelig saldo bestaat uit nadelige lasten van € 0,46 mln. en voordelige baten € 1,11 mln. Met het Ministerie van BZK (GS 28-03-207) hebben wij afspraken gemaakt over het uitvoeren van verschillende (beheers)maatregelen samen met de regio. Omdat de uitvoering in 2020 meer heeft gekost dan geraamd, wordt de overschrijding in 2020 van € 0,35 mln. ten laste gebracht van de hiervoor beschikbare reserve DU Na-ijleffecten mijnbouw.

Daarnaast is er een voordelig saldo bij de procesmiddelen. Deze middelen zijn nodig voor de aanpak mijnbouwschade woningen Gulikstraat Eygelshoven. Deze aanpak heeft vertraging opgelopen, omdat er met 1 woningeigenaar nog geen overeenstemming is bereikt. Ook zijn er middelen nodig voor de uitwerking communicatiestrategie voor de nieuwe schadevergoedingsregeling van de Commissie Mijnbouwschade voor de voormalige mijnbouwregio, die in 2021 van start zal gaan. Het restantbedrag in 2020 van € 0,04 mln. wordt overgeboekt naar 2021.

De voordelige baten hebben betrekking op de middelen de decembercirculaire 2020 ontvangen bijdrage van het Rijk van € 0,95 mln. als additionele bijdrage aan het programma voor na-ijlende gevolgen steenkolenwinning in Limburg in verband met extra inzet maatregelen om de schade

door na-ijlende gevolgen van de voormalige steenkolenwinning in Limburg te verminderen. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve DU Na-ijleffecten mijnbouw. Een bedrag van € 0,15 mln. heeft betrekking op de ontvangen bijdrage van de gemeente Kerkrade voor de aanpak mijnbouwschade woningen Gulikstraat en is in 2020 ook conform GS-besluit van 29 januari 2019 besteed.

3.7.11. Coördinatie RUD

De lasten van dit product laten een budgetoverschrijding zien van € 0,22 mln. Dit nadelig resultaat wordt meer dan volledig gecompenseerd door een voordelig resultaat in de baten als gevolg van hogere legesopbrengsten omgevingsvergunningen dan begroot (€ 0,39 mln.). Enerzijds betreft het een incidentele opbrengst leges VDL-Nedcar (€ 0,28 mln.). Anderzijds laat het product met name hoger dan geprognoseerde overige legesopbrengsten (€ 0,11 mln.) zien. Per saldo resulteren de baten en lasten in een voordelig resultaat van € 0,17 mln.

3.7.12. Vergunningen

Door sober en doelmatig gebruik van het werkbudget laten de lasten op dit product een voordelig resultaat zien van € 0,02 mln. De baten laten een nadelig resultaat zien van € 0,1 mln. Oorzaak hiervan is met name de lagere opbrengst ontgrondingsvergunningen (€ 0,2 mln.) als gevolg van minder vergunningverleningen Grensmaasproject dan voorheen en geen schadeheffingen ten gevolge van ontgrondingen (€ 0,05 mln.). Deels wordt dit gecompenseerd door toename in de leges Wet Natuurbescherming (€ 0,16 mln.). Per saldo levert het product een nadelig resultaat op van € 0,09 mln.

3.7.13. Handhaving

De lasten van dit product laten een voordelig resultaat zien van € 0,18 mln. Oorzaken zijn sober en doelmatig gebruik van reguliere budgetten als voordeel (€ 0,07 mln.) en geen lasten kleinere dossiers bestuursdwang (€ 0,11 mln.). De lasten van de gecoördineerde samenwerking buitengebied (€ 0,04 mln.) zijn volledig gedekt door een Rijkssubsidie en niet ten koste gegaan van de lastenbegroting. De baten laten een nadelig resultaat zien van € 0,15 mln. Er hebben geen vorderingen op grond van kleinere dossiers bestuursdwang plaatsgevonden (nadeel € 0,11 mln.). De genoemde Rijkssubsidie (€ 0,04 mln.) is als baat geboekt. De werkzaamheden voor derden door de Groene Brigade bedragen nog slechts 2 partners hetgeen een derving op de baten oplevert van € 0,01 mln. Per saldo levert dit product een voordelig resultaat van € 0,02 mln.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.7.1	Energie	628.345	95.472	159.877	106.433	21.906	14.150	362.036	59.416
3.7.2	Duurzaamheid en circulaire economie	150	150	-	150	-	6	-	144
		628.495	95.622	159.877	106.583	21.906	14.156	362.036	59.560

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben betrekking op uitstaande geldleningen, welke bijdragen aan duurzaamheid en energie, zoals het verstrekken van duurzaamheidsleningen en het Limburgs Energiefonds. In onderstaande tabel staan deze leningen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragraaf Financiering en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Lokale heffingen	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Financiering	Verbonden partijen
			Limburgs Energie Fonds (LEF) B.V.
		Leningen aan drie sportverenigingen t.b.v. verduurzaming maatschappelijk vastgoed	
		Lening aan Block Materials B.V.	
		Lening aan Richochet B.V.	
	Bodemsanering		
			RUD Noord
			RUD Zuid-Limburg
Heffing ontgrondingen			
Omgevingsvergunningen			

De in de tabel opgenomen Verbonden partijen dragen bij aan de doelen van programma 3.7. Energie en Duurzaamheid. LEF vervult hierin een financieringsfunctie, specifiek voor duurzame initiatieven. De RUD fungeert als uitvoerend orgaan voor het vergunningenbeleid.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

3.8. Natuur

Limburg kent een uniek landschap en prachtige natuurgebieden. Dit is niet vanzelfsprekend. Verschillende natuurbeheerorganisaties werken dagelijks aan het beheer en de kwaliteitsverbetering hiervan. Voor Natura2000-gebieden bestaan Europese afspraken. Het gaat dan om zowel kwantitatieve (aantal hectaren) als kwalitatieve (biodiversiteit) doelstellingen. Extremere weersomstandigheden (lange droogte, hevige neerslag) tasten de natuur aan. De in de programmabegroting opgenomen producten Innovatieve landbouw (1.2.8.), Toerisme en recreatie (1.2.7.), Monumenten (2.2.3.), Integrale gebiedsontwikkeling landelijk gebied en stad- landzones (3.4.4.) en Water (3.6.1) dragen in samenhang bij aan de leefbaarheid op het platteland.

We verwerven hectares ten behoeve van het Nationaal Natuurnetwerk en maken een kwaliteitsslag in bestaande natuur en het beheer daarvan. Ook investeren we in watersystemen en maken daarmee verbindingen met het Nationaal Natuurnetwerk. Het aankopen en inrichten van nieuwe natuurgronden is een kostbaar middel, maar kan in sommige gevallen nodig zijn om precies die gebieden te verwerven die cruciaal zijn voor het natuurnetwerk. Via een kwaliteitsslag kan ook het beheer van de bestaande natuurgebieden bijdragen aan de biodiversiteitsdoelen. Daar zijn dan wel nieuwe investeringen voor natuurbeheer en soortenbescherming voor nodig om het beheer klaar te maken voor de toekomst. Dit doen wij samen met de natuurbeheerorganisaties.

Het planten van nieuwe bomen draagt bij aan landschappelijke kwaliteit en CO₂-reductie. In dit kader wordt een 1 miljoen bomenplan uitgevoerd.

We streven naar vermaatschappelijking van natuur. Wij stimuleren en ondersteunen burgerinitiatieven, vormen van zelfsturing en andere initiatieven. Dit betekent dat wij burgers en (toeristische) bedrijven uitdagen om bij te dragen aan het beheer van natuur en landschap en initiatieven op dit gebied zullen ondersteunen.

De Provincie is bevoegd gezag voor het vaststellen van Natura2000-beheerplannen en voor het verlenen van vergunningen en ontheffingen om activiteiten die invloed kunnen hebben op beschermde natuurwaarden mogelijk te maken, waarbij negatieve invloeden zo veel mogelijk worden beperkt met mitigerende maatregelen en waarbij compensatie plaatsvindt.

De afgelopen jaren zijn er in Limburg verschillende diersoorten opgekomen die schade veroorzaken, zoals de bever, het wild zwijn en de wasbeer. Boeren, omwonenden en andere dan eerder genoemde diersoorten ondervinden hier overlast van. Om de overlast tegen te gaan zijn faunabeheermaatregelen nodig.

Wat willen we bereiken?

Algemeen

In het Natuurpact (2013) zijn afspraken gemaakt over de realisatie van het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) (ontwikkelopgave natuur), de verhoging van de kwaliteit van natuur door extra inspanningen in (herstel)beheer en water- en milieuecondities, aandacht voor soortenbescherming en een effectiever agrarisch natuurbeheer. De afspraken van het Natuurpact zijn vertaald in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL2014) en de Natuurvisie Limburg 2016. In het POL2014 staat: 'onze

ambitie is het in stand houden van de biodiversiteit'. Dat vraagt om een robuust grensoverschrijdend natuur en waternetwerk van goede kwaliteit ('goudgroene' natuurzone, het Limburgs deel van het Nationaal Natuurnetwerk), dat ook de effecten van klimaatverandering voor flora en fauna kan opvangen'. Via de ontwikkelopgave natuur, een kwaliteitsslag in bestaande natuur, via actieve soortenbescherming en door watermaatregelen wordt bijgedragen aan deze doelstelling.

Ontwikkelopgave en de voorgenomen 'Kwaliteitsslag'

In de Natuurvisie Limburg 2016 is de biodiversiteitsdoelstelling centraal gesteld en uitgewerkt. Er wordt primair ingezet op de goudgroene natuurgebieden waar een kwaliteitsversterking van de natuurwaarden, met name wat betreft de bedreigde planten en diersoorten die in Nederland alleen of vooral nog in Limburg voorkomen, noodzakelijk is.

1 Miljoen Bomenplan

Wij streven ernaar om in twee collegeperiodes 1 miljoen bomen te planten en sluiten hierbij aan bij initiatieven vanuit de maatschappij. Dit draagt onder meer bij aan de vergroening van de stedelijke omgeving. Wij zorgen voor extra bomen, brengen een versnelling van de aanplant en zorgen voor bomen en bos van een goede kwaliteit.

Beheeropgave

De voorgenomen kwaliteitsslag kan ook gemaakt worden op het gebied van beheer. Met de betreffende terreinbeherende organisaties zal worden besproken hoe de kwaliteit kan worden verbeterd. Ook zal worden onderzocht welke gebieden niet of nauwelijks bijdragen, zodat hierover het gesprek kan worden gevoerd. Waar nodig zal het natuurbeheerplan en de lopende en nieuwe contracten worden aangepast.

Vermaatschappelijking

Een van de speerpunten binnen de natuurvisie is het nadrukkelijker inzetten op het proces van vermaatschappelijking van natuur en landschap. Het doel is tweeledig: enerzijds de maatschappij te betrekken bij natuur en landschap en anderzijds de Limburgse samenleving actief te laten bijdragen aan de versterking, realisatie en het behoud van natuur en landschap.

Faunabeheer

We willen bereiken dat populaties van beschermde diersoorten op een zodanig niveau zijn dat ze duurzaam kunnen voortbestaan, maar dat er geen onacceptabele schade aan belangen van mensen optreedt. Ook overlast en schade aan andere natuurwaarden willen we voorkomen. Om dit te bereiken worden preventieve maatregelen genomen en worden faunabeheerplannen opgesteld door de faunabeheereenheid. Ook wordt bij de inrichting van natuurgebieden rekening gehouden met populaties van dieren die in deze gebieden kunnen leven en het effect dat ze hebben op de omgeving. Wanneer schade aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen door de bescherming van diersoorten niet redelijkerwijs kan worden voorkomen, verleent de Provincie tegemoetkomingen in de schade.

Exotenbeheer

Onze natuur, de inheemse soorten en de biologische diversiteit, kunnen worden geschaad wanneer nieuwe, door de mens hierheen gehaalde uitheemse soorten de inheemse soorten verdringen, overwoekeren of op een andere manier schaden. Dit kan aanleiding zijn om deze invasieve exoten te bestrijden.

Natuur en de energietransitie

We werken aan een innovatieve en duurzame opwekking van energie. Om zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte en bij het maken van de wenselijke keuzes wordt gebruik gemaakt van een duurzaamheidsladder die wordt vastgelegd in de nog op te stellen Omgevingsvisie. In de duurzaamheidsladder wordt rekening gehouden met biodiversiteit.

Door bij de ruimtelijke inpassing van energieopwekking de natuurbelangen aan de voorkant integraal mee te wegen worden procedures versneld, ontheffing verlening makkelijker, het nemen van maatregelen goedkoper, risico's voor ontwikkelaars verminderd en de natuurwaarden tenminste behouden of bij voorkeur vergroot.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: De karakteristieke Limburgse natuur- en landschapswaarden (habitattypen en soorten) worden behouden en verbeterd. Dit gebeurt zo veel mogelijk met actieve inbreng vanuit de Limburgse samenleving.

Criterium 2: Het beheer van natuurgebieden en het agrarisch natuur en landschapsbeheer is op orde en waar mogelijk zijn verbeteringen in kwaliteit doorgevoerd.

Criterium 3: Schade en overlast van wilde dieren, binnen en buiten natuurgebieden, blijven op een acceptabel niveau.

Criterium 4: Ruimtelijke ontwikkelingen, economische ontwikkelingen en de energietransitie gaan hand in hand met een adequate bescherming van natuurwaarden en leveren waar mogelijk een meerwaarde op voor de natuur.

Wat hebben we bereikt en wat merken de Limburgers daarvan?

Op 7 december 2020 is tussen de minister van LNV en de Provincies overeenstemming bereikt over het Uitvoeringsprogramma Natuur 2021-2030. In dit programma staan onder andere afspraken over de te nemen natuurherstelmaatregelen, prioritair gericht op de stikstofaanpak. Maar ook afspraken over de financiering van deze maatregelen. Het kabinet heeft daarvoor in de komende 10 jaar 3 miljard euro uitgetrokken. In de aanloop naar de afspraken is een stevig lobbytraject gevoerd om deze extra middelen op een adequate wijze in te zetten en te verdelen. De uitwerking van de afspraken, zoals de nadere concretisering van het maatregelenpakket heeft de komende tijd de hoogste prioriteit. Tevens wordt gewerkt aan het opzetten aan een uitvoeringsstructuur in samenwerking met de betrokken partners. Om deze maatregelen te onderbouwen is op initiatief van Limburg samen met de Provincies Gelderland en Noord-Brabant een opdracht verstrekt aan WENR (Wageningen Environmental Research) om te komen tot een methodiekontwikkeling doelbereik Natura 2000-doelen en een met de methodiek samenhangende monitoring. De methodiek moet leiden tot een syntheserapport per Natura 2000-gebied, waarbij beoordeling van het actuele en beoogde doelbereik plaatsvindt. Een eerste pilot in de Maasduinen heeft eind 2020 plaats gevonden.

Het werken aan natuur(herstel) is vaak een kwestie van lange adem, waarbij de directe koppeling tussen te nemen maatregelen en het beoogde effect (zoals herstel van habitat of bescherming van soorten) niet altijd direct zichtbaar is. Dat neemt niet weg dat de aanwezigheid en kwaliteit van natuur

en landschap een belangrijk onderdeel uitmaakt van het Limburgs woon- en vestigingsklimaat. Het afgelopen coronajaar heeft het belang daarvan nog eens duidelijk gemaakt; de natuurgebieden zijn door de Limburgers veelvuldig benut als plek voor afleiding en verpozing. De betrokkenheid van de burgers bleek onder meer door een stijging van meldingen aan terreinbeherende organisaties over vermoede misstanden die daarbij werden gesignaleerd.

Die betrokkenheid is natuurlijk ook aan de orde bij diverse van de afzonderlijke maatregelen in onderstaande opsomming, net meest evident in de lijn vermaatschappelijking natuur (waarbij tal van Limburgers zich actief inspanssen voor de Limburgse natuur), maar bijvoorbeeld ook in de lijnen faunabeheer (belangrijk voor onder meer jager en boeren), het 1 miljoen bomenplan (waar een breed maatschappelijke interesse is gebleken), het agrarisch natuurbeheer (belangrijk voor boeren) en de aanpak van ongewenste exoten (zeker als die ook direct voor de burgers hinderlijk zijn, zoals de Aziatische Hoornaar). De betekenis van de stikstofaanpak ontstijgt het belang van alleen natuur(herstel), ook ondernemende Limburgers zijn gebaat bij een adequate aanpak die de mogelijkheden voor vergunningverlening weer verruimt.

In navolgende opsomming is de indeling van 'wat willen bereiken' aangehouden, met twee aanvullingen. Op de eerste plaats zijn de activiteiten die in 2020 op het gebied van de actieve soortenbescherming zijn ondernomen, onder een eigen aanduiding weergegeven. Daarnaast is er aandacht besteed aan de activiteiten en ontwikkelingen die in het kader van het stikstofbeleid hebben plaatsgevonden.

Ontwikkelopgave en de voorgenomen kwaliteitsslag

In 2020 is verder gewerkt aan de realisatie van de ontwikkelopgave natuur. Lopende jaarschijven met partners zijn afgerekend, gronden zijn ingericht en projecten zijn gestart met inventariserende gesprekken met eigenaren ten behoeve van omvorming naar nieuwe natuur. In totaal zijn 142 ha nieuwe natuur in 2020 gerealiseerd en zijn 174 ha ingericht. De looptijd van de ontwikkelopgave is tot en met 2027. Vanwege onze inzet op vrijwillige realisatie is de het onzeker of we de gehele restant (ontwikkel)opgave tijdig kunnen realiseren. Voor het Natuurherstel krijgt de provincie de komende jaren een forse impuls door het beschikbaar komen van extra (stikstof)middelen, maar deze is niet bedoeld om de ontwikkelopgave te financieren maar om versnelling en versterking van het in een gunstige staat van instandhouding van de stikstofgevoelige gebieden te krijgen. Het is een aanvulling op de afspraken die in het kader van het natuurpact zijn gemaakt.

In het aanvalsplan Stikstof is de kwaliteitsslag Natura 2000-graslandhabitattypen opgenomen. Deze heeft betrekking op 6 Natura 2000-gebieden in Zuid- en Midden-Limburg. Als eerste stap in de realisatie van deze kwaliteitsslag is een aantal eigendommen van Staatsbosbeheer (SBB) in Zuid-Limburg opgenomen op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen om op een aantal eigendommen van de Provincie binnen gerealiseerd goudgroen een versterkte inrichting te realiseren in de komende drie jaar. Deze versterkte inrichting is gericht op de realisatie van Natura 2000-doelen en doelen met betrekking tot beschermde en bedreigde soorten.

1 Miljoen Bomenplan

Ter uitvoering van het actieplan 1 miljoen bomen dat op 13 december 2019 door Provinciale Staten is vastgesteld, is een subsidieregeling vastgesteld. De regeling met de naam "Nadere subsidieregels aanplant bomen in Limburg 2020" is in januari 2020 in werking getreden. Momenteel worden de aanvragen beoordeeld waarbij wordt aangetekend dat het plantseizoen loopt van oktober tot en met

maart. Inmiddels zijn aanvragen ontvangen die het subsidieplafond reeds bereiken en bij uitvoering zullen leiden tot de aanplant van meer dan 600.000 bomen.

Beheeropgave

De ontwikkelopgave is ruimtelijk verbeeld in een geactualiseerd Natuurbeheerplan Limburg 2021. In het Natuurbeheerplan is ook inzichtelijk welke terreinen in aanmerking kunnen komen voor subsidie voor de omvorming van landbouwgrond naar natuur en welke terreinen in aanmerkingen kunnen komen voor (agrarisch) natuurbeheer.

Ten aanzien van het beheer van natuurgebieden (binnen het Natuurnetwerk Limburg), agrarisch beheer en landschapselementen zijn subsidies verleend met gebruikmaking van beschikbare Rijksmiddelen, Europese middelen en eigen middelen. Via de regeling voor Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) werd door ruim 1.300 deelnemers op milieuvriendelijke wijze agrarisch natuur- en landschapsbeheer uitgevoerd. Dit levert goede leefgebieden op voor beschermde boerenlandsoorten, zoals vogels, amfibieën en kleine zoogdieren. Daarnaast draagt het bij aan de omgevingskwaliteit voor de Limburgers.

Limburg kent 23 N2000-gebieden. Daarvan zijn per 31 december 2020 voor 21 gebieden de N2000-plannen vastgesteld. In 2020 zijn de plannen voor Geleenbeekdal, Bemelerberg/Schiepersberg, Noorbeemden Hoogbos, Brunssummerheide, Maasduinen en St. Pietersberg / Jekerdal definitief vastgesteld. De plannen St. Jansberg, Boschhuizerbergen, Leudal, Roerdal en Bunder/Elsoërbos zijn in ontwerp vastgesteld. Hiervan dienen de inspraakreacties nog verwerkt te worden voordat definitieve vaststelling kan plaatsvinden. Van de plannen Geuldal, Weerter/Budelerbergen volgt vaststelling in eerste helft 2021.

Vermaatschappelijking

De vermaatschappelijking van natuur is via het verlenen van exploitatiesubsidies aan het IKL, IVN, Limburgs Landschap en de Natuur en Milieufederatie voortgezet. Middels hun projecten en activiteiten dragen zij bij aan de beleving en betrokkenheid van Limburgers bij hun groene omgeving. Hierbij richten zij zich o.a. op natuureducatie, ontsluiting en realisatie groene omgeving, landschapsprojecten en beleidsbeïnvloeding. Voorbeelden van dergelijke projecten zijn Tiny Forest, Maas Cleanup, de ondersteuning van de vrijwilligersorganisatie van het IVN en landschapsprojecten van het IKL, zoals aanleggen van poelen ten behoeve van prioritaire soorten. Middels de subsidie POP3-leader worden ondernemers, gericht op het platteland, ondersteund voor initiatieven voor de sociale en economische ontwikkeling in het platteland. Hierbij worden lokale gemeenschappen betrokken. Daarnaast wordt door deelname aan andere projecten getracht een impuls te geven aan zgn. verdienmodellen in en rondom natuur. Een voorbeeld daarvan is het Interreg-project Wildlife Economy, waarbij samen met partners uit België, Duitsland, Spanje en Zweden verder gewerkt wordt aan de vraag hoe economie en natuur in een juiste balans met elkaar gebracht kunnen worden door in te zetten op de economische waarde van natuur. Daarbij worden stakeholders uit bredere gelederen van het maatschappelijk speelveld betrokken.

Faunabeheer

Ondanks de komst van COVID-19 en bijbehorende maatregelen heeft het Faunabeheer in Limburg onverminderd doorgang gevonden in 2020. Middels Provinciale subsidie aan de Faunabeheer eenheid is er hernieuwde impuls gegeven aan de opleiding van een nieuwe generatie jagers, zijn er middelen ter beschikking gekomen voor een effectiever beheer en is geïnvesteerd in het lokaal overleg tussen jagers, gemeenten, grondeigenaren en andere lokaal belanghebbenden.

Er is door de Faunabeheereenheid Limburg een nieuw faunabeheerplan opgesteld voor de periode 2020-2026, en ter goedkeuring aangeboden aan het College van Gedeputeerde Staten. Met dit plan wordt een duurzaam beheer van de in Limburg voorkomende diersoorten nagestreefd, zodanig dat de schade aan wettelijke belangen kan worden beperkt en de duurzame staat van instandhouding van de soorten voldoende wordt gewaarborgd. Het College van Gedeputeerde Staten heeft dit plan voorgelegd aan Provinciale Staten en op 8 december 2020 haar goedkeuring gegeven.

Binnen de Provincie Limburg zien we een grote opgave wat betreft het beheer van wilde zwijnen. Waar voorheen schadegestuurd beheer plaatsvond buiten de aangewezen leefgebieden is dit sinds 2018 met de uitbraak van de Afrikaanse Varkenspest (AVP) in België gewijzigd naar het actief reduceren van de wilde zwijnen populatie buiten de leefgebieden. Afgelopen jaren zijn veel maatregelen genomen en acties ingezet om de kans op introductie van AVP in Nederland te voorkomen. Om deze kans verder te verkleinen is er in 2019 gestart met het ontwerp van een 'Roadmap preventie introductie AVP'. In deze Roadmap zijn door het Ministerie van LNV – Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn, – Chief Veterinary Officer en – Natuur, Producenten Organisatie Varkenshouderij, Provincies Noord-Brabant, Gelderland, Overijssel en Limburg, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en LandschappenNL aanbevelingen opgenomen om de kans op een introductie van AVP in Nederland te verkleinen. In maart 2020 is de Roadmap afgerond en gepresenteerd aan Minister Schouten en hebben alle betrokken partijen hun commitment gegeven tot uitvoering van de in deze Roadmap opgenomen aanbevelingen waar ook kosten mee zijn verbonden. In 2020 is er in het kader van preventie AVP in totaliteit € 152.000 ingezet ten behoeve van stimulering afschot via subsidie van nachtzichtkijkers, populatieonderzoek bij wilde zwijnen middels DNA-verzameling en een voortzetting van het mentorproject ter stimulatie van nieuwe aanwas jagers voor het faunabeheer in Limburg.

Exotenbeheer

Het College van Gedeputeerde Staten heeft aan Provinciale Staten het Plan van aanpak Invasieve exoten voorgelegd (inmiddels op 5 februari jl. vastgesteld), samen met een voorstel voor een begrotingswijziging van aanvullend € 200.000 per jaar in de periode 2021-2023. Het beleidskader beschrijft hoe de Provincie samen met andere betrokken partijen de bestrijding en het beheer van invasieve uitheemse plant- en diersoorten als de Aziatische hoornaar en de Reuzenberenklauw wil gaan aanpakken, welke uitgangspunten daarbij zijn gekozen en welke instrumenten worden ingezet. Het College geeft hiermee invulling aan de Europese verplichting om schade aan inheemse biodiversiteit door invasieve exoten te voorkomen en te beperken.

Natuur en de energietransitie

In 2020 is gestart met het formuleren van een specificatie van de beleidsregels passieve soortenbescherming voor projecten rondom de energietransitie. In afstemming met de beleidstrajecten rond de PES en de Limburgse RESSEN is ervoor gekozen de specificaties in de vorm van concrete voorbeelden te formuleren, die zullen worden opgenomen in de handreiking passieve soortenbescherming (volgens planning Q2 2021).

Actieve soortenbescherming

In 2020 liepen 24 opdrachten voor uiteenlopende onderzoeken en uitvoeringsmaatregelen met het oog op de duurzame instandhouding van prioritaire soorten, zijnde soorten (met een internationaal en bedreigde soorten van de rode lijst) die alleen of in belangrijke mate in Limburg voorkomen. Ook zijn een aantal (soms meerjarig lopende) onderzoeken en maatregelen afgerond. De kritieke situatie van veel soorten noopt tot veel onderzoek en maatregelen. Het gaat daarbij om soorten als vuursalamander en

hamster. Hoewel de Provincie veel investeert in het behoud prioritaire soorten, dient er helaas ook soms handhavend te worden opgetreden zoals afgelopen jaar bij het donker pimpernelblauwtje.

Medio 2020 is de paragraaf Soortenbeleid van de Subsidieregeling Investering Landelijk Gebied (SILG) opengesteld. Hierop zijn 8 subsidieaanvragen van 7 verschillende maatschappelijke organisaties die betrekking hadden op de instandhouding van prioritaire soorten gehonoreerd. De regeling loopt door tot 31/12/2021. Daarnaast zijn er 3 incidentele subsidies beschikbaar. De initiatieven zijn uiteenlopend van karakter: onderzoek, educatie en uitvoering van instandhoudingsmaatregelen voor diverse soorten als knoflookpad en rood peperboompje.

Stikstofbeleid

Op 28 januari 2020 hebben Gedeputeerde Staten het Limburgs Aanvalsplan Stikstof 'Op weg naar een nieuwe balans' vastgesteld. In dit Aanvalsplan is een aanpak geschetst langs vier actielijnen met genoemde acties op korte en lange termijn. Dit is met een mededeling portefeuillehouder (GS 2020-3719) met de Staten gecommuniceerd.

Als uitwerking van dit Aanvalsplan is gedurende 2020 vormgegeven aan een probleemgerichte gebiedsaanpak stikstof die moet leiden tot een vermindering van stikstofemissies op stikstofgevoelige natuur. Daartoe is o.a. gestart met het maken van stikstofanalyses voor elk van de 21 stikstofgevoelige natuurgebieden in Limburg. Deze analyses worden afgerond in maart 2021, zodat op basis van de uitkomsten daarna kan worden gestart met de planvorming voor de te nemen bronmaatregelen. Daarnaast heeft de vooruitstrevende Limburgse aanpak ertoe geleid dat er tussen december 2019 (inwerkingtreding nieuwe beleidsregels) en 3 december 2020 qua vergunningverlening 154 ontwerpbesluiten en 81 definitieve besluiten zijn genomen. Ook heeft Limburg zich op meerdere andere vlakken koploper getoond, bijvoorbeeld bij het opzetten van juridisch houdbare salderingsbanken om ontwikkelingen mogelijk te maken zonder daarbij inbreuk te doen op de kwaliteit van de natuur. Een dergelijke salderingsbank is bijvoorbeeld mogelijk gemaakt voor ontwikkelingen rondom Greenport Venlo. Tot slot is in december 2020 de nieuwe Wet stikstofreductie en natuurverbetering door de Tweede Kamer aangenomen. Deze wet verplicht Provincies om uiterlijk eind 2022 zelf gebiedsplannen in het kader van de stikstofaanpak gereed te hebben. Deze verplichting past in de stappen van de reeds lopende Limburgse aanpak en deze stappen zullen gedurende 2021 dus worden gecontinueerd.

Wat hebben wij er in 2020 voor gedaan?

Product	3.8.1. Natuur
Portefeuillehouders	Gabriëls

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Bijdrage aan de biodiversiteitsdoelstellingen door functieverandering en inrichting van landbouwgronden naar hoogwaardige natuur. Rol Provincie: <i>voortrekker, toetsers, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i>	Deels gerealiseerd. Deels gerealiseerd. Uitvoering op basis van programma ontwikkelopgave natuur 2013-2027.	1, 2, 3, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>2. Bijdrage aan de biodiversiteitsdoelstellingen door het opwaarderen van de inrichting van bestaande natuur. Rol Provincie: <i>voortrekker, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Uitvoering op basis van programma ontwikkelopgave natuur 2013-2027.</p>	1, 2, 3, 4
<p>3. CO2 binding door aangepast bosbeleid. Opstellen 1 miljoen Bomenplan en uitvoeren.</p>	<p>Gerealiseerd. De openstelling is gerealiseerd; initiatieven zijn aangedragen en in procedure.</p>	1, 2, 4
<p>4. De bestaande natuurgebieden hoogwaardig beheren en daarbij inzetten op een kwaliteitsimpuls. Rol Provincie: <i>toetsers, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. In 2020 heeft het beheer van natuurgebieden plaatsgevonden door gecertificeerde natuurbeheerders. Deze zijn gefinancierd middels subsidie. In 2020 zijn de aflopende subsidiebeschikkingen verlengd en zijn nieuwe natuurterreinen in de subsidiebeschikkingen opgenomen.</p>	1, 2
<p>5. Resultaat: De agrarische natuur en het landschap op een kwalitatief hoogwaardige manier beheren. Rol Provincie: <i>procesmanager, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer is op een kwalitatief goede manier begeleid en uitgevoerd door Natuurrijk Limburg. Een beschikking is afgegeven voor de periode 2020 t/m 2025, waarbij de nadruk ligt op de leefgebieden van Europees beschermde soorten.</p>	1, 2
<p>6. Resultaat: Het natuurbeheerplan sluit aan bij de doelen en de realisatie van natuurbeheer en aanleg. Rol Provincie: <i>toetsers, bevoegd gezag, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Het Natuurbeheerplan is in 2020 geactualiseerd. De ambitie waar welke natuur te ontwikkelen is, is herbeoordeeld. De nieuwe gerealiseerde natuur is opgevoerd. Het kaartbeeld is op punten aangepast aan de situatie in het veld.</p>	1, 4
<p>7. Resultaat: Subsidiëren van partners die bijdragen aan vermaatschappelijking. Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Het aantal gerealiseerde initiatieven is iets lager dan voorzien, doordat enkele initiatieven zijn voorbereid eind 2020 en pas in 2021 tot uitvoering komen; overall is het beeld positief.</p>	1, 2
<p>8. Resultaat: Uitvoering mogelijk maken van maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van vermaatschappelijking uit de natuurvisie.</p>	<p>Gerealiseerd. De jaarlijkse exploitatiesubsidie is verleend aan de organisaties IVN, IKL, Natuur- en Milieufederatie en het Limburgs Landschap die een bijdrage leveren aan</p>	1, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, partner</i>	de vermaatschappelijking van landschap en natuur. Diverse initiatieven zijn ondersteund en leveren een bijdragen aan de vermaatschappelijking (Bomenplan, POP3-leader, landschapsprojecten IKL aanleggen van poelen ten behoeve van prioritaire soorten).	
9. Resultaat: Uitvoeren van herstelmaatregelen in Natura2000-gebieden. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i>	Gerealiseerd. De verdere uitvoering van herstelmaatregelen in 2020 is verlopen conform meerjarensubsidie afspraken met de Terreinbeherende organisaties (TBO's).	1, 2

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 1-1--2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef-waarde	Jaar
1, 2	Aantal hectares blijvend beschikbaar voor natuur.	1.361 (31-12-18)	1.608	2.600	2027
1, 2	Aantal hectares ingericht voor natuur.	1.766 (31-12-18)	2.116	3.400	2027
3, 2	Oppervlakte natuurgebiedenbeheer.	33.600 (31-12-18)	33.143	33.600	2020
4, 2	Oppervlakte agrarisch natuur- en landschapsbeheer.	2.519 (31-12-18)	2.648	2600	2020
5	Jaarlijkse actualisatie van het natuurbeheerplan is tijdig afgerond.	1	1	1	2020
6, 7	Ondersteuning van initiatieven van particulieren, MKB en andere partners.	6	4	6	2020
8	1 ^e ronde Natura2000-beheerplannen definitief vastgesteld en beroepen afgehandeld; start met wettelijke herzieningsronde.	Ca. 15 (31-12-19)	21 (nog geen herzieningen)	23 + 3 herziening	2020
8	Percentage natuurherstelmaatregelen in uitvoering (betreft voor het overgrote deel stikstof gerelateerd natuurherstel).	60% (31-12-18)	75%	80%	2020
4, 5	Kwaliteitsslag nieuwe natuur i.s.m. natuurbeheerders.	n.v.t.	PvA gereed	PvA gereed	2020 (Q1)
2, 3, 9	Bomenplan.	0	300.000 bomen zijn gesubsidieerd	1 mln.	2027

Toelichting prestatie-indicatoren

Korte toelichting op de nieuwe/ gewijzigde prestatie-indicator(en).

1,2 Aantal hectares blijvend beschikbaar voor natuur; stand per 31/12/2019: 1.466 ha

1,2 Aantal hectares ingericht voor natuur; stand per 31/12/2019: 1.942 ha

3,2 Oppervlakte natuurgebiedenbeheer; stand per 31/12/2019: 32.407 ha

4,2 Oppervlakte agrarisch natuur- en landschapsbeheer; stand per 31/12/2019: 2.605 ha

6, 7 Ondersteuning van initiatieven van particulieren, MKB en andere partners

De prestatie-indicator is lager uitgevallen aangezien initiatieven in het laatste kwartaal van 2020 zijn voorbereid, maar nog niet tot uitvoering zijn gekomen. De uitvoering hiervoor staat gepland in 2021. Daarom zijn deze initiatieven niet meegenomen in 2020, maar worden deze opgenomen in het jaarstuk 2021.

8. Natura 2000 beheerplannen

Van de 23 N2000-beheerplannen zijn eind 2020 21 plannen vastgesteld. Het Geuldal en Weerter- en Budelerbergen volgen in de eerste helft 2021. Die hebben vanwege hun complexe opgaven meer tijd nodig om tot vaststelling te komen. Daarbij worden de betrokken partners in de gebieden op voorhand meegenomen bij de ontwerpfase om het draagvlak voor de in de plannen opgenomen maatregelen te vergroten. Betreft % van de voor de periode tot en met juli 2021 geprogrammeerde natuurherstelmaatregelen (voormalige eerste tijdvak PAS).

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

Begrotingsprogramma 3.8 Natuur	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/ realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.8.1. Natuur	31.443	5.898	37.341	28.549	8.792	V
<i>Personele lasten</i>	3.008	1.633	4.641	4.515	126	
<i>Kapitaallasten</i>	109	0	109	109	0	
Totaal lasten	34.560	7.531	42.091	33.173	8.918	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
3.8.1. Natuur	31.290	154	31.443	33.357	-1.914	V
Totaal baten	31.290	154	31.443	33.357	-1.914	V
Totaal saldo van baten en lasten	-3.271	-7.377	-10.648	184	-10.832	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Reserve stikstof & N2000	4.000	5.135	9.135	9.135	0	
Reserve DU bodemsanering	0	272	272	288	-16	
Reserve Natuur	0	0	0	8.713	-8.713	
Totaal toevoegingen	4.000	5.407	9.407	18.136	-8.729	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Reserve Natuur	0	615	615	263	352	
Reserve stikstof & N2000	5	7.693	7.698	7.398	300	
Reserve DU bodemsanering	0	300	300	300	0	
Totaal onttrekkingen	5	8.608	8.613	7.961	652	
Saldo mutatie reserves	-3.995	3.201	-794	-10.175	9.381	
Resultaat	-7.266	-4.177	-11.442	-9.991	-1.451	V

Financiële toelichting

Van begrotingsprogramma 3.8. Natuur resteert een voordelig resultaat van € 1,45 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 10,83 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 8,92 mln. lagere lasten en € 1,91 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

3.8.1 Natuur

Op begrotingsprogramma 3.8 Natuur resteert een voordelig resultaat van € 1,45 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 10,70 mln. lager dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 8,80 lagere lasten (excl. personele lasten) en € 1,91 mln. hogere baten.

De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe:

Lasten:

Door middel van overboekingsvoorstellen wordt een totaalbedrag van € 2,29 mln. doorgeschoven naar begrotingsjaar 2021 en wordt € 0,60 mln. budget teruggehaald naar 2020. Het doorschuiven van budget naar 2021 is met name de inzet van intensiveringsmiddelen Natuur Landschap en adaptief water en grondbeleid van deze collegeperiode waarvoor uitvoering in de resterende collegeperiode is toegestaan: o.a. subsidie actieve soorten en soortenbescherming voor € 1,64 mln., restant vermaatschappelijking en uitvoeringskosten POP3 voor totaal € 0,27 mln. Voor de Wet natuurbescherming en het subsidieplafond Fauna wordt in totaal € 0,21 mln. doorgeschoven naar 2021.

Bij het Natuurgebiedenbeheer is sprake van een tijdelijk tekort in 2020 als gevolg van lastneming van subsidies. Dit tekort in 2020 van € 0,60 mln. wordt in mindering gebracht op het budget 2021 (negatief overboekingsvoorstel).

Voor het agrarisch natuurbeheer (ANLb POP3) is in 2020 een herbeschikking afgegeven. De restantmiddelen uit de subsidiebeschikking 2016-2021 van € 6,80 mln., veroorzaakt door een hogere EU-bijdrage en dus lagere lasten voor de Provincie, zijn ingezet voor de nieuwe subsidiebeschikking 2020-2025.

Baten:

Bij het herbeschikken van het agrarisch natuurbeheer is een vordering op Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) van € 1,91 mln. opgenomen. Dit bedrag was niet geraamd.

Reserves:

Een lagere onttrekking uit de reserve stikstof & N2000 van € 0,30 mln. is veroorzaakt door achterblijvende kosten voor organisatie en voordelige afrekeningen van subsidievaststellingen. Een lagere onttrekking uit de reserve Natuur van € 0,35 mln. door vertraging in de aanbesteding en door fasering van projecten van de Wet Natuurbescherming en het subsidieplafond Fauna. De niet geraamde storting aan de reserve Natuur van € 8,71 mln. is veroorzaakt door de herbeschikking van het ANLb (POP3). De restantmiddelen uit de subsidiebeschikking 2016-2021 van € 6,80 mln., veroorzaakt door een hogere EU-bijdrage en lagere lasten voor de Provincie, worden ingezet voor de nieuwe subsidiebeschikking 2020-2025; daarnaast hebben we een vordering van € 1,91 mln. m.b.t. verrekening RVO. Een totaal bedrag van € 8,71 mln. wordt gestort in de reserve Natuur. In de 1e Afwijkingenrapportage 2021 worden deze middelen meerjarig geprogrammeerd.

Ontwikkelopgave Natuur

	€ x 1.000					
	R 2020	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025
Ontwikkelopgave Natuur						
Uitgaven	4.081	49.685	9.678	9.630	9.551	9.551
Inkomsten	38.865	11.760	11.760	11.760	11.760	11.760

Dit betreft de realisatie van 2020 en een inschatting van uitgaven en inkomsten voor de komende 5 begrotingsjaren.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Toelichting investeringen/financiering

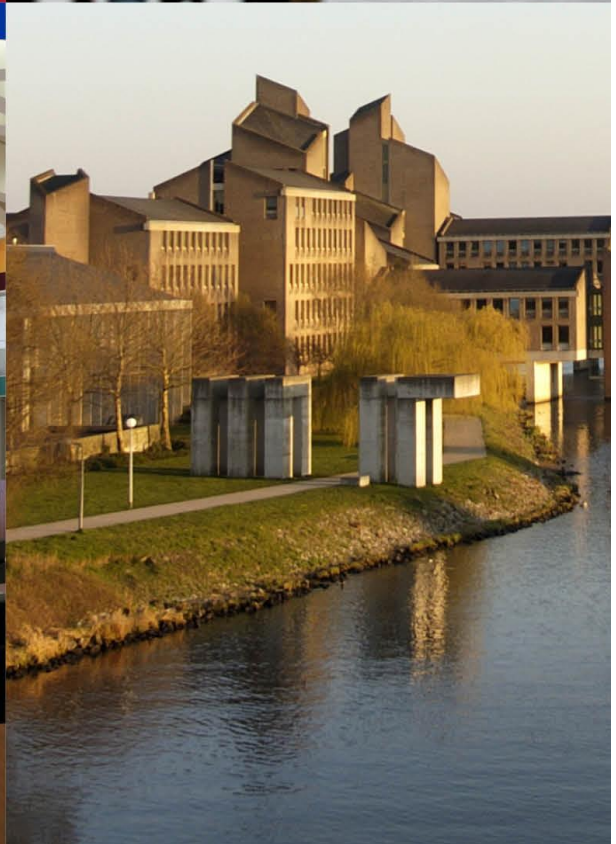
Product	Omschrijving investering	€ x 1.000							
		Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
3.8.1	Natuur	992	992	992	-	50	100	-	842
		992	992	992	0	50	100	0	842

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben betrekking op uitstaande geldleningen en garanties, welke bijdragen aan de natuurdoelen. In onderstaande tabel staan deze leningen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragraaf Financiering en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Lokale heffingen	Financiering	Grondbeleid
Wet Natuurbescherming	Garantie aan Nationaal Groenfonds	Ontwikkelopgave Natuur
	Lening aan Coöperatie Natuurlijk Limburg	

4.1. Bestuur

Dit programma gaat over goed, krachtig, integer en transparant bestuur, waarbij vanuit onze strategische koers de lobby naar Den Haag en Brussel, de relaties met de buurlanden, (inter)nationale fondsenwerving en samenwerking met onze bestuurlijke partners binnen en buiten Limburg voorop staan en waarbij inwoners op een vernieuwende manier bij het bestuur worden betrokken.

Wij voeren een actieve lobby in Den Haag, Brussel en Düsseldorf voor de belangen van Limburg.

Wij werken open en transparant met als uitgangspunt dat alle informatie openbaar is, tenzij er relevante redenen zijn om informatie vertrouwelijk te houden.

Wij zijn een betrouwbare partner voor gemeenten en zullen kansen pakken om onze krachten te bundelen, maar wij zullen geen gemeentelijke taken overnemen. Regionaal maatwerk is het uitgangspunt. Wij vervullen onze toezichhoudende taken met het oog op de kwaliteit van het lokaal bestuur. Wij steunen gemeentelijke herindelingen alleen als alle betrokken gemeenten daarover een positief besluit hebben genomen en als wordt voldaan aan de criteria van het Rijksbeleidskader gemeentelijke herindeling.

Als internationale grensprovincie bij uitstek wil Limburg de kansen van de grensoverschrijdende samenwerking benutten, grensbarrières verminderen en een actieve rol spelen in het Europese debat (Maastricht Working on Europe) en Europese netwerken. Inzet van Europese fondsen in combinatie met de inzet van eigen middelen is nodig om onze provinciale beleidsambities te realiseren. Met het oog op een maximale effectiviteit zullen wij onze inzet op internationalisering, Euregio's, Public Affairs en IPO in onderlinge samenhang blijven ontwikkelen. Verwezen wordt naar de producten 4.1.6. IPO tot en met 4.1.9. Strategische Public Affairs.

Wat willen we bereiken?

We realiseren de bestuurlijke opgaven doelgericht, kostenbewust en transparant vanuit een actieve opstelling van eigen kracht en vanuit een grensoverschrijdend en internationaal perspectief.

Wat vinden we daarbij belangrijk?

Criterium 1: Limburg is een bestuurskrachtige provincie met sterke gemeenten.

Criterium 2: De Provincie Limburg communiceert op een zelfbewuste manier waarin inhoud, moment en plaats goed gekozen zijn en daarmee bijdragen aan een krachtige nationale en internationale reputatie.

Criterium 3: De Provincie Limburg zorgt voor een passend toezicht op de gemeentelijke financiën en voor een goede coördinatie en uitvoering van het interbestuurlijk toezicht.

Criterium 4: De Provincie Limburg en haar partners zetten zich in om kansen te benutten en partnerships te bouwen in zowel grensoverschrijdend als internationaal verband.

Criterium 5: De Provincie Limburg speelt in op de wensen van burgers en partners.

Wat hebben wij bereikt?

Het programma Bestuur gaat over goed, krachtig, integer en transparant bestuur vanuit onze strategische koers. Vanuit die koers voeren wij de lobby naar Den Haag, Brussel, Düsseldorf en onderhouden wij de relaties met de buurlanden, benutten wij de kansen op (inter)nationale fondsenwerving en zoeken wij de samenwerking met onze partners binnen en buiten Limburg. De Commissaris van de Koning (CdK) heeft zijn Rijkstaken vervuld ten aanzien van veiligheid en het onverminderd voortzetten van het meerjarig integriteitsprogramma voor College en Staten. Er is, met enkele beperkingen door de coronapandemie, toezicht op decentrale overheden gehouden, zowel financieel als generiek.

De Provincie Limburg ondersteunt bij processen om de bestuurskracht op peil te houden. Zo heeft de Provincie een traject ondersteund om te komen tot een sterkere samenwerking op de schaal van Zuid-Limburg. Hiertoe is een bestuurdersbijeenkomst gehouden en is deze beweging geborgd in de NOVI aanpak voor Zuid-Limburg. In 2020 is er aandacht geweest voor onder andere de gemeenten Beekdaelen en Meerssen. Ten aanzien van Beekdaelen zijn stappen gezet op deelname aan gemeenschappelijke regelingen, waarbij de Provincie een toezichthoudende rol had. Ook zijn er projecten gesubsidieerd. Ten aanzien van Meerssen heeft de Provincie het gemeentebestuur ondersteund bij de keuze over de toekomst van de gemeente, onder andere door middel van een raadsbijeenkomst. De Provincie heeft het gemeentebestuur een aanbod gedaan om gezamenlijk een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar alle bestuurlijk-organisatorische opties in het licht van de toekomst van Meerssen.

Om onze beleidsdoelen te realiseren wordt steeds vaker de samenwerking met onze burens gezocht, zoals in 2020 intensief gebeurde rondom de Einstein-Telescoop, de spoorverbindingen en de energietransitie. De Euregio's zijn hierbij inmiddels een onmisbare partner geworden. In 2020 hebben zij veel werk verzet in verband met de coronapandemie. Zo heeft de Euregio Maas-Rijn een digitale tool ontwikkeld waarmee actueel de reisbeperkingen tussen de drie landen en-detail wordt weergegeven. Via Public Affairs wordt geschakeld met Brussel en de regeringen in de buurlanden. De regeringsconsultaties met Noordrijn-Westfalen en met Vlaanderen worden benut om Limburgse belangen naar voren te brengen. De intensieve samenwerking met Noordrijn-Westfalen is gecontinueerd en tijdens de Grenslandconferentie op 2 december 2020 is een nieuwe Grenslandagenda vastgesteld.

Ook hebben we een subsidie verstrekt voor de tussenfase (mei 2020-december 2021) van het programma Maastricht Working on Europe (MWOE). MWOE heeft potenties te groeien tot een impactvol programma met een Europese reputatie en uitstraling, in een unieke combinatie van kennisvalorisatie, netwerkvorming en versterking, waarbij ook het burgerperspectief betrokken wordt. De uitvoering via een Hub- en spoke concept bundelt op innovatieve wijze partners, netwerken en bestaande initiatieven op basis van inhoud, maatschappelijke relevantie impact en meerwaarde. Dit intensificeert/vergroot de signaleringfunctie voor kansen rondom Europese thema's die aansluiten bij de regioprofilering en draagt bij aan de inspanningen rond lobbydossiers waarmee de Limburgse belangen behartigd worden.

Op diverse dossiers is een inbreng geleverd vanuit Limburg. Bijvoorbeeld ten aanzien van VDL Nedcar, de Maaslijn, de intercityverbinding naar Aken, de Gezonde Basisschool, spreiding van cultuurbeleid, het woondossier en de vrachtbelasting voor Nederlandse vliegtuigen. In de volle breedte is een Limburgse propositie ingebracht richting de verkiezingsprogrammacommissies. Door deze acties hebben we de

Limburgse belangen onder de aandacht gebracht, zodat in de diverse bestuurscentra deze meegenomen werden.

Correctief bindend referendum

25 september 2020 hebben Provinciale Staten Limburg als eerste provincie in Nederland de verordening voor een correctief bindend referendum aangenomen. Daarmee wordt een correctief bindend referendum op provinciaal niveau mogelijk binnen de contouren van de Grondwet en Provinciewet. Limburg werkt daarmee (pro)actief aan bestuurlijke vernieuwing. Niet alleen met een extraparlamentaire bestuursvorm, maar dus ook vernieuwend inzake het invoeren van een correctief bindend referendum. Wij beschouwen het referendum dan ook als een aanvulling op onze representatieve democratie én als een nieuwe bouwsteen in het palet van burgerparticipatie. Limburg kent vruchtbare grond voor bestuurlijke vernieuwing.

Wat hebben wij daarvoor in 2020 gedaan en wat merken de Limburgers ervan ?

Product	4.1.1. Rijks- en veiligheidstaken CdK
Portefeuillehouder	Remkes

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
Adequaat toezicht op openbare orde en veiligheid (rampenbestrijding en crisisbeheersing). Rol CdK: <i>bevoegd gezag als rijksorgaan: in voorkomende gevallen tevens verbinder, intermediair, subsidiënt of facilitator, subsidiënt en/of partner</i>	Gerealiseerd. De Commissaris van de Koning heeft als rijksorgaan zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden ingevuld. De verantwoordelijke partners vervullen hun taken en rollen op actieve en professionele wijze, waarbij de burgers kunnen rekenen op adequate hulpverlening. In 2020 heeft de CdK zijn verantwoordelijkheid in het kader van de beheersing van de COVID-19 crisis ingevuld. Niet alleen binnen de Limburgse regio, maar ook in de grensoverschrijdende contacten in de governance structuur met NRW en België. In de zogenoemde stand van zaken COVID-19 brieven aan de leden van Provinciale Staten zijn de Rijkstaken en de invulling daarvan door de Commissaris van de Koning op het vlak van corona meegenomen.	1,2,3,4
Stimulering van landsgrensoverschrijdende samenwerking op het gebied van openbare orde en	Gerealiseerd.	1,2,3,4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>veiligheid (rampenbestrijding en crisisbeheersing en criminaliteitsbestrijding).</p> <p>Rol CdK: <i>bevoegd als rijksorgaan: in voorkomende gevallen tevens verbinder, intermediair, subsidiënt of facilitator, subsidiënt en/of als partner</i></p>	<p>De Commissaris van de Koning heeft als rijksorgaan zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden ingevuld.</p> <p>De verantwoordelijke partners werken nauw samen en vervullen hun rollen op actieve en professionele wijze, waarbij burgers kunnen rekenen op grensoverschrijdende hulpverlening en verdere verbetering van een gezamenlijke, grensoverschrijdende aanpak ter bestrijding van criminaliteit. In 2020 heeft de CdK daarnaast in het kader van de beheersing van de COVID-19 crisis ook nauwe contacten onderhouden met de grensregio's NRW en België. Vanuit zijn rol heeft hij zich ingezet om sluiting van de grenzen met België en NRW te voorkomen, c.q. bij het bevoegde gezag aan de orde te stellen met als resultaat dat de grenzen met Duitsland/ NRW open zijn gebleven en met België op landsniveau nadere afspraken zijn gemaakt.</p>	
<p>Afstemming tussen rijks initiatieven en behoeften op lokaal/regionaal niveau bij burgemeesters, via een intermediaire, verbindende dan wel faciliterende rol.</p> <p>Rol CdK: <i>bevoegd gezag als rijksorgaan</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De Commissaris van de Koning heeft als rijksorgaan zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden ingevuld.</p> <p>De verantwoordelijke partners werken nauw samen waarbij burgemeesters in positie zijn om hun rol naar de gemeenteraden en burgers te vervullen.</p>	1,2,3,4
<p>Onderhouden rijksgrenspalen en grenskwesties (landsgrens).</p> <p>Rol CdK: <i>bevoegd gezag als rijksorgaan: bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De Commissaris van de Koning heeft als rijksorgaan zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden ingevuld.</p> <p>Burgers hebben duidelijkheid over het verloop van de landsgrens.</p>	1,2,3,4
<p>Stimulering van de verdere implementatie van het programma Veilige Publieke Taak en de aanpak van verhuftering.</p> <p>Rol CdK: <i>bevoegd als rijksorgaan: in voorkomende gevallen tevens verbinder, intermediair, facilitator, subsidiënt en/of als partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De Commissaris van de Koning heeft als rijksorgaan zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden ingevuld.</p> <p>De burger ziet een overheid die adequaat reageert op ongewenst gedrag.</p>	1,2,3,4

Prestatie-indicatoren zijn voor dit product niet van toepassing.

Product	4.1.2. Bestuurskracht en bestuurlijke organisatie
Portefeuillehouder	Roest

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Volledige en tijdige afronding wettelijk fusietraject gemeente Beekdaelen.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, bevoegd gezag, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>In algemene zin wordt bij dit product opgemerkt dat de Provincie een verantwoordelijkheid heeft voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. De Provincie ondersteunt daartoe gemeenten bij initiatieven op het vlak van bestuurlijke organisatie, die als doel hebben de kwaliteit van het lokaal bestuur in brede zin te verbeteren, waaronder de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening aan inwoners.</p> <p>Gerealiseerd.</p> <p>De gemeente Beekdaelen heeft voldaan aan alle stappen die bij een fusie moeten worden doorlopen ingevolge de Wet algemene regels herindeling (arhi).</p> <p>De laatste stap betrof de keuze van al dan niet deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen waaraan de voormalige gemeenten deelnamen. De Provincie heeft toezicht gehouden op dit proces.</p>	1
<p>2. Realisatie projecten investeringsagenda Beekdaelen 2018/2019.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gedeeltelijk gerealiseerd.</p> <p>De projecten in deze agenda zijn grotendeels gerealiseerd. De Provincie heeft enkele termijnverlengingen verleend voor nog lopende projecten.</p>	1,5
<p>3. Afronding besluitvorming gemeente Meerssen inzake toekomstige invulling rol als zelfstandige gemeente.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, subsidiënt</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De Provincie heeft een subsidie verleend voor afronding van het onderzoek regiegemeente constructie. ▪ De Provincie heeft het gemeentebestuur ondersteund bij de keuze over de toekomst van de gemeente o.a. door middel van een raadsbijeenkomst. ▪ De Provincie heeft het gemeentebestuur in het kader van haar ondersteunende rol medio december 2020 een aanbod gedaan om gezamenlijk een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar alle bestuurlijk-organisatorische opties in het licht van de toekomst van Meerssen. In februari 2021 heeft het gemeentebestuur van Meerssen bericht hiervan geen gebruik te willen maken. Hiermee zijn voor GS de opties voor ondersteuning op dit moment ten einde. 	1,3
<p>4. Besluitvorming van de gemeenten in Parkstad Limburg</p>	<p>Gerealiseerd</p>	1,5

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>over een herijkte intergemeentelijke samenwerking.</p> <p>Rol Provincie: <i>toetsers, ondersteuner, partner</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De Provincie heeft kennisgenomen van de besluiten van de gemeenten in Parkstad om hun samenwerking te versterken. ▪ De Provincie heeft daarnaast een traject ondersteund om te komen tot een sterkere samenwerking op de schaal van Zuid-Limburg. Hiertoe is een bestuurdersbijeenkomst gehouden en is deze beweging geborgd in de NOVI aanpak voor Zuid-Limburg. 	

Prestatie-indicatoren zijn voor dit product niet van toepassing.

Product	4.1.3. Integriteit
Portefeuillehouder	Remkes

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Vergroten en borgen integriteitsvolwassenheid van de ambtelijke organisatie.</p> <p>Doorontwikkeld integriteitsbeleid borgen door middel van acties op het gebied van preventie, morele oordeelsvorming en handhaving.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De invoering van de nieuwe gedragscode "Goed ambtelijk vakmanschap" vergroot de integriteitsvolwassenheid, ondersteund door de landelijke lancering van de serious game "Zuivere Koffie". Deze instrumenten dragen positief bij aan de beeldvorming van Limburg. In 2020 is voor het eerst een Jaarverslag Integriteit (2019) verschenen, waarin Ambtelijke Integriteit, Bestuurlijke Integriteit en Commissie Integriteit/ PS gebundeld zijn. Intern integriteitsbeleid is voortgezet.</p>	1
<p>2. Borgen integriteitsbeleid in politiek-bestuurlijke omgeving.</p> <p>Onverminderd voortzetten van het meerjarig integriteitsprogramma voor College en Staten. De invulling van het programma is belegd bij de Commissie Integriteit.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is de Gedragscode Integriteit GS Limburg voorbereid (vastgesteld PS 05-02-2021). Daarnaast hebben er diverse bijeenkomsten in PS plaatsgevonden in het kader van integriteitsbevordering en zijn er diverse kennismakingsgesprekken met nieuwe statenleden gevoerd, waarbij het onderwerp integriteit ter sprake kwam. Integriteit als prominent thema, versterkte aandacht voor de "Schijn van...".</p> <p>Integriteitscommissie, ondersteund door externe adviseur, heeft</p>	1

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	onderzoeksprotocol en eigen gedragscode doorontwikkeld. In 2020 is voor het eerst een Jaarverslag Integriteit (2019) verschenen, waarin Ambtelijke Integriteit, Bestuurlijke Integriteit en Commissie Integriteit/ PS gebundeld zijn. Verder is uitvoering gegeven aan meerjarenprogramma.	
3. Limburgs integriteitsbeleid ontwikkelen en uitdragen als Best Practice Het Limburgse samenwerkingsmodel, als voorbeeld voor de overheid, wordt in 2020 ondersteund door een in eigen beheer ontwikkeld Serious Game Integriteit. Rol Provincie: <i>ondersteuner</i>	Gerealiseerd. De Commissaris van de Koning heeft vanuit zijn wettelijke taak het Limburgs samenwerkingsmodel uitgedragen en versterkt met release van serious game "Zuivere Koffie" met landelijke publiciteit.	1

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Ontwikkelen en borgen integriteitsbeleid	1	1	1	2020
2	Borgen integriteitsprogramma Staten en College	1	1	1	2020
3	Limburgs integriteitsbeleid als Best Practice	1	1	1	2020

Product	4.1.4. Coördinatie Interbestuurlijk toezicht
Portefeuillehouder	Roest

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. In 2020 voert de Provincie Limburg adequaat systeemtoezicht uit, aangevuld met inhoudelijke toetsen (zoals reality checks en verdiepingsonderzoeken) gebaseerd op risicoanalyses. Rol Provincie: <i>toetser</i>	Gedeeltelijk gerealiseerd. Voor het toezichtdomein informatie- en archiefbeheer is in 2020 systeem-toezicht gehouden op basis van aangeleverde gegevens. Voor het toezichtdomein Monumenten is systeemtoezicht gehouden op basis van een risico-analyse middels een vragenlijst. Voor het toezichtdomein huisvesting verblijfsgerechtigden zijn de prestaties van alle gemeenten per 1 januari 2020 en 1 juli	3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>2020 beoordeeld en waar nodig is de bestuurlijke interventieladder doorlopen.</p> <p>Voor het toezichtdomein Omgevingsrecht is systeemtoezicht gehouden op basis van aangeleverde gegevens.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	De gemeenten in Limburg hebben zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende gegevens beschikbaar ten behoeve van de toetsing aan de Interbestuurlijk Toezicht (IBT)-criteria binnen de vier toezichtdomeinen (1. Ruimtelijke Ordening en Omgevingsrecht; 2. Informatie- en archiefbeheer; 3. Huisvesting verblijfsgerechtigden; 4. Erfgoed).	31	Domein 1: 30 Domein 2: 13 Domein 3: 31 Domein 4: 28	31	2020
2	Het Waterschap Limburg heeft zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende gegevens beschikbaar ten behoeve van de toetsing aan de IBT-criteria binnen het toezichtdomein Ruimtelijke Ordening en Omgevingsrecht (Wabo).	1	0	1	2020
3	Het Waterschap Limburg en de gemeenschappelijke regelingen in Limburg hebben, voor zover op hen van toepassing, zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende gegevens beschikbaar ten behoeve van de toetsing aan de IBT-criteria binnen het toezichtdomein Informatie- en archiefbeheer.	27*	0	27*	2020
4	Reality checks op de van alle onder toezicht gestelde bestuursorganen ontvangen informatie hebben plaatsgevonden.	5	**0	5	2020
5	Indien noodzakelijk heeft/hebben (een) verdiepingsonderzoek(en) plaatsgevonden.	PM	**0	PM	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Het betreft het Waterschap en 26 gemeenschappelijke regelingen die gezien de taakstelling en omvang formatie onder het Interbestuurlijk Toezicht van de Provincie Limburg vallen.

2020 is een uitzonderlijk jaar gebleken voor de meeste toezichtontvangers in verband met de COVID-19 pandemie. De Provincie heeft de toezichtontvangers de mogelijkheid geboden om af te wijken van de reguliere inleverdatum van toezichtinformatie (15 juli 2020) door uitstel te verlenen tot 15 november 2020.

Informatie- en Archiefbeer

De toezichtontvangers konden ondanks het uitstel toch niet voldoen aan de informatieplicht.

Bijna de helft van de Limburgse Gemeenten hebben toezichtinformatie aangeleverd. Dit heeft geresulteerd in 13 gemeenten met voldoende taakbehartiging. Het Waterschap en de Gemeenschappelijke Regelingen hebben in 2020 geen toezichtinformatie ingeleverd.

Huisvesting verblijfsgerechtigden:

Per respectievelijk 1 januari 2020 en 1 juli 2020 zijn de prestaties van alle gemeenten beoordeeld en waar nodig is de bestuurlijke interventieladder doorlopen.

Erfgoed/Monumenten

Voor het toezichtdomein Monumenten heeft in 2020 een uitvraag bij gemeenten plaatsgevonden op basis van een risico-analyse middels een vragenlijst. 28 gemeenten hebben deze ingevuld. Op basis van deze gegevens laten gemeenten voldoende taakbehartiging zien.

Wabo/Wro

In 2020 is uitvraag gedaan aan alle gemeenten hetgeen geresulteerd heeft in een score op taakbehartiging. Voor het omgevingsrecht zijn alle vereiste stukken bij gemeenten opgevraagd. Dit heeft geresulteerd in de volgende mate van taakbehartiging (tb); Geen tb 1; matige tb 9; voldoende tb 20; goede tb 1.

Onder de Wabo is het momenteel niet mogelijk om generiek IBT uit te oefenen op het Waterschap. Met de komst van de Omgevingswet zal dit gerepareerd worden (naar verwachting januari 2022).

Bovengenoemde informatie is per toezichtdomein gerapporteerd aan PS middels de IBT-rapportage 2019/2020.

** In 2021 zullen op de toezichtdomeinen reality-checks en eventueel verdiepingsonderzoek(en) worden gedaan.

Product	4.1.5. Toezicht gemeentefinanciën
Portefeuillehouder	Roest

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. De begroting en jaarstukken van alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, waar de Provincie Limburg financieel toezichthouder op is, beoordelen en de toezichtvorm bepalen voor het betreffende jaar.	Gerealiseerd. De begroting en jaarstukken van alle Limburgse gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, waar de Provincie toezichthouder van is, zijn	3

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>beoordeeld en de toezichtvorm is bepaald voor 2021.</p> <p>Alle Limburgse gemeenten hebben voor 2021 repressief toezicht.</p> <p>Toezicht gemeentefinanciën bevordert een financieel gezonde situatie bij gemeenten. Dit draagt bij aan transparantie en inzicht in het gemeentelijk huishoudboekje voor de inwoners.</p>	
<p>2. In het kader van financieel toezicht op de gemeenten en het bepalen van een (eventuele) meerjarige uitspraak omtrent de toezichtvorm voeren wij één keer in de vier jaar financiële verdiepingsonderzoeken uit bij elke Limburgse gemeente. In 2020 worden de regio's Parkstad en Westelijke Mijnstreek onderzocht.</p> <p>Rol Provincie: <i>bevoegd gezag</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In het kader van financieel toezicht op de gemeenten en het bepalen van een eventuele meerjarige uitspraak omtrent de toezichtvorm, hebben wij in 2020 bij zes gemeenten in Parkstad-Limburg en drie gemeenten in de Westelijke Mijnstreek een financieel verdiepingsonderzoek uitgevoerd.</p> <p>Bij de gemeente Beekdaelen is het onderzoek niet uitgevoerd in verband met de herindeling per 1 januari 2019. Dit, omdat Beekdaelen uiterlijk 31 december 2020 alle beleidsnota's moet actualiseren van de drie voormalige gemeenten Onderbanken, Nuth en Schinnen.</p> <p>Van de negen met een financieel verdiepingsonderzoek beoordeelde gemeenten, hebben acht een meerjarige uitspraak gekregen. Eén gemeente, Heerlen, heeft geen meerjarig repressief toezicht gekregen.</p>	3
<p>3. Adviesrol vanuit onze toezichthoudende taak naar gemeenten bij financiële onderwerpen in de vorm van kennisoverdracht en het organiseren van bijvoorbeeld een seminar.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is deze rol onder andere ingevuld bij Meerssen in het kader van bestuurlijke organisatie en in Maastricht in het kader van financiële problemen in het sociaal domein. In het kader van de toezichtvorm 2021 hebben er extra ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten plaatsgevonden.</p>	3

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
2	Financieel verdiepingsonderzoeken in Parkstad en de Westelijke Mijnstreek	0	9	10	2020

Toelichting prestatie-indicatoren

Parkstad zes onderzoeken uitgevoerd; bij de gemeente Beekdaelen is het onderzoek niet uitgevoerd in verband met de herindeling per 1 januari 2019. Dit omdat Beekdaelen uiterlijk 31 december 2020 alle beleidsnota's moet actualiseren van de drie voormalige gemeenten Onderbanken, Nuth en Schinnen.

Westelijke Mijnstreek drie onderzoeken uitgevoerd.

Product	4.1.6. IPO
Portefeuillehouder	Van Toorenburg

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
1. Vertegenwoordiging binnen IPO-verband. Zowel ambtelijk als bestuurlijk in de respectievelijke adviescommissies AAC (ambtelijk) en BAC (bestuurlijk).	Gerealiseerd. In 2020 hebben we onder andere ingezet op een transparante begroting en nieuwe P&C-cyclus binnen het IPO. Dit heeft geresulteerd in een beter debat over de werkzaamheden vanuit het IPO. De concept begroting voor het IPO voor 2021 is mede door de Limburgse inzet naar beneden bijgesteld van bijna € 17 mln. naar € 15,8 mln.	2,4,5

Prestatie-indicatoren zijn voor dit product niet van toepassing.

Product	4.1.7. Internationalisering
Portefeuillehouder	Remkes / Van Gaans

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Buurlandenbeleid/grensoverschrijdende samenwerking.</p> <p>De samenwerking en de public-affairs met de buurlanden/regio's in België en Duitsland wordt op resultaatgerichte wijze, in samenwerking met de Euregio's en Limburgse partners en gebruik makend van met name Interreg verder uitgebouwd.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Stapsgewijs is grensoverschrijdende samenwerking een vast onderdeel van het reguliere werk van de Provincie geworden. Om onze beleidsdoelen te realiseren wordt steeds vaker de samenwerking met onze burens gezocht, zoals in 2020 intensief gebeurde rondom de Einstein-Telescoop, de spoorverbindingen, energietransitie e.a. De Euregio's zijn hierbij inmiddels een onmisbare partner geworden. In 2020 hebben zij veel werk verzet in verband met de corona-pandemie. Zo heeft de Euregio Maas-Rijn een digitale tool ontwikkeld waarmee actueel de reisbeperkingen tussen de drie landen en-detail wordt weergegeven. Via de publicaffairs wordt geschakeld met Brussel en de regeringen in de buurlanden. De regeringsconsultaties met Noordrijn-Westfalen en met Vlaanderen worden benut om Limburgse belangen naar voren te brengen. Ondanks corona is de intensieve samenwerking met Noordrijn-Westfalen gecontinueerd en is tijdens de Grenslandconferentie op 2 december 2020 een nieuwe Grenslandagenda vastgesteld. Europese programma's vormen inmiddels een substantiële financiële ondersteuning voor tientallen Limburgse projecten. Al deze activiteiten dragen in samenhang bij aan de internationalisering van onze Provincie.</p>	2,4
<p>2. Samenwerking met Noordrijn-Westfalen.</p> <p>In 2020 vindt de tweede Grenslandconferentie plaats; de Grenslandagenda 2019-2020 NL/NRW wordt uitgevoerd en een nieuwe agenda wordt vastgesteld.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>De tweede Grenslandconferentie NRW-NL heeft op 2 december 2020 plaatsgevonden; vanwege de coronamaatregelen gebeurde dit digitaal vanuit een studio in Duisburg. Er waren circa 500 digitale deelnemers (bestuurders, ambtenaren, stakeholders) en er is circa 1.300 keer teruggekeken. Er is verslag</p>	2,4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>uitgebracht over de uitvoering van de Grensland-agenda 2019-2020; met name vanwege corona-maatregelen kon deze niet volledig worden uitgevoerd. Op 2 december is de nieuwe Grenslandagenda 2021 door Duitse en Nederlandse bestuurders gezamenlijk vastgesteld.</p> <p>Wat hebben burgers hiervan gemerkt?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De goede structurele en intensieve samenwerking tussen Nederland, c.q. Nederlands Limburg, en de NRW heeft onbetwist effect gehad op het open houden van de grenzen tijdens de COVID-19 crisis. ▪ De GROS-samenwerking heeft geleid tot structurele financiering van de Grensinfopunten; deze hebben in 2020 een belangrijke rol gespeeld bij de aanpak van de corona-crisis in de grensregio: honderdduizenden vragen van bewoners uit de grensregio werden beantwoord; de nationale steunmaatregelen (NOW, Tozo, etc.) werden geanalyseerd en verbeterd op nadelige grenseffecten; de Euregio Maas-Rijn heeft een digitale tool ontwikkeld waarmee burgers snel en up-to-date de beperkingen kunnen opvragen bij reizen tussen de drie landen (BE, NL, D). ▪ De actiepunten uit de Grenslandagenda zijn zeer burgergericht: naast de Grensinfopunten wordt gewerkt aan Servicepunten Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling; stages voor MBO-scholieren; een OV-app wordt uitgetest voor de spoorverbinding Aken-Maastricht; een Semesterticket voor Duitse studenten in Nederland, etc. ▪ Door middel van aanvullend onderzoek worden de ervaringen en effecten van 	

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	de corona-maatregelen op het leven in de grensregio in beeld gebracht.	
<p>3. Europese programma's</p> <p>Een voorstel wordt uitgewerkt om Europese programma's zo goed mogelijk te benutten om provinciaal beleid tot uitvoering te brengen en gemeenten/regio's hierbij te ondersteunen. De inzet van Europese middelen ter ondersteuning van Limburgse projecten wordt gemonitord en twee keer per jaar aan Provinciale Staten gerapporteerd.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Proactieve projectontwikkeling is ingezet waarbij geanticipeerd wordt op de financiële mogelijkheden van de Europese Programma's 2021-2027. Te denken valt aan de opzet van investeringstafels waarin periodiek met sleutelspelers uit het Limburgse veld zal worden gewerkt aan Projectideeën en een efficiënte inzet van het provinciale budget voor Europese projecten om Limburgse organisaties te stimuleren deel te nemen aan Europese projecten, in het bijzonder voor het MKB. Mede in het kader van crisisherstel zijn vanuit Europa enkele nieuwe substantiële fondsen aangekondigd die kansen voor Limburg bieden, zoals REACT-EU, de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (RRF) en het Just Transition Fund. De planning is dat deze vanaf Q2 2021 live zullen gaan. Provincies en Rijk zijn hierbij nauw betrokken. (Zie ook product 1.1.1. Economische samenwerking, Passage samenwerking binnen de EU-fondsen).</p> <p>Wat hebben burgers hiervan gemerkt?</p> <p>De betreffende projectideeën en efficiënte inzet van het provinciale budget voor Europese projecten raakt de burgers indirect door de inzet en valorisatie en innovatietechnieken van kennisinstututen, onderzoeksprojecten en inzet op arbeidsmarkt door MKB.</p>	2,4
<p>4. Nota Internationalisering</p> <p>In 2020 wordt een nieuwe Nota Internationalisering aan Provinciale Staten voorgelegd.</p> <p>Rol Provincie: <i>beleidsontwikkelaar</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is het Kader Internationalisering – vernieuwend verbinden over grenzen heen vastgesteld door PS (GS 2020-22422).</p> <p>Wat hebben burgers hiervan gemerkt?</p> <p>Met het vaststellen van het kader en de discussie hierover met Provinciale Staten is het belang van het intensiveren van de</p>	2,4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>samenwerking met de buurlanden, ook in het licht van de coronapandemie, bekrachtigd. Daarnaast is bevestigd dat programma's die inzetten op grensoverschrijdende projecten waarbij burgers aan weerszijden van de grens betrokken zijn/ die inzetten op de betrokkenheid van burgers, bij Europa gecontinueerd moeten worden.</p>	
<p>5. Maastricht Working on Europe (MWoE) Op basis van een evaluatie 2018-2019 en een uitgewerkt meerjarig programmaplan met concrete projecten en activiteiten, zal een voorstel voor de provinciale bijdrage voor de komende jaren worden uitgewerkt. In dit voorstel zal ook een besluit over bijdrage aan EIPA worden meegenomen. Rol Provincie: <i>ondersteuner, subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd, met uitzondering van besluit over bijdrage aan EIPA.</p> <p>Besluitvorming over een bijdrage aan EIPA was niet aan de orde, omdat geen subsidieverzoek door EIPA was ingediend. (EIPA staat los van subsidieaanvraag MWoE).</p> <p>De Universiteit Maastricht (UM) heeft een subsidieverzoek ingediend voor fase 2 (mei 2020 tot en met april 2024) van MWoE. Op basis van de positieve evaluatie van fase 1 (2018-2019) en het onderliggende programmaplan heeft GS een subsidie verstrekt ad € 1,45 mln., voornamelijk voor de tussenfase mei 2020-december 2021 (zie mededeling portefeuillehouder (GS 2020- 28834). Vanaf 2022 is nog geen provinciaal budget geregeld. Binnen het MWoE-partnerschap met UM en Gemeente Maastricht heeft de Provincie de ambitie uitgesproken voor een voortzetting op de langere termijn. In het Collegeprogramma 'Vernieuwend Verbinden' 2019-2023 is de continuering van de provinciale bijdrage opgenomen.</p> <p>Wat heeft de burger hiervan gemerkt? De burger wordt betrokken zowel bij maatschappelijk impactvol Europa-onderzoek als bij het debat en dialoog over Europa en Europese integratie via een "werkplaats"-insteek. Zo is ook de 'Werkplaats Europa' gelanceerd, waar</p>	2,4,5

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	<p>Euregionale stakeholders en burgers elkaar kunnen ontmoeten, best practices delen en onderlinge verbinding zoeken. In het kader van het Europees Erfgoedlabel voor het Verdrag van Maastricht worden/zijn diverse initiatieven ondernomen die inspelen op de belangstelling vanuit wetenschappelijk/historisch perspectief, maar ook interessant zijn vanuit toeristisch en recreatief oogpunt. Voorbeelden zijn: laagdrempelige informatieve brochures, een digitale 'Erfgoed' editie met Historisch nieuwsblad, een Europa-archief over de totstandkoming van het Verdrag in samenwerking met o.a. Nationaal Archief, en een oral history project waarbij 'gewone' mensen, op enigerlei wijze bij de Eurotop betrokken, aan het woord komen.</p> <p>Door de corona- maatregelen heeft een aantal activiteiten en evenementen in 2020 in digitale vorm plaatsgevonden.</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
2	Aantal Grensland-conferenties met Noordrijn-Westfalen.	0	1	4	2023
3	Aantal monitoringsrapportages Europese programma's.	0	2	8	2023
3	Streefwaarde toekenning EU-middelen aan partners/projecten in Limburg 1/7/2019 -1/7/2023.	€ 21 mln.	€ 79 mln.*	€ 175 mln.	2023
4	Opstellen Nota Internationalisering.	0	1	1	2020
5	Aantal Maastricht Europe Days.	0	1	4	2023

Toelichting prestatie-indicatoren

Ad. 3. Rapportage per 1 maart 2020 (zie mededelingen portefeuillehouder 12-6-2020 GS 2020-23842)
 Rapportage per 1 september 2020 (zie mededelingen portefeuillehouder 3-12-2020 GS 2020-47746)

Ad. 3. Streefwaarde toekenning Europese middelen is gebaseerd op cijfers van laatste monitoringsrapportage

Toelichting prestatie-indicatoren

september 2020. Het resultaat per 1-1-2021 zal pas bekend worden na oplevering van de monitoringsrapportage van maart 2021.

Product	4.1.8. Euregiobestuur; Managementautoriteit Interreg EMR
Portefeuillehouder	Remkes

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Euregiobestuur. De Euregio's (met name Maas-Rijn en rijn-maas-noord) formuleren in hun nieuwe visiedocumenten een actief en realistisch ambitieniveau. Euregio's dragen hierdoor bij aan de realisering van de grensoverschrijdende beleidsdoelen van de Provincie Limburg waaronder de Grenslandagenda met Noordrijn-Westfalen. Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Het visiedocument van Euregio-rijn-maas-noord, Euregio-Visie 2030 Thuis in Europa, is inhoudelijk vastgesteld op 2 juli 2020. Hiermee draagt het beleid van de Euregio-rijn-maas-noord bij aan de te realiseren grensoverschrijdende samenwerking met name op het gebied van mobiliteit, onderwijs, arbeidsmarkt, sociale inclusie en koolstofreductie.</p>	2,4
<p>2. Euregio rijn-maas-noord. MKB-Limburg wordt in 2020 lid van de euregio rijn-maas-noord. Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gerealiseerd. Lidmaatschap van MKB Limburg is vanaf begin 2020 geëffectueerd. Conform planning.</p>	2,4
<p>3. Euregio Maas-Rijn. In het bestuur van de EGTS wordt in 2020 besloten over de betrokkenheid van gemeenten bij de EGTS. Rol Provincie: <i>subsidiënt, partner</i></p>	<p>Gedeeltelijk gerealiseerd. Er is een voorstel om de gemeenten (d.w.z. de MAHHL-steden Maastricht, Aken, Hasselt, Heerlen, Luik en de Charlemagne Grensregio) bij de EGTS te betrekken, besproken in de vergadering van de EGTS Euregio Maas-Rijn; dat voorstel is/wordt nader uitgewerkt en opnieuw aan de Vergadering voorgelegd (in februari 2021).</p>	2,4
<p>4. Managementautoriteit Interreg-EMR. De MA Interreg-EMR zorgt in 2020 voor de opvolging van de lopende projecten en zal nog een 6de call opstarten voor nieuwe projecten in het Interreg V-programma. Tevens bereidt zij de administratieve organisatie van het nieuwe Interreg VI-programma voor zodat hiermee in 2021 een goede start gemaakt kan worden. Rol Provincie: <i>management-autoriteit, financier</i></p>	<p>Gerealiseerd. In 2020 zijn vanuit het Interreg-EMR programma twee calls opengesteld, te weten call zes en een specifieke COVID-call. Deze calls hebben geleid tot vijf nieuwe Interreg-projecten die in 2020 van start zijn gegaan en 14 projecten in call zes die in 2021 zullen starten. Het totaal toegekend bedrag EFRO bedraagt € 20.386.553.</p>	2,4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
	De voorbereidingen voor het nieuwe Interreg VI-programma liggen op schema. De coördinatie hiervoor ligt bij de Managementautoriteit/gemeenschappelijk Interreg-secretariaat (MA/GS).	

Prestatie-indicatoren zijn voor dit product niet van toepassing.

Product	4.1.9. Strategische Public Affairs
Portefeuillehouder	Van Gaans / Remkes

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Vanuit één agenda voor grensoverschrijdende samenwerking en Public Affairs werken we aan de verdieping en versterking van ons netwerk als brede basis voor onze (lange termijn-) doelstellingen rondom Public Affairs en grensoverschrijdende samenwerking. Begin 2020 zal deze agenda aangeboden worden aan Provinciale Staten. Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd. De Agenda Public Affairs voor Rijksoverheid, Europese Unie en buurregio's is opgesteld (GS 2020-12994). Hierin worden zowel de kenmerken, strategie als inzet van de Limburgse public affairs beschreven. Met deze agenda zorgen we voor prioritering op lobbydossiers, waarmee de Limburgse belangen behartigd worden.</p>	2, 4
<p>2. We hebben een ambtelijke permanente vertegenwoordiging in Brussel, Den Haag en Düsseldorf, met een relevant en sterk (politiek) netwerk. Het team voor Public Affairs is het schakelpunt voor (politieke) lobbyacties vanuit de Provincie en is in elke stad met een kantoorplek aanwezig. In goede afstemming met de provinciale organisatie worden diverse (netwerk-) activiteiten in de hoofdsteden en werkbezoeken in de provincie georganiseerd. In 2020 zullen we gezamenlijk optrekken met de (grens-) provincies Gelderland, Overijssel en Zuid-Holland binnen het Consulaat-Generaal van Nederland in Düsseldorf, dat per december 2019 een nieuwe locatie betreft. In Den Haag en Brussel zullen we gezamenlijk optrekken binnen het samenwerkingsverband van Provincies</p>	<p>Gerealiseerd. De lobby is op aangepaste wijze tijdens de coronacrisis voortgezet. Fysieke bijeenkomsten en aanwezigheid in bestuurscentra is – wanneer nodig en opportuun – gewijzigd in digitale lobbyacties. Deze konden door het bestaande netwerk gewoon doorgang vinden.</p>	2, 4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>(IPO/ HNP) ten behoeve van een goede positionering van het middenbestuur in Nederland en de EU. Een actieve opstelling van Limburg binnen de IPO-organisatie – met de daarbij behorende stroomlijning van adviestrajecten – draagt bij aan een zelfverzekerde positionering van Limburg (zie ook product 4.1.6. IPO).</p> <p>Rol Provincie: <i>procesmanager</i></p>		
<p>3. We brengen actief Limburgse proposities over naar daarvoor relevante partijen. Vanuit de gehele organisatie wordt op deze manier nagedacht over welke boodschap en projecten we onder de aandacht willen brengen van sleutelpersonen, bijvoorbeeld richting verkiezingsprogrammacommissies en overige (strategische) beleidsbepalers (denktanks / wetenschappelijke adviesraden).</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Op diverse dossiers is een inbreng geleverd vanuit Limburg. Bijvoorbeeld ten aanzien van VDL Nedcar, de Maaslijn, de intercityverbinding naar Aken, de Gezonde Basisschool, spreiding van cultuurbeleid, het woondossier en de vrachtbelasting voor Nederlandse vliegtuigen. In de volle breedte is een Limburgse propositie ingebracht richting de verkiezingsprogrammacommissies. Door deze acties hebben we de Limburgse belangen onder de aandacht gebracht, zodat in de diverse bestuurscentra deze meegenomen werden.</p>	2, 4
<p>4. Er is een Public Affairs Forum waar Limburgse partijen elkaar kunnen treffen en allianties kunnen vormen in lobbyactiviteiten.</p> <p>Rol Provincie: <i>ondersteuner, procesmanager</i></p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Begin 2020 is een Public Affairs Forum georganiseerd. Vanwege de coronacrisis zijn er verder geen fysieke bijeenkomsten van het Forum geweest. Daarom is meer ingezet op het gebruik van de LinkedIn-groep. Door het onderhouden van het PA Forum zorgen we ervoor dat Limburgse partners elkaar versterken in lobbydossiers en sneller samenwerking zoeken.</p>	4,5
<p>5. Wij continueren de lobby voor de Einstein Telescoop in de grensregio Zuid-Limburg. De Einstein Telescoop is het Europees initiatief tot het realiseren van een observatorium voor zwaartekrachtsgolven van de derde generatie. Vanuit Nederland is NWO-Nikhef verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de science case. De Einstein Telescoop is opgenomen in de nationale roadmap voor</p>	<p>Gerealiseerd.</p> <p>Wij hebben de lobby rondom de Einstein Telescoop gecontinueerd. Er hebben diverse werkbezoeken plaatsgevonden, de Einstein Telescoop is onder de aandacht gebracht via de plenaire behandeling van de Onderwijsbegroting in de Tweede Kamer en er zijn diverse brieven verstuurd aan de Staten waarmee</p>	2,4

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>grootschalige wetenschappelijke infrastructuur. Daarin is ook opgenomen dat Einstein Telescope mogelijk gevestigd zal worden in de grensregio Zuid-Limburg. De Provincie Limburg ondersteunt NWO-Nikhef in het onderzoeken van de kansen voor deze vestigingslocatie. Wij doen dit in goed overleg met NWO-Nikhef en de Rijksoverheid. Een locatiekeuze is vooralsnog voorzien rond 2022. Ondertussen werken we met de partners verder aan het opzetten van een wetenschappelijk instituut en onderzoekscentrum (ETpathfinder) in Zuid-Limburg.</p> <p>Rol provincie: <i>partner, ondersteuner</i></p>	<p>GS de ontwikkelingen rondom de lobby heeft beschreven (GS 2020-50865; GS 2020-37583; GS 2020-21052; GS 2020-6812). De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft aangegeven zich in te zetten voor politieke steun, maar nu niet het benodigde financiële commitment voor een kandidatuur toe te kunnen zeggen. Samen met Nikhef treffen we daarom de voorbereidingen voor een aanvraag van het Nationaal Groeifonds.</p>	
<p>6. Strategisch relatiebeheer</p> <p>In 2020 wordt uitvoering gegeven aan de strategische netwerkalender 2020. Naast de organisatie van strategische netwerkevenementen zorgen we dat we succesvol kunnen opereren in de netwerksamenleving, die eisen stelt aan het onderhouden en uitbouwen van goede relaties met volksvertegenwoordigers, medeoverheden, kennispartners, opkomende en bestaande ondernemers (start-ups / scale-ups) en (buitenlandse) investeerders.</p> <p>Rol provincie: <i>partner, ondersteuner</i></p>	<p>Gedeeltelijk gerealiseerd.</p> <p>Vanwege COVID-19 hebben veel geplande evenementen geen doorgang kunnen vinden.</p>	2,4
<p>7. Eren en gedenken</p> <p>In Limburg willen we de tomeloze inzet van hen die zich voor de vrede en veiligheid hebben ingespannen, niet vergeten. Ook staan we bewust stil bij de krachten, die tijdens oorlog en overheersing een vreedzaam samenleven zo gruwelijk ontwrichten. In 2020 blijven we ons bewust van deze morele plicht om te eren en te gedenken en zullen we de extra inspanningen rondom '75 jaar bevrijding' afronden. Daarnaast willen we ook Limburgers van verdiensten in de huidige tijd blijven eren. Op deze manier dragen we bij aan een gedeelde Limburgse cultuur en</p>	<p>Grotendeels gerealiseerd.</p> <p>In 2020 is onder verantwoordelijkheid van de Gouverneur stil gestaan bij herinneren, veiligheid en vrijheid via 'eren en gedenken'; beleid dat met name is gericht op het doorgeven van de boodschap dat vrijheid niet vrijblijvend en vanzelfsprekend is. Diverse evenementen hebben in 2020 provinciale financiële ondersteuning mogen ontvangen, waaronder de Limburgse Veteranendag, de herdenking Nationaal Indië monument '45-'62 en het Liberation Concert. Het grote aantal activiteiten die in het kroonjaar september 2019- mei 2020 (75 jaar bevrijding Limburg) georganiseerd zijn</p>	2

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
staan we stil bij exceptionele prestaties van Limburgers.	<p>door allerlei verschillende (burger)initiatieven, maakt duidelijk hoe groot het draagvlak is in onze Limburgse samenleving voor herdenken en het vieren van onze vrijheid. De financiering heeft samen met Het Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds) als co-financier plaatsgevonden.</p> <p>Op 27 januari vond in het Gouvernement aan de Maas de indrukwekkende Limburgse herdenking van de Holocaust Memorial Day plaats. Op 3 maart was de slotmanifestatie van 75 jaar bevrijding Limburg op de Markt in Venlo. Met een wervelende en imposante lichtshow en beeldverhalen werd het kroonjaar officieel afgesloten.</p> <p>Ruim 95% van alle geplande activiteiten heeft doorgang kunnen vinden. Door de COVID-overheidsmaatregelen zijn helaas een aantal activiteiten verplaatst naar 2021 en 2022; o.a. het euregionale schutters-verbodingsfeest en het symposium 'De Weerbare Democratie'. (Voor meer informatie over de activiteiten, zie www.75jaarbevrijdinglimburg.nl).</p>	

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streefwaarde	Jaar
1	Er is een agenda voor grensoverschrijdende samenwerking en public affairs.	0	1	1	2020
2	Vanuit de ambtelijke permanente vertegenwoordigingen in de verschillende bestuurscentra worden acties ondernomen om duurzame relaties op te bouwen en te versterken.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	Continu
3	We formuleren Limburgse proposities richting de diverse bestuurscentra op een veelheid van onderwerpen waar Limburg een uitgestoken hand kan en wil aanbieden.	0	1	1	2020/ 2021
4	Er worden activiteiten georganiseerd ontplooid om Limburgse partijen met verschillende belangen te verbinden via het Public Affairs Forum Limburg. We	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	Continu

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
	zetten ons in daar waar de belangen van de Provincie overeenkomen met anderen.				

Product	4.1.10. Branding
Portefeuillehouder	Remkes

Beoogde resultaten 2020	Bereikte resultaten 2020	Criteria
<p>1. Het uitwerken en implementeren van een integrale communicatie- en branding-strategie. Rol Provincie: <i>toetser, ondersteuner, procesmanagement, subsidiënt, financier, partner</i></p>	<p>Gedeeltelijk gerealiseerd. In 2020 is, zoals beoogd, de component branding als onderdeel van de integrale communicatie-strategie toegevoegd. Tevens is de clustermanager Communicatie aangewezen als kwartiermaker/brandmanager. In lijn met het in 2018 door PS vastgestelde beleid voor Branding Limburg is in 2020 een Adviescommissie Branding Limburg geïnstalleerd die GS adviseert over de inhoudelijke ontwikkeling van het 'merk' Limburg, alsmede over de besteding van beschikbare subsidiegelden. Hiertoe zijn in 2020 de eerste twee calls uitgeschreven, elk ter waarde van € 300.000. Deze calls hebben op verzoek van Provinciale Staten (Motie 2589 Gewijzigd Werrij-Wetzels cs inzake snelle start extra toeristische promotie Limburg) beide een inhoudelijk thema gekregen dat relateert aan het toeristisch profiel van Limburg, ter ondersteuning van het verdienvermogen van ondernemers in de toeristische sector. De afhandeling van beide calls vindt plaats in Q1 2021.</p>	2,4,5

	Prestatie-indicatoren bij bovenstaande resultaten	Startwaarde 01-01-2020	Eindwaarde 31-12-2020	Streef- waarde	Jaar
1	Plan van aanpak Branding	0	1	1	2020
1	Aanstellen kwartiermaker /beoogd brand manager	0	1	1	2020

Product	4.1.13. Overige bestuurlijke zaken
Portefeuillehouder	Remkes

Onder dit product worden de overige algemene lasten met betrekking tot het bestuur (€ 1,19 mln.) opgenomen (zie tabel en toelichting bij de 3^e W-vraag).

Wat heeft het ons gekost?

Begrotingsprogramma 4.1	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Bestuur						
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
4.1.1. Rijks- en veiligheidstaken CdK	594	-150	444	406	38	V
4.1.2. Bestuurskracht en bestuurlijke organisatie	67	1.225	1.292	209	1.083	V
4.1.3. Integriteit	37	0	37	77	-40	N
4.1.4. Coördinatie interbestuurlijk toezicht	146	-145	1	0	1	V
4.1.5. Toezicht gemeentefinanciën	4	0	4	1	3	V
4.1.6. IPO	1.918	0	1.918	1.921	-3	N
4.1.7. Internationalisering	100	2.460	2.560	551	2.009	V
4.1.8. Euregiobestuur; Managementautoriteit Interreg EMR	528	0	528	602	-73	N
4.1.9. Strategische Public Affairs	976	-264	712	642	70	V
4.1.10. Branding	948	-285	663	1	661	V
4.1.13. Overige bestuurlijke zaken	1.183	431	1.614	1.546	68	V
	6.503	3.271	9.774	5.957	3.817	V
<i>Personele lasten</i>	7.424	0	7.424	7.268	157	
<i>Kapitaallasten</i>	0	0	0	0	0	
Totaal lasten	13.927	3.271	17.198	13.225	3.974	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
4.1.1. Rijks- en veiligheidstaken CdK	5	0	5	42	-37	V
4.1.3. Integriteit	0	0	0	40	-40	V
4.1.7. Internationalisering	0	50	50	0	50	N
4.1.8. Euregiobestuur; Managementautoriteit Interreg EMR	429	0	429	496	-67	V
4.1.13. Overige bestuurlijke zaken	0	0	0	81	-81	V
Totaal baten	434	50	483	658	-175	V
Totaal saldo van baten en lasten	-13.493	-3.222	-16.715	-12.567	-4.148	V
Mutatie reserves						
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0	0	
Resultaat	-13.493	-3.222	-16.715	-12.567	-4.148	V

Financiële toelichting

Het begrotingsprogramma 'Bestuur' sluit met een voordelig resultaat van € 4,15 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 3,99 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 3,82 mln. lagere lasten en € 0,18 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe.

4.1.1. Rijks- en veiligheidstaken CdK

Op 16 december 2020 heeft het Rijk de decembercirculaire inzake het Provinciefonds gepubliceerd. In deze circulaire is opgenomen dat elke provincie een bijdrage ontvangt om de aanpak van een weerbaar bestuur en een weerbare organisatie aan te jagen en in de middelgrote en kleinere gemeenten te versterken. De bijdrage aan de Provincie Limburg bedraagt € 0,04 mln.

Deze is verwerkt in de Jaarstukken 2020 en zal middels een overboekingsvoorstel in 2021 ter beschikking worden gesteld voor de uitvoering.

GS hebben op 8 december 2020 procesmiddelen beschikbaar gesteld ad € 0,1 mln. aan de gemeente Beekdaelen. Dekking vindt plaats uit het budget beleidsbrief integratie € 50.000 en € 50.000 uit het budget Rijks- en veiligheidstaken CdK. Daar de afwikkeling pas begin 2021 plaats vindt, wordt het beschikbaar gestelde budget overgeheveld naar 2021.

4.1.2. Bestuurskracht en bestuurlijke organisaties

Bij de 1e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 19-6-2020) is € 0,15 mln. beschikbaar gesteld voor een nader onderzoek naar en de evaluatie van de samenwerking in een extraparlamenteair college. In de Voorjaarsnota 2020 (PS 26-6-2020) is opgenomen dat dit onderzoek wordt uitgevoerd in de periode 2020-2022. Derhalve wordt het restantbudget 2020 ad € 0,12 mln. overgeheveld naar 2021.

Bij de Eindejaarsbijstelling 2017 (PS 15-12-2017) hebben Provinciale Staten een bedrag van € 3,5 mln. beschikbaar gesteld voor de investeringsagenda gemeente Beekdaelen. Inmiddels is voor de meeste projecten middels een subsidietoekenning een bijdrage verleend. In 2019 is het cahier zelfsturing als visie vastgesteld. In 2019/2020 is er ambtelijk en bestuurlijk overleg geweest over het uitvoeringsprogramma en de subsidiabele thema's en de gewenste mate van detaillering en planning. Dit is mede inherent aan het thema zelfsturing als relatief nieuw thema en instrument en de daaraan te verbinden voorwaarden. De gemeente zal op korte termijn een concreet uitgewerkt plan van aanpak aanreiken voor de thema's waarover bestuurlijk overeenstemming is. Definitieve toekenning van het restantbedrag ad € 0,78 mln. staat gepland voor het eerste kwartaal 2021. Derhalve dient dit bedrag te worden overgeheveld naar 2021.

4.1.7. Internationalisering

Bij de Voorjaarsnota 2020 is € 7 mln. voor Europese cofinanciering 2020-2022 beschikbaar gesteld. Het restantbedrag 2020 ad € 1,94 mln. wordt derhalve overgeheveld en toegevoegd aan het budget 2021.

Bij de 2e Afwijkingenrapportage 2020 is het Interreg VA project 'Waar is de grens' budgettair neutraal in de begroting 2020 opgenomen. Dit project loopt, mede door de latere start in verband met de coronacrisis, door in 2021. De geraamde inkomsten en uitgaven ad € 0,05 mln. worden derhalve overgeheveld naar 2021.

Op 23-2-2021 hebben GS een subsidie verleend ad € 0,03 mln. aan de Stichting euPrevent | EMR ten behoeve van reguliere taken en werkzaamheden voor het jaar 2020. Omdat de middelen internationalisering ad € 0,02 mln. gereserveerd staan in het jaar 2020, worden deze middels een overboekingsvoorstel overgeheveld naar 2021.

4.1.9. Strategische Public Affairs

Bij de Voorjaarsnota 2018 is een bedrag van € 1 mln. voor de periode 2018-2020 beschikbaar gesteld voor herdenking van 75 jaar bevrijding. Door de coronacrisis zal het (boek)verslag 75 jaar bevrijding en het symposium/ congres Weerbare Democratie in 2021 plaatsvinden. Het restantbedrag 2020 ad € 0,05 mln. wordt derhalve doorgeschoven naar 2021.

4.1.10. Branding

Op 27-10-2020 zijn de nadere subsidieregels Branding Limburg 2020 en het Reglement Adviescommissie Branding Limburg vastgesteld. De looptijd van de subsidieregeling eindigt op 1 april 2021 waardoor de afwikkeling van deze regeling in 2021 plaats vindt. Derhalve wordt het restantbedrag ad € 0,66 mln. overgeheveld naar 2021.

4.1.13. Overige bestuurlijke zaken

In de primitieve begroting 2020 werd een toevoeging aan de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) geraamd van € 0,82 mln. De noodzakelijke toevoeging aan de voorziening bedroeg in 2020 € 0,70 mln. waardoor er een voordelig resultaat ontstaat van € 0,12 mln.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Verbonden partijen
IPO
Stichting Euregio Maas-Rijn
Europese Groepering voor territoriale samenwerking

De in de tabel opgenomen Verbonden partijen dragen bij aan de doelen van programma 4.1. Bestuur. IPO behartigt de provinciale belangen op landelijk niveau en met de stichting Euregio Maas-Rijn wordt de positie van Limburg in de Euregio bestuurlijk verankerd. De Europese groepering voor territoriale samenwerking in de Euregio Maas-Rijn richt zich op het oplossen van problemen met een grensoverschrijdend karakter.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

4.2. Overhead

Wat heeft het ons gekost?

€ x 1.000

4.2. Overhead	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
4.2.0. Overhead	17.545	-648	16.897	15.360	1.537	V
<i>Personele lasten</i>						
Personele lasten	29.173	44	29.217	28.386	830	V
<i>Kapitaallasten</i>						
Kapitaallasten	3.110	226	3.336	3.331	5	V
Totaal lasten	49.828	-379	49.449	47.077	2.372	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
4.2.0. Overhead	453	-185	268	1.128	-861	V
<i>Personele lasten</i>						
Personele lasten	0	0	0	0	0	-
Totaal baten	453	-185	268	1.128	-861	V
Totaal saldo van baten en lasten	-49.375	194	-49.182	-45.949	-3.233	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Reserve POB cao provincies	0	0	0	710	-710	
Totaal toevoegingen	0	0	0	710	-710	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Bruteringsreserve provinciale gebouwen	120	-2	118	118	0	
Bruteringsreserve ontschotten Gouvernement	7	-7	0	0	0	
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	138	0	138	138	0	
Totaal onttrekkingen	265	-9	255	255	0	
Saldo mutatie reserves	265	-9	255	-455	710	
Resultaat	-49.111	184	-48.926	-46.403	-2.523	V

Toelichting verschil begroting/ realisatie

Het begrotingsprogramma 'Overhead' sluit met een voordelig resultaat van € 2,52 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 2,40 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 2,37 mln. lagere lasten en € 0,86 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe:

Het voordelige saldo van baten en lasten binnen de reguliere middelen Overhead bedraagt € 2,3 mln. Conform PS-besluit van 13-12-2019 is het restant Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) 2020 ad € 0,71 mln. toegevoegd aan de reserve POB cao provincies.

De OR heeft op 10 december 2020 besloten om het restantbudget 2020 beschikbaar te stellen voor de taakstelling. Derhalve is een bedrag van € 0,06 mln. toegevoegd aan de generieke taakstelling 2020-2023.

In het kader van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid is een overeenkomst gesloten met Studytube inzake Leerplatform Limburg Academie voor 2020-2024. Derhalve wordt € 0,2 mln. van het (incidenteel) beschikbare budget vitaliteit en duurzame inzetbaarheid 2020 overgeheveld naar 2021-2024.

In 2020 is op basis van de benchmark Jaarstukken 2019 samen met de Controlecommissie het proces gestart om de planning- en controlcyclus te digitaliseren. Dit proces loopt door in 2021. In dit kader wordt

het restant werkbudget ad € 0,06 mln. overgeheveld om incidentele kosten zoals voorbereiding, onderzoek, audits en implementatie te kunnen dekken.

Momenteel vinden cao-onderhandelingen plaats waarbij ingezet wordt op landelijk beleid inzake thuiswerkvergoeding. Voornemen is om deze vergoeding met terugwerkende kracht in te voeren. Rekening houdend met een maximale vergoeding van € 600 per persoon voor 2020 wordt € 0,6 mln. overgeheveld naar 2021.

Het voordelig budgetverschil binnen de reguliere middelen bedraagt, na aftrek van bovenstaande toevoegingen en overboekingen € 0,67 mln. Dit voordeel betreft het verschil tussen de ingeschatte raming van de kosten en de daadwerkelijke uitgaven van diverse posten met betrekking tot huisvesting, communicatie, facilitaire diensten, financiën, etc. Dit bedrag vervalt ten gunste van het resultaat.

Toelichting investeringen/financiering

Product	Omschrijving investering	€ x 1.000							
		Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
4.2.0	Overhead	22.501	2.817	18.172	3.261	1.312	823	1.067	682
		22.501	2.817	18.172	3.261	1.312	823	1.067	682

De investeringen in overhead hebben betrekking op de verduurzaming van gebouwen, ict, inventaris etc.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Onderhoud kapitaalgoederen	Financiering
Kasteel Groot Buggenum	Lening aan Stichting Kasteel Groot Buggenum
	Renteloze studievoorschotten
Gouvernement	

4.3. Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën

In dit onderdeel worden algemene financiële posten verantwoord zoals de post onvoorzien, stelposten, dividend, Provinciefonds, resultaten voorgaande dienstjaren naast de algemene dekkingsmiddelen.

Wat heeft het ons gekost?

4.3. Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
€ x 1.000						
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
4.3.3. Overige eigen middelen	826	85	911	1.670	-759	N
4.3.4. Reservering nieuw beleid	67.125	-67.125	0	0	0	-
4.3.5. Stelposten	-1.800	-4.083	-5.883	-8.709	2.825	V
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	-
Onvoorzien	250	-200	50	0	50	V
	66.401	-71.323	-4.922	-7.038	2.116	V
<i>Personele lasten</i>	180	-434	-254	-259	5	
<i>Kapitaallasten</i>	0	0	0	393	-393	
Totaal lasten	66.580	-71.757	-5.177	-6.904	1.727	V
Baten						
<i>Reguliere middelen</i>						
4.3.1. Motorrijtuigenbelasting	108.354	1.044	109.398	108.807	591	N
4.3.2. Provinciefonds	145.008	886	145.893	145.913	-19	V
4.3.3. Overige eigen middelen	31.431	10.032	41.463	87.057	-45.594	V
Overige dividend*	16.515	800	17.315	17.119	196	N
4.3.5. Stelposten	0	0	0	-126	126	N
Totaal baten	301.307	12.761	314.068	358.768	-44.700	V
Totaal saldo van baten en lasten	234.727	84.518	319.245	365.672	-46.427	V
Mutatie reserves						
<i>Toevoeging reserves</i>						
Algemene reserve (egalisatie)	5.521	72.346	77.867	77.867	0	
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	70.390	3.462	73.851	75.027	-1.176	
Immunisatiereserve	0	8.667	8.667	8.667	0	
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	9.530	9.530	15.040	-5.510	
Totaal toevoegingen	75.910	94.004	169.915	176.600	-6.685	
<i>Onttrekking reserves</i>						
Algemene reserve (egalisatie)	27.439	85.811	113.251	113.251	0	
Reserve Transitiefonds	0	1.000	1.000	1.000	0	
Immunisatiereserve	21.500	0	21.500	21.500	0	
Risicoreserve grondexploitatie	0	600	600	600	0	
Egalisatie reserve DU externe veiligheid	0	283	283	283	0	
Reserve zilver brons groene natuur	0	0	0	199	-199	
Bruteringsreserve ontschotten Gouvernement	0	0	0	1.413	-1.413	
Risicoreserve financieel instrumentarium SiS	0	0	0	393	-393	
Bruteringsreserve provinciale gebouwen	0	0	0	728	-728	
Totaal onttrekkingen	48.939	87.694	136.634	139.367	-2.733	
Saldo mutatie reserves	-26.971	-6.310	-33.281	-37.233	3.952	
Resultaat	207.756	78.208	285.964	328.440	-42.476	V

*Een gedeelte van de dividend wordt verantwoord onder programma 1.1 en 1.2

Toelichting verschil begroting/ realisatie

Het onderdeel 'Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën' sluit met een voordelig resultaat van € 42,48 mln. De gerealiseerde reguliere middelen zijn per saldo € 46,81 mln. voordeliger dan geraamd. Dit verschil bestaat uit € 2,12 mln. lagere lasten en € 44,7 mln. hogere baten. De belangrijkste verschillen lichten wij als volgt toe:

Motorrijtuigenbelasting (MRB)

De opbrengst opcenten MRB over 2020 is € 0,59 mln. (0,54%) minder dan geraamd.

Bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 is op basis van een geactualiseerde opgave van de samenstelling van het wagenpark in de Provincie Limburg, de geraamde opbrengst positief bijgesteld met € 1,04 mln. Hiermee bedroeg de geraamde opbrengst € 109,40 mln. Op realisatiebasis is € 0,59 mln. minder ontvangen. Naast de toename van het gebruik van de elektrische auto is tevens sprake van een verder toenemende groei van de private leasemarkt. Aangezien merendeels de leasemaatschappij en niet de gebruiker belastingplichtig is voor de motorrijtuigenbelasting kan een weglekeffect ontstaan naar die provincie waar de desbetreffende leasemaatschappij is gevestigd.

Provinciefonds

De algemene uitkering uit het Provinciefonds is gebaseerd op de decembercirculaire 2020. De gevolgen van deze circulaire zijn in verband met de late verschijningsdatum van deze circulaire niet in de begroting 2020 verwerkt. De effecten van de circulaire zijn beperkt en worden verwerkt in de Jaarstukken 2020 en de 1^e Afwijkingenrapportage 2021. Door middel van het informerend stuk Decemercirculaire Provinciefonds 2020 (brief GS van 19-1-2021), zijn Provinciale Staten reeds geïnformeerd. Er is sprake van een klein voordeel in 2020 van € 19.226 ten gunste van het resultaat.

Overige eigen middelen

Het voordelig effect bedraagt per saldo € 44,64 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door de gedeeltelijke afbouw van de obligatieportefeuille in twee delen in 2020 hetgeen een totale boekwinst heeft opgeleverd van € 54,48 mln. Hiervan is € 47,52 mln. toe te rekenen aan gedeefde renteopbrengst in de jaren 2021-2029 welk bedrag is gereserveerd en wordt overgeboekt naar de begroting 2021 e.v. Het incidenteel resultaat voor 2020 bedraagt op basis van deze afbouw € 6,96 mln.

Dividend

Het nadelige bedrag van € 0,20 mln. heeft betrekking op dividend NV Bank voor Nederlandse Gemeenten. De dividenduitkering 2019 bedraagt € 1,27 per aandeel. Voor de Provincie Limburg komt dat neer op € 0,20 mln., dit is € 0,20 mln. minder dan begroot.

Stelposten

Het voordelig saldo ad € 3,08 mln. heeft betrekking op afrekeningen uit oude dienstjaren. Deels van dit bedrag valt vrij ten gunste van het resultaat 2020.

Post onvoorzien

Net als in de voorgaande jaren is in de Programmabegroting 2020 rekening gehouden met een post voor onvoorzien uitgaven van € 0,25 mln. Bij de Voorjaarsnota 2020 (PS 26 juni 2020) is € 0,2 mln. van deze post ingezet als dekking. Het resterende bedrag € 0,05 mln. is niet afgeroepen en valt ten gunste van het jaarresultaat.

Reserve DU Verkeer en Vervoer

Afrekeningen voorgaande dienstjaren ad € 1,17 mln. vloeien terug naar de Bereikbaarheidsmiddelen.

Risicoreserve Financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking

Op basis van de geactualiseerde doorlichting is er in de jaarrekening 2020 een extra toevoeging van € 5,51 mln. Dit is gebeurd conform het vigerende beleidskader Sturing in Samenwerking waarbij op basis van de jaarrekeningresultaten wordt geanalyseerd of er extra stortingen nodig zijn om verwachte duurzame waardeverminderingen van financieel vaste activa af te kunnen dekken.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Vanaf 2016 is de Provincie als gevolg van de invoering van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen in beginsel belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Publiekrechtelijke rechtspersonen en overheidsstichtingen dienen per activiteit te beoordelen of met de uitoefening van de betreffende activiteit een onderneming wordt gedreven in vennootschapsrechtelijke zin. Dit betekent dat Vpb afgedragen dient te worden over structureel winstgevendende activiteiten.

Op basis van de definitieve cijfers 2016 is de conclusie dat de Provincie ten aanzien van alle activiteiten die zij uitvoert geen onderneming voor de Vpb drijft (geen Vpb-plicht), met uitzondering van de commanditaire belangen in DCGV en TPN (vervlechting klavertje 4) welke geresulteerd hebben in een verlies. Hierover heeft in 2020 finale afstemming met de Belastingdienst plaatsgevonden en op 21 november 2020 heeft dit geresulteerd in het ontvangen van de definitieve aanslag (nihil).

Ten aanzien van de definitieve cijfers 2017, 2018 en 2019 hebben wij geoordeeld dat de Provincie ten aanzien van alle activiteiten die zij uitvoert geen onderneming drijft. Er is dan ook geen sprake van Vpb-plicht en een nihil-aangifte is ingediend.

Op 2 december 2020 hebben wij van de Belastingdienst de beschikkingen geen aanslag voor de vennootschapsbelasting ten aanzien van de jaren 2017, 2018 en 2019 ontvangen. De Belastingdienst deelt het standpunt dat de Provincie Limburg ten aanzien van genoemde jaren niet belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting.

De beoordeling van de definitieve cijfers 2020 vindt momenteel plaats en in beginsel dient vóór 1 juni 2021 de eventuele Vpb-aangifte te worden ingediend.

Eventuele financiële consequenties zullen via een begrotingswijziging worden verwerkt.

Kapitaallasten

Het verschil in de kapitaallasten heeft betrekking op een duurzame waardevermindering van een vordering op Enexis B.V. wordt gedekt uit de risicoreserve financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking.

Toelichting investeringen/financiering

€ x 1.000

Product	Omschrijving investering	Kredietbedrag		Realisatie uitgaven		Realisatie inkomsten		Restantkrediet ultimo 2020	
		Uitgaven	Inkomsten	t/m 2019	2020	t/m 2019	2020	uitgaven	inkomsten
4.3.3	Overige eigen middelen	3.047.236	3.023.810	2.997.236	-	2.155.354	310.452	50.000	558.004
		3.047.236	3.023.810	2.997.236	0	2.155.354	310.452	50.000	558.004

De inkomende en uitgaande geldstromen hebben betrekking op uitstaande geldleningen, obligaties, deelnemingen etc. met een algemeen karakter. In onderstaande tabel staan deze leningen vermeld. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de verplichte paragraaf Financiering en jaarrekening.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Lokale heffingen	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Financiering	Verbonden partijen
Opcenten MRB	Opbrengsten opcenten MRB		
	Uitkering Provinciefonds		
	Nazorg stortplaatsen	Lening Openbare Lich. Art. 1a FIDO	Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg
		FVA lening openbare lich. (Art. 1a FIDO) EMTN	
			Enexis Holding N.V.
		Lening aan Coöperatie Gedeelde Weelde	
		Lening aan Enexis Holding N.V. tranche A en B	
			CSV Amsterdam B.V.
			Publiek Belang Elektriciteitsproductie (PBE) B.V.
		NWB 1e en 2e tranche	Nederlandse Waterschapsbank N.V.
		BNG 1e en 2e tranche	Bank Nederlandse Gemeenten N.V.
	Renterisico		
	Indexeringen loon- en prijscompensatie		

De deelnemingen voortvloeiend uit de verkoop van Essent worden aangehouden ter afronding van dit proces, met uitzondering van Enexis. Middels het aandeelhouderschap in Enexis wordt gestuurd op duurzaam beleid en stabiele dividend inkomsten.

De NWB en BNG zijn van belang in relatie tot de gemeentelijke financiering. Het fonds nazorg stortplaatsen is ingericht ter financiering van de eeuwigdurende nazorg van voormalige stortplaatsen.

Zie voor nadere informatie de paragraaf Verbonden partijen.

4.4. Provinciale Staten en Griffie

Wat heeft het ons gekost?

Provinciale Staten en Griffie	Begroting 2020			Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	V/N
	Primitief	Wijzigingen	Ná wijziging			
<i>€ x 1.000</i>						
Lasten						
<i>Reguliere middelen</i>						
4.4.1. Provinciale Staten en griffie	1.730	133	1.863	1.378	485	V
<i>Personele lasten</i>	1.895	10	1.905	2.019	-114	
<i>Kapitaallasten</i>	18	3	22	22	0	
Totaal lasten	3.643	146	3.789	3.419	371	V
Baten						
Totaal baten	0	0	0	0	0	-
Totaal saldo van baten en lasten	-3.643	-146	-3.789	-3.419	-371	V
Mutatie reserves						
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0	0	
Resultaat	-3.643	-146	-3.789	-3.419	-371	V

Toelichting

Het voordelig resultaat Provinciale Staten en Griffie bedraagt € 0,37 mln., hierin zijn de hogere kosten vergoeding statenlidmaatschap € 0,15 mln. in verband met wijziging Rechtspositiebesluit, meegenomen (zie tevens paragraaf Bedrijfsvoering 5.2).

Conform besluit van 21 oktober 2016 wordt € 0,1 mln. van het restant werkbudget Controlecommissie overgeheveld naar het volgende begrotingsjaar.

Naar aanleiding van het inwerking getreden Rechtspositiebesluit decentrale politiek heeft Provinciale Staten op 27 mei 2019 een nieuwe verordening vastgesteld. Conform dit besluit beschikt elk Statenlid over een individueel bedrag voor scholing van € 1.000 per Statenperiode. Derhalve dient het restantbudget ad € 0,01 mln. beschikbaar te blijven voor volgende jaren en te worden overgeheveld naar 2021.

Het voordelig resultaat bedraagt, na aftrek van bovenstaande overboekingen € 0,26 mln.

Overige financiële aspecten in de verplichte paragrafen

Verbonden partijen

Zuidelijke Rekenkamer

De Zuidelijke Rekenkamer doet onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het Provinciebestuur van Limburg en Noord-Brabant gevoerde bestuur.

Verplichte paragrafen

5. Verplichte paragrafen

Leeswijzer

De verplichte paragrafen maken onderdeel uit van de programmarealisatie en geven inzicht in beheersmatige aspecten. Dit hoofdstuk bestaat uit de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen § 5.1;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing § 5.2;
- Onderhoud kapitaalgoederen § 5.3;
- Financiering § 5.4;
- Bedrijfsvoering § 5.5;
- Verbonden partijen § 5.6;
- Grondbeleid § 5.7;
- Portfoliomanagement § 5.8.

Elk van deze paragrafen geeft voor zijn onderwerp een dwarsdoorsnede door het jaarverslag. Ondanks het technische karakter van de paragrafen zijn deze politiek-bestuurlijk belangrijk. Zo zijn in deze paragrafen onderwerpen terug te vinden die van essentieel belang zijn voor de financiële positie en raken ze direct de programma's.

Relatietabel programma's en projecten

Begrotingsprogramma	Code	Product	Lokale heffingen	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Onderhoud kapitaalgoederen	Bedrijfsvoering	Financiering	Verbonden partijen	Grondbeleid
1.1 Investeringsklimaat	1.1.1.	Economische samenwerking						MKB-L B.V. LBDF B.V.	
	1.1.2.	Acquisitie en LIOF					Lening aan Medace B.V. Lening aan Gerli Venlo B.V. Lening aan Data Valley Group B.V. Lening aan deelneming Limburgse Herstructureringsmaatschappij B.V.	N.V. Industriebank LIOF	
	1.1.3.	MKB		Europese programma's					
	1.1.4.	Brightlands Kennis/As			Infrastructuur en panden MAA				
	1.1.5.	Maastricht Aachen Airport					Lening aan Land Development AviationValley Maastricht C.V. Lening aan deelneming Provincie Limburg AviationValley Commandiet B.V. Lening aan MAABI realiserend Platform	Land Development AviationValley Maastricht N.V. Land Development AviationValley Maastricht C.V. Provincie Limburg AviationValley Commandiet B.V. N.V. ALTMAA N.V. Holding Businesspark Luchthaven Maastricht Chemelot Campus Vastgoed C.V. Chemelot Campus B.V. (dochter CH Participaties B.V.) Chemelot Participaties B.V. Chemelot Ventures B.V. Enabling Technologies B.V. Chemelot Research Facilities B.V. (dochter CH Participaties B.V.) Chemelot Scientific Participations B.V. Brightlands Maastricht Health Campus B.V.	
1.2 Innovatiekracht	1.2.1.	Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus							
	1.2.2.	Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus					Lening aan ZON PTC B.V.		
	1.2.3.	Greenport Venlo & Brightlands Campus Greenport Venlo					Lening aan B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo Lening aan Campus Vastgoed Greenport Venlo	B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo B.V./C.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo Brightlands Greenport Venlo B.V. Brightlands Agro/Food fonds	
	1.2.4.	Brightlands Smart Services Campus					Lening aan Californië Wijnen Geothermie B.V. Lening aan CHV B.V. Geldening Campus Heerlen Huisvesting BV	CHV B.V. CMD B.V.	
	1.2.5.	Logistiek							
	1.2.6.	Industrie							
	1.2.7.	Toerisme en recreatie					Lening aan Toverland Holding B.V. Lening aan Gebru B.V. recreatiepark Kasteel Ooijen		
	1.2.8.	Innovatieve landbouw							
	1.2.9.	Regiodeal Noord-Limburg							
1.3 Onderwijs en arbeidsmarkt	1.3.1.	Arbeidsmarkt							
	1.3.2.	Onderwijs				SROI	Lening aan stichting HAS Lening aan Stichting Zuyderland MC (Atrium) Lening aan Stichting Beringe Buiten Lening aan Stichting Platelandshoës		
2.1 Sociale agenda, zorg en veiligheid	2.1.1.	Sociale agenda en Zorg							
	2.1.2.	Veiligheid							
2.2 Cultuur	2.2.1.	Cultuur			(Provinciale) musea Voormalige Burgemeesterswoning Venlo				
	2.2.2.	Erfgoed							
	2.2.3.	Monumenten							
	2.2.4.	Archeologie							
	2.2.5.	Regionale Media							
2.3 Sport	2.3.1.	Sport							
2.4 Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra	2.4.1.	Stedelijke ontwikkeling							
	2.4.2.	Kwaliteitsimpuls Limburgse centra							
	2.4.3.	IBA						IBA-Parkstad	
	2.4.4.	Regiodeal transformatie Parkstad							
3.1 Openbaar vervoer en railagenda	3.1.1.	Openbaar vervoer en concessie management							
	3.1.2.	Railagenda		Omvorming Prorail naar een publiekrechtelijk ZBO	Stationsgebouw ZLSM		Lening aan Stichting Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij		
3.2 Bereikbaarheid en mobiliteit	3.2.1.	Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen							
	3.2.2.	Fiets							
	3.2.3.	Verkeersveiligheid							
	3.2.4.	Logistieke netwerken							
	3.2.5.	Onderhoud, beheer en rehabilitaties provinciale wegen			Provinciale wegen, drie steunpunten				
	3.2.7.	Project N280- West							
3.3 Wonen in Limburg	3.3.1.	Wonen in Limburg					Starters leningen voor huiseigenaren SvN Stimuleringsleningen Lening aan Stichting Happiness Transitiefonds compartiment 1a zakelijke financieringen Lening aan SineMetU Vastgoed B.V. Lening aan Stichting woonzorg Elisabeth Stift		

Begrotingsprogramma	Code	Product	Lokale heffingen	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Onderhoud kapitaalgoederen	Bedrijfsvoering	Financiering	Verbonden partijen	Grondbeleid	
3.4 Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit	3.4.1.	Omgevingsvisie								
	3.4.2.	Uitvoering ruimtelijk beleid					Lening aan Stichting Ontwikkelingsmaatschappij ENCI			
	3.4.3.	Werklocaties					Lening aan Parvus Avez B.V.			
	3.4.4.	Integrale gebiedsontwikkelingen landelijk gebied en stad-landzones								
					Grondbeleid		Lening aan deelneming Commandiet B.V./RvR Limburg beheer B.V. Garantie aan Ruimte voor Ruimte Limburg C.V. Garantie aan Ruimte voor Ruimte Limburg C.V. inzake rekening courant Regresvordering Ruimte voor Ruimte	Provincie Limburg Commandiet B.V. RvR Limburg C.V. Ruimte voor Ruimte Limburg Beheer B.V.		
									Laerbroeck IPS / Yard Grondbedrijf Californië II Marsna Paper Brunssum Centrumplan Noord Grondbedrijf Anticiperende Aankopen Erfpacht railterminal Tradeport Noord Erfpachtgronden tuinbouwgebied Siberië Erfpachtgronden Trade Port Noord Erfpacht Watersley Erfpacht Natures Green Erfpacht Leeuwbruwerij Valkenburg Erfpachtgronden vm Andeno terrein Venlo Erfpachtgronden restant krediet Erfpachtgronden Haven Wanssum Voorraad ruilgronden/anticiperende aankopen	
		3.4.7.	Grondzaken							
3.5 Hoogwaterbescherming langs de Maas	3.5.1.	Programma Maasvallei								
	3.5.2.	Ooijen-Wanssum							Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum	
3.6 Water	3.6.1.	Water	Grondwaterheffing Waterwet				Lening aan N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg	N.V. WML		
3.7 Energie, circulaire economie en milieu	3.7.1.	Energie					Leningen aan drie sportverenigingen t.b.v. verduurzaming maatschappelijk vastgoed Lening aan Block Materials B.V. Lening aan Richochet B.V.	Limburgs Energie Fonds (LEF) B.V.		
	3.7.2.	Duurzaamheid en Circulaire economie								
	3.7.3.	Milieu								
	3.7.4.	Bodem en ondergrond							Bodemsanering	
	3.7.5.	Mijnbouwchade								
	3.7.11.	Coördinatie RUD							RUD Noord RUD Zuid-Limburg	
	3.7.12.	Vergunningen								
3.7.13.	Handhaving		Heffing ontgrondingen Omgevingsvergunningen							
3.8 Natuur	3.8.1.	Natuur					Garantie aan Nationaal Groentfonds Lening aan Coöperatie Natuurlijk Limburg		Ontwikkelopgave Natuur	
4.1 Bestuur	4.1.1.	Rijks- en veiligheidstaken CdK								
	4.1.2.	Bestuurskracht en bestuurlijke organisatie								
	4.1.3.	Integriteit								
	4.1.4.	Coördinatie Interbestuurlijk toezicht								
	4.1.5.	Toezicht gemeentefinanciën								
	4.1.6.	IPO							IPO	
	4.1.7.	Internationalisering								
	4.1.8.	Euregiobestuur, Managementautoriteit Interreg EMR							Stichting Euregio Maas-Rijn Europese Groepering voor territoriale samenwerking	
	4.1.9.	Strategische Public affairs								
	4.1.10.	Branding								
4.1.13.	Overige bestuurlijke zaken									
4.2 Overhead	4.2.0.	Overhead					Kasteel Groot Buggenum Lening aan Stichting Kasteel Groot Buggenum Renteloze studievoorschotten			
4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	4.3.1.	MRB	Opcenten MRB	Opbrengsten opcenten MRB						
	4.3.2.	Provinciefonds		Uitkering Provinciefonds Nazorg stortplaatsen						
							Lening Openbare Lich. Art. 1a FIDO FVA lening openbare lich. (Art. 1a FIDO) EMTN	Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg		
								Enexis Holding N.V.		
							Lening aan Coöperatie Gedeelde Weelde Lening aan Enexis Holding N.V. tranche A en B			
		4.3.3.	Overige eigen middelen						CSV Amsterdam B.V. Publiek Belang Elektriciteitsproductie (PBE) B.V. Nederlandse Waterschapsbank N.V. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	
							NWB 1e en 2e tranche BNG 1e en 2e tranche			
	4.3.4.	Reservering nieuw beleid								
	4.3.5.	Stelposten								
	4.3.6.	Vennootschapsbelasting								
4.4 Provinciale Staten en Griffie	4.4.1.	Provinciale Staten en Griffie							Zuidelijke Rekenkamer	

5.1. Lokale heffingen

Deze paragraaf geeft inzicht in de uitgangspunten voor de heffing van belastingen en rechten, de lokale lastendruk en de kwijtschelding.

Algemeen

Lokale heffingen zijn inkomsten die worden verkregen op grond van publiekrechtelijke regels (voornamelijk heffingen, onder te verdelen in belastingen en retributies) en betreffen de facto gedwongen bijdragen – voornamelijk van haar inwoners (in hoofdzaak de opcenten op de motorrijtuigenbelasting) en in mindere mate van het bedrijfsleven – aan de lokale overheid. Er zijn twee soorten lokale heffingen: heffingen waarvan de besteding wettelijk is gebonden en heffingen waarvan de besteding wettelijk ongebonden en daarom vrij besteedbaar is.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de totale inkomsten uit lokale heffingen verdeeld naar gebonden en ongebonden heffingen over de jaren 2018 tot en met 2020.

	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020	Verschil procentueel
Ongebonden						
Opcenten MRB	106.705	108.156	109.398	108.807	-591	-0,54%
Leges	1.054	1.373	1.462	1.808	346	23,67%
Gebonden						
Grondwaterheffing	889	1.006	977	976	-1	-0,10%
Totaal	108.648	110.535	111.837	111.591	-246	-0,22%

De opbrengst opcenten MRB over 2020 is 0,54% (€ 0,591 mln.) minder dan geraamd. Bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 is op basis van de autonome groei van het wagenpark en verschuiving naar andere (ergo zwaardere) gewichtsklassen binnen het wagenpark de geraamde opbrengst positief bijgesteld met € 1,044 mln., waarmee de totaal geraamde opbrengst op € 109,398 mln. kwam. Op realisatiebasis is € 0,591 mln. minder ontvangen. Oorzaak hiervan is dat de voorziene groei voor 2020 marginaal lager ligt dan geprognosticeerd. In 2020 bedroeg de autonome groei 0,96% ten opzichte van het jaar daarvoor.

De Belastingdienst stelt medio van elk jaar een geactualiseerd overzicht ter beschikking omtrent de ontwikkeling van het wagenpark, zowel naar absolute aantallen als naar gewichtsklassen en soort brandstof. Opvallend bij de recente ontwikkelingen is het feit dat de afgelopen jaren sprake is van een zekere degressieve beweging van de autonome groei van het wagenpark binnen de Provincie (2017: 1,92%; 2018: 1,66%; 2019: 1,32% en 2020: 0,96%). De oorzaak van dit “minder meer” is toe te schrijven aan de groeiende markt van elektrische voertuigen die tot 2025 zijn vrijgesteld van de motorrijtuigenbelasting, de groei van de private lease markt in Nederland waarbij Limburg relatief weinig

leasemaatschappijen binnen haar grenzen kent en mogelijk een gewijzigd aanschafgedrag van motorvoertuigen in relatie tot de coronacrisis.

Component uit het inmiddels vastgestelde “Klimaatakkoord”, is het bevorderen van het gebruik van de elektrische auto. Aangezien de elektrische auto tot 2025 is vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting betekent een toename van elektrische auto’s in het wagenpark een toenemende inkomstenderving. Medio 2020 is het IPO in onderhandeling met het Rijk over compensatiemaatregelen voor de periode tot 2025. De Raad voor het Openbaar Bestuur, die in het voorjaar 2020 een onderzoek heeft uitgevoerd op grond van artikel 2 Financiële Verhoudingswet stelt in haar advies de provincies in het gelijk in hun claim tot het verkrijgen van compensatie voor te derven inkomsten. Het betreft immers substantiële bedragen.

Momenteel lopen in IPO verband in samenwerking met het ministerie van BZK een aantal onderzoeken over de toekomst van het provinciaal belastinggebied. Er worden diverse scenario’s uitgewerkt om met ingang van 2025 tot een mogelijke alternatieve belastingbron te komen. Voortzetting van de bestaande systematiek is ook nog een reële optie, maar dan zal de elektrische auto ook in de heffing worden betrokken. Het Rijk heeft overigens bij het vaststellen van het Klimaatakkoord de provincies te kennen gegeven dat het hebben van een autonoom provinciaal belastinggebied, met het oog op de open huishouding, geborgd is. De mogelijke nieuwe vormen van belastingheffing zijn zeer uiteenlopend en hoeven niet direct gerelateerd te worden aan mobiliteit. Het betreft immers per definitie een algemeen dekkingsmiddel voor de provinciale begroting.

Deze ontwikkelingen spelen een belangrijke rol in de strategische positionering van de provincies richting het nieuwe kabinet en de daarbij horende financiële verhoudingen. De Provincie Limburg heeft in dit verband gepleit voor het handhaven van de huidige “opcentenheffing op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting” systematiek.

Op realisatiebasis wijken de totale inkomsten uit provinciale heffingen slechts marginaal af van de ramingen over 2020. Het nadelig verschil bedraagt 0,22% (€ 0,246 mln.).

Beleid ten aanzien van de diverse provinciale heffingen

Het beleid van de volgende provinciale heffingen wordt hierna toegelicht, te verdelen in de onderdelen:

- opcenten op de motorrijtuigenbelasting en lokale lastendruk;
- leges en kostendekkendheid;
- grondwaterheffing;
- ontgrondingenheffing;
- regels en heffingsmaatstaven provinciale heffingen;
- kwijtscheldingsbeleid.

Opcenten op de motorrijtuigenbelasting en lokale lastendruk

In het collegeprogramma “Vernieuwend Verbinden” 2019-2023 is er voor gekozen om het aantal opcenten op de motorrijtuigenbelasting in de jaren 2020 en 2021 gelijk te houden aan het niveau van 2019 en vervolgens met ingang van 2022 jaarlijks te indexeren op basis van de uitgangspunten van de begroting 2020-2023. Het aantal opcenten in de jaren 2020 en 2021 blijft ongewijzigd 77,9.

Aantal opcenten MRB 2019-2023

Per 1 januari	Prijsindex			Mutatie procentueel
	van		naar	
2019	77,9		77,9	
2020	77,9		77,9	
2021	77,9		77,9	
2022	77,9	1,9	79,4	1,9%
2023	79,4	1,9	80,9	1,9%

Het aantal opcenten op de motorrijtuigenbelasting dat de provincies mogen heffen is met ingang van 1 januari 2020 gemaximeerd op 115 en wordt voor elk kalenderjaar geïndexeerd met de tabelcorrectiefactor (betreft een indexatiefactor ergo inflatiecorrectie welke wordt gehanteerd voor diverse bedragen in de belastingwet- en regelgeving). De opbrengst van de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting in 2020 is gebaseerd op een opbrengst per opcent van ruim € 1,404 mln. De Provincie kende een onbenutte belastingcapaciteit bij de opcentenheffing motorrijtuigenbelasting in 2020 op basis van de maximaal te heffen aantal opcenten in 2020 van 115. De feitelijke heffing bedraagt 77,9. Onbenut blijven daardoor 37,1 opcenten oftewel een onbenutte belastingcapaciteit in 2020 van € 52,101 mln.

Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de lokale lastendruk zich verhoudt ten opzichte van de landelijke lastendruk. Hierbij is voornamelijk de hoogte van de opcenten van belang.

Ontwikkeling aantal opcenten MRB 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
Provincie Limburg	77,9	77,9	77,9	77,9
Landelijk gemiddelde	80,5	80,5	81,4	83,0
Wettelijk maximum	111,0	111,8	113,2	115,0
Limburg als % van het wettelijke maximum	70,2%	69,7%	68,8%	67,7%

Leges en kostendekkendheid

Provinciale leges worden geheven op grond van artikel 223 Provinciewet. Er bestaat een directe relatie met de hoogte van het in rekening te brengen legesbedrag en de kosten van de dienstverlening door de Provincie. Het beleid van de Provincie is gericht op een combinatie van volledige kostendekking en kruissubsidiëring, waarbij kruissubsidiëring met name is toegepast bij het bepalen van de tarieven in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) tussen de bouwwerken met hoge versus lage bouwkosten, respectievelijk kappen, uitritten en reclame activiteiten. Verder kan worden aangegeven dat er sprake is van een directe relatie tussen de hoogte van het legesbedrag en de kosten die gepaard gaan met een aangevraagde dienstverlening. Dit heeft tot gevolg dat er nooit winst gemaakt mag worden op legesplichtige diensten. In procedures voor de rechtbank worden de legestarieven hieraan getoetst en niet voldoen aan deze wettelijke voorschriften kan in voorkomende gevallen leiden tot onverbindendheid van de provinciale legesverordening.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn decentrale overheden met ingang van 2017 verplicht inzicht te geven in de mate van kostendekkendheid van de legestarieven. Op begrotingsbasis bedroeg de gemiddelde mate van kostendekking in 2020 voor de totale leges 92%. Op grond van realisatie wordt onderstaand een overzicht gegeven van de gemiddelde mate van kostendekking in 2020.

Kostendekkendheid provinciale leges 2020 op realisatie basis

Recapitulatie Kostendekkendheidsonderzoek tarientabel Provincie Limburg jaarrekening 2020				
	Component overhead	Totale lasten	Opbrengsten	Percentage
Vergunningen, ontheffingen e.d. op grond van provinciale en wettelijke voorschriften				
Ontgrondingenwet	68.468	245.846	99.942	41%
Waterwet	2.622	9.415	4.429	47%
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	231.228	864.729	924.297	107%
Wet natuurbescherming	238.314	855.706	779.279	91%
Totaal	540.632	1.975.697	1.807.947	92%

NB. De gegevens in de kolom "opbrengsten" zijn gebaseerd op de fiscaliteitsregels.

Leges in het kader van de Ontgrondingenwet

De Ontgrondingenwet regelt het winnen van zand, grind, klei en andere materialen uit de Nederlandse bodem. Ontgrondingen mogen slechts plaatsvinden als onderdeel van projecten met een meervoudige doelstelling, bijvoorbeeld: hoogwaterbeveiliging, natuurontwikkelingen en recreatie. Ondernemingen die voor dat doel oppervlakte delfstoffen willen winnen, dienen een vergunning aan te vragen op basis van deze wet.

Aan het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning op basis van de Ontgrondingenwet zijn leges verbonden. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn en het beleid is erop gericht dat de tarieven in meerjarig perspectief niet fluctueren.

Leges in het kader van de Waterwet

De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een bijdrage aan doelstellingen van de wetgever met betrekking tot vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten (deregulering). Primaire doelstelling van de Waterwet is dat het Rijk, waterschappen, provincies en gemeenten beter zijn uitgerust om wateroverlast, waterschaarste en waterverontreiniging tegen te gaan. Aangezien de Provincie binnen haar grenzen bevoegd gezag is, mag zij voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een Waterwetvergunning leges heffen. De leges mogen ook hier maximaal kostendekkend zijn en het beleid is erop gericht dat de tarieven in meerjarig perspectief niet fluctueren.

Leges in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is per 1 oktober 2010 in werking getreden, waarbij een 25-tal vergunningstelsels zijn samengevoegd tot één omgevingsvergunning. Dit betekent onder meer dat bouwgerelateerde legestarieven onder de werking van de Wabo vallen. In de tarientabel is in het

kader van de Wabo een bewuste keuze gemaakt om voor de wat kleinere bouwwerken, gelet op de omvang van de bouwkosten, een wat lager dan kostendekkend tarief te hanteren. In samenhang daarmee is het uitgangspunt dat de mate van kostendekking binnen het hoofdstuk Wabo van de gezamenlijke te verlenen diensten 100% bedraagt (kruissubsidiëring), waarbij fluctuaties van de tarieven in meerjarig perspectief worden vermeden.

Leges in het kader van de Omgevingswet

Provincies zijn, samen met gemeenten, voor een groot deel verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening in Nederland. Momenteel wordt er gewerkt aan een fundamentele stelselherziening van het omgevingsrecht. Dit moet leiden tot de vaststelling van de Omgevingswet, waarin alle wetgeving ten aanzien van het fysieke domein wordt geïntegreerd, zowel inhoudelijk als procedureel. Deze wet gaat onder andere de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet milieubeheer vervangen en moet leiden tot minder regels, heldere en snellere procedures en een aanzienlijke besparing in de kosten. De Provincies zijn voor een groot deel verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening in Nederland. De Omgevingswet raakt de provincies in de kern van hun functioneren. In het wetsvoorstel zijn de taken en bevoegdheden van de verschillende overheden voor de fysieke leefomgeving vastgelegd. Om de provincies in staat te stellen deze taken en bevoegdheden waar te maken, zijn een aantal kerninstrumenten opgenomen. Het gaat daarbij om instrumenten die de totstandkoming van het omgevingsbeleid ondersteunen (Omgevingsvisie en programma's), instrumenten voor doorwerking (instructieregels en –besluiten) en regels en toestemmingen die zijn gericht tot initiatiefnemers (omgevingsverordening, -vergunning en projectbesluit). De vernieuwing van het Omgevingsrecht via de Omgevingswet is een belangrijk dossier, dat de provincies in de uitoefening van al haar kerntaken raakt. Daarmee is het een unieke opgave. De wet raakt niet alleen de rol en het bijbehorende instrumentarium van provincies in hun verantwoordelijkheid. De komst van de Omgevingswet brengt voor de provincies een ingrijpende veranderopgave met zich mee. Zoals ook vermeld in de Programmabegroting 2020 is de invoering van de Wet uitgesteld tot 2022, hetgeen de provincies de gelegenheid biedt zich nog meer te richten op het aanpassen van werkwijzen en werkprocessen, in lijn met de Omgevingswet.

Leges in het kader van de Wet Natuurbescherming

Medio 2016 is een wijziging van de Legesverordening vastgesteld, waardoor het mogelijk werd om voor aanvragen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 leges te heffen. In 2017 is deze wet vervangen door de Wet natuurbescherming. De toerekenbare kosten die gepaard gaan met de vergunningverlening worden verhaald op basis van volledige kostendekkendheid. De tarieven zijn gedifferentieerd naar de categorieën landbouw en overige, industrie en infrastructuur. Hierbij is geen sprake van kruissubsidiëring tussen de categorieën.

Heffing op grond van de Waterwet (belasting krachtens artikel 7.7 Waterwet), de zogenoemde Grondwaterheffing

Onder de naam "Grondwaterheffing" wordt een directe belasting geheven op het onttrekken van grondwater ter bestrijding van de kosten als bedoeld in artikel 7.7 van de Waterwet. Het betreft derhalve een bestemmingsheffing. Deze heffing dient ter dekking van de kosten die gepaard gaan met de

grondwateronttrekking. Het betreft hier een belasting en geen legesheffing. Bij een belastingheffing is de mate van kostendeckering niet aan de orde.

Recapitulatie Grondwaterheffing Provincie Limburg per belastingjaar 2020			
	Baten	Lasten	Percentage
Grondwaterheffing	975.618	975.618	100%

Regels en heffingsmaatstaven provinciale heffingen

De regels van de provinciale heffingen, evenals de toegepaste heffingsmaatstaven, komen expliciet aan de orde bij de jaarlijkse vaststelling van de verschillende belastingverordeningen door Provinciale Staten. De uitgangspunten voor deze heffingen zijn opgenomen in de programmabegroting 2020.

Kwijtscheldingsbeleid

Het provinciale kwijtscheldingsbeleid volgt het rijksbeleid op grond van artikel 232e, tweede lid, van de Provinciewet. Uitzonderingen daarop zijn, in daartoe voorkomende gevallen, in de desbetreffende verordening opgenomen. Dit beleid wordt uitsluitend gehanteerd voor natuurlijke personen. Aan niet-natuurlijke personen wordt geen kwijtschelding verleend. Aangezien het leeuwendeel van de belastingplichtigen niet-natuurlijke personen betreffen, is kwijtschelding niet of nauwelijks aan de orde.

5.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Met de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing doet de Provincie Limburg verslag van de risico's die zij mogelijk loopt bij de uitvoering van de beleidsdoelstellingen of die zij heeft opgelopen tijdens de beleidsbepaling in voorgaande jaren en die financieel niet zijn afgedekt. Deze paragraaf bevat minimaal een uiteenzetting van de wettelijk verplichte onderdelen:

- a) het beleid inzake de weerstandscapaciteit en de risico's;
- b) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- c) een inventarisatie van de risico's;
- d) overzicht kengetallen financiële positie.

De Provincie Limburg presenteert daarnaast de confrontatie tussen de risico's en beschikbare weerstandscapaciteit en biedt aan het begin van deze paragraaf de conclusie over het weerstandsvermogen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de (gewogen) risico's af te dekken. Op het (incidentele) weerstandsvermogen is een zodanig groot surplus aanwezig, dat dit ruim voldoende is om meerjarig als buffer te dienen voor het benodigde weerstandsvermogen, dankzij de sterke positie van het provinciale Eigen Vermogen. In de onderdelen b en c worden de in de onderstaande tabel genoemde onderdelen toegelicht.

Tabel 2.1: Beslag op weerstandsvermogen per 31-12-2020 (bedragen € x 1 mln.)

	Incidenteel	Structureel	31-12-2020	31-12-2019
Beschikbaar weerstandscapaciteit	1.022	52	1.074	1.107
Risico's (gewogen)	6	9	15	22
Surplus weerstandsvermogen	1.016	43	1.059	1.085
Beslag op weerstandsvermogen	1%	17%	1%	2%

Het beslag op het weerstandsvermogen (€ 15 mln.) is het saldo van de gewogen risico's die individueel bepaald zijn.

Ad a) Het beleid inzake weerstandscapaciteit en risico's

Als gevolg van externe en interne ontwikkelingen is risicomanagement belangrijk voor de Provincie Limburg.

De belangrijkste uitgangspunten van het risicobeleid en risicomanagement zijn:

- Risicomanagement is onderdeel van de reguliere planning- en control cyclus en levert een bijdrage aan het realiseren van bestuurlijk gewenste doelstellingen, beleidseffecten en prestaties van de Provincie Limburg;
- Risicomanagement heeft de functie om risico's op kansen en bedreigingen expliciet te maken en is erop gericht om de verworven kennis en ervaring met betrekking tot risico's te verankeren binnen de organisatie.

Als definitie voor het begrip Risicomanagement wordt gehanteerd: *“Het gestructureerd managen van de risico's, dat een organisatie om financiële dan wel niet-financiële redenen de beleidsdoelen niet of niet volledig realiseert”*. Hierbij is risicomanagement een methode voor het op systematische wijze identificeren, analyseren, evalueren, beheersen, monitoren en communiceren van de risico's die samenhangen met een activiteit, functie of proces met als doel het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid dat de doelstellingen van de organisatie zullen worden gerealiseerd.

Als definitie voor het begrip 'Risico' wordt gehanteerd: *'onzekerheid dat een gebeurtenis zich voordoet, waarbij zowel positieve als negatieve effecten kunnen optreden, die van invloed zijn op het doelbereik'*.

De volgende maatregelen zijn in de afgelopen jaren ingevoerd op het gebied van risicopreventie en –signalering om het risicobewustzijn binnen de organisatie te stimuleren:

- Het permanent verbeteren van de administratieve organisatie en interne controle in nauw overleg met de huisaccountant;
- Het opstellen en jaarlijks updaten van een fraude-risicoanalyse, in 2020/2021 aangevuld met coronarisico's;
- Het beheren van een convenant 'Horizontaal Toezicht' met de Belastingdienst, waarbij blijkt dat de Belastingdienst de fiscale beheersorganisatie als effectief heeft beoordeeld;
- Aanstellen van een integriteitsfunctionaris;
- Het hanteren van het beleidskader Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O). Met dit kader beschikt de Provincie over een integraal beleid op het gebied van Misbruik en Oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen en voorzieningen en integriteit;
- Het formeren van een, multidisciplinair samengesteld, portfolioteam, dat zich nadrukkelijk bezighoudt met de beoordeling en beheersing van (project)initiatieven. Een van de producten is de nota “Sturing in samenwerking 3.0”, een beschrijving van het strategisch investerings- en uitvoeringskader. Dit doorontwikkelde sturingskader is door Provinciale Staten vastgesteld op 5 februari 2021; Periodiek zal het kader “Sturing in Samenwerking 3.0” worden geëvalueerd en, waar nodig, aangepast;
- In 2019 is het compliance team Verbonden Partijen gestart met als doel een structurele inbedding, verbetering en professionalisering van de 'checks and balances' in de governance van de verbonden partijen te realiseren; De werkzaamheden van dit team worden vanaf 2021 geïncorporeerd in het nieuw te vormen Cluster Concerncontrol en -advies;
- Certificering van het grondverwervingsproces;

Om tot een meer centrale regie te komen op de verschillende initiatieven op het gebied van risicomanagement binnen de provinciale organisatie (juridisch, financieel, fiscaal, treasury, projecten e.d.)

is een concernbreed control-raamwerk opgesteld. Het control-raamwerk geeft een duidelijk kader en is een sturingskompas voor de ambtelijke organisatie. Het moet leiden tot een verbeterd risicobewustzijn binnen de organisatie en een integraal periodiek inzicht in risicobeheersing. Het leidt tot een meer gestandaardiseerde wijze van het inbedden van risicomangement in de organisatie, werkprocessen en rapportages. Met het invoeren van het control-raamwerk wordt invulling gegeven aan het advies van de accountant om risicomangement verder te verbeteren.

De directie heeft in de organisatievisie 2020 aangekondigd de beheersing en control te willen versterken. Om dit doel te bereiken wordt de controlfunctie in onze organisatie anders ingericht. Er is gekozen om 3 systeemniveaus in te bouwen, ook wel het model van Three Lines of Defense (3LoD) genoemd:

- 1^e lijn:
Het lijn-/projectmanagement is primair zelf verantwoordelijk voor de beheersing, het resultaat en de informatievoorziening.
- 2^e lijn:
Het lijn- en projectmanagement wordt ondersteund door de Services-clusters (zoals JZI/FIN) die tevens zorgen voor tegenmacht en een kritische blik. Concreet voor het cluster Control betekent dit bijvoorbeeld dat vanuit het cluster Financiën een projectcontroller aanspreekpunt is voor het projectteam. Deze controller draagt zorg voor alle control-zaken rondom het project. En dat is breder dan alleen financial en business control, het gaat ook om beleid control, juridische control, P&O control en ICT-control.
- 3^e lijn:
Het team Concerncontrol en -advies zorgt voor een extra onafhankelijke blik op het totale systeem van control. Door middel van audits of steekproeven worden de control werkzaamheden binnen de eerste en tweede lijn getoetst op diverse aspecten (financieel, juridisch, planning, doelmatigheid, risico's etc.).

Vanaf januari 2021 is het nieuwe Cluster Concerncontrol en –advies operationeel.

Ad b) Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de bestaande taken. Dit 'vermogen' is het geheel van middelen en mogelijkheden binnen de financiële positie van de Provincie, die zij als 'vrij aanwendbaar' wil aanmerken. Het gaat dus om vrij aanwendbare middelen waar geen enkele verplichting tegenover mag staan en mogelijk nog te genereren (onbenutte) inkomsten.

In overeenstemming met het BBV maken wij bij de opbouw en samenstelling van de weerstandscapaciteit onderscheid tussen incidentele en structurele componenten.

Onder incidentele risico's wordt verstaan risico's welke een éénmalige last tot gevolg kunnen hebben. Onder structurele risico's wordt verstaan risico's welke leiden tot structurele lasten (meerdere boekjaren). Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen en mogelijkheden die éénmalig kunnen worden ingezet.

Onder structurele weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen en mogelijkheden welke structureel (meerdere boekjaren) kunnen worden ingezet.

Incidentele weerstandscapaciteit

De omvang van de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bedraagt, op basis van de balans per 31-12-2020 ruim € 1.022 mln. en is als volgt samengesteld:

Tabel 2.2: Inventarisatie incidentele weerstandscapaciteit (bedragen € x 1 mln.)

Capaciteit algemene reserve vrij aanwendbaar	79
Capaciteit Immunisatiereserve (onderdeel gebonden reserves)	986
Totaal capaciteit reserves	1.065
Correctie boekwaarde activa 'bijdragen in activa van derden'.	43
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	1.022

De correctie van activaposten wordt gedaan, omdat deze activaposten geen waarde vertegenwoordigen in het economisch verkeer en dus niet kunnen worden ingezet voor het afdekken van financiële tegenvallers.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit is vooral van belang voor het opvangen van optredende risico's die over de tijd uitgestrekt effect hebben en om de incidentele weerstandscapaciteit aan te vullen na het optreden van risico's. De structurele middelen om risico's op te vangen bestaan uit de onbenutte belastingcapaciteit van € 52 mln.

Ad c) Een inventarisatie van de risico's

Het risicoprofiel van de Provincie is breder dan de risico's die wij in deze paragraaf presenteren. Risico's komen immers in alle soorten en maten voor. Vanuit jaarrekening-oogpunt zijn echter vooral de financiële risico's van belang. De risico's die we onderkennen hebben betrekking op Verbonden partijen, leningen/garanties, debiteuren, het grondbeleid, groot onderhoud en daarnaast risico's die voortvloeien uit de uitoefening van de provinciale taken (zie tabel 2.3). De voorschriften uit het BBV schrijven voor dat, indien nodig, een voorziening moet worden getroffen. Daarnaast zijn er bestemmingsreserves ingesteld.

Tabel 2.3: Totaaloverzicht risico's (bedragen € x 1 mln.)

Aandachtsgebied	Inschatting (gewogen) risico's	Voorziening	Reserve	Opgenomen in weerstandsvermogen
Verbonden partijen (excl. Leningen)	74	3	71	
Leningen/garanties	19	7	12	
APPA	10	10		
Debiteuren	14	14		
Grondbeleid	11	11		
Groot onderhoud	6	6		
Overig (uitvoering programma's e.d.)	15			15

Aandachtsgebied	Inschatting (gewogen) risico's	Voorziening	Reserve	Opgenomen in weerstandsvermogen
Totaal	149	51	83	15*

* Het totaalrisico ad € 15 mln. dat opgenomen is in het weerstandsvermogen, is (tekstueel) nader gespecificeerd in tabel 2.4.

Risicoprofiel

Tabel 2.4: Belangrijke risico's voor het weerstandsvermogen en risicobeheersing

	Begrotingsprogramma	Risico
1	1.1 Investeringsklimaat	Europese programma's*
2	3.1 Openbaar vervoer en railagenda 3.2 Bereikbaarheid en Mobiliteit	Omvorming Prorail naar een publiekrechtelijk ZBO*
3	3.4 Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit	Grondbeleid
4	3.5 Hoogwaterbescherming langs de Maas	Gebiedsontwikkeling Ooijen Wanssum
5	3.7 Energie, duurzaamheid en milieu.	Bodemsanering
6	4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	Nazorg stortplaatsen
7	4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	Renterisico*
8	4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	Indexeringen loon- en prijscompensatie
9	4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	Uitkering Provinciefonds*
10	4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	Opbrengsten opcenten MRB

* Dit betreffen de grootste risico's die gedetailleerd worden toegelicht in deze paragraaf.

De (gewogen) risico's in de jaarrekening 2020, waarvoor nog geen maatregelen zijn getroffen en die van materieel belang zijn voor onze financiële positie, bedragen € 15 mln. (zie tabel 2.1). Dit is lager dan de risico-inschatting die gemaakt is bij de jaarrekening 2019 (€ 22 mln.). De daling is met name veroorzaakt doordat de risico's Buitenring Parkstad zijn vervallen voor de weerstandsparagraaf. De risico's inzake Buitenring Parkstad zijn opgenomen in de reserve Bereikbaarheidsmiddelen en derhalve niet meer opgenomen in deze paragraaf.

Er is naar gestreefd om de risico's zoveel mogelijk gekwantificeerd in beeld te brengen, met in acht name van het wettelijke kader.

De belangrijkste risico's worden onderstaand gepresenteerd. Bij de uitwerking wordt ingegaan op een aantal relevante aspecten: de omschrijving van het risico, de mogelijke financiële impact, duidelijkheid over de hoogte van de financiële relatie, een schets van de belangrijkste ontwikkelingen en tot slot een overzicht van de belangrijkste beheersmaatregelen.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd gezag voor de uitvoering van de wettelijke taken vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de complexe inrichtingen, waaronder alle Brzo (Besluit risico zware ongevallen) inrichtingen, inrichtingen die vallen onder Europese Richtlijn Industriële Emissies (RIE) (Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC)-inrichtingen), inrichtingen met afvalverwerkende activiteiten en ontgrondingen. Met het stellen van voorwaarden en het houden van toezicht wordt gestreefd de kans op een incident tot een minimum te beperken. Het risico op een incident kan echter niet altijd worden voorkomen. In dat geval kan het zijn dat de kosten die verband houden met onze rol als bevoegd gezag uiteindelijk niet op de veroorzaker te verhalen zijn.

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het Programma Aanpak Stikstof (PAS) onverbindend verklaard. Dit betekent dat het PAS niet meer kan worden gebruikt voor het verlenen van vergunningen. Vergunningverlening was daardoor sinds 29 mei 2019 gestagneerd. In het Limburgse Aanvalsplan Stikstof hebben wij aangegeven welke aanpak wij hanteren voor de stikstofproblematiek. Het vaststellen van nieuwe beleidsregels (beleidsregel intern en extern salderen in Limburg) heeft ertoe geleid dat vergunningverlening weer op gang is gekomen. Zonder het PAS verloopt vergunningverlening moeizamer, omdat er geen enkele sprake mag zijn van een toename van stikstofdepositie op aangewezen, overbelaste Natura 2000-gebieden. De druk op de doorlooptijd is daardoor in 2020 doorgroeid. Op 20 januari 2021 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een nieuwe uitspraak gedaan die gevolgen heeft voor vergunningverlening. Hierin is onder meer vastgesteld dat door de inwerkingtreding van de Spoedwet Aanpak Stikstof, geen vergunning meer nodig is voor intern salderen. Minimaal 60% van de werkvoorraad heeft betrekking op intern salderen. Voor deze aanvragen kan en mag geen vergunning meer verleend worden. Lopende vergunningaanvragen kunnen door de aanvrager ingetrokken worden of ontvangen van ons een (positieve) weigering. Dit heeft gevolgen voor de begroting 2021. De financiële gevolgen van deze ontwikkeling zijn op dit moment nog niet te kwantificeren.

Coronacrisis

In deze Jaarstukken is een aparte paragraaf gewijd aan Covid-19 (zie 5.9) en de schade hieromtrent. In algemene zin merken wij op dat vooral de financieel vaste activa wordt geraakt. Risico's ultimo 2020 worden gemitigeerd door treffen van voorzieningen en een extra dotatie aan de risicoreserve Financieel Instrumentarium Sturing in Samenwerking. Wij verwachten dat ook in 2021 de economische impact als gevolg van deze gezondheids crisis voelbaar zal zijn.

	Europese programma's
Financiële impact	Voor de periode 2014-2020 is wederom uitgegaan van een risico/weerstandsvermogen van € 4 mln. De programma's uit de periode 2007-2013 zijn inmiddels door Brussel definitief afgerekend. Over die periode zijn geen financiële claims ingediend.
Risico-omschrijving	<p>Het risico houdt verband met mogelijke correcties bij de eindafrekening van de EU bijdrage in Europese Programma's door Brussel en de Rijks cofinancieringsbijdrage door de lidstaat.</p> <p>De Provincie Limburg maakt zoveel mogelijk gebruik van subsidies vanuit de Europese structuurfondsen (o.a. OPZuid en de Interreg-A programma's). De EU-regelgeving stelt dat de 'Lead partner' van een project verantwoordelijk c.q. aansprakelijk is voor de financiële risico's van het gehele project, dus bijvoorbeeld in geval van een korting op de EFRO bijdrage. Een lagere vaststelling wordt in principe doorbelast aan de projectuitvoerder. Daar waar de Provincie Limburg 'Lead partner' is, geldt dus ook een terugbetalingsrisico wanneer EU-middelen niet conform de geldende wet- en regelgeving worden besteed. Datzelfde geldt voor de Rijks cofinancieringsbijdrage. Op grond van historische gegevens kan gesteld worden dat het risico beperkt is.</p> <p>Mede gelet op mogelijke EU controles in de periode t/m 2023 blijft het wenselijk om het maximale risicobedrag op € 4 mln. te houden, temeer daar de samenwerkingspartners in het huidige college van GS meer en beter gebruik willen (blijven) maken van EU middelen.</p>
Termijn duidelijkheid	De uiteindelijke financiële risico's van de programma 's 2014-2020 zullen pas na afloop van deze programma's, bij de eindafrekening in 2025-2026 bekend zijn.
Acties/beheersing	<p>De (externe) uitvoeringsorganisaties van de EU programma's beoordelen de juridische aspecten van de EFRO-projectsubsidies. Voor wat betreft het aandeel provinciale cofinanciering zijn wij zelf verantwoordelijk voor de juridische toetsing.</p> <p>Sinds 2006 is er een uitgebreid systeem van verbeteringen en verbetermaatregelen doorgevoerd. Er is een set checklists ontwikkeld, welke door het programmamanagement van de structuurfondsenprogramma's wordt toegepast en waardoor de financiële risico's aanmerkelijk kleiner zijn geworden.</p>

	Omvorming ProRail naar een publiekrechtelijk ZBO
Financiële impact	Omvorming ProRail naar een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) met eigen rechtspersoonlijkheid. Het risico voor het project Opwaardering Maaslijn wordt op maximaal € 43,8 miljoen ingeschat.
Risico-omschrijving	ProRail zal, zoals aangekondigd in het regeerakkoord 2017-2021 "Vertrouwen in de toekomst" d.d. 10 oktober 2017, worden omgevormd tot een ZBO met eigen rechtspersoonlijkheid. Een gevolg hiervan is dat de investeringskosten in de Nederlandse hoofdspoorweginfrastructuur (hswi) met 21% zullen stijgen als

	Omvorming ProRail naar een publiekrechtelijk ZBO
	<p>gevolg van het niet meer aftrekbaar zijn van de btw op de kosten aan de zijde van ProRail. In het jaarverslag van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2017) geeft de staatssecretaris aan dat het streven is dat ProRail tijdens deze kabinetsperiode wordt omgevormd tot een publiekrechtelijke zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid en dat de instellingswet per 1 januari 2021 in werking moet treden. Naar alle waarschijnlijkheid zal door de latere behandeling de deadline voor de structuurwijziging van ProRail in januari 2021 niet worden gehaald. Voor de projecten Opwaardering Maaslijn en Spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf is dit risico in resp. de Bestuursovereenkomst met het Rijk onder artikel 7, lid 4b en in de Realisatieovereenkomst met ProRail onder artikel 18, lid 2 gemitigeerd. Onder verwijzing naar de toezegging van de staatssecretaris van het ministerie I&W in de kamerbrief d.d. 19 oktober 2018 (met kenmerk: IENW/BSK-2018/214092) waarbij aangegeven is dat als gevolg van de omvorming van ProRail de kosten stijgen alle financiële gevolgen van deze omvorming aan derden, zijnde de Provincie Limburg, volledig door het ministerie I&W aan de Provincie Limburg worden gecompenseerd. De insteek van het Ministerie is dat er geen nadelige effecten zullen optreden voor derden aan ProRail. Desondanks lopen de gesprekken met het Ministerie, IPO en VNG nog steeds. Indien het risico optreedt zullen partijen in overleg treden over de wijze waarop het Rijk de dan ontstane extra kosten zal compenseren. In de programmabegroting zijn de projecten Spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf en de opwaardering Maaslijn opgenomen onder railagenda (3.1.2).</p>
Termijn duidelijkheid	Naar verwachting in 2021.
Ontwikkeling/status	<p>Ten aanzien van dit onderwerp heeft de Staatssecretaris op 23 november 2017 in een brief aan de Tweede Kamer (IENM/BSK-2017/281925) aangegeven dat de omvorming van BV ProRail geen negatief effect voor derden mag hebben. Concreet geeft de Staatssecretaris aan dat de inzet van het kabinet is dat <i>“de kosten niet op de reizigers, de verladers, de vervoerders en de concessieverleners en de investeringen op het spoor worden afgewenteld”</i>.</p> <p>Het College van GS heeft op 21 december 2017 een brief aan de Staatssecretaris van I&W gestuurd, waarin opgeroepen wordt om expliciet te bevestigen dat eventueel optredende financiële gevolgen van de omvorming van ProRail door het Rijk zullen worden gecompenseerd.</p> <p>In de hoorzitting, die vooraf ging aan het Ambtelijk Overleg Spoorordering van 31 januari 2018 heeft voormalig portefeuillehouder Mackus ingesproken. Naar aanleiding van deze hoorzitting is de impact van de ZBO-status van ProRail intensief besproken in het AO Spoorordering. De Staatssecretaris heeft in dit debat aangegeven dat het de inzet van het kabinet is dat de kosten van de omvorming van ProRail niet op de reizigers, verladers, vervoerders en concessieverleners worden afgewenteld. Desgevraagd gaf de Staatssecretaris</p>

	Omvorming ProRail naar een publiekrechtelijk ZBO
	<p>ook nog aan dat dit een randvoorwaarde is geweest bij het opnemen van dit aspect in het regeerakkoord.</p> <p>In het jaarverslag van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2017) bevestigt de Staatssecretaris dat de inzet van het Kabinet is dat de eventuele kosten van deze omvorming niet op de reizigers, de verladers, de vervoerders (en de concessieverleners) en de investeringen op het spoor worden afgewenteld. Dit betekent dat de structurele effecten van de btw gemitigeerd moeten worden. Hiertoe bekijkt de Staatssecretaris de optie of ProRail in de toekomst (gedeeltelijk) btw-ondernemer kan blijven, zodat de effecten zich niet voordoen. Daarnaast bekijkt de staatssecretaris of een eventueel btw-effect op andere wijze kan worden gemitigeerd.</p> <p>Het Interprovinciaal Overleg IPO heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat in november 2018 (kenmerk IENW/BSK-2018/223268) een brief gestuurd waarin namens het IPO nogmaals een oproep wordt gedaan om – ondanks de herbevestiging dat de omvorming niet zal leiden tot hogere kosten voor derden – snel met definitieve duidelijkheid te komen voor de fiscale en financiële gevolgen, die ook de toets van de Europese Commissie kunnen doorstaan. Het IPO roept op dat compensatie via het Provinciefonds werkbaar is, mits die is gekoppeld aan de investeringsomvang van de individuele provincies en de verdeling dus niet via de algemene verdeelsleutel tot stand komt. Tevens is op 13 december 2018 een motie van de leden Amaouch en Ziengs in de Tweede Kamer aangenomen waarin de regering wordt verzocht als onderdeel van de financiële paragraaf in kaart te brengen wat de gevolgen zijn voor lopende of toegekende spoorprojecten en de kostenstijging voor decentrale overheden, indien zij na 2021 opdrachtgever zijn voor ProRail.</p> <p>Op 17 februari 2020 is een brief naar de Tweede Kamer verstuurd. De 12 Provincies en twee vervoerregio's hebben gezamenlijk gereageerd op de lagere regelgeving ter uitvoering van het wetsvoorstel publiekrechtelijke omvorming ProRail. De onderstaande punten zijn meegegeven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. adequaat uitvoeren afspraken over fiscale en financiële oplossing; 2. afspraken verdeling exploitatie-, onderhouds- en vernieuwingskosten en ontwikkeling verder effectueren; 3. uitwerken risicoafkoop en verstevigen sturingsrelatie met ProRail. <p>Op donderdag 10 september organiseert de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat (IenW) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een rondetafelgesprek over de omvorming van ProRail tot zelfstandig bestuursorgaan. Ter voorbereiding op die wetsbehandeling zal de commissie zich verdiepen in de standpunten vanuit de spoorsector en brancheorganisaties en de inzichten van wetenschappers. Centrale vraag daarbij is wat de verwachtingen zijn ten aanzien van de voor- en nadelen van ProRail als ZBO ten opzichten van huidige status van ProRail als besloten vennootschap. Onderdeel daarvan zijn de te verwachten</p>

	Omvorming ProRail naar een publiekrechtelijk ZBO
	<p>effecten voor de bedrijfsvoering van vervoerders en verladers, de te verwachten gevolgen voor de reiziger en de concrete verschillen in de bestuurlijke verhoudingen tussen het ministerie en ProRail. De commissie richt zich daarbij niet alleen tot het wetsvoorstel, maar is ook benieuwd naar de mogelijke consequenties van lagere regelgeving in dit kader.</p> <p>De regelgeving waarin de compensatie is opgenomen ligt momenteel nog ter consultatie voor. Raad van State moet nog adviseren.</p> <p>Verder zijn de fiscale gevolgen van de omvorming van ProRail nog niet bekend. ProRail is nog in gesprek met de Belastingdienst. Als deze overleggen zijn afgerond zou IPO de uitkomsten ontvangen. Onbekend is of het Rijk alle (extra) kosten zal compenseren. De toezeggingen zijn meermaals gedaan, maar een en ander is nog steeds niet verankerd in de wetgeving.</p>
Acties/beheersing	De portefeuillehouder blijft in gesprek met het Rijk om de nadelige consequenties van deze omvorming te voorkomen.

	De hoogte van de algemene uitkering Provinciefonds
Financiële impact	<p>De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt bepaald door het accres, door overige ingrepen van het Rijk, door taakmutaties, door herverdelingen en vanaf 2015 de onder- of overschrijding van het BCF-plafond.</p> <p>Het accres wordt bepaald door de groei van de Rijksuitgaven en varieert van jaar op jaar, maar ook met betrekking tot één jaar. Voor één jaar varieert een accres met maximaal 2 à 3 procentpunt. Het accresbedrag in het Provinciefonds wordt bepaald door het accrespercentage te vermenigvuldigen met de bedragen die als algemene en decentralisatie-uitkeringen in het Provinciefonds zitten. Door toevoeging van nieuwe bedragen in het Provinciefonds neemt bij eenzelfde accrespercentage het accresbedrag toe. Dit is in sterke mate in 2016 gebeurd. Voor Limburg betekent dit dat de variatie in het accrespercentage in 2020 neerkomt op € 4 à 6 mln. (2015: € 2 à 3 mln.). Dit bedrag kan hoger worden als ook het accres van het voorgaande jaar nog wijzigt, want zo'n bijstelling werkt structureel door, en beide wijzigingen hetzelfde teken (+ of -) hebben. De financiële impact kan dan tot € 6 à 7 mln. oplopen.</p> <p>De systematiek om het accres te bepalen is ontwikkeld om het Provinciefonds even snel te laten groeien of dalen als de Rijksbegroting. Op deze wijze leveren provincies een evenredige bijdrage aan Rijksbezuinigingen. Het Rijk voert echter toch ook op andere manieren bezuinigingen op het Provinciefonds door. We noemen hier twee grote bezuinigingen: de structurele korting met € 300 mln. vanaf 2011 en de kortingen van € 66 mln. om het BTW-Compensatiefonds in stand te houden. Tot en met 2025 speelt nu de bezuiniging onder de naam 'Minder provincies'. Van 2015 tot en met 2021 is/wordt onder die noemer jaarlijks € 5 mln. structureel aan het Provinciefonds onttrokken en van 2022 tot en met 2025 jaarlijks</p>

	De hoogte van de algemene uitkering Provinciefonds
	<p>€ 10 mln. structureel. Door deze bezuiniging komt het Provinciefonds vanaf 2025 op een niveau dat € 75 mln. lager is. De budgettaire impact van dit soort bezuinigingen kan heel sterk variëren. In de regel moet jaarlijks rekening worden gehouden met een mogelijk financieel nadeel hierdoor van € 1 à 2 mln.</p> <p>Nieuwe taken of taken die bij de provincies verdwijnen leiden ook tot meer of minder middelen. Uitgangspunt is dat de middelen toereikend zijn om de taak uit te voeren. Een taakmutatie leidt dan wel tot een wijziging van de algemene uitkering of een decentralisatie-uitkering, maar niet tot een wijziging van de financiële ruimte. De financiële impact is nihil.</p> <p>Een nieuwe verdeling van de algemene uitkering, zoals in 2012, een definitiewijziging van een maatstaf, actualisering van de volumina van verdeelmaatstaven, maar ook elke verdeling van middelen via de maatstaven van het Provinciefonds, welke middelen daarvoor op een andere manier werden verdeeld, kunnen leiden tot herverdeeffecten. Positieve herverdeeffecten betekenen meer middelen dan eerder, en negatieve minder middelen.</p> <p>Sinds 2017 heeft het Provinciefonds een nieuw verdeelmodel. Het model zal uiterlijk in 2020 zijn geëvalueerd, waarna weer herverdeeffecten kunnen ontstaan.</p> <p>Vanaf 2015 heeft het BTW- Compensatiefonds (BCF) een plafond. Overschrijden de BTW- claims van provincies en gemeenten het plafond, dan wordt de overschrijding gekort op het Provincie- en Gemeentefonds. Omgekeerd leidt een onderschrijding van het plafond tot een toevoeging aan het Provincie- en Gemeentefonds. Voorlopig gaan we ervan uit dat de financiële impact € 1 mln. (incidenteel) kan zijn.</p> <p>In totaliteit moeten we met een maximale financiële impact van € 10 mln. per jaar rekening houden.</p> <p>Hoe is het uiteindelijke beeld voor 2020 en verder met betrekking tot de uitkeringen?</p> <p>Door middel van het Informerend stuk inzake de decembercirculaire Provinciefonds 2020, brief GS van 19-1-2021 (GS 2021-960) zijn Provinciale Staten reeds geïnformeerd.</p> <p>De decembercirculaire 2020 bevat de stand van zaken met betrekking tot het Provinciefonds, nadat het kabinet de Najaarsjaarsnota 2020 heeft opgemaakt, aangevuld met nog enkele mutaties rondom actualisering van verdeelmaatstaven en incidentele componenten. Als gevolg van het bevriezen van het accres zijn deze mutaties zeer beperkt. Er is sprake van een klein voordeel van € 19.226 (2020) en € 49.776 (2021) ten gunste van het resultaat. Het totale volume van de algemene uitkering bedraagt in 2020 ruim € 178 mln.</p>
Risico-omschrijving	Zie bij financiële impact.
Termijn duidelijkheid	De uitkering 2020 wordt definitief vastgesteld in de meicirculaire 2021.

	De hoogte van de algemene uitkering Provinciefonds
Acties/beheersing	Via IPO is er een constant overleg over de voorstellen van het Rijk.

	Renterisico
Financiële impact	Het maximale structurele renterisico voor de uitstaande middelen is bepaald op € 2,8 mln.
Risico-omschrijving	<p>De financiële vaste activa en geldbeleggingen van Provincie Limburg waar renterisico over wordt gelopen hebben een omvang van € 1,127 miljard (ultimo 2020). Dit omvat de uitstaande middelen in de obligatieportefeuille, de uitgezette geldleningen aan decentrale overheden, de uitgezette geldleningen aan derden ten behoeve van de publieke taak en de liquide middelen in rekening-courant bij Schatkistbankieren. De renteopbrengsten van de uitgezette middelen worden voor structurele dekking in de begroting aangewend. De Provincie loopt het risico dat deze renteopbrengsten onverwacht dalen als gevolg van negatieve wijzigingen in de marktrente. Dit risico is het renterisico.</p> <p>Provincie Limburg voert een treasury-beleid om het renterisico te mitigeren. Op basis van actuele liquiditeitsprognoses worden voldoende liquide middelen ten behoeve van het werkkapitaal aangehouden. De overtollige middelen worden langjarig uitgezet tegen vaste rentetarieven. Tevens worden de verwachte aflossingen op portefeuilleniveau zo veel mogelijk over de jaren gespreid. Dit resulteert in een portefeuille met een relatief stabiele renteprognose. Het renterisico kan echter niet volledig worden afgedekt. Jaarlijks valt een deel van de uitgezette middelen vrij, waarvan bij herbelegging in de huidige markt niet hetzelfde rendement kan worden behaald. In de meerjarenraming renteopbrengst 2021-2035 is voor de herbelegging van middelen dan ook uitgegaan van de huidige (lage) marktrenteniveaus.</p> <p>Het (rente)risico bestaat dat de marktrentetarieven nog dieper zakken dan reeds meerjarig begroot. Voor decentrale overheden zijn de negatieve effecten van een marktrentedaling echter begrenst, omdat de regeling Schatkistbankieren een minimumrente (floor) van 0% bevat. Dit betekent dat Provincie Limburg te allen tijde haar overtollige middelen bij de Schatkist kan aanhouden en niet vatbaar is voor negatieve marktrenten.</p> <p>Voor de berekening van de financiële impact wordt uitgegaan van een marktrentedaling met 25 basispunten. Gegeven de totale uitstaande middelen per ultimo 2020 ad € 1.127 mln. is de geschatte maximale impact van de rentederving € 2,8 mln. Lagere renteopbrengsten kunnen deels worden gecompenseerd door uitzettingen in het kader van de publieke taak. Echter de hoogte van deze uitzettingen is afhankelijk van het aantal verstrekte financieringen na toetsing aan het uitvoeringskader 'Sturing In Samenwerking'.</p> <p>De obligatieportefeuille inclusief onderhandse leningen (€ 308 mln. nominaal per ultimo 2020) is belegd met een gemiddelde looptijd van 4 jaar. In 2021 zijn er geen</p>

	Renterisico
	<p>reguliere aflossingen in deze portefeuille. Bij Schatkistbankieren is ultimo 2020 € 270 mln. gestald. De leningen publieke taak hebben eind 2020 een omvang van circa € 549 mln. De reguliere aflossingen in deze portefeuille bedragen in 2021 naar verwachting € 65,2 mln.</p> <p>Een rentestijging heeft behoudens voor herbelegging van vrijvallende posten in portefeuille geen impact op de begrotingsruimte, omdat de portefeuille op nominale waarde is gewaardeerd.</p>
Termijn duidelijkheid	Het renterisico wordt uitgaande van het vigerende treasury-beleid zoveel mogelijk gemitigeerd en betreft een continue proces.
Ontwikkeling/status	Zie onder 'termijn duidelijkheid'.
Acties/beheersing	Het renterisico wordt gemitigeerd door een uitgebalanceerde treasury en financieringsportefeuille na te streven, continue de markt(rente)ontwikkelingen te volgen en een conservatief realistische meerjaren-renteprognose te begroten en tijdig bij te stellen.

Wijzigingen

Ten opzichte van de jaarstukken 2019 zijn geen nieuwe risico's bijgekomen. Het risico inzake Buitenring Parkstad is vervallen.

Ad d) Overzicht kengetallen financiële positie.

Met ingang van de begroting 2016 is in het BBV voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van zes verplichte kengetallen wordt opgenomen. Naast de set van kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk inzicht over de financiële positie van de Provincie.

De kengetallen van de begroting 2020 zijn gebaseerd op de primitieve begroting 2020. De zes voorgeschreven kengetallen zullen achtereenvolgens worden beschreven en toegelicht.

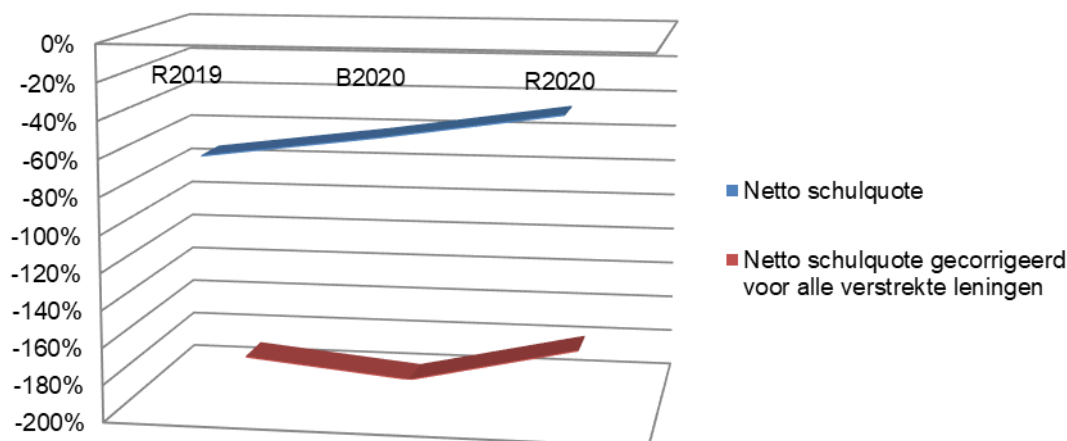
Netto schuldquote (c.q. gecorrigeerd voor alle leningen)

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de Provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Het wordt berekend als het verschil tussen de eigen middelen en de schulden gerelateerd aan de baten exclusief de mutaties in de reserves.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er ook sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk aangegeven wat het aandeel is van de verstrekte leningen en de betekenis daarvan voor de schuldenlast.

Schuldquote	R2019	B2020	R2020
Netto schuldquote	-61%	-49%	-35%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-191%	-200%	-179%

Schuldquote

Toelichting:

Een negatieve netto schuldquote betekent dat er sprake is van een overschot aan middelen. Dat is bij de Provincie Limburg het geval. Het overschot (lees: de netto schuldquote) neemt af ten opzichte van 2019 door afname van de omvang van de belegde middelen, maar er blijft sprake van een overschot. De negatieve schuldquote wordt deels bepaald door het feit dat de Provincie Limburg over voldoende eigen middelen beschikt om projecten te financieren en dus geen externe financiering hoeft aan te trekken.

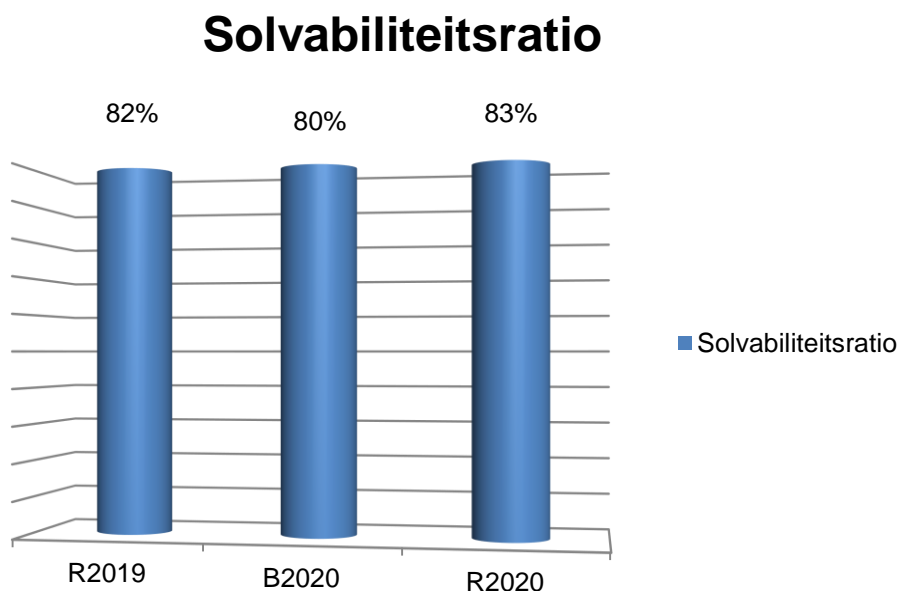
Door de netto schuldquote weer te geven inclusief de doorgeleende gelden verkrijgen we inzicht in hoeverre er sprake is van doorlenen. Zo blijkt wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast. Logisch gevolg is dat de overschotten (ten opzichte van de netto

schuldquote) stijgen. De netto schuldquote (inclusief de doorgeleende gelden) daalt ten opzichte van 2019.

Solvabiliteitsratio

Deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de Provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Solvabiliteit	R2019	B2020	R2020
Solvabiliteitsratio	82%	80%	83%

Toelichting:

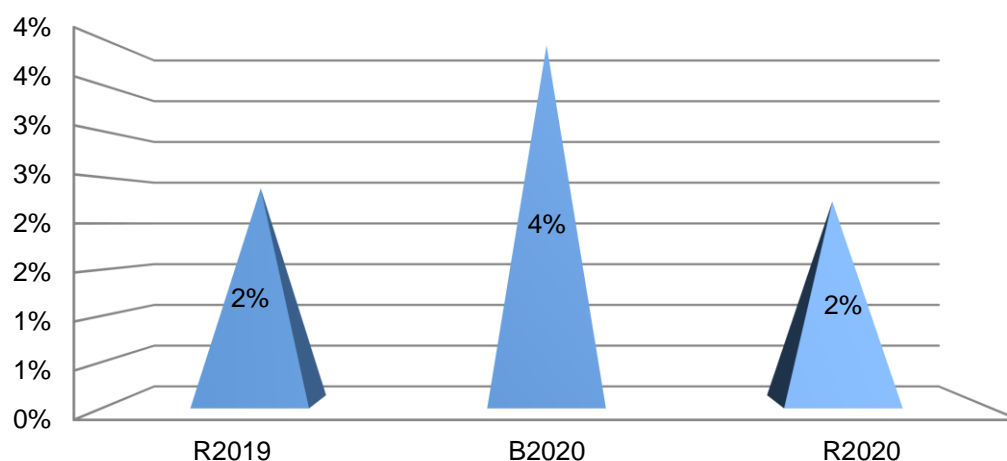
De solvabiliteitsratio is een maat voor de weerbaarheid van de Provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de Provincie. Als we het vreemd vermogen beschouwen zien we dat dit met name bestaat uit overlopende passiva. Deze betreffen voor een substantieel deel beschikte subsidies. Gezien de hoogte van het vreemd vermogen kunnen we concluderen dat de berekende ratio voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Ten opzichte van 2019 blijft de ratio nagenoeg gelijk.

Kengetal grondexploitatie

Uit het verleden is gebleken dat de grondexploitaties een forse impact kan hebben op de financiële positie van Provincies. De boekwaarden van de grondposities zijn van belang. Deze moeten worden terugverdiend bij verkoop. De omvang van de totale boekwaarde van de gronden wordt gerelateerd aan de baten exclusief de mutaties in de reserves.

	R2019	B2020	R2020
Grondexploitatie	2%	4%	2%

Grondexploitatie

Toelichting:

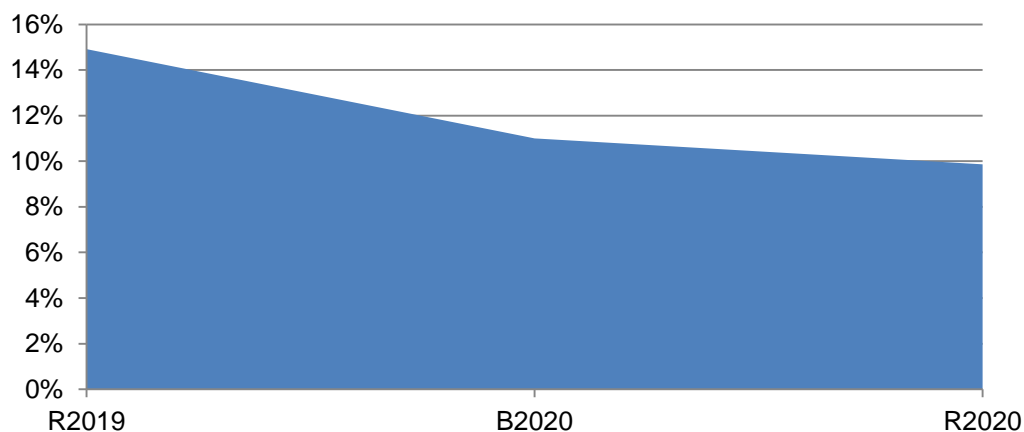
De omvang van de grondexploitatie bij de Provincie is gering. Daarbij komt dat in de berekening van het kengetal de boekwaarde is opgenomen. Voor een deel van de gronden is een voorziening opgenomen voor 85% van de bruto-boekwaarde. Dit betekent een zeer klein risico voor de financiële positie.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het onderscheid tussen structurele en incidentele baten/lasten van belang. We spreken van incidentele baten/lasten als het gaat om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is vastgelegd in een notitie van commissie BBV. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves gedeeld door de totale baten exclusief mutatie reserves.

	R2019	B2020	R2020
structurele exploitatieruimte	15%	11%	10%

structurele exploitatieruimte

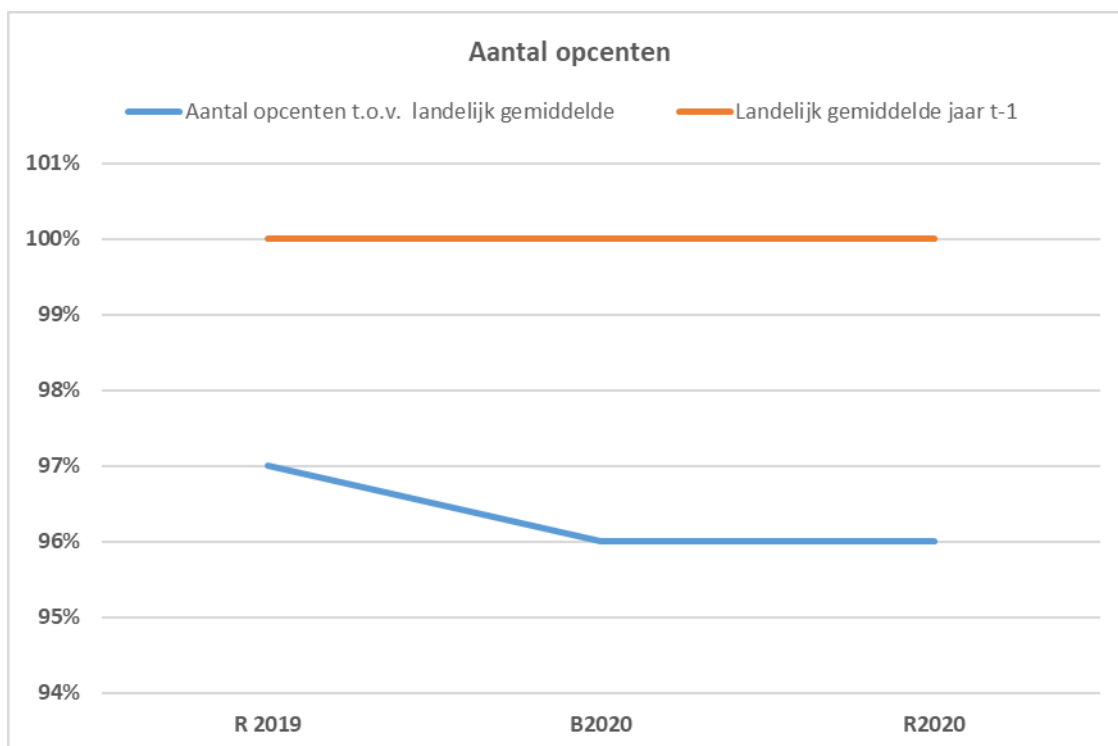
Toelichting:

Een positief kengetal betekent dat we een positief saldo hebben tussen de structurele baten/lasten en de structurele onttrekking/ toevoegingen aan de reserves. De structurele ruimte neemt af ten opzichte van 2019. Er is nog steeds flexibiliteit in de exploitatie.

Belastingcapaciteit

Een Provincie heeft de mogelijkheid het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van Provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te relateren aan het gemiddelde van het aantal opcenten van alle Provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

	R2019	B2020	R2020
Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde	97%	96%	96%
Landelijk gemiddelde jaar t-1	100%	100%	100%

Toelichting:

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de Provincie Limburg onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van provinciale opcenten. Voor 2020 bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit € 52 mln.

Conclusie en samenvatting.

De kengetallen netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

Uit bovenstaande overzichten blijkt dat de Provincie Limburg een overschot aan middelen heeft.

Vooralsnog hoeven geen aanvullende financieringen te worden aangetrokken. De overschotten zijn afgenomen ten opzichte van 2019 hetgeen zijn weerslag heeft op de schuldquotes. De solvabiliteitsratio geeft aan dat er een goede mate van weerbaarheid bestaat en het financieel risico met betrekking tot de grondexploitatie is minimaal te noemen.

De kengetallen structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit hebben betrekking op de exploitatie. Uit de berekening van de kengetallen blijkt dat de structurele baten voldoende zijn en dat er nog ruimte is om de structurele baten te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt € 52 mln.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de Provincie Limburg een gezonde financiële positie heeft. De kanttekening die hierbij moet worden gemaakt is dat de effecten van de coronacrisis nog zullen doorwerken na 2020.

5.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn van belang voor realisatie van provinciale programma's. Zo speelt een goed onderhouden infrastructuur een belangrijke rol in economie en sociaal leven. Een integrale afweging tussen aanwezigheid van kapitaalgoederen, kwaliteitsniveau, onderhoud en visie is van strategisch belang voor de Provincie, en voor de financiële positie. Met de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting stellen Provinciale Staten kaders voor onderhoud van infrastructuur, voorzieningen en gebouwen. Met behulp van de Jaarstukken kan controle op deze kaders plaatsvinden.

5.3.1. Infrastructuur en wegbeheer

Inleiding

Wegen zijn belangrijke kapitaalgoederen en hebben effect op diverse uitvoeringsprogramma's. Ze zijn van essentieel belang voor de Limburgse economie en zorgen ook voor verbindingen tussen mensen. Daarom willen wij bereikbaarheid en doorstroming in Limburg maximaal faciliteren en onze infrastructuurvoorzieningen ook vanwege de veiligheid in optimale conditie houden.

Beleid

Het beleid voor het onderhouden van infrastructuur is opgenomen in diverse kaders. Binnen deze kaders draagt het cluster Wegbeheer zorg voor het beheer en onderhoud van de provinciale weginfrastructuur. De Provincie is eigenaar van deze infrastructuur, bestaande uit globaal 450 km weg (inclusief naastgelegen voorzieningen) en 700 km rijwielpad. Het cluster Wegbeheer is wettelijk verantwoordelijk voor het beheren en onderhouden hiervan. Dit gebeurt conform het op 14 februari 2020 door Provinciale Staten vastgestelde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen. Net als voorgaande jaren is in 2020 het voorzieningenniveau van de provinciale wegen met kwaliteitsniveau 'BASIS' gehandhaafd. Met dit kwaliteitsniveau is een goed functionerend provinciaal (wegen)netwerk geborgd en is het risico op het ontstaan van achterstallig onderhoud beheerst. Op dit moment is er geen sprake van achterstallig onderhoud.

In het belang van provinciale programma's zijn in 2020 aanvullende beheerafspraken gemaakt voor de spoorverbinding Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij (ZLSM) (Begrotingsprogramma 3.1. Openbaar vervoer en railagenda, product 3.1.2. Railagenda).

Daarnaast zijn er noodzakelijke reconstructies van de provinciale infrastructuur voortgekomen uit provinciale programma's. Met de vaststelling van het Mobiliteitsplan in 2018 zijn de bestaande kaders (zoals de beleidsnota Regionaal Verbindend Wegen Net (RVWN), beleidsnota Verkeers- en Vervoersmanagement, etc.) daarbij niet meer als eigenstandige uitgangspunten gebruikt. Daarnaast is eind 2018 als verdere uitwerking van het Mobiliteitsplan een afwegingskader Mobiliteitsopgave en – ambitie vastgesteld.

Met het heroverwegingsbesluit van 14 februari 2020 is de programmering van de geplande rehabilitaties (reconstructieve projecten en vervangingen van assets) bepaald en ter vaststelling in 2020 voorgelegd. Deze integrale benadering werkt door in geplande rehabilitaties (reconstructieve projecten en vervangingen van assets) en is verder uitgewerkt in een Integraal Programma Mobiliteitsopgaven Limburg 2020-2024 (met een financiële doorkijk tot 2033).

Beheer en onderhoud van nieuwe infrastructuur

Realisatie van nieuwe infrastructuur is mede afhankelijk van procedures. De ingebruikname markeert het punt waarbij overdracht aan de wegbeheerder aan de orde is. De kosten voor het beheer en onderhoud worden op het moment van ingebruikname ten laste gebracht van de provinciale begroting.

In onderstaande tabel zijn projecten opgenomen, waarvan de voorbereiding is gestart.

Afhankelijk van de complexiteit van deze projecten vindt naar verwachting oplevering plaats in de periode van 2019-2023.

Tabel 3.1. Oplevering projecten

Project	Periode
1. N280 West - deelproject Weert Leudal	2024 - 2025
2. N280 West - deelproject Roermond	2019 - 2021
3. N270 - VIA Venray	2021 - 2022

Een aantal onderdelen van de provinciale (weg)infrastructuur zijn vanwege de functie in het totale infrastructuurnetwerk overgedragen aan andere partijen. De eventuele financiële gevolgen hiervan voor het beheer en onderhoud zijn separaat aan het college voorgelegd.

Financiële consequenties

Financiële consequenties van beheerplannen en de meerjarenraming 2020-2023 zijn vertaald in de begroting. Onderstaande tabellen (3.2 en 3.3) geven inzicht in de gerealiseerde exploitatiekosten en investeringen van het beheer- en onderhoud aan het provinciale wegennet 2020/ De financiële gevolgen van de investeringen komen terug in de exploitatie in de vorm van kapitaallasten (afschrijvingen).

Exploitatiebudget

Met de exploitatiebudgetten worden de jaarlijks terugkerende onderhoudsactiviteiten ten behoeve van dagelijks beheer, conserverend- en constructief onderhoud gedekt. De middelen worden ingezet om incidentele schade aan het wegennet te herstellen, zodat groot onderhoud niet vervroegd, maar op de geplande tijdstippen kan worden uitgevoerd. Ook worden de exploitatiebudgetten aangewend om het dagelijks beheer en periodiek terugkerende onderhoudsactiviteiten voor een veilig en effectief wegennet uit te voeren.

Op deze wijze wordt kapitaalsvernietiging van het provinciale wegennet voorkomen en wordt het vastgestelde kwaliteitsniveau 'Basis' van de wegen gewaarborgd. Onderstaande tabel geeft inzicht in het budget en de realisatie ervan in 2020

Tabel 3.2 Exploitatiebudget 2020 (bedragen € x 1.000)

Omschrijving	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting na wijziging 2020	% Verschil 2020
Exploitatielasten *	17.444	17.422	17.595	1%

* Incl. steunpunten wegen.

Volgens bovenstaande tabel is er sprake van een onderuitputting van € 0,173 mln.

Investeringskredieten

Wegenprojecten: rehabilitaties en vervangingsinvesteringen worden in de regel gedekt door het door PS beschikbaar stellen van investeringskredieten. Onderstaande tabel geeft inzicht in de stand van zaken ultimo 2020.

Tabel 3.3: Overzicht vervangingsinvesteringen en rehabilitatie projecten 2020 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Beschikbaar (restant) krediet	% Verschil 2020
Vervangingsinvesteringen	946	1.372	4.990	31%
Rehabilitatie projecten	6.944	6.723	66.349	3%

De verschillen in investeringskredieten (zie tabel 3.3) worden veroorzaakt door verschuivingen in de uitvoering. De investeringskredieten in de begroting 2020 en bijhorende meerjarenraming 2020 -2023 zijn gebaseerd op een vast bedrag dat jaarlijks geïndexeerd wordt en houden geen rekening met deze verschuivingen. De werkvoorraad 2020 was een cumulatie van projecten die in 2019 en 2020 in uitvoering zijn genomen. De projecten zijn gefinancierd uit reguliere wegensectormiddelen van 2020 maar ook uit voorliggende dienstjaren. Ook wordt de werkvoorraad naast deze reguliere wegensectormiddelen gefinancierd uit de Bereikbaarheidsmiddelen, en bijdragen van derden. Genoemde bruto bedragen in de tabel 3.4 hebben hierop betrekking.

Tabel 3.4 Overzicht rehabilitatieprojecten 2020 (bedragen x € 1.000)

Weg-nummer	Naam	Werkzaamheden	Bruto-bedrag
N270	Eindhoven - Well	VIA Venray	323
N271	Venlo – Nijmegen	Fietspaden Plasmolen Mook (MIP 2015)	226
N271	Venlo - Nijmegen	Ombouw Gennep	5.249
N271	Venlo – Nijmegen	Aansluiting Wezerweg, rotonde Well	116
N273	Ittervoort – Venlo	Kom Baarlo	91
N273	Ittervoort – Venlo	Vervangen kunstwerk K08 Neerbeek	93
N276	Brunssum – St. Joost	Heerlenerweg/Windraak	17
N278	Maastricht – Vaals	Vervangen kunstwerk Fommestraat	45

Weg-nummer	Naam	Werkzaamheden	Bruto-bedrag
N598	De Hut – De Plank	De Hut – De Plank – fietspad	264
N281	Heerlen - Kerkrade	Rehabilitatie 4-baans gedeelte gem. Heerlen (fundering en verharding, km 22- 32)	107
N293	Roermond - Posterholt	Kunstwerk Roerbrug	33
N294	Stein - Sittard	Rehabilitatie aanpassingen fietspad/busbaan	9
N595	Wittem - Valkenburg	Rehabilitatie Wittemerallee	110
-		Randweg Abdissenbosch	41
		TOTALEN	6.724

Reserves en voorzieningen

Gladheidsbestrijding:

Door de zachte winter 2019 - 2020 zijn de kosten van de gladheidsbestrijding € 0,20 mln. lager dan begroot. Voor de gelijkmatige belasting van de exploitatierekeningen met de kosten van de gladheidsbestrijding is de Egalisatiereserve Gladheidsbestrijding ingesteld (PS 28 mei 2004). Deze reserve wordt aangewend als dekking voor de overschrijding van de begrote kosten voor gladheidsbestrijding. Overschotten op het budget worden aan betreffende reserve toegevoegd. De maximale toegestane hoogte van deze reserve bedraagt € 0,45 mln. Het saldo van de reserve bedroeg per 1-1-2020 € 0,31 mln. Een deel van het restant op het budget gladheidsbestrijding ad € 0,14 mln. wordt toegevoegd aan deze reserve, waarmee deze reserve de maximaal toegestane hoogte van € 0,45 mln. bedraagt.

5.3.2. Gebouwen

Inleiding

De Provincie Limburg heeft een aantal gebouwen in eigendom. Dit zijn het Gouvernement aan de Maas, drie steunpunten voor provinciale wegen (Hulsberg, Sittard en Nederweert), drie provinciale musea (Bondefantenmuseum Maastricht, Limburgs Museum Venlo en het Museumplein Limburg Kerkrade), Kasteel Groot Buggenum te Grathem, de voormalige burgemeesterswoning te Venlo, Cargoloods Maastricht-Airport en het stationsgebouw met loods, werkplaats, watertoren en seinhuisjes van de Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij Simpelveld.

Kwalitatief goed onderhoud is belangrijk voor de representativiteit, maar ook voor de functionaliteit en dus ook voor de uitvoering van de provinciale programma's. Het doel is het waarborgen van het vastgestelde onderhoudsniveau (representativiteit en functionaliteit) van alle provinciale gebouwen.

Beleid

Voor alle gebouwen is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Dit plan is de basis voor het vormen van een voorziening groot onderhoud inclusief de jaarlijkse dotaties. Het MJOP 2019-2034 is met Statenstuk G-19-031 op 13 december 2019 vastgesteld.

In het plan worden de beleidskaders op hoofdlijnen aangegeven:

- een eenduidige financiering voor het onderhoud van de provinciale gebouwen (duurzaam financieel beleid);
- formuleren van een meerjarige onderhoudsplanning met als doelstelling het waarborgen van de representativiteit en functionaliteit (onderhoudsniveau);
- opname van beschreven activiteiten in de planningscyclus;
- voldoen aan de verplichting tot het formuleren van een meerjarenonderhoudsplan door de accountant en het Ministerie van BZK middels het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als toezichthouder. Met een zichtbare aansluiting tussen onderhoudsplannen en de financiële administratie en situatie.

Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd en eenmaal in de vier jaar herzien op basis van een her-inspectie van alle (bouw)elementen. Deze herziene versie wordt ter vaststelling aan Provinciale Staten voorgelegd. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Het groot onderhoud wordt waar mogelijk gelijktijdig en projectmatig uitgevoerd.

Eind 2020 is gestart met de verkoop van de voormalige burgemeesterswoning te Venlo. De overdracht naar de nieuwe eigenaar zal begin 2021 gaan plaatsvinden.

5.4. Financiering

Bij financiering gaat het om de vraag hoe de Provincie regelt dat ze tijdig kan beschikken over de benodigde liquide middelen, zodat ze te allen tijde in staat is om aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. Dit kan door te lenen bij liquiditeitstekorten en te sparen en te beleggen bij liquiditeitsoverschotten. Met het inkomens- en rendementsmotief als uitgangspunt is in 2018 bereikt dat de uitgezette overtollige middelen een stabiele en evenwichtige verdeling van de jaarlijkse opbrengsten hebben opgeleverd, met gebruikmaking van een liquiditeitsprognose. De provinciale portefeuille moet adequaat worden beheerd om kosten en risico's te beperken. Dit vormt de eerste pijler van treasury: het beheer van 'tijdelijk overtollige middelen'.

De tweede pijler omvat de uitzettingen in het kader van de publieke taak: leningen en garantstellingen, waarbij het aanvraag- en beheerproces conform de provinciale kaders wordt ingevuld. Vanwege de ingezette offensieve investeringsstrategie is deze vorm van uitzettingen een steeds belangrijker onderdeel van treasury. De impact van deze strategie wordt eveneens in deze paragraaf belicht.

Deze paragraaf geeft inzicht in:

- 5.4.1. Algemene ontwikkelingen;
- 5.4.2. Uitzettingen van tijdelijk overtollige middelen;
- 5.4.3. Uitzettingen uit hoofde van de publieke taak;
- 5.4.4. Externe financiering;
- 5.4.5. Terugblik beleidsplan 2020.

5.4.1. Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

De provinciale obligatieportefeuille is deels bij OHV in beheer ondergebracht en deels in eigen beheer. Afgelopen jaar is € 263,7 mln. nominaal tussentijds verkocht uit de obligatieportefeuille vanwege de liquiditeitspositie. Daarnaast is € 45,45 mln. nominaal regulier afgelost aan obligaties. Vrijvallende middelen worden conform de Regelgeving Schatkistbankieren bij het Rijk gestald, totdat de middelen worden ingezet voor de publieke taak. Door het beschikbare vermogen te spreiden wordt voldaan aan de liquiditeitseis en wordt gestreefd naar een optimaal rendement.

Ultimo 2020 bedraagt het volume van de treasury portefeuille afgerond € 567,9 mln. (eind 2019 € 686 mln.), een afname van € 118 mln. Net als in voorgaande jaren is in 2020 de tendens voortgezet dat een deel van de obligatieportefeuille is ingezet voor revolverende inzet via instrumenten zoals verbonden partijen, financieringen en erfpachtconstructies.

Het gewogen gemiddeld rendement over 2020 bedraagt 3,95% waar in de begroting een gemiddeld rendement van 4,27% was geraamd. Dit rendement wordt berekend op basis van de ontvangen

couponopbrengsten ten opzichte van de nominale waarde en geeft daarmee na verloop van tijd een vertekend beeld. Vanwege Schatkistbankieren is herbeleggen van middelen niet langer mogelijk waardoor de huidige obligatieportefeuille in feite een sterfhuisconstructie is. De resterende obligatieleningen in portefeuille zijn obligaties met een relatief hoge couponrente. Het effectief rendement van de obligatieportefeuille ligt bij de huidige historisch lage marktrentes fors lager en bedraagt voor de portefeuille in beheer circa 0%. Het effectief rendement geeft het verwachte totale rendement weer als een obligatie tot einddatum wordt aangehouden.

In tabel 5.4.1 is het begrote en het gerealiseerd beleggingsvolume van de tijdelijk overtollige middelen weergegeven. Het begrote volume over 2020 betreft het *gemiddeld* vermogen, het gerealiseerd volume betreft de stand van het vermogen per ultimo 2020.

Tabel 5.4.1: Gemiddeld beleggingsvolume rekening 2020 (bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020
Totaal volume	686.147	595.000	567.850

De doelstelling met betrekking tot het realiseren van stabiele jaarlijkse renteopbrengsten wordt enerzijds bereikt door het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen. Anderzijds wordt vanuit de uitzettingen uit hoofde van de publieke taak rendement gegenereerd. De focus op het uitzetten van middelen vanuit de publieke taak is in 2020 gecontinueerd vanwege de ingezette offensieve investeringsstrategie. Dit beleid is vastgelegd in het Uitvoeringskader 'Sturing in Samenwerking'. De Provincie richt haar beleid steeds meer op het gezamenlijk participeren met partners in projecten of initiatieven, in plaats van of naast subsidiëren. Eén van de instrumenten hierbij is het verstrekken van geldleningen of garanties, kortweg financieringen. Dit zorgt voor een transformatie van middelen in obligaties naar uitzettingen in het kader van de publieke taak. Randvoorwaarde bij de inzet van tijdelijk overtollige middelen is dat de (rente)opbrengsten meerjarig (minimaal) op een gelijk niveau blijven, rekening houdend met het vaak hogere risicoprofiel dat inherent is aan dergelijke uitzettingen.

Gezien de totale omvang van het beschikbaar vermogen eind 2020 zijn voldoende liquide middelen aanwezig voor de geraamde investeringen inclusief mutatie kasmiddelen (totaal € 337 mln.) tot en met 2023. Rekening houdend met deze uitgaven en met de aflossingen op verstrekte leningen in het kader van de publieke taak, resteert eind 2023 afgerond € 275 mln. in de obligatieportefeuille. De omvang van de portefeuille is daarmee afgenomen vergeleken met de prognose in de jaarcijfers 2019: *'een verwachte omvang van de obligatieportefeuille eind 2023 van € 355 mln.'* De impact van het collegeprogramma, inclusief de voortzetting van de offensieve investeringsstrategie van de overtollige liquide middelen, wordt daarmee duidelijk. Conform de voorgaande jaren wordt in de liquiditeitsprognose geen rekening gehouden met de reservering beleidsintensivering (€ 52,8 mln. in de periode 2021-2023). Zodra besluitvorming hierover door het college resp. Provinciale Staten is genomen, wordt dit in de liquiditeitsprognose verwerkt. Bij volledige inzet van de gereserveerde beleidsintensiveringsmiddelen resteert eind 2023 een obligatieportefeuille van circa € 220 mln.

In de provinciale begroting is geen renteomslag gebruikt bij het toerekenen van rente aan investeringen. De werkelijke renteomslag bedraagt 0%, de Provincie financiert vrijwel niet extern.

Externe ontwikkelingen

Sinds de invoering van de regeling Schatkistbankieren dient de Provincie haar (tijdelijk) overtollige middelen in rekening-courant of deposito's aan te houden bij het Rijk. De Provincie heeft voor de uitvoering hiervan een schatkistfaciliteit bij het Ministerie van Financiën tot haar beschikking. Reeds meerjarig belegde obligaties zijn echter vrijgesteld tot aan de datum van vrijval. De obligaties die vrijvallen mogen niet (meer) op de financiële markten worden herbelegd en dienen te worden aangehouden binnen de schatkistfaciliteit. Het rendement op de middelen binnen de schatkistfaciliteit is gelijkgesteld aan de (risicoloze) rentetarieven op Nederlandse staatsobligaties, doch minimaal 0%. Deze rentetarieven zijn momenteel significant lager dan de couponrente welke op de huidige obligaties in portefeuille wordt vergoed.

Als alternatief voor Schatkistbankieren past het binnen de wettelijke financieringskaders voor decentrale overheden om leningen aan andere decentrale overheden te verstrekken, mits er geen sprake is van een toezichtrelatie. Ook is het toegestaan om leningen aan derden in het kader van de publieke taak te verstrekken.

De renteopbrengsten zijn een belangrijk onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen van de provinciale begroting. Het aandeel van de renteopbrengsten wordt de komende jaren lager gelet op de vrijval in de obligatieportefeuille in combinatie met de liquiditeitsprognose waaruit blijkt dat een deel van de tijdelijk overtollige middelen in de komende jaren zal worden benut voor de publieke taak. De provinciale begroting blijft gevoelig voor bewegingen in de rentemarkt. Een rentedaling van 0,25% betekent voor de meerjarenbegroting een inkomstenderving van afgerond € 2,8 mln. per jaar. Een rentestijging heeft uiteraard het omgekeerde tot gevolg. De resterende obligaties hebben een gemiddelde looptijd van 4 jaar en vallen in tranches vrij in de komende jaren.

In de (markt)rentevisie zoals opgenomen in de begroting 2020 werd ultimo 2020 een 3-maands Euribor van -/- 0,72% en een 10-jaars swaprente van -/- 0,2% verwacht. De gerealiseerde 3-maands Euribor is minder negatief (-/- 0,54%) dan in de markt werd verwacht, de gerealiseerde 10-jaars swaprente is met een stand van -/- 0,26% ultimo 2020 lager dan verwacht. De lage kapitaalmarktrente, van toepassing op nieuwe uitzettingen, beïnvloedt in geval van herbelegging de renteopbrengst van de obligatieportefeuille. Op basis van de actuele liquiditeitsprognose zal herbelegging in onderhandse leningen aan decentrale overheden buiten Provincie Limburg vanaf 2024 aan de orde kunnen zijn. Van deze uitzettingen is in 2020 geen gebruik gemaakt. Enerzijds was tot medio december 2020 de liquiditeitspositie te beperkt, anderzijds levert een onderhandse lening pas bij een looptijd vanaf 12 jaar een positief rendement op. Gelet op de beperkte handelbaarheid van onderhandse leningen dienen dit soort uitzettingen nauw te worden afgestemd op de meerjarige liquiditeitsprognose.

Als gevolg van Schatkistbankieren wordt de obligatieportefeuille steeds veiliger gelet op het debiteurenrisico. De overtollige middelen worden bij vrijval immers bij het Rijk of via onderhandse leningen bij gemeenten ondergebracht waardoor het debiteurenrisico nog maar een zeer beperkte rol speelt in de bestaande obligatieportefeuille. Dit geldt uiteraard niet indien beschikbare middelen worden aangewend voor uitzettingen in het kader van de publieke taak waar over het algemeen meer risico mee is gemoeid.

Uit de rentevisie van vermogensbeheerder OHV blijkt dat gezien de lage inflatie, de zorgen over het economisch herstel en het ruime monetaire beleid, dat de langetermijnrentes de komende periode laag

zullen blijven. Op langere termijn verwacht OHV meer zorgen over de inflatie en een stijging van de rentestanden. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft onlangs besloten het obligatie opkoopprogramma uit te breiden met € 500 miljard en te verlengen tot ten minste maart 2022. Hoewel OHV de economie in de loop van 2021 ziet herstellen, zullen de onzekerheden omtrent dit verwachte herstel voorlopig aan de hoge kant blijven.

5.4.2. Uitzettingen van tijdelijk overtollige middelen

In het Treasurystatuut zijn de doelstellingen van het treasurybeleid opgenomen. Tevens is beschreven onder welke voorwaarden uitzettingen van tijdelijk overtollige middelen kunnen worden gedaan.

Samenstelling uitgezette middelen

Op basis van de actuele liquiditeitsprognose worden de tijdelijk overtollige middelen zodanig uitgezet dat er voldoende liquide middelen beschikbaar zijn ten behoeve van geplande uitgaven en investeringen. Anderzijds zorgen deze uitzettingen voor relatief stabiele renteopbrengsten. Naast de algemene doelstelling met betrekking tot een zo stabiel mogelijke jaarlijkse inkomstenbron als algemeen dekkingsmiddel voor de begroting is de liquiditeitseis een belangrijke factor in het treasurybeleid. De Provincie moet te allen tijde aan haar betalingsverplichtingen kunnen voldoen. De obligatieportefeuille is afgelopen jaar, net als voorgaande jaren, gedaald mede als gevolg van de (revolverende) inzet van middelen vanwege de offensieve investeringsstrategie, conform het uitvoeringskader Sturing in Samenwerking. In plaats van het beleggen van middelen binnen de kaders van de Wet fido (beleggingsfunctie) worden de middelen steeds meer revolverend ingezet voor de publieke taak. Voor de sturing en monitoring van de revolverende uitzettingen in het kader van de publieke taak is een financieel beheerapplicatie ingericht, op basis waarvan tevens de rapportages van de financieringsportefeuille worden opgesteld.

De samenstelling van de portefeuille tijdelijk overtollige middelen eind 2020 is in tabel 5.4.3 opgenomen. Het gemiddeld rendement in 2020 is inclusief de vrijval rentederving vanuit de daartoe gevormde reserves in de jaren 2017 tot en met 2020. In 2020 is vanwege twee tussentijdse verkopen van obligaties een boekwinst gerealiseerd van totaal € 54,48 mln., waarvan € 47,52 mln. is toegevoegd aan een reserve ter dekking van gedeerde renteopbrengsten in de komende jaren. Het incidenteel resultaat in 2020 bedroeg € 6,96 mln. In 2020 is vanuit deze reserve (inclusief de in eerdere jaren gevormde reserves) in totaal € 6,22 mln. aan renteopbrengsten toe te rekenen. De boekwinst is behaald vanwege het feit dat de verkochte obligaties een hogere couponrente opleverden dan de marktrente ten tijde van de verkoop. De boekwinst is daarmee grotendeels een vergoeding voor de gedeerde toekomstige renteopbrengsten.

Tabel 5.4.3: Uitzettingen (bedragen x € 1.000)

Uitgezette gelden	Bedrag	Gemiddeld rendement
Stand per 1 januari 2020	686.738	4,14%
Specificatie stand per 31 december 2019:		
		%-aandeel in portefeuille
1. Schatkistbankieren rekening courant	69.968	10,2 %
2. Obligatieportefeuille (vermogensbeheer)	422.770	61,6 %

Uitgezette gelden	Bedrag	Gemiddeld rendement
3. Onderhandse leningen decentrale overheden	194.000	28,2 %
		100,0%
nieuwe uitzettingen (+)	190.262	
vervallen uitzettingen (-/-)	309.150	
Stand per 31 december 2020	567.850	3,95%

Drempelbedrag

Op de verplichting voor decentrale overheden hun liquide middelen bij het Rijk te stallen geldt een uitzondering voor liquide middelen tot een bepaald bedrag: het drempelbedrag. Dit bedrag is afhankelijk van het begrotingstotaal en bedraagt voor de Provincie Limburg op basis van de begroting 2020 (ruim) € 4 mln. Het drempelbedrag is gebaseerd op een gemiddelde per kwartaal, waardoor incidentele uitschieters gedurende het kwartaal kunnen worden opgevangen. In de jaarstukken en kwartaalrapportages dient te worden aangegeven welk bedrag aan liquide middelen gemiddeld in een kwartaal op rekening-courant is gestald. De Provincie Limburg is in 2020 ruim onder het voor haar geldende drempelbedrag gebleven, zoals ook blijkt uit de volgende tabel (geen overschrijding).

Tabel 5.4.4: Drempelbedrag 2020 (bedragen x € 1 mln.)

Schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	0,232	0,363	0,018	0,209
Drempelbedrag	3,918	3,918	3,918	3,918
Ruimte onder drempelbedrag	3,686	3,555	3,900	3,709

Rendement op tijdelijk overtollige middelen

In 2020 bedroeg het gemiddeld rendement op de provinciale beleggingen 3,95%. De gemiddelde renteopbrengst op de obligatie portefeuille (IRR) geplaatst bij beheerder OHV is 4,14% (exclusief rentederving verkochte obligaties in 2017 t/m 2020). Zoals eerder al vermeld, wordt het gemiddeld rendement berekend op basis van de ontvangen couponopbrengsten ten opzichte van de nominale waarde. Dit biedt vanwege de sterfhuisconstructie (herbelegging niet meer mogelijk vanwege verplicht Schatkistbankieren) geen goed vergelijkingsmateriaal met de marktrente. De resterende twee obligaties in portefeuille hebben een relatief hoge couponrente. Het effectief rendement van de obligatieportefeuille bedraagt vanwege de huidige lage marktrente circa 0%. Eind 2020 bedroeg de 10-jaars rente op een Nederlandse staatsobligatie +/- 0,48%.

Het rendement op de middelen van het Schatkistbankieren (SKB) is 0%. Het cashmanagement is erop gericht het gemiddeld bedrag gestald bij SKB rond € 50 mln. te houden. Het saldo bij SKB is eind 2020 ruim hoger dan het gemiddeld bedrag vanwege de tussentijdse verkoop medio december jl. Gelet op het feit dat pas bij looptijden langer dan 12 jaar een positief rendement te behalen is op onderhandse leningen (= alternatief voor SKB) worden de beschikbare middelen bij SKB vooralsnog niet herbelegd in onderhandse leningen.

Het gemiddeld rendement op de provinciale beleggingen is in 2020 licht gedaald in vergelijking met 2019 (4,14%). Dit wordt met name veroorzaakt doordat de middelen gestald bij SKB zijn toegenomen waarover

0% rente wordt vergoed. De renteopbrengst over de obligatieportefeuille blijft inclusief de vrijval uit reserve stabiel.

Behoudens het aanhouden van saldo op de rekening courant bij het Rijk zijn bij SKB geen middelen op deposito's gestald in 2020. Van het saldo dat bij Schatkistbankieren is gestald (totaal € 269,93 mln.) is € 9,7 mln. toe te rekenen aan het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen Provincie Limburg.

Renteopbrengsten overtollige middelen en financieringen u/g

De begrote renteopbrengsten voor 2020 (Eindejaarsbijstelling 2020) bedroegen € 36,309 mln. (inclusief begrote kosten), bestaande uit renteopbrengsten op uitgezette middelen in het kader van de publieke taak en renteopbrengsten uit tijdelijk overtollige middelen (inclusief vrijval uit de in 2017 t/m 2020 gevormde reserves). De gerealiseerde renteopbrengsten bedragen € 36,45 mln., waarvan de verdeling in de volgende tabel is gespecificeerd.

Tabel 5.4.5: Begrote versus gerealiseerde renteopbrengst 2020 (bedragen x € 1.000)

Soort renteopbrengst	Begroting 2020	Realisatie 2020
Rente financieringen u/g	12.377	12.468
Renteopbrengst beleggingen	18.953	18.540
<i>Vrijval reserve 2017-2021, jaar 2020</i>	629	629
<i>Vrijval reserve 2018-2022, jaar 2020</i>	1.795	1.795
<i>Vrijval reserve 2019-2023, jaar 2020</i>	2.450	2.450
<i>Vrijval reserve 2020-2029, jaar 2020</i>	931	1.344
Kosten beleggingen	-/- 826	-/- 778
Totale renteopbrengst	36.309	36.448

Het voordelige verschil van € 0,14 mln. wordt veroorzaakt door enerzijds licht hoger gerealiseerde renteopbrengsten uit verstrekte financieringen u/g (uitgeleend geld) en anderzijds uit iets lagere kosten beleggen (inclusief beheerkosten Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) voor starters- en stimuleringsleningen) dan begroot.

De renteopbrengsten uit beleggingen zijn gelijk aan de begroting inclusief Eindejaarsbijstelling 2020. De totale renteopbrengsten van de uitzettingen dalen de komende jaren vanwege vrijval van de resterende obligatieportefeuille naar Schatkistbankieren in combinatie met de lage marktrente. De doelstelling zoals opgenomen in het treasury statuut om middels het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen met een grote mate van zekerheid een vaste jaarlijkse inkomstenbron te realiseren, wordt hierdoor lastiger te bereiken. Het verstrekken van financieringen in het kader van de publieke taak zorgt voor een aanvullende renteopbrengst. De kaders met betrekking tot de uitzettingen uit hoofde van de publieke taak zijn in het Uitvoeringskader 'Sturing in Samenwerking' beschreven.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het jaarlijkse saldo van de lasten en baten op basis van reële transacties, ongeacht of het exploitatie- of investeringsuitgaven en -inkomsten betreft. Deze benadering is volledig afwijkend van de methodiek (conform BBV) op basis waarvan de provinciale begroting wordt opgesteld.

Na het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 jl. is de regeling *vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU-saldo* voor de jaren 2019 tot en met

2022 per 1 januari 2019 in werking getreden. De EMU-referentiewaarden voor decentrale overheden is -/0,4% van het bruto binnenlands product (BBP) per jaar voor de jaren 2019-2022.

In de septembercirculaire 2019 is de referentiewaarde voor Provincies (0,08% van BBP) voor 2020 vermeld. De vertaling hiervan levert voor de Provincie Limburg een referentiewaarde op van min € 51,11 mln.

Tabel 5.4.6: EMU-saldo

	€ x 1 mln.	
	Referentiewaarde 2020	Realisatie 2020 ^[1]
EMU-saldo Provincie Limburg	-51,11	-27,26

Het werkelijke EMU-saldo over 2019 van Provincie Limburg is € 27,26 mln. negatief. Volledigheidshalve merken wij op dat aan overschrijding van de EMU referentiewaarde geen sanctie is verbonden.

5.4.3. Uitzettingen uit hoofde van de publieke taak

Kredietrisico's op verstrekte gelden

De Provincie richt haar beleid steeds meer op het gezamenlijk participeren met partners in projecten of initiatieven, in plaats van of naast subsidiëren. Eén van de instrumenten hierbij is het verstrekken van geldleningen of garanties, kortweg financieringen. Provinciale Staten hebben op 5 februari 2021 een geactualiseerd kader Sturing in Samenwerking 3.0 vastgesteld, zijnde het kader waaraan te verstrekken financieringen worden getoetst.

In dit onderdeel worden de verstrekte financieringen vermeld, waarbij onderscheid is gemaakt naar financieringen aan verbonden partijen, gewaarborgde geldleningen en financieringen aan derden, inclusief de mutaties in 2020.

Omwille van de leesbaarheid worden alleen de financieringen die nieuw of gewijzigd zijn in 2020 na iedere tabel toegelicht. Voor financieringen waarbij geen sprake is van een wijziging anders dan de regulier overeengekomen aflossing wordt verwezen naar de toelichting op de betreffende financiering in de eerdere jaarrekeningen en naar de halfjaarrapportage 'uitzettingen publieke taak' welke vertrouwelijk voor Provinciale Staten ter inzage wordt gelegd. Een samenvatting van de financieringsportefeuille is opgenomen in de reguliere treasury rapportage.

Financieringen aan verbonden partijen

Tabel 5.4.7: Financieringen aan verbonden partijen (bedragen x € 1.000)

Verbonden partij	Met/zonder zekerheid	Datum GS/PS besluit	Schuld in € per 31-12-19	Schuld in € per 31-12-20	Mutatie 2020
AvationValley Commandiet BV	zonder	PS 13-2-2009	4.893	4.893	0
BNG 1 ^e tranche	zonder	PS 9-10-15/ GS 1-9-15	50.000	50.000	0

[1] 1 Het EMU-saldo realisatie is berekend op basis van de Iv3-matrix jaar 2020 (cat. 1 t/m 5).

Verbonden partij	Met/zonder zekerheid	Datum GS/PS besluit	Schuld in € per 31-12-19	Schuld in € per 31-12-20	Mutatie 2020
BNG 2 ^e tranche	zonder	PS 7/8-7-16/ GS 21-6-16	50.000	50.000	0
B.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo inzake RvA gebouw	Met	GS 29-8-2017	1.100	1.100	0
B.V. Campus Vastgoed GPV faciliteit 1 *)	Met	PS 4-10-19/ GS 27-8-19	0	4.500	4.500
B.V. Campus Vastgoed GPV faciliteit 2 *)	Met	PS 4-10-19/ GS 27-8-19	0	11.000	11.000
CHV B.V.	zonder	PS 31-10-14/ GS 9-6-15	2.720	2.630	-/ 90
Enexis Holding N.V. tranche A *) Enexis Holding N.V. tranche B *)	zonder	PS 29-6-20/ GS 12-5-20/ GS 17-11-20	0	80.639 2.798	80.639 2.798
GPV B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo (vast leningdeel)	met	PS 16-12-16/ GS 24-1-17	35.000	35.000	0
GPV B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo (var. leningdeel)	met	PS 16-12-16/ GS 24-1-17	500	0	-/ 500
Land Development AviationValley Maastricht C.V.	met	PS 12-10-12/ GS 10-2-15	9.716	9.279	-/ 437
Limburgse Herstruct.maatschappij Bedrijventerreinen (LHB) BV	zonder	GS 14-4-2009/ PS 29-5-2009	6.100	6.100	0
MAABI B.V.	met	PS 9-10-15/ GS 8-9-15 / GS 15-12-15	1.896	1.786	-/ 110
NWB 1 ^e tranche	zonder	PS 6-2-15/ GS 16-12-14	50.000	50.000	0
NWB 2 ^e tranche	zonder	PS 7/8-7-16/ GS 21-6-16	50.000	50.000	0
NV Waterleiding Maatschappij Limburg	zonder	GS 17-12-13/ PS 21-12-13	10.000	10.000	0
Provincie Limburg Commandiet BV/RvR Limburg beheer BV *)	zonder	PS 5-7-2002	4.760	4.785	25
RvR B.V. inzake regresvordering *)	zonder	GS 21-1-2020	0	4.000	4.000
Vordering op Enexis BV (bruglening)	zonder	PS 17-4-2009/ GS 12-5-2009	390	0	-/ 390
Totaal			277.075	378.510	-101.439

*) Nieuw in 2020 dan wel gewijzigd (anders dan reguliere aflossing) in 2020.

- B.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo faciliteit 1 en 2

Faciliteit 1 met een looptijd van maximaal 30 jaar is verstrekt ten behoeve van de financiering van rendabele investeringen / herfinanciering ASN lening en organisatie en campusontwikkeling. Faciliteit 2 met een looptijd van maximaal 30 jaar is verstrekt ten behoeve van de organisatie en campusontwikkeling.

Beide leningen worden lineair afgelost, faciliteit 1 vanaf 2021, faciliteit 2 vanaf 2023. Voor beide leningen is hypothecaire zekerheid gesteld alsmede verpanding van roerende zaken c.q. zakelijke rechten (waaronder huurpenningen);

- Enexis Holding tranche A (juli 2020) en tranche B (november 2020)

Ten behoeve van versterking van het eigen vermogen van Enexis vanwege investeringen in de energietransitie is een converteerbare hybride aandeelhouderslening verstrekt in twee tranches, naar rato van het aandelenbelang in Enexis. Beide tranches hebben een looptijd van 60 jaar maar kunnen, indien niet voordien geconverteerd naar aandelen, voor het eerst op 30 november 2030 worden afgelost. Voor deze leningen zijn geen zekerheden gesteld;

- RvR B.V. inzake regresvordering

Begin 2020 is uit hoofde van de geldleningsovereenkomst tussen RvR en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB), d.d. 14 december 2012, en de regresovereenkomst tussen RvR en Provincie Limburg, d.d. 12 december 2012, een regresvordering van de Provincie Limburg op deze entiteit ontstaan van € 4 miljoen in verband met de financiering van een liquiditeitstekort voor de aflossingsverplichting 2020 van RvR aan NWB. Deze lening wordt afgelost in 2023, een jaar nadat de laatste aflossing van RvR aan NWB is voldaan. Voor de lening zijn geen zekerheden gesteld;

- Provincie Limburg Commandiet B.V.

De lening is in 2020 verhoogd vanwege financiering van voorziene kosten voor de instandhouding van de B.V. (accountantskosten, fiscal advies);

- Vordering op Enexis

De restant lening is in 2020 afgelost. In 2020 zijn diverse Special Purpose Vehicles (SPV's), destijds opgericht om de verkooptransacties van Essent af te wikkelen, opgeheven omdat aan alle verplichtingen is voldaan. Hieronder viel ook de Vordering op Enexis B.V. De ontvangen liquidatieopbrengsten in 2020 waren ruim voldoende van omvang om de vordering op deze B.V. te innen.

Garantstellingen en gewaarborgde leningen

Tabel 5.4.8: Gewaarborgde geldleningen (bedragen x € 1.000)

Garantstellingen	Met/zonder zekerheid	Datum GS/PS besluit	Garantstelling in € per 31-12-2019	Garantstelling in € per 31-12-2020	Mutatie 2020
Nationaal Groenfonds *)	Zonder		3.293	2.613	-/- 680
Ruimte voor Ruimte Limburg CV	Zonder	GS 27-11-12/ PS 12-10-12	12.000	8.000	-/- 4.000
Ruimte voor Ruimte Limburg CV inz rc *)	Zonder	GS 26-3-19/ PS 27-3-19	4.700	1.500	-/- 3.200
Mijnwater B.V./LEF *)	Zonder	GS 21-05-19/ PS 28-6-19	6.500	0	-/- 6.500
Totaal			26.493	12.113	-/- 14.380

*) Nieuw in 2020 dan wel gewijzigd in 2020 (anders dan reguliere aflossing)

- **Nationaal Groenfonds**
Het Nationaal Groenfonds heeft ultimo 2020 een bedrag van € 35,3 mln. aan convenantsleningen uitstaan. De Provincie staat garant voor 7,4% van dit leningbedrag, zijnde € 2,613 mln. Dit is een uitvoeringsregeling van het Rijk, het risico dat de Provincie wordt aangesproken in het kader van deze garantstelling is daarmee nihil;
- **Ruimte voor Ruimte Limburg C.V. inz rc**
Provincie Limburg staat garant voor de CV inzake het rekening courant (rc) krediet zoals verstrekt door de Nederlandse Waterschapsbank aan Ruimte voor Ruimte Limburg C.V. De garantstelling bedraagt maximaal € 7,5 mln. Op basis van benutting van de rekening courant faciliteit eind 2020 bedraagt de effectieve garantstelling € 1,5 mln.;
- **Mijnwater B.V. /LEF (Limburgs Energie Fonds)**
Ten behoeve van het project Mijnwater heeft de Provincie een maximale garantstelling afgegeven aan LEF van € 22,5 mln. Met het AvA besluit tot fondsvergroting van LEF (PS juni 2020) en de inzet van € 24 mln. is deze garantstelling per ultimo 2020 niet langer effectief.

Geldleningen aan derden

Tabel 5.4.9: Geldleningen aan derden (bedragen x € 1.000)

Geldnemer/debiteur	Met/zonder zekerheid	Datum GS/PS besluit	Financiering in € per 31-12-19	Financiering in € per 31-12-20	Mutatie 2020
ABrunCh B.V. (TLW)	met	GS 19-1-16	361	344	-/- 17
Block Materials *)	met	GS 30-6-20	0	138	+ 138
Californië Wijnen (Geothermie)	met	GS 4-1-11/ PS 10-2-11	1.439	1.439	0
Claassen Vastgoed B.V. (TLW)	met	GS 26-8-14	749	718	-/- 31
Coöperatie Gedeelde Weelde	2 ^o pandrecht	GS 22-5-18	30	30	0

Geldnemer/debiteur	Met/zonder zekerheid	Datum GS/PS besluit	Financiering in € per 31-12-19	Financiering in € per 31-12-20	Mutatie 2020
Coöperatie Natuurrijk Limburg	zonder	GS 23-6-15	942	842	-/- 100
Data Valley Groep B.V. *)	met	GS 3-3-20	0	250	250
Feisan Parkstad B.V. (TLW)	zonder	GS 22-12-16	50	0	-/- 50
Gebru B.V.	met	GS 18-12-18	2.500	2.500	0
Gerli Venlo B.V. (Cabooter)	met	GS 27-1-15	455	355	-/- 100
Medace B.V.	met (verpand.)	GS 30-4-19	503	537	34
Parvus Avez B.V.	met	GS 2-5-17	1659	1.407	-/- 252
Pilot 'Verantwoord verduurzamen m'lijk vastgoed *)	met (verpanding)	GS 17-12-19	0	32	32
Raywaver (Richochet B.V.)	zonder	GS 6-3-12	250	250	0
Renteloze studievoorschotten	zonder		5	5	0
SineMetU Vastgoed B.V.	met	GS 23-6-15	50	0	-/- 50
Startersleningen SVn *)	met	PS 29-9-17/ GS 28-7-15	46.223	51.723	5.500
Stichting Beringe Buiten *)	met (garant. gemeente)	GS 10-10-17	0	400	400
Stichting Happiness	met	GS 14-5-19	200	200	0
Stichting HAS	bestuurlijke garantie	GS 5-12-17	2.500	2.500	0
Stichting Ontwikkelingsmij Enci	zonder	1-3-11	250	250	0
Stichting kasteel Groot Buggenum	zonder	3-11-09	861	824	-/- -37
Stichting Passiespelen *)	zonder	GS 24-9-19	200	200	0
Stichting Plattelandshoés	met	GS 15-11-16	270	255	-/- 15
Stichting Woonzorg Elisabeth Stift	met	GS 1-3-16 / 22-5-18/ 22-10-19	397	420	23
Stichting ZLSM	zonder	GS 11-12-12/ GS 13-12-16	92	67	-/- 25
Stichting Zuyderland Medisch Centrum (Atrium)	zonder	PS 11-2-11/ GS 1-3-11	5.000	5.000	0
SVn stimuleringsleningen *)	zonder	PS 12-10-12/ 14-6-13/5-2-16	85.299	94.112	8.813
Toverland	zonder	PS 9-10-15/ GS 27-10-15	1.200	1.000	-/- 200
Toverland 2018	zonder	GS 22-8-17/ PS 29-9-17	2.000	1.772	-/- 228
ZON PTC	zonder	GS 26-7-16 PS 30-9-16	5.000	5.350	350

Geldnemer/debiteur	Met/zonder zekerheid	Datum GS/PS besluit	Financiering in € per 31-12-19	Financiering in € per 31-12-20	Mutatie 2020
Totaal			158.485	172.920	14.435

*) Nieuw in 2020 dan wel gewijzigd (verhoogd) in 2020 (anders dan reguliere aflossing)

In de jaarstukken 2019 bedroeg de totale stand ultimo 2019 € 168,6 mln. Deze stand is gecorrigeerd met betrekking tot SVn Duurzaamheidsleningen (-/- € 11,3 mln.) en kleinere bedragen bij de leningen verstrekt aan Medace en Stichting Woonzorg Elisabeth Stiff vanwege rentebijbeschrijving conform leningsovereenkomst. In het totaal saldo ultimo 2019 waren daarnaast de verstrekte leningen uit Transitiefonds Limburgse Woningmarkt niet verwerkt (€ 1,16 mln.). Deze leningen waren in een aparte tabel opgenomen.

- **Block Materials**
Deze lening is verstrekt om de uitbetaling van subsidies komende uit het NWB Interreg-project Digital DeConstruction te overbruggen. De lening heeft een looptijd van 3 jaar en wordt lineair afgelost. Ter meerdere zekerheid zijn alle inkomsten, waaronder de ontvangen subsidies, verpand aan de Provincie;
- **Data Valley Groep B.V.**
De lening is verstrekt ten behoeve van de financiering van de realisatie van een datacenter. De lening heeft een looptijd van 2 jaar, aflossing geschiedt volledig twee jaar na verstrekingsdatum. Ter meerdere zekerheid voor de Provincie is naast (tweede) pandrecht op het intellectuele eigendom tevens een concerngarantie voor de volledige leensom verkregen;
- **Pilot 'Verantwoord verduurzamen maatschappelijk vastgoed'**
Onder deze pilot zijn in 2020 drie leningen verstrekt aan de volgende sportaccommodaties: Football Club Hoensbroek, Hockey Club Nova en RKSV Groene Ster. De leningen worden lineair afgelost in vijf resp. tien jaar. Ter meerdere zekerheid voor de Provincie is pandrecht verstrekt;
- **SineMetU Vastgoed B.V.**
De eind 2015 verstrekte 1^e leningstranche is in 2020 afgewaardeerd vanwege discontinuïteit van de bedrijfsactiviteiten. De voorwaardelijk verleende en nog niet uitgeboekte 2^e tranche van de lening ad € 395.000 wordt definitief niet uitgeboekt;
- **Startersleningen Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)**
In 2020 zijn binnen het gevoteerde krediet door PS aanvullende tranches ad € 5,5 mln. beschikbaar gesteld aan SVn voor de verstrekking van startersleningen. De beheerkosten van SVn zijn tot en met 2019 in mindering gebracht op het uitstaand krediet. Vanaf het jaar 2020 worden de beheerkosten (2020 € 0,186 mln.) ten laste gebracht van de ontvangen rente op de startersleningen (2020: € 0,53 mln.);
- **Stichting Beringe Buiten**
De lening is in tranches verstrekt in 2020 ten behoeve van het realiseren van een open beweeg- en ontmoetingscentrum Beringe Buiten te Beringe. De lening is volledig gegarandeerd door de gemeente Peel en Maas en heeft een looptijd tot en met 1 januari 2024;
- **Stichting Passiespelen**
Middels een addendum op de leningsovereenkomst is de aflossing naar 2021 verschoven vanwege het feit dat de uitvoering van de Passiespelen is uitgesteld. De lening wordt in 2021 in vier gelijke

termijnen afgelost. De laatste termijn inclusief rente wordt medio 2021 afgelost. De rente welke verschuldigd was tot medio 2020 is voldaan;

- SVn stimuleringsleningen

In 2020 zijn binnen het gevoteerde krediet aanvullende tranches ad € 20 mln. beschikbaar gesteld aan SVn voor verstrekking van stimuleringsleningen aan particulieren. In 2020 is € 14,15 mln. aan aflossingen ontvangen welke door SVn conform afspraak naar de Provincie zijn geboekt. De beheerkosten van SVn zijn, vergelijkbaar met de startersleningen, tot en met 2019 in mindering gebracht op het uitstaand krediet. Vanaf het jaar 2020 worden de beheerkosten (2020: € 0,47 mln.) ten laste gebracht van de (bruto) ontvangen rente op de stimuleringsleningen (2020: € 0,92 mln.).

Financieringen volledig voorzien

De leningen verstrekt aan Californië Wijnen (Geothermie) en Richochet B.V. (Raywaver) zijn reeds eerder volledig voorzien.

5.4.4. Externe financiering

In 2020 is sprake van een gemiddeld liquiditeitsoverschot van € 625 mln. Er was daardoor geen behoefte aan het aantrekken van externe financieringsmiddelen, behoudens de aangetrokken leningen in het kader van het financieringsarrangement met de Europese Investeringsbank (EIB) voor de Stimuleringsleningen Duurzaam Thuis (zie hierna onder 'vaste schuld').

Viottende schuld

Een belangrijke doelstelling van de Wet financiering decentrale overheden (fido) is het vermijden van grote schommelingen in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan de korte financiering is de kasgeldlimiet bepalend. Als grondslag van de wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet geldt de omvang van de jaarbegroting per 1 januari voor het gehele begrotingsjaar. De toegestane omvang van de kasgeldlimiet (is plafond voor korte financiering < 1 jaar) wordt vastgesteld op het percentage dat bij ministeriële regeling wordt vastgesteld (in 2020: 7,0%). De toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt getoetst aan de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet.

In 2020 heeft de Provincie Limburg in het voorjaar een kasgeldlening aangetrokken voor de duur van drie maanden vanwege een tijdelijk liquiditeitstekort. In onderstaande tabel is de beschikbare ruimte onder de kasgeldlimiet weergegeven: de Provincie Limburg had in 2020 gemiddeld een ruimte beschikbaar van € 147,9 mln. (gemiddelde ruimte berekend over de kwartalen). De kasgeldlimiet is daarmee niet overschreden.

Tabel 5.4.11: Toets kasgeldlimiet 2020, bedragen in € mln.

Toets kasgeldlimiet 2020	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020
Omvang begroting 2020: 584,1 (= grondslag)				
Toegestane kasgeldlimiet in % van de grondslag	7%	7%	7%	7%
in bedrag (1)	40,89	40,89	40,89	40,89

Toets kasgeldlimiet 2020	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020
Omvang vlottende schuld (2)	0,00	50,00	0,00	0,00
Omvang vlottende middelen (3)	94,63	139,16	82,08	162,02
Netto schuld (+) of overschot (-) (2-3 = 4)	- 94,63	- 89,16	- 82,08	- 162,02
Ruimte (+)/Overschrijding (-) (1-4)	135,52	130,04	122,96	202,90

Vaste schuld

Het renterisico op de vaste schuld wordt berekend door te bepalen welk deel van de portefeuille aan vaste schuld in enig jaar geherfinancierd moet worden via het aangaan van nieuwe leningen behorend tot de vaste schuld (herfinanciering) en voor welk deel van de vaste schuld de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening).

De rente op de per ultimo 2020 uitstaande leningen is voor alle leningen tot einddatum gefixeerd.

De renterisiconorm is 20% van de provinciale begroting met betrekking tot het betreffende jaar. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overschrijden. Zoals uit onderstaande tabel blijkt, wordt de renterisiconorm in de komende jaren niet overschreden.

Tabel 5.4.12: Toets renterisiconorm, bedragen in € mln.

Stap	Renterisiconorm 2020	2020	2021	2022	2023	2024
(1)	Renteherzieningen	0	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	3,29	3,96	3,96	3,96	3,96
(3)	Renterisiconorm (1+2)	3,29	3,96	3,96	3,96	3,96
(4)	Renterisiconorm = 20% van begroting 2020 = € 584,1 mln.), 2021-2024 op basis van Begroting 2021	116,82	110,08	102,96	94,88	91,26
(5a) = (4>3)	Ruimte (+) onder renterisiconorm	113,53	106,12	99,0	90,92	87,3

Leningenportefeuille

In 2004 heeft de Provincie de geldlening van de (voormalige) Stichting Symbiose overgenomen met betrekking tot het pand Mercator, welk pand in 2005 is verkocht. Vanwege de hoogte van het agio op deze lening is in 2005 niet tot vervroegde aflossing overgegaan. Indien de kapitaalmarktrente substantieel gaat stijgen, zal tot vervroegde aflossing worden overgegaan. Op deze lening wordt jaarlijks € 180.000 afgelost, de einddatum is 2027.

Daarnaast heeft de Provincie eind 2016 een geldlening van LIOF overgenomen ad € 15,88 mln. na instemming van Provinciale Staten d.d. 30 september 2016 met de overname van grondexploitatie industriepark Swentibold vanwege de beëindiging van de activiteiten van LIOF Bedrijventerreinen per 1 januari 2016. De afspraken hiertoe zijn in december 2016 vastgelegd in het addendum behorende bij de Samenwerkingsovereenkomst d.d. 12 oktober 2000, welk addendum is ondertekend in navolging van het collegebesluit d.d. 29 november 2016. In dit addendum is vastgelegd dat Ministerie van Economische Zaken de Provincie voor het gedeelte van de lening dat overeenkomt met het negatieve exploitatieresultaat bij afsluiting van het project kwijtschelding verleent tot een maximum van het leningbedrag. De looptijd van de lening is tot 31 december 2023 of zoveel eerder als de gronden volledig zijn uitgegeven. Over de lening is de Provincie geen rente verschuldigd aan EZ.

Tot slot is de Provincie drie leningen aangegaan met de Europese Investeringsbank (EIB) in het kader van de te verstrekken Stimuleringsleningen Duurzaam Thuis. De eerste lening ad € 10 mln. is in 2019 afgesloten tegen een rente van 0,08% (rentevast periode 5 jaar) en wordt lineair in vijf jaar afgelost. De tweede lening (afgesloten in 2019) bedraagt eveneens € 10 mln. tegen een rente van 0% met lineaire aflossing in 9 jaar. In 2020 heeft de Provincie de derde lening ad € 10 miljoen afgesloten tegen 0% rente, deze lening wordt in 15 jaar afgelost.

Tabel 5.4.13: Leningenportefeuille (bedragen x € mln.)

Instelling	Met/zonder zekerheid	Restant schuld per 31-12-20
Lening voormalige Stichting Symbiose	zonder	1.447
Lening EZ inzake industriepark Swentibold.	met	15.882
Leningen EIB inzake stimuleringsleningen	zonder	26.889
Totaal		44.218

5.4.5. Terugblik beleidsplan 2020

Het beleidsplan is grotendeels gerealiseerd.

Door middel van periodiek contact met financiële instellingen zijn onderstaande punten opgepakt:

- bespreken van financieringsaanvragen in relatie tot cofinanciering met externe financiers;
- onderhouden en intensiveren netwerk financiële instellingen en intermediairs (relatiebeheer);
- risicomonitoring obligaties in beheer en in eigen portefeuille.

Daarnaast zijn onderstaande punten uit het beleidsplan verder uitgewerkt:

- in het kader van optimalisatie van het beheer van revolverend instrumentarium zijn in het afgelopen jaar significante stappen gezet in de optimalisatie en standaardisatie van het financieringsproces;
- de financieringsaanvragen zijn getoetst aan de vigerende provinciale kaders 'Sturing in Samenwerking' en ingericht ten behoeve van adequate monitoring, waarbij financieringsconstructies zo optimaal mogelijk zijn ingericht en gecontroleerd op marktconforme aspecten;
- de meerjarige liquiditeitsprognose is verder geoptimaliseerd, waarin de meerjarige begroting alsmede de meerjarige investeringen zijn opgenomen.

Tot slot was de aanbesteding van het bewaarbedrijf (custodian) reeds eind 2019 afgerond en is de opdracht voor de komende jaren gegund aan Kasbank (opgegaan in Caceis). Overdracht van de obligatieportefeuille naar de nieuwe custodian (bewaarbedrijf) is in voorjaar 2020 afgerond en is probleemloos verlopen.

5.5. Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens inzake de bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering is erop gericht de realisatie van de beleidsdoelstellingen, zoals opgenomen in het programmaplan te sturen, beheersen en ondersteunen. Het bevat onder meer zaken als personeelsbeleid, inhuur, informatie(voorziening), planning en control, communicatie, Social Return on Investment en de rapportage over de voortgang van de onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 217a Provinciewet).

Hieronder lichten we m.b.t. een aantal bedrijfsvoeringsonderdelen toe welke zaken in 2020 zijn ingezet en bereikt:

- 5.5.1. Personeel- en organisatieontwikkeling;
- 5.5.2. Sturing P-budget, inhuur en opdrachten;
- 5.5.3. Informatiemanagement;
- 5.5.4. Planning & Control;
- 5.5.5. Voortgang onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 217a);
- 5.5.6. Communicatie;
- 5.5.7. Facilitaire diensten;
- 5.5.8. Social Return on Investment (SROI);
- 5.5.9. Subsidies;
- 5.5.10. Gegevens beheer.

5.5.1. Personeel en Organiseatieontwikkeling

Na de eind 2019 geïntroduceerde organisatievisie 'Ambtelijk Vakmanschap voor Limburg' is het strategisch HRM beleid herijkt. Dit heeft geleid tot vaststelling van het nieuwe HRM-beleidskader 'Samen Sterk voor Limburg' door de directie in juni 2020. Dit kader vormt de basis van het handelen voor de periode 2020-2023 als het gaat om personeel en organisatieontwikkeling. De organisatievisie, gericht op een flexibele, effectieve en kostenefficiënte organisatie is vertaald naar vijf HRM-prioriteiten, te weten:

- professionaliteit door vakmanschap;
- flexibeler inzet van talent;
- HRM in control;
- aantrekkelijk en inclusief werkgeverschap;
- verbindend en faciliterend leiderschap.

Deze strategische thema's zijn vertaald naar beleid en activiteiten die de medewerkers en organisatie ondersteunen in hun ontwikkeling en groei, zodat zij een optimale bijdrage kunnen leveren aan de

maatschappelijke opgaven. Onderstaand een weergave van de belangrijkste ontwikkelingen en activiteiten die in 2020 hebben plaatsgevonden.

Coronacrisis

Een ontwikkeling die we in 2019 nog niet konden voorzien, maar wel een grote invloed had op ons beleid en op onze medewerkers betrof het coronavirus. Gedwongen thuiswerken met nieuwe vormen van communicatie en beperkte sociale interactie behoorden tot de nieuwe werkelijkheid en hebben een groot beroep gedaan op ieders verantwoordelijkheid, flexibiliteit en adaptief vermogen. De werkdruk als gevolg van de impact van het virus op vele beleidsvelden en de extra maatregelen in de bedrijfsvoering was groot. Dit bleek ook uit een in november gehouden enquête onder alle medewerkers. Ook voor managers betekende het op afstand sturen veelal een aanpassing van hun stijl van leidinggeven. Medewerkers hebben zich echter goed weten aan te passen aan de nieuwe situatie en waar nodig heeft de organisatie extra faciliteiten geboden om de inzetbaarheid van medewerkers te ondersteunen. Mede door dit aanpassingsvermogen heeft het coronavirus slechts beperkt invloed gehad op de koers zoals deze in de begroting 2020 is aangekondigd. De rode draad, het inzetten van ieders talent en verder ontwikkelen van het ambtelijk vakmanschap met behulp van werving en selectie, leerprogramma's etc. zijn onverminderd opgepakt en doorontwikkeld zoals onderstaand is te lezen.

Dynamiek op interne arbeidsmarkt

In 2020 zijn er 148 vacatures ontstaan. Dit is een stijging van 235% ten opzichte van 2019, vooral veroorzaakt door het groot aantal collega's dat met pensioen is gegaan. 84 (57%) van het aantal vacatures is ingevuld met interne kandidaten die hiermee een mooie stap hebben gezet en voor een nieuwe uitdaging staan. Voor 48 vacatures (32 %) zijn via externe werving nieuwe collega's aangetrokken. Voor een aantal vacatures was de procedure eind december nog niet afgerond. Behalve een relatief groot aantal vacatures, zien we ook verschuivingen in de benodigde kennis en vaardigheden van medewerkers. Ontwikkeling van medewerkers blijft dan ook onverminderd onze aandacht vragen (zie 'leren en ontwikkelen'), zowel om doorstromen te bevorderen als ook om het functioneren in de eigen functie op peil te houden. De toename van het aantal extern geplaatste vacatures heeft enerzijds te maken met het in toenemende mate in dienst nemen van specialistische functies, in tegenstelling tot inhuur van dergelijke functies. Anderzijds is de uitstroom (vanwege pensioen) in de organisatie dusdanig groot dat niet voor alle vacatures een interne kandidaat beschikbaar is. De inspanningen van de eind 2019 aangenomen recruiter op het gebied van gerichte werving (targetting) en online arbeidsmarktcommunicatie hebben ertoe geleid dat de externe geplaatste vacatures naar tevredenheid zijn ingevuld, ook voor moeilijk vervulbare vacatures, zoals planologen, financials, juristen privaatrecht.

Management Development

Binnen het management (clustermanagers en adjunct-clustermanagers) hebben een groot aantal wisselingen plaatsgevonden. Maar liefst 16 managementfuncties zijn, als gevolg van organisatieontwikkeltrajecten en uitstroom, opnieuw ingevuld. Vrijwel alle vrijgekomen posities zijn intern ingevuld met talentvolle en ambitieuze medewerkers. De meeste daarvan hebben het in de begroting 2020 genoemde Fast Forward Leadership (FFL) programma doorlopen dat hen heeft voorbereid op een sleutelpositie in onze organisatie. De grotendeels hernieuwde managementlaag staat voor de uitdaging invulling te geven aan de organisatievisie en te sturen op de daarin benoemde organisatiedoelstellingen.

Om hen verder te ondersteunen in hun ontwikkeling wordt er in 2021 een Management Development traject uitgewerkt waarmee we eind 2021 van start hopen te gaan.

Jonge aanwas via traineeship

Het traineeshipprogramma RichtingZuid bestaat inmiddels zes jaar. We beogen hiermee jong talent aan te boren en verder te ontwikkelen voor de Limburgse overheidssector en daarmee tevens een vernieuwingsimpuls te geven aan de deelnemende organisaties. In 2020 is een vijfde lichting uitgestroomd (19 trainees) en is de zevende lichting met 18 trainees van start gegaan.

Partnerorganisaties blijven het belang van het programma voor hun organisatie zien. Op dit moment nemen de volgende partners deel: Politie Eenheid Limburg, WML, het Waterschapsbedrijf, gemeenten Sittard-Geleen, Heerlen, Brunssum, Landgraaf, Maastricht en Venlo en Venray. Ook het afgelopen jaar is RichtingZuid in haar missie geslaagd: van de 19 trainees die het programma hebben afgerond hebben er 18 een plek verworven bij een Limburgse overheidsinstelling, waarvan 13 bij de Provincie. Van deze 13 medewerkers zijn er vijf op een reguliere formatieplaats terecht gekomen en acht op een zogenaamde 'springplankfunctie' bij het cluster Projecten & Programma's. Deze laatste hebben voor de duur van een jaar een opdracht bij één van de clusters binnen de organisatie. Zij krijgen de mogelijkheid zich verder te bekwamen in het programmatisch en projectmatig werken en te groeien in hun brede inzetbaarheid als publieke professional in de organisatie. Naast generieke profielen is er een zekere behoefte aan (nieuwe) specialistische kennis en specialisten (financials, datascientisten) waarneembaar. Vanaf 2021 zal de werving en het programma zich dan ook, behalve op generalisten op deze specifieke kennisprofielen richten.

Leren en ontwikkelen

'Leren' is één van de vijf kernwaarden van de organisatievisie. Het gaat daarbij om professionele en persoonlijke ontwikkeling die de medewerker versterkt in het uitvoeren van het vak van publieke professional: het ambtelijk vakmanschap. Hiervoor biedt de Provincie via de eigen Limburg Academie trainingen, al dan niet zelf ontwikkeld, en biedt het Loopbaan Matching Centrum loopbaanadvies en coaching gericht op een duurzame inzetbaarheid.

Ambtelijk Vakmanschap

In 2020 is de leerlijn Ambtelijk Vakmanschap volledig door eigen medewerkers ontwikkeld en uitgevoerd. Deze leerlijn bestaat uit negen modules, onder andere: overheid en democratie, Provincie als middenbestuur, provinciale middelen, bestuurlijk-ambtelijke samenwerking, maatschappelijke impact, slim werken, programmatisch en projectmatig werken en digitalisering. Deze modules zijn vanaf september 2020 aan een pilotgroep aangeboden en vanwege de coronamaatregelen, deels omgevormd tot een online variant. Desondanks heeft de pilotfase vertraging opgelopen. Na afronding van de pilot begin 2021 wordt gekeken naar openstelling van deze leerlijn voor een groter aantal medewerkers. De eerste reacties zijn positief.

Andere in 2020 uitgevoerde leer- en ontwikkeltrajecten zijn:

- Persoonlijk leiderschap voor de publieke professional (nieuw). Ook hier is flink geïmproviseerd om de trainingen passend binnen de coronamaatregelen plaats te laten vinden. 30 deelnemers zijn in september met het traject gestart en zullen dit eind april afronden. In juni start naar verwachting een tweede groep medewerkers.

- Introductieprogramma voor nieuwe medewerkers: 87 medewerkers volgden dit programma dat verspreid is over vijf dagen. In de loop van het jaar is het programma volledig omgevormd tot een online variant. Dit programma heeft nog meer aan belang gewonnen nu het inwerken van nieuwe collega's grotendeels vanuit de eigen thuissituatie moest plaatsvinden en het lastig is de organisatie en collega's te leren kennen.
- Vanaf de eerste lockdown in maart 2020 is alle medewerkers een online leeraanbod gedaan. Dit aanbod bestond uit cursussen, webinars, podcasts etc., over onderwerpen variërend van efficiënt en gezond thuiswerken tot de omgevingswet. Er hebben 238 medewerkers gebruik van gemaakt in de periode maart-oktober; 400 cursussen zijn volledig afgerond en er zijn 81 opleidingscertificaten behaald.
- Verder: trainingen Bestuurlijk-Ambtelijk samenspel, het voeren van het Goede gesprek, teamsessies.

Leerplatform

In 2020 hebben de aanbesteding en implementatie van een online leerplatform plaatsgevonden. Dit leerplatform dat het eerste kwartaal van 2021 'live' gaat, stelt medewerkers in staat gericht te zoeken naar intern en extern leeraanbod, passend bij hun functie of geambieerde loopbaanpad. Het sluit aan op de gewenste eigen regie en verantwoordelijkheid van medewerkers voor hun professionele loopbaan. Voor de uitvoering van een training of opleiding heeft iedere medewerker de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkel Budget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Het leerplatform gaat de medewerker ontzorgen bij de administratieve afhandeling van dit POB.

Strategische capaciteitsplanning

In 2020 is een start gemaakt met het opstellen van clusterjaarplannen door de clustermanagers. Hierin zijn de opgaven per cluster vertaald naar de benodigde personele capaciteit (kwantitatief en kwalitatief). Door ook het potentieel en het voorziene verloop goed in beeld te hebben, kan tijdig worden gezorgd voor goede personele invulling op de verschillende opgaven, onder andere in de vorm van loopbaanontwikkeling, opleiding en kennisoverdracht, maar ook door werving van extern aan te trekken profielen. Deze werkwijze wordt breed gedragen door het management en wordt in 2021 doorgezet.

Verzuim

Onze verzuimaanpak zoals we die de laatste jaren hanteren, is gebaseerd op eigen regie en stelt het gedrag rondom ziekte centraal. We gaan uit van functionele mogelijkheden, van hetgeen de medewerker wel kan. Ook het gedachtengoed van Positieve Gezondheid krijgt in onze organisatie steeds meer aandacht, waarbij de nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf. Vanuit deze gedachte is eind 2020 gestart met een herijking van het vitaliteitsbeleid en het vormgeven van een vitaliteitsprogramma. Beiden zijn in het eerste kwartaal van 2021 vastgesteld.

Verzuimcijfers

De aandacht op beïnvloedbaar gedrag bij ziekte heeft al enige jaren een positief effect op het verzuim. In 2020 lag het gemiddelde verzuimpercentage op 3,95%. Dit is ongeveer gelijk aan dat van 2018 (3,99%) en 2019 (4,06%). Het verzuimpercentage 2020 per maand laat een daling zien van 5,10% in januari naar 3,61% in december. De meldingsfrequentie laat sinds 2018 een dalende trend zien: van 0,9% naar 0,5%.

Een andere positieve ontwikkeling is een stijging van het 0-verzuim: van 49% in 2018 naar 64,52% in 2020. In hoeverre er een relatie ligt met de invloed van het thuiswerkbeleid vanwege corona is niet met zekerheid te zeggen. Het is denkbaar dat mensen zich minder snel ziek melden als ze vanuit huis kunnen werken. Dit is echter een aanname en wordt nog verder onderzocht. Het aantal stressgerelateerde begeleidingstrajecten door de interne coach laat een forse stijging zien van stressgerelateerde klachten. Ook de resultaten van het COVID-19 onderzoek wijzen op een hoge werkdruk. In 2021 wordt het verzuimbeleid geactualiseerd op basis van een nadere analyse van deze trends en wordt een plan van aanpak opgeleverd over het beheersbaar houden van de werkdruk.

Een inclusieve organisatie

In de Programmabegroting 2020 was reeds aangekondigd, dat we de beweging willen maken van participatie naar inclusie. Dit wil zeggen dat we ernaar streven als organisatie een afspiegeling te vormen van de samenleving. Niet alleen om als werkgever het goede voorbeeld te geven, maar vooral omdat we hierdoor als middenbestuur veel beter in staat zijn om haalbare oplossingen te ontwikkelen voor maatschappelijke uitdagingen met draagvlak vanuit de samenleving. Het uitvoeringsplan Diversiteit en Inclusie wordt in maart 2021 vastgesteld. Ondertussen hebben we gewerkt aan de volgende zaken:

- medewerkers die op detachingsbasis werken vanuit de Participatiewet proberen we waar mogelijk (zonder nadelige gevolgen voor de medewerker) in vaste dienst te nemen. In 2020 is gestart met 5 medewerkers;
- werving en selectie van statushouders; vier statushouders zijn geworven en geselecteerd voor het starten van een schakeltraject in 2021. Middels dit schakeltraject worden zij klaargestoomd om in september in te stromen als trainee in het programma van RichtingZuid. Voor kandidaten die niet in aanmerking komen voor het traineeprogramma worden, waar mogelijk, andere kansen geboden om een start op de arbeidsmarkt mogelijk te maken;
- stimuleren van het gesprek over inclusie in de organisatie door o.a. een serie webinars over diversiteit en inclusie.

E-HRM

In 2020 is achter de schermen hard gewerkt aan de implementatie van een nieuw E-HRM systeem. Het systeem was dusdanig verouderd dat het niet meer de functionaliteiten en procesondersteuning bood die horen bij een eigentijdse organisatie. Bovendien werd het systeem ook niet meer door de leverancier doorontwikkeld. Begin 2020 is een Europees aanbestedingsprocedure doorlopen en is AFAS als leverancier geselecteerd. Een projectteam heeft ervoor gezorgd dat het systeem Insite op 6 januari 2021 in gebruik is genomen. Dit systeem biedt een bredere ondersteuning van alle HR-processen en vergroot de eigen regie van de medewerker. In eerste instantie zijn vergelijkbare functionaliteiten als het oude systeem geïmplementeerd. Deze worden echter in het voorjaar van 2021 uitgebreid met onder meer digitale ondersteuning van het werving en selectieproces en het digitale personeelsdossier. Een derde voorziene stap is uitbreiding met analysemogelijkheden om sturingsinformatie aan te kunnen reiken.

5.5.2. Sturing op P-budget, inhuur en opdrachten

Met de vaststelling van de informerende notitie inzake externe inhuur en opdrachtverstrekking (GS 30-10-2018) is besloten om de rapportage voor externe inhuur uit te breiden conform onderstaande tabel, zodat er integraal gerapporteerd wordt over de P-begroting, de inhuur en de opdrachten.

€ x 1.000

Naam	Totaal 2020
P-begroting totale loonsom	78.862
Ingeleend personeel (externe inhuur)	4.600
Overige goederen en diensten (opdrachten)	56.000

P-begroting totale loonsom

Om de doelstellingen van het collegeprogramma te kunnen realiseren worden, binnen de door Provinciale Staten gegeven financiële ruimte, middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van personeel. Onderstaande tabel geeft inzicht in de totale loonsom van de Provincie.

De totaal gerealiseerde loonsom ad € 78,68 mln. bestaat uit € 77,78 mln. salarissen en sociale lasten en voor € 0,9 mln. uit kosten inhuur (excl. trainees en medewerkers participatiewet).

€ x 1.000

	Primitieve begroting 2020	Begrotingswijzigingen	Begroting ná wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie
Personeelskosten					
Personeelskosten begrotingsprogramma's	76.009	-379	75.630	73.525	2.105
GS	1.102		1.102	1.086	16
Griffie	1.058		1.058	1.029	29
PS	782	10	792	938	-146
Totaal actief	78.951	-369	78.582	76.578	2.004
Voormalig personeel/niet-actieven	445		445	438	7
Voormalig bestuur	375		375	395	-20
Totaal passief	820	0	820	833	-13
Totaal	79.771	-369	79.402	77.411	1.991
Doorberekende personeelskosten aan projecten infra	1.725		1.725	1.271	454
Totaal loonsom	81.496	-369	81.127	78.682	2.445

De personele kosten (exclusief de doorberekening aan infra projecten) laten een voordelig verschil zien van € 1,99 mln. Dit resultaat bestaat uit:

- € 2,10 mln. lagere personeelskosten begrotingsprogramma's door hoger gegenereerde inkomsten ad € 0,87 mln. uit doorbelastingen naar derden en kopen verlofdagen overeenkomstig de cao, € 0,18 mln. lagere kosten woon- werkverkeer, € 0,2 mln. lagere kosten levensfase-regeling en € 0,85 mln. vacatureruimte;
- € 0,03 mln. lagere kosten Griffie door vacatureruimte;
- € 0,02 mln. lagere kosten GS;
- € 0,01 mln. hogere kosten voormalig personeel/bestuur;
- € 0,15 mln. hogere kosten PS door wijziging rechtspositie. Deze hogere kosten worden opgevangen binnen het positieve resultaat van product 4.4.1. Provinciale Staten en Griffie.

Van de lagere personeelskosten begrotingsprogramma's ad € 2,1 mln. moet, conform afspraak met het GO, het restant levensfaseregeling ad € 0,2 mln. beschikbaar blijven voor de uitvoering van de regeling in de komende jaren. Derhalve wordt dit bedrag overgeheveld naar 2021.

Het restant ad € 1,9 mln. wordt overgeheveld naar 2021 voor de uitvoering van het meerjarig personeelsbeleid en de in de vernieuwde organisatievisie 2020 geschetste veranderopgave voor de ambtelijke organisatie.

€ 0,8 mln. voor de doorontwikkeling van de clusters concern, strategie en communicatie.

€ 0,5 mln. voor het opstellen van inkoop en concernstandaarden "hoe werken wij" (verdere uitwerking toezegging 8783 PS) en € 0,6 mln. voor 2 extra trainees schakelprogramma RichtingZuid en de verwachte extra kosten inzake de parlementaire enquête.

Ingeleend personeel (externe inhuur)

Huidige kader voor inhuur

Zoals aangegeven in de informerende notitie inhuur en opdrachten (GS 30-11-2018) is de definitie van inhuur:

Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van de Provincie als opdrachtgever door een private organisatie met winstoogmerk middels tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid waarop door of namens de opdrachtgever gestuurd wordt.

(ter vergelijking: **Uitbesteden** is het kopen van een resultaat of product).

Onder externe inhuur worden alleen die personen gecategoriseerd die onder aansturing van *een* medewerker van de Provincie Limburg werken. Opdrachten waarbij een vastomlijnd product wordt opgeleverd, valt niet onder de huidige rijks en provinciale definitie".

Bij de categorieën van inhuur die wij hanteren is aansluiting gezocht bij de Rijksdefinities en IPO richtlijnen⁴. Deze zijn:

- Inhuur, vervanging (bij ziekte, afwezigheid e.d.);
- Inhuur, kwantitatief (extra boven eigen formatie);
- Inhuur, kwalitatief eenmalig (extra kennis, niet huis gewenst);
- Inhuur, kwalitatief lerend (extra kennis, huis gewenst).

⁴ Externe Inhuur is het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de rijksoverheid in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, middels het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, waarop door de opdrachtgever mede wordt gestuurd.

Binnen deze categorieën is de WNT (Wet Normering Topinkomens) van toepassing.

Norm

Met motie 770 (Schaminée en Vaessen) hebben uw Staten ons College opgeroepen de kosten van tijdelijke inhuur omlaag te brengen tot maximaal 10% van het personeelsbudget binnen de provinciale organisatie. In de mededeling portefeuillehouder d.d. 11 oktober 2016 hebben wij aangegeven dat wij ons committeren aan het streven om de externe inhuur naar beneden bij te stellen. Wij hebben aangegeven daarbij 10% van het actuele personeelsbudget als streefnorm te hanteren, rekening houdend met het feit dat inhuur van externen veelal fors duurder is, te vertalen in een factor 1,6. Voor zover wij deze norm overschrijden zullen wij dat voor uw Staten tijdig toelichten en inzichtelijk maken conform de motie. In de HRM-brief d.d. 16 oktober 2018 is dit toegelicht.

Ontwikkelingen van de inhuur in de periode 2013-2020

€ x 1.000

	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal gerealiseerde inhuur (exclusief trainees)	11.200	12.000	13.000	10.900	4.600
Norm	12.500	12.600*	12.400*	12.800*	12.400*

* Norm gebaseerd op goedgekeurde personeelsbudget inclusief het budget voor investeringsprojecten

Externe inhuur per categorie

€ x 1.000

	2016	2017	2018	2019	2020
Realisatie totaal	11.200	12.000	13.000	10.900	4.600
Inhuur, vervanging (bij ziekte, afwezigheid, e.d.)	1.700	2.000	2.500	2.200	900
Inhuur, kwantitatief (extra boven eigen formatie)	7.100	7.800	8.100	6.600	3.000
Inhuur, kwalitatief eenmalig (extra kennis, niet huis gewenst)	1.300	1.200	1.700	1.400	500
Inhuur, kwalitatief lerend (extra kennis, huis gewenst)	1.100	1.000	700	700	200

De lasten van externe inhuur 2020 ad € 4,6 mln. zijn ver onder de gestelde norm van € 12,4 mln. gebleven en zijn meer dan gehalveerd ten opzichte van 2019. Deze lagere kosten zijn het gevolg van strakke sturing op de organisatie, inhuur en invulling van vacatures. Uitgangspunt is dat we bij structurele taken en werkzaamheden zorgen, dat we de daarvoor benodigde kennis, kunde en capaciteit ook structureel in eigen dienst hebben. Inhuur en opdrachtverlening vindt alleen plaats als dit slechts incidenteel of tijdelijk benodigd is.

Overige goederen en diensten (opdrachten)

Huidig kader voor opdrachten

Zoals blijkt uit de definitie van inhuur is er naast inhuur sprake van kosten bij opdrachtverstrekkingen.

Onderstaand de opdrachten 2020

				€ x 1.000
Naam	Totaal exploitatie	Totaal balansmutaties	Totaal 2020	Totaal 2019
Overige goederen en diensten (opdrachten)	44.900	11.300	56.200	58.000

Wat betreft de sturing op opdrachtverleningen wordt momenteel gewerkt aan een Ontwikkelvisie Inkoopcentrum 2021. Dit mede naar aanleiding van de toezeggingen 8782 en 8783. In deze Ontwikkelvisie staat de vraag centraal hoe de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het inkoopproces verder kan worden verbeterd. Zoals aangekondigd per brief aan Provinciale Staten (2020/39547) zal de Ontwikkelvisie begin 2021 worden opgeleverd.

5.5.3. Informatiemanagement

Strategisch Informatiebeleid en Projectenportfolio

Naast de reguliere beheertaken is in 2020 invulling gegeven aan een groot aantal projecten, die voortkomen uit het centraal gemanaged projectportfolio. Tegelijkertijd is het proces gestart om te komen tot een nieuw strategisch informatiebeleid van de Provincie Limburg (SIBL 2021-2024). Een 80% conceptversie van dit nieuwe strategische kader is in december 2020 sonderend aan PS aangeboden, waarbij behandeling door de Staten input levert voor de in 2021 door GS formeel vast te stellen definitieve versie.

Ook de Provincie Limburg werd in maart 2020 overvallen door de lockdown en het op grote schaal plotseling gedwongen thuiswerken van haar medewerkers. Dit heeft onder andere geleid tot het met prioriteit implementeren van nieuwe concernbrede videoconferencing voorzieningen, waarmee niet alleen de provinciale overlegstructuren, maar ook overleggen met externe partijen succesvol konden worden voortgezet.

Daarnaast is in 2020 de organisatiebrede uitrol van veranderproject Digitalisering Documentaire Informatievoorziening (DDI) voortgezet. Naast het uitrollen van SharePoint binnen enkele clusters zijn ook enkele nieuwe noodzakelijke functionaliteiten aan SharePoint toegevoegd en zijn afspraken gemaakt over de afronding van het project in 2021.

Door de invoering van de Omgevingswet wordt het wettelijke kader voor burgers, ondernemers en overheden inzichtelijker en worden ontwikkeling en beheer van de leefomgeving beter beheersbaar. De invoeringsdatum van deze nieuwe wet is in de loop van het jaar uitgesteld tot 1 januari 2022. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt zowel de informatie-uitwisseling met inwoners en bedrijven, alsmede de processen voor planvorming, vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de overheid zelf. De invoering van het DSO heeft een forse impact op de processen en de bijbehorende informatievoorziening van de Provincie Limburg. 2020 was in dit kader een jaar van afronding van de inventarisatiefase en start van de implementatiefase, waarbij de nadruk gelegen heeft op het uitvoeren van de architectuurtoets, impactanalyse, pilots, simulaties en het opstellen van een implementatieplan. Dit met als doel om te voldoen aan de wettelijke verplichting om per 1 januari 2022 aan te sluiten op de

landelijke voorziening (DSO-LV) voor wat betreft het publiceren van de omgevingsverordening en -visie en het ontvangen van aanvragen van vergunningen en meldingen vanuit het omgevingsloket. Ook is in 2020 gewerkt aan de implementatie van een nieuwe gemeenschappelijke informatievoorziening voor Vergunningen, Toezicht en Handhaving (Wabo+) in Limburg. Omdat eerder al gebleken was dat de geselecteerde oplossing nog niet op alle onderdelen gereed was en nog aanpassingen noodzakelijk waren, is door de leverancier gewerkt aan de verbetering van het product. Tegelijkertijd zijn de voorbereidingen voor de in 2021 verwachte implementaties verder gegaan. Het is de bedoeling dat alle partijen in de keten, RUD's, veiligheidsregio's, gemeenten en de Provincie Limburg met hetzelfde systeem gaan werken en daarmee voorbereid zijn op de Omgevingswet. Het nieuwe subsidiezaaksysteem is begin mei 2020 live gegaan en gefaseerd verder geïmplementeerd, met als resultaat dat op 1 november 2020 alle subsidieregelingen in het nieuwe systeem waren ingevoerd. Met het nieuwe systeem wordt de subsidieaanvrager nog beter bediend middels een digitaal klantportaal. Doelstelling is dat de klant, op ieder moment van de dag, inzicht krijgt in de status van de aanvraag alsmede toegang heeft tot het klantdossier, waarin ook de door de klant te ondernemen acties zijn opgenomen.

Na afronding in mei 2020 van een Europese aanbesteding, is rond de zomer gestart met de implementatie van het nieuwe provinciale EHRM-systeem, ter vervanging van het provinciale personeelsregistratie- en salarissysteem. Dit project heeft eind december geleid tot een succesvolle implementatie. Zie ook paragraaf 5.2.1.

Als gevolg van wereldwijde beveiligingsproblemen heeft de Provincie Limburg in januari, mede op advies van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC), besloten haar Citrix-omgeving gedurende een korte periode af te sluiten voor de buitenwereld en daarmee ook voor het thuisgebruik. Omdat dit gebeurde vóór de COVID-19 crisis, waren de gevolgen hiervan op de bedrijfsvoering beperkt. In maart hebben de provinciale medewerkers voor de derde keer deelgenomen aan een 'serious game' in het kader van het verder vergroten van de awareness van de medewerkers op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Voorts is in 2020 een plan opgesteld voor de in 2021 geplande implementatie van de ISO27001, de internationale norm voor informatiebeveiliging.

Tenslotte is een nieuw werkplekconcept geïntroduceerd dat het tijd en plaats bewust werken ondersteunt en waarmee we voorbereid zijn op de toekomstige ontwikkelingen in de markt. In dit kader zijn in de tweede helft van het jaar alle provinciale werkplekken en smartphones vervangen.

5.5.4. Planning & Control

Evaluatie Planning- en Controlcyclus

Jaarlijks wordt de P&C-cyclus geëvalueerd en leidt dit tot adviezen aan Provinciale Staten. In 2020 heeft deze evaluatie wederom plaatsgevonden en zijn Provinciale Staten hierover geïnformeerd. Besloten is om de werkwijze zoals gehanteerd in 2020 te continueren. Dit betekent dat ook in 2021 de mogelijkheid is ingebouwd tot behandeling van de afwijkingenrapportages in de (extra) Statencommissies Financiën, Economie en Bestuur.

Kaders en spelregels

In 2020 heeft de uitvoering van ons financiële beleid wederom plaatsgevonden overeenkomstig de spelregels, zoals opgesteld in de Programmabegroting 2019 en 2020. Ultimo 2020 zijn de verordeningen 216, 217 en 217a geactualiseerd en opnieuw vastgesteld.

5.5.5. Voortgang onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 217a)

Conform de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Provincie Limburg 2020 rapporteren Gedeputeerde Staten in de bedrijfsvoeringparagraaf van de jaarstukken over de voortgang van de onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid. (Artikel 217a Provinciewet)

Voor 2020 hebben Gedeputeerde Staten naar aanleiding van de gewijzigde motie 2528 van Andy Rossel c.s. besloten een onderzoek te doen naar de uitvoering van VTH-taken bij Brzo-/Rie-4-bedrijven door de Regionale Uitvoeringsdienst Zuid –Limburg.

Dit onderzoek is afgerond en 18 december 2020 gepubliceerd.

Voortgang eerdere onderzoeken:

1. Het onderzoek “Doelmatigheid proces grondtransacties” is afgerond en wordt in maart 2021 als bijlage bij de nota beheer grondbedrijf gepubliceerd.
2. Vanwege de gewijzigde wetgeving en de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet, die naar verwachting in 2021 in werking zal treden, is het onderzoek effectiviteit van handhavinginstrumenten getemporiseerd om daarin het nieuwe kader dat de invoering van de Omgevingswet biedt, mee te kunnen nemen.
3. De tussenresultaten van het onderzoek doelmatigheid inzet instrumenten op basis van Uitvoeringskader sturing in samenwerking zijn ingebracht in een intern onderzoek naar de beheerkosten van financiering en dienen mede als input voor de evaluatie van SIS 2.0. einde 2020. Deze evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden en geleid tot het concept SIS 3.0. Deze is vastgesteld door PS is vergadering van 5 februari 2021.
4. Het onderzoek “Doelmatigheid en doeltreffendheid provinciaal beleid om Europese subsidies binnen te halen”, zal naar verwachting 1^e kwartaal 2021 zijn afgerond. Publicatie vindt dan in het 2^e kwartaal 2021 plaats.

5.5.6. Communicatie

Het cluster Communicatie heeft in 2020 de tien thema's uit het collegeprogramma 2019-2023 ondersteund. Met een structurele integrale aanpak en proactieve samenwerking met partijen binnen en buiten de ambtelijke organisatie is daar in nauwe samenspraak met het college van Gedeputeerde Staten invulling aan gegeven. Communicatie functioneert als een intern communicatie-‘adviesbureau’, dat een regierol in communicatievraagstukken op zich neemt. Communicatie heeft een continue taak en rol in het

adviseren en helpen van andere clusters, project- en programmamanagers bij het verder ontwikkelen van hun communicerend vermogen. Er is op een effectieve wijze ingespeeld op wat er in de Limburgse samenleving leeft. Storytelling, vertalingen naar social media en e-magazines, inzet van video, andere moderne communicatiemiddelen en het monitoren ervan zijn in toenemende mate succesvol ingezet.

De Provincie wil zichtbaar zijn voor en verantwoording afleggen aan de Limburgse samenleving. De monitoring van de resultaten en effecten van onze (social) media inspanningen hebben we geprofessionaliseerd door zo gericht mogelijk haalbare doelen te stellen per thema/project en meetplannen hierop te baseren en uit te voeren. Daarmee willen we aan onze inwoners laten zien waar de Provincie aan werkt, waar de Provincie voor staat en met welke vragen je bij de Provincie terecht kunt. Daarbij ligt de prioriteit op de eigen communicatiekanalen, dit neemt echter niet weg dat er structureel een professionele en goede relatie wordt onderhouden met de (regionale, lokale, nationale en euregionale) media.

Toen in maart 2020 de COVID-19 crisis uitbrak is daar direct en effectief op ingespeeld. Op de website www.limburg.nl is prominent ingespeeld met de informatiepagina's 'corona in Limburg'. Vooral bedoeld om inwoners van Limburg, ondernemers, werknemers, cultuur- en sport instellingen, etc. te voorzien van actuele informatie. De insteek is om in begrijpelijke taal voor elke genoemde doelgroep gestructureerd de informatie aan te bieden. Bijvoorbeeld door zoveel mogelijk vragen te beantwoorden of de 'weg te wijzen' of aan te geven welke subsidiemogelijkheden beschikbaar zijn. Gouverneur Bovens is direct gestart met een voor de Provincie vernieuwend communicatie-instrument: de "Weblog en podcast Dichtbij". Een succesvolle reeks die vanuit verschillende invalshoeken de coronacrisis belichtte en mensen een hart onder de riem stak. Wat de impact van corona op de Limburgse economie en werkgelegenheid was en is wordt gemonitord in een zogenoemde Impactmonitor. Een document dat periodiek wordt geactualiseerd. De interne organisatie is in de volle breedte vanaf het moment van de corona uitbraak uitvoerig geïnformeerd met wekelijkse nieuwsbrieven, webinars, videoberichten en mails.

Met de in januari 2020 vernieuwde organisatievisie en de daarin geschetste veranderopgave voor de ambtelijke organisatie is het belang van een strategisch intern communicatiebeleid verder toegenomen en ingevuld. Samen met onder andere de directie en HRM wordt hier door Communicatie actief invulling aan gegeven. Dit draagt bij aan het actualiseren en moderniseren van de ambtelijke organisatie. De website www.Limburg.nl voldoet aan de web-richtlijnen voor overheidscommunicatie en is een toegankelijkheidsverklaring opgenomen over het 'Besluit digitale toegankelijkheid overheid'. Er is continue aandacht en zorg voor het op de juiste manier toepassen van de huisstijl, waarmee een consistent beeld van de Provincie Limburg wordt uitgedragen.

5.5.7. Facilitaire Diensten

Het cluster Facilitaire Dienstverlening organiseert en regisseert de interne facilitaire dienstverlening en de huisvesting. Het cluster heeft zich ontwikkeld tot een dynamische en strategische partner in facilitaire dienstverlening door op een klantgerichte, resultaatgerichte en flexibele manier te werken.

Taken worden uitgevoerd op onderstaande gebieden:

- Gebouwen;
- Servicedesk;
- Contractbeheer;
- Evenementenbureau;
- Grafisch Centrum;
- Hospitality.

Door het instellen van maatregelen en beperkingen naar aanleiding van het uitbreken van COVID-19 is vanaf 13 maart 2020 het Gouvernement voor een groot deel beperkt toegankelijk. Aanpassingen in gebruik van ruimten en instellen van regelgeving hebben ertoe geleid dat de ondersteuning van de primaire processen beperkt en aangepast beschikbaar is geweest en dat de kritieke, bestuurlijke en politieke processen gewaarborgd bleven.

Zestig procent van de facilitaire dienstverlening wordt uitbesteed, dertig procent gebeurt in eigen beheer en tien procent is regisseren en procesborging. De organisatiestructuur van het cluster is 'smal' ingevuld, omdat op basis van regievoering wordt gewerkt.

In de vastgestelde klimaatakkoorden worden de ambities en de te nemen maatregelen aangegeven met betrekking tot de verdere verduurzaming van de provinciale gebouwen.

In deze collegeperiode is het ambitieniveau aangegeven en is een businesscase opgesteld voor de toepassing van PV-installaties op de gebouwde provinciale omgeving. De businesscase wordt in 2021 ter besluitvorming voorgelegd.

Geregeld vinden gesprekken plaats met aan de Provincie gelieerde instellingen met als doel te onderzoeken of en in hoeverre deze organisaties gebruik kunnen maken van onze kennis en ervaring op facilitair gebied. Concreet betekent dit dat er gezamenlijke contracten zijn afgesloten voor de levering van groen gas en elektriciteit en preventief onderhoud van gebouwgebonden installaties.

Het huidige dienstverleningsconcept en de samenwerkingsverbanden van de Servicedesk zijn in 2020 uitgebreid. De kanaalstrategie, die toegepast wordt om de klant te sturen om gebruik te maken van een bepaald kanaal om zijn product of dienst te kiezen, wordt verder geprofessionaliseerd.

Door de ontwikkelingen in de multimediatoepassingen neemt de vraag naar digitale producten toe. Het Grafisch Centrum, binnen de Front Office, vervult een scharnierfunctie richting het cluster Communicatie in verband met de revitalisering van de huisstijl.

Op de netwerkkalender 2020 zijn onder andere strategische netwerkevenementen opgenomen. Deze netwerkevenementen worden gecoördineerd en uitgevoerd door het Evenementenbureau in samenwerking met beleidsclusters. Belangrijk hierbij is dat de corporate identity wordt uitgedragen. Het strategische evenementenbeleid is nog verder geoptimaliseerd. Door het instellen van maatregelen en beperkingen naar aanleiding van COVID-19 zijn sinds begin maart een groot deel van de evenementen gecancelled. Een aantal evenementen hebben in digitale vorm plaatsgevonden.

Op basis van circulaire economie en SROI zijn een aantal voornamelijk meerjarige contracten afgesloten zoals afvalverwerking, papier inkoop en verwerking en schoonmaak.

5.5.8. Social Return on Investment

De Provincie voert een actief beleid op het gebied van Social Return On Investment (SROI). Door het opnemen van sociale voorwaarden, eisen en wensen in inkoop-, aanbestedingstrajecten aan leveranciers, bevordert de Provincie Limburg de arbeidsparticipatie.

In het in 2019 vastgestelde Inkoop- en aanbestedingsbeleid Provincie Limburg is aan toepassing van SROI bij provinciale aanbestedingen aandacht besteed.

“De ambitie ten aanzien van Social Return of Investment wordt als volgt ingevuld:

- *Opdrachten worden waar mogelijk zodanig geformuleerd dat deze een component “werk” bevatten ten behoeve van de arbeidsmarkt waarop SOCIAL RETURN het oog heeft (Social Return 2.0);*
- *Bij alle opdrachten wordt overwogen of een lager of hoger percentage dan 5% als eis reëel is;*
- *Als een eis niet reëel is, dan wordt overwogen om een wens te formuleren;*
- *Goede invulling van eisen en wensen wordt gewaardeerd in een grotere kans op het verkrijgen van de opdracht.*

Een andere invulling aan het maatschappelijk thema ‘mens’ wordt gegeven middels het voorbehouden van bepaalde opdrachten aan sociale werkplaatsen en aan ondernemers die de maatschappelijke en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot hoofddoel hebben. Dit zijn de PSO 30+ Abw gecertificeerde (of gelijkwaardige) ondernemingen.”

In 2020 werd bij 14 aanbestedingen social return toegepast. Gemiddeld bedroeg het vastgestelde percentage 5% van de opdrachtsom.

Bij bepaalde opdrachten is er een wettelijke mogelijkheid om een hoog percentage social return uit te vragen. Artikel 2.82 van de Aanbestedingswet 2012 biedt aanbestedende diensten namelijk de mogelijkheid om de deelname aan aanbestedingsprocedures voor te behouden aan specifiek drie soorten inschrijvers:

- sociale werkplaatsen (SW-bedrijven);
- ondernemers die de maatschappelijke en professionele integratie van gehandicapten of kansarmen tot hoofddoel hebben (dat doel kan bijvoorbeeld uit de statuten blijken, maar ook uit de aard van hun activiteiten);
- programma's voor beschermde arbeid.

Bij alle drie geldt als voorwaarde dat minstens 30% van de werknemers gehandicapte of kansarme werknemers moeten zijn. Dit is bij SW-bedrijven het geval, en ook bij sommige sociaal ondernemers. De aanbesteding van schoonmaak is als een voorbehouden opdracht aanbesteed. De nieuwe opdrachtnemer Balanz Facilitair is een sociale werkplaats, welke in het kader van de opdracht minimaal voor 30% tot de doelgroep behorende werknemers inzet.

5.5.9. Subsidies

Ook voor wat betreft het cluster Subsidies was 2020 een bijzonder jaar. Veel projecten en jaarplannen van structurele subsidierelaties waarvoor subsidie was verleend konden vanwege de coronamaatregelen niet of slechts inhoudelijk gewijzigd dan wel met vertraging doorgaan. Soms waren wel kosten gemaakt, maar konden de door de subsidieaanvrager beoogde resultaten niet of slechts gedeeltelijk worden gerealiseerd. Dat gold met name voor evenementen en in aanzienlijk mindere mate voor fysieke projecten. Om hieraan tegemoet te komen zijn de zogenaamde 'coulancemaatregelen' door Gedeputeerde Staten vastgesteld en aan Provinciale Staten gecommuniceerd via de voortgangsbrieven. Om het proces van het indienen van door de coronacrisis gerelateerde verzoeken om projectduurverlengingen, inhoudelijke projectwijzigingen en/of begrotingswijzigingen te vereenvoudigen is, een praktisch digitaal formulier hiervoor op de website geplaatst.

Er zijn 192 van dergelijke meldingen ontvangen, welke op een enkele uitzondering na ook allemaal zijn afgehandeld.

Daarnaast heeft ook een groot aantal instellingen in het culturele domein, door tussenkomst van de Provincie, een compensatie ontvangen voor de geleden schade als gevolg van corona, uit de daarvoor door BZK beschikbaar gestelde middelen, maar ook uit eigen provinciale middelen.

In 2020 zijn 4.965 nieuwe aanvragen (waarvan 742 subsidieverzoeken en 4.223 aanvragen voor een duurzaamheidslening) door het cluster subsidies afgehandeld. Met name omdat in 2020 nog niet alle beleidskaders en de daaraan gekoppelde subsidieregelingen waren vastgesteld en uiteraard vanwege de coronapandemie is het aantal subsidieverzoeken achtergebleven ten opzichte van voorgaande jaren. 90% van de dossiers is binnen de wettelijke termijn afgehandeld. De gemiddelde doorlooptijd was 55 (kalender)dagen. De Provincie Limburg streeft naar een zo spoedig mogelijke afhandeling waarin de wettelijke termijn niet leidend is. Daarnaast zijn er 506 dossiers achteraf vastgesteld.

Halverwege 2020 is gestart met een opschoonactie van vaststellingsdossiers, waarvan de projectduur al langere tijd is verstreken. Doelstelling van deze actie betreft het in beeld brengen en opschonen/afhandelen van langer liggende oudere vaststellingsdossiers. Periodiek wordt hierover gerapporteerd in het Routine Overleg Subsidies. Daarnaast maakt het overzicht van de lopende oudere vaststellingen een vast onderdeel uit van de door GS vastgestelde (en aan PS aangeboden) halfjaarlijkse rapportage 'Subsidies in cijfers'.

In 2020 heeft de verdere uitrol van de brede herijking van het subsidieproces plaatsgevonden. Het doel van de herijking is gericht op verdere vereenvoudiging en dus ook op vermindering van administratieve- en uitvoeringslasten, voor zowel de Provincie Limburg als de (potentiële) subsidieaanvrager/ontvanger.

Het belangrijkste verbeterpunt voor burgers en organisaties is versimpelen, door begrijpelijke taal, duidelijke subsidieregelingen en eenvoudige procedures.

Dit heeft er onder andere toe geleid dat er nog maar één beleidsregel is met betrekking tot subsidies en dat de beleidsregels met betrekking tot reserves en voorzieningen zijn geschrapt. In ambtelijke en bestuurlijke overleggen is er wel versterkt aandacht voor de algemene vermogenspositie van structurele subsidierelaties met het oog op de continuïteit. Ook voor het expertenteam dat de zogenaamde risicodossiers monitort is hier een rol weggelegd.

Daarnaast is er kritisch gekeken naar de subsidieregelingen en daar waar mogelijk zijn deze vereenvoudigd. Veel nauwere samenwerking met beleidsclusters bij de voorbereiding van een nieuwe subsidieregeling is daarvoor cruciaal met ook veel aandacht voor de uitvoerbaarheid en helder en duidelijk taalgebruik. Ook de multidisciplinair samengestelde klankbordgroep, die met name tot taak heeft om mee te denken over het in te zetten instrumentarium (subsidies of wellicht beter leningen, participaties, opdrachten ed.) heeft hierin een rol.

Het aantal subsidieregelingen dat werkt met zogenaamde tenderprocedures is teruggebracht tenzij verplicht, zoals voor het Plattelands Ontwikkelings Programma 3 (POP3).

Alle uitgaande brieven/beschikkingen zijn opnieuw tegen het licht gehouden, waarbij de klant direct ziet wat van hem verwacht wordt, terwijl de meer juridische informatie naar een vaste bijlage is verplaatst.

Het nieuwe subsidiezaaksysteem is begin mei 2020 live gegaan en gefaseerd verder geïmplementeerd, met als resultaat dat op 1 november 2020 alle subsidieregelingen in het nieuwe systeem waren ingevoerd. Met het nieuwe systeem kan het cluster de subsidieaanvrager nog beter bedienen met een digitaal klantportaal. Doelstelling is dat de klant, op ieder moment van de dag, inzicht krijgt in de status van de aanvraag alsmede toegang heeft tot het klantdossier, waarin ook de door de klant te ondernemen acties zijn opgenomen. Het subsidieportaal is generiek van opzet, zodat het ook voor andere taakvelden van de Provincie gebruikt kan worden. Verder zal het systeem het algehele subsidieproces efficiënter maken, met name doordat digitaal ingediende aanvragen (ondertekend via E-herkenning (organisaties) of DigiD (natuurlijke personen)) direct in het systeem binnenkomen en uitgaande post eveneens digitaal kan worden aangeboden. Op dit moment is het analoog indienen van een subsidieaanvraag nog wel mogelijk evenals het analoog ontvangen van de brieven/correspondentie van de Provincie. Verwacht mag worden dat de verdergaande digitalisering ertoe zal leiden dat met minder mensen hetzelfde of zelfs meer kan worden gedaan.

De stappen die zijn gezet om de administratieve en uitvoeringslasten te verminderen leken gedwarsboemd te worden door aangescherpte regelgeving door de commissie BBV betreffende de financiële spelregels inzake de "lastneming van verleende subsidies". Zowel vanuit het cluster Financiën als vanuit het cluster Subsidies is erop ingezet de extra lasten tot een minimum te beperken. Deze acties lijken succesvol te zijn geweest. Een en ander zal in 2021 mede door besluitvorming via Provinciale Staten zijn beslag krijgen.

Alleen al de subsidiepagina op de provinciale website met de actuele subsidieregelingen is in 2020, 30.882 keer bezocht. Op de algemene subsidiepagina is een koppeling gemaakt naar de producten en diensten catalogus waar potentiële subsidieaanvragers gemakkelijk kunnen zoeken tussen alle producten en diensten van subsidies. Er kan ook nog worden gefilterd op doelgroep en thema.

Het voornemen om samen met de beleidsclusters meer naar buiten te treden, onder andere door het organiseren van informatiebijeenkomsten, is door de coronapandemie niet van de grond gekomen, maar blijft een belangrijk aandachtspunt.

Alle Provincies werken met ingang van 2018 met een centrale subsidieafdeling. Kennisdeling/afstemming met andere Provincies vindt tweejaarlijks plaats via de IPO-werkgroep Subsidies. Naast de afstemming met andere Provincies, zet het cluster Subsidies actief in op meer samenwerking met Limburgse gemeenten om daar waar mogelijk processen op elkaar af te stemmen en om ervaringen en knelpunten binnen het subsidieproces te bespreken. In dit verband kan vermeld worden dat er intensief contact (meerdere online en fysieke sessies) geweest is met de gemeente Maastricht, die bezig is een centrale subsidieafdeling in te richten. Kennisdeling op het gebied van procedures, systemen en de formatieve inrichting was daarbij leidend.

Op deze manier kan van elkaar geleerd worden. Dit alles vanuit het streven om ook onze aanvragers beter te bedienen.

5.5.10. Gegevensbeheer

De Provincie Limburg voert een privacybeleid waarin wordt uitgesproken dat een adequaat niveau van Privacy- en Informatiebeveiliging wordt nagestreefd waarbij, voor het reduceren van risico's, voortdurend afwegingen worden gemaakt om de juiste balans te vinden tussen relevante wetgeving, de taakstelling van de organisatie, een praktische manier van werken en de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen.

Per 1 juli 2020 is een nieuwe (interne) functionaris voor de gegevensbescherming (FG) aangewezen. De FG fungeert als interne privacy toezichthouder en rapporteert rechtstreeks aan de algemeen directeur over zijn werkzaamheden. Eind 2020 heeft deze functionaris zijn eerste halfjaarlijks verslag uitgebracht. Hierin wordt aangegeven welke stappen in 2020 gezet zijn en welke vervolgstappen gewenst zijn.

In 2020 zijn op het terrein van privacy onder andere de volgende stappen gezet:

1. Intensivering van de voorlichting en bewustwording op het gebied van privacy (onder andere via de 3e ronde 'Are you secure' en uitwerking van een module 'privacy' in het introductieprogramma).
2. Het verwerkingsregister (het register met alle verwerkingen van persoonsgegevens) is aangevuld en geactualiseerd.
3. In 2020 zijn meerdere DPIA's (het instrument om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen teneinde daarna maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen) uitgevoerd waarmee de voornaamste privacyrisico's zijn geduïd. Bijvoorbeeld in het kader van de aanbesteding van een nieuw E-HRM systeem en het proces van burgemeestersbenoemingen.
4. Actualisatie van een aantal interne privacy protocollen, waaronder het datalekkenprotocol, het DPIA-protocol en het protocol dienstauto's.

5.6. Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in diverse aspecten van de verbonden partijen. Bij de uitwerking van deze paragraaf is enerzijds rekening gehouden met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en anderzijds met de informatie die voor de gebruikers van deze jaarrekening het meest relevant is.

1. Belangrijkste ontwikkelingen in het boekjaar

In het lopende boekjaar, 2020, is in totaal voor € 22,9 mln. geïnvesteerd in de Provinciale deelnemingen. De investering valt uiteen in € 4,4 mln. in Provinciale fondsen, € 14,9 mln. in de Brightlands Campussen en € 3,6 mln. in de luchthaven. Daarnaast zijn per einde boekjaar 2020 drie Verbonden Partijen beëindigd, namelijk: Vordering op Enexis B.V., Verkoop Vennootschap B.V. en Cross Border Leases (CBL) Vennootschap B.V. Deze vennootschappen waren met specifieke doelen opgericht om de verkoop van Essent af te wikkelen. De doelstellingen zijn bereikt en de vennootschappen zijn in 2020 opgeheven.

Relevante ontwikkelingen hebben plaatsgevonden bij onderstaande deelnemingen:

- Enexis: Ten behoeve van haar bijdrage van in de energietransitie (o.a. versterking van de netten), dient Enexis de komende jaren fors te investeren. Hiervoor heeft Enexis (mede) een beroep gedaan op de aandeelhouders. In 2020 hebben de aandeelhouders voor € 500 mln. aan leningen verstrekt ter versterking van het eigen vermogen van de vennootschap. Winsten staan als gevolg van dalende rentes steeds meer onder druk. Na fiscale correctie komt de winst in 2020 uit op € 150 mln. Uitgaande van een 50% uitkering als dividend ontvangt de Provincie € 12,1 mln. dividend in 2021. Dit bedrag is ook in de provinciale begroting 2021 geraamd. Er heeft tot maart 2021 geen negatieve bijstelling van de creditrating plaatsgevonden. Enexis verwacht overigens dat dit wel kan gebeuren in 2022, maar ziet voldoende mogelijkheden om dit risico te mitigeren.
- Brightlands Chemelot Campus: In 2020 is het besluit genomen om de Chemelot campus te laten uitbreiden aan de noordzijde, de zogenaamde GREX Noord. De grondexploitatie zal worden uitgevoerd binnen CRF B.V., waarvoor het resterende budget van CRF BV ad € 13,32 mln. is gealloceerd. Ontwikkeling van het vastgoed zal worden uitgevoerd door Chemelot Campus Vastgoed CV, waarbij de directie van de campus de mogelijkheden van toekomstige externe financiering momenteel onderzoekt.
- Chemelot Scientific Participations (CSP): De subsidie van € 9 mln. voor het programma Brightsite verloopt conform het amendement 68 via CSP B.V.. Brightsite is erop gericht om aan de hand van zes programmalijnen de processen op Chemelot te verduurzamen.
- Brightlands Smart Service Campus Heerlen: Door de coronacrisis heeft de campus geen fysieke bijeenkomsten kunnen organiseren. Verder zijn de effecten van corona beperkt. In 2020 is een nieuwe CEO aangetreden, en wordt aansluiting gezocht met de AI (artificial intelligence) Hub, hetgeen serieuze toekomstige mogelijkheden biedt.

- Brightlands Campus Greenport Venlo: Doorontwikkeling van het strategisch plan heeft plaatsgevonden en er is nieuwbouw gerealiseerd in de vorm van het Brighthouse en Brightworks. Binnen het ontwikkelbedrijf zijn weinig grondverkoop gerealiseerd, maar wel veel verkoopovereenkomsten gesloten waardoor het resultaat door zal schuiven naar 2021. In maart 2020 is een bijzonder project opgeleverd, namelijk de spooraanpassingen voor de railterminal. De begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 laat een negatiever resultaat zien dan verwacht bij aanvang in 2017. Zichtbaar wordt dat er t/m 2025 een additionele kapitaalbehoefte is. Dit wordt o.a. veroorzaakt door effecten van de corona crisis, hogere onderhoudskosten aan de gebouwen en een aanpassing van de tarieven van de servicekosten. Samen met de gemeente Venlo zal de Provincie zich moeten beraden op welke wijze zij invulling gaan geven aan de financieringsbehoefte op korte- en lange termijn.
- LIOF: In 2020 heeft LIOF zich ingezet om de economische effecten van de coronacrisis te bestrijden door het uitvoeren van de Corona Overbrugging Leningen (COL). Door de getroffen corona maatregelen zijn acties met betrekking tot het versterken van de Euregio niet goed uitgevoerd kunnen worden, zo zijn evenementen gedigitaliseerd of geannuleerd. Tevens is er sprake van een verlies van € 5 mln. door waardeverlies van de financiële activa, echter is er geen sprake van afwaardering op de provinciale balans omdat LIOF over de afgelopen jaren winst heeft gemaakt.
- MKBLF: 2020 betrof het laatste jaar voor het fonds in acquisitiefase. Het fonds is uitgeput en bevindt zich vanaf 2021 in een beheerfase.
- LBDF: 2020 betrof het laatste jaar in acquisitiefase. De verschillende fondsen zijn uitgeput en bevinden zich vanaf 2021 in een beheerfase.
- Limburgs Energiefonds (LEF): In juni 2020 heeft Provinciale Staten besloten over de fondsuitbreiding naar een fondsomvang van € 268 mln., inclusief financiering door de Europese Investeringsbank. Definitieve goedkeuring van de EIB voor de eerste €54 mln. is reeds verkregen op 16 december 2020. Middels deze uitbreiding kan LEF haar taak als energiefonds continueren. Daarnaast is de transactie tussen Mijwater (voorheen 100% eigendom van het LEF) en Enpuls, dochter van Enexis, eind 2020 afgerond (met als effectieve datum 1 juli 2020). Als resultaat van deze transactie is Mijwater gesplitst in Mijwater Warmte Infra B.V. en Mijwater Energy B.V.. LEF blijft na deze splitsing eigenaar van het exploitatiebedrijf en daarmee de energiecentrales, bronnen en het in pandig netwerk.
- Ruimte voor Ruimte (RvR): Naar verwachting van de directie Ruimte voor Ruimte zal de GREX voor 2020 sluiten op € 3,8 mln. negatief (ultimo 2019 op € 8,7 mln. negatief). De Provincie heeft dit verlies volledig afgedekt met extern verkregen middelen. In 2020 heeft de Provincie Limburg in het kader van de garantstelling jegens de NWB de aflossing van de jaartermijn 2020 ad € 4 mln. op zich genomen om deze als regresvordering in 2023 te verhalen op RvR. Recent heeft RvR aangegeven deze vervroegd af te kunnen lossen.

2. Visie en beleidsvoornemen deelnemingen

Het aangaan van een deelneming, alsmede het behouden daarvan dient voort te vloeien uit tenminste de navolgende drie uitgangspunten:

- er is sprake van een strategisch Provinciaal belang;
- een permanente rol en betrokkenheid wordt wenselijk of noodzakelijk geacht;

- de Provincie wil actief kunnen sturen.

De aansluiting bij deze principes verschilt per deelneming en wordt toegelicht in de factsheets per verbonden partij. Alle overwegingen ten aanzien van het aangaan en beheer van verbonden partijen zijn opgenomen in hoofdstuk 5 van Sturing in Samenwerking 3.0.

3. Interpretatie

Voor de interpretatie van deze paragraaf zijn de volgende zaken van belang: de opgenomen subsidie betreft enkel de structurele subsidies dan wel subsidie bij oprichting. Volledigheid van de financiële gegevens is afhankelijk van het moment van vaststelling van de jaarrekening van de externe partij. Het belang zoals vermeld in het organogram is het belang van de bovenliggende entiteit. Dochtervennootschappen worden enkel separaat opgenomen als deze niet worden meegeconsolideerd in de directe deelneming van de Provincie. Uitzondering hierop zijn de beide dochtervennootschappen van Chemelot Participaties BV (6. Chemelot Campus BV en 7. Chemelot Research Facilities BV). De kredieten van Provinciale Staten zijn namelijk verstrekt aan deze vennootschappen, welke vennootschappen op een later moment dochtervennootschap van Chemelot Participaties BV zijn geworden. De boekwaarde zoals vermeld in de Factsheet betreft de boekwaarde per 31 december 2020 (voor afwaarderingen). De grafiek provinciale investeringen in de Factsheet geeft de bruto investering (voor afwaardering) weer voor het betreffende boekjaar.

4. Regeling grote projecten

Diverse verbonden partijen vallen onder de Regeling Grote Projecten. Conform deze Regeling worden periodiek gedetailleerde voortgangsrapportages opgesteld en met uw Staten gedeeld. In deze voortgangsrapportage wordt onder meer gerapporteerd over doelbereik, GS/PS-besluiten, financiën en risico's.

5. Verloopoverzicht boekwaarde per Verbonden partij

Verbonden Partij	31-12-2019	Mutatie boekjaar	31-12-2020*	
1 Enexis Holding N.V.	€ 6.202.544	€ -	€ 6.202.544	Essent
2 CSV Amsterdam B.V.	€ 3.220	€ -	€ 3.220	
3 Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	€ 1	€ -	€ 1	
4 Chemelot Campus Vastgoed C.V.	€ 60.995.266	€ 1.000.000	€ 61.995.266	Chemelot
5 Chemelot Participaties B.V.	€ 25.194.800	€ 2.000.000	€ 27.194.800	
6 Chemelot Campus B.V.	€ -	€ -	€ -	
7 Chemelot Research Facilities B.V.	€ -	€ -	€ -	
8 Chemelot Scientific Participations B.V.	€ 1	€ 6.865.000	€ 6.865.001	
9 Enabling Technologies B.V.	€ 2.325.000	€ -	€ 2.325.000	
10 Brightlands Maastricht Health Campus B.V.	€ 2.263.717	€ 1.044.833	€ 3.308.550	
11 Campus Heerlen Huisvesting B.V.	€ -	€ -	€ -	
12 Campus Heerlen Management Development B.V.	€ -	€ 300.000	€ 300.000	
13 Greenport Venlo Campus Vastgoed B.V.	€ 12.350.307	€ 3.414.720	€ 15.765.027	
14 Greenport Venlo Campus Vastgoed C.V.	€ 8.096.693	€ -	€ 8.096.693	Brightlands
15 Greenport Venlo Ontwikkelbedrijf B.V.	€ 27.200.000	€ -	€ 27.200.000	
16 Brightlands Campus Greenport Venlo B.V.	€ -	€ 290.000	€ 290.000	MfSSC
17 N.V. Holding Businesspark Luchthaven Maastricht	€ 16.072.048	€ 3.631.100	€ 19.703.148	
18 N.V. Aangewezen Luchvaartterrein Maastricht-Aachen Airport	€ 1	€ -	€ 1	MAA
19 Provincie Limburg AviationValley Commandiet B.V.	€ 1.668.000	€ -	€ 1.668.000	
20 Land Development AviationValley Maastricht C.V.	€ -	€ -	€ -	
21 Land Development AviationValley Maastricht N.V.	€ 18.000	€ -	€ 18.000	Fondsen
22 N.V. Industriebank LIOF	€ 42.877.738	€ -	€ 42.877.738	
23 MKB-Leningenfonds (MKB-L) B.V.	€ 15.154.058	€ 668.554	€ 15.822.612	
24 Limburg Business Development Fonds (LBDF) B.V.	€ 12.483.943	€ 1.984.260	€ 14.468.203	
25 Chemelot Ventures B.V.	€ 5.089.964	€ 1.450.533	€ 6.540.497	
26 Brightlands Agrofood Ventures B.V.	€ 410.599	€ 346.603	€ 757.202	
27 Limburgse Energie Fonds (LEF) B.V.	€ 52.671.651	€ -	€ 52.671.651	
28 Provincie Limburg Commandiet B.V.	€ -	€ -	€ -	
29 RvR Limburg Beheer B.V.	€ -	€ -	€ -	
30 RvR Limburg C.V.	€ -	€ -	€ -	
31 BNG Bank N.V.	€ 22.689	€ -	€ 22.689	RvR
32 Nederlandse Waterschapsbank N.V.	€ 3.063	€ -	€ 3.063	
33 N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg	€ 132.458	€ -	€ 132.458	Overig
34 Limburgse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijven terreinen B.V.	€ 66.000	€ -	€ 66.000	
35 IBA Parkstad B.V.	€ -	€ -	€ -	
36 Stichting Euregio Maas-Rijn	€ -	€ -	€ -	
37 Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking	€ -	€ -	€ -	
38 RUD Zuid-Limburg	€ -	€ -	€ -	
39 RUD Limburg-Noord	€ -	€ -	€ -	
40 Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg	€ -	€ -	€ -	
41 Het Interprovinciaal Overleg	€ -	€ -	€ -	
42 Zuidelijke Rekenkamer	€ -	€ -	€ -	
Totaal	€ 291.301.760	€ 22.995.603	€ 314.297.364	

*Voor afwaardering

1. Enexis Holding N.V.

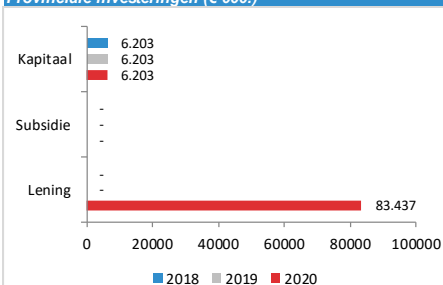
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 6.202.544
Belang provincie:	16,12%
Zeggenschap provincie:	16,12%
Betrokkenen:	6 Provincies en > 100 gemeenten

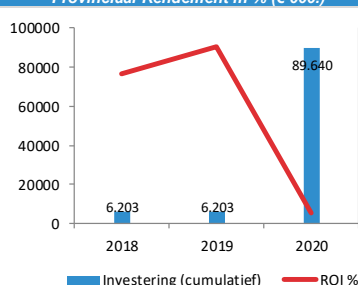
Doelstelling

Enexis is een netwerkbedrijf in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. Voor 2,8 miljoen huishoudens en bedrijven verzorgt Enexis de distributie van energie. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Enexis beheert, onderhoudt en vernieuwt het energienetwerk waarover de leverancier elektriciteit en/of gas bij de consument of bij het bedrijf brengt en ophaalt.

Provinciale investeringen (€ 000.)

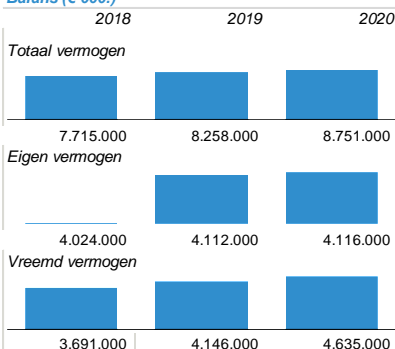
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

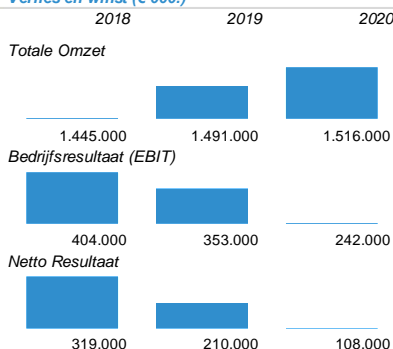
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	83.437
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	6.203	6.203	6.203
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	745
Ontvangen dividend in periode € 000.	16.692	19.683	16.920
ROI %	269%	317%	20%

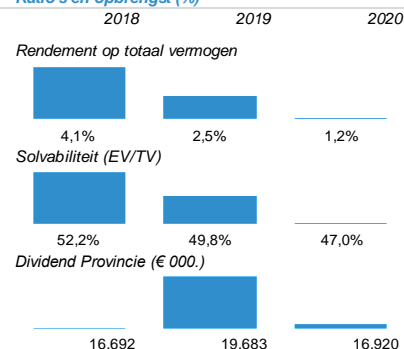
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Het publiek belang van deelname is gelegen in het waarborgen van een excellent netbeheer: een betrouwbare, duurzame en publieksgerichte energievoorziening in haar verzorgingsgebied, waaronder Limburg. De tweede pijler van het Strategisch plan betreft Enexis haar rol in de energietransitie: het versnellen van de energietransitie door samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen te realiseren alsmede innovatieve, schaalbare oplossingen om te energietransitie te versnellen. Voor deze laatste opgave komt er de komende 10 jaren een enorme extra investeringsopgave op Enexis af, waarvoor Enexis in 2020 bij haar aandeelhouders een lening van € 500 mln. heeft opgehaald.

Visie en beleidsvoornemen

Ons College heeft uw Staten op 27 juli 2015 haar visie en beleidsvoornemen omtrent deze deelneming kenbaar gemaakt, bestaande uit 4 kernelementen: a. Ondersteuning van het Strategisch Plan van Enexis met de kernwaarden: betrouwbaarheid, betaalbaarheid, klantgerichtheid en duurzaamheid. b. De Provincie hecht veel belang aan een goed functionerend netwerk. Via het aandeelhouderschap zet de Provincie ook in op de ontwikkeling van smart grids zodat duurzame energietoepassingen verbonden kunnen worden. Energie-investeringen versterken op die manier ook de economische ontwikkeling. c. We hechten belang aan een stabiel en voorspelbaar jaarlijks dividend. De Provincie koestert haar aandelenbelang maar zal niet overgaan tot een significante uitbreiding.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

De strategie van Enexis bestaat uit 2 pijlers: excellent netbeheer en versnellen van de energietransitie. In 2020 slaagde Enexis erin om haar netbeheer op het vereiste niveau te houden, waarvoor in 2020 € 657 miljoen werd geïnvesteerd. De energietransitie vergt dat de netten verzaamd worden, waarbij de netbeheerders tegen capaciteitsproblemen aanlopen. Voor deze opgave moet Enexis de komende (10) jaren fors investeren, waarbij Enexis een beroep heeft gedaan op de aandeelhouders. In 2020 hebben aandeelhouders leningen verstrekt aan Enexis, dit ter versterking van het eigen vermogen, van in totaal € 500 mln. De nettowinst 2020 kwam uit op € 108 mln. De genormaliseerde winst bedraagt € 150 mln, waarvan € 75 mln. als dividend zal worden uitgekeerd. Provincie Limburg ontvangt hiervan 16,12% (€ 12,1 mln). Dit is volledig in lijn met de geraamde dividenden in de provinciale begroting.

Provinciaal Risico

Het risico bestaat dat de boekwaarde à € 6,2 mln. moet worden afgewaardeerd. Momenteel achten wij de kans dat dit risico materialiseert zeer klein. De dividendverwachtingen komen steeds meer onder druk te staan door de zeer lage rentestanden (WACC). Met ingang van de nieuwe reguleringsperiode (2022) geldt een veel lagere, in de tarieven op te nemen, WACC en zal de verwachte nettowinst structureel met circa € 50 mln. per jaar afnemen. Met deze neerwaartse ontwikkeling heeft de Provincie in haar MJR rekening gehouden.

2. CSV Amsterdam B.V.

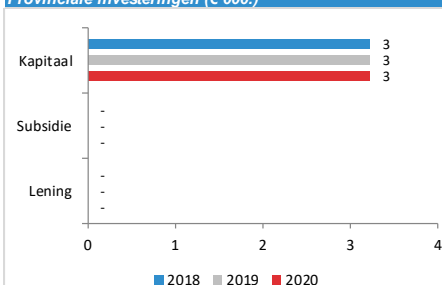
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 3.220
Belang provincie:	16,12%
Zeggenschap provincie:	16,12%
Betrokkenen:	6 Provincies en > 100 gemeenten

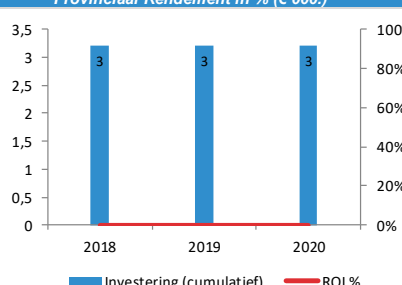
Doelstelling

CSV Amsterdam B.V. is betrokken bij de verkoop van Attero Holding N.V. door de voormalige publieke aandeelhouders aan Waterland. De verkopers hebben hun resterende rechten en verplichtingen (waaronder het beheer van de escrow) overgedragen aan deze vennootschap.

Provinciale investeringen (€ 000.)

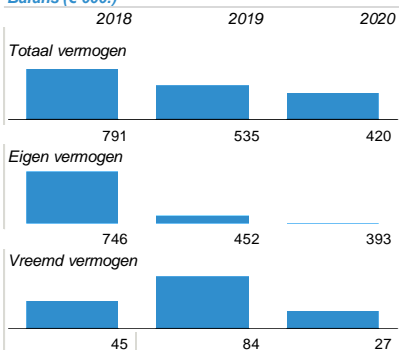
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

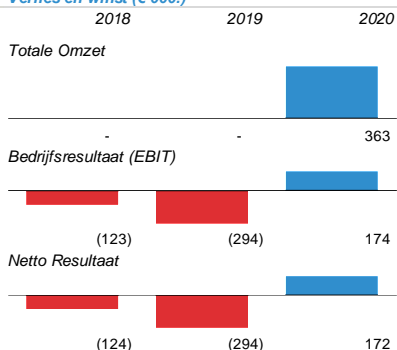
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	3	3	3
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

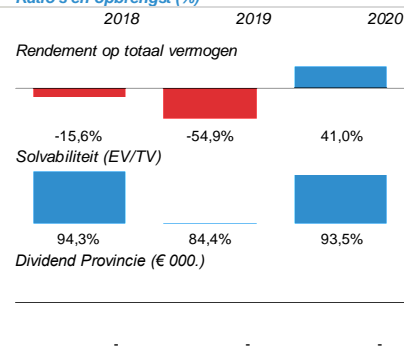
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Deze deelneming wordt tijdelijk aangehouden om de verkoop van Attero aan Waterland af te wikkelen. CSV Amsterdam B.V. creëert de noodzakelijke randvoorwaarden voor maximalisatie van de verkoopopbrengst van Attero een optimale risicoafdekking voor de publieke aandeelhouders.

Visie en beleidsvoornemen

Deze deelneming wordt tijdelijk aangehouden om (in eerste instantie) de verkoop van Essent aan RWE af te wikkelen alsmede, in een later stadium, ook de verkoop van Attero aan Waterland. Eventuele claims kunnen door Waterland worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Dit is in 2020 ook gebeurd.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

In 2020 is de escrow (verkoop Attero) afgewikkeld en deze afrekening heeft geleid tot een vrijval van bijna de gehele escrow van € 8 mln. Provincie Limburg heeft hiervan € 1,3 mln. ontvangen.

Op 4 maart 2021 is bekend geworden dat de escrowbeheerder (notaris Pels Rijcken) onrechtmatig gebruik heeft gemaakt van de escrow rekening. Hierdoor wordt een bedrag ad € 55.000 aan rente op de rekening gemist, waarvan aandeel Provincie Limburg € 9.000 (16,12%). Uw Staten zijn hierover op 5 maart 2021 direct door de portefeuillehouder geïnformeerd. Ten tijde van het opstellen van deze paragraaf is geen nieuwe informatie beschikbaar.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt een gering risico (een deel van) de boekwaarde ad € 3.220 te moeten afwaarderen. Uit de liquidatie van de BV komen naar verwachting voldoende middelen beschikbaar ter dekking van de boekwaarde.

3. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

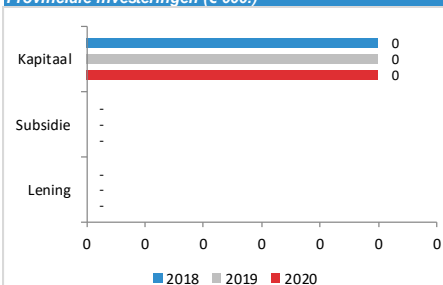
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 1
Belang provincie:	16,12%
Zeggenschap provincie:	16,12%
Betrokkenen:	6 Provincies en > 100 gemeenten

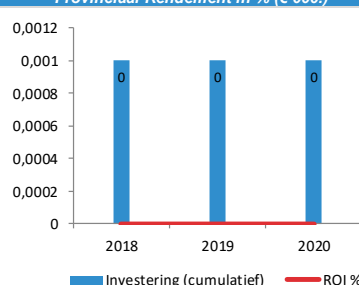
Doelstelling

PBE B.V. heeft op 30 september 2011 de aandelen ERH en daarmee indirect het 50% belang in EPZ (kerncentrale Borssele) geleverd aan RWE. Daarmee is een einde gekomen aan de primaire opdracht van PBE, zijnde het behartigen van het 50%-belang in EPZ. PBE zal als tijdelijke vennootschap de resterende rechten en verplichtingen afwikkelen, in het bijzonder die rechten en verplichtingen die voortvloeien uit het Convenant en aanvullend Convenant dat is overeengekomen met de Staat.

Provinciale investeringen (€ 000.)

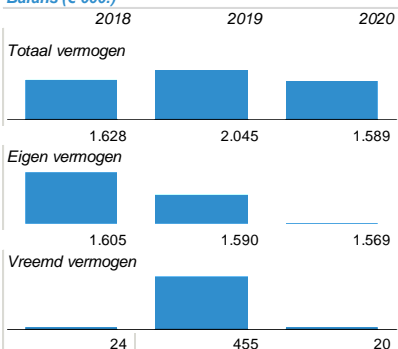
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

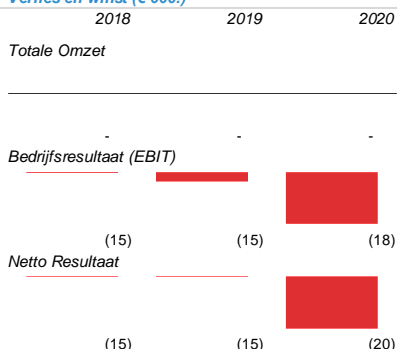
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	0	0	0
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

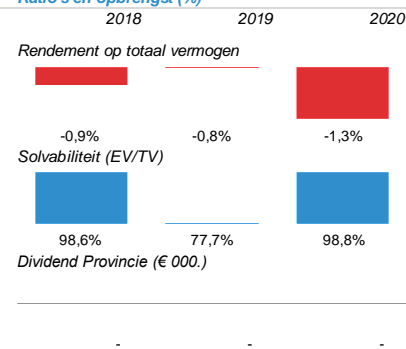
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

De deelneming wordt aangehouden om aan formele rechten en verplichtingen jegens de Staat, vastgelegd in een Convenant, te voldoen.

Visie en beleidsvoornemen

Het aandeelhouderschap wordt aangehouden omdat PBE, als gevolg van gemaakte afspraken met de Staat en vastgelegd in een Convenant, rechten en verplichtingen heeft voor een periode van 8 jaren na ondertekening van de EPZ SPA (30 september 2011). PBE is sinds eind 2011 slechts een praktisch lege B.V. om een aantal zaken af te wikkelen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Het bestuur van de vennootschap is een proces gestart om het Convenant met de Staat te beëindigen en de vennootschap op te heffen. Er zijn verder geen aandachtspunten en ontwikkelingen te melden.

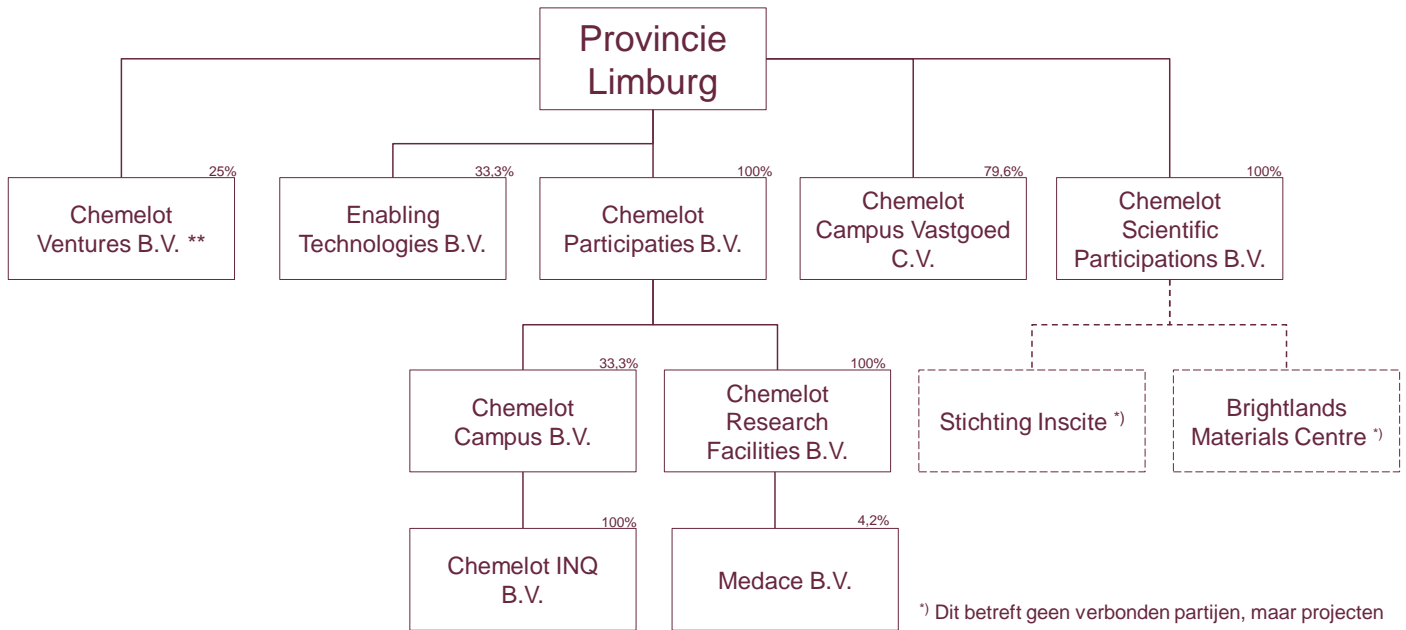
Provinciaal Risico

De Provincie loopt geen risico, omdat de boekwaarde in een eerdere fase al is afgeboekt naar € 1.

Brightlands Chemelot Campus

*) Dit betreft geen verbonden partijen, maar projecten

**) Chemelot Ventures B.V. wordt bij de fondsen in een afzonderlijke Factsheet toegelicht.

4. Chemelot Campus Vastgoed C.V.

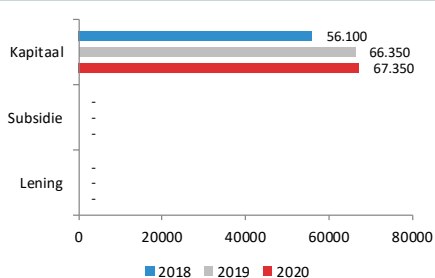
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Commanditaire Venootschap
Boekwaarde (€)	€ 60.995.266
Belang provincie:	79,60%
Zeggenschap provincie:	33,00%
Betrokkenen:	DSM, UM, Provincie Limburg

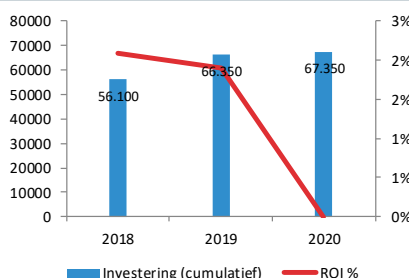
Doelstelling

Chemelot Campus Vastgoed CV is een van de belangrijke facilitators in de ontwikkeling van Chemelot Campus. Het ontwikkelt, koopt, realiseert en exploiteert vastgoed en research faciliteiten op de Chemelot Campus passend bij de vraag van (potentiele) campus bewoners.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	56.100	66.350	67.350
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	1.175	1.265	-
ROI %	2%	2%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	122.840	139.992	n.b
Eigen vermogen	60.079	68.351	n.b
Vreemd vermogen	62.761	71.642	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	35.353	38.248	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	(1.599)	(1.472)	n.b
Netto Resultaat	(3.089)	3.213	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-2,5%	2,3%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	48,9%	48,8%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	1.175	1.265	-

Publiek belang

De campusontwikkeling is een instrument om innovatie te versnellen, waardoor de bestaande werkgelegenheid behouden blijft, nieuwe werkgelegenheid wordt gecreëerd, een betere aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven ontstaat en de positie van de UM versterkt wordt. Met als uiteindelijke doel het realiseren van een excellent vestigingsklimaat voor Limburg.

Visie en beleidsvoornemen

Het versterken van de economische structuur in Limburg door het aantrekken en creëren van nieuwe soorten van bedrijvigheid en door de verdere ontwikkeling van de maak- en kennisindustrie in de regio. Bij uitwerking Brainport 2020 vormt Chemelot Campus een belangrijke bijdrage om de doelstelling te betrekken op kennis-economie met triple-helix. De Provincie wilt blijven inzetten op de campusontwikkeling.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

In 2020 is Chemelot Campus Vastgoed C.V. tegen zowel de fysieke (uitbreidings)grenzen als de financiële grenzen aangelopen. In begin 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met de uitbreiding van de campus in noordelijke richting (GREX Noord), waarbij de grondexploitatie zal worden uitgevoerd door CRF BV en het vastgoed worden gerealiseerd door de CV. Samen met de directie van de campus worden additionele financieringsmogelijkheden voor het nieuw te bouwen vastgoed onderzocht. Thans kan de CV nog een beroep doen op herfinancieringskredieten van de banken en de afroep van de achtergestelde provinciale lening. Verdere ontwikkelingen worden opgenomen in de voortgangsrapportage grote projecten.

Provinciaal Risico

De Provincie loopt risico op de volgende onderdelen:

De doelstellingen met betrekking tot de verhuur (opbrengst) danwel de exploitatie (kosten) van het vastgoed worden niet gehaald waardoor de winstverwachting van de C.V. wellicht lager is dan begroot en waardoor het rendement op het door de provincie additioneel kapitaal onder druk komt te staan. Door COVID-19 neemt het risico van lagere huuropbrengsten danwel niet inbare debiteuren toe. Op langere termijn kan een en ander tot gevolg hebben dat de boekwaarde van de deelneming (deels) moet worden afgewaardeerd. Er zijn momenteel geen aanleidingen om hierin actie te ondernemen. Risicobeheersing maakt onderdeel uit van de voortgangsrapportage grote projecten.

5. Chemelot Participaties B.V.

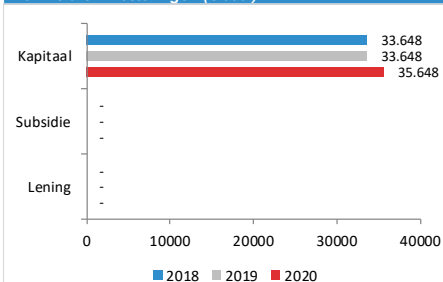
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 25.194.800
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg

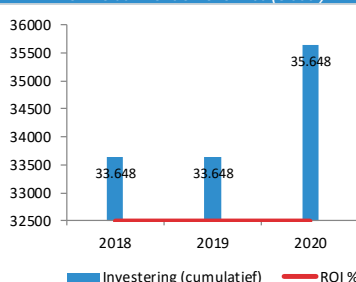
Doelstelling

Chemelot Participaties B.V. is opgericht om deel te nemen in de diverse op de Chemelot Campus op te richten of reeds opgerichte vennootschappen en daarmee de directe aansprakelijkheidsrisico's van de Provincie Limburg te beperken.

Provinciale investeringen (€ 000.)

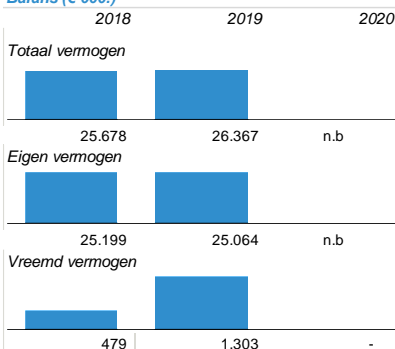
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

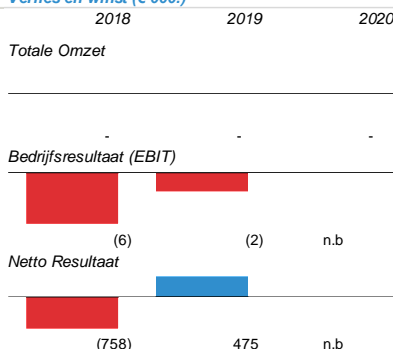
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	33.648	33.648	35.648
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

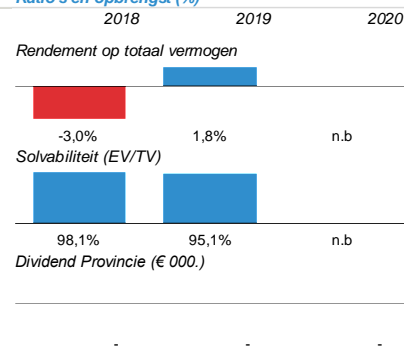
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Na een intensieve startperiode groeit de campusorganisatie door en ontwikkelt zij nieuwe activiteiten in bedrijvenontwikkeling en bedrijfsvestiging. Chemelot Participaties B.V. geeft middels haar aandeel in de Chemelot Campus B.V. en Chemelot Research Facilities B.V. mede sturing aan deze ontwikkeling en dient voornamelijk vanuit een governance optiek het publiek belang.

Visie en beleidsvoornemen

Chemelot Participaties B.V. is opgericht om deels de provinciale deelneming in de campus-governance vorm te geven. Chemelot Participaties B.V. is 1/3e deel aandeelhouder van Chemelot Campus B.V. en zal mogelijk in de toekomst het provinciaal aandeel in Chemelot Campus Vastgoed C.V. overnemen, mits dit geen grote negatieve fiscale consequenties heeft. Daarnaast fungeert Chemelot Participaties B.V. als aandeelhouder van Chemelot Research Facilities (CRF) B.V. In CRF B.V. zijn de miniplant activiteiten ondergebracht. Chemelot Participaties B.V. zal hiertoe in totaal € 46 mln. investeren, waarvan 50% revolverend (4%) dient te zijn. Mogelijke toekomstige participaties zullen eveneens via Chemelot Participaties B.V. kunnen verlopen, waardoor de Provincie niet meer rechtstreeks aandeelhouder wordt in de afzonderlijke vennootschappen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Chemelot Participaties B.V. beheert de aandelen van zowel Chemelot Campus B.V. als Chemelot Research Facilities (CRF) B.V. Van beide ondernemingen is in deze paragraaf Verbonden Partijen separaat aangegeven welke aandachtspunten en ontwikkelingen er momenteel zijn. Tot en met 31 december 2020 heeft Chemelot Participaties B.V. in totaal € 34,7 mln. agio gestort. Daarmee resteert nog ruim € 11 mln. van het beschikbare krediet. In het voorjaar 2020 is een besluit genomen over de uitbreiding (grondexploitatie) op Chemelot Noord, waarbij de financiering van deze uitbreiding plaatsvindt vanuit de resterende kredieten, beschikbaar binnen Chemelot Participaties B.V.

Provinciaal Risico

Het provinciaal risico betreft afwaardering van (een deel van) de boekwaarde van € 27,1 mln., welke is gerelateerd aan de deelneming van Chemelot Participaties B.V. in zowel CRF B.V. als Chemelot Campus B.V. Van het totaal beschikbare krediet van 46 mln. is 50% als niet revolverend aangemerkt. Momenteel is er geen aanleiding om af te wijken van deze inschatting.

6. Chemelot Campus B.V.

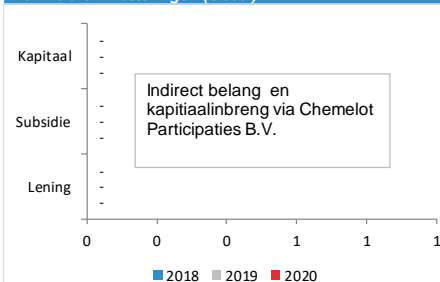
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ -
Belang provincie:	33,00%
Zeggenschap provincie:	33,00%
Betrokkenen:	DSM, UM, Provincie Limburg

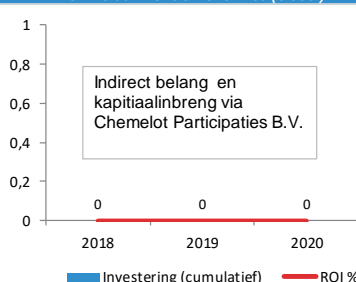
Doelstelling

De B.V. heeft als doel het stimuleren van open innovatie ten behoeve van kennisbehoud en kennisontwikkeling in de regio Zuid-Limburg, met als doel aansluiting en verbreding van de as onderwijs-onderzoek -business. Hiertoe wordt een campus ecosysteem van kennisinstellingen, research faciliteiten en innovatiecommunities ontwikkeld. Bij het verrichten van haar werkzaamheden zal de vennootschap mede rekening houden met de overige opgerichte Brightlands campussen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	na	na	na

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	8.088	7.955	n.b
Eigen vermogen	3.791	3.935	n.b
Vreemd vermogen	4.296	4.020	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	12.926	12.405	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	(124)	(271)	n.b
Netto Resultaat	475	221	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	5,9%	2,8%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	46,9%	49,5%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

De campusontwikkeling is een instrument om innovatie te versnellen, waardoor de bestaande werkgelegenheid behouden blijft, nieuwe werkgelegenheid wordt gecreëerd, een betere aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven ontstaat en de positie van de UM versterkt wordt. Met als uiteindelijke doel het realiseren van een excellent vestigingsklimaat voor Limburg.

Visie en beleidsvoornemen

Het versterken van de economische structuur in Limburg door het aantrekken en creëren van nieuwe soorten van bedrijvigheid en door de verdere ontwikkeling van de maak- en kennisinstellingen blijft achter; (2) Door COVID-19 stagneert de groei op de campus c.q. verdwijnen er bedrijven (huurders); (3) De directie slaagt er niet of onvoldoende in om de financiering van het te ontwikkelen vastgoed op Chemelot Noord (verticale exploitatie) te realiseren; (4) Onenigheid tussen aandeelhouders; (5) Concurrentie van vergelijkbare campussen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

In het huidige strategisch plan 2017-2020 wordt nadere focus aangebracht in de inhoudelijke positionering: sustainable materials en sustainable processes met een sterke nadruk op verduurzaming en digitalisering. Door de verdere doorgroei van de campus is op het einde van 2019 de fysieke begrenzing van de campus bijna bereikt. Derhalve is in het voorjaar van 2020 een besluit worden genomen over de verdere (grondexploitatie) uitbreiding van de campus op Chemelot Noord. CRF B.V. zal deze grondexploitatie financieren uit bestaande middelen. De directie van Chemelot Campus BV is inmiddels een traject gestart om nieuwe partners/financiers te vinden voor de vastgoedontwikkeling op Chemelot Noord.

Provinciaal Risico

De onderstaande risico's kunnen er toe leiden dat Chemelot Campus B.V. niet in staat is haar verdienmodellen te realiseren: (1) Aantal kenniswerkers, aantal bedrijven en kennisinstellingen blijft achter; (2) Door COVID-19 stagneert de groei op de campus c.q. verdwijnen er bedrijven (huurders); (3) De directie slaagt er niet of onvoldoende in om de financiering van het te ontwikkelen vastgoed op Chemelot Noord (verticale exploitatie) te realiseren; (4) Onenigheid tussen aandeelhouders; (5) Concurrentie van vergelijkbare campussen.

7. Chemelot Research Facilities B.V.

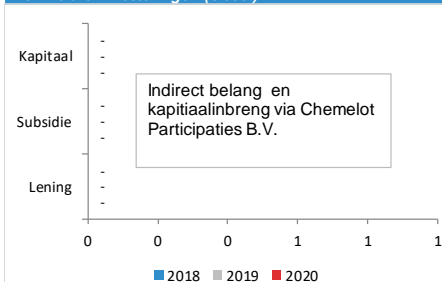
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg

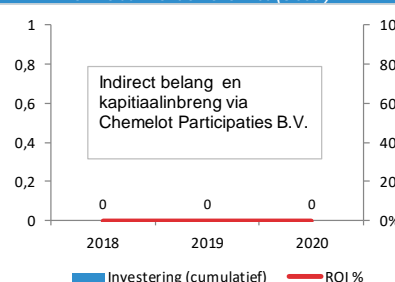
Doelstelling

Inrichten van pilotplants met o.a. groeifaciliteiten voor startende ondernemers en onderzoekers als tussenstap naar grootschalige productie en een productieplant voor het onderzoekscentrum InSciTe, alsmede voor biomedische activiteiten op de campus en in de regio. Hiermee worden significante pilot plant faciliteiten van grote spelers naar Chemelot Campus getrokken.

Provinciale investeringen (€ 000.)

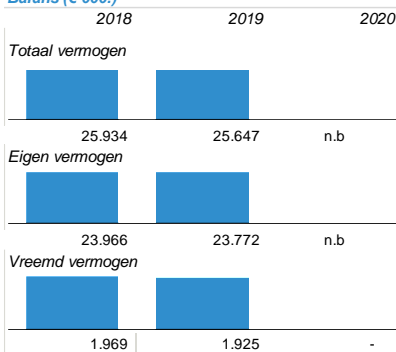
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

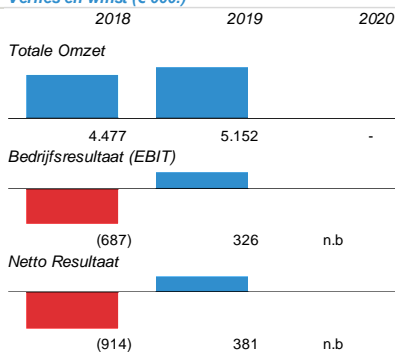
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	na	na	na

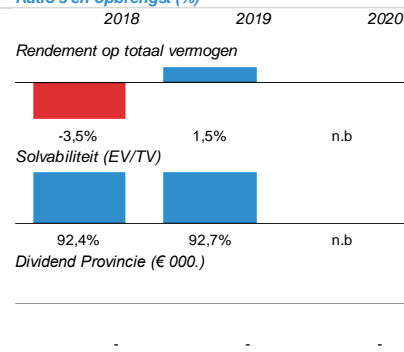
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

In deze vennootschap zijn de provinciale middelen geplaatst ten behoeve van de Pilot- en Miniplantfaciliteiten op de Chemelot Campus. Omdat CRF geen directe deelneming is van de Provincie, maar van Chemelot Participaties B.V. zijn hier geen bedragen opgenomen bij de Provinciale investering en Provinciaal rendement. Het ontwikkelen van dergelijke onderzoekscentra c.q. proeflabo's op Chemelot Campus geeft een sterke impuls aan de verdere ontwikkeling van de campus en is een belangrijke factor in de opwaardering van de propositie van de campus voor nieuwe innoverende bedrijven.

Visie en beleidsvoornemen

Het project Pilot- en Miniplants maakt deel uit van de Businesscases Structuurversterkende Projecten waarmee PS d.d. 7 februari 2014 hebben ingestemd. Middels het inrichten van een pilotplant met o.a. groeifaciliteiten voor startende onderzoekers als tussenstap naar grootschalige productie en een productieplant voor het onderzoekscentrum InSciTe, alsmede een voor biomedische activiteiten op de campus en regio beoogt de Provincie significante pilot plant faciliteiten naar de Chemelot campus te trekken.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Chemelot Research Facilities B.V. is eind 2014 gestart met haar activiteiten en heeft ultimo 2020 in totaal € 34,7 mln. aan agio afgeroepen. In 2020 is een interimdividend uitgekeerd aan Chemelot Participaties B.V. van € 653.600. Dit staat het uitgangspunt dat op basis van de huidige prognoses de verwachting gehandhaafd blijft dat 50% van het totale krediet, zijnde € 23 mln., als revolverend kan blijven aangemerkt. In het voorjaar 2020 is een besluit genomen om de resterende kredietmiddelen ter grootte van € 13,32 mln. in te zetten voor de financiering van de grondexploitatie op Chemelot Noord (GREX Noord). Inmiddels is hiervan € 2 mln. afgeroepen. Hierdoor krijgt Chemelot Campus de mogelijkheden om verder door te groeien.

Provinciaal Risico

Provinciaal risico betreft het niet realiseren van de rendementseis op het verstrekte eigen vermogen, alsmede het afwaarderen van de boekwaarde, verantwoord binnen Chemelot Participaties B.V., als gevolg van achterblijvende financiële resultaten van de Pilot- en Miniplant faciliteiten. De huidige prognoses geven momenteel, ondanks COVID-19, geen aanleiding om hierop actie te ondernemen. De rendementverwachtingen ten aanzien van GREX Noord liggen hoger dan de rendementseis welke, bij de originele businesscase, op 7 februari 2014 als uitgangspunt gold.

8. Chemelot Scientific Participations B.V.

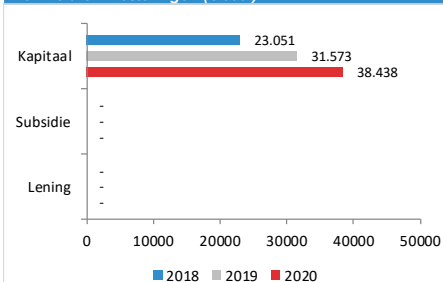
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 1
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg

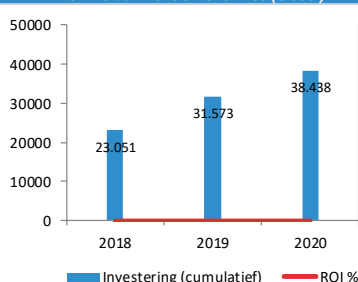
Doelstelling

In deze vennootschap worden de provinciale middelen (middels agiostortingen) ten behoeve van de kennisinstututen Stichting InSciTe en Brightlands Materials Center (BMC) geplaatst. Vanuit deze vennootschap worden door de directie projectvoorstellen beoordeeld, toegekend en bewaakt. Vanaf 2021 wordt via CSP B.V. ook de langjarige provinciale subsidie voor Brightsite verstrekt, conform amendement 68.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	23.051	31.573	38.438
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	847	2.592	n.b
Eigen vermogen	(10.234)	(5.707)	n.b
Vreemd vermogen	11.081	8.299	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	141	147	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	(6.596)	(3.995)	n.b
Netto Resultaat	(6.596)	(3.995)	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-778,8%	-154,1%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	-1208,3%	-220,2%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Het ontwikkelen van onderzoekscentra is van fundamenteel belang voor de verdere ontwikkeling van Campus Chemelot. De onderzoekscentra fungeren als fysiek aanwezige publiek-private samenwerkingen en vormen de lijm tussen de bedrijven en academische instellingen op de Campus. Deze centra zijn een belangrijk element in het open innovatie ecosysteem en hebben een sterke magneetfunctie op bedrijven en kenniswerkers om zich te vestigen op de Campus.

Visie en beleidsvoornemen

De participatie in de kennisinstututen Institute for Science & Technology (onderzoeks instituut InSciTe) en Brightlands Materials Centre (BMC) maken deel uit van de Businesscases Structuurversterkende Projecten waarmee PS d.d. 7 februari 2014 hebben ingestemd. CSP B.V. vervult vanuit een governance perspectief een belangrijke rol in de realisatie van deze projecten.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Het gerapporteerde verlies en daaruit voortvloeiend negatief eigen vermogen vindt zijn grondslag in de via CSP B.V. verstrekte bijdrage aan Stichting InSciTe en Brightlands Materials Centre. In totaal is tot en met Q2 2020 € 38,4 mln door de Provincie gestort in CSP B.V. van de totale toezegging van € 48 mln. (Stichting InSciTe € 30 mln en BMC € 18 mln = 15+3). De kapitaalstortingen zijn voorzichtigheidshalve volledig afgeschreven. Begin 2020 heeft PS voor BMC een vervolfinanciering van € 3 mln goedgekeurd voor de periode 2020+2021 en een aanvullende financiering van € 3 mln voor 2022+2023. Aan deze laatste financiering zijn wel twee condities gesteld.

Provinciaal Risico

Bijdragen voor CSP B.V. ten behoeve van InSciTe en BMC zijn door uw Staten als niet-revolverend aangemerkt. Er is dus geen provinciaal risico voor een mogelijke afwaardering ten aanzien van de boekwaarde van de deelneming. Hoewel de totale bijdrage van de beide projecten middels een aandelenstorting c.q. inbreng van agio bij CSP B.V. wordt ingebracht, is op het einde van het boekjaar de boekwaarde bijgesteld naar € 1.

9. Enabling Technologies B.V.

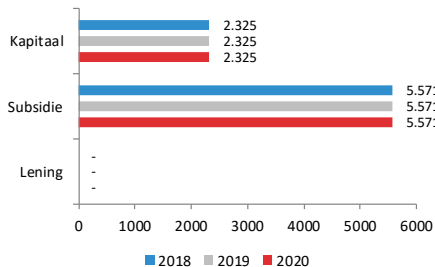
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 2.325.000
Belang provincie:	33,33%
Zeggenschap provincie:	33,33%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, DSM, Maastricht UMC

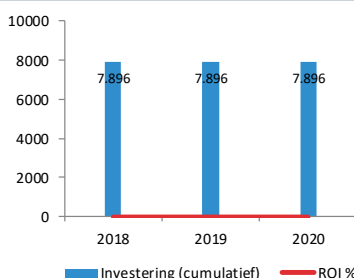
Doelstelling

Het faciliteren van een voor een campus randvoorwaardelijke R&D infrastructuur door kostenneutraal geavanceerde analyse apparatuur voor materialen, chemische stoffen en humane cellen (life sciences) ter beschikking te stellen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

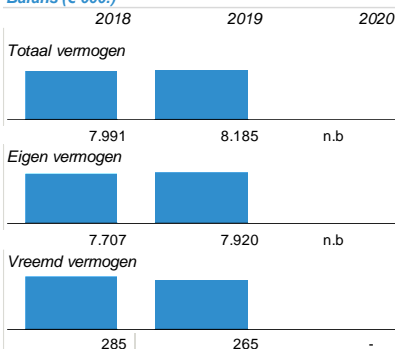
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

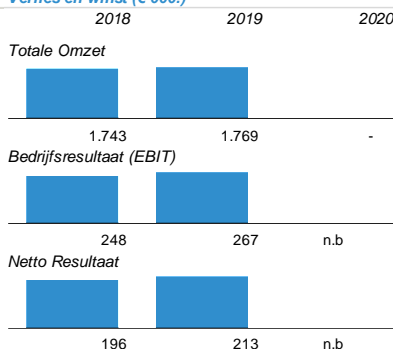
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	5.571	5.571	5.571
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	2.325	2.325	2.325
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

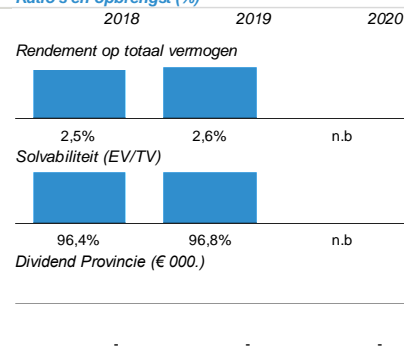
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Het mede sturing geven aan de ontwikkelingen van de Chemelot Campus en de Maastricht Health Campus en verbinden van deze twee campussen. Door het toegankelijk maken van geavanceerde apparatuur ondersteunt Enabling Technologies B.V. realisatie van de campusdoelstellingen door het vervullen van een essentiële randvoorwaarde.

Visie en beleidsvoornemen

De Provincie Limburg heeft als doelstelling het ontwikkelen van de kennisbasis, het ondersteunen van start ups en MKB en het stimuleren van de groei van kenniswerkers. Het financieel steunen van dit initiatief draagt bij aan het realiseren van deze doelstelling. Het initiatief moet leiden tot een groei van 100 fte kenniswerkers additioneel in de regio in de 1e 10 jaar van Enabling Technologies B.V. De Provincie Limburg heeft het doel na 10 jaar (medio 2023) uit Enabling Technologies B.V. te stappen zodat de markt verder haar werking kan hebben.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

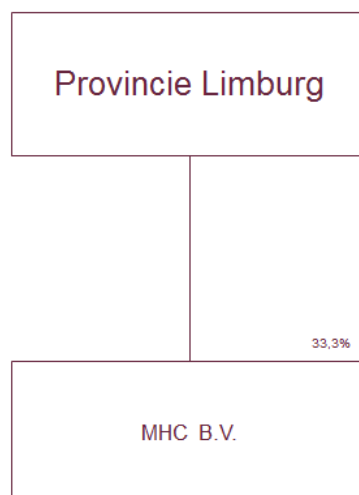
Het operationeel bedrijfsresultaat voor belastingen (EBITDA) van de vennootschap over 2019 is positief (€ 267k), en dat is beperkt hoger dan voorgaand boekjaar.

Provinciaal Risico

Provinciaal risico betreft het afwaarderen van de boekwaarde van € 2.325.000 vanuit een financieel perspectief. Daarnaast bestaat het risico dat de gestelde doelen niet behaald worden binnen de termijn van 10 jaar.

Covid-19 heeft nauwelijks financiële impact op Enabling Technologies B.V. doordat de apparaten operationeel in beheer konden blijven en doordat de inkomsten voor meer dan 99% geborgd zijn door garantstellingen van de partners die de apparaten gebruiken.

Brightlands Maastricht Health Campus

10. Brightlands Maastricht Health Campus B.V.

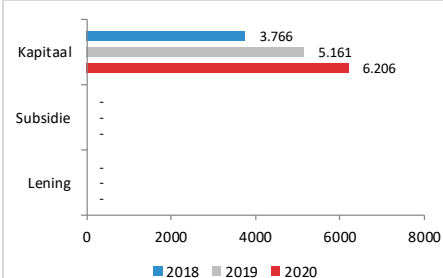
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 2.263.717
Belang provincie:	33,30%
Zeggenschap provincie:	33,30%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, MUMC Holding B.V., Academisch Ziekenhuis Maastricht

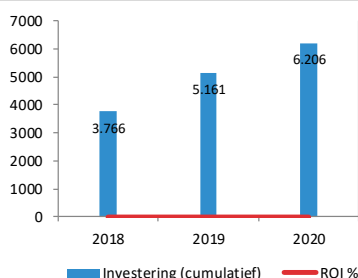
Doelstelling

Brightlands MHC BV fungeert als een facilitator tussen de partijen binnen de Maastricht Health Campus met als doel het realiseren van een internationaal gerespecteerde en gespecialiseerde valorisatiecampus, waar bedrijvigheid wordt ontwikkeld vanuit medisch en gezondheidswetenschappelijk onderzoek.

Provinciale investeringen (€ 000.)

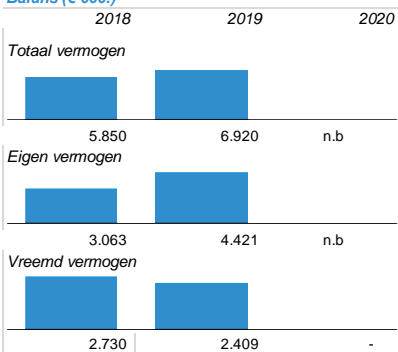
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

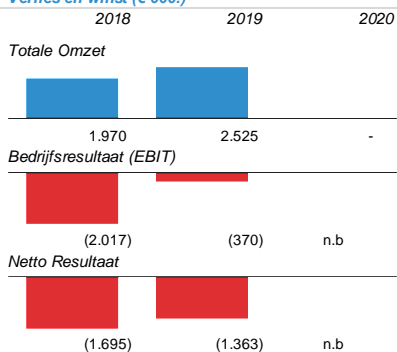
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	3.766	5.161	6.206
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

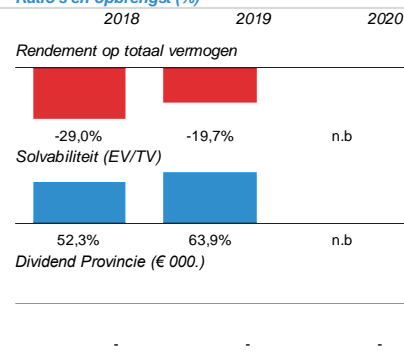
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Provincie Limburg wilt een bijdrage leveren aan het realiseren van werkgelegenheid en het versterken van het Limburgse vestigingsklimaat en de Limburgse concurrentiekracht. Brightlands MHC BV bevordert en stimuleert de campusontwikkeling met als uiteindelijk doel realiseren van werkgelegenheid en een sterke economie.

Visie en beleidsvoornemen

Brightlands MHC BV fungeert als een facilitator tussen de partijen binnen de Maastricht Health Campus met als uiteindelijk doel het realiseren van additionele arbeidsplaatsen door middel van aantrekken van bedrijven (acquisitie), tot waarde brengen van R&D resultaten (valorisatie) en realiseren van 40 spin-off bedrijven in 10 jaar. Brightlands MHC BV moet toegroeien naar de positie van sterk element in het Brightlands-concept.

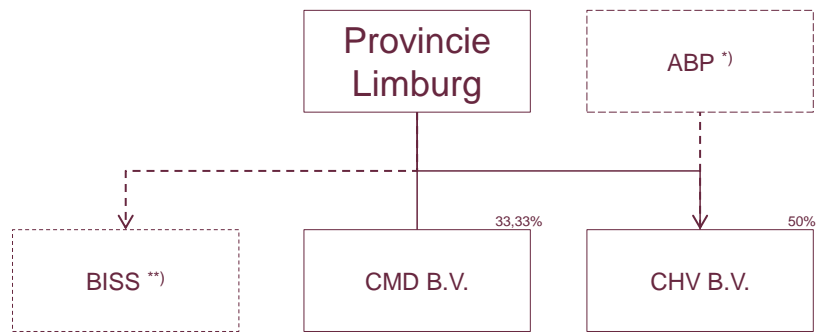
Aandachtspunten en ontwikkelingen

Brightlands MHC BV heeft haar targets reeds behaald. Eind 2020 zijn er 132 (2019: 129) bedrijven op de campus gevestigd. Tezamen zijn de bedrijven goed voor 2.598 arbeidsplaatsen (2019: 1.485), ruim boven target van 1.100. De nieuwe deelneming Medace is operationeel en heeft haar afgesproken deelresultaten op het gebied van acquisitie behaald. De Provincie heeft eenmalig € 5 mln. revolverend gereserveerd, met dit geld worden spin off bedrijven gefinancierd. Hiervan is per 1 juli 2020 € 1.650.000 afgeroepen. De komende jaren staat het koersen op een "self supporting" organisatie per 2023 centraal.

Provinciaal Risico

Financiële en inhoudelijke risico's zijn: Het niet realiseren van additionele arbeidsplaatsen en spin off s; Geen bijdrage kunnen leveren aan versterking van het Limburgse vestigingsklimaat en concurrentiekracht;

Brightlands Smart Services Campus

¹⁾ ABP is eigenaar van het gebouw

²⁾ Dit betreft geen verbonden partij

11. Campus Heerlen Huisvesting B.V.

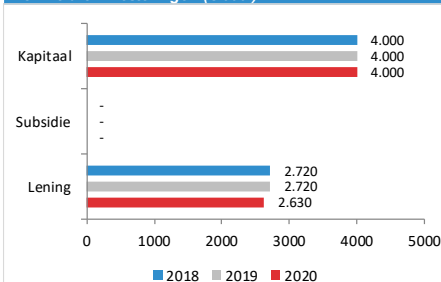
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ -
Belang provincie:	50,00%
Zeggenschap provincie:	50,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en APG Deelnemingen N.V.

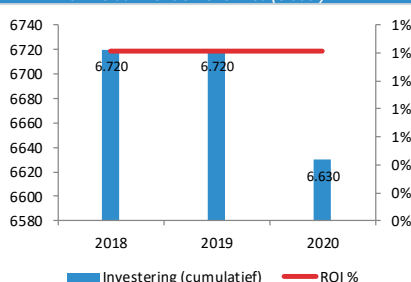
Doelstelling

Het primaire doel van CHV BV is het behalen van een volledige en rendabele bezetting van het Campusgebouw (17.903 m²) door onderhuurders, binnen een zo kort mogelijke periode na oprichting van CHV BV (31 juli 2015) in overeenstemming met de businesscase CHV.

Provinciale investeringen (€ 000.)

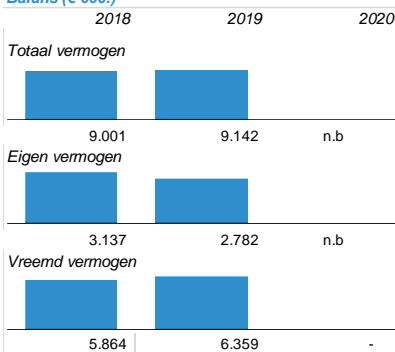
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

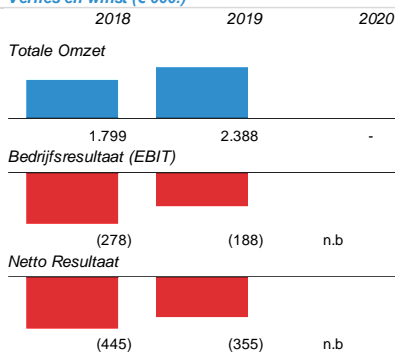
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	2.720	2.720	2.630
Cumulatief verleend subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	4.000	4.000	4.000
Ontvangen Rente in periode € 000.	82	82	80
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	1%	1%	1%

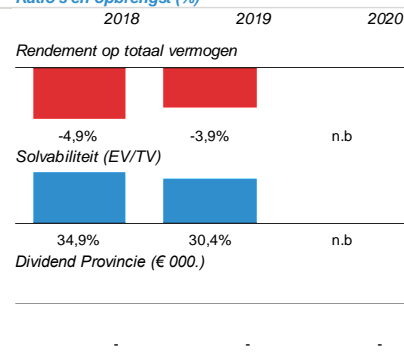
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

CHV BV is een van de drie pijlers van de Smart Services Campus, naast de kennisinstellingen en CMD BV. De pijlers zijn onlosmakelijk onderling met elkaar verbonden. De ontwikkeling van een Smart Services Campus zorgt voor een versnelling en versterking van de regionale economische structuur en voor binding van talent aan de regio.

Visie en beleidsvoornemen

De BV is medio 2015 opgericht met het oog op provinciale betrokkenheid, samen met de andere founding fathers (t.w. APG en UM), gedurende 10 jaar. De Smart Service Campus zal 2.000 à 2.500 nieuwe arbeidsplaatsen opleveren en er zullen 1.600 studenten studeren. Dat zijn de doelstellingen voor 2025. Per 1/1/20 waren er 564 arbeidsplaatsen en 1081 studenten actief.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

De huisvestingslasten worden met de huidige bezetting nog niet gecompenseerd door de opbrengst uit de onderverhuur. In 2018 zijn o.a. investeringen in de signing gepleegd om de zichtbaarheid en vindbaarheid te vergroten. Begin 2020 bedroeg de bezettingsgraad reeds 87% desalniettemin is het gezien de herijkte ramingen niet waarschijnlijk dat het aandelenkapitaal waarde heeft in het economische verkeer derhalve heeft er 31-12-2019 een duurzame afwaardering plaatsgevonden van het aandelen kapitaal op de provinciale balans.

Provinciaal Risico

Het risico vanuit financieel perspectief is voornamelijk gelegen in het werven van voldoende bewoners (huurders) en deelnemers om een sluitende businesscase te houden. Dan loopt de Provincie het risico de boekwaarde van de leningen te moeten afwaarderen.

12. Campus Heerlen Management Development B.V.

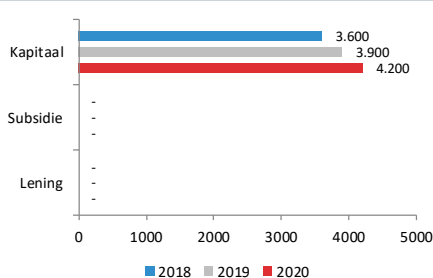
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ -
Belang provincie:	33,33%
Zeggenschap provincie:	33,33%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, Maastricht University Holding B.V. en APG Deelnemingen N.V.

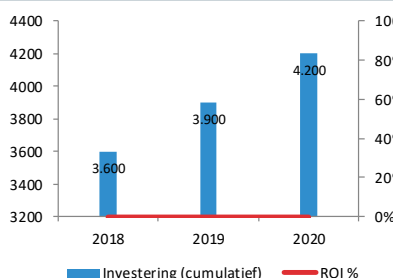
Doelstelling

Leiding over de samenwerking binnen de Brightlands Smart Services Campus en de verdere bevordering van de ontwikkeling daarvan.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	3.600	3.900	4.200
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	5.639	2.851	n.b
Eigen vermogen	4.376	1.905	n.b
Vreemd vermogen	1.262	946	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	3.297	3.359	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	(1.788)	(3.356)	n.b
Netto Resultaat	(1.788)	(3.371)	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-31,7%	-118,2%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	77,6%	66,8%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

CMD BV is een van de drie pijlers van de Brightlands Smart Services Campus, naast de kennisinstellingen en CHV BV. De pijlers zijn onlosmakelijk onderling met elkaar verbonden. De ontwikkeling van een Smart Services Campus zorgt voor een versnelling en versterking van de regionale economische structuur en voor binding van talent aan de regio.

Visie en beleidsvoornemen

Het project Brightlands Smart Services Campus Heerlen beoogt de realisatie van een campus met internationale allure op het gebied van smart services. 'Smart services' zijn slimme product- en dienstennovaties die als gevolg van het effectief en innovatief gebruik van informatie en data een bron zijn van economische meerwaarde voor organisaties en hun klanten.

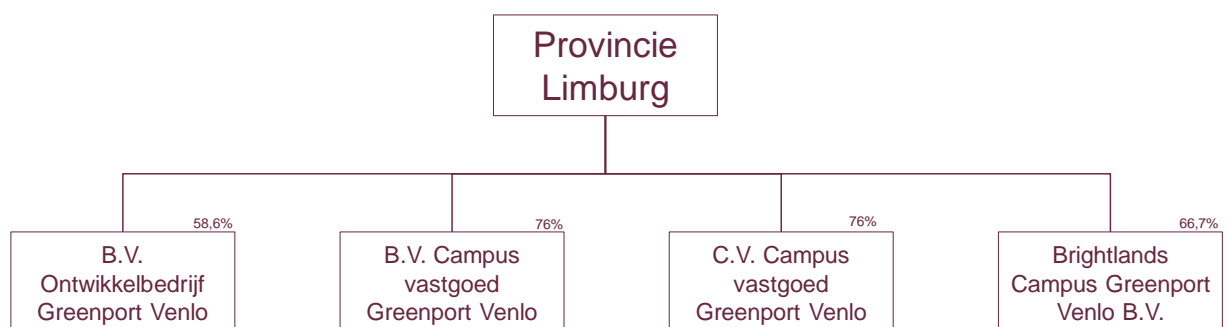
Aandachtspunten en ontwikkelingen

In maart 2020 is de herijtingsstrategie goedgekeurd en ingevoerd, hierbij zijn de focusgebieden verscherpt en beperkt de campusorganisatie tot een faciliterende rol. Door zich te beperken tot de faciliterende rol is de verwachting dat er een kostenreductie zal plaatsvinden. De focusgebieden; smart operations, smart customer interaction en smart product and services, zijn geformuleerd in samenwerking met de kennisinstellingen en sluiten naar verwachting beter aan bij de vraag vanuit de markt.

Provinciaal Risico

Het risico vanuit financieel perspectief is voornamelijk gelegen in het werven van voldoende campusdeelnemers om een sluitende businesscase te houden. Dit loopt momenteel achter ten opzichte van de planning. Daarmee loopt de Provincie het risico extra agiostortingen te moeten doen om het weerstandsvermogen van de campusorganisatie positief te houden. Daarnaast vergen de verschillende innovatieprogramma's separate financiering.

Brightlands Greenport Venlo

13. Greenport Venlo Campus Vastgoed B.V.

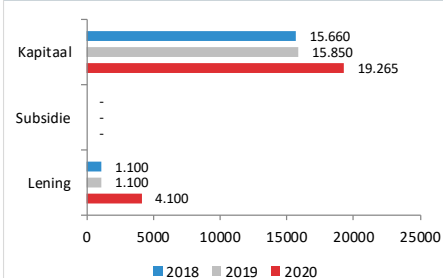
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 12.350.307
Belang provincie:	76,00%
Zeggenschap provincie:	76,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, Gemeente Venlo

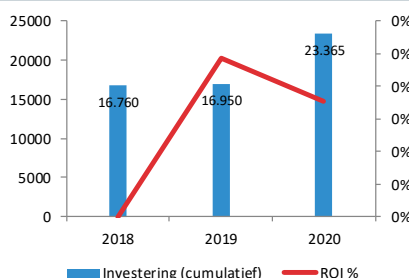
Doelstelling

Het exploiteren en ontwikkelen van de Innovatoren, Villa Flora en omliggende campus gronden. Daarnaast treedt de B.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo op als behorend vennoot van de C.V. Greenport Venlo Campus Vastgoed.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	1.100	1.100	4.100
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	15.660	15.850	19.265
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	41	41
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	27.605	30.340	n.b
Eigen vermogen	18.006	20.951	n.b
Vreemd vermogen	9.599	9.389	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	1.959	3.013	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	(2.152)	1.741	n.b
Netto Resultaat	(2.135)	1.695	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-7,7%	5,6%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	65,2%	69,1%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Greenport Venlo staat voor een kansrijke economische structuur en duurzame ontwikkeling van de regio Noord-Limburg. De Provincie Limburg en de gemeenten Horst aan de Maas, Venray en Venlo hebben de ambitie om het Klavertje 4-gebied te ontwikkelen tot een goed ontsloten (fysiek) werklandschap met een hoge (ruimtelijke) kwaliteit.

Visie en beleidsvoornemen

PS hebben bij besluit d.d. 31 oktober 2014 ingestemd met de in het Plan van aanpak programma Greenport Venlo vervatte ambitie om te komen tot een aantrekkelijk en wervend kennislandschap waaronder begrepen de koers inzake de vervechting van DCGV en TPN (en Venlo Greenpark) en de inrichting van één uitvoeringsorganisatie. Dit is gerealiseerd per 1 februari 2017 met de formele oprichting van B.V. Ontwikkelbderijf Greenport Venlo en de B.V./C.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo. In de B.V. en C.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo zijn het vastgoed en de omliggende campusgronden ingebracht.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Bij de voorjaarsnota 2018 en separaat in de vergadering van PS december 2018 zijn additionele middelen ter beschikking gesteld ten behoeve van de langjarige financiering van de campus vastgoed ontwikkeling. Het betrof een kapitaal bijdrage van EUR 6,8 mln. (niet rendabel) en een financiering van EUR 4,5 mln (herfinanciering). Naar aanleiding van de hoge bezettingsgraad van de Villa Flora en de Innovatoren is in 2019 besloten om een 3e campus gebouw (Bright House) te realiseren. Aanvang van de bouw heeft plaats gevonden in het voorjaar van 2020 en de afgeronde realisatie wordt verwacht in april 2021.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van de deelneming te moeten afwaarderen, ingevolge achterblijven huuropbrengsten, waardevermindering van het vastgoed of een achterblijvende exploitatie van de campusgronden.

14. Greenport Venlo Campus Vastgoed C.V.

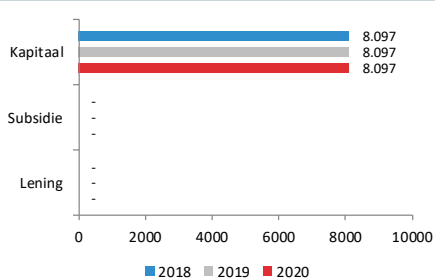
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Commanditaire Venootschap
Boekwaarde (€)	€ 8.096.693
Belang provincie:	76,00%
Zeggenschap provincie:	76,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, Gemeente Venlo

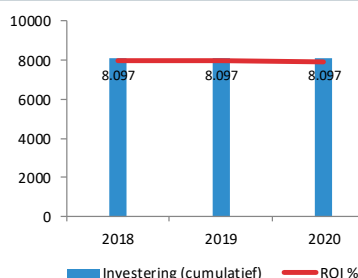
Doelstelling

De Innovatoren is ondergebracht in de C.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo. De beheertaken worden uitgevoerd door de B.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo

Provinciale investeringen (€ 000.)

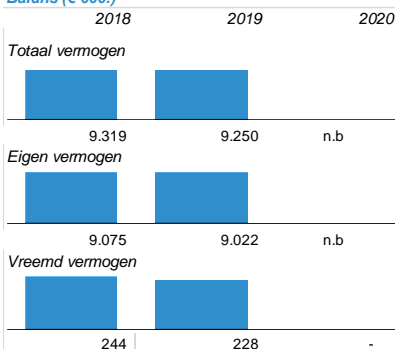
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

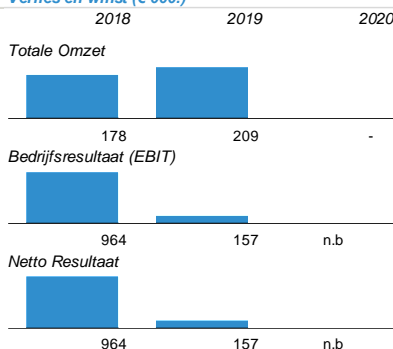
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	8.097	8.097	8.097
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	162	162	160
ROI %	2%	2%	2%

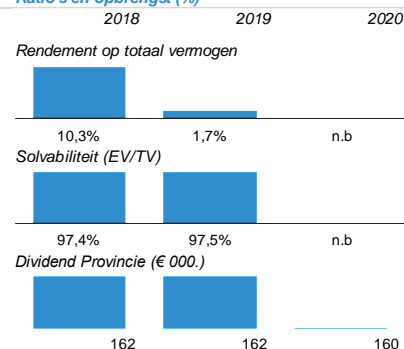
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Greenport Venlo staat voor een kansrijke economische structuur en duurzame ontwikkeling van de regio Noord-Limburg. De Provincie Limburg en de gemeenten Horst aan de Maas, Venray en Venlo hebben de ambitie om het Klavertje 4-gebied te ontwikkelen tot een goed ontsloten (fysiek) werklandschap met een hoge (ruimtelijke) kwaliteit. Daarbij is ervoor gekozen om het gebied te ontwikkelen onder de regie van één gebiedsautoriteit.

Visie en beleidsvoornemen

PS hebben bij besluit d.d. 31 oktober 2014 ingestemd met de in het Plan van aanpak programma Greenport Venlo vervatte ambitie om te komen tot een aantrekkelijk en wervend kennislandschap waaronder begrepen de koers inzake de verlichting van DCGV en TPN (en Venlo Greenpark) en de inrichting van één uitvoeringsorganisatie. Dit is gerealiseerd per 1 februari 2017 met de formele oprichting van B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en de B.V./C.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo. In de C.V. is de innovatoren ondergebracht.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Als onderdeel van de algehele structurering is de Innovatoren ondergebracht in de Greenport Venlo Campus Vastgoed C.V., waarbij de operationele activiteiten middels een masterlease overeenkomst belegd zijn bij Greenport Venlo Campus Vastgoed B.V.. De financiële stromen zijn daarmee beperkt tot een vaste huursom en de waardeverandering van het vastgoed. De deelneming keert jaarlijks een dividend uit van ca. 2% op het geïnvesteerd vermogen.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van de deelneming te moeten afwaarderen, ingevolge waardevermindering van het vastgoed.

15. Greenport Venlo Ontwikkelbedrijf B.V.

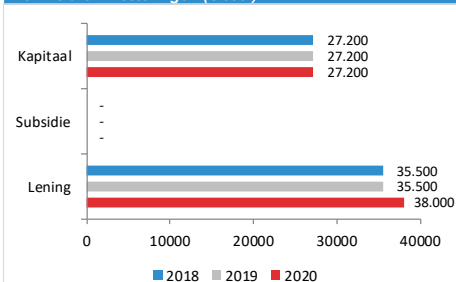
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 27.200.000
Belang provincie:	58,60%
Zeggenschap provincie:	58,60%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, Horst a/d Maas, Venlo, Venray

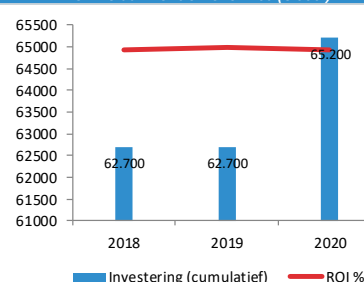
Doelstelling

Op 31 oktober 2014 hebben Provinciale Staten ingestemd met de in het Plan van Aanpak Programma greenport Venlo vervatte koers en acties. Een van de onderdelen van het Plan van aanpak is de programmalijn werklandschap. Deze heeft als doel het realiseren van een goed geoutilleerd werklandschap met concurrerende grondprijzen vanuit één gebiedsautoriteit. De B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo is hiertoe opgericht.

Provinciale investeringen (€ 000.)

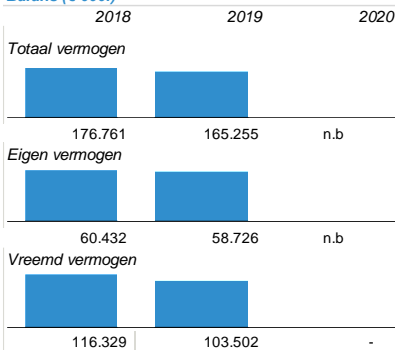
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

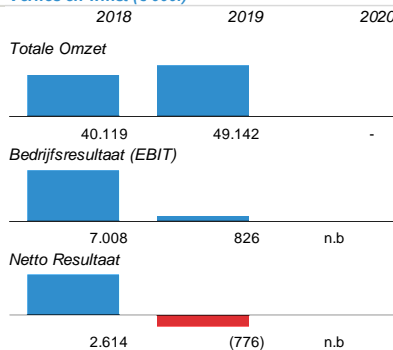
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	35.500	35.500	38.000
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	27.200	27.200	27.200
Ontvangen Rente in periode € 000.	1.103	1.127	1.168
Ontvangen dividend in periode € 000.	544	544	544
ROI %	3%	3%	3%

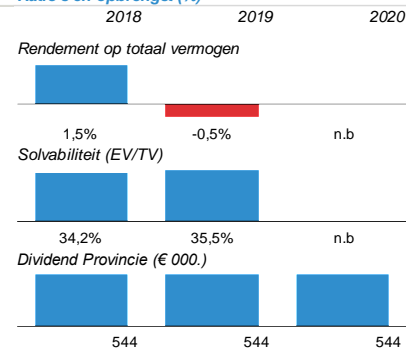
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Greenport Venlo staat voor een kansrijke economische structuur en duurzame ontwikkeling van de regio Noord-Limburg. De Provincie Limburg en de gemeenten Horst aan de Maas, Venray en Venlo hebben de ambitie om het Klavertje 4-gebied te ontwikkelen tot een goed ontsloten (fysiek) werklandschap met een hoge (ruimtelijke) kwaliteit. Daarbij is ervoor gekozen om het gebied te ontwikkelen onder de regie van één gebiedsautoriteit.

Visie en beleidsvoornemen

PS hebben bij besluit d.d. 31 oktober 2014 ingestemd met de in het Plan van aanpak programma Greenport Venlo vervatte ambitie om te komen tot een aantrekkelijk en wervend kennislandschap waaronder begrepen de koers inzake de vervechting van DCGV en TPN (en Venlo Greenpark) en de inrichting van één uitvoeringsorganisatie. Dit is gerealiseerd per 1 februari 2017 met de formele oprichting van B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en de B.V./C.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo. In het ontwikkelbedrijf is de grondexploitatie van het werklandschap ondergebracht.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

In 2019 zijn minder gronden uitgegeven dan begroot, echter beter dan voorzien in het plan bij oprichting en meer dan in 2018. De afwijking met de begroting is met name ontstaan als gevolg van het doorschuiven van verkopen die niet in 2019 maar later plaatsvonden. In de exploitatie zit een eenmalige negatieve mutatie welke veroorzaakt wordt door een mutatie in de grondwaardering. Desondanks is er sprake van een positief netto resultaat. Vanuit een geconsolideerd campus perspectief is hiermee dan ook wederom sprake van een positief resultaat, dat ook in de meerjarenraming stand houdt.

Provinciaal Risico

De Provincie loopt het risico de boekwaarde te moeten afwaarderen als gevolg van marktontwikkelingen, kostenstijging en verlengen van de looptijd. Bij de vervechting is een risicosreserve gevormd ter dekking van deze risico's.

16. Brightlands Campus Greenport Venlo B.V.

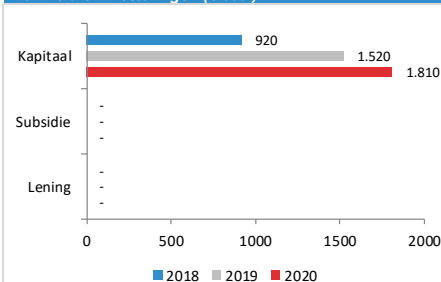
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ -
Belang provincie:	66,00%
Zeggenschap provincie:	66,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en Universiteit Maastricht.

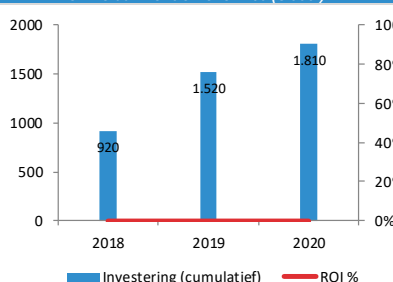
Doelstelling

Het stimuleren van open innovatie ten behoeve van kennisbehoud en kennisontwikkeling in de regio, met als doel aansluiting en verbreding van de as onderwijs -onderzoek (wetenschappelijk en toegepast) - business. Een belangrijke taak van de vennootschap is het ontwikkelen van de Brightlands Campus Greenport Venlo tot een R&D Campus door middel van Business development en Community activiteiten waaronder ook acquisitie en acceleratie. Hierbij dient mede rekening gehouden te worden met de overige Brightlands campusorganisaties (Brightlands Chemelot Campus, Brightlands Maastricht Health Campus en Brightlands Smart Services Campus), welke elk hun eigen doelstelling hebben doch met het gezamenlijk doel uiteindelijk één krachtige Brightlands Campus te ontwikkelen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

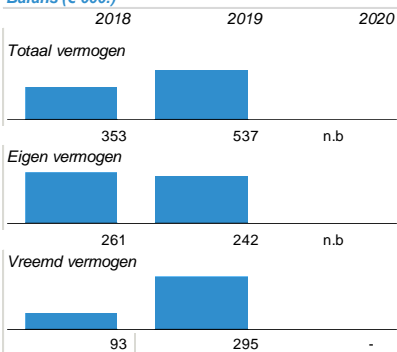
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

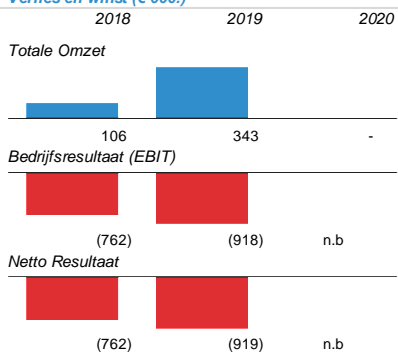
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	920	1.520	1.810
Onvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Onvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

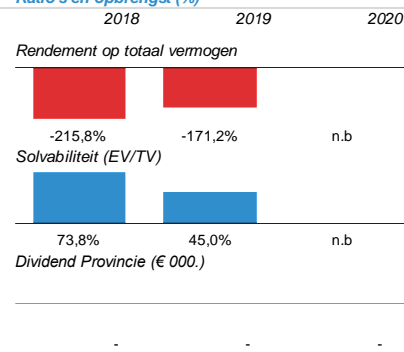
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

De ontwikkeling van een sterke campus in de regio Venlo die middels h et stimuleren van open innovatie kennisbehoud en kennisontwikkeling in de regio faciliteert.

Visie en beleidsvoornemen

De Brightlands Campus Greenport Venlo is eind 2017 opgericht en voor 3 jaren gefinancierd. In 2019 is besloten om de financiering van de campusorganisatie voor de komende 5 jaren voort te zetten. Dit is vastgelegd in de nieuwe aandeelhoudersovereenkomst met ook de nieuwe derde aandeelhouder BASF.

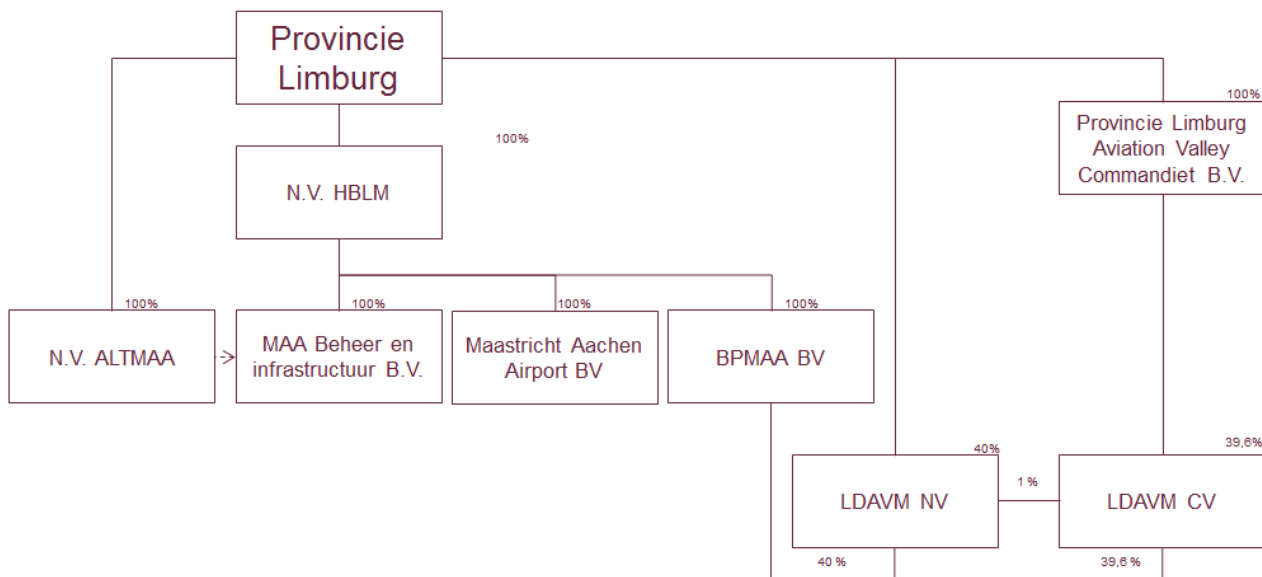
Aandachtspunten en ontwikkelingen

In 2019 is een derde aandeelhouder gevonden zijnde BASF. Tevens is het nieuwe Strategische plan in concept uitgewerkt in samenwerking met de Campus Vastgoed eniteit. Verdere afstemming tussen partijen zal nog moeten plaatsvinden alvorens een definitieve versie kan worden vastgesteld door de aandeelhouders.

Provinciaal Risico

Het Provinciaal risico is hoofdzakelijk een beleidsinhoudelijk risico. Bij de oprichting zijn de kapitaalstortingen reeds als niet revolverend aangemerkt. Het resterende financiële risico is gelegen in de toekomstige kapitaalstortingen om de campusorganisatie te bekostigen. Beleidsinhoudelijk vormt de acquisitietaak het grootste risico, die ook zijn weerslag heeft op de positie van de Greenport Campus Vastgoed B.V.

Maastricht-Aachen Airport

*) Dit betreft het beheer van de erfpachtovereenkomst

17. N.V. Holding Businesspark Luchthaven Maastricht

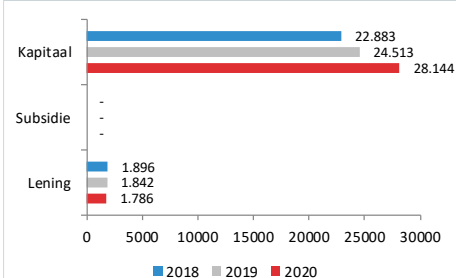
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 16.072.048
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg

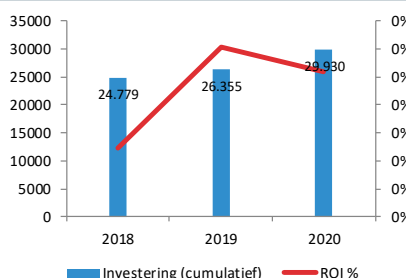
Doelstelling

Het (doen) exploiteren van een luchthavenbedrijf (tot 1 juli 2016). Vanaf 1 juli 2016 moedermaatschappij van BP MAA B.V. en MAA Beheer & Infra B.V., welke laatste de concessie-overeenkomst met de concessienemer beheert. Per 1 november 2019 heeft N.V. HBLM de aandelen van MAA B.V., de exploitant van de luchthaven overgenomen en is MAA B.V. ook een dochtervennootschap van HBLM geworden.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	1.896	1.842	1.786
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	22.883	24.513	28.144
Ontvangen Rente in periode € 000.	30	80	78
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	49.710	52.580	n.b.
Eigen vermogen	15.289	17.414	n.b.
Vreemd vermogen	33.584	34.826	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	1.993	4.993	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	64	1.356	n.b.
Netto Resultaat	(231)	496	n.b.

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-0,5%	0,9%	n.b.
Solvabiliteit (EV/TV)	30,8%	33,1%	n.b.
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

De luchthaven MAA is van belang voor een sterk leef- en vestigingsklimaat en heeft relevante sociaal-economische effecten op de schaal van Limburg. MAA kan niet uitsluitend op eigen benen staan en heeft zonder substantiële steun van de overheid geen toekomstperspectief. Dat geldt overigens voor vrijwel alle regionale luchthavens in Épa.

Visie en beleidsvoornemen

Het duurzaam hebben van een luchthaven is wezenlijk van belang voor een goede bereikbaarheid van de regio, draagt bij aan een sterk leef- en vestigingsklimaat van de regio en heeft relevante sociaal-economische (waaronder werkgelegenheid) effecten. In 2016 is de exploitatie (periode van 10 jaar) aan een private partij verleend. Per 1 november 2019 is echter, op aangeven van de aandeelhouders van MAA B.V. in onderling overleg, besloten om de aandelen van MAA B.V. door N.V. HBLM over te nemen voor € 1, terwijl tevens een lening van € 1,1 mln werd overgenomen. De afspraken uit de concessieovereenkomst blijven onverminderd van kracht tussen MAA B.V. en MAABI B.V. Door investeringen en goed onderhoud dient er een infrastructuur te worden gerealiseerd die toekomstbestendig is en die een goede basis vormt voor de exploitatie.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

N.V. HBLM is vanaf 1 nov. 2019 verantwoordelijk voor zowel de infrastructuur als exploitatie van het vliegveld. Hierbij zijn de veiligheidskosten door een extern bureau herijkt en op basis hiervan hebben uw Staten op 12 dec. 2019 ingestemd met het verhogen van de NEDAB bijdrage mer € 1,2 mln. op jaarbasis. De concessie-overeenkomst, overeengekomen tussen MAA BV en MAABI BV blijft onverminderd van kracht. Exploitant MAA BV heeft in 2020, ondanks de corona situatie, een bijzonder jaar gekend door het vrachtovervoer (tonnages en marges). Specifieke rapportages Hierover worden opgenomen in de Voortgangsrapportage Regeling Grote projecten. In 2021 heeft de heer Van Geel zijn rapportage over de toekomstmogelijkheden van het vliegveld opgeleverd en staat de provincie voor een aantal essentiële afwegingen en keuzes (o.a. baanrenovatie en luchthavenbesluit).

Provinciaal Risico

Het financieel risico is met name gelegen in het exploiteren van de luchthaven. De ter beschikking gestelde kredieten zijn niet als revolverend bestempeld, met uitzondering van de verstrekte lening en de aanschaf (en hieraan gekoppelde verhuur) van de cargoterminal. De boekwaarde van de deelneming wordt jaarlijks beoordeeld, waarbij tegenover de middelen agio verstrekte kredieten, voorzover noodzakelijk geacht, een reserve voor afwaardering. Het maatschappelijk risico zit in het mogelijk failliet gaan van de luchthaven en daarmee gepaard gaande verlies aan directe en indirecte werkgelegenheid. Door COVID-19 zijn de risico's voor het exploiteren van de luchthaven aanmerkelijk toegenomen.

18. N.V. Aangewezen Luchvaartterrein Maastricht-Aachen Airport

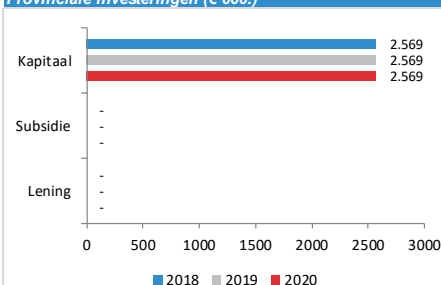
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 1
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg

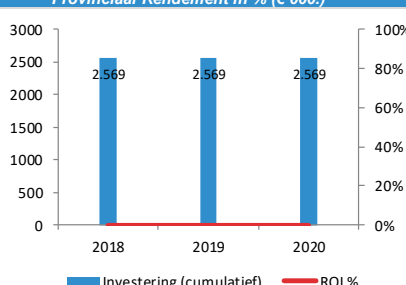
Doelstelling

Het beheer van erfpachtcontracten van het als zodanig aangewezen luchvaartterrein Maastricht-Aachen Airport.

Provinciale investeringen (€ 000.)

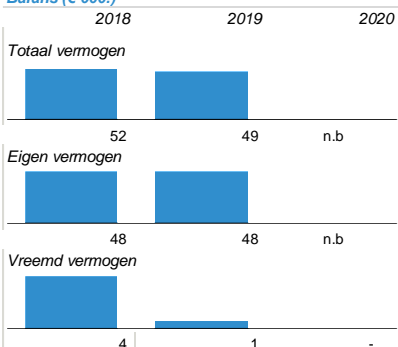
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

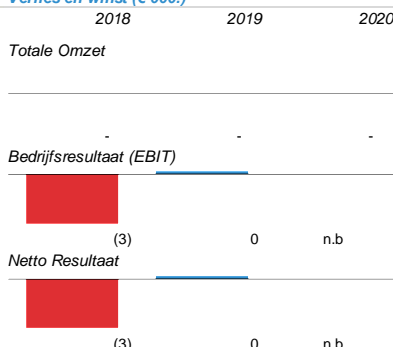
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	2.569	2.569	2.569
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

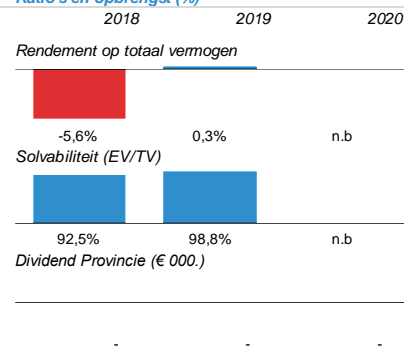
Balans (€ 000.)

Versien en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

De aanwezigheid van het luchvaartterrein draagt bij aan het verbeteren van de (grensoverschrijdende) bereikbaarheid en mobiliteit en is een randvoorwaarde voor het waarmaken van de provinciale economische ambities.

Visie en beleidsvoornemen

De aanwezigheid van het luchvaartterrein draagt bij aan het verbeteren van de (grensoverschrijdende) bereikbaarheid en mobiliteit en is een randvoorwaarde voor het waarmaken van de provinciale economische ambities. In de AvA van 6 november 2013 is een besluit genomen over de overname van de aandelen van de overige aandeelhouders door de Provincie. De Provincie zal als 100% (enig) aandeelhouder het beheer van het erfpachtcontract met MAA B.V. voortzetten. NV ALTMAA kan als juridische entiteit mogelijk nog ingezet worden bij de realisatie van een duurzame toekomst voor MAA.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Er zijn geen aandachtspunten of ontwikkelingen te melden.

Provinciaal Risico

Er zijn nauwelijks nog financiële verplichtingen in NV ALTMAA. De aanwezige financiële middelen zijn toereikend en de boekwaarde in de provinciale begroting is teruggebracht naar € 1.

19. Provincie Limburg AviationValley Commandiet B.V.

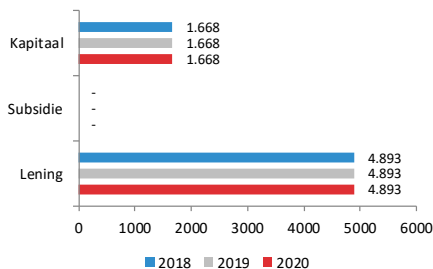
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 1.668.000
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg

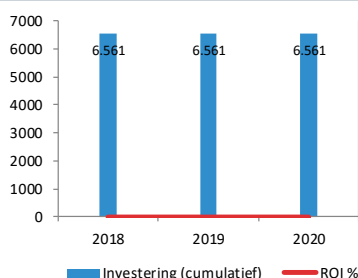
Doelstelling

Het als commanditair venoot deelnemen in, het financieren van, het samenwerken met en het verlenen van adviezen en andere diensten aan de commanditaire vennootschap Land Development AviationValley Maastricht C.V., teneinde de realisatie van het bedrijventerrein BPMAA te Beek/Meersen te bewerkstelligen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	4.893	4.893	4.893
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	1.668	1.668	1.668
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	4.727	n.b.	n.b.
Eigen vermogen	870	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	3.857	-	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	11	-	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	4	-	n.b.
Netto Resultaat	(58)	n.b.	n.b.

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-1,2%	n.b.	n.b.
Solvabiliteit (EV/TV)	18,4%	n.b.	n.b.
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Door als commanditair venoot deel te nemen in Land Development Aviation Valley Maastricht C.V. draagt Provincie Limburg Aviationvalley Commandiet B.V. bij aan haar doelstellingen en de realisatie van het bedrijven terrein BPMAA.

Visie en beleidsvoornemen

Door middel van de activiteiten van de LDAVM C.V. komen tot stimulering van de aantrekkingskracht van de luchthaven en het geven van een impuls voor de (regionale) werkgelegenheid (bevorderen vestigingsklimaat).

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Zie ontwikkelingen binnen LDAVM C.V.. De PLAC B.V. voert geen operationele activiteiten. Het ingebracht kapitaal in LDAVM C.V. loopt via deze entiteit. In 2018 is EUR 550.000 aan agio teruggestort naar de Provincie Limburg.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van de onderneming te moeten afwaarderen. Moment van aflossing van de lening is afhankelijk van ontvangst van winstuitkeringen vanuit de LDAVM CV. De LDAVM CV kent 2 hoofdrisico's: Vertraging uitgifte en verlaging uitgifteprijs. Jaarlijks worden met de actualisatie van het businessplan de risico's geïnventariseerd en geanalyseerd.

20. Land Development Aviation Valley Maastricht C.V.

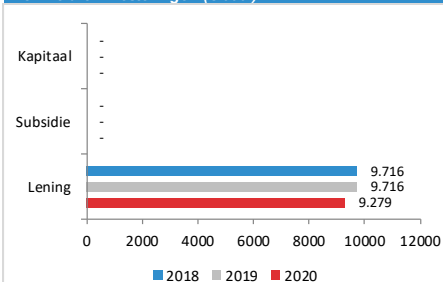
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Commanditaire Venootschap
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	40,00%
Zeggenschap provincie:	40,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, BPMAA B.V., Dura Vermeer en Aviation Logistics Development Company

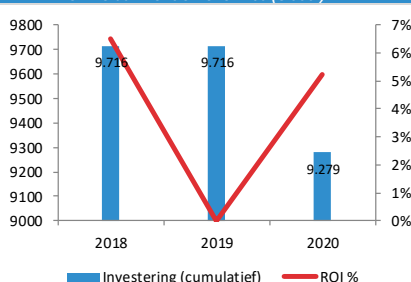
Doelstelling

Uitvoering te geven aan zowel het Master- en Businessplan, dat door de aandeelhouders is vastgesteld. Het te ontwikkelen bedrijventerrein BPMAA (groot circa 110 hectare bruto), gelegen binnen de gemeente Beek en de gemeente Meerssen, is een van de in het POL aangewezen locaties voor de realisatie van een bedrijventerrein. Het gebied wordt ontwikkeld als hoogwaardige en duurzame kwaliteitslocatie met een landschappelijke inpassing in de omgeving.

Provinciale investeringen (€ 000.)

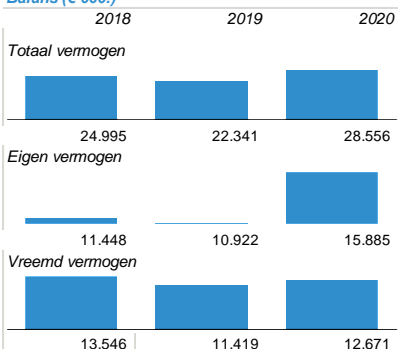
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

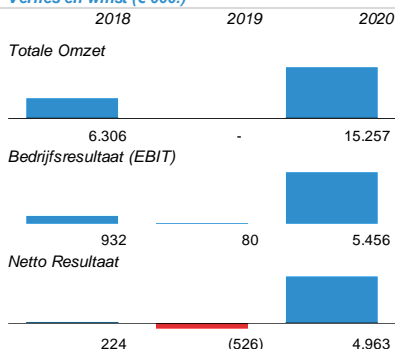
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	9.716	9.716	9.279
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	633	-	484
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	7%	0%	5%

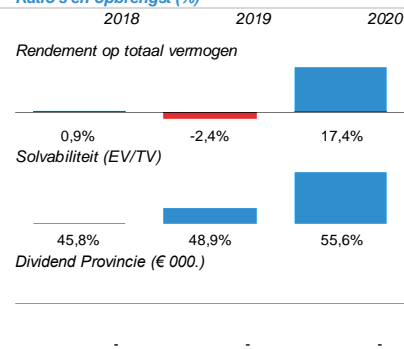
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

De bedrijventerrein ontwikkeling rondom de luchthaven draagt bij aan de werkgelegenheid, positie van Limburg in de logistieke sector en is van strategische waarde in relatie tot de ontwikkeling van de luchthaven.

Visie en beleidsvoornemen

Het te ontwikkelen bedrijventerrein BPMAA staat voor de stimulering van de aantrekkingskracht van de luchthaven op lange termijn en tevens als impuls voor de (regionale) werkgelegenheid. De ontwikkelingen in BPMAA overschrijden de gemeentegrenzen van de gemeenten Beek en Meerssen. De N.V./C.V. is instrumenteel een waarborg om maatschappelijk en economisch rendement te realiseren.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

De grondexploitatie van LDAVM C.V. is ingevolge de verkoop van een groot perceel in 2018 sterk verbeterd. Dit heeft ook geleid tot een verkorting van de verwachte looptijd. Per jaareinde 2019 was 35,8 van de 62 ha uitgeefbaar terrein uitgegeven.

Provinciaal Risico

Hoewel de feitelijke werkzaamheden en de activa in LDAVM C.V. zitten, zit het financieel risico in de Provincie Limburg Aviation Valley Commandiet B.V. ten aanzien van de deelneming. Ten aanzien van de financiering loopt de Provincie het risico dat deze niet kan worden afgelost. De huidige grondexploitatie sluit nochtans positief.

21. Land Development AviationValley Maastricht N.V.

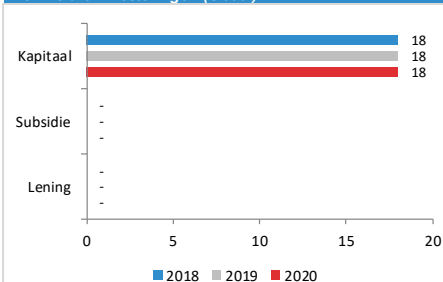
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 18.000
Belang provincie:	40,00%
Zeggenschap provincie:	40,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, BPMAA B.V., Dura Vermeer. en Aviation Logistics Development Company

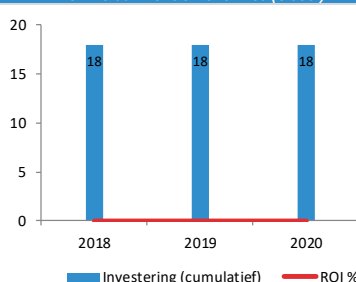
Doelstelling

Uitvoering te geven aan zowel het Master- en Businessplan, dat door de aandeelhouders is vastgesteld. Het te ontwikkelen bedrijventerrein BPMAA, gelegen binnen de gemeente Beek en de gemeente Meerssen, is een van de in het POL aangewezen locaties voor de realisatie van een bedrijventerrein. Het gebied wordt ontwikkeld als hoogwaardige en duurzame kwaliteitslocatie met een landschappelijke inpassing in de omgeving.

Provinciale investeringen (€ 000.)

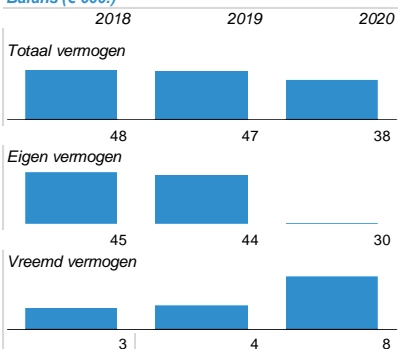
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

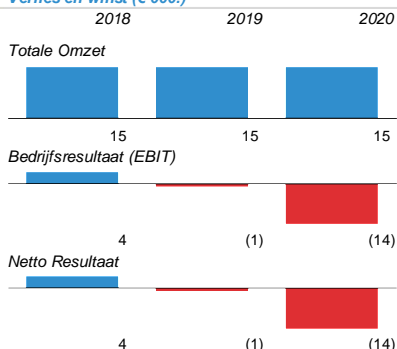
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	18	18	18
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

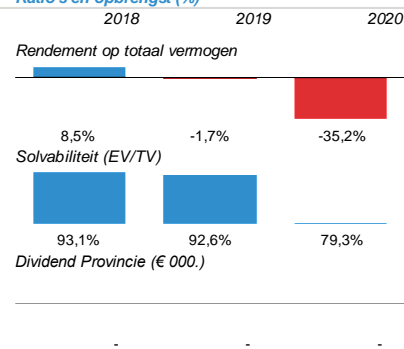
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

De bedrijventerrein ontwikkeling rondom de luchthaven draagt bij aan de werkgelegenheid, positie van Limburg in de logistieke sector en is van strategische waarde in relatie tot de ontwikkeling van de luchthaven.

Visie en beleidsvoornemen

Het te ontwikkelen bedrijventerrein BPMAA staat voor de stimulering van de aantrekkingskracht van de luchthaven op lange termijn en tevens als impuls voor de (regionale) werkgelegenheid. De ontwikkelingen in BPMAA overschrijden de gemeentegrenzen van de gemeenten Beek en Meerssen. De N.V./C.V. is instrumenteel een waarborg om maatschappelijk en economisch rendement te realiseren.

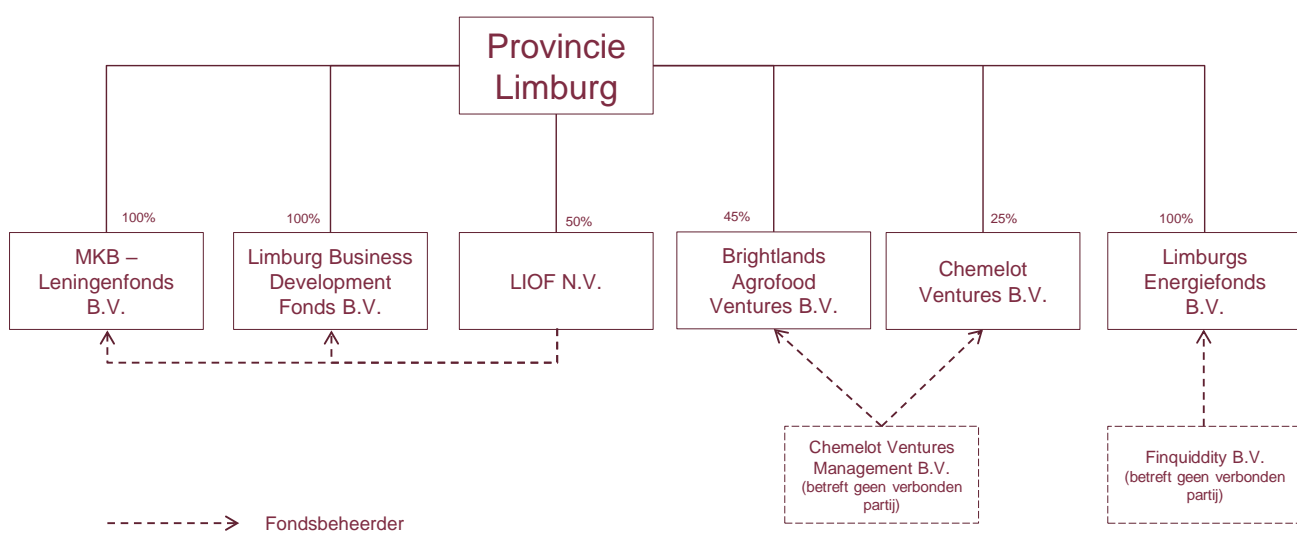
Aandachtspunten en ontwikkelingen

Zie ontwikkelingen benoemd bij LDAVM C.V.. LDAVM N.V. is beherend vennoot en draagt geen risico ten aanzien van de onderliggende exploitatie in de C.V.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van de onderneming ad € 18.000 te moeten afwaarderen. Daarnaast loopt de onderneming (en daarmee indirect de Provincie) een risico ten aanzien van vertraging in de uitgifte en verlaging uitgifteprijs. Jaarlijks worden met de actualisatie van het businessplan de risico's geïnventariseerd en geanalyseerd.

Regionale ontwikkeling en fondsen

22. N.V. Industriebank LIOF

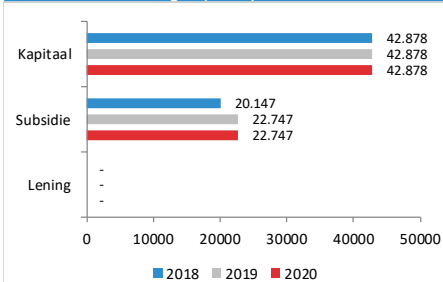
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 42.877.738
Belang provincie:	50,00%
Zeggenschap provincie:	50,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en Ministerie EZ

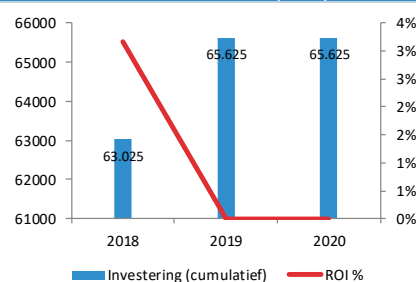
Doelstelling

Industriebank LIOF is de Limburgse ontwikkelingsmaatschappij. LIOF draagt bij aan de welvaart van de Provincie Limburg door de (sociaal-) economische structuur verder te versterken en werkgelegenheid te verbeteren. De activiteiten die LIOF ontplooit binnen elk van deze taakgebieden dienen te passen binnen de kaders van het provinciaal economisch beleid.

Provinciale investeringen (€ 000.)

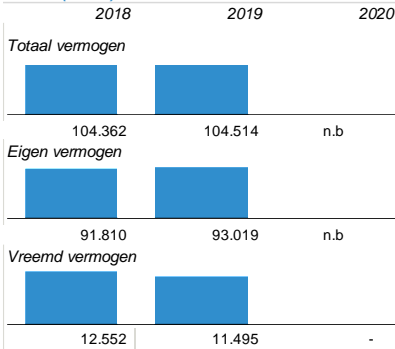
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

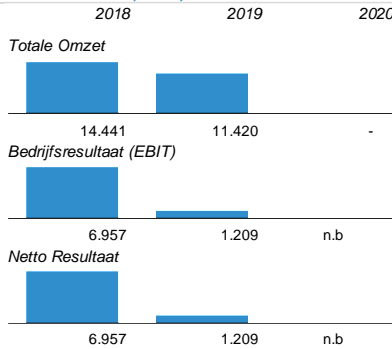
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	20.147	22.747	22.747
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	42.878	42.878	42.878
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	2.000	-	-
ROI %	3%	0%	0%

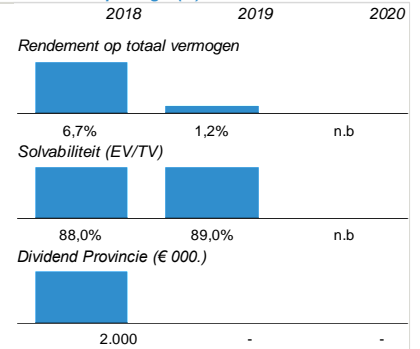
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

LIOF draagt bij aan de welvaart van de Provincie Limburg door de (sociaal-) economische structuur verder te versterken en werkgelegenheid te verbeteren. De kerntaken betreffen Acquisitie, Participatie, en Ontwikkeling/Innovatie. De activiteiten die LIOF ontplooit binnen elk van deze taakgebieden dienen te passen binnen de kaders van het provinciaal economisch beleid.

Visie en beleidsvoornemen

Gezien de uitbreiding van het Provinciaal belang in LIOF zal LIOF functioneren als de uitvoeringsorganisatie voor het regionaal economisch beleid voor de Provincie Limburg, gericht op ondersteuning van groei en innovatie in het MKB.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Over boekjaar 2019 is een resultaat gerealiseerd van € 1,2 mln. Dit is lager dan eerdere jaren die gekenmerkt werden door bijzonder hoge boekwinsten. Om dit ook naar de toekomst toe te kunnen bestendigen is een stevig investeringvolume noodzakelijk. LIOF beoogt € 10 mln. per jaar te investeren.

Provinciaal Risico

Vanuit de subsidiërelatie is het risico het niet uitvoeren van de activiteiten / voorwaarden zoals opgenomen (of onderliggend) aan de subsidiebeschikking. Dit kan leiden tot een afbreukrisico voor de Provincie. Vanuit de aandeelhoudersrelatie bestaat het risico dat het LIOF onvoldoende fungeert als ontwikkelingsbedrijf voor de Provincie, of dat financiële resultaten onvoldoende zijn met als resultaat afwaardering van de boekwaarde.

23. MKB-Leningenfonds (MKB-L) B.V.

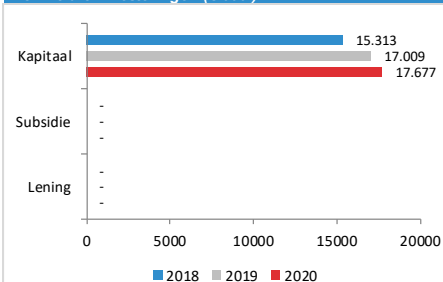
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 15.154.058
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en LIOF NV

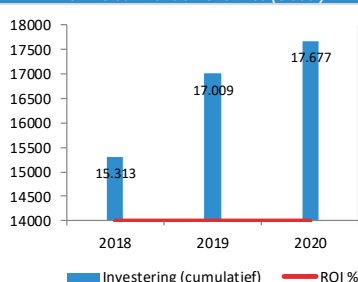
Doelstelling

MKB-L BV geeft invulling aan het MKB-Leningenfonds. Dit fonds biedt financiering voor MKB-ondernemers. Het MKB-Leningenfonds is een breed fonds dat open staat voor MKB-ondernemers uit een scala aan sectoren en verscheidene ontwikkelstadia van een onderneming.

Provinciale investeringen (€ 000.)

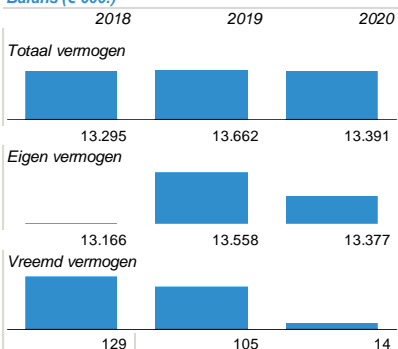
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

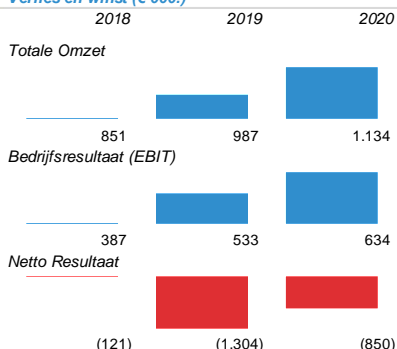
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	15.313	17.009	17.677
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

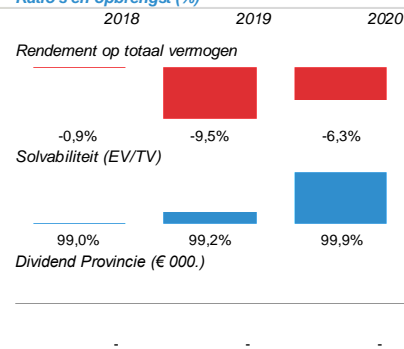
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Het MKB in Limburg meer financieringsmogelijkheden bieden, zodat de economische groei, welvaart en werkgelegenheid gestimuleerd worden.

Visie en beleidsvoornemen

Inzet van het MKB-Leningenfonds is gedurende haar looptijd (9 jaar) gericht op het financieren van 40 ondernemingen. Er zijn slechts enkele harde criteria; het betreft een MKB-onderneming, gevestigd in Limburg, dan wel een onderneming waarvan de effecten van de lening in een belangrijke mate neerslaan in de Provincie. Het fonds verstrekt leningen van € 150.000 tot € 1 miljoen. Er is initieel totaal € 20 mln. door PS beschikbaar gesteld. Dit is eind 2017 verhoogd met maximaal € 10 miljoen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

MKB-leningenfonds BV is 1 mei 2015 opgericht. Ultimo 2019 zijn er 49 leningen uitgezet voor een totaal van € 19,8 mln. Naar aanleiding van een motie van uw staten is de uitzettingstermijn en looptijd van het fonds verlengd met 1 jaar. Dit geeft het fonds extra tijd om de beschikbare middelen uit te zetten. Daarna zal de beheerfase starten, in lijn met de aflossingstermijn van de uitgezette leningen.

Provinciaal Risico

Er kunnen vier typen risico's worden onderscheiden: beleidsinhoudelijke, financiële, juridische en fiscale risico's. Wat betreft het financiële risico is dat het bedrag van de inbreng in het fonds zijnde maximaal € 30 mln. en het bedrag aan rendement dat mogelijk niet gerealiseerd wordt. Bij het oprichten en het inrichten van het fonds zijn beheersmaatregelen voor de genoemde risico's geïmplementeerd.

24. Limburg Business Development Fonds (LBDF) B.V.

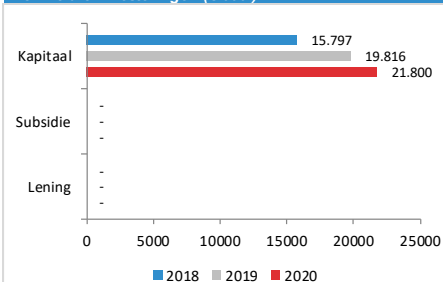
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 12.483.943
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en LIOF NV

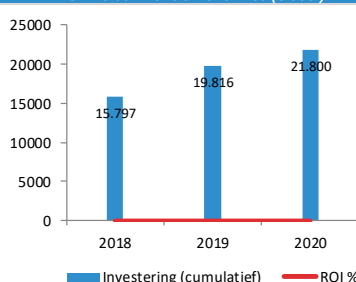
Doelstelling

Het Limburg Business Development Fonds (LBDF) biedt financiering voor de ontwikkeling van ideeën naar product naar onderneming. Het fonds zal de verschillende stadia met verschillende instrumenten financieren.

Provinciale investeringen (€ 000.)

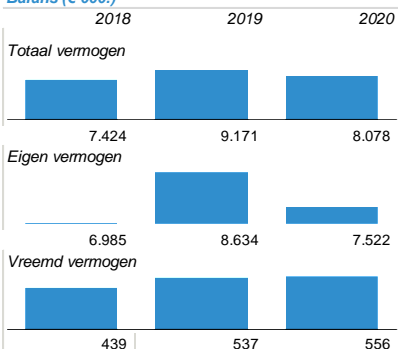
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

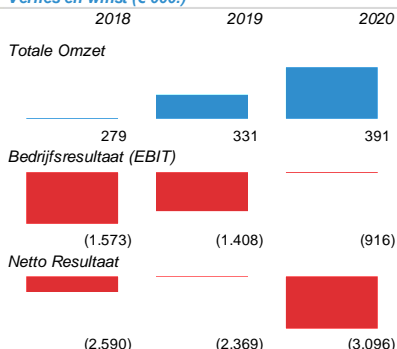
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	15.797	19.816	21.800
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

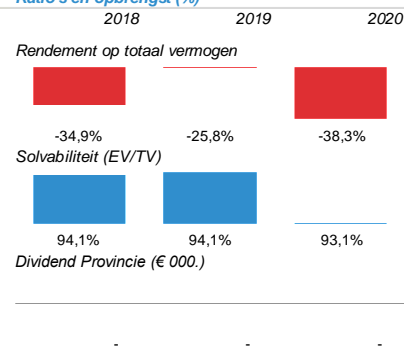
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Het innovatieve MKB in Limburg meer mogelijkheden bieden voor financiering zodat de economische groei, welvaart en werkgelegenheid gestimuleerd worden middels het: 1) Proof-of-Principle fonds (PoP): van idee naar een proof-of-principle, ideeën toetsen op technologische en/of commerciële haalbaarheid; 2) Proof-of-Concept fonds (PoC): opwerking van producten die een eerste technologische en/of markttoets hebben doorstaan tot een volwaardig product- en of dienstenconcept; 3) Seed fonds: dekt de financieringsbehoefte in de laatste fase van het business development traject tot een volwaardige onderneming.

Visie en beleidsvoornemen

Inzet van het LBDF leidt over de tijdshorizon van 6 jaar tot 180 beproefde ideeën, die worden doorontwikkeld tot 75 businessplannen, om uiteindelijk te resulteren in 42 businesses. Op basis van een verwachte personeelsomvang van 5 tot 10 fte per business, bieden deze 42 businesses naar verwachting ruim 300 fte directe werkgelegenheid en ten minste eenzelfde aantal fte indirecte werkgelegenheid. Er is in totaal € 29,7 mln. door PS beschikbaar gesteld.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

LBDF heeft per jaareinde 2019 voor € 24,8 mln. aan investeringen geïmmiteerd. Daarmee bedraagt de uitzetting van de subfondsen POP (subsidies), POC (leningen) en Seed (kapitaal) respectievelijk 70%, 90% en 100%. Op basis van de meerjarenprognose verwacht LBDF nog steeds te kunnen voldoen aan de bij oprichting gestelde revolverendheid doelstellingen.

Provinciaal Risico

Er kunnen vier typen risico's worden onderscheiden: beleidsinhoudelijke, financiële, juridische en fiscale risico's. Wat betreft het financiële risico is dat het bedrag van de inbreng in het fonds zijnde € 29,7 mln. en het bedrag aan rendement dat mogelijk niet gerealiseerd wordt. Bij het oprichten en het inrichten van het fonds zijn beheersmaatregelen voor de genoemde risico's geïmmiteerd.

25. Chemelot Ventures B.V.

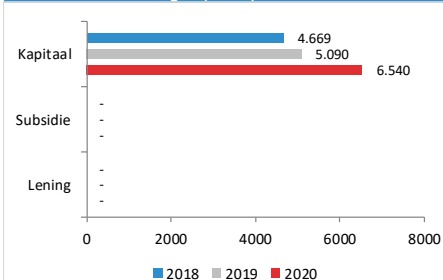
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 5.089.964
Belang provincie:	25,00%
Zeggenschap provincie:	25,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, DSM Nederland B.V., Particon B.V., Industriebank LIOF N.V., Rabobank

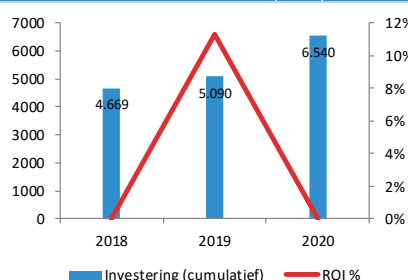
Doelstelling

Het al dan niet risicodragend, investeren in andere vennootschappen en ondernemingen, met name in vennootschappen en ondernemingen werkzaam op het gebied van (bio)chemische, (bio)medische en (bio)technologische materialen en life science.

Provinciale investeringen (€ 000.)

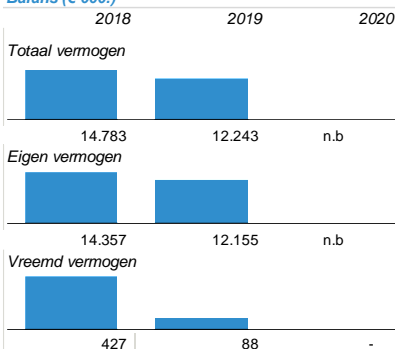
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

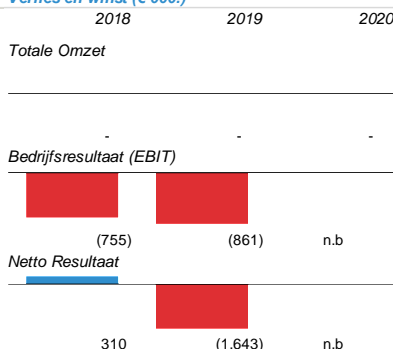
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	4.669	5.090	6.540
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	576	-
ROI %	0%	11%	0%

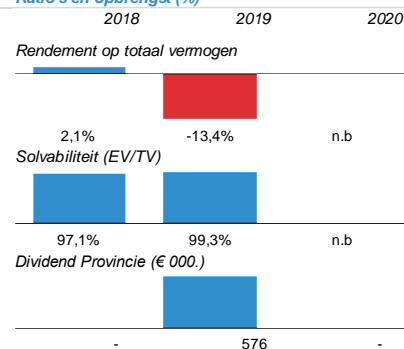
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Beschikbaarheid van durfkapitaal is een randvoorwaarde voor innovatie en campus ontwikkeling. Hiermee draagt Chemelot Ventures B.V. bij aan de ontwikkeling van de regionale economie via de doelstellingen van de Chemelot Campus.

Visie en beleidsvoornemen

In het Masterplan Chemelot Campus is afgesproken dat het gezamenlijk belang voor DSM, UM en Provincie Limburg in de samenwerking, het bevorderen van een sterk CHEMaterials cluster is. De samenwerking is gericht op het stimuleren van open innovatie ten behoeve van kennisbehoud en kennisontwikkeling in de regio. Om deze beoogde innovaties te financieren hebben startende en snel groeiende ondernemingen behoefte aan (durf) kapitaal. Het tekort aan aandelenkapitaal (durfkapitaal) legitimeert de deelname van de overheid in een venture capital fonds. De participatie van de overheid in het fonds heeft een stimulerende werking naar mogelijke andere investeerders met als resultaat dat particulier kapitaal wordt gemobiliseerd. Via de aandeelhoudersrelatie zal toezicht worden gehouden op het functioneren van de organisatie en de wijze waarop de gestelde doelstellingen worden gerealiseerd.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Chemelot Ventures heeft per jaareinde 2020 voor € 20,9 mln. aan investeringsbesluiten genomen, verdeeld over 15 doelondernemingen. In 2019 wordt een verlies gerealiseerd van € 1.643.000. In 2018 werd een positief resultaat behaald van € 309.567 ingevolge de verkoop van een van de participaties met een boekwinst van € 2,3 mln. De boekwinst leidde tot de uitkering van een dividend in 2019 aan Provincie Limburg van € 576.000.

Provinciaal Risico

Financieel gezien de bijdrage van € 10 mln. (Totaal krediet, boekwaarde is hetgeen tot nog toe gestort). Daarnaast nog politiek risico en afbreuk risico als door vennootschap verkeerde investeringen worden verricht. Vanuit een balans perspectief bestaat het risico op afwaardering van de boekwaarde van € 6,5 mln (ultimo 2020). Door COVID-19 is het risico op afwaarderingen op participaties en daarmee afwaardering van de boekwaarde toegenomen.

26. Brightlands Agrofood Ventures B.V.

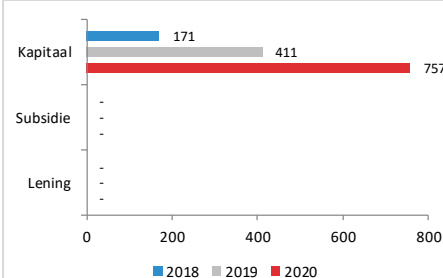
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 410.599
Belang provincie:	35,00%
Zeggenschap provincie:	35,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, Coöperatieve Rabobank U.A., N.V. LIOF, Bright Venture Partners BV, LLTB, Van Herk, Fresh Valley

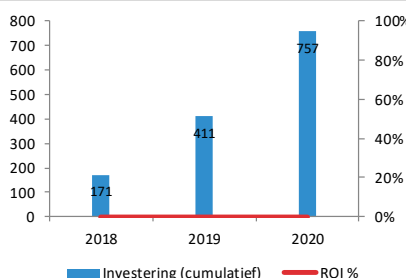
Doelstelling

Het financieren van technologie gedreven start-ups in de agro/food sector.

Provinciale investeringen (€ 000.)

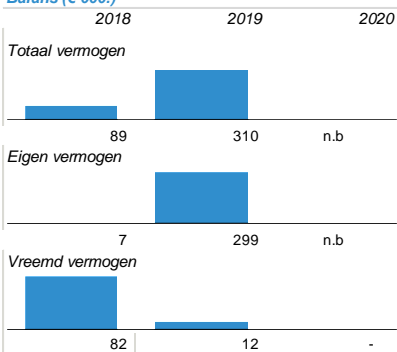
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

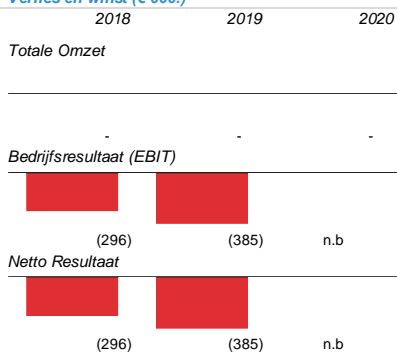
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	171	411	757
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

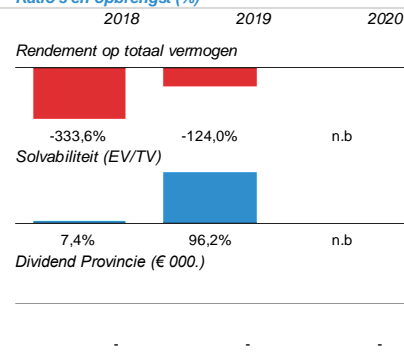
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Door de positieve economische ontwikkelingen neemt ook de dynamiek op de Brightlands Campus Greenport Venlo toe. Een ontwikkeling die wij ondersteunen. Om ook voor het MKB op deze campus risicokapitaal ter beschikking te hebben, hebben wij in onze rol van aandeelhouder de andere partners van Chemelot Ventures gevraagd de scope van het fonds uit te breiden met agro/food. Dit heeft tevens geleid tot cofinanciering vanuit de partners.

Visie en beleidsvoornemen

Op basis van de geïnvesteerde middelen á EUR 5 mln. en de cofinanciering gedurende de periode 2018-2022 investeren, met een exit en follow-on investeringsperiode van 2023-2028

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Het fonds is eind 2017 opgericht. In de loop van 2018 zijn drie private investeerders toegetreden. De totale fondsomvang bedraagt daarmee EUR 20,1 mln. In 2019 zijn de eerste twee participaties aangegaan en in het eerste halfjaar van 2020 is een derde investering gerealiseerd.

Provinciaal Risico

Het risico bestaat dat de Provinciale investering bij het uitblijven van voldoende exits met een hoge multiple haar ingebracht kapitaal verliest.

27. Limburgs Energie Fonds (LEF) B.V.

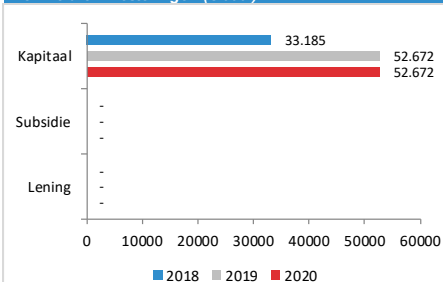
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 52.671.651
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en Polestar Capital

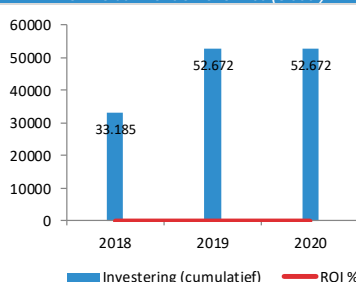
Doelstelling

Het langjarig beheren van haar vermogen, waarbij zij haar financiële middelen uitzet op revolverende basis ter versterking van de ontwikkeling en toepassing van duurzame energieopwekking, energiebesparing en de circulaire economie voor en met name in de Provincie Limburg.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	33.185	52.672	52.672
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	35.355	58.306	-
Eigen vermogen	29.293	45.735	-
Vreemd vermogen	6.062	12.572	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	2.952	3.248	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	(1.235)	(2.883)	n.b
Netto Resultaat	(1.310)	(3.045)	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-3,7%	-5,2%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	82,9%	78,4%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Het publiek belang volgt uit de motie van PS van 4 november 2011 waarbij uw Staten hebben opgeroepen tot oprichting van een revolverend fonds en de Kadernota Energiefonds, vastgesteld door PS op 8 juni 2012. Via investeringen in duurzame projecten draagt het LEF bij aan het Limburgse leefklimaat.

Visie en beleidsvoornemen

De provinciale visie is gevat in de kadernota Energiefonds, vastgesteld door PS op 8 juni 2012. Het Energiefonds richt zich op financiële ondersteuning van initiatieven gericht op energiebesparing, duurzame energieopwekking, innovaties op het gebied van duurzame energie en de circulaire economie. Doelgroepen zijn bedrijven en non-profitorganisaties. Overkoepelende doelstelling is CO2-reductie in combinatie met het realiseren van effecten op het gebied van werkgelegenheid, innovatie, lastenverlichting of bevorderen aantrekkelijk vestigings- en woonklimaat. Het betreft een revolverend fonds dat teruggevoerde middelen weer zal inzetten voor nieuwe initiatieven.

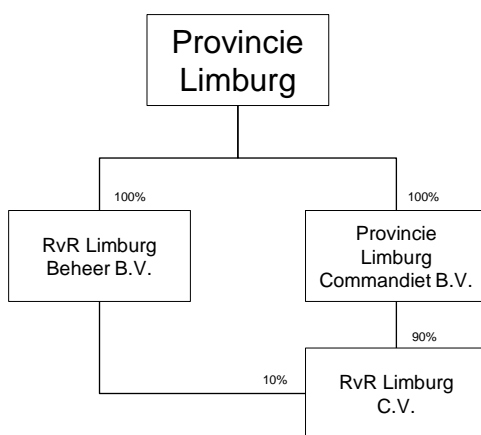
Aandachtspunten en ontwikkelingen

Bij PS besluit van 29 juni 2020 is de fondsomvang van LEF verhoogd van EUR 90 miljoen naar EUR 268 miljoen onder voorwaarde van cofinanciering. De fondsverhoging wordt deels vanuit Provincie Limburg gerealiseerd door EUR 74 miljoen additioneel kapitaal (naast het reeds geëncumuleerde bedrag van EUR 60 miljoen) beschikbaar te stellen. Het geëncumuleerde kapitaal van LEF aan projecten bedraagt EUR 99,3 miljoen eind 2020. Dit staat gelijk aan 82 windmolens CO2 besparing (2,3 mw). De pijplijn is goed gevuld, o.a. met projecten met een grote financieringsvraag. In 2020 wordt het resultaat gedrukt door de dotatie aan de voorziening ad EUR 2,2 miljoen.

Provinciaal Risico

Belangrijkste risico voor LEF B.V. is dat er onvoldoende (goede) projecten worden aangereikt, dan wel in aanmerking komen voor financiering o.b.v. de gehanteerde fondscriteria. Het primaire financieel risico is gelegen in faillissement of afwaardering van de aangevane financieringen en/of participaties. Secundair financieel risico is een langere uitzettingsperiode en het invullen van de door PS gestelde cofinancieringseis.

Ruimte voor Ruimte

28. Provincie Limburg Commandiet B.V.

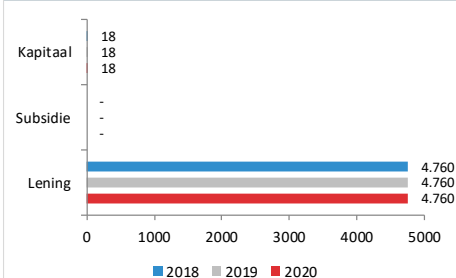
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ -
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg

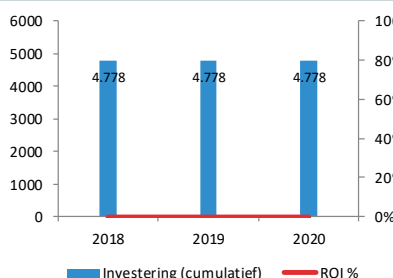
Doelstelling

Het als commanditaire vennoot deelnemen in, het financieren van, het samenwerken met en het verlenen van adviezen en andere diensten aan de commanditaire vennootschap Ruimte voor Ruimte Limburg C.V., teneinde de sloopvergoeding van € 36,3 mln. terug te verdienen, die de Provincie in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV), tweede tranche, heeft betaald aan het Rijk

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	4.760	4.760	4.760
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	18	18	18
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	4.748	n.b.	n.b.
Eigen vermogen	241	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	4.748	-	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	0	-	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	(37)	-	n.b.
Netto Resultaat	(36)	n.b.	n.b.

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-0,8%	n.b.	n.b.
Solvabiliteit (EV/TV)	5,1%	n.b.	n.b.
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Door de uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV) en de Ruimte voor Ruimte (RvR)-regeling is een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het landelijk gebied bewerkstelligd (er zijn subsidies verstrekt voor het inleveren van mestrechten en het slopen van veestallen). Hiermee is de primaire doelstelling behaald. Beoogd wordt deze operatie voor de Provincie budgettair neutraal te laten verlopen door de opbrengsten van de, door RvR Limburg C.V., gerealiseerde en nog te realiseren woningbouw kavels. Het publiek belang is derhalve nu gelegen in de budgettair neutrale afwikkeling.

Visie en beleidsvoornemen

In juli 2012, bij de besluitvorming in PS inzake de noodzakelijke herfinanciering van RvR, is door de Staten meegegeven dat in 2023 het RvR-project zou moeten zijn beëindigd c.q. dat de € 36,3 mln. aan sloopvergoedingen, die zijn uitbetaald in verband met de ontmanteling van de stallen, middels de verkoop van 785 woningbouw kavels, dan terugverdiend zouden moeten zijn. De vastgoedmarkt is weer aantrekkelijk, hetgeen ook tot uitdrukking komt in de aantallen kavelverkoop in de jaren 2015-2020. Per 1 oktober 2020 moesten er nog 31 kavels van de 785 verkocht worden (ultimo 2019: 178). De verbetermogelijkheden van het resultaat die RvR na de overname van het belang van BPD nog verwacht (zoals onniveleerd) zijn niet in de GREX verwerkt. Van de uitbreiding aantal kavels van 785 naar 900, zijn er 80 verkocht en moeten er nog 35 verkocht worden. Deze 35 kavels zijn nog niet in de GREX verwerkt.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

In 2018 heeft de Provincie Limburg op afroep van Ruimte voor Ruimte C.V. het restant ad. € 0,8 mln. van de in 2015 verstrekte lening ter hoogte van € 5,1 mln. volgestort via de Provincie Limburg Commandiet BV. Verder zijn bij Provincie Limburg Commandiet BV de van BPD Ontwikkeling overgenomen vermogensbestanddelen ondergebracht. Het betreft een achtergestelde lening ad € 5 mln. aan RvR CV en aandelen in Ruimte voor Ruimte CV ter waarde van € 0,1 mln. De BV deelt naar rato van haar aandelenbelang (90%) in het resultaat van RvR CV. Naar verwachting van de directie RvR CV ultimo 2020: € 3,8 mln negatief. De Provincie heeft dit verlies volledig afgedekt met extern verkregen middelen.

Provinciaal Risico

Met de overname van het 50% belang in RvR Limburg Beheer BV/CV van BV Bouwfonds Ontwikkeling B.V staat de Provincie Limburg per 1 januari 2019 volledig garant voor de langlopende lening van de NWB (hoofdsom ad € 24 mln., restant per juli 2020 € 8 mln.) De Provincie heeft in het kader deze garantstelling in 2020 de aflossing van de jaartermijn 2020 ad € 4 mln. op zich genomen om deze als regresvordering in 2023 te verhalen op RvR. Ook heeft de Provincie Limburg zich na de overname garant gesteld voor een variabel krediet van NWB aan RvR Limburg Beheer tot een maximum van € 7,5 mln. per juli 2020 is het saldo van dit krediet € 1,5 mln. Additioneel loopt de Provincie risico ten aanzien van de verstrekte achtergestelde lening ad € 5,1 mln. De waarde van het kapitaalbelang in de CV/BV ad. € 29.000,- is inmiddels afgeboekt. Voor de risico's die de Provincie Limburg loopt ten aanzien van RvR zijn voldoende middelen opgenomen in de Provinciale Risicoreserve.

29. RvR Limburg Beheer B.V.

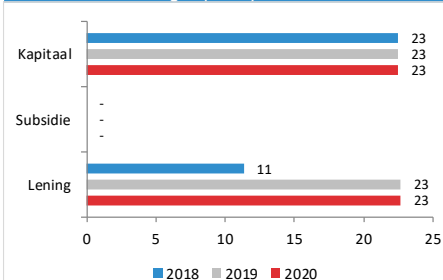
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ -
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en Bouwfonds Property Development (BPD) Ontwikkeling B.V.

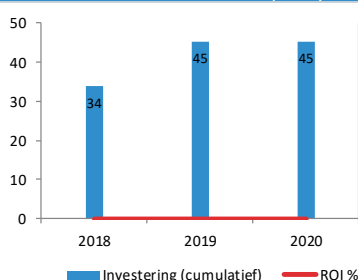
Doelstelling

Door middel van grondexploitatie terugverdienen van € 36,3 mln. sloopvergoeding die de onderneming aan de Provincie heeft vergoed en die de Provincie aan het Rijk heeft betaald.

Provinciale investeringen (€ 000.)

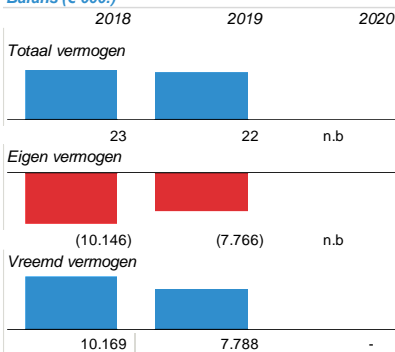
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

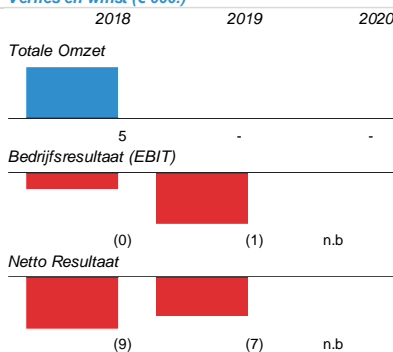
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	11	23	23
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	23	23	23
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	-41,2%	-32,8%	n.b.
Solvabiliteit (EV/TV)	-44107,2%	-35570,7%	n.b.
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Door de uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV) en de Ruimte voor Ruimte (RvR)-regeling is een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het landelijk gebied bewerkstelligd (er zijn subsidies verstrekt voor het inleveren van mestrechten en het slopen van veestallen). Hiermee is de primaire doelstelling behaald. Beoogd wordt deze operatie voor de Provincie budgettair neutraal te laten verlopen door de opbrengsten van de, door RvR Limburg gerealiseerde en nog te realiseren woningbouw kavels. Het publiek belang is derhalve nu gelegen in de budgettair neutrale afwikkeling.

Visie en beleidsvoornemen

In juli 2012, bij de besluitvorming in PS inzake de noodzakelijke herfinanciering van RvR, is door de Staten meegegeven dat in 2023 het RvR-project zou moeten zijn beëindigd c.q. dat de € 36,3 mln. aan sloopvergoedingen, die zijn uitbetaald in verband met de ontmanteling van de stallen, middels de verkoop van 785 woningbouw kavels, dan terugverdiend zouden moeten zijn. De vastgoedmarkt is weer aangetrokken, hetgeen ook tot uitdrukking komt in de aantallen kavelverkoop in de jaren 2015-2020. Per 1 oktober 2020 moesten er nog 31 kavels van de 785 verkocht worden (ultimo 2019: 178). De verbetermogelijkheden van het resultaat die RvR na de overname van het belang van BPD nog verwacht (zoals zonnevelden) zijn niet in de GREX verwerkt. Van de uitbreiding aantal kavels van 785 naar 900, zijn er 80 verkocht en moeten er nog 35 verkocht worden. Deze 35 kavels zijn nog niet in de GREX verwerkt.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

De door de accountant opgestelde grondexploitatie van RvR sluit ultimo 2019 op € 8,7 mln. negatief (2018: -/€ 12,3 mln.), met name als gevolg van het in exploitatie nemen van een groot project (Boswaard te Weert). In 2020 heeft de Provincie Limburg in het kader van de garantstelling jegens NWB de aflossing van de jaartermijn 2020 ad € 4 mln. op zich genomen om deze als regresvordering in 2023 te verhalen op RvR. Recent heeft RvR aangegeven deze vervoegd af te kunnen lossen. De BV deelt naar rato van haar aandelenbelang (90%) in het resultaat van RvR CV. Naar verwachting van de directie RvR CV ultimo 2020: € 3,8 mln negatief. De Provincie heeft dit verlies volledig afgedekt met extern verkregen middelen.

Provinciaal Risico

Met de overname van het 50% belang in RvR Limburg Beheer BV/CV van BV Bouwfonds Ontwikkeling B.V staat de Provincie Limburg per 1 januari 2019 volledig garant voor de langlopende lening van de NWB (hoofdsom ad € 24 mln., restant per juli 2020 € 8 mln.) De Provincie heeft in het kader deze garantstelling in 2020 de aflossing van de jaartermijn 2020 ad € 4 mln. op zich genomen om deze als regresvordering in 2023 te verhalen op RvR. Ook heeft de Provincie Limburg zich na de overname garant gesteld voor een variabel krediet van NWB aan RvR Limburg Beheer tot een maximum van € 7,5 mln. per juli 2020 is het saldo van dit krediet € 1,5 mln. Additioneel loopt de Provincie risico ten aanzien van de verstrekte achtergestelde lening ad € 5,1 mln. De waarde van het kapitaalbelang in de CV/BV ad. € 29.000,- is inmiddels afgeboekt. Voor de risico's die de Provincie Limburg loopt ten aanzien van RvR zijn voldoende middelen opgenomen in de Provinciale Risicoreserve.

30. RvR Limburg C.V.

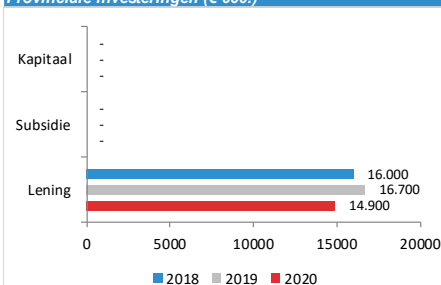
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Commanditaire Venootschap
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en Bouwfonds Property Development (BPD) Ontwikkeling B.V.

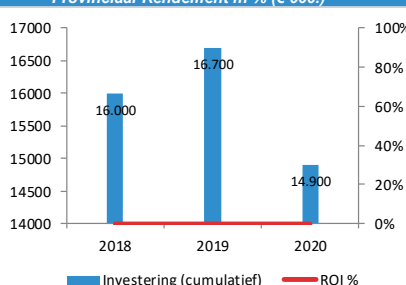
Doelstelling

Door middel van grondexploitatie terugverdienen van € 36,3 mln. sloopvergoeding die de onderneming aan de Provincie heeft vergoed en die de Provincie aan het Rijk heeft betaald.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	16.000	16.700	14.900
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	23.791	21.298	n.b.
Eigen vermogen	(9.969)	(7.582)	n.b.
Vreemd vermogen	33.760	28.881	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	6.084	13.621	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	-	2.387	n.b.
Netto Resultaat	n.b.	2.387	n.b.

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	n.b.	11,2%	n.b.
Solvabiliteit (EV/TV)	-41,9%	-35,6%	n.b.
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Door de uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV) en de Ruimte voor Ruimte (RvR)-regeling is een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het landelijk gebied bewerkstelligd (er zijn subsidies verstrekt voor het inleveren van mestrechten en het slopen van veestallen). Hiermee is de primaire doelstelling behaald. Beoogd wordt deze operatie voor de Provincie budgettair neutraal te laten verlopen door de opbrengsten van de, door RvR Limburg C.V., gerealiseerde en nog te realiseren woningbouw kavels. Het publiek belang is derhalve nu gelegen in de budgettair neutrale afwikkeling.

Visie en beleidsvoornemen

In juli 2012, bij de besluitvorming in PS inzake de noodzakelijke herfinanciering van RvR, is door de Staten meegegeven dat in 2023 het RvR-project zou moeten zijn beëindigd c.q. dat de € 36,3 mln. aan sloopvergoedingen, die zijn uitbetaald in verband met de ontmanteling van de stallen, middels de verkoop van 785 woningbouw kavels, dan terugverdiend zouden moeten zijn. De vastgoedmarkt is weer aantrekkelijk, hetgeen ook tot uitdrukking komt in de aantallen kavelverkoop in de jaren 2015-2020. Per 1 oktober 2020 moesten er nog 31 kavels van de 785 verkocht worden (ultimo 2019: 178). De verbetermogelijkheden van het resultaat die RvR na de overname van het belang van BPD nog verwacht (zoals onniveelden) zijn niet in de GREX verwerkt. Van de uitbreiding aantal kavels van 785 naar 900, zijn er 80 verkocht en moeten er nog 35 verkocht worden. Deze 35 kavels zijn nog niet in de GREX verwerkt.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

De door de accountant opgestelde grondexploitatie van RvR sluit ultimo 2019 op € 8,7 mln. negatief (2018: -/- € 12,3 mln.), met name als gevolg van het in exploitatie nemen van een groot project (Boswaard te Weert). In 2020 heeft de Provincie Limburg in het kader van de garantstelling jegens NWB de aflossing van de jaartermijn 2020 ad € 4 mln. op zich genomen om deze als regresvordering in 2023 te verhalen op RvR. Recent heeft RvR aangegeven deze vervoegd af te kunnen lossen. Naar verwachting van de directie zal de GREX voor 2020 sluiten op € 3,8 mln. negatief. De Provincie heeft dit verlies volledig afgedekt met extern verkregen middelen.

Provinciaal Risico

Met de overname van het 50% belang in RvR Limburg Beheer BV/CV van BV Bouwfonds Ontwikkeling B.V staat de Provincie Limburg per 1 januari 2019 volledig garant voor de langlopende lening van de NWB (hoofdsom ad € 24 mln., restant per juli 2020 € 8 mln.) De Provincie heeft in het kader deze garantstelling in 2020 de aflossing van de jaartermijn 2020 ad € 4 mln. op zich genomen om deze als regresvordering in 2023 te verhalen op RvR. Ook heeft de Provincie Limburg zich na de overname garant gesteld voor een variabel krediet van NWB aan RvR Limburg Beheer BV/CV tot een maximum van € 7,5 mln. per juli 2020 is het saldo van dit krediet € 1,5 mln. Additioneel loopt de Provincie risico ten aanzien van de verstrekte achtergestelde lening ad € 5,1 mln. De waarde van het kapitaalbelang in de CV/BV ad. € 29.000,- is inmiddels afgeboekt. Voor de risico's die de Provincie Limburg loopt ten aanzien van RvR zijn voldoende middelen opgenomen in de Provinciale Risicoreserve.

31. BNG Bank N.V.

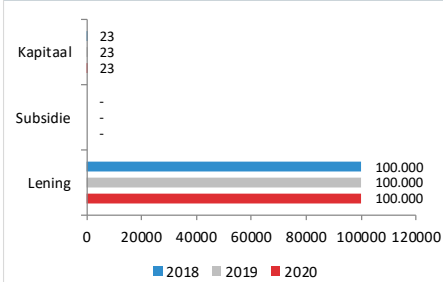
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 22.689
Belang provincie:	0,00%
Zeggenschap provincie:	0,00%
Betrokkenen:	Gemeenten, Provincies en de Staat

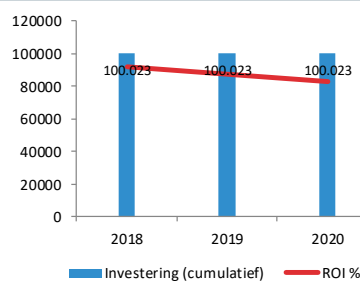
Doelstelling

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	100.000	100.000	100.000
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	23	23	23
Onvangen Rente in periode € 000.	3.450	3.450	3.450
Onvangen dividend in periode € 000.	395	198	-
ROI %	4%	4%	3%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	137.509.000	149.689.000	n.b
Eigen vermogen	4.991.000	4.887.000	n.b
Vreemd vermogen	132.518.000	144.802.000	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	580.000	506.000	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	504.000	227.000	n.b
Netto Resultaat	337.000	163.000	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	0,2%	0,1%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	3,6%	3,3%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	395	198	-

Publiek belang

Publiek belang is om in de sectorbanken zodanig te participeren dat zij in staat blijven de decentrale overheden tegen aantrekkelijke voorwaarden te faciliteren.

Visie en beleidsvoornemen

Deze deelneming past in het begrotingsprogramma Algemene dekkingsmiddelen waarbij het doel is het voeren van een financieel duurzaam meerjarig beleid dat het mogelijk maakt samen met partners te investeren in kansrijke ontwikkelingen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

In het kader van de publieke taak zijn in 2015 en 2016 aan BNG Bank hybride leningen (elk groot EUR 50 miljoen) verstrekt ter versterking van het Tier-1 kapitaal van de bank. De bank is hiertoe genoodzaakt vanwege de hogere kapitaalvereisten die vanuit "Basel III" worden opgelegd. Het publieke belang voor de Provincie is gelegen in het feit dat de bank de decentrale overheden binnen de Provincie faciliteert in aantrekkelijke financieringsmogelijkheden. De dividenduitkering over 2019 van afgerond EUR 199.000 is op dringende aanbeveling van de Europese Centrale Bank (ECB) niet in 2020 uitgekeerd. De ECB heeft eind 2020 aan de banken onder haar toezicht de aanbeveling gedaan om t/m september 2021 van dividenduitkeringen af te zien vanwege de mogelijke impact van corona. BNG Bank heeft haar aandeelhouders recent meegedeeld dat zij op 19 maart 2021 toch een eerste deel van het dividend 2019 zal uitbetalen, tot het maximum van de door de ECB opgelegde beperking. Het restant van het dividend over 2019 volgt dan in najaar 2021.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van de deelneming ad € 22.689 te moeten afwaarderen. Tevens loopt de Provincie een risico ten aanzien van twee hybride leningen, elk groot € 50 miljoen. Dit risico wordt meegenomen in de paragraaf financieringen.

32. Nederlandse Waterschapsbank N.V.

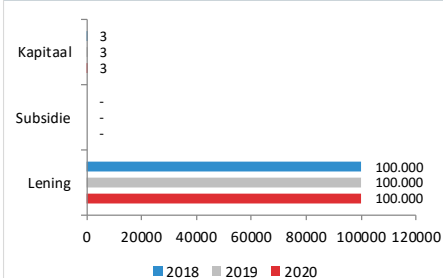
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 3.063
Belang provincie:	0,00%
Zeggenschap provincie:	0,00%
Betrokkenen:	Provincies, Waterschappen en de Staat

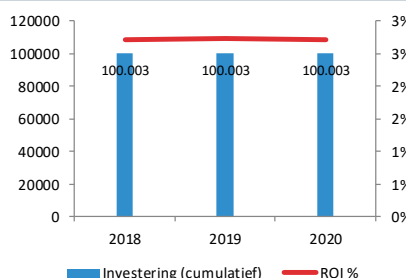
Doelstelling

De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) richt haar diensten exclusief op de overheidssector. Zij draagt zorg voor de financiering van provincies, gemeenten en waterschappen. Doelstelling van de bank is het zo gunstig mogelijk en exact op maat aanbieden van financieringen. Maatschappelijke relevantie, hoge kwaliteit, een sterke financiële positie en integriteit zijn de hoekstenen van het beleid van de bank.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	100.000	100.000	100.000
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	3	3	3
Ontvangen Rente in periode € 000.	2.720	2.720	2.720
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	11	-
ROI %	3%	3%	3%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	83.715.000	96.205.000	n.b
Eigen vermogen	1.726.000	1.796.000	n.b
Vreemd vermogen	81.989.000	94.409.000	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	186.000	174.000	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	137.000	136.000	n.b
Netto Resultaat	100.000	95.000	n.b

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	0,1%	0,1%	n.b
Solvabiliteit (EV/TV)	2,1%	1,9%	n.b
Dividend Provincie (€ 000.)	-	11	-

Publiek belang

Publiek belang is om in de sectorbanken zodanig te participeren dat zij in staat blijven de decentrale overheden tegen aantrekkelijke voorwaarden te faciliteren.

Visie en beleidsvoornemen

Deze deelneming past in het begrotingsprogramma Algemene dekkingsmiddelen waarbij het doel is het voeren van een financieel duurzaam meerjarig beleid dat het mogelijk maakt samen met partners te investeren in kansrijke ontwikkelingen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

In het kader van de publieke taak zijn in 2015 en 2016 aan de Nederlandse Waterschapsbank NV twee hybride leningen verstrekt, elk groot EUR 50 miljoen, ter versterking van het Tier-1 kapitaal van de bank. De bank is hertoe genoodzaakt vanwege de hogere kapitaal-eisen die vanuit "Basel III" worden opgelegd. Het publieke belang voor de Provincie is gelegen in het feit dat de bank de decentrale overheden binnen de provincie faciliteert in aantrekkelijke financieringsmogelijkheden.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van de deelneming ad EUR 3.063 te moeten afwaarderen. Tevens loopt de Provincie een risico ten aanzien van de hybride lening. Dit risico wordt meegenomen in de paragraaf Financiering.

33. N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg

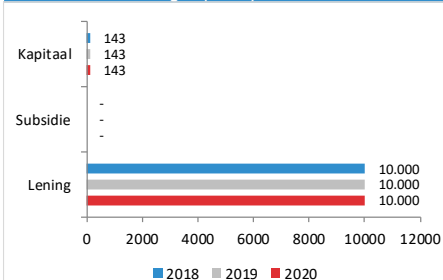
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 132.458
Belang provincie:	21,80%
Zeggenschap provincie:	21,80%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en de Limburgse gemeenten.

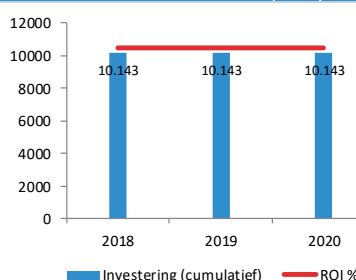
Doelstelling

Het produceren en leveren van drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten in de Provincie Limburg.

Provinciale investeringen (€ 000.)

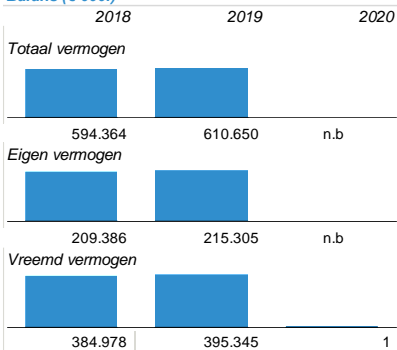
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

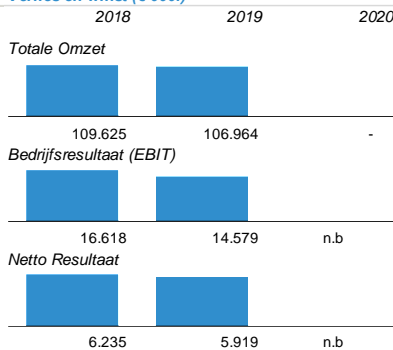
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	10.000	10.000	10.000
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	143	143	143
Ontvangen Rente in periode € 000.	309	309	309
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	3%	3%	3%

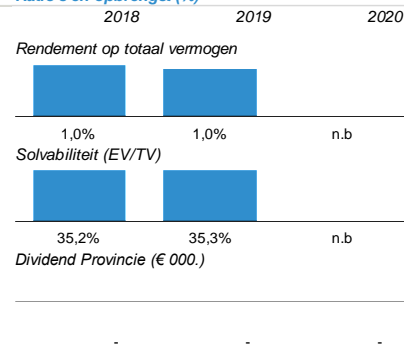
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Teneinde de continuïteit van de drinkwatervoorziening te borgen is in de Drinkwaterwet bepaald dat de waterleidingbedrijven, waaronder WML een monopolie hebben op de drinkwaterlevering in hun verzorgingsgebied en dat aandelen van waterleidingbedrijven enkel door overheden kunnen worden gehouden.

Visie en beleidsvoornemen

De Provincie streeft naar een duurzame drinkwatervoorziening met een hoge mate van zelfvoorziening van het drinkwatergebruik in Limburg, waarbij er voldoende water beschikbaar is tegen een redelijke prijs (POL 2014 en Provinciaal Waterplan). Provincie wil deelname in WML voortzetten teneinde de continuïteit van de drinkwatervoorziening te borgen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Vanwege een historisch geclusterde aanleg van het leidingennetwerk, is er op korte termijn een grote investering noodzakelijk om het leidingennet te vervangen. WML heeft hierop geanticipeerd en middelen gereserveerd. Om verder te gaan verduurzamen heeft WML besloten om 2 windmolens te gaan bouwen en exploiteren. Hiervoor gaat de WML een separate BV oprichten. Op 15 februari 2019 heeft de AvA besloten in te stemmen met oprichting van de BV WML Wind en aanbesteding van de 2 windmolens.

Provinciaal Risico

Bij faillissement van WML is provinciaal risico in financiële zin het moeten afboeken van € 132.457 (nominale waarde aandelen). In dat geval zal ook de op dat moment uitstaande financiering moeten worden afgeboekt. Provinciaal risico in maatschappelijke zin is dat de continuïteit van de drinkwatervoorziening in gevaar komt. Deze risico's worden nihil geschat aangezien WML monopolist is en alleen overheden als aandeelhouders kent.

34. Limburgse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijven terreinen B.V.

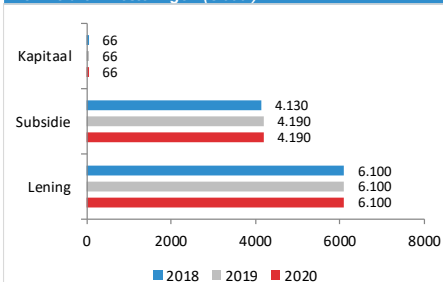
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	€ 66.000
Belang provincie:	66,67%
Zeggenschap provincie:	66,67%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en LIOF

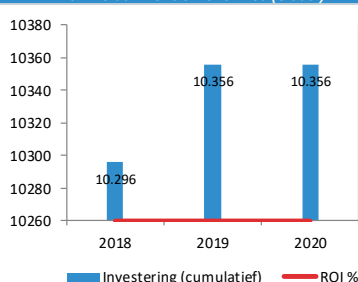
Doelstelling

Het - in samenwerking met publieke en private partijen - stimuleren, ondersteunen en bijdragen aan het op een duurzame wijze realiseren van 1.000 hectare aan herstructureringsprojecten op Limburgse bedrijventerreinen in de periode 2012-2020, met het doel zorgvuldig ruimtegebruik te bewerkstelligen en een goed economisch vestigingsklimaat voor ondernemers te (doen) waarborgen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

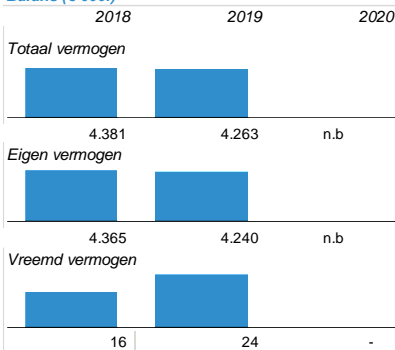
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

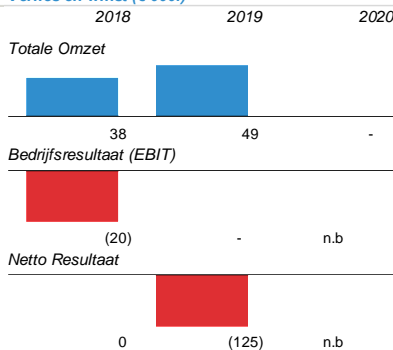
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	6.100	6.100	6.100
Cumulatief verleende subsidie € 000.	4.130	4.190	4.190
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	66	66	66
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

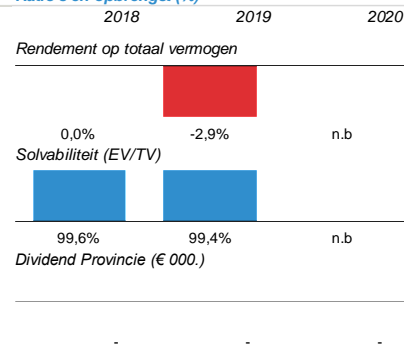
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Realisatie van de maatschappelijke doelstelling om in de periode tot en met 2020 in totaal 1.000 ha aan bedrijventerrein in Limburg te herstructureren. Waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het Limburgse vestigingsklimaat. Deze wordt uitgaande van de huidige investeringsportefeuille gerealiseerd.

Visie en beleidsvoornemen

In maart 2014 is besloten dat in het toekomstige provinciale beleid minder prioriteit zal worden gegeven aan herstructurering bedrijventerreinen. Dat betekent dat er geen nieuwe geldlening beschikbaar wordt gesteld en dat de LHB wordt afgebouwd. Momenteel loopt een traject om te komen tot een goede afwikkeling van de lopende projecten. Eind 2015 is LHB afgebouwd tot een beheersorganisatie voor een 6 tal lopende projecten, die door LHB uitbeheerd zullen worden. Daarmee is het beheer van activiteiten toegevoegd aan de doelstelling van de BV. LHB mag geen nieuwe activiteiten meer oppakken. Behalve de projecten is ook de personele organisatie afgebouwd. Vooralnog gaan we ervan uit dat de beheersorganisatie uiterlijk 2022 zal worden geliquideerd.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Als onderdeel van bovengenoemde koerswijziging is begin 2016 de LHB omgevormd naar een beheersorganisatie. 6 lopende projecten zijn ondergebracht in de beheersorganisatie LHB. Ter uitvoer van deze lopende projecten heeft de LHB in 2016 de laatste trekking gedaan uit de beschikbaar gestelde renteloze financiering die daarmee € 7,6 mln. bedraagt. Dit is momenteel geïnvesteerd in 1 deelneming á € 1,3 mln., 1 lening á € 1 mln. en 3 participaties á 3,0 mln. (Bedragen zijn boekwaarden). De verwachting is dat LHB ruim kan voldoen aan haar revolverendheidsdoelstelling.

Provinciaal Risico

De Provincie Limburg loopt het risico (een deel van) de boekwaarde van de deelneming ad € 66.000 te moeten afwaarderen en het verschuldigd blijven van een lening van maximaal € 10 mln., waarvan eind 2018 € 6.100.000 uit staat. Bij oprichting werd er van uit gegaan dat 50% van de lening afgewaardeerd diende te worden. Op basis van de huidige vooruitzichten zal dit gunstiger uitvallen.

35. IBA Parkstad B.V.

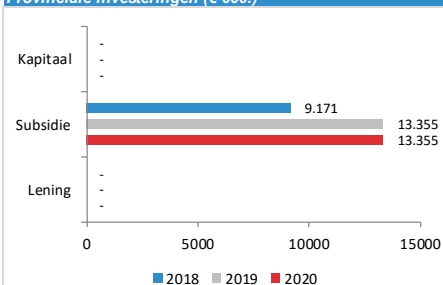
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Besloten Vennootschap
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	50,00%
Zeggenschap provincie:	50,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en de Parkstad gemeentes

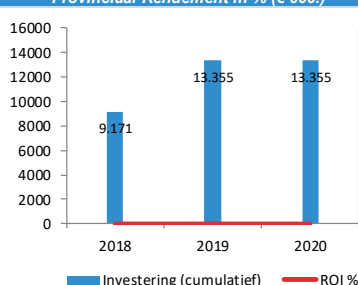
Doelstelling

Het uitvoering geven aan de realisatie en ontwikkeling van de Internationale Bau Ausstellung Parkstad 2020 zoals nader is uitgewerkt in het IBA boek waarin de transformatieopgave voor Parkstad vanuit het Regioprogramma is neergelegd. De kern van de IBA bestaat uit een reeks van spraakmakende en hoogwaardige projecten die Parkstad transformeren en vernieuwen. De allerbeste projecten worden in 2021 tijdens de slotmanifestatie tentoongesteld.

Provinciale investeringen (€ 000.)

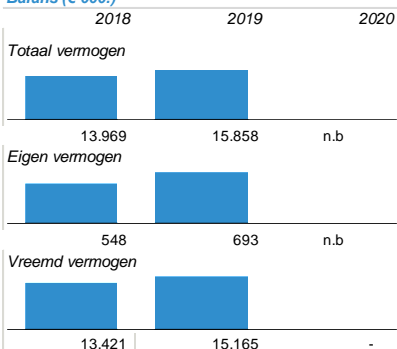
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

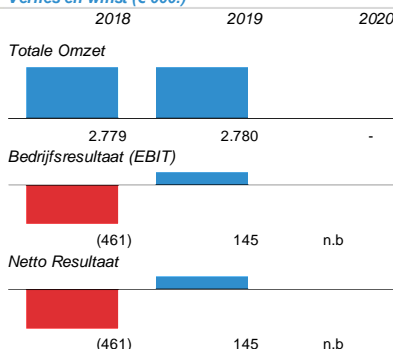
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	9.171	13.355	13.355
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

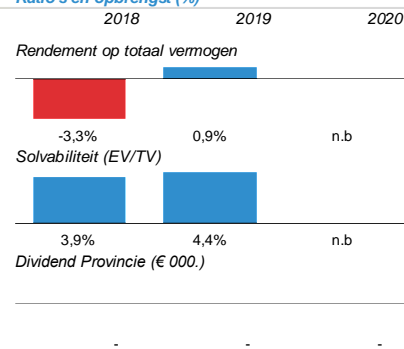
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Het publiek belang is gelegen in de aanpak van de transformatieopgave voor Parkstad, waar de projecten voortvloeiend uit het IBA Parkstad initiatief invulling aan kunnen geven.

Visie en beleidsvoornemen

Met IBA Parkstad wordt, in de periode 2013-2020, invulling gegeven aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat in Zuid-Limburg. Tevens wordt invulling gegeven aan verschillende provinciale programma's zoals wonen, herstructurering, leefbaarheid, zorg, duurzaamheid, structuurversterking, onderwijs en arbeidsmarkt, OV en landschap. Tot 2020 functioneert IBA als een laboratorium en is het een motor voor vernieuwende ideeën en toonaangevende projecten. Een succesvolle IBA betekent dat IBA een bijdrage heeft geleverd aan projecten die vervolgens een structurele bijdrage leveren aan de gebieds transformatie van Parkstad. De primaire focus voor de Provincie ligt op het doen realiseren van IBA initiatieven en verknopen met provinciale projecten. De gewenste effecten zijn: Beter woon-, werk-, leefklimaat; Actievere en gezondere bewoners; Meer duurzaamheid; Grensoverschrijdende samenwerking; Bijdrage aan trots en identiteit.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

IBA bevindt zich in de uitvoeringsfase. In de periode juni 2016 - juli 2020 heeft de AvA ingestemd met 21 programmavoorsstellen (ca. 40 projecten) met een investeringsvolume van ca. € 243 mln., waarvoor aan IBA een bijdrage werd gevraagd van in totaal € 24 mln., waarvan 50% gedekt door de Provincie.

Provinciaal Risico

Door het gekozen governance-model en de wijze waarop de financiering is geregeld is er geen sprake van risico dragende deelname in projecten. Derhalve is het risico met name gelegen in het realiseren van kwantitatief en kwalitatief voldoende projecten om de gestelde doelen te realiseren. Besluitvorming in de aandeelhoudersvergadering ten aanzien van projectvoorstellen wordt voorbereid in GS. Eventuele toekenning van middelen, buiten de reguliere begrotingsposten om, verloopt via PS.

36. Stichting Euregio Maas-Rijn

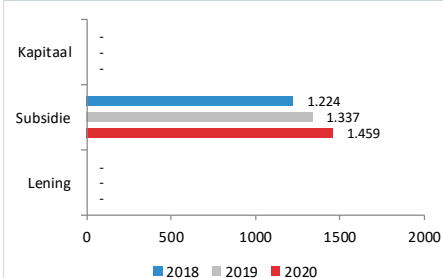
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Stichting
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	0,00%
Zeggenschap provincie:	0,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg, Provincies Luik en Limburg (B), Duitstalige Gemeenschap van België, Zweckverband Region Aachen

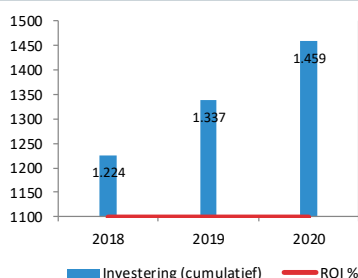
Doelstelling

De stichting heeft ten doel om binnen het gebied van de EMR grensbelemmeringen af te bouwen; sociaal economische factoren te verbeteren; contacten tussen burgers te leggen en te bevorderen; en de samenwerking tussen instellingen, bedrijven en organisaties te bevorderen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

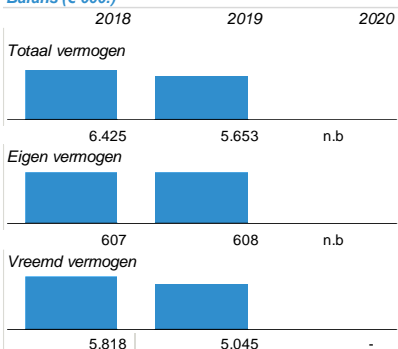
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

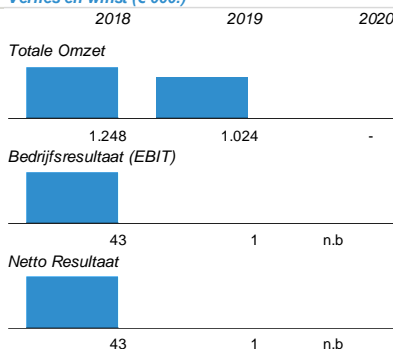
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	1.224	1.337	1.459
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

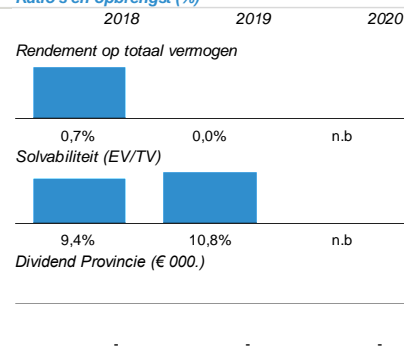
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Voor het oplossen van problemen met een grensoverschrijdend karakter is het onderhouden van een goed contact in Euregionaal verband, met de overheden uit de aangrenzende regio's in België en Duitsland, van groot belang. De samenwerking tussen de overheden initieert en stimuleert ook niet-overheden uit de vijf partnerregio's van de EMR (burgers, organisaties, instellingen, bedrijfsleven) om zaken samen op te pakken.

Visie en beleidsvoornemen

Het realiseren van grensoverschrijdende samenwerking in de Euregio. Samen met de andere partnerregio's wordt gezamenlijk gewerkt aan de uitvoering van de euregionale toekomststrategie EMR 2020.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Geen bijzondere aandachtspunten.

Provinciaal Risico

De 5 partners van de EMR moeten borg staan voor correcte, tijdige en rechtmatige besteding van de gelden die de EMR aan de projecten uitbetaald heeft. In geval van een tekort in de stichting is de Provincie mede aansprakelijk.

37. Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking

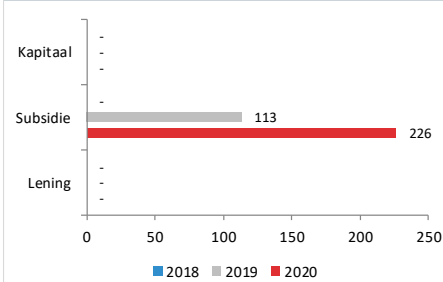
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Anders namelijk...
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	20,00%
Zeggenschap provincie:	20,00%
Betrokkenen:	

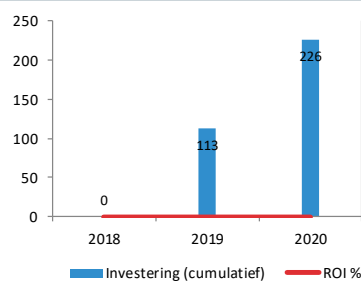
Doelstelling

De EGTS heeft ten doel om binnen het gebied van de Euregio Maas-Rijn grensbelemmeringen af te bouwen; sociaal economische factoren te verbeteren; contacten tussen burgers te leggen en te bevorderen en de samenwerking tussen instellingen, bedrijven en organisaties te bevorderen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	113	226
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	na	0%	0%

Balans (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totaal vermogen	n.b.	426	n.b.
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	-	399	-

Verlies en winst (€ 000.)

	2018	2019	2020
Totale Omzet	-	720	-
Bedrijfsresultaat (EBIT)	-	-	n.b.
Netto Resultaat	n.b.	27	n.b.

Ratio's en opbrengst (%)

	2018	2019	2020
Rendement op totaal vermogen	n.b.	6,3%	n.b.
Solvabiliteit (EV/TV)	n.b.	n.b.	n.b.
Dividend Provincie (€ 000.)	-	-	-

Publiek belang

Voor het oplossen van problemen met een grensoverschrijdend karakter is het onderhouden van een goed contact in Euregionaal verband met de overheden uit de aangrenzende regio's in België en Duitsland van groot belang. De samenwerking tussen overheden initieert en stimuleert ook niet-overheden uit de vijf partnerregio's van de Euregio Maas-Rijn (burgers, organisaties, instellingen, bedrijfsleven) om zaken samen op te pakken.

Visie en beleidsvoornemen

Het realiseren van grensoverschrijdende samenwerking in de Euregio Maas-Rijn. Samen met andere partnerregio's wordt gewerkt aan de uitvoering van de Euregionale toekomststrategie.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

EGTS neemt voor het grootste deel de taken van de Stichting Euregio Maas-Rijn over. Alleen de operationele taken blijven bij de Stichting.

Provinciaal Risico

38. RUD Zuid-Limburg

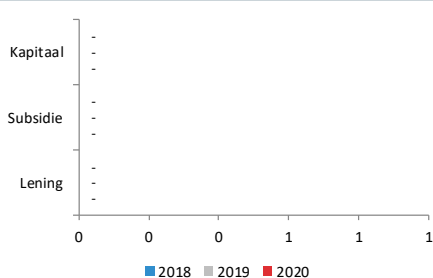
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	0,00%
Zeggenschap provincie:	0,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en de 18 gemeenten in Zuid-Limburg..

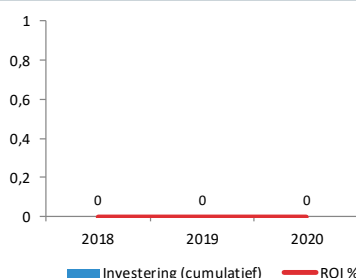
Doelstelling

Algemeen overheidsbestuur met als doel het op afstand plaatsen van de uitvoeringstaken van de Provincie, specifiek: vergunningverlening, toezicht en handhaving in het fysieke domein.

Provinciale investeringen (€ 000.)

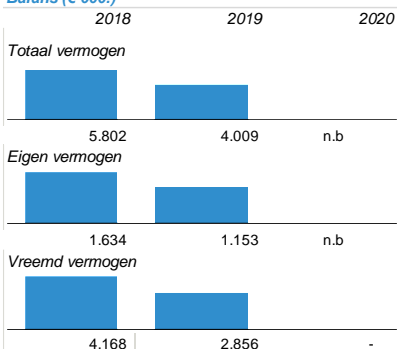
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

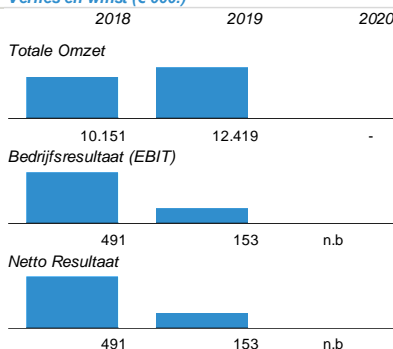
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	na	na	na

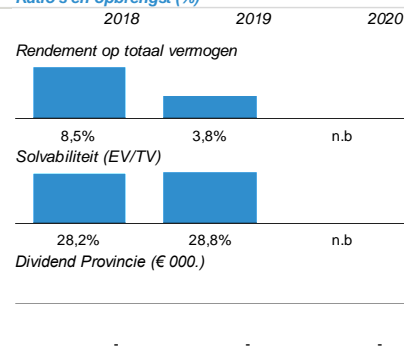
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Het leveren van kwaliteit voor de leefomgeving voor inwoners en bedrijven in Zuid-Limburg door samenwerking, door het uitvoeren van haar wettelijke taken.

Visie en beleidsvoornemen

Een efficiënte en kwalitatieve uitvoering van wettelijke taken in het fysieke domein. De RUD Zuid-Limburg is 1 januari 2013 afgesplitst van de Provincie. Deze rol op afstand en wettelijke taken zullen als zodanig worden voortgezet.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Met ingang van 1 maart 2018 is een gedeelte van het personeel van de provincie Limburg en de grootste gedeelte van de partner gemeenten formeel in dienst getreden van de RUD Zuid Limburg. De provincie Limburg heeft de taken die uigevoer dienen te voeren bij de gemeenten die vallen onder de RUD Limburg Noord ondergebracht bij de RUD Zuid-Limburg. Daarnaast zijn ook de meetdiensten inclusief apparatuur overgebracht van de provincie Limburg naar de RUD Zuid-Limburg.

Provinciaal Risico

Het risico is gelegen in het doelmatig en efficiënt uitvoeren van de taken, binnen de daartoe gestelde kaders.

De partners zijn gezamenlijke verantwoordelijke voor eventuele tekorten. Provincie Limburg is de grootste partner in deze verbonden partij (ca. 57%)

39. RUD Limburg-Noord

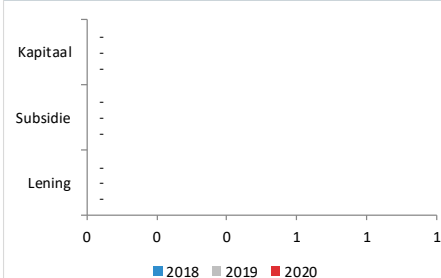
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	0,00%
Zeggenschap provincie:	0,00%
Betrokkenen:	Provinciale bijdrage is voor 2018 vastgesteld op € 79.738,00

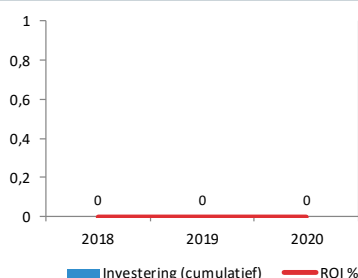
Doelstelling

Algemeen overheidsbestuur met als doel het op afstand plaatsen van de uitvoeringstaken van de Provincie, specifiek: vergunningverlening, toezicht en handhaving in het fysieke domein.

Provinciale investeringen (€ 000.)

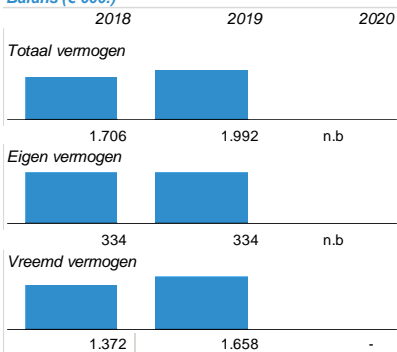
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

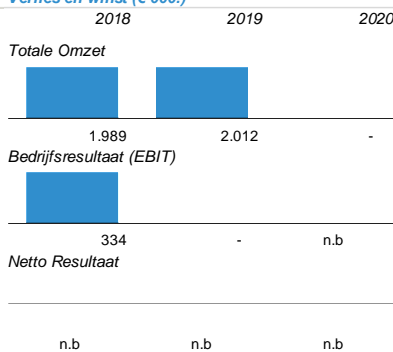
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	na	na	na

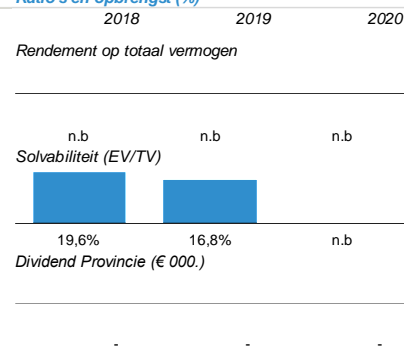
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

het leveren van kwaliteit voor de leefomgeving voor de inwoners en bedrijven in Noord Limburg door samenwerking en door het uitvoeren van haar wettelijke taken.

Visie en beleidsvoornemen

De GR RUD-Limburg-Noord is een innovatieve, slagvaardige en efficiënte organisatie, die bijdraagt aan de verbetering van de kwaliteit, gezondheid en veiligheid van de leefomgeving en aan de verbetering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. De dienstverlening wordt o.a. verbeterd door:

1. Een "level playing field"(gelijke benadering en behandeling onder de GR RUD LN)
2. Minder toezichtslasten door efficiënte en innovatie toezichtmethoden.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Naar aanleiding van wijziging in de wetgeving omtrent gemeenschappelijke regelingen is een wetsvoorstel aangenomen dat alle RUD's omgevormd moeten worden tot een Gemeenschappelijke Regeling per 1-1-2018. Dit is geëffectueerd middels de oprichting van RUD Limburg-Noord.

Provinciaal Risico

De provincie heeft een aantal taken overgedragen aan de RUD Limburg-Noord. Het risico bestaat dat de taken niet, te laat of kwalitatief onder de maat zijn. Het risico van de provincie Limburg is beperkt tot vooraf bepaalde provinciale bijdrage. Eventuele financiële mee of tegenvallers zijn voor de overige partner gemeenten.

40. Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg

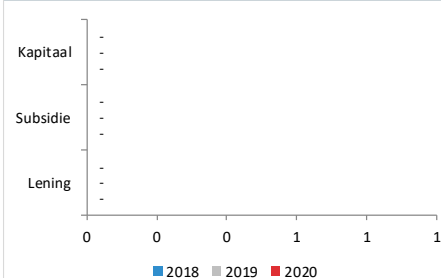
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Anders namelijk...
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	100,00%
Zeggenschap provincie:	100,00%
Betrokkenen:	Provincie Limburg en Attero

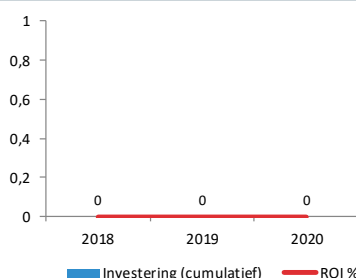
Doelstelling

Het waarborgen en financieren van de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen gesloten na 1996, zoals bedoeld in artikel 8.49 van de wet Milieu beheer. Dit geschiedt door het onderhouden en in stand houden van de voorzieningen die milieurisico's ten aanzien van de stortplaatsen voorkomen.

Provinciale investeringen (€ 000.)

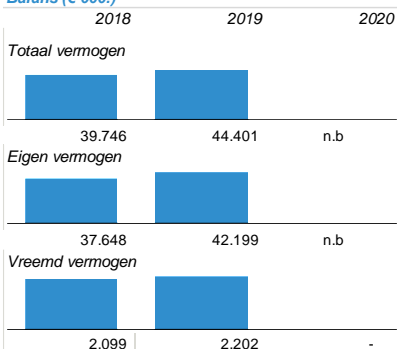
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

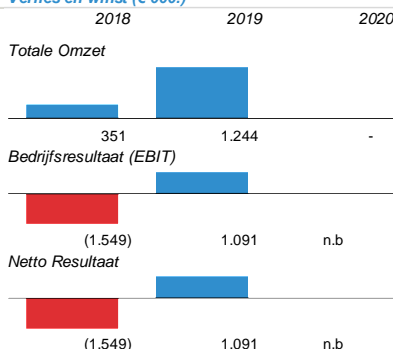
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	-	-	-
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	na	na	na

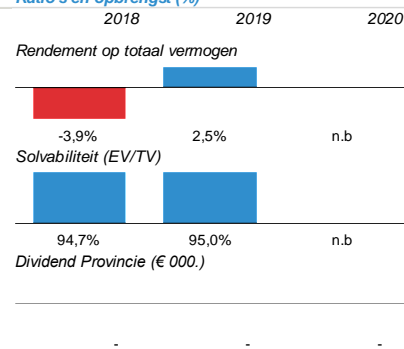
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Het publiek belang is gelegen in het beheersen en voorkomen van milieu risico's voortvloeiend uit het gestorte en afgedekte afval op de stortplaatsen. Hierin vervult het fonds haar wettelijke taak.

Visie en beleidsvoornemen

Het nazorgfonds voert een wettelijke taak uit, gericht op de eeuwigdurende nazorg. De provinciale visie loopt synchroon met deze wettelijke taak. De drie kerntaken, belastingheffing, vermogensbeheer en financiering van het onderhoud zullen worden voortgezet om de eeuwigdurende nazorg te waarborgen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Naarmate meer stortplaatsen gesloten worden en daarmee de risico's en de verantwoordelijkheden overgaan van de exploitant naar Provincie verandert het risicoprofiel. Momenteel is enkel de Louisegroeve gesloten, maar naar de toekomst toe zal hiermee de rol en de aard van deze deelneming wijzigen. Momenteel vloeit de rechtspersoonlijkheid van het nazorgfonds voort uit de milieuwet. Verwachting is dat in de loop van 2019 het nazorgfonds zal worden ondergebracht in een separate entiteit. Dit zal geen gevolgen hebben voor het resultaat of het risico van de Provincie.

Provinciaal Risico

Het provinciaal risico is gedurende de exploitatie van de stortplaatsen beperkt tot het debiteuren risico ten aanzien van de exploitant. Hiervoor zijn contractuele waarborgen richting Attero vastgelegd. Na sluiting loopt de Provincie het risico dat het behaalde rendement lager is dan verondersteld bij het vaststellen van het definitief doelvermogen of dat de werkelijke nazorgkosten de doelvermogens overstijgen. Daaruit voortvloeiende tekorten zijn voor rekening van de Provincie Limburg. Hiertoe zal een nieuwe ALM studie worden uitgevoerd.

41. *Het Interprovinciaal Overleg*

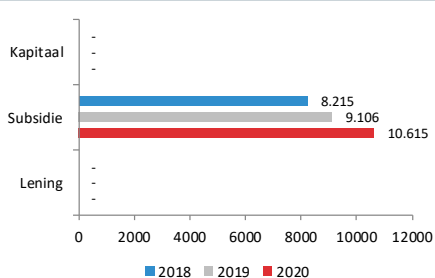
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Anders namelijk...
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	0,00%
Zeggenschap provincie:	0,00%
Betrokkenen:	De Nederlandse Provincies

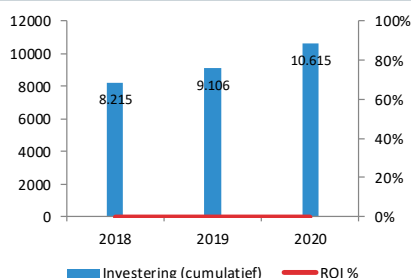
Doelstelling

Platform voor belangenbehartiging van de twaalf Provincies

Provinciale investeringen (€ 000.)

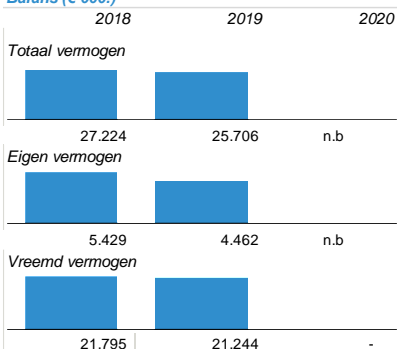
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

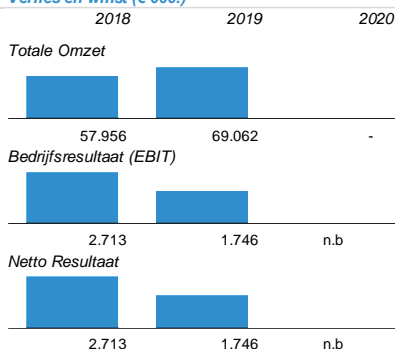
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	8.215	9.106	10.615
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

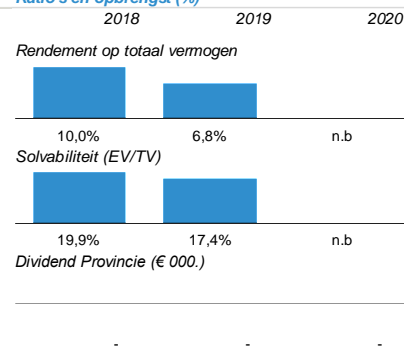
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

Dit samenwerkingsverband tussen de twaalf Provincies bevordert coördinatie en efficiëntie van het middenbestuur.

Visie en beleidsvoornemen

Belangenbehartiging in Den Haag in samenwerking met de andere Provincies.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

Geen bijzondere aandachtspunten

Provinciaal Risico

Zeer gering risico

42. Zuidelijke Rekenkamer

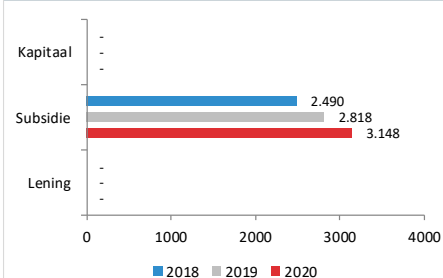
Basis Informatie

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Boekwaarde (€)	n.v.t.
Belang provincie:	0,00%
Zeggenschap provincie:	0,00%
Betrokkenen:	Provinciale Staten van Limburg en Brabant

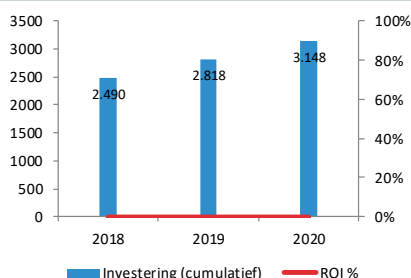
Doelstelling

Het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het Provinciebestuur van Limburg en Noord-Brabant gevoerde bestuur. Provinciale Staten van de provincie Limburg en Noord-Brabant sturen deze verbonden partij aan.

Provinciale investeringen (€ 000.)

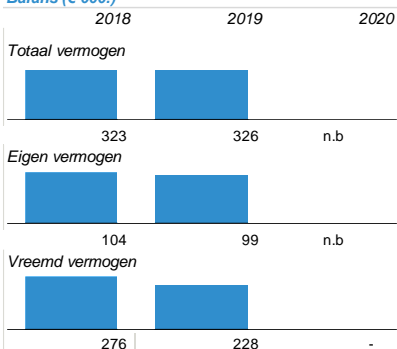
Provinciaal Rendement in % (€ 000.)

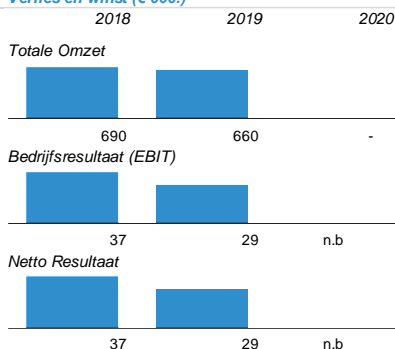
Provinciale inbreng (€ 000.)

	2018	2019	2020
Uitstaande financiering € 000.	-	-	-
Cumulatief verleende subsidie € 000.	2.490	2.818	3.148
Cumulatief verleend kapitaal € 000.	-	-	-
Ontvangen Rente in periode € 000.	-	-	-
Ontvangen dividend in periode € 000.	-	-	-
ROI %	0%	0%	0%

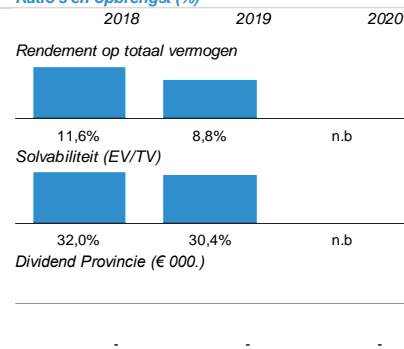
Balans (€ 000.)

Verlies en winst (€ 000.)

Ratio's en opbrengst (%)

Publiek belang

De zuidelijke rekenkamer als onafhankelijk controlerend orgaan waarborgt goed en rechtmatig bestuur en dient daarmee direct het publiek belang.

Visie en beleidsvoornemen

Het houden van een onafhankelijke rekenkamer betreft een wettelijke taak.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

De Zuidelijke Rekenkamer wordt aangestuurd door Provinciale Staten. Gedeputeerde Staten hebben in deze verbonden partij geen rol. Beoordeling van begroting en jaarstukken dient plaats te vinden door Provinciale Staten.

Provinciaal Risico

Zeer gering risico

5.7. Grondbeleid

De Paragraaf grondbeleid geeft inzicht in de visie op het provinciale grondbeleid ter ondersteuning van de provinciale programma's, de wijze waarop dat beleid wordt uitgevoerd, een actuele prognose van de te verwachten resultaten en risico's van de totale grondexploitatie.

5.7.1 Beleid in relatie tot de in de begroting opgenomen programma's

Provinciale Staten hebben ervoor gekozen om een actief grondbeleid te voeren. Daarbij zijn onder meer de door Provinciale Staten vastgestelde kaders "Erfpacht", "nota herijking Grondbeleid" en "Sturen in samenwerking 2.0" (Inmiddels Sturen in Samenwerking 3.0 PS 5 februari 2021) van kracht. De ontwikkelingsgerichte rol wordt met name op ruimtelijk economisch gebied (selectief) opgepakt maar ook voor mobiliteits-, sociale en duurzaamheidsvraagstukken voor die locaties in Limburg waar een integrale aanpak vanwege het grote economische belang noodzakelijk is. Door positie te nemen en risicodragend te participeren, kunnen we met diverse instrumenten, bijvoorbeeld erfpacht een impuls geven aan het realiseren van projecten. Afgeleide activiteit is het beheren en exploiteren van de provinciale vastgoedposities.

In het besluit van 29 juni 2007 (kenmerk J-857) hebben Provinciale Staten ervoor gekozen om een actief grondbeleid te voeren, al of niet middels participatie in een PPS-constructie (Publiek-Private Samenwerking en/ of participatie in deelnemingen), waarbij dan veelal sprake is van een "Verbonden partij". Dus: niet alleen subsidiëren en toezien op afstand, doch daadwerkelijk projecten mee initiëren.

Diverse externe ontwikkelingen leiden tot de vraag of de ontwikkelingsgerichte rol ook voor andere doeleinden (o.m. mobiliteits-, sociale en duurzaamheidsvraagstukken) kan worden ingezet. In antwoord op die rolkeuze is in 2018 de herijking van de uitvoering van het Grondbeleid tot stand gekomen en zijn Provinciale Staten daarover geïnformeerd middels een mededeling portefeuillehouder (8 januari 2019, kenmerk 2019/218). In het tweede kwartaal van 2021 zal een nieuwe Nota Grond- en Vastgoed beleid ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd, waarin ook de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer, inzake het onderzoek fabriekscomplex Meerssen meegenomen worden.

Binnen de bestaande PS kaders - wordt ingezet op het verder ontwikkelen van een actief grondbeleid door de inrichting van een actief provinciaal ontwikkelbedrijf. Uitvoering wordt gegeven aan het grondbeleid om:

- tot een snellere realisatie van projecten te kunnen komen;
- de haalbaarheid van projecten te bevorderen;
- een hogere kwaliteit in een gebied te realiseren.

De actieve investeringsstrategie van de Provincie Limburg, gericht op structuurversterkende (majeure) projecten, vraagt om een daadkrachtige en betrouwbare overheid. Door zelf, of indirect door middel van deelneming in een rechtspersoon/verbonden partij, initiatief te nemen, positie te nemen en risicodragend te participeren in projecten kunnen overheid en markt meer naar elkaar toegroeien en kan de overheid een impuls geven om projecten te realiseren. De schaalgrootte en problematiek van projecten vragen om bundeling van krachten, zowel ten aanzien van financiële mogelijkheden als van inbreng van expertise.

De Provincie Limburg beschikt over een omvangrijke grond- en vastgoedportefeuille. Naast een goed beheer van het bezit, is het de opgave om de grond- en vastgoedportefeuille in financiële zin beter te laten renderen. Zowel bij de aan- en verkoop als bij de exploitatie van grond en vastgoed wordt actief gestuurd op het bereiken van een optimaal financieel resultaat, alsmede het behalen van provinciale doelstellingen.

5.7.2 Uitvoering van het beleid

Met het innemen van grondposities, geeft het eigendomsrecht andere juridische (privaatrechtelijke) mogelijkheden dan het publiekrecht. Waar het publiekrecht vooral de juridische voorwaarden schept voor bestemmingswijzigingen, geeft het eigendomsrecht de Provincie de mogelijkheid regie te voeren om projecten daadwerkelijk te realiseren.

Uitkomsten van de (majeure) structuurversterkende opgaven zijn uiteindelijk concrete op uitvoering gerichte projecten. Afhankelijk van de aard en opgave van deze projecten is het de vraag of de Provincie hierin participeert. Op basis van een concrete businesscase worden de benodigde kredieten/ dekking bij PS georganiseerd, alvorens de uitvoering ter hand wordt genomen.

Aankopen van gronden en/of vastgoed vinden plaats op basis van vastgelegde werkafspraken- en procedures. Dergelijke kaders en uitgangspunten voor het provinciale grondbeleid staan beschreven in de Nota Uitvoering Grond en Vastgoedbeleid, waarover PS in juni 2020 is geïnformeerd.

Anticiperende aankopen

Door PS is een revolverend krediet beschikbaar gesteld van € 22,1 mln. voor het verrichten van anticiperende aankopen. Met deze middelen worden gronden aangekocht, met als insteek het aanjagen van toekomstige projecten en ontwikkelingen. Dit kunnen gronden zijn die mogelijk direct benodigd zijn voor toekomstige projecten dan wel indirect benodigd zijn als ruilgrond. Deze gronden worden in voorkomende gevallen voor marktconforme prijzen gekocht (zuiver vermogenswaarde, dus geen volledige schadeloosstelling cf. Onteigeningswet). In 2020 zijn er geen nieuwe gronden anticiperend aangekocht.

Aankopen in relatie tot ontwikkelopgave natuur

Op 20 december 2013 is een vaststellingsovereenkomst gesloten tussen de Provincie en het Rijk (de zgn. Bestuursovereenkomst Grond). Op basis van deze overeenkomst en een in 2016 gesloten notariële akte is de Provincie eigenaar van een groot areaal aan gronden (benodigd ten behoeve van de realisatie van de ontwikkelopgave natuur die de Provincie van het Rijk gekregen heeft).

Per 1 januari 2021 bedraagt de grondvoorraad binnen de ontwikkelopgave natuur 853 ha. Van deze gronden "ligt 382 ha op de goede plek" en is daarmee gerealiseerde goudgroene natuur. De overige gronden betreffen inzetbare ruilgronden (471 ha). Met de verkoopopbrengst van deze ruilgronden wordt de realisatie van de resterende natuuropgave gefinancierd.

Voor de ontwikkelopgave natuur heeft Provinciale Staten op 20 december 2013 € 203 mln. beschikbaar gesteld. De Ontwikkelopgave natuur dient in 2027 gereed te zijn. Realisatie dient overigens budgettair neutraal te verlopen. Bij de herijking van de ontwikkelopgave (2^e Afwijkingenrapportage 2017 PS 3 november 2017) is het beschikbare krediet bijgesteld naar € 192 mln. (i.v.m. gewijzigde berekeningswijze).

Er zijn meerdere sporen waarmee invulling wordt gegeven aan de realisatie van de resterende opgave:

- a. aankoop, afwaardering en inrichting wordt door en voor rekening van de Provincie bekostigd;
- b. aankoop, afwaardering en inrichting door terrein behorende instanties op basis van partner- of projectcontracten via de SKNL-regeling (Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap);
- c. zelfrealisatie via particulier initiatief door middel van afwaardering en inrichting met de SKNL-regeling.

Waar de Provincie de afgelopen jaren een passief aankoopbeleid voerde, en natuur met name werd gerealiseerd via de sporen b en c, is met de vaststelling van de herijking op 26 februari 2019 door GS (kenmerk 19/15779) ingezet op actieve verwerving van de ten behoeve van de instandhouding en verbetering van Natura 2000 essentiële gronden.

De restantopgave bedraagt per 1 januari 2021 992 ha functieverandering en 1.284 ha inrichting.

Nadat gronden zijn ingericht en transformatie tot natuur heeft plaatsgevonden worden gronden in principe middels een openbare inschrijving verkocht, dit uiteraard onder gestanddoening dat natuurwaarden worden geborgd (middels een kwalitatieve verplichting).

Verkoop gronden

De bij de Provincie in bezit zijnde ruilgronden worden ingezet voor provinciale doelrealisatie. Een belanghebbende (in een provinciaal project / opgave) kan ervoor kiezen om in plaats van een schadeloosstelling vervangende grond (ruilgrond) toebedeeld te krijgen, uiteraard onder marktconforme condities. Door de inzet / verkoop van deze gronden, kan dit als smeermiddel werken voor het aanjagen van o.m. provinciale grondexploitaties. Een en ander in lijn met hetgeen beschreven onder de paragraaf 5.7.2. "anticiperende aankopen".

De gronden en opstallen welke geen inzet hebben en/of krijgen (dus ook niet als ruilgrond) worden openbaar verkocht (tegen marktwaarde). De werkwijze staat beschreven in de Nota Uitvoering Grond- en Vastgoedbeleid (mei 2020). De verkoop van provinciale gronden en opstallen aan de gemeente Bergen was hierbij in 2020 een belangrijke transactie. In 2020 zijn verder 17 provinciale panden verkocht voor een totaalbedrag van € 2,77 mln.

Beheer gronden

Met uitzondering van de openbare infrastructuur met bijbehorende tankstations, erfpachtgronden en deelnemingen is het in eigendom hebben van gronden en vastgoed vooral van tijdelijke aard.

Het beheer van deze gronden en opstallen is voor het overgrote deel (behoudens enkele huur-, pachtovereenkomsten en jachthuren) geënt op dit tijdelijke karakter. Waarbij veelal gebruik wordt gemaakt van flexibele, kortdurende pacht, huur en gebruiksovereenkomsten. Begin 2021 zijn Provinciale Staten over het nieuwe pacht- en beheerbeleid geïnformeerd (2021/2835 d.d. 02-02-2021). Hierop vooruitlopend is de Uitvoeringsnota Pacht 2021 door GS vastgesteld. (GS besluit 20/39535 d.d. 29 september). Hierover zijn PS geïnformeerd (GS 2020/39540 d.d. 7 oktober 2020).

Overige ontwikkelingen

De Provincie was (deels) eigenaar van het in de gemeente Bergen gelegen landgoed Wellsmeer (oppervlakte circa 382 ha onderdeel uitmakende van de ruilgronden aankoopopgave natuur). Op deze gronden wenst de gemeente Bergen een grootschalig energielandschap te realiseren. Door middel van een intentieovereenkomst (d.d. 26 september 2018) met de gemeente Bergen heeft de Provincie zich bestuurlijk gecommitteerd aan het project. Partijen hebben de intentie om samen te werken om te onderzoeken of de realisatie van het Energielandgoed Wellsmeer technisch, financieel en ruimtelijk haalbaar is. In 2019 heeft de gemeente de planvorming verder uitgewerkt tot een door de gemeenteraad van Bergen vastgesteld Masterplan (ruimtelijk kader). In 2020 is het Masterplan uitgewerkt naar een ruimtelijk planologisch kader waarna de procedure hiervan is gestart. Met de gemeente Bergen is in 2020 overeenstemming bereikt over de verkoop van 475,6 ha provinciale gronden en diverse opstallen. PS is gevraagd hun wensen en bedenkingen ter zake van de voorgenomen grondtransacties aan het college ter kennis te brengen. Op 13 november 2020 heeft PS besloten een drietal wensen kenbaar te maken. Deze wensen hebben een plek gekregen in de verkoopovereenkomst (GS besluit 20-46069 d.d. 17 november 2020). Op 30 december 2020 zijn gronden en opstallen overgedragen aan de gemeente. Met de transactie is een bedrag gemoeid van € 27.937.979 (exclusief btw). Het voornemen is om de opbrengsten, mede afhankelijk van het onderzoek naar mogelijk af te dragen vennootschapsbelasting, te besteden aan opgaven in het kader van de ontwikkeling van de natuur in Limburg met de volgende verdeling:

- € 3 mln. voor (co)financiering probleemgerichte gebiedsaanpak bronmaatregelen stikstof;
- € 0,1 mln. voor zaaimengsel t.b.v. natuur-inclusieve landbouw (motie: 'Jagers in het groen');
- € 1,0 mln. voor het één miljoen bomenplan;
- € 23,80 mln. aan natuurherstel in het kader van de ontwikkelopgave Natuur.

Daarnaast worden momenteel de (on)mogelijkheden verkend om de provinciale gronden (ca 11 ha), op de Oostflank in Brunssum te ontwikkelen, in exploitatie te nemen of te verkopen c.q. verhuren. Deze percelen betreffen restkavels die vanuit het project Buitenring Parkstad Limburg (BPL) zijn overgebleven en maken momenteel onderdeel uit van de "gebiedsontwikkeling Oostflank Brunssum". De Provincie Limburg, gemeente Brunssum en de Stadsregio Parkstad trekken gezamenlijk op om een solide businesscase voor de gehele gebiedsontwikkeling op te stellen. De Provincie heeft daarvoor € 0,5 mln. gereserveerd en de gemeente Brunssum € 0,7 mln.

In het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) worden de afspraken met het Rijk ten aanzien van natuurrealisatie herzien en aangevuld. Dit kan leiden tot vergroting van de opgave in zowel kwantitatieve als kwalitatieve zin. De wijze van realisatie blijft vooralsnog ongewijzigd. In het kader van stikstofreductie in de landbouw is een landelijke regeling in voorbereiding voor het gericht opkopen van

veehouderijbedrijven nabij stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De Provincie Limburg zal een keuze maken op welke wijze deze regeling ingezet zal worden.

5.7.3 Boekwaarden en te verwachten resultaten van de lopende projecten

In tabel 1 zijn de boekwaarden voor de lopende projecten opgenomen, met inbegrip van de prognoses voor toekomstige kosten en opbrengsten en daaraan gerelateerd het verwachte resultaat.

Tabel 1 Overzicht boekwaarden en verwachte resultaten lopende projecten € x 1.000

	Beschikbaar gestelde kredieten	Boekwaarde 1-1-2020	Werkelijk	Boekwaarde 31-12-2020	Restant
In exploitatie genomen bouwgronden					
Laerbroeck (PS 29-5-2010)	15.500	12.694	0	12.694	2.806
IPS/Yard	18.500	9.710	42	9.752	8.748
Totaal in exploitatie genomen bouwgronden	34.000	22.404	42	22.362	11.638
Overige grondvoorraden					
Californië II (PS 23-6-2011)	20.000	6.593	27	6.620	13.380
Brunssum Centrum Noord (PS 1-7-2011)	3.000	1.708	-1.708	0	3.000
Voorraad ruilgronden/anticiperende aankopen	22.100	6.585	-455	6.130	15.970
Totaal overige grondvoorraden	45.100	14.886	-2.136	12.750	32.350
Onderhanden werk Ontwikkelopgave Natuur					
Ontwikkelopgave Natuur*	192.690	15.125	34.783	-19.658	-
Totaal onderhanden werk Ontwikkelopgave Natuur	192.690	15.125	-34.783	-19.658	-

*betreft stand na herijking oktober 2017

Toelichting in exploitatie genomen bouwgronden

Laerbroeck

Het noordelijk deel van het plangebied Hout-Blerick / Laerbroeck, was tot ruim tien jaar geleden een glastuinbouwgebied, waarbij de kassen in het stroomgebied van de Maas lagen. De Provincie Limburg heeft indertijd het voortouw genomen in de sanering van de aanwezige glasopstanden. Dit heeft destijds geresulteerd in een gedeeltelijk uitgevoerde gebiedsontwikkeling: de sanering van de kassen is afgerond. De herontwikkeling van het gebied, waaruit ook de kosten gedekt zouden worden, is niet uitgevoerd. De Provincie Limburg is bij de sanering eigenaar geworden in het gebied (omvang eigendom 36 ha. Een start is gemaakt met het vormgeven van het programma voor de gebiedsontwikkeling tezamen met de betrokken partners, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de gemeenten Venlo en Peel & Maas. Het doel van de gebiedsontwikkeling is vanuit Provinciaal perspectief gezien te omschrijven als het terugverdienen van door Provincie gedane investeringen en het programmatisch (programma passend

binnen de provinciale beleidskaders van o.a. hoogwaterbescherming en kwaliteitsverbetering) borgen van de herontwikkeling van het gebied en daarbij invulling geven aan de gedane toezegging in het Bestuurlijk Overleg MIRT november 2019 (bijdrage van € 1 mln. t.b.v. kwaliteitsverbetering van het gebied). De gesprekken met de betrokken partners lopen. Beoogde planning is om in 2021 middels een voorkeursalternatief voor de systeemmaatregel en een bestuursovereenkomst de vervolgaanpak voor deze gebiedsontwikkeling vast te leggen. Insteek hierbij is dat er voor de provincie tenminste € 5 mln. aan opbrengsten wordt gegenereerd.

Voor het project is een voorziening getroffen, zoals besloten door PS (Jaarrekening 2010 en 2013). De voorziening bedraagt per 1 januari 2019 € 10,90 mln. Daarmee resteert een resultaat per saldo van € 1,79 mln., welk bedrag minimaal gelijk is aan de agrarische waarde van deze gronden 36 ha. à € 5 per m².

IPS/Yard

De grondexploitatie IPS/Yard heeft als doel de uitbreiding van de VDL/Nedcar mogelijk te maken. Het planologisch kader is door middel van het PIP geregeld. Op een deel van de grondexploitatie is een PFAS verontreiniging aangetroffen. De grondexploitatie wordt gesloten, nadat de sanering is afgerond en alle gronden zijn verkocht aan VDL / Nedcar, naar verwachting in 2022. Met het Rijk is afgesproken dat een deel van het resultaat toegerekend kan worden aan de gebiedsontwikkeling VDL. Momenteel lopen de gesprekken over het eindresultaat van de grondexploitatie. Over de definitieve afrekening wordt PS op een later tijdstip geïnformeerd.

Toelichting boekwaarden en verwachte resultaten strategische gronden

Californië II

De gebiedsontwikkeling Californië moet ruimte gaan bieden aan grootschalige glastuinbouw. In 2011 is Californië B.V. een overeenkomst aangegaan met de Provincie Limburg voor het voorfinancieren van de gronden die benodigd zijn voor het deelgebied Californië II. In 2020 is ingezet op de verwerving van de resterende gronden. De grondverwerving is nu bijna rond. De in voorraad zijnde gronden Californië worden op basis van gemaakte afspraken met Californië B.V., op kostprijsbasis (oorspronkelijk verwervingskosten met toeslag voor rente en apparaatskosten) doorverkocht. Aan de afspraken ligt een afnameverplichting ten grondslag. De belangstelling vanuit de markt voor afname van gronden in Californië II blijkt erg beperkt te zijn. Californië B.V. onderzoekt momenteel alternatieve scenario's.

Brunssum Centrumplan Noord

De gronden en opstallen Brunssum Centrumplan Noord zijn op 30 oktober 2020 door de gemeente Brunssum voor € 2,1 mln. overgenomen. Met deze verkoop is een boekwinst van € 0,39 mln. gerealiseerd.

Voorraad ruilgronden / anticiperende aankopen

In paragraaf 7.1. staat het doel ruilgronden / anticiperende aankopen beschreven. De boekwaarde van de voorraad anticiperende aankopen bedraagt per 1 januari 2021 € 6,13 mln. Deze hoofdzakelijk agrarische gronden met inbegrip van enkele opstallen omvatten in totaal 114,2 ha. Dit resulteert in een gemiddelde

grondwaarde van € 5,37 per m2. De verwachting is dat deze gemiddeld genomen minimaal tegen deze waarde verkocht kunnen worden.

Toelichting onderhanden werk Ontwikkelopgave Natuur

Voor de toelichting van dit onderdeel, zie titel “Aankopen in relatie tot ontwikkelopgave natuur”, paragraaf 5.7.2.

5.7.4 Risico's en risicoreserve

Om risico's af te dekken is er binnen de begroting een Risicoreserve financieel instrumentarium SIS 3.0 waar het erfpachtinstrumentarium integraal onderdeel van uitmaakt. In het nog in ontwikkeling zijnde beleidskader Grond en Vastgoed wordt gekeken naar een separate risicoreserve voor grondactiviteiten. Medio 2021 zal deze aan de Staten worden aangeboden.

De huidige risico-inschatting van de lopende projecten wordt nihil ingeschat. Het betreft de volgende lopende projecten en hierover kan het volgende opgemerkt worden:

Laerbroeck

Bij het project Laerbroeck is door het treffen van een voorziening de restwaarde van de verworven gronden teruggebracht tot de agrarische waarde. Het risico voor de Provincie is verwaarloosbaar.

Grondbedrijf Californië II

De in voorraad zijnde gronden ten behoeve van Californië II zullen door Californië B.V. tegen kostprijs (oorspronkelijke verwervingskosten met toeslag voor rente en apparaatskosten) worden afgenomen. Er is een kans dat de Californië B.V. financieel niet in staat is de gronden van de Provincie af te nemen. Het aantal transacties is in de afgelopen periode derhalve beperkt. De boekwaarde van de gronden komt echter overeen met de marktwaarde. Het risico voor de Provincie is derhalve nihil. California onderzoekt samen met de provincie naar alternatieve scenario's.

Marsna paper

Er is momenteel € 3,86 mln. geoormerkt voor een bijdrage in de kosten van achterstallig onderhoud en brandveiligheid van Marsna Paper (conform PS besluit 29 juni 2018). Over de uitvoering van het onderhoud vinden intensieve gesprekken plaats.

Anticiperende aankopen

De boekwaarde van de voorraad ruilgronden/ anticiperend verworven gronden bedraagt gemiddeld € 5,37 per vierkante meter, gelijk aan de agrarische waarde.

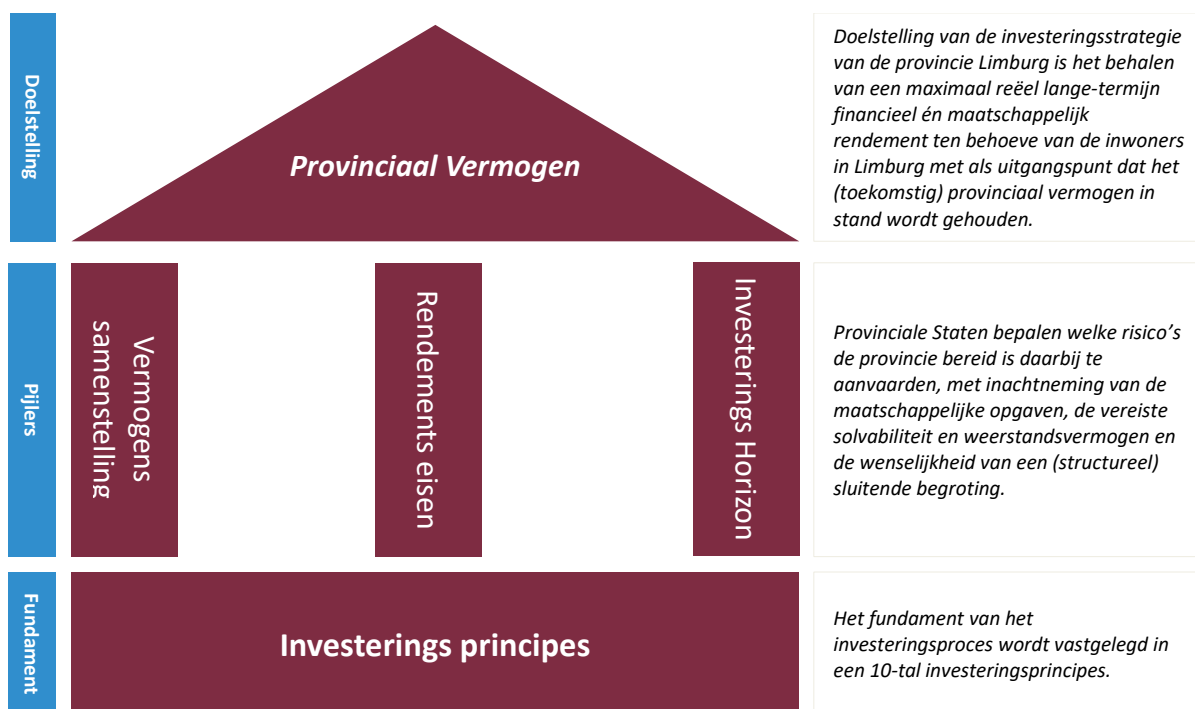
Op basis van de huidige stand van zaken worden de risico's van deze projecten op nihil ingeschat.

5.8. Portfoliomanagement

Portfolio management

Met de vaststelling van het kader Sturing in Samenwerking 2.0 (SIS 2.0) in februari 2017 en aanvullend het beleid omtrent risicoreserveringen bij de begroting 2018 (Memorie van Toelichting Begroting 2018), heeft de professionalisering van het beheer van onze financieel vaste activa verder gestalte gekregen onder de noemer van portfolio management. Om Provinciale Staten te informeren over het portfolio wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de ontwikkelingen op het vlak van risico's, samenstelling van de portefeuille, rendement en de positie van de Immunisatiereserve. Dit in lijn met de in SIS 2.0 en SIS 3.0 gepresenteerde strategie.

Investeringsportefeuille

Ten behoeve van deze analyse wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen uit hoofde van de publieke taak en de totale investeringsportefeuille inclusief lopende obligaties. Hieronder is de portefeuille gedefinieerd zoals deze in de navolgende analyse wordt gehanteerd:

Risico analyse

(bedragen x €1.000)⁵

Portfolio SIS 3.0		
Balans	1-1-2020	31-12-2020
Leningen openbare lich. (art.1a wet FIDO)	194.000	194.000
A1331b FVA overige langlopende leningen	156.646	171.082
FVA Leningen deelnemingen	272.315	372.942
A1332b FVA uitz. Ned. schuld papier > 1jr	-	-
A1332c FVA overige uitz. loopt. >= 1jr	439.543	128.343
FVA Kapitaalverstr.deelnemingen	291.042	296.067
Totaal Financieel vaste activa	1.353.545	1.162.433
MVA Gronden uitgegeven in erfpacht, econ. nut	20.885	40.560
Totaal Financieel vaste activa incl. erfpacht	1.374.431	1.202.993
Borgstellingen	27.811	9.311
Totaal risicodragende portefeuille	1.402.241	1.212.304
-/- GPL vordering GPV	16.773	14.723
Totaal risicodragende portefeuille (na correctie)	1.385.468	1.197.581
<i>publieke taak</i>	<i>768.698</i>	<i>889.961</i>
<i>overig</i>	<i>616.770</i>	<i>307.620</i>
<i>Mutatie Volume</i>	<i>-9,74%</i>	<i>-13,56%</i>
<i>aandeel portfolio - deelnemingen publieke taak</i>	<i>21,01%</i>	<i>24,72%</i>
<i>aandeel portfolio - leningen publieke taak</i>	<i>30,59%</i>	<i>44,88%</i>

Risico SIS 3.0		
	2019	2020
Totaal portfolio publieke taak	783.414	908.416
-/- Afwaarderingen	-14.716	-18.455
Totaal portfolio	768.698	889.961
Risico inschatting portfolio na afwaardering	76.067	84.039
% portfolio publieke taak	10%	9%
Begrote afwaarderingen		17.521
Begrote mutatie risico		-1.552
Totaal begroting (a)		<u>15.969</u>
Gerealiseerde afwaardering		18.455
Gerealiseerde mutatie risico reserve		2.580
Totaal realisatie (b)		<u>21.035</u>
Dotatie risico reserve (a-b)		5.066

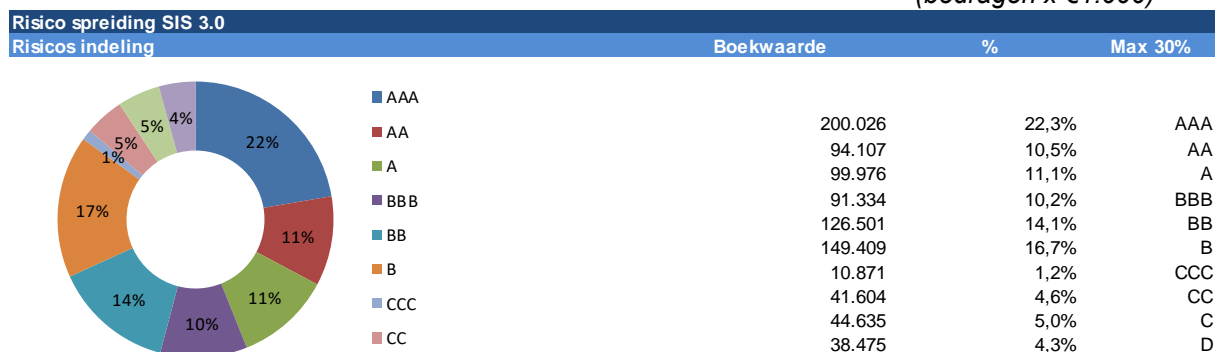
Een belangrijk aspect van het beheer van de investeringsportefeuille is het beoordelen van de balansrisico's. Dit betekent dat de vraag beantwoord moet worden in hoeverre de boekwaarde van de verschillende instrumenten die wordt ingezet uit hoofde van de publieke taak waardeverloopt is. Hiertoe worden continue de risico's gemonitord en aan de hand van zowel risico workshops als overleg met de controlerend accountant wordt een inschatting gemaakt van de risico's. De systematiek is verder toegelicht in de memorie van toelichting bij de begroting 2018. Resultante van deze analyse in 2020 is dat er een netto dotatie van **€ 5,066 mln.**⁶ aan de risicoreserve dient plaats te vinden

Deze dotatie is het resultaat van diverse effecten zoals mutaties in de activa, aflossingen, nieuwe uitzettingen en daadwerkelijke toename en afname van risico's. De portefeuille wordt voor **€ 18,5 mln.** afgewaardeerd/voorzien. Op een lening van **€ 5K**, een afwaardering op het MKB leningen fonds van **€ 2,2 mln.**, een afwaardering op het LBDF van **€ 2,6 mln.** en een voorziening en afwaardering van Greenport Venlo Vastgoed Bv van **€ 5,9 mln.** na zijn betreffen het afwaarderingen van agiostortingen die reeds bij besluitvorming aangemerkt waren als niet revolverend.

Portfolio samenstelling en rendement

⁶ In het boekjaar 2020 hebben reeds afboekingen van de Vordering op Enexis van € 0,394 mln. en Sinemetu van € 50.000 plaatsgevonden en zijn reeds verwerkt, derhalve is de totale dotatie in 2020 € 5,51 mln.

(bedragen x €1.000)

	Boekwaarde	%	Streefwaarde
Actief Sturen	135.585	15,1%	20%
Sturen	275.910	30,8%	10%
Actief Monitoren	191.309	21,3%	60%
Monitoren	294.132	32,8%	10%
Totaal publieke taak	896.937	100%	100%

Sector	Boekwaarde	%	Max 30%
Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	29.520	3,3%	
Algemene banken	200.026	22,3%	
Luchtvaart	21.489	2,4%	
Kredietverstrekking en overige financiële intermediaie	274.442	30,6%	
Productie van elektriciteit; transmissie en distributie van elektriciteit en aardgas	89.643	10,0%	
Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	10.132	1,1%	
Verhuur van en handel in grond	91.071	10,2%	
Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van gezondheid en voeding	1.004	0,1%	
Verhuur van en handel in onroerend goed	144.908	16,2%	
Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie	-	0,0%	
Levensbeschouwelijke organisaties	2.817	0,3%	
Handel in eigen onroerend goed	4.700	0,5%	
Hotels (geen hotel-restaurants), pensions en conferentieoorden	824	0,1%	
Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde luc	1.689	0,2%	
Opslag en dienstverlening voor vervoer	422	0,0%	
Natuurbehoud	5.703	0,6%	
Niet-universitair hoger onderwijs	2.500	0,3%	
Jeugdzorg en maatschappelijke opvang met overnachting	-	0,0%	
Gezondheids- en welzijnszorg	10.350	1,2%	
Afvalinzameling en -behandeling; voorbereiding tot recycling	-	0,0%	
Pret- en themaparken	5.272	0,6%	
Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	394	0,0%	
Sportaccomodaties	32	0,0%	
Totaal publieke taak	896.937	100%	

Om de risico's die voortvloeien uit de offensieve investeringsstrategie te spreiden zijn er in SIS 3.0 limieten gesteld voor sectoren (niet meer dan 30% per sector) én per sturingskwadrant (c.q. risicoclassificatie). De huidige investeringsportefeuille voldoet niet aan deze normen. De fondsen vormen de grootste categorie uitstijgend boven de 30%, maar kennen onderliggend wel een spreiding in sectoren. Daarnaast vormen vastgoed en grondposities een zware component in de portfolio. De bancaire positie hangt samen met de leningen aan de BNG en NWB.

Rendement

(bedragen x €1.000)

Rendement SIS 3.0		Rendement
Erfpacht canon	€	738
Dividend	€	20.563
Renteopbrengsten	€	12.427
Totaal rendement	€	33.728
<i>Erfpacht ongecorrigeerd</i>		1,82%
<i>Dividend rendement ongecorrigeerd</i>		6,95%
<i>Rente rendement ongecorrigeerd</i>		2,13%
<i>totaal</i>		3,76%
Afwaarderingen	€	18.455
Totaal rendement (na afwaardering)	€	15.274
<i>Rendement gecorrigeerd voor afwaardering</i>		1,72%
Rendement op financieringen		2,13%
Rendement op deelnemingen		0,71%

Dashboard

Vermogen	'20	'19	'18	'17	'16	Δ	Status			
a. Netto schulquote	-35%	-61%	-82%	-98%	-110%	↓26%		> 90%	> 0%	< 0%
b. Netto schulquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-179%	-191%	-233%	-223%	-221%	↓12%		> 90%	> 0%	< 0%
c. Solvabiliteitsratio	83%	82%	82%	84%	85%	↑1%		< 30%	< 40%	> 40%
d. Eigen vermogen	1650	1643	1601	1770	1755	↑7	n.v.t.			
e. Vreemd vermogen (>=1 jaar)	47	40	18	32	0	↓7	n.v.t.			
f. Kengetal grondexploitatie	2%	2%	3%	3%	2%	→0%		>100%	> 70%	< 70%
g. Looptijd investeringsportefeuille sluit aan bij de investeringsopgaves	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	=		Nee	=	Ja
Exploitatie	'20	'19	'18	'17	'16	Δ	status			
h. Rendementsdoel 2,75%	3,73%	4,9%	4,9%	4,4%	n.a.	n.v.t.		< 1,5%	>1,5%	> 2,75%
i. Structureel sluitende meerjarige exploitatiebegroting provincie	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	=		Nee		Ja
Weerstandsvermogen en risico's	'20	'19	'18	'17	'16	Δ	status			
j. Beslag weerstandsvermogen	1%	2%	4%	4%	7%	↑1%		> 20%	> 10%	< 10%
k. Surplus weerstandsvermogen	1059	1085	1123	1.177	1114	↓-26	n.v.t.			
l. Gekwantificeerde risico's publieke taak	84	76,1	72,2	72,32	n.v.t.					

5.9. COVID-19

Provinciale Staten van Limburg zijn middels informerende stukken⁷ periodiek op de hoogte gebracht over de impact van de coronacrisis en de provinciale maatregelen tegen de gevolgen van het coronavirus. Door middel van deze paragraaf wordt met name de financiële schade toegelicht en compensatie door het Rijk.

Provincie Limburg hanteert de volgende definitie voor coronaschade:

“De schade veroorzaakt door de Coronacrisis betreft alle nadelige financiële gevolgen als gevolg van de coronacrisis. De omvang van de schade, het nadeel kan uitgedrukt worden als het verschil tussen de waarde (lees: vrij besteedbaar eigen vermogen van de Provincie) in de hypothetische situatie waarin de coronacrisis zich niet heeft voorgedaan en de waarde in de werkelijke situatie.

Alle extra kosten (inclusief dotaties aan verliesvoorzieningen en risicoreserves), waardeverliezen en inkomstendervingen die als gevolg van de coronacrisis, via de provinciale exploitatierekening, ten laste van het vrij besteedbaar eigen vermogen van de Provincie komen vallen onder het begrip coronaschade”.

De coronaschade 2020 voor de Provincie kan hierdoor in drie categorieën worden verdeeld:

- Schade van cultuurinstellingen.
- Schade van aan de Provincie gelieerde fondsen.
- Schade van overige deelnemingen van de Provincie.

Schade van cultuurinstellingen

Voor de periode van maart tot en 1 juni 2020 heeft de provincie een inventarisatie bij de cultuurinstellingen uitgevoerd. Uit deze analyse resulteren de volgende posten:

- een netto schade (gemiste inkomsten minus bespaarde kosten minus compensatie Rijksmaatregelen minus nieuwe inkomsten) van € 1.123.767;
- een schade inzake 75 jaar bevrijding € 15.000;
- een schade inzake noodsteun voor culturele instellingen t.w.v. € 1.971.155, waarvan door cofinanciering € 1.213.442.

Bovenstaande analyse en bedragen zijn via IPO naar het Rijk gestuurd. De provincie heeft op 18 november 2020 middels een toekenningsbeschikking Specifieke Uitkering Cultuur een compensatie gekregen van € 1.123.767 incl. BTW, voor de periode maart tot en 1 juni 2020.

Voor de periode 1 juni tot en met 31 december 2020 is in februari 2021 een schade inventarisatie voor cultuurinstellingen uitgevoerd analoog de eerste inventarisatie door de provincie. Uit deze inventarisatie is een netto schade berekend van € 1.256.256. Deze schade is via IPO naar het Rijk gestuurd.

---

⁷ De laatste update: brief GS van 9-2-2021 (GS 2021- 3538), zestiende informerende stuk.

Schade van aan de Provincie gelieerde fondsen

De aan de Provincie gelieerde fondsen (LIOF N.V., MKBL, LBDF, Chemelot Ventures en LEF) hebben door COVID-19 schade geleden en hebben in hun financiële administratie maatregelen moeten nemen onder meer door een dotatie aan de voorzieningen en hebben afschrijvingen via de winst- en verliesrekening plaats gevonden. De verwachte totale schade voor de Provincie vanuit deze gelieerde fondsen bedraagt circa € 6,3 mln. Daarnaast heeft COVID-19 ook impact gehad op de stille reserve, waardoor deze is afgenomen. De exacte omvang hiervan is nog niet bekend.

Schade van overige deelnemingen van de Provincie

COVID-19 heeft ook impact gehad op de deelnemingen van de Provincie. Jaarlijks worden de deelnemingen door de Provincie op kredietwaardigheid en waarderingen beoordeeld. In deze beoordeling is de impact van de coronaschade meegenomen. Een waardedaling van een deelneming kan wellicht ook andere oorzaken hebben. In de analyse is hierop gefilterd. Bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 is op basis van COVID-19 een schadepost van € 5,39 mln. aan de risicoreserve toegevoegd en bij de herijking van ultimo 2020 is een netto schadepost op portefeuilleniveau van ca. € 3,3 mln. toegevoegd aan de risicoreserve.

Via het IPO hebben de Provincies de volgende principeafpraak met het Rijk gedeeld:

“Standpunt van het IPO is dat negatieve waardeveranderingen van deelnemingen en lagere dividenduitkeringen, die rechtstreeks te relateren zijn aan de coronacrisis en de hiermee samenhangende maatregelen van Rijksweg, aanzienlijke financiële schade kunnen veroorzaken die de uitvoering van de maatschappelijke taken inperkt. Vanwege de uitspraak van de Minister dat decentrale overheden er door de crisis financieel niet op achteruit mogen gaan, is het in beeld brengen en vervolgens compenseren van deze schade gerechtvaardigd.

Ten aanzien van de concreet te claimen schadebedragen onderkennen de andere provincies de eigenheid van de provincie Limburg waar het gaat om de forse inzet van haar kapitaal in maatschappelijk gedreven financierings- en fondsconstructies en een navenante Corona-impact op deze portefeuille, die bij de provincie Limburg een grote financiële impact heeft. De andere provincies ondersteunen het neerleggen van de door Limburg onderbouwd geleden schade bij het Rijk.

Limburg heeft bewust gekozen om de middelen risicodragend én revolverend in te zetten, omdat de financiële (exploitatie)ruimte voor het verstrekken van subsidies (in plaats van risicodragend investeren) in de programmabegrotingen van Limburg van de afgelopen jaren ontbrak. Als de provincie deze risicodragende investeringen allemaal als subsidie had verstrekt zou de provincie de afgelopen jaren geen sluitende begrotingen hebben gehad. Bovendien zou dan fors zijn ingeteerd op de provinciale vermogenspositie, dat eveneens een negatieve invloed zou hebben op de rating van de Provincie bij externe kredietverschaffers. BZK zou als financieel toezichthouder op de Provincie naar de verwachting van Limburg ook geen goedkeuring hebben gegeven op niet sluitende provinciale begrotingen. Door op deze wijze te investeren heeft de Provincie toch significante maatschappelijke doelen kunnen bereiken én is de Provincie binnen de financiële kaders van de begroting gebleven.”

Deel 2
Jaarrekening 2020

6.1. Balans per 31-12-2020

	€ x 1.000	
Activa	Ultimo 2020	Ultimo 2019
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	157	228
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	43.337	38.971
	43.494	39.199
Materiële vaste activa		
- Investeringen met een economisch nut	48.915	52.489
- Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	313.535	295.749
- In erfpacht	40.560	20.885
	403.010	369.123
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	296.337	291.311
- gemeenschappelijke regelingen	0	0
- overige verbonden partijen	0	0
Leningen u/g aan:		
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	194.000	194.000
- deelnemingen	373.236	272.315
Overige langlopende leningen	171.032	156.596
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier net een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	128.343	439.543
	1.162.947	1.353.765
Totaal vaste activa	1.609.451	1.762.087
Vlottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-8.116	26.626
Gereed product en handelsgoederen	12.795	14.932
	4.680	41.558
Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	32.182	36.752
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
Overige verstrekte kasgeldleningen	200	200
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	269.923	69.968
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	8.338	11.299
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentecyclische looptijd korter dan één jaar	0	0
Overige vorderingen	6.962	11.300
Overige uitzettingen	26.990	26.990
	344.594	156.508
Liquide middelen		
Banksaldi	1.265	14.768
	1.265	14.768
Overlopende activa		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	130	2.816
- Het Rijk	4.460	2.338
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.327	2.327
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	27.416	30.968
	34.333	38.448
Totaal vlottende activa	384.871	251.282
Totaal activa	1.994.322	2.013.369

		€ x 1.000	
Passiva		Ultimo 2020	Ultimo 2019
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	79.107		89.594
Bestemmingsreserves	1.470.966		1.526.178
Gerealiseerde resultaat	<u>100.381</u>		<u>27.459</u>
		1.650.455	1.643.231
Voorzieningen			
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	10.225		9.792
Voorzieningen ter egalisering van kosten	<u>5.537</u>		<u>3.518</u>
		15.762	13.310
Vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar			
Onderhandse leningen van:			
- binnenlandse banken en ov.financiële instellingen	1.266		1.446
- openbare lichamen	15.882		15.882
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	26.889		20.000
Waarborgsommen	<u>2.732</u>		<u>2.588</u>
		46.769	39.917
Totaal vaste passiva		1.712.986	1.696.457
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar			
Overige schulden	<u>75.746</u>		<u>65.654</u>
		75.746	65.654
Overlopende passiva			
-Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume			
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:	156.770		211.740
- Europese overheidslichamen	1.106		1.570
- Het Rijk	40.183		30.502
- Overige Nederlandse overheidslichamen	4.613		4.254
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	<u>2.918</u>		<u>3.191</u>
		205.590	251.257
Totaal vlottende passiva		281.336	316.911
Totaal passiva		1.994.322	2.013.369

6.2. Overzicht van baten en lasten 2020

€ x 1.000

Begrotingsprogramma	Lasten					Baten					Saldo baten en lasten						
	Code	Omschrijving	Primitieve begroting	Wijzig	Begroting ná wijz.	Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	Primitieve begroting	Wijzig	Begroting ná wijz.	Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie	Primitieve begroting	Wijzig	Begroting ná wijz.	Realisatie 2020	Verschil begroting/realisatie
1.1	Investingsklimaat		10.917	18.211	29.128	26.218	2.909	1.137	2.100	3.237	3.207	30	-9.780	-16.111	-25.891	-23.012	-2.879
1.2	Innovatiekracht		12.916	10.945	23.862	28.237	-4.375	26	3.119	3.145	3.599	-454	-12.890	-7.826	-20.717	-24.638	3.921
1.3	Onderwijs en arbeidsmarkt		1.858	2.662	4.520	3.136	1.385	0	384	384	423	-40	-1.858	-2.278	-4.137	-2.712	-1.424
2.1	Sociale agenda, zorg en veiligheid		9.352	7.337	16.689	13.811	2.878	0	0	0	160	-160	-9.352	-7.337	-16.689	-13.650	-3.039
2.2	Cultuur		34.331	12.152	46.483	41.928	4.555	5.518	851	6.369	5.111	1.257	-28.813	-11.301	-40.114	-36.817	-3.298
2.3	Sport		1.968	3.638	5.607	4.646	961	0	0	0	23	-23	-1.968	-3.638	-5.607	-4.623	-983
2.4	Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra		6.366	25.816	32.182	21.143	11.039	0	13.077	13.077	13.077	0	-6.366	-12.739	-19.105	-8.066	-11.039
3.1	Openbaar vervoer en railagenda		73.129	42.139	115.268	147.813	-32.545	22.125	-27.742	-5.617	31.830	-37.447	-51.003	-69.881	-120.884	-115.982	-4.902
3.2	Bereikbaarheid en mobiliteit		51.536	-645	50.891	47.361	3.529	2.307	-744	1.563	-2.134	3.696	-49.229	-99	-49.328	-49.495	167
3.3	Wonen in Limburg		1.155	3.471	4.626	2.260	2.366	0	663	663	138	525	-1.155	-2.807	-3.963	-2.122	-1.841
3.4	Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit		7.286	18.770	26.056	12.237	13.819	1.493	15.250	16.743	5.736	11.007	-5.793	-3.520	-9.313	-6.501	-2.812
3.5	Hoogwaterbescherming langs de Maas		26.396	-17.836	8.560	30.968	-22.408	40.426	0	40.426	40.100	326	14.030	17.836	31.866	1.232	27.34
3.6	Water		9.388	957	10.346	9.344	1.002	4.155	354	4.509	4.539	-29	-5.234	-603	-5.836	-4.805	-1.031
3.7	Energie, circulaire economie en milieu		18.535	11.510	30.045	20.589	9.455	5.447	2.346	7.793	7.183	610	-13.088	-9.164	-22.251	-13.406	-8.845
3.8	Natuur		34.560	7.531	42.091	33.173	8.918	31.290	154	31.443	33.357	-1.914	-3.271	-7.377	-10.648	184	-10.832
4.1	Bestuur		13.927	3.271	17.198	13.225	3.974	434	50	483	658	-175	-13.493	-3.222	-16.715	-12.567	-4.148
4.2	Overhead		49.828	-379	49.449	47.077	2.372	453	-185	268	1.128	-861	-49.375	194	-49.182	-45.949	-3.233
4.3	Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën:																
	Motorrijtuigenbelasting							108.354	1.044	109.398	108.807	591	108.354	1.044	109.398	108.807	591
	Provinciefonds							145.008	886	145.893	145.913	-19	145.008	886	145.893	145.913	-19
	Overige dividend							16.515	800	17.315	17.119	196	16.515	800	17.315	17.119	196
	Onvoorzien		250	-200	50	0	50						-250	200	-50	0	-50
	Overige algemene middelen		66.330	-71.557	-5.227	-6.904	1.677	31.431	10.032	41.463	86.930	-45.468	-34.899	81.589	46.689	93.834	-47.145
	Provinciale Staten en Griffie		3.643	146	3.789	3.419	371	0	0	0	0	0	-3.643	-146	-3.789	-3.419	-371
	Gerealiseerde totaal van baten en lasten		433.672	77.941	511.612	499.681	11.931	416.116	22.438	438.555	506.905	-68.350	-17.555	-55.502	-73.058	7.224	-80.281
	Mutatie reserves																
4.3	Algemene reserve (egalisatie)		5.521	72.346	77.867	77.867	0	27.439	85.811	113.251	113.251	0	21.919	13.465	35.384	35.384	0
	Div Immunisatiereserve		0	8.667	8.667	8.667	0	34.813	-2.601	32.212	32.212	0	34.813	-11.268	23.545	23.545	0
	Div Risicoreserve financieel instrumentarium SiS		8.598	12.762	21.360	26.869	-5.510	0	0	0	18.898	-18.898	-8.598	-12.762	-21.360	-7.971	-13.389
1.1	Reserve knelpunten economisch beleid		0	0	0	689	-689						0	0	0	-689	689
1.1	Egalisatiereserve DU Topperbedrijverrijenen							0	60	60	58	2	0	60	60	58	2
1.1	Bestemmingsreserve NEDAB		2.750	782	3.532	3.532	0	2.848	1.400	4.248	3.224	1.024	98	618	717	-308	1.024
1.1	Reserve aandelentransactie LIOF							0	262	262	261	1	0	262	262	261	1
1.2	Reserve Campusorganisatie Chemelot							1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	0	1.000	1.000	0
2.2	Reserve culturele kansen							218	0	218	218	0	218	0	218	218	0
2.2	Bruteringsreserve Limburgs Museum							206	0	206	206	0	206	0	206	206	0
2.2	Bruteringsreserve Creative City							706	0	706	706	0	706	0	706	706	0
2.4	Reserve DU Regiodeal Parkstad		0	13.077	13.077	13.077	0	0	16.405	16.405	16.405	0	0	3.328	3.328	3.328	0
	Div Reserve Bereikbaarheidsmiddelen		86.210	5.622	91.832	92.980	-1.148	72.079	79.465	151.544	143.474	8.070	-14.131	73.843	59.712	50.494	9.218
3.2	Risicoreserve Bereikbaarheidsmiddelen		0	7.440	7.440	7.620	-180	0	0	0	4.302	-4.302	0	-7.440	-7.440	-3.318	-4.123
3.1	Bestemmingsreserve ZLSM		34	0	34	40	-6	0	115	115	115	0	-34	115	81	76	6
	Div Reserve realisatie N266							0	7.999	7.999	7.999	0	0	7.999	7.999	7.999	0
3.2	Bestemmingsreserve overdracht Napoleonsweg							1.965	0	1.965	1.965	0	1.965	0	1.965	1.965	0
3.2	Reserve gladheidsbestrijding		0	0	0	142	-142						0	0	0	-142	142
3.2	Bestemmingsreserve realisatie N280		0	9.500	9.500	9.900	-400	2.092	-1.010	1.082	1.254	-172	2.092	-10.510	-8.418	-8.646	228
3.4	Bruteringsreserve VDL Nedcar		0	2.735	2.735	0	2.735	0	10	10	18	-8	0	-2.725	-2.725	18	-2.743
	Div Transitiefonds							0	4.521	4.521	4.521	0	0	4.521	4.521	4.521	0
3.4	Risicoreserve grondexploitatie		615	0	615	516	100	0	4.736	4.736	880	3.855	-615	4.736	4.120	365	3.755
3.4	Reserve herontwikkeling Tapinkazerne							0	1.000	1.000	1.000	0	0	1.000	1.000	1.000	0
3.5	Reserve DU Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wansum		38.926	15.036	53.962	30.926	23.036	21.234	0	21.234	20.959	275	-17.692	-15.036	-32.728	-9.967	-22.761
3.5	Reserve Waterveiligheid Maas							3.000	0	3.000	3.000	0	3.000	0	3.000	3.000	0
3.6	Reserve DU Zoetwatermaatregelen		0	5.942	5.942	6.000	-58	0	5.337	5.337	5.337	0	0	-605	-605	-664	58
3.6	Reserve grondwaterbeheer		0	144	144	144	0	0	393	393	258	135	0	249	249	114	135
	Div Egalisatiereserve DU externe veiligheid		0	283	283	283	0	0	566	566	566	0	0	283	283	283	0
	Div Reserve DU Bodemsanering		0	272	272	3.135	-2.863	150	2.240	2.390	2.330	60	150	1.968	2.118	-805	2.923
3.7	Reserve DU Naji-effecten mijnbouw		0	0	0	950	-950	0	0	0	345	-345	0	0	0	-605	605
3.8	Reserve Natuur		0	0	0	8.713	-8.713	0	615	615	263	352	0	615	615	-8.449	9.064
	Div Reserve stikstof & N2000		4.000	7.385	11.385	11.385	0	5	10.031	10.036	9.735	300	-3.995	2.645	-1.350	-1.650	300
3.8	Reserve zilver brons groene natuur							0	0	0	199	-199	0	0	0	199	-199
	Div Bruteringsreserve provinciale gebouwen							197	2	199	927	-728	197	2	199	927	-728
4.2	Reserve POB cao provincies		0	0	0	710	-710	0	0	0	0	0	0	0	0	-710	710
4.2	Bruteringsreserve ontschoten Gouvernement							7	-7	0	1.413	-1.413	7	-7	0	1.413	-1.413
	Totaal reserves		146.654	161.992	308.647	304.144	4.502	167.962	217.349	385.311	397.302	-11.991	21.307	55.357	76.664	93.157	-16.493
	Gerealiseerd resultaat		580.326	239.933	820.259	803.825	16.434	584.078	239.787	823.865	904.206	-80.341	3.752	-146	3.606	100.381	-96.775

6.3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De Jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 216 Provinciewet, waarin door PS op d.d. 7-2-2020 de uitgangspunten voor het financiële beleid, evenals de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de Jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar, waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Ten aanzien van de lastneming van subsidies merken wij op dat in 2020 gebruik is gemaakt van de gedoogsituatie, omdat de nadere uitwerking van de regelgeving in 2020 nog niet tot vaststelling van afspraken tussen controlerende accountants en het IPO heeft geleid.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment, waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de Jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen, conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar. Daarnaast zijn de mutaties uit de decembercirculaire van het boekjaar verwerkt, die geen relatie hebben met de voornoemde accresmelding. Ten aanzien van de verwerking van het corona compensatiepakket 2020 zal het financiële effect als opbrengst in de jaarrekening 2021 worden verwerkt. Dit omdat het in 2020 toegekende compensatiepakket, met betrekking tot de periode na 1 juni 2020, nog niet per Provincie is bepaald en beschikt. Dit zal gebeuren op basis van de vastgestelde Jaarstukken 2020. Bijkomend voordeel van de voornoemde verwerkingswijze is dat alle Provincies op dezelfde consistente wijze omgaan met het aanvullend compensatiepakket. Daarmee zijn de Jaarrekeningen over 2020 op dit punt vergelijkbaar.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar, waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten, zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde

als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

De Jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij dient de verkregen bijdrage als baat te worden verantwoord.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden cf. de vigerende Financiële Verordening niet geactiveerd.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd volgens de afschrijvingstermijnen uit de Financiële verordening, tenzij anders is besloten. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode, waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de Provincie gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief wordt toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Voor het project Ooijen-Wanssum worden investeringen gedaan die uiteindelijk leiden tot activa met maatschappelijk nut. Als gevolg van de notitie Materiële Vaste Activa (december 2017) wordt een deel van de investeringen rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Het betreft dat gedeelte van het project dat niet voldoet aan de activeringscriteria en daarmee in de exploitatie verantwoord wordt. Deze werkwijze ligt in lijn met voorgaande jaren. Deze exploitatielasten worden gedekt uit de reserve DU-Ooijen-Wanssum. Het restant van de investeringen welke leiden tot materiële vaste activa kan ultimo 2020 nog niet worden verdeeld naar de uiteindelijke objecten die elk een eigen afschrijvingstermijn hebben. Dit zal pas bij oplevering plaatsvinden, omdat er dan pas duidelijkheid is welke activa aan welke partij worden toegerekend en overgedragen worden. Op het moment van opmaak van deze jaarstukken, is daar met alle partijen nog geen verdeling aangebracht en afgesproken. De afschrijvingen starten daarom pas na moment van oplevering en worden in lijn met het kredietbesluit Ooijen-Wanssum gedekt uit de reserve DU-Ooijen-Wanssum. Van de aangekochte gronden kan eveneens niet worden vastgesteld of deze deel uitmaken van de projectonderdelen die overgedragen worden aan derden of dat deze in bezit blijven van de Provincie. Daarom worden ook deze gronden voorlopig op de balans opgenomen onder de categorie Gronden en terreinen, totdat een verdeling is aangebracht en afgesproken.

Afschrijven

De kaders voor afschrijving liggen vast in de vigerende financiële verordening 2020.

Deze verordening is op 7-2-2020 door Provinciale Staten vastgesteld.

Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur.

Schattingswijziging

In de financiële verordening 2020 is besloten tot een schattingswijziging. Dat wil zeggen een wijziging van de verwachte toekomstige gebruiksduur c.q. gebruiksintensiteit met betrekking tot de provinciale wegen. De financiële verordening 2020 is door Provinciale Staten vastgesteld in de vergadering van 7 februari 2020.

Tot 2020 gold een afschrijvingstermijn van 15 jaar en was er geen onderscheid tussen:

- de bovenlagen van een weg, die een verwachte levensduur kennen van 15 jaar;
- de fundering die een verwachte levensduur heeft van 40 jaar.
- kunstwerken die een verwachte levensduur hebben van 80 jaar.

Dit is aldus ook verwerkt in de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 en de Programmabegroting 2021 en bijhorende meerjarenraming, vastgesteld door Provinciale Staten op 6-11-2020

Door de afschrijvingsregels in de financiële verordening aan te passen sluiten deze beter aan bij de verwachte levensduur. De bestaande boekwaarden in deze jaarstukken 2020 zijn in lijn met het BBV niet herrekend, maar de afschrijvingslasten zijn op basis van de verwachte toekomstige levensduur afgeschreven.

Conform de financiële verordening wordt bij nieuwe investeringen de volgende richtlijn voor de afschrijving in acht genomen:

Bij nieuwe investeringen wordt de volgende richtlijn voor de afschrijving in acht genomen:

Bedrijfsgebouwen, inventaris, technische installaties

- a) 40 jaar: bedrijfsgebouwen, waarbij voor onderdelen, waarvoor een kortere gebruiksduur wordt verwacht, de componentenmethode wordt toegepast;
- b) 10-25 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen, verbouwingen, kantoormeubilair.

Railinfrastructuur

- c) 40 jaar: investeringen in railinfra van medeoverheden (investeringen in activa van derden);
- d) 50 jaar: (vervangings)investeringen in railinfra van de Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij;

Provinciale wegen

- e) 15 jaar: rehabilitaties wegen excl. fundering (betreft levensduurverlengende investeringen in de asfaltconstructie.);
- f) 40 jaar: rehabilitaties fundering (betreft levensduurverlengende investeringen in wegen of nieuwbouw waarbij fundering wordt vervangen of aangelegd);
- g) nieuwe wegen: 15 jaar: asfaltconstructie en 40 jaar funderingsconstructie;
15 jaar: versterken kunstwerken (betreft levensduurverlengende investeringen);
- h) 80 jaar: rehabilitaties en nieuwbouw kunstwerken;
- i) 40 jaar: vervangen afwatering (kolken, duikers, buffers e.d.) en vervangen aansluitingen op gemeentelijke rioleringen of wateropvang;
- j) 15 jaar: wegmeubilair, afschermvoorzieningen, faunavoorzieningen, bewegwijzering, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en overige elektrische systemen.

Overige activa:

- k) 5 jaar: vervoermiddelen;
- l) 3-5 jaar: apparatuur automatisering en overige apparatuur;
- m) geen afschrijving: gronden en terreinen.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen, naar rato van afkoopperiode, vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g, overige langlopende leningen, obligaties en (overige) uitzettingen zijn - tenzij hierna anders is vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien er sprake is van duurzame waardevermindering zal afwaardering plaatsvinden.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de Provincie participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

Grond en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend, zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang van bovenstaande geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de gedeputeerden is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de provinciale kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen, die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de Provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

6.4. Toelichting op balans per 31-12-2020

6.4.1. Vaste activa

6.4.1.1. Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	157	228
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	43.337	38.971
	43.494	39.199

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2020:

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Balans- verschuiving	Boekwaarde 1-1-2020	Investeringen 2020	Des- investeringen 2020	Afschrijvingen 2020	Bijdragen van derden 2020	Afwaarde ringen 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	228	0	228	3	0	74	0	0	157
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	38.971	0	38.971	8.851	0	2.444	2.041	0	43.337
	39.199	0	39.199	8.854	0	2.518	2.041	0	43.494

De belangrijkste investeringen in kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief staan in onderstaand overzicht vermeld:

€ x 1.000

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
Investeringen			
Studieprojecten cum.	62	3	62
	62	3	62

De belangrijkste investeringen in bijdragen aan activa van derden zijn:

€ x 1.000

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
Investeringsen			
Railagenda Electrificatie Maaslijn	199.150	5.103	20.187
Spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf	10.000	1.241	7.024
Tram Maastricht Hasselt	14.943	1.175	7.329
	224.093	7.519	34.541
Overig	20.152	1.332	16.782
	244.245	8.851	51.323

6.4.1.2. Materiële vast activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Investeringsen met een economisch nut	48.915	52.489
Investeringsen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	312.159	295.795
In erfpacht uitgegeven gronden	40.560	20.885
	401.634	369.169

Economisch nut

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	942	959
Woonruimten	15	16
Bedrijfsgebouwen	41.351	45.209
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	201	235
Vervoermiddelen	35	42
Machines, apparaten en installaties	3.255	2.925
Overige materiële vaste activa	3.115	3.104
	48.915	52.489

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut weer:

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Balans- verschuiving	Boekwaarde 1-1-2020	Investerings 2020	Des- investerings 2020	Afschrijvingen	Bijdragen van derden 2020	Afwaar- deringen 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Grond en terreinen	959	0	959	0	0	16	0	0	942
Woonruimten	16	0	16	0	0	1	0	0	15
Bedrijfsgebouwen	45.209	0	45.209	264	706	3.394	22	0	41.351
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	235	0	235	0	0	34	0	0	201
Vervoermiddelen	42	0	42	0	0	7	0	0	35
Machines, apparaten en installaties	2.925	0	2.925	1.715	0	1.385	0	0	3.255
Overige materiële vaste activa	3.104	0	3.104	1.760	0	926	823	0	3.115
	52.489	0	52.489	3.740	706	5.763	845	0	48.915

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

€ x 1.000

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
Informatievoorziening VTH applicatie	2.350	1.019	1.346
	2.350	1.019	1.346
Overige		2.721	
		3.740	

Maatschappelijk nut

De investeringen met maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	45.836	46.074
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	257.248	239.255
Machines, apparaten, installaties	8.524	8.416
Overige materiële vaste activa	1.928	2.049
	313.535	295.795

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Balans- verschuiving	Boekwaarde 1-1-2020	Investerings 2020	Des- investerings 2020	Afschrijvingen	Bijdragen van derden 2020	Afwaarderingen 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	46.074	0	46.074	1.575	1.243	0	570	0	45.836
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	239.255	0	239.255	49.277	362	10.643	20.280	0	257.248
Machines, apparaten, installaties	8.416	0	8.416	1.022	0	914	0	0	8.524
Overige materiële vaste activa	2.049	0	2.049	148	0	269	0	0	1.928
	295.795	0	295.795	52.022	1.605	11.826	20.850	0	313.535

Er wordt geen onderscheid gemaakt in investeringen van voor 2017 en vanaf 2017 als gevolg van wijzigingen in het BBV omdat investeringen van voor 2017 waarbij sprake was van inzet van reserves ultimo 2016 geen boekwaarde meer hadden.

De volgende investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn in het boekjaar geactiveerd.

€ x 1.000

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
N280 West	137.795	20.941	61.012
Ooijen-Wanssum	195.996	11.140	95.570
Buitenring Parkstad	465.950	6.943	449.431
N271 Rehabilitatie Gennep	7.846	5.404	6.863
N271 Aanpassingen kom Lomm, werk gem. Venlo	1.800	2.323	2.375
	809.387	46.752	615.251
Overige		5.270	
		52.022	

Erfpacht

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn als volgt verdeeld.

€ x 1.000

Erfpacht	Boekwaarde per 31-12-2019	Investerings	Desinvesteringen	Boekwaarde per 31-12-2020
Erfpacht gronden tuinbouwgebied Siberië	5.220	5.826	0	11.045
Erfpacht Leeuwbrouwerij Valkenburg	3.700	0	0	3.700
Erfpacht Natures Green	0	0	0	0
Erfpacht railterminal Tradeport Noord	9	13.849	0	13.858
Erfpacht Watersley	3.800	0	0	3.800
Erfpachtgronden Haven Wanssum	6.392	0	0	6.392
Erfpachtgronden restant krediet	0	0	0	0
Erfpachtgronden Trade Port Noord	0	0	0	0
Erfpachtgronden vm Andeno terrein Venlo	1.765	0	0	1.765
Totaal	20.885	19.675	0	40.560

6.4.1.3. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vast activa gedurende het boekjaar 2020 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Balans- verschuiving	Boekwaarde 1-1-2020	Investerings 2020	Des- investerings 2020	Afschrijvingen 2020	Afwaar- deringen 2020	Boekwaarde 31-12-2020	Voorzieningen	Balanswaarde 31-12-2020
Financiële vaste activa										
<i>Kapitaalverstrekingen aan:</i>										
- deelnemingen	291.311	0	291.311	25.412	2.423	0	15.228	299.073	2.736	296.337
<i>Leningen u/g aan:</i>										
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet Fido	194.000	0	194.000	0	0	0	0	194.000	0	194.000
- deelnemingen	278.359	0	278.359	105.462	4.933	0	390	378.498	5.262	373.236
Overige langlopende leningen u/g	158.285	0	158.285	29.702	15.211	0	55	172.721	1.689	171.032
Overige uitzettingen > 1 jaar	439.543	0	439.543	943	312.143	0	0	128.343	0	128.343
	1.361.499	0	1.361.499	161.520	334.711	0	15.673	1.172.634	9.687	1.162.947

De mutaties zijn in onderstaande tabellen nader gespecificeerd, met uitzondering van de uitzettingen. Deze hebben betrekking op het beheer van het provinciale werkkapitaal.

€ x 1.000

Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	Investerings	Desinvesteringen	Afwaardering	Voorzieningen
Vordering op Enexis B.V.	0	0	3	0
Deelneming HBLM	3.631	0	0	0
Verkoop Vennootschap B.V.	0	3	0	0
Cross Border Leases (CBL)	0	3	0	0
MKB leningfonds 2014-2015	3.075	2.406	2.268	0
Limburg Business Development Fonds (LBDF) B.V.	1.984	0	2.263	0
Deelneming Chemelot Scientific Participations BV	6.865	0	6.865	0
Deelneming Campus Management & Development BV	300	0	300	0
Chemelot Campus Vastgoed CV	1.000	0	0	0
Deelneming Chemelot Ventures BV	1.451	0	0	0
Chemelot Participaties B.V.	2.000	0	0	0
Aandelenkapitaal Maastricht Health Campus BV	645	0	645	0
Deelneming BV Campus Vastgoed Greenport Venlo	3.415	0	2.584	2.736
Deelneming in Brightlands Agrifood Ventures BV	347	0	0	0
Deelneming Brightlands Campus Greenport Venlo BV	300	10	300	0
Valorisatie-instrument BLMHC BV	400	0	0	0
	25.412	2.423	15.228	2.736

€ x 1.000

Leningen u/g aan deelnemingen	Investerings	Desinvesteringen	Afwaardering	Voorzieningen
Hybride aandeelhouderslening Enexis N.V. tranche A	80.639	0	0	0
Hybride aandeelhouderslening Enexis N.V. tranche B	2.799	0	0	0
Hypothecaire Geldlening aan LDAVM CV	0	437	0	0
Vordering op vordering op Enexis B.V	0	0	390	0
F505 Geldlening Commandiet Provincie BV	25	0	0	5.262
Vordering op CSV Amsterdam BV(Escrow Attero)	0	1.296	0	0
Geldlening Campus Heerlen Huisvesting BV	0	90	0	0
Fin. variabel u/g BV ontw.bedrijf Greenport Venlo	2.500	3.000	0	0
Lening regresvordering Ruimte voor Ruimte BV (RvR)	4.000	0	0	0
Lening MAA realisering platform	0	110	0	0
Geldlening facil.1 Greenport Venlo Campus Vastg BV	4.500	0	0	0
Geldlening facil.2 Greenport Venlo Campus Vastg BV	11.000	0	0	0
	105.462	4.933	390	5.262

€ x 1.000

Overige langlopende leningen u/g	Investerings	Desinvesterings	Afwaardering	Voorzieningen
Geldlening SineMetU Vastgoed B.V.	0	0	50	0
Voorfinanciering 1000-startersregeling 2006-2008	5.500	0	0	0
Geldlening Stichting kasteel Buggenum	0	15	0	0
Investering en financiering Kasteel Groot Buggenum	0	22	0	0
Duurzaam Thuis leningen (via SVN)	22.961	14.148	5	0
Compartiment 1A Transitiefonds Limb. Woningmarkt	0	98	0	0
Geldlening Gerli Venlo BV	0	100	0	0
Geldlening Coöperatie Natuurrijk Limburg U.A.	0	100	0	0
Geldlening voormalig Klooster Elisabeth Stift	23	0	0	0
Geldlening Stichting Parvus Avez BV	0	252	0	0
F801 Geldlening Symbiose	0	0	0	0
Geldlening ZLSM	0	25	0	0
Achtergestelde geldlening Toverland Holding B.V.	0	150	0	0
Senior geldlening Toverland Holding B.V.	0	50	0	0
Achtergestelde geldlening ZON-PTC BV	350	0	0	0
Achtergestelde geldlening stg Plattelandshoes	0	15	0	0
Geldlening Toverland Holding B.V. financ. fase 5	0	228	0	0
Lening aan Medace B.V.	34	0	0	0
Geldlening Data Valley Groep BV	250	0	0	0
Geldlening Stg Beringe Buiten	400	0	0	0
Geldlening HC Nova	25	1	0	0
Geldlening FC Hoensbroek	7	1	0	0
Geldlening Groene Ster	3	0	0	0
Geldlening Interreg NWE Digital Deconstruction DDC	150	6	0	0
Geldlening Richochet (Raywaver)	0	0	0	250
Geldlening aan Californië Wijnen Geothermie BV	0	0	0	1.439
	29.702	15.211	55	1.689

6.4.2. Vlottende activa

6.4.2.1. Voorraden

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Voorraden		
Onderhanden werk (inclusief in exploitatie genomen bouwgronden)	22.446	22.404
Onderhanden werk ontwikkelopgave natuur	-19.658	15.125
Gereed product en handelsgoederen overige grondvoorraden	12.751	14.887
Gereed product en handelsgoederen overige (representatie)	45	46
Totaal	15.582	52.461

Overige grondvoorraden:

€ x 1.000

Overige grondvoorraden	Boekwaarde per 31-12-2019	Investerings	Desinvesterings	Naar gronden in exploitatie of overige gronden	Boekwaarde per 31-12-2020	Voorzieningen	Balanswaarde per 31-12- 2020
Californië II	6.593	77	50	0	6.620	0	6.620
Ruilgronden/anticiperende aankopen	6.585	0	455	0	6.130	0	6.130
Brunssum Centrum Noord (panden)	1.708	0	1.708	0	0	0	0
Totaal	14.887	77	2.213	0	12.751	0	12.751

Bouwgronden in exploitatie

Van de bouwgronden in exploitatie kan het volgende overzicht worden weergegeven:

€ x 1.000

In exploitatie genomen bouwgronden	Boekwaarde per 31-12-2019	Vermeerderingen	Verminderings	Boekwaarde per 31-12-2020	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde per 31-12-2020	Nog te maken kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Winstultname	Geraamde eindresultaat
Laerbroeck	12.694	0	0	12.694	10.903	1.791	0	0	0	1.791
Project BIE IPS/YARD Overname grondexploitatie	9.710	42	0	9.752	0	9.752	0	0	0	9.752
Totaal	22.404	42	0	22.446	10.903	11.543	0	0	0	11.543

Onderhanden werk ontwikkelopgave natuur

€ x 1.000

Ontwikkelopgave Natuur	Boekwaarde per 31-12-2019	Investerings	Desinvesteringen	Boekwaarde per 31-12-2020
Grond aan- en verkopen	1.991	614	22.928	-20.323
Inrichting natuur	12.007	523	0	12.530
Voorfinanciering EHS	12.109	-34	0	12.075
Bijdrage aan overheden	18.983	0	0	18.983
Inhuur	166	0	0	166
Onvoorzien	15.678	2.827	7.681	10.824
Rente	27	0	0	27
Pacht	-2.114	151	830	-2.793
Natuurcompensatie	-222	0	315	-537
Bijdrage van Rijk	-41.460	0	6.910	-48.370
Inkomsten vanuit Stikstof voor PiO	-2.041	0	200	-2.241
Totaal	15.125	4.081	38.865	-19.658
Nog te maken kosten	85.875	-4.081	0	81.794
Nog te verwachten opbrengsten	101.000	0	-38.865	62.135
Verwacht exploitatieresultaat	0	0	0	0

6.4.2.2. Uitzettingen met looptijd < 1 jaar (GEWIJZIGD)

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2020	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	32.182	0	32.182	36.752
Overige verstrekte geldleningen	200	0	200	200
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	269.923	0	269.923	69.968
Rekening-Courantverhouding met het niet-financiële instellingen	8.338	0	8.338	11.299
Overige vorderingen	21.163	14.201	6.962	11.300
Overige uitzettingen	26.990	0	26.990	26.990
Totaal	358.795	14.201	344.594	156.508

6.4.2.3. Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Banksaldi	1.265	14.768
Totaal	1.265	14.768

Gespecificeerd:

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Deposito	1.248	10.842
Bank RABO - NL30RABO0307 5494 61 inzake EMR programma V	0	3.905
Rabo	17	21
Totaal	1.265	14.768

6.4.2.4. Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Overlopende activa		
De van de EU en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:		
- Europese overheidslichamen	130	2.816
- Het Rijk	4.460	2.338
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.327	2.327
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:	27.416	30.968
Totaal	34.333	38.448

Gespecificeerd:

€ x 1.000

De van de EU en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:	Saldo 31-12-2019	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2020
<i>Europese overheidslichamen:</i>				
Europese bijdrage onderzoek Trans European Railnetwork Intercity verbindingen	2.775	0	2.775	0
Europese bijdrage DigitalDEConstruction		69		69
Europese bijdrage Wildlife Economy	41	61	41	61
	2.816	130	2.816	130
<i>Het Rijk</i>				
Rijksbijdrage regeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren	600	500	300	800
Rijksbijdrage vervoersprestatie Maaslijn 2019	1.738	0	1.738	0
Rijksbijdrage vervoersprestatie Maaslijn 2020	0	1.746	0	1.746
Rijksbijdrage boerenlandvogels	0	1.914	0	1.914
	2.338	4.160	2.038	4.460
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
Bijdrage gemeente Venlo Railterminal Trade Port Noord	2.327	0	0	2.327
	2.327	0	0	2.327
Totaal	7.480	4.290	4.853	6.917

€ x 1.000

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Declareren bij derden	1.420	75
Rente	7.946	15.200
Opcenten motorrijtuigenbelasting	9.375	9.307
Bijdrage grondwaterbeschermingsgebied	551	0
Nog te factureren aanslagen grondwaterbelasting 2019	959	959
Nog te factureren aanslagen grondwaterbelasting 2020	977	0
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	5.676	4.228
Afrekening bijdrage 2018 RUD Zuid-Limburg	0	106
Afrekening bijdrage 2019 RUD Zuid-Limburg	40	467
Nog door te berekenen kosten traineepool	0	86
Gebruikersvergoeding spoorweg en opstallen ZLSM	259	259
Archeologische kosten Maaspark Well	214	282
Totaal	27.416	30.968

6.4.3. Vaste Passiva

6.4.3.1. Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	€ x 1.000	
	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Algemene Reserve	79.107	89.594
Bestemmingsreserves	1.470.966	1.526.178
Gerealiseerde resultaat	100.381	27.459
Totaal	1.650.455	1.643.231

Het verloop in 2020 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

Toelichting op mutaties reserves

Met behulp van onderstaande tabellen wordt de aard van elke reserve toegelicht, evenals het voedings- en bestedingsplan. Voor de specifieke toelichtingen rondom de toevoegingen en onttrekkingen per begrotingsprogramma, verwijzen wij naar de financiële toelichtingen in de programmarealisatie.

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene reserve						
Algemene reserve (egalisatie)	89.594	77.867	113.251	24.897	0	79.107
Subtotaal algemene reserve	89.594	77.867	113.251	24.897	0	79.107
Vrij aanwendbaar						
Reserve Knelpunten Economisch Beleid	772	689	0	0	0	1.462
Egalisatiereserve Gladheidsbestrijding	312	142	0	0	0	454
Subtotaal vrij aanwendbaar	1.085	831	0	0	0	1.916
Gebonden						
Reserve Immunisatie	1.006.546	8.667	32.212	2.562	0	985.562
Risicoreserve Financieel Instrumentarium Sturing in Samenwerking	76.067	26.869	0	0	18.898	84.039
Bestemmingsreserve Overdracht Napoleonsweg	7.862	0	1.965	0	0	5.897
Bestemmingsreserve Realisatie N280	103.877	9.900	0	0	1.254	112.523
Bestemmingsreserve ZSLM	116	40	115	0	0	40
Reserve Campusorganisatie Chemelot	3.804	0	1.000	0	0	2.804
Bestemmingsreserve Herontwikkeling Tapijnkazerne	1.000	0	1.000	0	0	0
Bestemmingsreserve NEDAB Luchthaven MAA	717	3.532	3.224	0	0	1.024
Bestemmingsreserve Culturele kansen	218	0	218	0	0	0
Bestemmingsreserve Transitiefonds	8.188	0	4.521	0	0	3.667
Risicoreserve Grondexploitatie	4.191	516	880	0	0	3.826
Reserve Grondwaterbeheer	627	144	258	0	0	513
Reserve Waterveiligheid Maas	3.000	0	3.000	0	0	0
Bestemmingsreserve Zilver- en Bronsgroene Natuur	199	0	199	0	0	0
Bruteringsreserve Limburgs Museum	2.423	0	0	0	206	2.217
Reserve bruteringsreserve Creative City Limburg	11.300	0	0	0	706	10.594
Reserve bruteringsreserve Duurzaamheid Provinciale Gebouwen	2.876	0	826	0	101	1.949
Bruteringsreserve Ontschotten Gouvernement	1.413	0	1.413	0	0	0
Egalisatiereserve DU-uitkering Bedrijventerreinen	575	0	58	0	0	517
Reserve DU-uitkering Bodemsanering	7.200	3.135	2.330	0	0	8.005
Reserve DU-uitkering Externe Veiligheid	283	283	566	0	0	0
Reserve Stikstof & Natura 2000	25.786	11.385	9.735	0	0	27.436
Reserve Natuur	875	8.713	263	0	0	9.324
Reserve DU-uitkering Gebiedsontw. Ooijen- Wanssum	48.687	30.926	20.959	0	0	58.654
Reserve DU-uitkering Na-ijlende effecten mijnbouw	1.695	950	345	0	0	2.300
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	151.772	92.980	141.881	0	1.593	101.278
Risicoreserve Bereikbaarheidsmiddelen	0	7.620	4.302	0	0	3.318
Reserve aandelentransactie LIOF	5.306	0	261	0	0	5.045
Reserve DU Zoetwatermaatregelen	5.337	6.000	5.337	0	0	6.001
Bestemmingsreserve realisatie N266	7.999	0	7.999	0	0	0
Bruteringsreserve VDL Nedcar	25.465	0	0	0	18	25.447
Reserve DU Regiodeal Parkstad	7.712	13.077	16.405	0	0	4.384
Reserve POB cao provincies	1.978	710	0	0	0	2.688
Subtotaal gebonden	1.525.094	225.446	261.274	2.562	22.777	1.469.051
Totaal bestemmingsreserves	1.526.178	226.277	261.274	2.562	22.777	1.470.966
Totaal	1.615.772	304.144	374.525	27.459	22.777	1.550.074

Vrij aanwendbare reserves

Naam reserve	Reserve Knelpunten Economisch Beleid
Instellingsdatum PS-besluit	28 mei 2004 (beleidsnota reserves en voorzieningen 2004).
Doel van de reserve	Het wegnemen van knelpunten die zich voordoen bij acquisitie van nieuwe bedrijven naar Limburg. De reserve heeft ook een egaliserende functie voor het budget Knelpuntenfonds.
Voedingsplan	-
Bestedingsplan	De inzet van de reserve Knelpuntenfonds is gekoppeld aan wat bekend staat als de Knelpuntenregeling. Dit is een door de Europese Commissie goedgekeurde steunmaatregel. Binnen de kaders van de Knelpuntenregeling kan aan bedrijven of instellingen die zich in Limburg vestigen een financiële tegemoetkoming worden geleverd in de investeringen óf in de kosten van scholing.
Gewenst maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 772.458
Vermindering	€ 0
Vermeerdering	€ 689.472
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 1.461.930

Naam reserve	Egalisatiereserve Gladheidsbestrijding
Instellingsdatum PS-besluit	28 mei 2004 (Beleidsnota reserves en voorzieningen 2004).
Doel van de reserve	Gelijkmatige belasting van de exploitatierekeningen met de kosten van de gladheidsbestrijding.
Voedingsplan	De onderuitputting op de begrote kosten wordt toegevoegd aan de reserve.
Bestedingsplan	De reserve wordt aangewend als dekking voor de overschrijding van de begrote kosten.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 312.181
Vermindering	€ 0
Vermeerdering	€ 141.599
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 453.780

Gebonden bestemmingsreserves: Financiële reserves

Naam reserve	Immunisatiereserve
Instellingsdatum PS-besluit	22 juni 2013 (Begrotingswijziging bij de jaarstukken 2011).
Doel van de reserve	Inkomensfunctie, realiseren van een vaste jaarlijkse inkomstenbron uit beleggingen. Dekkingsbron voor majeure investeringen of opvangen van onverwachte tegenvallers.

Naam reserve	Immunisatiereserve
Voedingsplan	Voordelige vrije deel van rekeningresultaten vloeien terug naar deze reserve.
Bestedingsplan	De reserve zal worden ingezet conform de bestedingsdoelen uit de begroting of het opvangen van onverwachte tegenvallers bij de Jaarstukken.
Maximum omvang	€ 1.100.000.000
Beginstand 1-1-2020	€ 1.006.545.714
Vermindering	€ 32.211.865
Vermeerdering	€ 11.228.190
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 985.562.039

Naam reserve	Risicoreserve Financieel instrumentarium Sturing in Samenwerking
Instellingsdatum PS-besluit	15 december 2017
Doel van de reserve	Afdekken van financiële risico's die ontstaan bij inzet van het financieringsinstrumentarium.
Voedingsplan	<p>Het uitgangspunt is dat de stortingen op basis van de risico-inschatting bij inzet van het financieringsinstrumentarium, plaatsvinden ten laste van de reguliere middelen. Onder reguliere middelen wordt in deze context begrepen de programmagelden, stelposten en vrij aanwendbare bestemmingsreserves.</p> <p>Toekomstige tekorten en overschotten in deze risicoreserve met betrekking tot Financieringen, Garantstellingen, verbonden partijen, grond- en vastgoedexploitaties en erfpacht worden in onderstaande volgorde gedekt of vallen vrij:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. jaarrekeningresultaat: <ul style="list-style-type: none"> ▪ inclusief rente opbrengsten; ▪ inclusief bijzondere baten (bijvoorbeeld dividend); b. begrotingsruimte binnen de coalitieperiode; c. deel Immunisatiereserve boven de € 900 mln.; d. taakstellingen. <p>E.e.a. conform de Memorie van toelichting bij de Programmabegroting 2018.</p>
Bestedingsplan	Als een risico uit de gehele portefeuille van het financieringsinstrumentarium daadwerkelijk optreedt, wordt deze risicoreserve voor het bedrag van dit risico aangesproken.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 76.067.337
Vermindering	€ 18.898.102
Vermeerdering	€ 26.869.370
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 84.038.605

Gebonden bestemmingsreserves rondom (Rail)infra en Provinciale Wegen)

Naam reserve	Bestemmingsreserve Overdracht Napoleonsweg
Instellingsdatum PS-besluit	10 juli 2009 (Voortgangsrapportage 2009)
Doel van de reserve	Bijdrage in de kosten (de programmakosten, kapitaallasten en apparaatskosten) voor het beheer en onderhoud van de -van het Rijk overgenomen weg- de N273 (Napoleonsbaan).
Voedingsplan	Eenmalig in 2009 door middel van de van het Rijk (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) ontvangen afkoopsom ad € 29.477.317.
Bestedingsplan	De besteding vindt plaats conform de looptijd van 15 jaar waar de hoogte van de afkoopsom op is gebaseerd.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 7.862.317
Vermindering	€ 1.965.000
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 5.897.317

Naam reserve	Bestemmingsreserve Realisatie N280
Instellingsdatum PS-besluit	13 juni 2013 (Jaarstukken 2012)
Doel van de reserve	Financiële dekking investeringskosten infrastructuur N280.
Voedingsplan	De in de exploitatiebegroting gereserveerde middelen zijn/worden in deze reserve gestort: 2013: € 56.846.000; 2014: € 13.890.000; 2015: € 23.890.000.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het bestemde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2019	€ 103.876.821
Vermindering	€ 1.253.881
Vermeerdering	€ 9.900.000
Rentetoevoeging	Nee
Stand per 31-12-2019	€ 112.522.940

Naam reserve	Bestemmingsreserve ZLSM
Instellingsdatum PS-besluit	25 oktober 2013
Doel van de reserve	Financiële dekking van investeringen opstallen en infrastructuur ZLSM.
Voedingsplan	€ 3.675.000 in 2013
Bestedingsplan	Directe afschrijvingen.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 115.728
Vermindering	€ 115.380
Vermeerdering	€ 39.546

Naam reserve	Bestemmingsreserve ZLSM
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 39.894

Overige gebonden bestemmingsreserves

Naam reserve	Reserve Campusorganisatie Chemelot
Instellingsdatum PS-besluit	11 februari 2011
Doel van de reserve	Doel van de reserve is de financiering van de provinciale bijdrage in de kosten van de activiteiten van de ontwikkelingsmaatschappij Chemelot. De kosten bedragen voor de 10-jaarlijkse periode (2012-2021) in totaal ca. € 45 mln. en worden gelijkmatig verdeeld over de 3 consortiumpartners (Provincie Limburg, DSM en UM/MUMC+).
Voedingsplan	Het provinciale aandeel van € 15.080.536 is in de periode 2011-2014 in 3 tranches gereserveerd. R2011: € 5.080.536 R2013: € 5.000.000 R2013: € 5.000.000 R2014: € 2.026.249 (Chemelot Foundation Funds II (huurstartersfonds), gedekt uit vrijval uit de voorziening Leegstandsfonds Chemelot)
Bestedingsplan	Inzet van de reserve vindt plaats in de periode 2012 t/m 2021 ter dekking van de jaarlijkse kosten van de ontwikkelingsmaatschappij. De bestedingen vinden nu nog in 2020 ad € 1 mln. en 2021 ad € 0,75 mln. plaats. De inzet van de middelen ad € 2.026.249 zal plaatsvinden in de periode 2020-2024.
Maximum omvang	€ 15.080.536
Beginstand 1-1-2020	€ 3.803.602
Vermindering	€ 1.000.000
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand per 31-12-2020	€ 2.803.602

Naam reserve	Bestemmingsreserve Herontwikkeling Tapijnkazerne
Instellingsdatum PS-besluit	18 juni 2015
Doel van de reserve	Herontwikkeling van de (monumentale) gebouwen.
Voedingsplan	Eenmalig € 2.000.000
Bestedingsplan	Subsidiëring van de herontwikkeling. Op afroep beschikbaar voor het gestelde doel. Hiervan is € 1 mln. uitbetaald in 2019. De tweede tranche wordt, zodra minimaal 50% van het Programma conform samenwerkingsovereenkomst exploitatie en gronduitgifte Tapijnkazerne Maastricht is gerealiseerd, in 2020 beschikbaar gesteld.
Maximum omvang	€ 2.000.000
Beginstand 1-1-2020	€ 1.000.000
Vermindering	€ 1.000.000

Naam reserve	Bestemmingsreserve Herontwikkeling Tapijnkazerne
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 0

Naam reserve	Bestemmingsreserve NEDAB Luchthaven MAA
Instellingsdatum PS-besluit	16 mei 2014
Doel van de reserve	De reserve is bedoeld voor de dekking van de jaarlijkse kosten van Niet Economische Diensten van Algemeen Belang (b.v. security en brandweer) van de luchthaven Maastricht Aachen Airport.
Voedingsplan	De reserve wordt in 2014 en 2015 gevoed door een onttrekking uit de Immunisatiereserve van € 2,5 mln. respectievelijk € 4 mln. per jaar. Daarnaast wordt er in 2014 een bedrag van € 1,5 mln. toegevoegd ten laste van het begrotingsresultaat 2014. In de jaren 2016 tot en met 2023 wordt ten laste van de meerjarige begrotingsresultaten jaarlijks een bedrag van € 2,75 mln. aan de reserve toegevoegd. Het totaal van de stortingsbedragen komt hiermee op € 30,0 mln.
Bestedingsplan	De reserve wordt jaarlijks aangesproken voor de werkelijke kosten van Niet Economische Diensten van Algemeen Belang (b.v. security en brandweer) van de luchthaven Maastricht Aachen Airport. Tot uiterlijk 30 juni 2024 kan de reserve worden aangesproken.
Maximum omvang	€ 30.000.000
Beginstand 1-1-2020	€ 716.624
Vermindering	€ 3.223.900
Vermeerdering	€ 3.531.676
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 1.024.400

Naam reserve	Bestemmingsreserve Culturele kansen
Instellingsdatum PS-besluit	8 november 2013 bij de begrotingsbehandeling
Doel van de reserve	Egaliserende bestemmingsreserve voor cultureel-economische samenwerking met Euregionale partners en het uitvoeringsprogramma Cultuur.
Voedingsplan	Eenmalige storting, bij motie 487 begroting 2014, van € 8,5 mln.; storting in 2015 van € 2 mln. en in 2016 storting van € 4,5 mln. De reserve wordt verder gevoed door voordelige budgetresultaten te reserveren vanuit het uitvoeringsprogramma Cultuur.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar.
Maximum omvang	€ 15.000.000
Beginstand 1-1-2020	€ 218.375
Vermindering	€ 218.375
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 0

Naam reserve	Bestemmingsreserve Transitiefonds
Instellingsdatum PS-besluit	7 februari 2014
Doel van de reserve	Financiële ondersteuning van initiatieven die een waardevolle en aantoonbare bijdrage leveren aan de transitie van de Limburgse Woningmarkt teneinde deze weer dusdanig in balans te krijgen dat de noodzakelijke dynamiek in de markt weer op gang wordt gebracht.
Voedingsplan	Eenmalige storting in 2014 ad € 16.000.000. Daarnaast egalisatie van exploitatiebudgetten.
Bestedingsplan	De middeleninzet gebeurt conform de menukaart in het door Provinciale Staten vastgestelde uitvoeringskader "Sturing in Samenwerking 2.0". De besteding is onderverdeeld in een drietal componenten: 1a) borgstellingen en leningen (p.m.); 1b) subsidies € 6.000.000; 2) sloopfonds € 10.000.000.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 8.187.558
Vermindering	€ 4.520.886
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 3.666.672

Naam reserve	Risicoreserve Grondexploitatie
Instellingsdatum PS-besluit	17 februari 2006
Doel van de reserve	Met het aankopen en voorfinancieren van gronden zijn risico's gemoeid. Voor het opvangen van deze risico's is besloten om bij grondaankopen een risicoreserve te vormen.
Voedingsplan	Voor - of nadelige resultaten van de grondexploitatie in de toekomst worden ten gunste, respectievelijk ten laste van deze risicoreserve verantwoord.
Bestedingsplan	Zie voedingsplan.
Maximum omvang	Wordt jaarlijks gerelateerd aan de vereiste weerstandscapaciteit.
Beginstand 1-1-2020	€ 4.190.834
Vermindering	€ 880.406
Vermeerdering	€ 515.501
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 3.825.929

Naam reserve	Reserve Grondwaterbeheer
Instellingsdatum PS-besluit	3 juli 1998 (bij vaststelling jaarrekening 1997).
Doel van de reserve	Provinciale Staten zijn sinds 1997 op basis van de Grondwaterwet bevoegd bij wijze van provinciale belasting een heffing in te stellen wegens het onttrekken van grondwater, ter bestrijding van de ten laste van de Provincie komende kosten van maatregelen, direct verband houdende met het voorkomen en

Naam reserve	Reserve Grondwaterbeheer
	tegengaan van nadelige gevolgen van de onttrekking en infiltraties, voor zover deze kosten niet voor rekening van de vergunninghouder gebracht worden. Voor het opvangen van mee- en tegenvallers in de opbrengsten grondwaterbelasting is een egaliseringsreserve ingesteld.
Voedingsplan	Meevallers in de opbrengsten van de grondwaterbelasting.
Bestedingsplan	Tegenvallers in de opbrengsten van de grondwaterbelasting.
Gewenst maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 627.225
Vermindering	€ 257.910
Vermeerdering	€ 144.010
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 513.325

Naam reserve	Reserve Waterveiligheid Maas
Instellingsdatum PS-besluit	16 december 2011
Doel van de reserve	Doel van de reserve is de financiering van middelen voor het realiseren van de waterveiligheidsopgave langs de Maas. Deze middelen zijn benodigd om eventueel voor de afronding hoogwaterbeveiliging Maas, exclusief het project Grensmaas van het Consortium, noodzakelijke maatregelen te kunnen financieren, die vanuit synergie-effecten in realisatie moeten worden gebracht, maar waarbij kasritmes van bijvoorbeeld het HWBP niet tijdig in kunnen voorzien.
Voedingsplan	Het provinciale aandeel van € 30.000.000 is in 2011 gereserveerd ten laste van de extra Essent-middelen. Om de reserve waardevast te houden wordt jaarlijks rente bijgeschreven.
Bestedingsplan	De reserve zal naar verwachting in de jaren 2013 tot 2021 worden aangewend.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 3.000.000
Vermindering	€ 3.000.000
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Ja
Eindstand 31-12-2020	€ 0

Naam reserve	Bestemmingsreserve Zilver- en Bronsgroene Natuur
Instellingsdatum PS-besluit	29 juni 2007
Doel van de reserve	Het doel van de reserve is om de gebudgetteerde bedragen te behouden voor de natuuropgave.
Voedingsplan	De onderuitputting van de natuurbudgetten (provinciaal) in enig jaar wordt toegevoegd aan de reserve.
Bestedingsplan	De overschrijdingen van de natuurbudgetten (provinciaal) in enig jaar wordt onttrokken aan de reserve.
Maximum omvang	N.v.t.

Naam reserve	Bestemmingsreserve Zilver- en Bronsgroene Natuur
Beginstand 1-1-2020	€ 199.480
Vermindering	€ 199.480
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 0

Naam reserve	Bruteringsreserve Limburgs Museum
Instellingsdatum PS-besluit	11 februari 2011
Doel van de reserve	Doel van deze gebonden bestemmingsreserve is dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van door Provinciale Staten aangewezen investeringen die geactiveerd moeten worden.
Voedingsplan	De reserve wordt gevoed uit daartoe door Provinciale Staten aangewezen exploitatiebudgetten en/of provinciale reserves. Er zijn geen nieuwe stortingen voorzien.
Bestedingsplan	De reserve wordt gedurende de afschrijvingstermijn jaarlijks aangewend ter dekking van de afschrijvingslasten van de daartoe specifiek aangewezen provinciale investeringen.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 2.423.247
Vermindering	€ 206.136
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 2.217.111

Naam reserve	Reserve bruting Creative City Limburg
Instellingsdatum PS-besluit	7 februari 2014 (Structuurversterkende projecten)
Doel van de reserve	Deze 'gebonden' bestemmingsreserve is bedoeld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de provinciale investering in het Creative City Limburg in Kerkrade.
Voedingsplan	In 2015 wordt eenmalig een bedrag van € 9.000.000 aan de reserve toegevoegd ten laste van de 'Immunisatiereserve'.
Bestedingsplan	De reserve wordt ingaande 2015 jaarlijks aangewend ter dekking van de afschrijvingslasten van de provinciale investering in het Creative City Limburg.
Maximum omvang	€ 14.125.000
Beginstand 1-1-2020	€ 11.299.992
Vermindering	€ 706.252
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 10.593.740

Naam reserve	Reserve brutering Duurzaamheid Provinciale Gebouwen
Instellingsdatum PS-besluit	Besluit Jaarstukken 2010
Doel van de reserve	Dekking van kapitaallasten.
Voedingsplan	Eenmalig bij R2010. Er zijn geen nieuwe stortingen voorzien.
Bestedingsplan	Op basis van werkelijke realisatie van de kapitaallasten.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 2.876.034
Vermindering	€ 926.881
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 1.949.153

Naam reserve	Bruteringsreserve Ontschotten Gouvernement
Instellingsdatum PS-besluit	13 juni 2013
Doel van de reserve	Financiële dekking verbouwing Gouvernement (project ontschotten).
Voedingsplan	Bestemming resultaat 2012, € 1,8 mln. Vrijval uit de onderhoudsvoorziening provinciale gebouwen € 3,2 mln. in 2013.
Bestedingsplan	Dekking van kapitaallasten.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 1.412.539
Vermindering	€ 1.412.539
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 0

Naam reserve	Egalisatiereserve DU-uitkering Bedrijventerreinen
Instellingsdatum PS-besluit	Besluit Jaarstukken 2010.
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. De middelen die via de decentralisatie-uitkering zijn geormerkt en ontvangen moeten behouden blijven voor de uitvoering n.a.v. besluitvorming conform PS besluit 9 okt 2015 (Ontwikkeling MAA), GS-besluit 14 okt 2014 (Bargeterminal Venlo), AvA LHB BV dd. 16 dec 2015.
Voedingsplan	Egalisatiereserve Decentralisatie uitkering bedrijventerreinen wordt gevoed conform de circulaire van het Provinciefonds.
Bestedingsplan	Conform besluitvorming PS en GS zijnde: 1. Aanwending Ontwikkeling MAA in 2016 ad € 1,4 mln. 2. Aanwending t.b.v. uitbreiding Bargeterminal Venlo ad € 2 mln. 3. Aanwending t.b.v. dekking beheerkosten LHB BV 2016-2022
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 574.754
Vermindering	€ 58.001
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee

Naam reserve	Egalisatiereserve DU-uitkering Bedrijventerreinen
Eindstand 31-12-2020	€ 516.753

Naam reserve	Reserve DU-uitkering Bodemsanering
Instellingsdatum PS-besluit	22 juni 2013 (Jaarstukken 2011).
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. Via het convenant bodemontwikkelingsbeleid is voor 2010 t/m 2020 budget toebedeeld aan het bevoegde gezag Wet bodembescherming om bodemsaneringen uit te voeren.
Voedingsplan	Decentralisatie-uitkering via het Provinciefonds.
Bestedingsplan	MJP bodem 2010-2014, 2015 en MJP bodem en ondergrond 2016-2020.
Maximum omvang	€ 3.656.812
Beginstand 1-1-2020	€ 7.200.378
Vermindering	€ 2.330.200
Vermeerdering	€ 3.135.228
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 8.005.406

Naam reserve	Reserve DU-uitkering Externe Veiligheid
Instellingsdatum PS-besluit	22 juni 2013 (Jaarstukken 2011)
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie: Het meerjarenprogramma externe veiligheid heeft een begroting van € 4.532.309 voor de periode 2011-2014. Om tussentijdse vrijval van middelen naar de algemene middelen te voorkomen is een bestemmingsreserve ingesteld.
Voedingsplan	Decentralisatie-uitkering via het Provinciefonds.
Bestedingsplan	Uitvoeringsprogramma externe veiligheid.
Maximum omvang	€ 4.532.309
Beginstand 1-1-2020	€ 283.000
Vermindering	€ 566.000
Vermeerdering	€ 283.000
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 0

Naam reserve	Reserve Stikstof & Natura 2000
Instellingsdatum PS-besluit	13 juni 2013 (Jaarstukken 2012)
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. De middelen die via het Provinciefonds zijn geormerkt en ontvangen, moeten behouden blijven voor Programmatiese aanpak stikstof.
Voedingsplan	Via het Provinciefonds.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het bestemde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 25.786.146
Vermindering	€ 9.735.437
Vermeerdering	€ 11.385.469

Naam reserve	Reserve Stikstof & Natura 2000
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 27.436.178

Naam reserve	Reserve Natuur
Instellingsdatum PS-besluit	13 juni 2013 (Jaarstukken 2012)
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. De middelen die via het Provinciefonds zijn geormerkt en ontvangen, moeten behouden blijven voor Natuur.
Voedingsplan	Via het Provinciefonds.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het bestemde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 874.629
Vermindering	€ 263.086
Vermeerdering	€ 8.712.555
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 9.324.098

Naam reserve	Reserve DU-uitkering Gebiedsontw. Ooijen-Wanssum
Instellingsdatum PS-besluit	19 juni 2014 (Jaarstukken 2013)
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. De middelen die via de decentralisatie-uitkering zijn geormerkt en ontvangen moeten behouden blijven voor het project Ooijen-Wanssum
Voedingsplan	Decentralisatie-uitkering via het Provinciefonds.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het bestemde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 48.686.778
Vermindering	€ 20.959.161
Vermeerdering	€ 30.926.000
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 58.653.617

Naam reserve	Reserve DU-uitkering Na-ijlende effecten mijnbouw
Instellingsdatum PS-besluit	22-06-2018
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. Bij brief van 10-02-2017 (kenmerk DGETM-EO / 17014164) van het Ministerie van Economische Zaken zijn afspraken gemaakt over de uitvoering en financiering van het maatregelenpakket naar aanleiding van het onderzoek naar na-ijlende gevolgen van de steenkolenwinning.
Voedingsplan	Decentralisatie-uitkering via het Provinciefonds.

Naam reserve	Reserve DU-uitkering Na-ijlende effecten mijnbouw
Bestedingsplan	Uitvoering van het afgesproken maatregelenpakket, te weten: <ul style="list-style-type: none"> - het lokaliseren, het jaarlijks inspecteren en het saneren van de 59 historische schachten in de gemeente Kerkrade; - jaarlijkse inspectie van de industriële schachten en het saneren van zes aangewezen industriële schachten; - het monitoren van de bodembeweging in de regio aan de hand van InSardata; - het monitoren van het mijnwater en grondwater, zowel de stijging als de kwaliteit; - monitoring van de aanwezigheid van mijngas in gebouwen in het Oostelijk gedeelte van het voormalige steenkoolwinningsgebied in Limburg. E.e.a. conform GS-nota van 28-03-2017 (documentnummer 2017/20716).
Maximum omvang	n.v.t.
Rentetoevoeging	n.v.t.
Looptijd reserve	Met het Rijk is afgesproken dat de bijdrage structureel is. Er is geen eindmoment door EZ aangegeven met betrekking tot haar financiële bijdrage, jaarlijks wordt de voortgang met EZ geëvalueerd.
Beginstand 1-1-2020	€ 1.695.096
Vermindering	€ 345.206
Vermeerdering	€ 950.000
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 2.299.890

Naam reserve	Reserve Bereikbaarheidsmiddelen
Instellingsdatum PS-besluit	6 november 2015
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. De middelen die via het Provinciefonds zijn geoormerkt en ontvangen, moeten behouden blijven als onderdeel van de Bereikbaarheidsmiddelen.
Voedingsplan	Via het Provinciefonds.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het bestemde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 151.771.924
Vermindering	€ 143.474.083
Vermeerdering	€ 92.980.225
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 101.278.066

Naam reserve	Risicoreserve Bereikbaarheidsmiddelen
Instellingsdatum PS-besluit	19-6-2020
Doel van de reserve	De middelen zijn bestemd ter dekking van mobiliteitsopgaven (risico's en gewijzigde/nieuwe initiatieven)
Voedingsplan	Jaarlijkse storting vanuit de kapitaallasten
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het gestelde doel

Naam reserve	Risicoreserve Bereikbaarheidsmiddelen
Looptijd reserve	2020-2034
Maximum omvang	€ 92.800.000
Beginstand 1-1-2020	€ 0
Vermindering	€ 4.302.425
Vermeerdering	€ 7.619.942
Rentetoevoeging	Nee
Stand per 31-12-2020	€ 3.317.517

Naam reserve	Reserve aandelentransactie LIOF
Instellingsdatum PS-besluit	5 februari 2016
Doel van de reserve	Als onderdeel van de aandelentransactie LIOF met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), vloeit € 8,0 mln. van de overnameprijs terug naar de Provincie. Deze middelen moeten conform de koopovereenkomst in samenspraak met het Ministerie van EZK worden ingezet voor nieuwe investeringen in Limburg of dienen ter vervanging van de jaarlijkse subsidie van het Ministerie van EZK aan LIOF indien deze (landelijk) komt te vervallen.
Voedingsplan	Eenmalig bij het effectueren van de transactie met het Ministerie van Economische zaken, waarbij € 8,0 mln. van de overnameprijs terugvloeit naar de Provincie.
Bestedingsplan	De middelen worden in samenspraak met het Ministerie van EZK ingezet voor nieuwe investeringen in Limburg of dienen ter vervanging van de jaarlijkse subsidie van het Ministerie van EZK aan LIOF indien deze (landelijk) komt te vervallen.
Maximum omvang	€ 8.000.000
Beginstand 1-1-2020	€ 5.306.000
Vermindering	€ 261.000
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Ja
Eindstand 31-12-2020	€ 5.045.000

Naam reserve	Reserve DU Zoetwatermaatregelen
Instellingsdatum PS-besluit	4 november 2016
Doel van de reserve	Egaliserende functie. De nog niet geclaimde gelabelde gelden voor Zoetwatermaatregelen worden in deze reserve gestort en aangewend op het moment dat ze geclaimd worden. De cofinanciering van het Rijk loopt niet parallel aan de uitbetaling aan de partners.
Voedingsplan	Decentralisatie-uitkering via het Provinciefonds.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het bestemde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 5.337.186
Vermindering	€ 5.336.762

Naam reserve	Reserve DU Zoetwatermaatregelen
Vermeerdering	€ 6.000.307
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 6.000.731

Naam reserve	Bestemmingsreserve realisatie N266
Instellingsdatum PS-besluit	7 november 2014
Doel van de reserve	Financiële dekking investeringskosten infrastructuur N266
Voedingsplan	De in de exploitatiebegroting gereserveerde middelen worden in deze reserve gestort. 2015: € 5 mln. 2016: € 3 mln.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het bestemde doel.
Maximum omvang	€ 8 mln.
Beginstand 1-1-2020	€ 7.999.307
Vermindering	€ 7.999.307
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 0

Naam reserve	Bruteringsreserve VDL Nedcar
Instellingsdatum PS-besluit	21 juni 2019 (Statenvoorstel Gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar)
Doel van de reserve	Doel van deze gebonden bestemmingsreserve is dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van door Provinciale Staten aangewezen investeringen die geactiveerd moeten worden.
Voedingsplan	De reserve wordt gevoed uit daartoe door Provinciale Staten aangewezen exploitatiebudgetten en/of provinciale reserves. In 2019 wordt er € 25.465.187 toegevoegd. Dit betreft een aanwending vanuit de immunisatiereserve van € 24.771.428 en de restant procesmiddelen (product 3.4.3 Werklocaties) € 693.759. Na afdracht van de gronden in het kader van gebiedsontwikkeling VDL Nedcar wordt de opbrengst van deze grondverkopen (product 3.4.7 Grondzaken) van € 2.734.813 toegevoegd aan de reserve.
Bestedingsplan	Deze reserve wordt gedurende de afschrijvingstermijn jaarlijks aangewend ter dekking van de afschrijvingslasten van de daartoe specifiek aangewezen provinciale investeringen.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 25.465.187
Vermindering	€ 17.907
Vermeerdering	€ 0
Rentetoevoeging	N.v.t.
Eindstand 31-12-2020	€ 25.447.280

Naam reserve	Reserve DU Regiodeal Parkstad
Instellingsdatum PS-besluit	13 december 2019

Naam reserve	Reserve DU Regiodeal Parkstad
Doel van de reserve	De middelen die via de decentralisatie-uitkering zijn geormerkt en ontvangen moeten behouden blijven voor de Regiodeal Parkstad.
Voedingsplan	Decentralisatie-uitkering via het provinciefonds.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het gestelde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 7.712.000
Vermindering	€ 16.405.168
Vermeerdering	€ 13.077.000
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 4.383.832

Naam reserve	Reserve POB CAO provincies
Instellingsdatum PS-besluit	13 december 2019
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie. De middelen bestemd voor het persoonlijk ontwikkelbudget moeten conform de vigerende CAO beschikbaar blijven.
Voedingsplan	Jaarlijkse storting vanuit de personele begroting.
Bestedingsplan	Op afroep beschikbaar voor het gestelde doel.
Maximum omvang	N.v.t.
Beginstand 1-1-2020	€ 1.977.751
Vermindering	€ 0
Vermeerdering	€ 709.917
Rentetoevoeging	Nee
Eindstand 31-12-2020	€ 2.687.668

6.4.3.2. Voorzieningen

Voorzieningen maken onderdeel uit van het vreemd vermogen. Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten;
- op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

€ x 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2020
Voorziening voor toekomstige verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening APPA	9.691	785	0	334	10.142
Voorziening sociaal plan 2011-2016	101	0	0	18	83
	9.792	785	0	352	10.225
Voorzieningen ter egalisering van kosten					
Voorziening onderhoud provinciale gebouwen	3.518	2.938	103	816	5.537
	3.518	2.938	103	816	5.537
Totaal	13.310	3.723	103	1.168	15.762

Nadere toelichting op de voorzieningen:

Naam voorziening	Voorziening APPA
Instellingsdatum PS	22 juni 2012 (Jaarstukken 2011)
Doel van de voorziening	Verplichte dekking van pensioenverplichtingen rondom (voormalige) GS-leden.
Voedingsplan	Jaarlijks, op basis van actuariële berekeningen.
Bestedingsplan	Op basis van werkelijke realisatie.
Beginstand 1-1-2020	€ 9.691.076
Vermindering	€ 333.845
Vermeerdering	€ 785.106
Eindstand 31-12-2020	€ 10.142.336

Naam voorziening	Voorziening sociaal plan 2011-2016
Instellingsdatum PS	4 november 2011
Doel van de voorziening	Financiering sociaal plan (exclusief salariskosten).
Voedingsplan	Op basis van het coalitieakkoord is € 6 mln. beschikbaar gesteld en gereserveerd in de bestemmingsreserve reorganisatie 2011-2014. Deze reserve dient als dekkingsbron voor deze voorziening.
Bestedingsplan	Looptijd sociaal plan is 2011-2016. Besteding uit deze voorziening vanaf 2012 op basis van werkelijke kosten, afhankelijk van het aantal herplaatsingskandidaten, de snelheid waarmee passend/geschikt werk voor deze herplaatsingskandidaten gevonden wordt en het gebruik van de faciliteiten in het sociaal plan.
Beginstand 1-1-2020	€ 100.550
Vermindering	€ 17.875
Vermeerdering	€ 0
Eindstand 31-12-2020	€ 82.675

Lasten-egaliserende voorzieningen

Naam voorziening	Voorziening onderhoud provinciale gebouwen
Instellingsdatum PS	16 juli 2004

Naam voorziening	Voorziening onderhoud provinciale gebouwen
Doel van de voorziening	Egalisatie van de kosten voor groot onderhoud.
Voedingsplan	De dotaties aan de voorziening zijn gebaseerd op het 'Meerjaren-onderhoudsplan 2019-2035'. Eenmaal per vier jaar vindt een actualisatie van het onderhoudsplan plaats. Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse inflatiecorrectie van 1,9%. De huidige onderhoudsvoorziening is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan (PS-nota G-19-031) dat op 13 december 2019 is vastgesteld door Provinciale Staten.
Bestedingsplan	Op basis van daadwerkelijk gerealiseerde onderhoudskosten.
Beginstand 1-1-2020	€ 3.518.071
Vermindering	€ 918.664
Vermeerdering	€ 2.937.965
Eindstand 31-12-2020	€ 5.537.372

Balanspresentatie

Naast bovengenoemde voorzieningen hebben wij risicovoorzieningen getroffen in verband met mogelijke oninbaarheid van vorderingen. Deze zijn gecorrigeerd op de boekwaarde van het betreffende actief (zie toelichting op de balans, vaste activa).

6.4.3.3. Vaste schulden

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2020.

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.266	1.446
- openbare lichamen als bedoeld in art. 1, onderdeel a, Wet Fido	15.882	15.882
- buitenlandse instellingen	26.889	20.000
Waarborgsommen	2.732	2.588
Totaal	46.769	39.917

€ x 1.000

	Saldo 31-12-2019	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2020
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.446	0	181	1.266
- openbare lichamen als bedoeld in art. 1, onderdeel a, Wet Fido	15.882	0	0	15.882
- buitenlandse instellingen	20.000	10.000	3.111	26.889
Waarborgsommen	2.588	713	569	2.732
Totaal	39.917	10.713	3.861	46.769

6.4.4. Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	75.746	65.654
Overlopende passiva	205.590	251.257
Totaal	281.336	316.911

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden bedragen:

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Overige schulden	75.746	65.654
Totaal	75.746	65.654

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

€ x 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2020	Boekwaarde per 31-12-2019
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	156.770	211.740
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	1.106	1.570
- Het Rijk	40.183	30.502
- Overige Nederlandse overheidslichamen	4.613	4.254
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	2.918	3.191
Totaal	205.590	251.257

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen en m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume:

€ x 1.000

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Transitorische posten op basis van verplichtingen	135.604	194.503
Af te dragen loonheffing, premies e.d.	4.978	4.838
Af te dragen BTW	3.776	8.459
RVO inzake natuur- en landschapsbeheer	85	177
Kosten RUD	0	253
Nog te betalen lasten project Ooijen-Wanssum	983	3.410
Te verrekenen aanbestedingsmeevaller RW 73	9.211	
Diversen	2.134	100
Totaal	156.770	211.740

De in de balans van EU, Rijk en Provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

€ x 1.000

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	Saldo 31-12-2019	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2020
<i>Europese overheidslichamen</i>				
Bijdrage Beveiligd Vrachtwagen Parkeren		778		778
Bijdrage Railagenda elektrificatie en spoorverdubbeling Heerlen Landgraaf	1.569	0	1.241	328
	1.569	778	1.241	1.106
<i>Het Rijk</i>				
BDU	1	35	0	36
Bijdrage Regio Deal Noord-Limburg 1e tranche	0	8.680	0	8.680
Geluidbelastingkaart	9	0	0	9
Bijdrage tramlijn Vlaanderen	29.493	0	5.000	24.493
Bijdrage ET-Pathfinder	1.000	0	1.000	0
Bijdrage snelfietsroutes 2020-2022	0	1.074	0	1.074
Bijdrage inbouw ERTMS door Arriva	0	33.969	33.969	0
Bijdrage Slimme en duurzame mobiliteit 2020	0	103	0	103
Specifieke uitkering Maas pilots	0	426	73	353
Uitkering IBP Vitaal Platteland Heuvelland	0	3.750	66	3.684
Specifieke uitkering Culturele voorzieningen	0	1.124	672	452
Specifieke uitkering Beschikbaarheidsverg. Regionale OV-bedrijven	0	12.760	12.760	0
Specifieke uitkering jong leren eten	0	50	50	0
Specifieke uitkering ontzorgingsprog.maatschappelijk vastgoed	0	667	11	656
Specifieke uitkering MIRT 2017-2019	0	150	93	57
Bijdrage MKB -deal innovatie familiebedrijven	0	175	0	175
Specifieke uitkering flexpool woningbouw	0	411	0	411
	30.503	63.375	53.694	40.183
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
Startsubsidie BSB Milieu 2015	63	0	38	26
Bijdragen gemeenten toekomst MAA	1.200	400	0	1.600
Routenetwerk GOMV	2.991	0	4	2.987
	4.254	400	41	4.613
Totaal	36.326	64.553	54.976	45.902

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen:

€ x 1.000

Overige vooruitontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2019
Transitoria vooruitontvangen	1.757	2.208
Bijdragen samenwerking regiofondsen	647	470
Bijdragen Ruimte voor Ruimte 1e en 2e tranche	513	513
Totaal	2.918	3.191

6.4.5. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Vertraging besluitvormingsproces en verkrijgen controleverklaring

Nadat het vorige college van Gedeputeerde Staten op 6-4-2021 de Jaarstukken 2020 conform planning aan Provinciale Staten heeft aangeboden ([G-21-015 Statenvoorstel Jaarstukken 2020, brief GS van 6-4-2021 \(GS 2021-9312\) Limburg - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)), is gebleken dat de controleverklaring behorende bij deze Jaarstukken nog niet door de accountant geleverd kon worden. Aanleiding hiervoor waren de diverse opgestarte onderzoeken naar integriteit en rechtmatigheid van bestedingen als gevolg van de IKL casus. In afwachting van de onderzoeken was niet duidelijk of er sprake was van oneigenlijk gebruik van provinciale middelen en of uitkomsten van de onderzoeken alsnog van invloed waren op de provinciale jaarcijfers 2020.

Op grond hiervan heeft het college voorgesteld om de behandeling van de Jaarstukken 2020 uit te stellen ([Mededeling portefeuillehouder inzake uitstel behandeling Jaarstukken 2020, brief GS van 26-5-2021 \(GS 2021-13005\) Limburg - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)), tot het moment dat de controleverklaring is verstrekt. Dit voorstel is door Provinciale Staten overgenomen. Inmiddels is de controleverklaring door de accountant verstrekt.

Het gevolg van het uitstel, zoals gemeld in de genoemde mededeling portefeuillehouder, is dat wij onze financiële positie hebben geactualiseerd en daaruit volgend is deze opnieuw gecontroleerd door de accountant. Het gaat hier specifiek om gebeurtenissen na balansdatum: nieuwe informatie die van invloed kan zijn op de presentatie van de jaarcijfers 2020, welke bekend wordt voordat Provinciale Staten de Jaarstukken 2020 hebben vastgesteld. Indien materieel genoeg voor een juist inzicht in de financiële positie, moet deze alsnog worden verwerkt in onze Jaarstukken.

Ook waren de uitkomsten van het onderzoek naar o.a. rechtmatigheid van de provinciale bestedingen van belang.

Op basis van de geactualiseerde financiële positie en de aanvullende controles door de accountant is er geen aanleiding om de presentatie van de jaarcijfers 2020 te wijzigen. Wel is deze aanvullende toelichting opgenomen over de vertraging van het proces van de jaarstukken en verkrijgen van de controleverklaring.

Daarbij is ook relevant te vermelden dat in het kader van een ordentelijk bestuurlijk besluitvormingsproces en de continuïteit van de planning en control cyclus het onmogelijk is om de uitkomsten van alle onderzoeken af te wachten. Dit blijft een onzekere factor. Uit een impactanalyse van de nog lopende onderzoeken worden echter geen financiële wijzigingen meer verwacht.

Omdat dit een relevante wijziging van de Jaarrekening betreft zijn de (gewijzigde) Jaarstukken 2020 opnieuw door het college vastgesteld en aan Provinciale Staten aangeboden.

Meerjarige contracten natuurbeheer

De in het verleden afgegeven meerjarige subsidiebeschikkingen functieverandering PSN/SKNL scheppen meerjarige verplichtingen. Deze subsidiebeschikkingen zijn in opdracht van de Provincie Limburg verstrekt door de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO).

Er zijn beschikkingen afgegeven voor een resterend totaal verplichtingenbedrag van € 36,49 mln. De looptijd is variabel van 1 jaar tot en met 20 jaar. Per jaarschijf worden deze in de toekomst weggezet

onder het Natuur en Landschapsbeheer, natuurgebieden beheer, voor een totaal bedrag van € 2,32 mln. per jaar.

Gewaarborgde leningen en andere garantieverplichtingen 2020

In onderstaande tabel staan de gewaarborgde leningen en andere garantieverplichtingen:

(Bedragen x € 1.000)

Organisatie	Met/zonder zekerheid	Datum GS/PS besluit	Garantstelling in € per 31-12-2019	Garantstelling in € per 31-12-2020	Mutatie 2020
Nationaal Groenfonds	zonder		3.293	2.613	-/- 680
Ruimte voor Ruimte Limburg CV		GS 27-11-12/ PS 12-10-12	12.000	8.000	-/- 4.000
Ruimte voor Ruimte Limburg CV Roll-over krediet	zonder	PS 10-5-2019/ GS 26-3-2019	4.700	1.500	-/- 3.200
Mijnwater B.V./LEF	zonder	GS 21-5-19/ PS 28-6-19	6.500	0	-/- 6.500
Totaal			26.493	12.113	-/- 14.380

Ultimo 2020 bedraagt de totale garantstelling € 12,1 mln., circa € 14,4 mln. lager dan de totale garantstelling per ultimo 2019. De belangrijkste wijzigingen zijn hieronder toegelicht.

- **Nationaal Groenfonds**
Het Nationaal Groenfonds heeft per ultimo 2020 € 35,3 mln. aan convenantsleningen uitstaan. De Provincie staat garant voor 7,4% van dit leningbedrag, zijnde € 2,613 mln. Dit betreft een uitvoeringsregeling van het Rijk. Het Nationaal Groenfonds ontvangt jaarlijks ten behoeve van de grondverwerving EHS € 11,34 mln. van alle provincies gezamenlijk, waarmee zogenaamde convenantsleningen kunnen worden gefinancierd. Het Limburgs aandeel hierin bedraagt jaarlijks € 0,84 mln. Het risico dat de Provincie wordt aangesproken in het kader van deze garantstelling is daarmee nihil.
- **Ruimte voor Ruimte Limburg CV**
De provinciale garantstelling is in het kader van de regulier overeengekomen aflossingen op de verstrekte lening en de in 2019 in het leven geroepen rekening courant faciliteit door NWB gedaald met € 7,2 mln. tot € 9,5 mln. per ultimo 2020. Dit saldo bestaat enerzijds uit de restant vaste geldlening bij NWB ad € 8 mln. en anderzijds uit een in 2019 verstrekte rekening-courant faciliteit door de NWB met een maximum van € 7,5 mln. waarvan ultimo 2020 € 1,5 mln. is geëffectueerd. Voor beide faciliteiten staat de Provincie garant.
- **Mijnwater B.V./LEF (Limburgs Energie Fonds)**
Ten behoeve van het project Mijnwater heeft de Provincie een maximale garantstelling afgegeven aan LEF van € 22,5 mln. Met het AVA besluit tot fondsvergroting van LEF (PS juni 2020) en de inzet van € 24 mln. is deze garantstelling per ultimo 2020 niet langer effectief, ultimo 2019 was deze garantstelling voor € 6,5 mln. geëffectueerd.

Greenport Venlo

Per 1 februari 2017 is het vervlechtingstraject Greenport Venlo afgerond. Dit is vervat in een tweetal samenwerkingsovereenkomsten voor de B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en de B.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo. In de SOK is de vordering inzake Greenportlane op het ontwikkelbedrijf en gemeente Venlo opgenomen, van respectievelijk € 29,9 mln. te ontvangen in 10 termijnen en € 1,42 mln. te ontvangen in januari 2018.

Omdat deze vordering van € 31,4 contractueel is vastgelegd zou deze normaliter op de balans verantwoord worden. Echter, omdat deze vordering een bijdrage in de investeringen in de Greenportlane vormt, mag uit hoofde van BBV deze enkel verantwoord worden in lijn met gedane investeringen. Derhalve is op de balans € 14,7 mln. verantwoord en is er sprake van een niet uit de balans blijvende vordering van € 3,5 mln. Samen € 18,2 mln., zijnde de resterende contractuele vordering na ontvangen betalingen.

Overige langlopende contracten

De Provincie is verbonden aan diverse contracten die voor 2021 en/of later zijn voorzien.

(Bedragen x € 1.000)

Soort/aard opdracht	Looptijd contract t/m	Totale opdrachtwaarde 2021 e.v.
VTH-applicatie	2021	1.744
Automatenvoorziening	2024	1.737
Warmtevoorziening	2033	1.600
Afvalverwerking	2026	1.500
Haalbaarheidsonderzoek	2021	396
Post	2022	366

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen bestaan uit niet opgenomen vakantie-uren. Voor deze verplichting is, conform BBV, geen voorziening in de jaarrekening opgenomen.

6.5. Toelichting op het overzicht baten en lasten 2020

6.5.1. Algemeen

De opstelling van de Jaarrekening is net als de begroting, conform BBV, een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat de lasten en baten in de Jaarstukken worden opgenomen onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid.

De indeling van de baten en de lasten per product en begrotingsprogramma's bij de Jaarstukken is identiek aan de begroting 2020.

In deel 1 van dit document 'Programmaverantwoording' zijn de financiële resultaten en belangrijkste afwijkingen tussen de begroting ná wijzigingen en daadwerkelijke realisatie per begrotingsprogramma toegelicht (zie 3^e W-vraag: "Wat heeft het gekost?" van deel 1 Programmaverantwoording). Deze analyse maakt daarmee onderdeel uit van de Jaarstukken.

In het kader van begrotingsrechtmatigheid merken wij het volgende op:

Bij de volgende begrotingsprogramma's zijn overschrijdingen geconstateerd.

- 3.1 Openbaar vervoer en railagenda. Dit betreft met name incidentele lasten waar ook incidentele inkomsten tegenover staan;
- 3.5 Hoogwaterbescherming langs de Maas. Besloten is om de bijdrage aan het project Ooijen-Wanssum vanuit de Ontwikkelopgave Natuur administratief eenvoudiger te regelen. Bij de 1^e Afwijkingenrapportage 2021 zal een aangepast investeringsbesluit ter vaststelling worden aangeboden.

Deze posten zijn in de formele zin onrechtmatig maar tellen niet mee voor het oordeel over de rechtmatigheid van de accountant, aangezien deze passen binnen het door PS vastgesteld beleid c.q. er sprake is van direct gerelateerde hogere opbrengsten.

In het programma 4.3 zijn de algemene dekkingsmiddelen opgenomen en de stelpost onvoorzien. Voor de analyse op de afwijkingen van realisatie t.o.v. begroting verwijzen wij naar de toelichtingen op de 3^e W-vragen in het onderdeel programmarealisatie.

6.5.2. Analyse resultaatafwijkingen 2020

Resultaat Jaarstukken 2020

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verschillen op het resultaat na verrekening met daarvoor bestemde reserves of balansposten samengevat:

In de Programmaverantwoording van de Jaarstukken 2020 zijn de financiële resultaten en belangrijkste afwijkingen op het niveau van het begrotingsprogramma toegelicht bij de 3^e W-vraag: "Wat heeft het gekost?". Onderstaand worden de verschillen in het resultaat tussen raming en realisatie 2020 op hoofdlijnen toegelicht. Alsmede de overboekingen die ten laste van het resultaat 2020 gaan.

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting 2020 samengevat:

€ x 1.000				
Verschillen met invloed op resultaat ná verrekeningen met reserves	Resultaat	Effect	Overboeking naar begroting 2021 - 2024	Reservering voor begroting 2025 e.v.
Geraamd batig resultaat 2020 ná Eindejaarsbijstelling 2020	3.606			
Afwijkingen gerealiseerde resultaat t.o.v. de raming:				
1. Reguliere baten en lasten in programma's	50.649	V	49.289	-691
2. Personele lasten	2.004	V	1.900	
3. Overhead	1.688	V	1.055	
4. Kapitaallasten	-36	N		
5. Opcenten MRB	-591	N		
6. Algemene uitkering provinciefonds	19	V		
7. Resultaat voorgaande dienstjaren	1.522	V		
8. Verkoop obligatieportefeuille	44.173	V	26.648	11.128
9. Overige financiële middelen	518	V		
10. Vrijval reserves	2.340	V		
11. Extra toevoeging aan risicoreserve SiS	-5.510	N		
Resultaat 2020	100.381	V	78.892	10.437
Bestemming resultaat 2020				
Dekking overboekingsvoorstellen	89.330			
Motie 2719 Steun kwetsbare kinderen	125			
Toevoeging aan bruteringsreserve Limburgs Museum	303			
Invulling generieke taakstelling uit vrijval reserves	2.037			
Totaal	91.795			
Vrij te bestemmen resultaat	8.587			

Bestemming van het resultaat 2020

Het batige jaarrekeningresultaat 2020 bedraagt € 100,38 mln.

Wij stellen voor dit resultaat als volgt te bestemmen:

- a. € 89.329.792 als dekking voor de overboekingsvoorstellen;
- b. € 125.000 voor de uitvoering van het PS-besluit van 18-12-2020 inzake de Motie 2917 'Steun kwetsbare kinderen';
- c. € 302.676 als extra toevoeging aan de bruteringsreserve Limburgs Museum zodat deze reserve weer voldoende is om toekomstige kapitaallasten te dekken;
- d. € 2.037.172 als invulling van de generieke bezuinigingstaakstelling uit een surplus in de bruteringsreserves ontschotten Gouvernement respectievelijk de bruteringsreserve onderhoud provinciale gebouwen en de reserve zilver- bronsgroene natuur.

Het vrij te bestemmen resultaat bedraagt € 8.586.269. Wij stellen voor dit vrij te bestemmen deel conform de vigerende spelregels aan de immunisatiereserve toe te voegen.

1. Reguliere lasten en baten in programma's

De voordelen in de reguliere lasten en baten 2020 in programma's worden bijna volledig overgeboekt naar begroting 2021. Deze betreffen financieel-technische aanpassingen van de fasering van de uitgaven, met name meerjarige projecten en beleidskaders (zie bijlage 3: Doorwerking naar begroting 2021 e.v.).

2. Personele begroting

De personele begroting (exclusief de doorberekening aan infra projecten en niet-actieven) laat een voordelig verschil zien van € 2,00 mln. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt uitgebreid ingegaan op de totstandkoming van dit voordeel.

Van dit voordeel wordt € 1,90 mln. naar 2021 overgeheveld voor de uitvoering van het meerjarig personeelsbeleid en de in de vernieuwde organisatievisie 2020 geschetste verandering voor de ambtelijke organisatie. Daarnaast wordt een voordeel van € 0,60 mln. (uit het product overhead) naar 2021 overgeboekt om uitvoering te geven aan het landelijk beleid inzake het met terugwerkende kracht toekennen van thuiswerkvergoedingen.

3. Overhead

Het voordelige verschil met betrekking tot overhead bedraagt € 1,69 mln. en is het gevolg van lagere uitgaven met betrekking tot huisvesting, ict, management, facilitaire diensten, reis- en verblijfkosten etc. Van dit voordeel moet € 0,60 mln. beschikbaar blijven voor de thuiswerkvergoedingen als hiervoor bij 2. genoemd. Daarnaast wordt € 0,45 mln. overgeboekt naar 2021 voor de levensfaseregeling, de digitalisering P&C-cyclus en het Leerplatform Limburg Academie.

4. Kapitaallasten

Per saldo is sprake van een klein nadelig verschil van € 36.000.

5. Opcenten MRB

De opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting over 2020 is € 0,59 mln. (0,54%) minder dan geraamd. Bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 werd op basis van een geactualiseerde opgave van de samenstelling van het wagenpark in de Provincie Limburg, de geraamde opbrengst positief bijgesteld met € 1,04 mln. tot € 109,40 mln. Op realisatiebasis is € 0,59 mln. minder ontvangen. Naast de toename van het gebruik van de elektrische auto is tevens sprake van een verder toenemende groei van de private leasemarkt. Aangezien merendeels de leasemaatschappij en niet de gebruiker belastingplichtig is voor de motorrijtuigenbelasting kan een wegleffect ontstaan naar die provincie waar de desbetreffende leasemaatschappij is gevestigd.

6. Algemene uitkering Provinciefonds

De algemene uitkering uit het Provinciefonds is gebaseerd op de decembercirculaire 2020. De gevolgen van deze circulaire zijn in verband met de late verschijningsdatum niet in de raming van 2020 verwerkt. Er sprake van een beperkte hogere uitkering in 2020 van € 0,02 mln. Met het informerende stuk van 19-1-2021 zijn Provinciale Staten over de gevolgen van deze circulaire geïnformeerd.

7. Resultaat voorgaande dienstjaren

Ten opzichte van de ramingen in de begroting 2020 hebben afrekeningen uit oude dienstjaren het resultaat 2020 met € 1,52 mln. voordelig beïnvloed. Deze afrekeningen bedroegen in 2020 € 5,94 mln. tegenover een raming van € 4,42 mln.

8. Verkoop obligatieportefeuille

De gedeeltelijke afbouw van de obligatieportefeuille in december 2020 ad € 184,2 mln. nominaal heeft een boekwinst opgeleverd van € 44,17 mln. Via de overboekingsvoorstellen wordt dit voordeel voor een bedrag van € 37,77 mln. "gespreid" over de jaren 2021 t/m 2029 ter dekking van de gedeelde renteopbrengst in die jaren als gevolg van de verkoop.

9. Overige financiële middelen

De overige financiële middelen laten een voordeel zien van per saldo € 0,52 mln. Voordelig hierbij zijn de vrijval van de voorziening Escrow CSV (€ 1,30 mln.), verbeurde dwangsommen (€ 0,33 mln.), diverse rentecomponenten (€ 0,30 mln.) alsmede de post onvoorziene uitgaven van € 0,05 mln. die in 2020 niet is aangesproken. Nadelige verschillen betreffen een toevoeging aan de reserve dubieuze debiteuren (€ 1,26 mln.) alsmede een lager dividend Bank Nederlandsche Gemeenten (€ 0,20 mln.).

10. Vrijval reserves

In de jaarrekening 2020 is een 'vrijval' van een surplus in de volgende reserves verantwoord:

a. reserve zilver- bronsgroene natuur	€ 199.480
b. bruteringsreserve ontschotten Gouvernement	€ 1.412.540
c. bruteringsreserve provinciale gebouwen	€ 727.827
	€ 2.339.847

Bij de bestemming van het resultaat 2020 is dit surplus voor € 2,04 mln. ten gunste van de generieke bezuinigingstaakstelling gebracht en wordt de resterende € 0,30 mln. toegevoegd aan de bruteringsreserve Limburgs Museum.

11. Extra toevoeging aan risicoreserve SIS

Op basis van de geactualiseerde doorlichting is er in de jaarrekening 2020 een extra toevoeging van € 5,51 mln. gedaan. Dit is gebeurd conform het vigerende beleidskader Sturing in Samenwerking waarbij op basis van de jaarrekeningresultaten wordt geanalyseerd of er extra stortingen nodig zijn om verwachte duurzame waardeverminderingen van financieel vaste activa af te kunnen dekken.

Overboekingsvoorstellen

Het totaal van de overboekingsvoorstellen bedraagt € 97,17 mln. naar de periode 2021-2031.

Bij de bestemming van het resultaat 2020 wordt € 89,33 mln. gereserveerd ter dekking van de overboekingsvoorstellen in de begrotingsjaren 2021-2031. De resterende overboekingen € 8,42 mln. komen ten laste van bestemmingsreserves.

De overboekingsvoorstellen betreffen voornamelijk financieel-technische aanpassingen van de fasering van de uitgaven alsmede compensatie van de rentederving door de verkoop van de obligatieportefeuille (zie punt 8 hierboven en bijlage 3 voor een specificatie van de overboekingsvoorstellen).

Taakstelling

Het realiseren van de generieke bezuinigingstaakstelling maakt onderdeel uit van het dekkingsplan van de beleidsintensiveringsmiddelen van het collegeprogramma "Vernieuwend Verbinden" en kent daarmee een hoge prioriteit.

In deze jaarstukken wordt (inclusief de bestemming van het resultaat 2020) voor € 2,08 mln. invulling gegeven aan deze taakstelling. De nog te realiseren taakstelling bedraagt daarna nog € 6,40 mln.

6.5.3. Incidentele baten en lasten

Op hoofdlijnen voert de Provincie een financieel beleid waarbij coalitiemiddelen een incidenteel karakter hebben. De financiële vertaling van het beleid uit zich in verstrekken van subsidies en uitvoeren van projecten. Aan de batenkant worden bijvoorbeeld decentralisatie-uitkeringen tot incidentele baten gerekend.

Deze handelwijze leidt ertoe dat de begrotingsruimte voor nieuwe statenperiodes gemaximaliseerd wordt. Dit uit zich in de meerjarenramingen in een oplopend begrotingsresultaat. Wettelijke taken en structurele subsidierelaties met bijvoorbeeld maatschappelijke organisaties daarentegen hebben een structureel karakter.

Onderstaand zijn een samenvattende tabel en detailoverzicht opgenomen van de in 2020 gerealiseerde incidentele lasten en baten per begrotingsprogramma. Dit in lijn met de BBV-notitie “Structurele en incidentele baten en lasten” d.d. 30-8-2018. Voor specifieke inhoudelijke toelichtingen verwijzen wij naar de programmarealisatie en de daarin vermelde 3^e W-vraag.

E.e.a. samengevat leidt tot onderstaand structureel saldo:

	€ x 1.000
	Ultimo 2020
Gerealiseerd resultaat 2020	100.381
Incidentele lasten en toevoegingen reserves	485.077
Incidentele baten en onttrekkingen reserves	534.560
Structureel saldo jaarrekening 2020	50.898

Overzicht incidentele baten en lasten

x € 1.000

Begrotingsprogramma	Jaarrekening 2020		
	Lasten	Baten	Saldo
A101 Investeringsklimaat			
Acquisitie	98	0	-98
Subsidieregeling MKB innovatiestimulering	2.998	0	-2.998
Missiegedreven Economisch Beleidskader (MEB)	1.555	0	-1.555
Kennis-As project ITEM	800	0	-800
Procesmiddelen Kennis-as Brightlands	400	0	-400
Onderzoeksprogramma Einstein Telescoop	500	0	-500
Onderzoeksproject "HighLO" CORMEC	111	0	-111
MKB Datalab	500	0	-500
Interreg EMR Call5 project DIGITSME	80	0	-80
Interreg EMR Call5 project QRM4.0	149	0	-149
Interreg VA EMR project E-TEST	822	0	-822
LIOF project Euregio	261	0	-261
LIOF project Internationalisering	426	0	-426
Crossroads Limburg	100	0	-100
Interreg R&D Field Lab Etpathfinder	4.500	1.000	-3.500
Diverse procesmiddelen	122	0	-122
Afwaardering deelnemingen	4.531	0	-4.531
Overige	129	0	-129
	18.082	1.000	-17.082
A102 Innovatiekracht			
Limburg investeert in kenniseconomie (LINK)	3.253	0	-3.253
AM Institute for Biobased Materials (AMIBM)	1.396	0	-1.396
Startersondersteuning Chemelot	150	0	-150
Interreg Europe-project S3Chem	27	5	-22
Dividend Chemelot Campus Vastgoed	0	1.477	1.477
Dividend Chemelot Participaties BV	0	1.264	1.264
Dividenden Greenport Venlo	0	704	704
Missiegedreven Economisch Beleidskader (MEB)	702	0	-702
Beleidskader Limburgse Landbouw en Agrifoodsector	271	0	-271
Healthy Eating and Food Innovation	964	0	-964
Procesmiddelen gebiedsontwikkeling BL-MHC	176	0	-176
Chemelot 2025	95	0	-95
Kennis-As-Project De Maastricht Studie	375	0	-375
Uitvoeringsprogramma LLTL	318	0	-318
Big Data Centre Heerlen	200	0	-200
Investeringsprogramma Toerisme en Recreatie (ITR)	316	0	-316
Inzet LIOF versterking Agrofoodsector	192	0	-192
Uitvoering innovatieprogramma's	451	0	-451
Kennis-As project 'LIME'	886	0	-886
Subsidie CM&D BV	450	0	-450
POP3 Landbouw 2014-2020	389	0	-389
Project Ontwikkelplan gezondste regio 20-22	100	0	-100
Toevoeging voorzieningen leningen Greenport Venlo	3.225	0	-3.225
Afwaardering deelnemingen	10.694	0	-10.694
Overige	119	150	30
	24.746	3.599	-21.147

x € 1.000

Begrotingsprogramma	Jaarrekening 2020		
	Lasten	Baten	Saldo
A103 Onderwijs en arbeidsmarkt			
<i>Ketenaanpak integratie vluchtelingen</i>	80	0	-80
<i>Missiegedreven Economisch Beleidskader (MEB)</i>	162	0	-162
<i>Bijdrage coöperatie LEO</i>	500	0	-500
<i>Euregionaal onderwijs</i>	53	0	-53
<i>Limburg heeft je nodig</i>	107	0	-107
<i>Zo werkt Limburg</i>	73	0	-73
<i>CHILL</i>	500	0	-500
<i>Overige</i>	26	10	-17
	1.502	10	-1.493
A201 Sociale innovatie en participatie			
<i>De gezonde basisschool van de toekomst</i>	628	0	-628
<i>Sructuurversterkende investeringen in kernen</i>	527	0	-527
<i>Sociale Agenda Limburg</i>	3.051	0	-3.051
<i>Scholingsplan Limburg Positief</i>	789	0	-789
<i>Subsidie Gemeenschapsaccommodaties '20- '23</i>	425	0	-425
<i>Wijkaanpak Vastenavondkamp Venlo</i>	229	0	-229
<i>Subsidieregeling opruimen drugsafval Limb.</i>	153	153	0
<i>Burgerkracht Limburg</i>	2.326	0	-2.326
<i>Overige</i>	267	8	-259
	8.395	160	-8.234
A202 Cultuur			
<i>Beleidskader cultuur</i>	975	0	-975
<i>Creatieve industrie</i>	200	0	-200
<i>Filmfonds Limburg</i>	350	0	-350
<i>Intensivering beleid musea</i>	175	0	-175
<i>Specifieke cultuurprojecten</i>	143	0	-143
<i>DOOR! Masterplan Muziekonderwijs Limburg</i>	250	0	-250
<i>Cultuuureducatie met Kwaliteit 2017-2020</i>	391	0	-391
<i>Cultuurtank, cultuurregio's en culturele kansen</i>	531	23	-508
<i>Subsidieregels bibliotheek en maatsch. 2019</i>	120	0	-120
<i>Erfgoed</i>	239	0	-239
<i>Festivals en evenementen</i>	486	0	-486
<i>Subsidieregeling Subinfrastructuur</i>	547	0	-547
<i>Meerjarenaanpak kerken</i>	1.110	0	-1.110
<i>Monumenten</i>	3.673	0	-3.673
<i>Archeologie</i>	602	0	-602
<i>Via Belgica</i>	176	53	-124
<i>SPUK Culturele voorzieningen provincies</i>	487	487	0
<i>Overige</i>	167	32	-135
	10.621	594	-10.027
A203 Sport			
<i>Uitvoeringsprogramma Sport</i>	2.650	23	-2.627
<i>Wielerdossier</i>	248	0	-248
	2.897	23	-2.875

x € 1.000

Begrotingsprogramma	Jaarrekening 2020		
	Lasten	Baten	Saldo
A204 Stedelijke ontwikkeling			
<i>Centrumplan Nuth</i>	200	0	-200
<i>Proces- en projectkosten IBA Parkstad</i>	2.256	0	-2.256
<i>Flankerend beleid IBA Parkstad</i>	148	0	-148
<i>Convenant stedelijke ontwikkeling Venlo</i>	250	0	-250
<i>Visievorming en proeftuin Sittard-Geleen</i>	238	0	-238
<i>Projecten Regiodeal Parkstad</i>	16.986	13.077	-3.909
<i>Overige</i>	6	0	-6
	20.083	13.077	-7.006
A301 Openbaar vervoer en railagenda			
<i>SPUK Programma ERTMS</i>	33.969	33.969	0
<i>Maaslijn</i>	0	-26.373	-26.373
<i>Tram Maastricht Hasselt</i>	5.000	5.000	0
<i>Pilot Mobility as a Service (MaaS)</i>	144	0	-144
<i>Station Maastricht Noord fase II</i>	300	0	-300
<i>SPUK Culturele voorzieningen provincies</i>	185	185	0
<i>Overige</i>	35	24	-11
	39.633	12.805	-26.828
A302 Bereikbaarheid en mobiliteit			
<i>Limburg bereikbaar (BO MIRT)</i>	1.867	93	-1.774
<i>Projecten Beter Benutten</i>	-1.279	-1.279	0
<i>Nadere subsidieregels verkeerseducatie</i>	284	0	-284
<i>Truckparkings Venlo</i>	200	0	-200
<i>Procesmiddelen goederencorridor</i>	339	0	-339
<i>Mobiliteit- verkeersmanagement</i>	-259	-259	0
<i>Procesmiddelen gebiedsverkenningen</i>	252	0	-252
<i>Beleidskader Fiets</i>	2.267	-261	-2.527
<i>Emplacement zuidelijke spoor aansluiting Chemelot</i>	-1.131	-1.131	0
<i>Overige</i>	149	67	-82
	2.688	-2.770	-5.458
A303 Limburgse woningmarkt			
<i>Subsidies projecten 2020 TLW</i>	931	0	-931
<i>Overige</i>	210	138	-72
	1.141	138	-1.003
A304 Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit			
<i>Maasgaard</i>	213	0	-213
<i>Albertknoop</i>	180	0	-180
<i>Heidsche Peel</i>	0	306	306
<i>Propositie Heuvelland</i>	0	316	316
<i>Subsidie Tapijnkazerne Maastricht</i>	1.000	0	-1.000
<i>Procesmiddelen Buitengoed Geul & Maas</i>	191	0	-191
<i>Advieskosten railterminal Venlo</i>	100	0	-100
<i>Grondexploitatie</i>	3.369	3.789	420
<i>POP3 Leader</i>	124	0	-124
<i>Marsna Paper Meerssen</i>	180	0	-180
<i>Ontwikkelopgave Natuur</i>	-107	0	107
<i>Overige</i>	289	0	-289
	5.539	4.411	-1.127

x € 1.000

Begrotingsprogramma	Jaarrekening 2020		
	Lasten	Baten	Saldo
A305 Hoogwaterbescherming langs de Maas			
<i>Ooijen-Wanssum</i>	30.115	40.082	9.967
<i>Procesmiddelen Maasdal</i>	209	18	-191
	30.324	40.100	9.776
A306 Water			
<i>Deltafonds Limburg</i>	5.913	0	-5.913
<i>Interreg VA project LIVES EMR</i>	150	0	-150
<i>DU Grondwaterbeschermingsgebieden</i>	807	0	-807
<i>DU Zoetwatermaatregelen</i>	0	3.168	3.168
	6.870	3.168	-3.702
A307 Energie, duurzaamheid en milieu			
<i>Bijdrage BANKA studio's Maastricht</i>	200	0	-200
<i>Cofinanciering Interregproject SUNOVATE</i>	167	0	-167
<i>ELENA-bijdrage uitvoering Duurzaam Thuis</i>	564	0	-564
<i>Energie neutraal zwembad Landgraaf</i>	300	0	-300
<i>Inhuur ivm uitvoering duurzaamheidsmaatr.</i>	160	0	-160
<i>Interreg Vlaanderen-Nederland project LUMEN</i>	139	0	-139
<i>OP ZD Duurzame bedrijventerr. Ondern. Venlo</i>	429	0	-429
<i>Procesmiddelen</i>	393	0	-393
<i>DU BRZO</i>	0	760	760
<i>DU Bodemsanering</i>	0	1.675	1.675
<i>DU Effect steenkoolwinning</i>	0	1.664	1.664
<i>DU Impuls Omgevingsbeleid</i>	0	283	283
<i>Slimenergienet Roermond</i>	100	0	-100
<i>Afval Samenwerking Limburg</i>	200	0	-200
<i>Beleidskader Circulaire Economie Limburg</i>	249	0	-249
<i>Woningen Gulikstraat Eygelshoven</i>	141	155	14
<i>Actieprogramma bodem en ondergrond</i>	708	0	-708
<i>Overige</i>	565	209	-356
	4.315	4.746	431
A308 Plattelandsontwikkeling			
<i>Actieve soortenbescherming</i>	429	0	-429
<i>Uitvoeringskosten POP3</i>	1.257	0	-1.257
<i>Soorten- en faunabeheer</i>	1.097	0	-1.097
<i>Ontwikkelopgave natuur</i>	-2.636	0	2.636
<i>Rente en aflossing convenantlening</i>	839	0	-839
<i>Natuurgebiedenbeheer SVNL</i>	7.976	0	-7.976
<i>Natuur en landschap: POP3</i>	-6.799	1.914	8.713
<i>Stichting IKL</i>	407	0	-407
<i>Aanvalsplan Stikstof</i>	137	0	-137
<i>Bijdrage stikstof & N2000 aan PIO-projecten</i>	100	0	-100
<i>Stikstof & N2000</i>	7.359	0	-7.359
<i>Één miljoen bomenplan</i>	840	0	-840
<i>Overige</i>	267	84	-183
	11.275	1.998	-9.277

x € 1.000

Begrotingsprogramma	Jaarrekening 2020		
	Lasten	Baten	Saldo
A401 Bestuur			
<i>Herdenking van 75 jaar bevrijding</i>	188	0	-188
<i>Investeringsagenda gemeente Beekdaelen</i>	100	0	-100
<i>Oplossen Zeelandproblematiek</i>	747	0	-747
<i>Management Autoriteit Interreg VA EMR</i>	431	401	-30
<i>Overige</i>	105	163	57
	1.571	563	-1.008
A402 Overhead			
<i>Verkoop vml. Burgemeesterswoning Venlo</i>	0	103	103
	0	103	103
A403 Algemene dekkingsmiddelen			
<i>Afrekeningen oude dienstjaren</i>	-8.709	-126	8.582
<i>Resultaat beleggingstransacties</i>	0	54.506	54.506
<i>Verbeurde dwangsommen</i>	0	334	334
<i>Vrijval voorziening Escrow CSV Amsterdam</i>	0	1.296	1.296
<i>Overige</i>	0	21	21
	-8.709	56.031	64.740
A404 Provinciale Staten en Griffie			
	0	0	0
Totaal baten lasten	180.972	139.757	-41.215

x € 1.000

Begrotingsprogramma	Jaarrekening 2020		
	Lasten	Baten	Saldo
Mutatie reserves			
<i>Algemene reserve (egalisatie)</i>	77.867	113.251	35.384
<i>Immunisatiereserve</i>	8.667	32.212	23.545
<i>Reserve Stikstof & N2000</i>	11.385	9.735	-1.650
<i>Risicoreserve grondexploitatie</i>	516	880	365
<i>Risicoreserve SIS</i>	26.869	18.898	-7.971
<i>Reserve DU Ooijen-Wanssum</i>	30.926	20.959	-9.967
<i>Reserve DU Externe veiligheid</i>	283	566	283
<i>Reserve DU Naijl-effecten mijnbouw</i>	950	345	-605
<i>Reserve culturele kansen</i>	0	218	218
<i>Reserve Natuur</i>	8.713	263	-8.449
<i>Reserve gladheidsbestrijding</i>	142	0	-142
<i>Reserve knelpunten economisch beleid</i>	689	0	-689
<i>Bruteringsreserve ontschotten Gouvernement</i>	0	1.413	1.413
<i>Bruteringsreserve provinciale gebouwen</i>	0	728	728
<i>Bestemmingsreserve realisatie N280</i>	9.900	0	-9.900
<i>Bestemmingsreserve realisatie N266</i>	0	7.999	7.999
<i>Toevoeging reserve POB cao provincies</i>	710	0	-710
<i>Reserve waterveiligheid Maas</i>	0	3.000	3.000
<i>Reserve grondwaterbeheer</i>	144	258	114
<i>Reserve Bereikbaarheidsmiddelen</i>	92.980	143.474	50.494
<i>Risicoreserve Bereikbaarheidsmiddelen</i>	7.620	4.302	-3.318
<i>Bestemmingsreserve NEDAB</i>	3.532	3.224	-308
<i>Reserve campusorganisatie Chemelot</i>	0	1.000	1.000
<i>Reserve aandelentransactie LIOF</i>	0	261	261
<i>Reserve herontwikkeling Tapijnkazerne</i>	0	1.000	1.000
<i>Reserve overdracht Napoleonsbaan</i>	0	1.965	1.965
<i>Reserve Transitiefonds</i>	0	4.521	4.521
<i>Reserve Zilver- bronsgroene Natuur</i>	0	199	199
<i>Reserve DU Bodemsanering</i>	3.135	2.330	-805
<i>Reserve DU Topperbedrijventerreinen</i>	0	58	58
<i>Reserve DU Regiodeal Parkstad</i>	13.077	16.405	3.328
<i>Reserve DU Zoetwatermaatregelen</i>	6.000	5.337	-664
Totaal mutatie reserves	304.105	394.803	90.698
Totaal	485.077	534.560	49.483

6.5.4. Structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves

€ x 1.000

Programma	Reserve	Toevoegingen		Onttrekkingen	
		Begroting ná wijz.	Realisatie	Begroting ná wijz.	Realisatie
2.2. Cultuur	Bruteringsreserve Limburgs Museum			206	206
	Bruteringsreserve provinciale gebouwen			81	81
	Bruteringsreserve Creatieve city			706	706
3.1. Openbaar vervoer en railagenda	Bestemmingsreserve ZLSM	34	40	115	115
3.2. Bereikbaarheid en mobiliteit	Bestemmingsreserve realisatie N280			1.082	1.254
	Bruteringsreserve VDL Nedcar			10	18
4.2. Overhead	Bruteringsreserve provinciale gebouwen			118	118
Totaal reserves		34	40	2.318	2.498

Alle structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves zijn gerealiseerd conform de begroting m.u.v.:

- bestemmingsreserve ZLSM: de hogere toevoeging heeft te maken met de hogere gebruiksvergoeding van ZLSM.
- bestemmingsreserve realisatie N280 en bruteringsreserve VDL Nedcar de hogere aanwending is een gevolg van de hogere gerealiseerde kapitaallasten.

6.6. Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Provincie Limburg van toepassing zijnde regelgeving: voor provincies geeft de WNT specifiek aan wie als topfunctionaris wordt aangemerkt. Dit zijn de secretaris en de griffier. Voor politieke ambtsdragers zoals de Commissaris van de Koningin en gedeputeerden gelden al eenduidige rechtspositieregelingen. In de wet is een maximum opgenomen voor de bezoldiging en ontslagvergoeding van topfunctionarissen, en moeten instellingen daarover rapporteren in de jaarstukken. Het bezoldigingsmaximum in 2020 voor Provincie Limburg is € 201.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Tabel: Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2020 bedragen x € 1	De heer G.H.E. Derks	De heer A.O.J. Pregled
Functiegegevens	Secretaris / Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	178.560,22	97.885,42
Beloningen betaalbaar op termijn	22.401,24	17.451,84
<i>Subtotaal</i>	<i>200.961,46</i>	<i>115.337,26</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000,00	201.000,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0,00	0,00
Bezoldiging	200.961,46	€ 115.337,26
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019 bedragen x € 1	De heer G.H.E. Derks	De heer A.O.J. Pregled
Functiegegevens	Secretaris / Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	28/03 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	172.682,32	72.242,92
Beloningen betaalbaar op termijn	21.314,52	10.678,32
Bezoldiging	193.996,84	82.921,24
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000,00	148.290,41

6.7. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum relevant voor deze Jaarstukken 2020.

6.8. Verantwoording Specifieke uitkeringen 2020 (Single information - Single audit)

		Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 15 februari 2021																				
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering onzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste Rijksmiddelen	Aard controle R Indicator: C13/01	€ 11.027	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/02	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	€ 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/03	€ 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/04	€ 0	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een onzorgingsstraject is dooierpilot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/05	€ 0	Aantal gebouwe omvattende zaken die hiermee wordt bereikt door het provinciaal onzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal onzorgingsprogramma stimuleren van vraagpunten bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/NM)	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/06	NM		
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/07	NM	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/08	Nee	€ 672.093	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/01	€ 672.093	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/02	Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/03	€ 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/04	€ 0		
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aard controle R Indicator: C41/01	€ 0	Aard controle R Indicator: C41/02	Vanaf SISA 2021 inclusief uitvoering door derden	€ 0	Aard controle R Indicator: C41/03	€ 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/04	€ 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/05	€ 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/06	€ 0	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/07	€ 0	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd

lenW	EI	Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 15 februari 2021				
Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Regeling specifieke uitkering	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besliding (jaar T) v.m. Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020 zoals in bijlage 2 vd regeling is opgenomen	Besliding (jaar T) v.m. Tussen concessiehouder en overeengekomen maatregelen in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen.	Subsidies concessiehouder conform concessie zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend (Ja/Nee)?
	Aard controle n.v.t. Indicator: E1/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E1/02	Aard controle R Indicator: E1/03	Aard controle R Indicator: E1/04	Aard controle R Indicator: E1/05	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (SA, OCW-contract studentenkaart) van de regeling
Concessieverleners	1 Ariva Personenvervoer Nederland BV	Ariva Personenvervoer Nederland BV	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie naam concessiehouder	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel	
	1 Ariva Personenvervoer Nederland BV	Ariva Personenvervoer Nederland BV	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie naam concessiehouder	Het bedrag benoemd in de subsidieverenigingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug. 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de regeling spuk)	Het bedrag benoemd in de subsidieverenigingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug. 2020 minus het bedrag dat verantwoord is bij indicator 11 (artikel 10 lid 1 sub b van de regeling spuk)			
	1 Ariva Personenvervoer Nederland BV	Ariva Personenvervoer Nederland BV	€ 0	€ 0	€ 0	
	Eindeverantwoording (Ja/Nee)					
	Ariva Personenvervoer Nederland BV					
	Nee					

		Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 15 februari 2021								
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaal Subsidieregeling sanering verkeerslawaal Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	1	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meewerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Aard controle R Indicator: E3/06
			2	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/02	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Euro	Aard controle R Indicator: E3/05
lenW	E10	Regeling specifieke uitkering sneifietroutes Provincies	1	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			2	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen)? (Ja/Nee)	Euro	Aard controle R Indicator: E3/11
lenW	E17	Regeling specifieke uitkering Maaspilots Provincies en Gemeenten	1	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragen? (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06
			2	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project wv aan andere meedoverheden overgeboekte middelen in Jaar T	Euro	Aard controle R Indicator: E10/11
lenW	E17	Regeling specifieke uitkering Maaspilots Provincies en Gemeenten	1	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07	Alspraken uit de bestuursovereenkomst nagekomen? (Ja/Nee)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: E17/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E17/04	Aard controle R Indicator: E17/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E17/06
			2	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Alspraken uit de bestuursovereenkomst nagekomen? (Ja/Nee)	Vanaf SISA 2021 invullen	Euro	Aard controle R Indicator: E17/08

Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverzekering SISA - d.d. 15 februari 2021	
lenW	<p>E20</p> <p>Regeling stimulerend verkeersmaatregelen 2020-2021</p> <p>Provincies en Gemeenten</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle R Indicator: E20/01</p> <p>Naam/nummer per maatregel</p> <p>Per maatregel, maatregel afgezonderd in (jaar T)? (Ja/Nee)</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02</p> <p>De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen)</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle R Indicator: E20/03</p> <p>Eventuele toelichting, mis nootzakelijk</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04</p> <p>Project afgezonderd (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)</p>
lenW	<p>E22</p> <p>Tijdelijke regeling specifieke uitkering ERTMS regionaal personenvervoer per trein 2020-2031</p> <p>Provincie Limburg</p> <p>1 mW</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</p> <p>Storting Rijk (jaar T)</p> <p>Nee</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</p> <p>Besteding (jaar T)</p> <p>€ 33.968.924</p> <p>Aard controle R Indicator: E22/02</p> <p>Besteding (jaar T)</p> <p>€ 33.968.924</p> <p>Aard controle R Indicator: E22/03</p> <p>Correctie over besteding (jaar T-1)</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</p> <p>Correctie over besteding (jaar T-1)</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</p> <p>Eindsaldo (jaar T)</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E22/05</p> <p>Eindsaldo-reservering (jaar T)</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E22/06</p> <p>Eindeverantwoording (Ja/Nee)</p>
lenW	<p>E27</p> <p>Brede doelluikering verkeer en vervoer</p> <p>Wet BDU Verkeer en Vervoer (art. 10)</p> <p>Provincies</p> <p>€ 637</p> <p>Aard controle R Indicator: E27/01</p> <p>Tenuebetaling door derden vanuit BDU-bijdrage verstrekte middelen in (jaar T)</p> <p>€ 33.968.924</p> <p>Aard controle R Indicator: E27/02</p> <p>Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle R Indicator: E27/03</p> <p>Cumulative besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project</p> <p>€ 2.980.652</p> <p>Aard controle R Indicator: E27/04</p> <p>Volledige zelsstandige uitvoering (Ja/Nee)</p> <p>€ 3.016.076</p> <p>Aard controle R Indicator: E27/05</p> <p>Correctie besteding (jaar T-1) van aan andere medeoverheden overgeboekte middelen</p> <p>€ 36.081</p> <p>Aard controle R Indicator: E27/06</p> <p>Vanaf SISA 2021 invullen</p> <p>Eindeverantwoording (Ja/Nee)</p>
lenW	<p>E33</p> <p>Incidentele specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle R Indicator: E33/01</p> <p>Alleen van toepassing voor bijlage SISA 2020</p> <p>€ 124.517</p> <p>Aard controle R Indicator: E33/02</p> <p>Project afgezonderd in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E33/03</p> <p>Project afgezonderd in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project</p> <p>€ 124.517</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E33/04</p> <p>Project afgezonderd in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E33/05</p> <p>Project afgezonderd in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project</p> <p>€ 0</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E33/06</p> <p>Eindeverantwoording (Ja/Nee)</p>

		De definitie SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverzekering SISA - d.d. 15 februari 2021				
lenW	E38	Tijdelijke simuleringsegregering veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)
		Alleen van toepassing in 2020	Aard controle R Indicator: E38/01	Zelfstandige uitvoering	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/05
		€ 0	Projectnummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project	€ 0	€ 0
		1 n/v	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/07		
		Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Nee	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)		
		Correctie besteding (jaar T-1) t/m aan andere mede-eenheden overgeboekte middelen				
		Vanaf SISA 2021 invullen				
		Aard controle n.v.t. Indicator: E38/08	Aard controle R Indicator: E38/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/10		
		Nee	Nee	Nee		
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (SISA tussen mede-eenheden) vanaf verantwoordingsjaar SISA 2021. Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorgenome toekenningen? (Ja/Nee)
		€ 0	Aard controle R Indicator: F11/01	Aard controle R Indicator: F11/02	Aard controle R Indicator: F11/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/05
		Totale besteding (over jaar T-1/T-2) ten laste van Rijksmiddelen	€ 0	€ 0	Nee	Uitvoering project start in 2021
EZK	F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Totale besteding (over jaar T-1/T-2) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eventuele toelichting
		€ 0	Aard controle R Indicator: F12/01	Aard controle R Indicator: F12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/05
		€ 1.500.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000	Ja	Stimulus is gemandateerd voor de uitvoering van deze regeling.

Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieversprekking sisa - d.d. 15 februari 2021								
L1	Jong Lerén Eten-uitkeringen Besteding (jaar T)							
LNV	L1	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf SISA 2021 eventueel inclusief uitvoering door derden	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project t/m aan andere medeoverheden overgeboekte middelen. Vanaf SISA 2021 invullen.	Aard controle R Indicator: L1/05	Toelichting
LNV	L5	Regiodeals 3e tranche	€ 13.531	Nee	Nee	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/04	0
		Bereikt pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering per pijler (jaar T)	Totale besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/03	
		Aard controle n.v.t. Indicator: L5/01	Zelfstandige uitvoering (excl. SISA tussen medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (excl. SISA tussen medeoverheden)	Als er sprake is van SISA tussen medeoverheden. Vanaf SISA 2021 indicatoren L5/02 + LSB/04 optellen	Als er sprake is van SISA tussen medeoverheden. Vanaf SISA 2021 indicatoren L5/03 + LSB/05 optellen	Aard controle R Indicator: L5/05	
		1 Thema 1 - Future Farming	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Aard controle n.v.t. Indicator: L5/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L5/06
		2 Thema 2 - Vitaal en gezond	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		3 Thema 3 - Talent	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4 Thema 4 - Veilige en leefbare omgeving	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		5 Thema 5 - GROS	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		6 Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Totale zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: L5/08	
LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteiland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: L5/10	Toelichting
		Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01	Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SISA 2021	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04	
		1 Propositie Heuvelland	€ 15.685	€ 66.001	Nee	Nee	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06

6.9. Uitvoeringsinformatie 2020

6.9.1. Verdelingsprincipe taakvelden

De Programmabegroting 2020 heeft 16 begrotingsprogramma's, naast de posten 'Overhead', 'Algemene dekkingsmiddelen' en 'Provinciale Staten en Griffie'.

De begrotingsprogramma's zijn onderverdeeld in meerdere producten, waarbinnen de beschikbare middelen verder worden uitgesplitst in budgetten op unieke grootboeknummers. Wij maken onderscheid in 3 soorten budgetten: toegekende reguliere budgetten, door verdeelde personeelslasten en berekende kapitaallasten. Deze unieke grootboeknummers zijn vervolgens toebedeeld aan de taakvelden, conform de regeling van Ministerie van BZK en Iv3-informatievoorschrift 2020 Provincies.

De Uitvoeringsinformatie is een overzicht van toedeling van de gerealiseerde baten en lasten van begrotingsprogramma's naar de betreffende taakvelden.

Op basis van de indeling in deze structuur in het financiële informatiesysteem worden de rapportages t.b.v. regeling Iv3 gevuld.

6.9.2. Overzicht baten en lasten 2020 per taakveld

€ x 1.000

	Begroting			Begroting ná wijzigingen			Realisatie			Verschil begroting ná wijz. met realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Algemene dekkingsmiddelen												
0.1 Uitkering provinciefonds	230.459	0	230.459	238.449	0	238.449	239.419	0	239.419	-969	0	-969
0.2 Opbrengst provinciale belastingen	108.354	0	108.354	109.398	0	109.398	108.807	0	108.807	591	0	591
0.3 Geldleningen en uitzettingen	31.431	1.666	29.765	41.463	1.751	39.712	85.405	1.639	83.766	-43.943	112	-44.055
0.4 Deelnemingen	16.515	0	16.515	20.105	0	20.105	21.859	0	21.859	-1.754	0	-1.754
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten	0	66.463	-66.463	0	-5.333	5.333	-105	-6.957	6.852	105	1.623	-1.518
0.6 Overhead	268	49.888	-49.620	268	49.449	-49.182	1.128	47.077	-45.949	-861	2.372	-3.233
0.7 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.8 Mutaties reserves	167.962	146.654	21.307	385.311	308.647	76.664	397.302	304.144	93.157	-11.991	4.502	-16.493
0.9 Resultaat	0	3.752	-3.752	0	3.606	-3.606	0	100.381	-100.381	0	-96.775	96.775
Totaal 0. Algemene dekkingsmiddelen	554.988	268.423	286.565	794.994	358.120	436.874	853.815	446.285	507.911	-58.821	-88.165	29.344
1. Bestuur												
1.1 Provinciale Staten	0	3.643	-3.643	0	3.789	-3.789	0	3.419	-3.419	0	371	-371
1.2 Gedeputeerde Staten	0	2.456	-2.456	0	2.887	-2.887	0	2.837	-2.837	0	49	-49
1.3 Kabinetszaken	5	100	-95	5	100	-95	40	132	-92	-35	-32	-3
1.4 Bestuurlijke organisatie	0	274	-274	0	1.499	-1.499	0	410	-410	0	1.089	-1.089
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	0	553	-553	0	553	-553	0	536	-536	0	18	-18
1.6 Openbare orde en veiligheid	0	1.459	-1.459	55	1.623	-1.568	194	1.408	-1.213	-139	215	-355
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	429	8.205	-7.776	478	9.985	-9.506	577	7.198	-6.622	-98	2.786	-2.884
Totaal 1. Bestuur	434	16.690	-16.256	538	20.437	-19.898	811	15.940	-15.129	-273	4.496	-4.769
2. Verkeer en vervoer												
2.1 Landwegen	489	45.094	-44.605	1.563	41.325	-39.762	389	42.940	-42.551	1.174	-1.615	2.788
2.2 Waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3 Openbaar vervoer	10.013	76.326	-66.313	-12.408	117.615	-130.023	25.026	149.088	-124.062	-37.434	-31.473	-5.961
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	0	4.669	-4.669	0	10.446	-10.446	-1.319	5.541	-6.860	1.319	4.905	-3.586
Totaal 2. Verkeer en vervoer	10.502	126.089	-115.587	-10.845	169.386	-180.231	24.096	197.569	-173.472	-34.941	-28.183	-6.758
3. Water												
3.1 Waterkeringen	37	419	-381	37	619	-581	36	616	-580	2	3	-1
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	9.500	37.648	-28.148	9.500	37.304	-27.804	9.156	36.614	-27.458	344	691	-347
3.3 Kwantiteit grondwater	977	1.024	-47	977	1.273	-296	976	1.120	-144	1	153	-152
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	0	3.571	-3.571	0	285	-285	0	283	-283	0	2	-2
3.5 Kwaliteit grondwater	0	370	-370	310	1.614	-1.304	310	864	-554	0	751	-751
3.9 Water, overige baten en lasten	0	770	-770	0	770	-770	0	749	-749	0	21	-21
Totaal 3. Water	10.514	43.801	-33.287	10.824	41.865	-31.041	10.477	40.245	-29.768	347	1.620	-1.273
4. Milieu												
4.1 Bodembescherming	0	2.295	-2.295	0	4.140	-4.140	0	1.275	-1.275	0	2.865	-2.865
4.2 Luchtwonreiniging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3 Geluidhinder	8	153	-145	8	153	-145	0	143	-143	8	10	-2
4.4 Vergunningverlening en handhaving	1.289	11.942	-10.652	1.353	11.426	-10.073	2.085	11.201	-9.116	-732	225	-957
4.5 Ontgronding	324	1.275	-951	324	1.260	-936	74	1.215	-1.142	250	45	205
4.6 Duurzaamheid	0	1.470	-1.470	2.000	7.950	-5.950	124	3.756	-3.632	1.876	4.193	-2.317
4.9 Milieu, overige baten en lasten	0	1.443	-1.443	0	2.087	-2.087	188	2.124	-1.936	-188	-37	-151
Totaal 4. Milieu	1.621	18.578	-16.957	3.685	27.016	-23.331	2.470	19.714	-17.244	1.215	7.302	-6.088
5. Natuur												
5.1 Natuurontwikkeling	0	-867	867	0	-14.148	14.148	0	8.961	-8.961	0	-23.108	23.108
5.2 Beheer natuurgebieden	88	18.385	-18.297	99	22.036	-21.937	2.349	13.196	-10.846	-2.251	8.840	-11.091
5.3 Beheer flora en fauna	0	1.185	-1.185	0	1.617	-1.617	0	1.115	-1.115	0	502	-502
5.9 Natuur, overige baten en lasten	71	7.203	-7.132	290	9.988	-9.698	356	9.608	-9.252	-66	380	-446
Totaal 5. Natuur	159	25.906	-25.747	388	19.493	-19.105	2.705	32.880	-30.175	-2.317	-13.387	11.070
6. Regionale economie												
6.1 Agrarische aangelegenheden	0	717	-717	155	5.451	-5.296	86	1.769	-1.683	69	3.682	-3.613
6.2 Logistiek	479	2.560	-2.081	479	1.779	-1.300	-674	17	-691	1.153	1.762	-609
6.3 Kennis en innovatie	26	15.131	-15.105	1.156	41.154	-39.998	1.078	46.696	-45.618	78	-5.541	5.619
6.4 Recreatie en toerisme	283	1.218	-935	283	2.551	-2.268	289	1.998	-1.709	-6	553	-559
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	0	4.737	-4.737	372	11.225	-10.854	414	5.902	-5.489	-42	5.323	-5.365
Totaal 6. Regionale economie	788	24.364	-23.576	2.445	62.161	-59.716	1.192	56.382	-55.190	1.253	5.779	-4.526
7. Cultuur en maatschappij												
7.1 Cultuur	3.579	34.187	-30.608	4.680	46.227	-41.547	3.357	41.632	-38.275	1.322	4.595	-3.272
7.2 Maatschappij	0	8.161	-8.161	0	17.057	-17.057	30	13.979	-13.948	-30	3.078	-3.108
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	0	3.165	-3.165	0	3.608	-3.608	0	3.581	-3.581	0	27	-27
Totaal 7. Cultuur en maatschappij	3.579	45.512	-41.934	4.680	66.892	-62.212	3.388	59.192	-55.805	1.292	7.700	-6.407
8. Ruimte												
8.1 Ruimtelijke ordening	577	4.421	-3.844	674	4.928	-4.254	587	4.789	-4.202	88	139	-51
8.2 Volkshuisvesting	0	1.155	-1.155	663	4.714	-4.050	138	2.348	-2.210	525	2.366	-1.841
8.3 Stedelijke vernieuwing	0	6.366	-6.366	0	34.189	-34.189	0	22.397	-22.397	0	11.792	-11.792
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	916	2.771	-1.855	15.819	14.666	1.154	4.527	6.465	-1.938	11.292	8.200	3.091
Totaal 8. Ruimte	1.493	14.714	-13.220	17.156	58.496	-41.340	5.252	36.000	-30.747	11.904	22.497	-10.592
Totaal	584.078	584.078	0	823.865	823.865	0	904.206	904.206	100.381	-80.341	-80.341	0

Bijlagen

Bijlage 1: Verwerkte en aangenomen moties

In de Jaarstukken 2020 zijn reeds verwerkt (op volgorde van de productnummers):

Behorende bij product 1.1.3. MKB

Motie 2583 Ijpelaar Naar één innovatie en advies plek voor het brede MKB (PS 19-06-2020)

Dictum:

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- Samenwerking te realiseren tussen alle partijen die een vorm van “gratis” eerstelijns (innovatie) advies bieden aan het MKB;
- Hierbij te bewerkstelligen dat deze partijen komen tot een gezamenlijk aanbod van innovatie/advies aan het brede MKB waarbij de Limburgse MKB bedrijven actief worden benaderd en worden gestimuleerd gebruik te maken van dit gratis advies;
- Duidelijke afspraken te maken daar waar sprake is van een financiële provinciale betrokkenheid over KPI's (met name betreffende het bereik van ondernemers (ook eerstgebruikers) en het resultaat van het advies) en de resultaten te monitoren en halfjaarlijks te delen met de Staten.

Jaarstukken 2020:

Motie is verwerkt in het 3-jarig ontwikkelprogramma van het LIOF 2020-2023 (zie ook het Statenvoorstel “LIOF integraal ontwikkelprogramma Limburg Toekomstbestendig” dat op 2 oktober door PS is aangenomen). Het LIOF-programma is op 1 december na instemming door de aandeelhouders (Ministerie van Economische Zaken en Provincie Limburg) definitief vastgesteld door GS. Voor nadere toelichting verwijzen wij u naar het informerend stuk ‘Integraal ontwikkelprogramma Limburg Toekomstbestendig LIOF’, brief GS van 23-2-2021 (GS 2021-4252).

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 2.3.1. Sport

Motie 2515 Heldens cs inzake Steun voor jeugdtrainers bij verenigingen (PS 08-11-2019)

Dictum:

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- Een laagdrempelige subsidieregeling te ontwerpen ten behoeve van de opleiding van jeugdtrainers bij breedtesportverenigingen, voor de jaren 2020-2023, met een maximum van € 500 per jaar per vereniging;
- Bij het ontwerpen van deze regeling niet enkel de focus te leggen op conventionele sporten, maar ook ruimte te bieden aan kans- en ontwikkelsporten;
- Hier in de periode 2020-2023 € 1 miljoen voor te bestemmen;
- Begin 2020 met een voorstel naar de Staten te komen.

Jaarstukken 2020:

De motie is opgenomen in het Beleidskader Sport 2020 - 2023

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	13	13

Behorende bij product 2.3.1. Sport

Motie 2652 4e Gewijzigd Van Bijnen cs inzake Samen weer Fit en Gezond na COVID-19 (PS 09-11-2020)

Dictum:

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om :

- Sportorganisaties genoemd in het beleidskader sport in samenwerking met de zorginstellingen en medisch centra te bewegen een Fitheidstraject op te zetten gericht op bewegen voor senioren welke besmet waren met COVID-19 die buiten de boot vallen in de 1e lijn zorg;
- Een samenwerking op te zetten met diverse partners om ervoor te zorgen dat het Fitheidstraject de omschreven doelgroep op de juiste wijze bereikt;
- Ook de vrijwilligers van de diverse sportverenigingen bij dit traject te betrekken; dit Fitheidstraject conform de corona maatregelen die van kracht zijn op dat moment uitvoerbaar te maken;
- Voor einde 2020 terugkoppeling te geven aan Provinciale Staten over de voortgang van het Fitheidstraject;
- Via het werkplan Team Limburg Sport de totstandkoming van dit initiatief te ondersteunen zo mogelijk samen met de Sociale Agenda.

Jaarstukken 2020:

Team Limburg Sport heeft haar werkplan 2021 ingediend. Dit plan wordt beoordeeld en voor besluitvorming voorbereidt.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 2.4.2. (nader) afwegingskader Kwaliteit Limburgse centra
Motie 2532 Jenneskens cs inzake Ga voor groen - bouw natuurinclusief en versterk ook de natuur in de Limburgse centra (PS 15-11-2019)

Dictum:

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- Te onderzoeken hoe in de subsidieregeling versterking kwaliteit Limburgse centra 'natuurinclusief bouwen' als voorwaarde op te nemen is;
- Bij de samenwerkingsagenda's met gemeenten het vergroenen van centra, versterken van biodiversiteit en de uitbreiding van stadsnatuur pluspunten te laten zijn in de weging;
- Provinciale Staten te informeren over de manier waarop deze voorwaarden zijn opgenomen in de subsidieregelingen en uitgewerkt worden in de samenwerkingsagenda's met gemeenten.

Jaarstukken 2020:

2.4.2. (nader) afwegingskader Kwaliteit Limburgse centra

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 2.4.2. (nader) afwegingskader Kwaliteit Limburgse centra
Motie 2533 Gewijzigd Plusquin cs inzake Stimuleren Flexwonen (PS 15-11-2019)

Dictum:

Verzoeken GS:

- Actief te participeren in de Gebiedsgerichte versnellingsaanpak flexwonen van het Ministerie van BZK, waarin o.m. geschikte locaties voor tijdelijk wonen in beeld worden gebracht;
- In de aangekondigde provinciale subsidieregeling voor gemeentelijke initiatieven extra te scoren voor initiatieven voor flexwonen en tiny houses;
- Belemmeringen voor vormen van flexwonen in provinciale regelgeving te inventariseren, Provinciale Staten hierover te informeren, en een aanpak hiervan te formuleren.

Jaarstukken 2020:

2.4.2. (nader) afwegingskader Kwaliteit Limburgse centra

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 2.4.2. (nader) afwegingskader Kwaliteit Limburgse centra

Motie 2629 Gewijzigd Voncken cs inzake Matching middelen Kader Kwaliteit Limburgse Centra en Economisch Beleidskader met 3e corona steunpakket (PS 05-10-2020)

Dictum:

Verzoekt het college:

- met het kabinet in overleg te treden over de wijze waarop een substantieel deel van deze € 100 miljoen ten gunste kan komen aan het versnellen van Limburgse gemeentelijke plannen die voorzien in de aanpak van retail-leegstand in Limburgse centra;
- De uitwerking hiervan te betrekken bij het missiegedreven economisch beleidskader en als meekoppelkans/cofinanciering te benutten bij het reeds in uitvoering zijnde kader Kwaliteit Limburgse Centra.

Jaarstukken 2020:

2.4.2. (nader) afwegingskader Kwaliteit Limburgse centra

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 3.2.3. Verkeersveiligheid

Motie 2526 (2e gewijzigde Motie 2526) Baneke, inzake regionale gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid (PS 13-12-2019)

Dictum:

Roepen het college op:

- de huidige wijze van verkeerseducatie te blijven cofinancieren totdat het SPV 2030 operationeel is;
- de financiering hiervoor te vinden in de lopende begroting, bijvoorbeeld in het begrotingsresultaat;
- Hierover tijdige afspraken te maken met de samenwerkende RMO's in Limburg.

Jaarstukken 2020:

Gedeputeerde Staten hebben hieraan uitvoering gegeven door op 13 maart 2020 de regio uit te nodigen om regionale gedragsbeïnvloedingsprojecten verkeersveiligheid 2020 in te dienen. Naar aanleiding daarvan zijn in 2020 subsidies verleend aan de RMO regio's.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	344	344

Behorende bij product 3.2.7. Project N280-West

Motie 743 Titulair c.s. inzake Kelperbrug (PS 05-02-2016)

Dictum:

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- samen met Rijkswaterstaat op korte termijn dekking te zoeken om de robuust uit te voeren vervanging van de Kelperbrug als onderdeel van de noodzakelijke opwaardering van de N280 te garanderen met als uitgangspunt dat iedere partij betaalt voor zijn eigen taak.

Jaarstukken 2020:

In Q4 van 2020 is overeenstemming bereikt met Rijkswaterstaat. Op 9 februari 2021 hebben GS ingestemd met het ondertekenen van de realisatieovereenkomst voor de vervanging van de Kelperbrug. Hierin is vastgelegd dat Rijkswaterstaat € 7,8 miljoen betaalt voor de vervanging van de Kelperbrug, in lijn met de motie.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 3.3 Wonen in Limburg

Motie 2502 Werrij-Wetzels inzake Inhaalslag woningbouwproductie (PS 08-11-2019)

Dictum:

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- provinciale regels die leiden tot vertraging, verplichte afstemming of verplichte compensatie per direct buiten werking te stellen;
- regio's op te roepen om de wurggreep van regio-afspraken ten aanzien van afstemming, compensatie en sloop tot en met 2022 los te laten;

- de uitvoering van nieuwe kaders (met name Kwaliteit in Limburgse Centra en Limburgse Agenda Wonen) te benutten om de realisatie van woningen voor senioren, starters en in de sociale en middeldure huur waar mogelijk te stimuleren;
- om Provinciale Staten te informeren over de voortgang die Gedeputeerde Staten boeken in de samenwerking met gemeenten om te komen tot vereenvoudiging van de afstemming en het stimuleren van gewenste woningbouwplannen.

Jaarstukken 2020:

Met informerend stuk Rapportage inventarisatie versnellingskansen woningbouwplannen Limburgse gemeenten (brief GS van 10-3-2020, GS 2020-10313) is Provinciale Staten geïnformeerd over de afhandeling van motie 2502 Werrij-Wetzels inzake Inhaalslag woningbouwproductie.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 3.3 *Wonen in Limburg*

Motie 2504 Jenneskens inzake Provinciaal Woonbedrijf (PS 08-11-2019)

Dictum:

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- de resultaten van de verkenning naar de mogelijkheden voor een Provinciaal Woonbedrijf uiterlijk in het eerste kwartaal van 2020 aan Provinciale Staten voor te leggen;
- op basis hiervan te komen met een Statenvoorstel met ambitie voor een Provinciaal Woonbedrijf.

Jaarstukken 2020:

Met informerend stuk Verkenning Stimuleringsmaatregelen Middenhuur (brief GS van 10-3-2020, GS 2020-9749) is Provinciale Staten geïnformeerd over afhandeling van motie 2504 Jenneskens inzake Provinciaal Woonbedrijf.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 3.3 *Wonen in Limburg*

Motie 2567 Gewijzigd Voncken-Janssen cs inzake Stop vertragende regels (PS 29-06-2020)

Dictum:

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- om in de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten een voorstel tot aanpassing van de Omgevingsverordening 2014 aan PS voor te leggen dat voorziet in het wegnemen van de geconstateerde belemmeringen, zoals bovenstaand verwoord en voorts is opgenomen in art. 2.4.2. Omgevingsverordening Limburg 2014 door het concreet verwijderen van de verplichting om woningen te saneren alsmede plannen te schrappen in de geplande woningvoorraad;
- indachtig bovenstaande dit nu reeds te communiceren met de Limburgse gemeenten en dienovereenkomstig te handelen bij het maken van afspraken tussen Provincie en gemeenten alsmede tussen gemeenten in een regio.

Jaarstukken 2020:

Naar aanleiding van motie 2567 Gewijzigd Voncken-Janssen cs inzake Stop vertragende regels, heeft Provinciale Staten op 2 oktober 2020 het Statenvoorstel Wijzigingsverordening Omgevingsverordening Limburg 2014 artikel 2.4.2 (G-20-056, brief GS van 25-8-2020 (GS 2020-34386)) vastgesteld.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij paragraaf 5.5. *Bedrijfsvoering*

Motie 770 Schaminée en Vaessen inzake externe inhuur Provincie (PS 17-06-2016)

Dictum:

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- beleid te ontwikkelen waarin doelgericht gewerkt wordt aan het omlaag brengen van tijdelijke inhuur tot maximaal 10% van het personeelsbudget binnen de provinciale organisatie;
- hierbij het principe van 'comply or explain' toe te passen, wat inhoudt dat gestreefd wordt naar de norm van maximaal 10%, maar in gevallen dat deze toch overschreden wordt, een heldere uitleg wordt gegeven waarom dat nodig was.

Jaarstukken 2020:

Met motie 770 (Schaminée en Vaessen) hebben uw Staten ons College opgeroepen de kosten van tijdelijke inhuur omlaag te brengen tot maximaal 10% van het personeelsbudget binnen de provinciale organisatie. In de mededeling portefeuillehouder d.d. 11 oktober 2016 hebben wij aangegeven dat wij ons committeren aan het streven om de externe inhuur naar beneden bij te stellen. Wij hebben aangegeven daarbij 10% van het actuele personeelsbudget als streefnorm te hanteren, rekening houdend met het feit dat inhuur van externen veelal fors duurder is, te vertalen

in een factor 1,6. Voor zover wij deze norm overschrijden zullen wij dat voor uw Staten tijdig toelichten en inzichtelijk maken conform de motie.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij paragraaf 5.5. Bedrijfsvoering

Motie 2528 Gewijzigd Rossel cs inzake Doelmatigheidsonderzoek VTH-taken RUDs Limburg (PS 15-11-2019)

Dictum:

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- voor eind 2020 een afgerond onderzoeksrapport met bestuurlijke reactie aan Provinciale Staten aan te bieden waarin de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de VTH-taken ten aanzien van Brzo/Rie-4-bedrijven voor heel Limburg is onderzocht en waarbij expliciet aandacht aan de (informatie)positie van Provinciale Staten wordt besteed.;
- het onderzoek te richten op de periode 2016 tot en met 2019.

Jaarstukken 2020:

Voor 2020 hebben Gedeputeerde Staten naar aanleiding van de gewijzigde motie 2528 van Andy Rossel c.s. besloten een onderzoek te doen naar de uitvoering van VTH-taken bij Brzo-/Rie-4-bedrijven door de Regionale Uitvoeringsdienst Zuid –Limburg.

Dit onderzoek is afgerond en 18 december 2020 gepubliceerd.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Behorende bij product 4.1.10. Branding

Motie 2589 Gewijzigd Werrij-Wetzels cs inzake Snelle start extra toeristische promotie Limburg (PS 29-06-2020)

Dictum:

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- aan de twee aanstaande calls vanuit de middelen voor Branding 2020 (elk minimaal € 250.000) het thema 'promotie van Limburg voor bewoners en bezoekers' te verbinden met als uitgangspunt 'snelle start van acties en snelle verhoging van de toeristische bestedingen';
- snel te starten met de in voorbereiding zijnde toeristische campagnes vanuit de middelen voor de beleidsintensivering 'Toerisme en Recreatie' i.h.k.v. het Missiegedreven Economisch Beleidskader, opdat deze ook voor 2020 nog kunnen bijdragen aan economisch herstel.

Jaarstukken 2020:

Hiertoe zijn in 2020 de eerste twee calls uitgeschreven, elk ter waarde van € 300.000. Deze calls hebben op verzoek van Provinciale Staten (Motie 2589 Gewijzigd Werrij-Wetzels cs inzake snelle start extra toeristische promotie Limburg) beide een inhoudelijk thema gekregen dat relateert aan het toeristisch profiel van Limburg, ter ondersteuning van het verdienvermogen van ondernemers in de toeristische sector. De afhandeling van beide calls vindt plaats in Q1 2021.

€ x 1.000

t/m 2019	2020	Totaal
0	0	0

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

A	
AAC	ambtelijke adviescommissies
AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACM	Autoriteit Consument en Markt
ALM	Asses Liability Management
ALW	Agenda Limburg Woningmarkt
AMIBM	Aachen-Maastricht Institute for Biobased Materials
ANLB	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
AO	Ambtelijk Overleg
APA	Agenda Public Affairs
APG	Algemene Pensioen Groep
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
ARHI	Algemene Regels Herindeling
AS	Applied Sciences
ASL	Afval Samenwerking Limburg
AV	Aviation Valley
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVB	Afsprakenkader Vervolg Bestuursopdracht
AVC	Aviation Valley Commandiet BV
AVP	Afrikaanse Varkenspest
AWR	Afwijkingenrapportage
AZM	Academisch Ziekenhuis Maastricht
B	
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAC	bestuurlijke adviescommissies
BAS	Bestuurlijk Ambtelijk Samenspel
BBL	Beroeps Begeleidende Leerweg
BBP	Bruto binnenlands product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BC	Business Cases
BCC	Brightlands Chemelot Campus
BCF	BTW-Compensatiefonds
BCI	Buck Consultants International
BCGV	Brightlands Campus Greenport Venlo
BD	Business Development
BDU	Brede doeluitkering
BGM	Buitengoed Geul en Maas
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BISCI	Brightlands Institute for Supply Chain Innovation

BISS	Brightlands Institute Bright Society
BISS	Business Intelligence & Smart Service
BLISS	Binnenvaart Ligplaatsen Informatie Systeem
BL-MHC	Brightlands Maastricht Health Campus
BMC	Brightlands Materials Center
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BO-MIRT	Bestuurlijk Overleg - Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BO	Bestuurlijk Overleg
BP	Bestemmingsplan
BP	Business Plan
BPD	Bouwfonds Property Development
BPL	Buitenring Parkstad Limburg
BPO	Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht
BReIN	Brightlands e-Infrastructure for Neurohealth
BRP	Bruto regionaal product
BRZO	Besluit Risico Zware Ondernemingen
BSSC	Brightlands Smart Service Campus
BT	Brightlands Techruption
BTC	Bio Treat Center
BTW	Belasting toegevoegde waarde
BU	Brains Unlimited
BV	Besloten Vennootschap
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C

CAROU	Center for Actionable Research Open Universiteit
CBL	Cross Border Leases
CCD	Code Culturele Diversiteit
CCH	Chemelot Circular Hub
CdK	Commissaris van de Koning
CEF	Connecting Europe Facility
CEL	Circulaire Economie Limburg
CEO	Chief Executive Officer
CHIC	Circular Hubs for Industrial Collaboration
CHILL	Chemelot Innovation and Learning Labs
CHV	Campus Heerlen Huisvesting B.V.
CIP	Chemelot Industrial Park
CIVIL	Centrum voor Innovatief Vakmanschap Installatie Techniek
CMD	Campus Management & Development
CM&D BV	Campus Heerlen Management & Development B.V.
COM	Communicatie
CRF	Chemelot Research Facilities
CSP	Chemelot Scientific Participations
CSV	Claim Staat Vennootschap
CV	Commanditaire Vennootschap
CVGV	Campus Vastgoed Greenport Venlo

D	
DCGV	Development Company Greenport Venlo
DDI	Digitalisering Documentaire Informatievoorziening
DHZ	Deltaplan Hoge zandgronden Zuid Nederland
DMO	Destination Marketing Organization
DNA	Desoxyribo Nucleic Acid
DPIA	Data Protection Impact Assessment
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
DRIS	Dynamisch Reizigers Informatie Systeem
DSM	Dutch State Mines
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DSO-LV	Digitaal Stelsel Omgevingswet-Landelijke Voorziening
DU	Doeluitkering
DU	Decentralisatie Uitkering
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
E	
EAL	Educatieve Agenda Limburg
EBIT	Earnings Before Interest and Taks
EC	Europese Commissie
ECB	Europese Centrale Bank
ECD	Expertise Centrum Data-intelligence
ECRN	European Chemical Regions Network
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGTC	European Grouping of Territorial Cooperation
EGTS	Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EIB	Europese Investeringsbank
EIPA	European Institute of Public Administration
EJB	Eindejaarsbijstelling
ELENA	European Local ENergy Assistance
EMR	Euregio Maas-Rijn
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie
ENCI	Eerste Nederlandse Cement Industrie
ERAC	European and Regional Affairs Consultants
ERH	Energy Resources Holding
ERMN	Euregio Rijn-Maas-Noord
ERTMS	European Rail Traffic Management System
ESZL	Economische Samenwerking Zuid-Limburg
EU	Europese Unie
EV	Eigen Vermogen
EZ	Economische Zaken
EZK	Ministeries van Economische Zaken en Klimaat

F	
FEB	Financiën, Economische zaken en Bestuur
FFL	Fast Forward Leadership Programma
FG	Functionaris voor Gegevensbescherming
FIDO	Wet financiering decentrale overheden
FIN	Financiën
FISS	Financieel Instrumentarium Sturing en Samenwerking
FOD	Federale Overheidsdienst
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
FPC	Fair Practice Code
FTE	Fulltime-equivalent

G	
GBT	Gezonde Basisschool van de Toekomst
GCC	Governance Code Cultuur
GIP	Grensinfopunt
GOL	Gebouwde Leefomgeving Limburg
GOW	Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	Grondexploitatie
GROS	Grensoverschrijdende Samenwerking
GROW	The School for Oncology & Developmental Biology
GS	Gedeputeerde Staten
GTB	Green Transformable Building
GOVI	Grenzeloze Openbaar Vervoer Informatie

H	
HBLM	Holding Businesspark Luchthaven Maastricht
HBO	Hoger beroepsonderwijs
HCA	Human Capital Agenda
HKL	Huis voor de Kunsten Limburg
HNP	Huis van de Nederlandse Provincies
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HRM	Human Resource Management
Hswi	Hoofdspoorweginfrastructuur
HvdS	Huis voor de Sport
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma

I	
I&M	Infrastructuur en Milieu
IBA	Internationale Bau Ausstellung
IBPVP	Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland
IBT	Interbestuurlijk toezicht
i-DOP	Integrale dorpsontwikkeling
IKL	Instandhouding Kleine Landschapselementen
IKL	Infrastructurele Kapitaalgoederen Limburg
IKS	“Iedereen kan Sporten Limburg”
ILW	Integrale Limburgse Wateraanpak
IMPL	Integraal Mobiliteits Programma Limburg
InSciTe	Institute for Science & Technology
IP	Industrial Park
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
IPML	Integraal Programma Mobiliteitsopgaven Limburg
IPO	Interprovinciaal overleg
IPS	Industriepark Swentibold
IRM	Integraal Rivier Management
IRM	Integraal Riviermanagement
IRP	Investor Relations Programma
IRR	Internal Rate of Return
IVN	Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid
I&W	Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat
K	
KLC	Kwaliteit Limburgse Centra
KNB	Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek
KPI's	Kritieke Prestatie Indicatoren
KRW	Kader Richtlijn Water
KTF	Knowledge Transfer Fund
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
kWh	kilowattuur
L	
3LoD	Three Lines of Defense
LAGV	Landbouw Agrofood Brightlands Greenport Venlo
LAS	Limburgse Aanvalsplan Stikstof
LBDF	Limburg Business Development Fonds
LDAVM	Land Development AviationValley Maastricht
LEA	Limburgs Energie Akkoord
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
LEF	Limburgse Energie Fonds

LHB	Limburgse Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen
LINK	Limburg Investeert in Kenniseconomie
LNV	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LIOF	Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering
LIVES	Litter Free Rivers and Streams
LIWA	Limburgse Integrale Wateraanpak Analyse
LLO	Leven Lang Ontwikkelen
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
LMC	Loopbaan Matching Centrum
LOOT	Landelijke Organisatie Onderwijs en Topsport
LSBMHC	Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus
LVL	Limburgs Verkeersveiligheids Label
LWM	Limburgse Woningmarkt
LWV	Limburgse Werkgevers Vereniging

M

M&O	Misbruik en Oneigenlijk gebruik
MA	Managementautoriteit
MAA	Maastricht Aachen Airport
MAABI	Maastricht Aachen Airport Beheer & Infrastructuur
MaaS	Mobility as a Service
MAHHL	Maastricht, Aken, Heerlen, Hasselt, Luik
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MD	Management Development
MEB	Missiegedreven Economisch Beleid
MECC	Maastricht Expositie & Congres Centrum
MER	Milieueffectrapportage
MEZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
MHC	Maastricht Health Campus
MIM	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MIP	Meerjaren Infrastructuur Programma
MIT	MKB-Innovatiestimulering-Topsectoren
MJP	Meerjarenplan
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MJV	Ministerie van Justitie en Veiligheid
MKB	Midden- en Klein Bedrijf
MKB-L	Midden- en Klein Bedrijf - Leningenfonds
MLNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
M&O	Misbruik en Oneigenlijk gebruik
MRB	Motorrijtuigenbelasting
MS2	Maastricht Studie 2

MUMC	Maastricht Universitair Medisch Centrum
MVA	Materiële Vaste Activa
MvF	Ministerie van Financiën
MW	Megawatt
MWL	Monumentenwacht Limburg
MWoe	Maastricht Working on Europe
N	
N2000	Natura 2000
NABO	Niet Actief Beveiligde Overweg
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NaLi	Natuurrijk Limburg
NBTC	Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen
NB-wet	Natuurbeschermingswet
NCSC	Nationaal Cyber Security Centrum
ND	Nationaal Deltaprogramma
NDW	Nationale Databank Wegverkeersgegevens
NEDAB	Niet Economische Diensten van Algemeen Belang
NFIA	Netherlands Foreign Investment Agency
NIK	Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen
NLP	Nieuw Limburgs Peil
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
NMDA	Niet Meer Dan Anders
NNN	Nationaal Natuur Netwerk
NNP	Natte Natuurparels
NP	Nationale Parken
NOVI	Nationale omgevingsvisie
NOW	Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid
NV	Naamloze Vennootschap
NRW	Nordrhein Westfalen
NS	Nederlandse Spoorwegen
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NSW	Natuurschoon Wet
NTC	Nationale Trainingscentra
NVB	Nederlandse Vereniging van Binnenhavens
NVWA	Nederlandse Voedsel en Waten Autoriteit
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

O	
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OGV	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo
OL	Ondernemend Limburg
OM	Openbaar Ministerie
ON	Opdrachtnemer
OP-Zuid	Operationeel Programma - Zuid-Nederland
OR	Ondernemingsraad
OTB	Ontwerp Tracebesluit
OU	Open Universiteit
OV	Openbaar Vervoer
OVL	Omgevingsverordening Limburg
OW	Ontgrondingenwet
OWN	Onderliggend Wegennet

P	
PA	Public Affairs
PAF	Public Affairs Forum
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PBE	Publiek Belang Elektriciteitsproductie
P&C	Planning en Control
P&F	Participaties & Financiering
PES	Provinciale Energie Strategie
PFAS	Poly- en Perfluoralkylstoffen
PGV	Programma Greenport Venlo
PI	Provinciaal Inpassingsplan
PIO	Platteland in Ontwikkeling
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
PLA	Programma Limburg Agrofood
PLA	Plattelandsontwikkeling
PO	Primair Onderwijs
POB	Persoonlijk Ontwikkel Budget
PoC	Proof of Concept fonds
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
POP-3	Plattelandsontwikkelingsprogramma
POVI	Provinciale Omgevingsvisie
PPS	Publiek Private Samenwerking
PS	Provinciale Staten
PSN	Provinciale Subsidieregeling Natuurbeheer
PvA	Plan van Aanpak
PWL	Provinciaal Waterplan Limburg

R	
R&D	Research and Development
RAL	Regionale Aanpak Laadininfrastructuur
RBOM	Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas
RBV	Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
Rc	Rekening courant
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe
REBIS	Regionaal economisch bedrijventerreinen-informatiesysteem
RES	Regionale Energie Strategieën
RGP	Regeling Grote Projecten
RIE	Richtlijn Industriële Emissies
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centrum Limburg
RMO	Regionale Mobiliteits Overleggen
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RLN	Ruimte Landbouw en Natuur
RO	Ruimtelijke Ordening
ROVL	Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Limburg
RRF	Faciliteit voor Herstel en Veerkracht
RTC	Regionale Trainingscentra
RTP	Regiodeal Transformatie Parkstad
RUD	Regionale Uitvoerings Diensten
RUD-ZL	Regionale Uitvoerings Diensten Zuid Limburg
RUD-LN	Regionale Uitvoerings Diensten Limburg Noord
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RvR	Ruimte voor Ruimte
RvS	Raad van State
RvT	Raad van Toezicht
RVWN	Regionaal Verbindend Wegen Net
RWE	Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk
RWS	Rijkswaterstaat
RWTH	Rheinische-Westfälische Technische Hochschule
RZ	Richting Zuid
S	
SAL	Sociale Agenda Limburg
SAS	Spoedwet Aanpak Stikstof
SBB	Staatsbosbeheer
SCIP	Shanghai Chemical Industrial Park
SEGO	Sectorversnelling Energietransitie Gebouwde Omgeving
SER	Sociaal Economische Raad
SFR	Snelfietsroute

SGA	Servicepunt Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling
SHL	Spoorverdubbeling Heerlen Landgraaf
SIBL	Strategisch Informatiebeleid Limburg
SILG	Subsidieverordening Inrichting Landelijk Gebied
SIS	Sturing in Samenwerking
SiSa	Single information Single audit
SKB	Schatkistbankieren
SKNL	Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap
SKNL	Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SNL	Subsidiestelsel Natuur en Landschap
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SPA	Strategische Public Affairs
SPUK	Specifieke Uitkering Stimulering Sport
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SRAL	Stichting Restauratie Atelier Limburg
SROI	Social Return On Investment
SSC	Smart Services Campus
SSIL	Samen Sterk in Limburg
STLS	Stichting Team Limburg Sport
STRONG	Structuurvisie Ondergrond
SVHL	Spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
SVNL	Natuur- en Landschapsbeheer
T	
TB	Tracebesluit
TBO	Terrein Beherende Organisatie
TEIC	Topsport Expertise & Innovatie Center
TEN-T	Trans Europese Transport Netwerken
TI	Traffic Informers
TISL	Technological Innovation en Smart Logistics
TLS	Team Limburg Sport
TLW	Transitiefonds Limburgse Woningmarkt
TMH	Tram Maastricht Hasselt
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
TOZO	Tijdelijke Overbrugging Zelfstandig Ondernemers
TPN	Trade Port Noord
TSL	Topsport Limburg
TT	Topsport Talentschool
TVC	Technische Veiligheidscommissie

U	
UCV	University College Venlo
u/g	Uitgeleend geld
UM	Universiteit Maastricht
UP	Uitvoeringsprogramma
UvW	Unie van Waterschappen
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V	
VDL	Van der Leegte
VHT	Verkeershandhavingsteam
VLDN	Vereniging Limburgs Dialect- en Naamkunde
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
Vpb	Wet op de vennootschapsbelasting
VRR	Verkehrsbund Rhein Ruhr
VTE	Vrije Tijds Economie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVM	Verkeers- en Vervoersmanagement
VWO	Veilige Wieleromgeving
W	
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WACC	Weighted Average Cost of Capital
WENR	Wageningen Environment Research
WHVBZ	Wet Hygiene en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden
WL	Waterschap Limburg
WM	Wet Milieubeheer
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
Wnb	Wet natuurbescherming
WNT	Wet Normering Topinkomens
WO	Wetenschappelijk onderwijs
WRO	Wet ruimtelijke ordening
WW	Waterwet
Z	
ZBO	Zelfstandige Bestuursorganen
ZL	Zuid-Limburg
ZLSM	Zuid-Limburgse Stoomtrein Maatschappij
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Bijlage 3: Doorwerking naar begroting 2021 e.v.

Samenvatting voorstellen

Het totaal van de lasten en baten in de bijgevoegde 2e begrotingswijziging 2021 bedraagt € 86,74 mln. voor de begrotingsjaren 2021 t/m 2024. Het merendeel van de mutaties in deze wijziging heeft betrekking op fasering van de uitgaven binnen meerjarige projecten en diverse beleidskaders. Een bedrag van € 5,38 mln. komt ten laste van diverse bestemmingsreserves zoals in onderstaande tabel is opgenomen. Hiermee resteert een bedrag van € 81,36 mln. dat als 'bestemming resultaat 2020' voor de jaren 2021-2024 aan de algemene reserve moet worden toegevoegd. Daarnaast wordt het resultaat 2020 voor € 10,44 mln. bestemd als dekkingsmiddel voor de jaren 2025 en volgende (o.a. als compensatie voor rentederving door verkoop van obligaties in 2020).

In totaal wordt derhalve € 91,79 mln. (€ 81,36 mln. + € 10,44 mln.) van het resultaat 2020 'bestemd' en aan de algemene reserve toegevoegd. Het totaal van € 91,79 mln. bestaat uit € 89,33 mln. overboekingsvoorstellen en € 2,46 mln. voor een drietal voorstellen bestemming resultaat (zie ook hoofdstuk 6.5.2).

	Begroting	Meerjarenraming			Totaal	Reservering voor begroting 2025 e.v.
	2021	2022	2023	2024		
Totaal lasten over te boeken naar 2021 e.v.	74.684	1.243	2.738	763	79.428	10
Totaal baten over te boeken naar 2021 e.v.	11.250	-6.714	-6.098	-5.745	-7.308	-10.428
Totaal lasten minus baten	63.435	7.956	8.837	6.508	86.736	10.437
Resultaat Jaarrekening 2020 (algemene reserve)	58.056	7.956	8.837	6.508	81.357	10.437
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	2.941	0	0	0	2.941	0
Reserve stikstof & N2000	-5	0	0	0	-5	0
Bruteringsreserve Limburgs Museum	-303	0	0	0	-303	0
Reserve Natuur	258	0	0	0	258	0
Reserve DU Zoetwatermaatregelen	58	0	0	0	58	0
Bestemmingsreserve NEDAB	1.232	0	0	0	1.232	0
Risicoreserve grondexploitatie	3.855	0	0	0	3.855	0
Bruteringsreserve VDL Nedcar	-2.735	0	0	0	-2.735	0
Reserve DU-uitkering bodemsanering	76	0	0	0	76	0
Totaal dekking	63.435	7.956	8.837	6.508	86.736	10.437
Doorwerking naar begroting 2021 e.v. via resultaat	91.795					
Waarvan resultaatbestemming 2020:						
<i>M2719 Steun kwetsbare kinderen</i>	125					
<i>Toevoeging aan bruteringsreserve Limburgs Museum</i>	303					
<i>Infilling generieke taakstelling uit vrijval reserves</i>	2.037					
Dekking overboekingsvoorstellen uit resultaat 2020	89.330					

€ x 1.000

Kader overboekingen

De voorstellen die zijn opgenomen, voldoen aan de criteria conform de Financiële spelregels Statenperiode 2019-2023 (Programmabegroting 2020, PS 8-11-2019).

“Budgetten worden in beginsel niet naar een volgend begrotingsjaar ‘doorgeschoven’ tenzij:

- a. er een PS-/GS-verplichting schriftelijk en termijngebonden aan ten grondslag ligt of,*
- b. het doorschuiven noodzakelijk is ter afronding van een door PS of GS in het lopende jaar genomen besluit (uitvoering is dus wel al gestart of aantoonbaar voorbereid).*

Het doorschuiven van budgetten is dan ook geen vanzelfsprekendheid en elk voorstel zal expliciet door het college besloten worden. De zaken die worden ‘doorgeschoven’ zullen worden verzameld en aan PS worden aangeboden ter besluitvorming bij de jaarstukken.”

In de volgende tabel is een gerubriceerd overzicht van alle overboekingsvoorstellen opgenomen.

Rubricering voorstellen

Begrotingswijziging			Product	PS- besluit	GS- besluit	Meerjarige project/ verplichting	Subsidie regelingen	Personeel en organisatie
Nr	Datum besluit	Omschrijving						
77	17-11-2020	Provinciale bijdrage PVA NOVI-gebied Zuid-Limburg 2021	3.4.1		X			
78	6-4-2021	Budget vitaliteit en duurzame inzetbaarheid	4.2.0					X
79	6-4-2021	Onderzoek extraparlamentaire bestuursvorm	4.1.2	X				
82	1-12-2020	Subsidieverlening aan LIOF Limburg Toekomstbestendig	1.1.3		X			
84	1-12-2020	Brightlands Communicatie - provinciale bijdrage 2021 - 2023	1.1.4		X			
89	6-4-2021	Rentederving door verkoop obligatieportefeuille 2020	4.3.3		X			
93	6-4-2021	Budget Europese cofinanciering 2020	4.1.7			X		
96	6-4-2021	Realisatie station Maastricht Noord fase II	3.1.2			X		
97	6-4-2021	Procesmiddelen vrachtwagenparkeren	3.2.1			X		
99	6-4-2021	Interreg VA project 'Waar is de grens'	4.1.7			X		
106	6-4-2021	DU Weerbaar bestuur kleinere gemeenten	4.1.1			X		
107	6-4-2021	Middelen wegbeheer	3.2.5			X		
108	6-4-2021	Pilot Mobility as a Service	3.1.1			X		
109	6-4-2021	Procesmiddelen Kwaliteit Limburgse Centra	2.4.2			X		
110	6-4-2021	Bovenwettelijke compensatie VDL Nedcar	2.4.2			X		
111	6-4-2021	Onderhoud ZLSM	3.1.2			X		
112	6-4-2021	Rijksbijdrage Snelfietsroute Maastricht-Sittard	3.2.2			X		
113	6-4-2021	Procesmiddelen EXPO REAL	2.4.2			X		
114	6-4-2021	Middelen CFOOR	3.2.5			X		
115	6-4-2021	Werkbudget Controlecommissie	4.4.1	X				
117	6-4-2021	Invoering generieke taakstelling budget Ondernemingsraad	4.3.5					X
118	6-4-2021	Digitalisering P&C cyclus	4.2.0	X				
119	6-4-2021	Beleidskader Fiets	3.2.2			X		
120	6-4-2021	Budget rijks- en veiligheidstaken CdK	4.3.5			X		
121	6-4-2021	Procesmiddelen vml. Afcant Schinnen	2.1.1		X			
122	6-4-2021	Middelen Herdenking 75 jaar bevrijding	4.1.9			X		
123	6-4-2021	Middelen Regiobranding 2020	4.1.10				X	
124	6-4-2021	Middelen scholing PS	4.4.1	X				
125	6-4-2021	Investeringsagenda gemeente Beekdaalen	4.1.2				X	
126	6-4-2021	Procesmiddelen concessieverlening	3.1.1			X		
127	6-4-2021	Middelen BO MRT	3.2.1			X		
128	6-4-2021	Doorontwikkeling verkeersmeetnet	3.2.1			X		
129	6-4-2021	Budget Logistiek	3.2.4			X		
130	6-4-2021	Procesmiddelen Gebiedsverkenningen	3.2.1			X		
131	PS 11-12-20	Correctie dekking Monumentenwacht Limburg inzake het tekort 2020	4.3.4	X				
132	6-4-2021	IBA Parkstad	2.4.3			X		
133	6-4-2021	Nationale Agenda Laadinfrastructuur	3.2.1			X		
134	6-4-2021	Mijnbouwshade	3.7.5			X		
135	23-2-2021	Brightsite	1.2.6		X			
136	6-4-2021	Projecten provinciale cofinanciering Regiodeal Parkstad 2e termijn	2.4.4			X		
137	6-4-2021	Aanpak zeer zorgwekkende stoffen	3.7.11			X		
138	6-4-2021	Facilitering PvA NOVI	3.4.1			X		
139	6-4-2021	Ontwerpend onderzoek gebiedsontwikkeling ruimtegebruik RES	3.4.1			X		
140	6-4-2021	Middelen dossier Edelchemie	3.7.4			X		
143	6-4-2021	Landschapsfonds	3.4.4			X		
144	6-4-2021	Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023	Div	X				
145	6-4-2021	Middelen Cultuur	2.2.1			X	X	
146	6-4-2021	Uitgaven acquisitie	1.1.2			X		
147	6-4-2021	Subsidieregeling MKB Innovatiestimulering	1.1.1				X	
148	6-4-2021	Restant Procesmiddelen vernieuwing economisch Beleidskader	4.3.4			X		
149	6-4-2021	Project Einstein Telescope EMR Site & Technology (E-TEST)	4.3.4			X		
150	6-4-2021	Tussenmeting impact Kennis-As	1.1.4			X		
151	6-4-2021	NEDAB kosten luchthaven MAA	1.1.5			X		
152	6-4-2021	Middelen Interregproject Europe S3Chem	1.2.1			X		
153	6-4-2021	Startersondersteuning Chemelot	1.2.2			X		
154	6-4-2021	Procesmiddelen Brightlands Maastricht Health Campus	1.2.2			X		
155	6-4-2021	Interregproject Medtech4Europe	1.2.2			X		

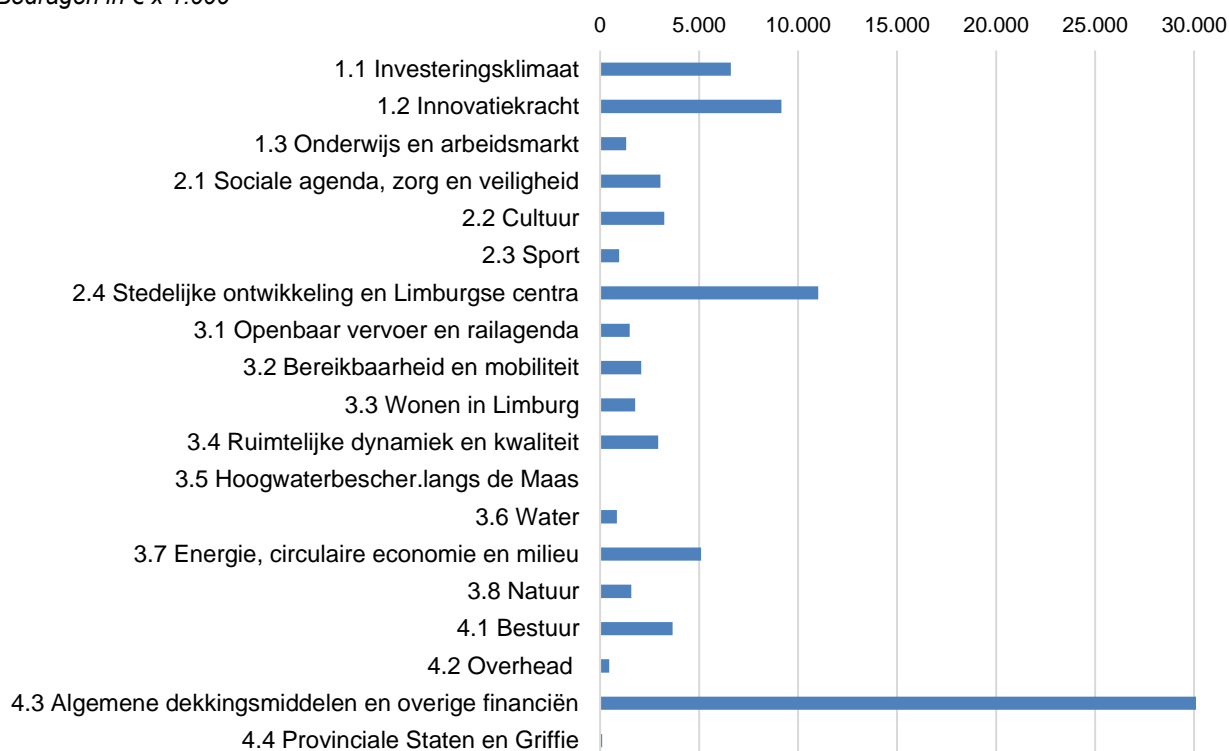
Nr	Datum besluit	Omschrijving	Begrotingswijziging					
			Product	PS- besluit	GS- besluit	Meerjarige project/ verplichting	Subsidie regelingen	Personeel en organisatie
156	6-4-2021	Procesmiddelen Brightlands Smart Services Campus	1.2.4			X		
157	6-4-2021	Procesmiddelen Chemelot 2025	1.2.6			X		
158	6-4-2021	Inrichting Technische Veiligheidscommissie	1.2.6			X		
159	9-2-2021	Sibelco Groeve	1.2.7			X		
160	6-4-2021	Interregproject Europe Regions4Food	1.2.8			X		
161	6-4-2021	Beleidskader Landbouw 'Koers naar de Toekomst'	1.2.8	X				
162	6-4-2021	Landschapinterventies	1.3.1			X		
163	6-4-2021	3e tranche HAS Venlo	1.3.2			X		
164	6-4-2021	Subsidieregeling Euregionaal Onderwijs 2020-2021	1.3.2				X	
165	6-4-2021	Uitvoeringskader Sociale Agenda 2020-2023	2.1.1	X				
166	6-4-2021	Beleidskader Circulaire Economie Limburg 2.0	3.7.2	X				
167	6-4-2021	Interregproject Digital Deconstruction	3.7.2			X		
168	6-4-2021	Uitvoering Samenwerkingsovereenkomst Maasgaard	3.4.4			X		
169	6-4-2021	Uitvoeringskosten POP3 Leader programma	3.4.4			X		
170	6-4-2021	Propositie Heuvelland	3.4.4			X		
171	6-4-2021	Uitgaven " Éen miljoen bomenplan"	3.8.1			X		
172	6-4-2021	Uitgaven stikstof en N2000 maatregelen	3.8.1			X		
173	6-4-2021	Natuurbeschermingswet en soorten	3.8.1			X		
174	6-4-2021	Diverse budgetten product Natuur	3.8.1			X		
175	6-4-2021	Uitvoeringsprogramma Water	3.6.1			X		
176	6-4-2021	Uitvoeringsovereenkomst grondwaterbeschermingsgebieden	3.6.1			X		
177	6-4-2021	Interreg VA project LIVES	3.6.1			X		
178	6-4-2021	Uitgaven Erfgoed	2.2.2			X		
179	6-4-2021	Uitgaven Veiligheid	2.1.2			X	X	
180	23-2-2021	Subsidieverlening stichting euPrevent EMR	4.1.7		X			
181	6-4-2021	Personeelsbudget	4.2.0					X
182	6-4-2021	Wonen in Limburg	3.3.1			X	X	
183	6-4-2021	Budget Sociale agenda	2.1.1			X	X	
184	6-4-2021	Maastricht Aachen Airport, Aviation Valley en omgevingsmanagement	1.1.5			X		
185	6-4-2021	Bibliotheekwerk	2.1.1				X	
186	6-4-2021	Middelen energie	3.7.1	X		X		
188	6-4-2021	Diverse budgetten Archeologie	2.2.4			X	X	
189	6-4-2021	Uitgaven Monumenten	2.2.3			X	X	
190	6-4-2021	Rentekortingen duurzaamheidsleningen	4.3.3		X			
191	6-4-2021	Uitgaven Sport	2.3.1			X	X	
192	6-4-2021	Natuurgebiedenbeheer	3.8.1			X		
193	6-4-2021	Bijdrage Marsna Paper Meerssen	3.4.7			X		
194	6-4-2021	Grondtransacties gebiedsontwikkeling Uitbreiding VDL Nedcar	3.4.7			X		
195	PS 18-12-20	Bestemming resultaat 2020: M2719 Steun kwetsbare kinderen	2.1.1	X				
197	9-2-2021	Project Sectorversnelling Energietransitie Gebouwde Omgeving	3.4.9		X			
201	6-4-2021	Proces- en projectkosten IBA Parkstad	2.4.3			X		
202	6-4-2021	Grondtransacties BPL	3.4.3			X		
204	6-4-2021	Digitalisering erfgoed	2.2.2			X		
206	6-4-2021	Vrijval reserve zilver bronsgroene natuur	4.3.5		X			
213	6-4-2021	Bestemming resultaat 2020: Toevoeging aan bruteringsreserve Limburgs Museum	4.3.3		X			
216	6-4-2021	Fasering huurkorting 2020 Museumplein Kerkrade	2.2.1			X		
219	6-4-2021	Bestemming resultaat 2020: Invulling generieke taakstelling uit vrijval reserves	4.3.5		X			

* De gebruikte nummering bij de voorstellen is een technische code voor de aansluiting met de provinciale financiële administratie.

Overboekingen per programma

De overboekingsvoorstellen hebben vooral betrekking op fasering van de uitgaven naar 2021 e.v. Bij een aantal beleidsprogramma's is er sprake van fasering/ doorschuiven van middelen m.b.t vastgestelde beleidskaders. De inzet van de beleidsintensiveringsmiddelen zijn begroot over de periode 2020-2023 op verschillende beleidsproducten. Het zijn indicatieve bedragen per jaar en dienen voor de uitvoering van het betreffende kader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Op onderdelen is ook sprake van budgetoverschrijdingen in het boekjaar 2020 welke op het (meerjarige) budget 2021 worden gecorrigeerd. Dit zijn negatieve overboekingsvoorstellen. In de grafiek zijn de totale bedragen van de overboekingen 2021-2024 gesaldeerd (de baten en lasten) gepresenteerd.

Bedragen in € x 1.000

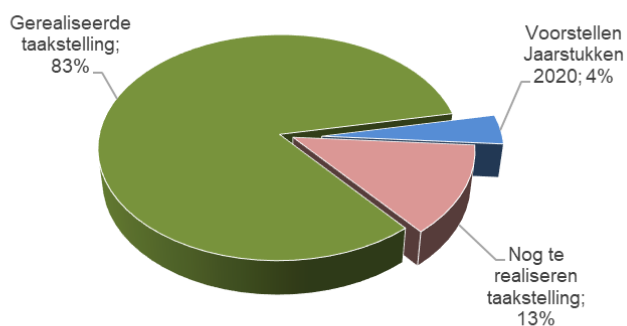
De uitschieters in de grafiek hebben vooral betrekking op:

- Programma 1.1. Investeringsklimaat: fasering van middelen (€ 6,61 mln.) voor projecten rondom o.a. LIOF Limburg Toekomstbestendig, acquisitie en luchthaven MAA;
- Programma 1.2. Innovatiekracht (€ 9,16 mln.): met name uitvoering Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023, Beleidskader Landbouw 'Koers naar de Toekomst' en ontwikkeling van de campussen;
- Programma 2.4. Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra: betreft € 10,23 mln. projecten Regiodeal Parkstad;
- Programma 4.3. Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën: meerjarige reservering t.b.v. rentederving door verkoop obligatieportefeuille 2020 ad € 26,65 mln., het overboeken van de personele begroting en de invulling van de generieke taakstelling ad € 2,08 mln.

De gespecificeerde toelichtingen zijn verder in deze bijlage opgenomen.

Invulling van de taakstelling

Conform de financiële kaders van de Herfstbrief 2019 is besloten om een (bezuinigings)taakstelling door te voeren van € 50 mln. In deze Jaarstukken is een voorstel voor een bijdrage aan de taakstelling verwerkt van € 2,08 mln. In deze Statenperiode resteert dan nog € 6,40 mln. oftewel 13%. Deze bijdrage ad € 2,08 mln. is toegelicht bij programma 4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën (product 4.3.5. Stelposten).

De opzet van de presentatie is gelijk aan een reguliere afwijkingenrapportage. Aan het einde van dit hoofdstuk is de 2^e Begrotingswijziging 2021 opgenomen.

1.1. Investeringsklimaat

€ x 1.000

1.1.1 Economische samenwerking	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
144 Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023	80	0	0	0
147 Subsidieregeling MKB Innovatiestimulering	1.241	0	0	0
Totaal lasten	1.321	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-1.321	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.321	0	0	0

Financiële toelichting

144. Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023 (GS 6-4-2021)

In de Statenvergadering van 29 juni 2020 hebben Provinciale Staten het Missiegedreven Economisch Beleidskader (MEB) vastgesteld en ingestemd met het inzetten van de beleidsintensiveringsmiddelen Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt ad € 16.905.000 en de beleidsintensiveringsmiddelen Toerisme & Recreatie ad € 7.892.500. De inzet van deze middelen is begroot over de periode 2020-2023 op verschillende beleidsproducten. Het zijn indicatieve bedragen per jaar en dienen voor de uitvoering van het kader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve wordt voorgesteld de niet bestede middelen van totaal € 3.884.771 over te boeken naar 2021. Het betreft de restantmiddelen op de volgende producten:

€ x 1

Product / onderdeel	Bedrag
Product 1.1.1. Economische Samenwerking	80.000
Product 1.1.3. MKB	211.350
Product 1.2.7. Toerisme en Recreatie	2.923.421
Product 1.3.1. Arbeidsmarkt	400.000
Product 1.3.2. Onderwijs	270.000
Totaal	3.884.771

147. Subsidieregeling MKB Innovatiestimulering (GS 6-4-2021)

Het restant budget van de subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) bedraagt € 1.241.026. Conform de samenwerkingsovereenkomst met het Rijk dienen deze middelen ingezet te worden voor de uitvoering van de MIT-regeling zoals afgesproken in het convenant van 8 mei 2015. Voorgesteld wordt het restant budget van deze regeling over te boeken naar 2021, zodat de MIT in 2021 afgehandeld respectievelijk voortgezet kan worden.

€ x 1.000

1.1.2 Acquisitie en LIOF	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
146 Uitgaven acquisitie	692	0	0	0
Totaal lasten	692	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-692	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-692	0	0	0

Financiële toelichting

146. Uitgaven Acquisitie (GS 6-4-2021)

De resterende middelen in 2020 voor Acquisitie worden in 2021 ingezet voor een aantal investeringssubsidies/ leads die momenteel in voorbereiding zijn, maar waarvan de effectuering in 2021 zal plaatsvinden. Voorgesteld wordt het restantbedrag van € 692.110 over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

1.1.3 MKB	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
82 Subsidieverlening aan LIOF Limburg Toekomstbestendig	1.930	0	0	0
144 Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023	211	0	0	0
Totaal lasten	2.141	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-2.141	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-2.141	0	0	0

Financiële toelichting

82. Subsidieverlening aan LIOF Limburg Toekomstbestendig (GS 1-12-2020)

GS hebben besloten aan LIOF voor het ontwikkelprogramma Limburg Toekomstbestendig een subsidie van totaal € 8.700.000 te verlenen, waarvan € 5.500.000 provinciale subsidie en € 3.200.000 uit de EZK middelen. Dit 3-jarig integraal ontwikkelprogramma is gericht op innovatiebevordering en ondernemersondersteuning voor het MKB in Limburg.

De provinciale bijdrage komt ten laste van:

- product 1.2.8. Innovatieve Landbouw € 2.000.000;
- product 1.1.3. MKB € 1.929.825;
- product 4.3.4. Reservering nieuw beleid (intensiveringsmiddelen Economie, Onderwijs, Arbeidsmarkt) € 70.175;
- product 3.7.2. Duurzaamheid en Circulaire economie € 1.500.000.

De bijdragen vanuit de producten 1.2.8. Innovatieve Landbouw € 2.000.000, 1.1.3. MKB € 1.929.825 en 3.7.2. Duurzaamheid en Circulaire economie € 1.500.000 van totaal € 5.429.825 waren voorzien in 2020 en worden conform de subsidiebeschikking overgeboekt naar 2021 t/m 2024, namelijk:

- product 1.2.8. Innovatieve Landbouw € 930.000 naar 2021, € 660.000 naar 2022, € 270.000 naar 2023 en € 140.000 naar 2024;
- product 1.1.3. MKB € 1.929.825 naar 2021;
- product 3.7.2. Duurzaamheid en Circulaire economie € 710.000 naar 2021, € 500.000 naar 2022, € 210.000 naar 2023 en € 80.000 naar 2024.

De aanwending van de intensiveringsmiddelen Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt van € 70.175 en de reserve aandelentransactie LIOF € 3.200.0000 (middelen EZK) worden verwerkt in de 1^e Afwijkingenrapportage 2021.

144. Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023 (GS 6-4-2021)

Zie toelichting product 1.1.1. Economische samenwerking.

€ x 1.000

1.1.4 Brightland Kennis/As	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
84 Brightlands Communicatie - provinciale bijdrage 2021 - 2023	30	30	130	0
150 Tussenmeting impact Kennis-As	30	0	0	0
Totaal lasten	60	30	130	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-60	-30	-130	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-60	-30	-130	0

Financiële toelichting

84. Brightlands Communicatie - provinciale bijdrage 2021 - 2023 (GS 1-12-2020)

Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met het meerjarenplan voor Brightlands Communicatie en het beschikbaar stellen van in totaal € 1.080.000 voor de periode 2021 t/m 2023. De provinciale bijdrage van € 1.080.000 komt ten laste van:

- MEB voor € 540.000 (product 1.1.4. Brightlands Kennis/As);
- Circulaire Economie voor € 270.000 (product 3.7.2. Duurzaamheid en Circulaire economie);
- Landbouw voor € 270.000 (product Greenport Venlo & Brightlands Campus Greenport Venlo).

Dit is conform mededeling portefeuillehouder van 4 december 2020.

De bijdrage vanuit het MEB is in de begroting voor totaal € 540.000 opgenomen, namelijk in 2020 € 190.000, 2021 € 180.000 en in 2022 € 170.000. De fasering van deze middelen wordt volgens het meerjarenplan aangepast in € 210.000 in 2021, € 200.000 in 2022 en € 130.000 in 2023. Derhalve wordt het beschikbare budget 2020 (€ 190.000) gefaseerd over de jaren 2021 t/m 2023 (€ 30.000 in 2021,

€ 30.000 in 2022 en € 130.000 in 2023). zodat deze middelen ingezet kunnen worden voor de uitvoering van dit meerjarenplan.

150. Tussenmeting impact Kennis-As (GS 6-4-2021)

De verwachting is dat de tussenmeting impact-analyse Kennis-As projecten in 2021 wordt afgerond. Er resteren nog middelen in 2020, omdat de opdracht van de tussenmeting, die volledig was voorzien in 2020, niet voor het eind van het jaar is geëffectueerd. Derhalve worden de hiervoor gereserveerde middelen van € 29.828 overgeboekt naar 2021 zodat in 2021 aan deze betaalverplichting voldaan kan worden. Na oplevering van de tussenmeting worden Provinciale Staten hierover geïnformeerd.

		€ x 1.000			
1.1.5 Maastricht Aachen Airport		Begroting	Meerjarenraming		
		2021	2022	2023	2024
Lasten					
151	NEDAB kosten luchthaven MAA	2.024	0	0	0
184	Maastricht Aachen Airport, Aviation Valley en omgevingsmanagement	208	0	0	0
Totaal lasten		2.232	0	0	0
Baten					
Totaal baten		0	0	0	0
		-2.232	0	0	0
Mutatie reserves					
<i>Aanwending reserves</i>					
151	Bestemmingsreserve NEDAB	1.024	0	0	0
184	Bestemmingsreserve NEDAB	208	0	0	0
Saldo mutatie reserves		1.232	0	0	0
Resultaat		-1.000	0	0	0

Financiële toelichting

151. NEDAB kosten luchthaven MAA (GS 6-4-2021)

De bijdrage van de 2e helft van 2020 voor de 'Niet Economische Diensten van Algemeen Belang' kosten (NEDAB) is door Maastricht Aachen Beheer & Infrastructuur (MAA B&I B.V.) niet afgeroepen. Deze afroep zal begin 2021 plaatsvinden. Derhalve wordt voorgesteld de hiervoor gereserveerde middelen van € 2.024.400 inclusief de aanwending van de bestemmingsreserve NEDAB van € 1.024.400 over te hevelen naar 2021, zodat in 2021 aan deze betaalverplichting voldaan kan worden.

184. Fasering procesmiddelen Maastricht Aachen Airport (GS 6-4-2021)

De procesmiddelen, gerelateerd aan de toekomst van Maastricht Aachen Airport, zijn in 2020 niet volledig ingezet. GS hebben besloten dat deze onderdeel zijn van de businesscase voor MAA B&I B.V. voor de periode 2016-2026. Er is besloten (GS 22 november 2016) dat deze aan MAA B&I B.V. na aftrek van lopende verplichtingen zullen worden overgemaakt. Deze middelen dienen hiervoor beschikbaar te blijven. Derhalve wordt het restant van € 177.443 overgeheveld naar 2021.

Daarnaast zijn in de begroting 2020 procesmiddelen opgenomen voor het uitvoeren van activiteiten ten behoeve van de nieuwe aanvraag luchthavenbesluit. Omdat een aantal opdrachten, waaronder het

advies van Pieter van Geel, doorlopen naar 2021, wordt voorgesteld het restantbudget van € 30.601 over te boeken naar 2021, zodat aan deze betaalverplichtingen voldaan kan worden. Middels deze wijziging wordt voorgesteld in totaal € 208.044 over te boeken naar 2021.

1.2. Innovatiekracht

€ x 1.000

1.2.1 Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus	Begroting 2021	Meerjarenraming		
		2022	2023	2024
Lasten				
152 Middelen Interregproject Europe S3Chem	17	0	0	0
Totaal lasten	17	0	0	0
Baten				
152 Middelen Interregproject Europe S3Chem	21	0	0	0
Totaal baten	21	0	0	0
	4	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	4	0	0	0

Financiële toelichting

152. Middelen interregproject Europe S3Chem (GS 6-4-2021)

In de 2^e Afwijkingenrapportage 2016 (PS 4 november 2016) is ingestemd met de partnerovereenkomst Europese samenwerkingsproject chemie-regio's (S3Chem). Dit project heeft een looptijd van 6 jaar (2016-2021). In 2021 wordt de einddeclaratie van dit project ingediend en volgt de eindafrekening. Derhalve wordt het restant budget van € 17.123 en de verwachte bijdrage vanuit Europa van € 21.091 overgeboekt naar 2021.

€ x 1.000

1.2.2 Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus	Begroting 2021	Meerjarenraming		
		2022	2023	2024
Lasten				
153 Startersondersteuning Chemelot	100	0	0	0
154 Procesmiddelen Brightlands Maastricht Health Campus	25	0	0	0
155 Interregproject Medtech4Europe	142	0	0	0
Totaal lasten	267	0	0	0
Baten				
155 Interregproject Medtech4Europe	55	0	0	0
Totaal baten	55	0	0	0
	-212	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-212	0	0	0

Financiële toelichting

153. Startersondersteuning Chemelot (GS 6-4-2021)

In de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 6 november 2020) was er voor het start up programma van Brightlands Maastricht Health Campus (Medlim) € 100.000 gereserveerd. Dit is wegens Covid-19 vertraagd. De verwachting is dat deze middelen in 2021 ingezet gaan worden voor MHC spin-offs. Derhalve wordt voorgesteld de hiervoor gereserveerde middelen over te boeken naar 2021.

154. Procesmiddelen Brightlands Maastricht Health Campus Maastricht (GS 6-4-2021)

Voorgesteld wordt om de restant procesmiddelen Brightlands Maastricht Health Campus Maastricht van € 25.000 over te boeken naar 2021. Deze middelen zijn in 2021 noodzakelijk ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van de Brightlands Campus Maastricht. Deze worden in 2021 onder andere aangewend voor onderzoekskosten van de businesscase Regmed XB. Dit traject loopt nog.

155. Interregproject Medtech4Europe (GS 6-4-2021)

In de 2^e Afwijkingenrapportage 2018 (PS 9 november 2018) is ingestemd met de deelname aan het Interreg Europe project "Medtech4Europe". Het project is gericht op kennisuitwisseling en intensieve samenwerking met 7 andere Europese regio's op het vlak van Medische Technologieën (MEDTECH), gerelateerd aan de Brightlands Maastricht Health Campus. Het project heeft een looptijd van juni 2018 tot en met november 2022.

Voorgesteld wordt het restant budget (€ 141.524 lasten en € 54.595 baten) over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

1.2.4 Services & Brightlands Smart Services Campus	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
156 Procesmiddelen Brightlands Smart Services Campus	10	0	0	0
Totaal lasten	10	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-10	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-10	0	0	0

Financiële toelichting

156. Procesmiddelen Brightlands Smart Services Campus Heerlen (GS 6-4-2021)

Voorgesteld wordt de restant procesmiddelen Brightlands Smart Services Campus Heerlen van € 10.000 over te boeken naar 2021. Deze middelen zijn in 2021 noodzakelijk ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van de Brightlands Campus Heerlen. Voor de uitvoering van de motie 2638 Lodewijks 'Brightlands is van ons allemaal' (PS 9 november 2020) wordt dit budget onder andere ingezet voor het opstellen van een roadmap conform mededelingen portefeuillehouder van 26 januari 2021.

€ x 1.000

1.2.6 Industrie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
	0			
Lasten				
135 Brightsite	1.500	0	0	500
157 Procesmiddelen Chemelot 2025	91	0	0	0
158 Inrichting Technische Veiligheidscommissie	174	0	0	0
Totaal lasten	1.764	0	0	500
Baten				
157 Procesmiddelen Chemelot 2025	76	0	0	0
158 Inrichting Technische Veiligheidscommissie	55	0	0	0
Totaal baten	131	0	0	0
	-1.633	0	0	-500
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.633	0	0	-500

Financiële toelichting

135. Brightsite (GS 23-2-2021)

Provinciale Staten hebben op 25 juni 2020 besloten Gedeputeerde Staten op te dragen een langdurige subsidie van € 9 mln. te beschikken aan Transforming Industry (nog op te richten entiteit) ten behoeve van Brightsite. Het afgeven van de beschikking heeft vertraging opgelopen. Als gevolg van het onderzoek naar de uitvoerbaarheid (Amendement 68 4e Gewijzigd Lodewijks cs inzake Langjarige subsidie uitvoeringsfase Brightsite) is CSP B.V. (Chemelot Scientific Participations B.V.) de aanvragende partij geworden, welke pas op 17 november 2020 de subsidieaanvraag heeft ingediend. Daarnaast is er op 18 december 2020 nog aanvullende informatie ontvangen. De subsidie is reeds verleend (GS 23-2-2021). Het bedrag in 2020 van € 2 mln. is hiervoor overgeboekt naar 2021 € 1,5 mln. en 2024 € 0,5 mln.

157. Procesmiddelen Chemelot 2025 (GS 6-4-2021)

Op 10 mei 2016 hebben PS kennis genomen van de Visie Chemelot 2025. Deze visie is opgesteld door acht private partijen van industriepark (SABIC, OCI, Arlanxeo, Fibrant, AnQore, DSM, Sitech en USG) samen met de Brightlands Chemelot Campus. Voor de Provincie Limburg zijn in dat kader de thema's 'Ontwikkeling industriepark', 'doorgroei campus', 'financieringsvraagstukken', 'acquisitie', 'verduurzaming', en 'ontsluiting' in directe zin relevant. In dit kader zijn in de Herfstbrief 2019 (PS 4 oktober 2019) en Eindejaarsbijstelling 2019 (PS 13 december 2019) hiervoor procesmiddelen beschikbaar gesteld, onder andere voor het opstellen van een omgevingsplandeel Chemelot, gebiedsvisie omgeving Chemelot, governance Chemelot, verduurzaming Chemelot etc. De gebiedsvisie Chemelot wordt in de eerste helft 2021 verwacht. Afgesproken is dat externe partijen hieraan bijdragen (begrote bijdrage partners is € 76.132). De financiële afwikkeling hiervan (facturatie externe partners en eindrekening gebiedsvisie) vindt in 2021 plaats. Derhalve wordt voorgesteld het restant budget van € 14.551 (€ 90.683 lasten en € 76.132 baten) over te boeken naar 2021.

158. Inrichting Technische Veiligheidscommissie (GS 6-4-2021)

Voor het uitwerken van diverse essentiële elementen uit de 'Veiligheidsvisie Chemelot e.o.' is een onafhankelijk platform ingesteld, de zogenaamde Technische Veiligheidscommissie (TVC). Hierdoor

worden de ambitie en visie geconcretiseerd en de veiligheidssituatie op en rond Chemelot verbeterd. De taakopdracht van de TVC is tijdelijk en loopt door t/m het tweede kwartaal van 2021. Derhalve vindt de definitieve financiële afwikkeling van de TVC in 2021 plaats. Voorgesteld wordt het restant budget (€ 173.631 lasten en € 55.000 baten) over te boeken naar 2021. De geraamde baten betreffen de bijdragen van de gemeenten Beek, Stein en Sittard-Geleen.

€ x 1.000

1.2.7 Toerisme en recreatie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
144 Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023	2.923	0	0	0
159 Sibelco Groeve	300	0	0	0
Totaal lasten	3.223	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-3.223	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-3.223	0	0	0

Financiële toelichting

144. Fasering Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023 (GS 6-4-2021)

Zie toelichting product 1.1.1. Economische samenwerking.

159. Sibelco groeve (GS 9-2-2021)

GS hebben 9 februari 2021 besloten aan de gemeente Heerlen een incidentele projectsubsidie te verlenen voor het project Rondje Groeves. De subsidieverlening was aanvankelijk voorzien in 2020. In afwachting van de uitspraak van de Raad van State d.d. 21 oktober 2020 is dit proces vertraagd. Derhalve wordt voorgesteld de hiervoor gereserveerde middelen van € 300.000 over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

1.2.8 Innovatieve landbouw	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
82 Subsidieverlening aan LIOF Limburg Toekomstbestendig	930	660	270	140
160 Interregproject Europe Regions4Food	88	0	0	0
161 Beleidskader Landbouw 'Koers naar de Toekomst'	1.569	0	0	0
Totaal lasten	2.587	660	270	140
Baten				
160 Interregproject Europe Regions4Food	69	0	0	0
Totaal baten	69	0	0	0
	-2.518	-660	-270	-140
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-2.518	-660	-270	-140

Financiële toelichting

82. Subsidieverlening aan LIOF Limburg Toekomstbestendig (GS 1-12-2020)

Zie toelichting product 1.1.3. MKB.

160. Interreg Europe Regions4Food (GS 6-4-2021)

In de 2^e Afwijkingenrapportage 2018 (PS 9 november 2018) is ingestemd met de deelname aan het Interreg Europe project Regions4Food. Dit project heeft als hoofddoel het maximaliseren van de innovatiepotentie van alle factoren van de Agro- en Voedselwaardeketen door inzet van ICT. Hieronder wordt enerzijds de digitalisering van de processen en anderzijds het gebruik van verwaardiging van Big Data voor kennisontwikkeling, marktinformatie en management verstaan. Het project loopt tot en met 2023. Voorgesteld wordt het restantbudget (€ 88.018 lasten en € 69.056 baten) over te boeken naar 2021.

161. Beleidskader Landbouw 'Koers naar de Toekomst' (GS 6-4-2021)

Conform het beleidskader Limburgse Landbouw en Agrifoodsector (PS 29 juni 2020) is er in 2020 voor de uitvoering van de lijnen missie gedreven innoveren sector, circulair produceren, sterker in de marktketen en grensoverschrijdend verbinden € 4.300.000 beschikbaar gesteld. Het beschikbaar gesteld budget was een indicatief bedrag en dient voor de uitvoering van dit kader beschikbaar te blijven, zodat de afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve wordt voorgesteld de niet bestede middelen van € 1.568.775 over te boeken naar 2021. Dit restantbudget is onder andere geormerkt voor de 3e tranche HAS Venlo € 700.000 (PS 24 september 2020).

1.3. Onderwijs en arbeidsmarkt

€ x 1.000

1.3.1 Arbeidsmarkt	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
144 Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023	400	0	0	0
Totaal lasten	400	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-400	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-400	0	0	0

Financiële toelichting

144. Fasering Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023 (GS 6-4-2021)

Zie toelichting product 1.1.1. Economische samenwerking.

€ x 1.000

1.3.2 Onderwijs	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
144 Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023	270	0	0	0
163 3e tranche HAS Venlo	700	0	0	0
164 Subsidieregeling Euregionaal Onderwijs 2020-2021	-47	0	0	0
Totaal lasten	923	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-923	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-923	0	0	0

Financiële toelichting

144. Fasering Missiegedreven Economisch Beleidskader 2020-2023 (GS 6-4-2021)

Zie toelichting product 1.1.1. Economische samenwerking.

163. Financiering 3e tranche HAS Venlo (GS 6-4-2021)

Provinciale Staten hebben ingestemd met de doorontwikkeling van HAS Venlo middels het programma 'Binden en boeien voor de wereld van morgen'. De provinciale bijdrage voor de derde fase HAS Venlo bedraagt € 1.400.000 voor de periode 2020-2023. De subsidieverlening van de derde tranche was voorzien in 2020. Omdat de Provincie van de HAS geen subsidieaanvraag heeft ontvangen in 2020, wordt de subsidie verleend in 2021. Derhalve wordt voorgesteld de hiervoor gereserveerde middelen over te boeken naar 2021. Voor het product 1.3.2. Onderwijs betreft dit € 700.000. De overige € 700.000 waren voorzien op het product 1.2.8. Innovatieve Landbouw.

164. Subsidieregeling Euregionaal Onderwijs 2020-2021 (GS 6-4-2021)

Op 7 juli 2020 hebben GS ingestemd met de vaststelling van de Nadere subsidieregels Euregionaal Onderwijs 2020-2021. De gereserveerde middelen voor de uitvoering van deze regeling waren volledig in 2021 voorzien (conform Eindejaarsbijstelling 2020, PS 17 december 2019). Echter eind 2020 zijn er vanuit deze subsidieregeling nog twee subsidies verleend namelijk aan Stichting Onderwijs Midden-Limburg en Hogeschool Zuyd. Voorgesteld wordt dit tekort van € 47.317 te verrekenen met de hiervoor gereserveerde middelen in 2021.

2.1. Sociale agenda, zorg en veiligheid

€ x 1.000

2.1.1 Sociale agenda en Zorg	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
121 Procesmiddelen vml. Afcnt Schinnen	50	0	0	0
165 Uitvoeringskader Sociale Agenda 2020-2023	686	0	0	0
183 Budget Sociale agenda	971	0	0	0
185 Bibliotheekwerk	824	0	0	0
197 Project Sectorversnelling Energietransitie Gebouwde Omgeving	247	0	0	0
195 <i>Bestemming resultaat 2020: M2719 Steun kwetsbare kinderen</i>	125	0	0	0
Totaal lasten	2.903	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-2.903	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-2.903	0	0	0

Financiële toelichting

121. Procesmiddelen vml. Afcnt Schinnen (GS 6-4-2021)

Zie toelichting product 4.1.1. Rijks- en veiligheidstaken CdK.

165. Uitvoeringskader Sociale Agenda 2020-2023 (GS 6-4-2021)

In de Statenvergadering van 7 februari 2020 hebben Provinciale Staten het Uitvoeringskader Sociale Agenda 2020-2023 vastgesteld en ingestemd met het inzetten van de beleidsintensiveringsmiddelen Sociale Agenda € 17.537.500 en beleidsintensiveringsmiddelen Onvoorzien € 1.500.000. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van de lijnen:

- Lijn 1 Opgroeien en ontplooiën
- Lijn 2 Kans op ontwikkeling en werk
- Lijn 3 Vitaal meedoen
- Lijn 4 Vitale gemeenschappen

En amendementen:

- Amendement 50 inzake Behoud middelen voor Limburg Regenboogprovincie
- Amendement 52 inzake Nederlandse taal en Armoede

Deze middelen zijn begroot over de periode 2020-2023. Het zijn indicatieve bedragen per jaar en dienen voor de uitvoering van het kader en amendementen 50 en 52 beschikbaar te blijven. Derhalve wordt voorgesteld de niet bestede middelen van € 686.209 over te boeken naar 2021.

183. Overige budgetten Sociale Agenda (GS 6-4-2021)

In dit overboekingsvoorstel van totaal € 970.589 zijn de volgende projecten/budgetten verwerkt:

1. Wijkaanpak Vastenavond Kamp

De provincie is als partner betrokken bij de integrale wijkaanpak Vastenavondkamp in Venlo-Blerick. Dit is bekrachtigd met een samenwerkingsconvenant (GS 12 maart 2019), waarin is verklaard met enkele procespartners (gemeente Venlo en woningcorporaties Antares en Woonwenz) samen te werken aan de ontwikkeling van deze speerpuntwijk. De gemeente Venlo heeft eind 2020 een gebiedsvisie voor de wijk Vastenavondkamp opgeleverd. In de eerste helft van 2021 wordt het Uitvoeringsplan nader uitgewerkt, dat onderdeel is voor de provinciale subsidieaanvraag. Het restant budget van € 752.659 dient voor deze wijkaanpak beschikbaar te blijven. Derhalve wordt voorgesteld dit restant van € 752.659 over te boeken naar 2021. Daarnaast is er in de reserve Transitiefonds Limburgse Woningmarkt € 1.529.400 voor dit project gelabeld.

2. Scholingsplan Limburg Positief

Een aantal opdrachten en/of werkzaamheden is aan het eind van 2020 niet geëffectueerd en loopt door naar 2021. Derhalve wordt voorgesteld de hiervoor gereserveerde middelen van € 17.988 over te boeken naar 2021, zodat in 2021 aan deze betaalverplichting voldaan kan worden.

3. Project Burgerbegroting gemeente Maastricht

De Burgerbegroting heeft als doel de burger meer ruimte te geven voor zelfsturing en gemeenschapsvorming in de eigen leefomgeving. In gezamenlijke afstemming komen burgers tot een afweging van projecten in de eigen buurt, met als direct resultaat concrete projecten die uitgevoerd zullen worden. Het motto van de Burgerbegroting is: ontmoeten, kennismaken en samen besluiten nemen. Fysieke ontmoetingen zijn essentieel voor een goed verloop van de Burgerbegroting. Juist deze kernwaarden konden in 2020, gezien de beperkingen vanwege COVID-19, onvoldoende tot hun recht komen. Dit heeft ertoe geleid dat de start van de Burgerbegroting is uitgesteld naar september 2021. Derhalve wordt voorgesteld de hiervoor bestuurlijk toegezegde bijdrage van € 150.000 over te boeken naar 2021.

4. Project t Thoeshoes Maasbree

Thoeshoes Maasbree heeft als doel het aanbieden van intensieve dagbesteding, met een dag(nacht)voorziening, bedoeld voor mensen met dementie en ter ontlasting van de mantelzorg. Het is een burgerinitiatief zonder commerciële bedoelingen dat door de Maasbreese gemeenschap wordt gedragen. Het initiatief valt bestuurlijk onder de Stichting Dorpsontmoeting Hoës van Bree. In een bestuurlijk overleg met de stichting en de gemeente Peel en Maas is op 18 december 2019 een provinciale subsidie toegezegd van € 100.000. Momenteel lopen de onderhandelingen tussen gemeente Peel en Maas en de stichting inzake exploitatie en investeringskosten. Gezien de complexiteit van deze subsidieaanvraag is de verwachting dat medio 2021 de subsidie verleend wordt. Derhalve wordt voorgesteld de hiervoor gereserveerde middelen van € 100.000 over te boeken naar 2021.

5. Nadere subsidieregels gemeenschapsaccommodaties 2020-2023

Voor de uitvoering van de nadere subsidieregels gemeenschapsaccommodatie 2020-2023 zijn in de begroting jaarlijks indicatieve bedragen opgenomen. In 2020 is voor de uitvoering van deze regeling € 425.058 ingezet. Dit is € 100.058 hoger dan in de begroting 2020 was voorzien. Derhalve wordt voorgesteld de hogere besteding van 2020 te verrekenen met het hiervoor bestemde budget in 2021.

6. Beleidsbrief Integratie 2020-2023

PS hebben 29 juni 2020 middels de 1e Afwijkingenrapportage ingestemd met het beschikbaar stellen van € 400.000 procesmiddelen integratie voor het faciliteren van bijeenkomsten, kennisdeling, het

verspreiden van informatie en de uitvoer van processen van diverse platforms en samenwerkingsverbanden. De procesmiddelen zijn beschikbaar gesteld voor de periode 2020 t/m 2023. De niet bestede middelen dienen voor de uitvoering van deze beleidsbrief beschikbaar te blijven. Derhalve wordt voorgesteld het restantbudget van € 50.000 over te boeken naar 2021.

185. Bibliotheekwerk (GS 06-04-2021)

Op 12 mei 2020 hebben GS ingestemd met de subsidieregeling 'Nadere subsidieregels Bibliotheek, Maatschappij en Laaggeletterdheid 2020-2023'. Met deze regeling wordt verder uitvoering gegeven aan de 'Intensivering aanpak laaggeletterdheid Provincie Limburg' en versterkt zo de aanpak door de Nederlands Limburgse bibliotheken, gemeenten en andere in de Nederlandse provincie Limburg gevestigde rechtspersonen die een rol spelen in de aanpak en bestrijding van laaggeletterdheid. In 2020 zijn door de beperkende maatregelen t.a.v. COVID-19 bibliotheken gesloten en hebben activiteiten niet of nauwelijks kunnen plaatsvinden. Naar verwachting worden de geplande activiteiten in 2020 alsnog in 2021 opgepakt. Hiervoor wordt het restantbedrag in 2020 van € 114.033 overgeboekt naar 2021. Daarnaast resteert er nog een bedrag van € 710.223. Dit bedrag is bestemd voor de subsidieverlening aan Cubiss Limburg voor het werkplan 2020. In 2020 is niet meer tot een definitieve afronding en beschikking van het dossier gekomen aangezien de voor de feitelijke toekenning van het exploitatiesubsidie 2020 aan Cubiss Limburg benodigde aanvullende en toereikende informatie pas in november 2020 door Cubiss is aangereikt. De uitbetaling van het restantbedrag vindt plaats bij de definitieve subsidieverlening 2020. Het restantbedrag wordt hiervoor overgeboekt naar 2021.

197. Project Sectorversnelling Energietransitie Gebouwde Omgeving (SEGO) (GS 9-2-2021)

Gedeputeerde Staten hebben besloten een provinciale subsidie van € 247.230 te verlenen aan Bouwmensen Limburg BV voor de uitvoering van het project Sectorversnelling Energietransitie Gebouwde Omgeving' (SEGO). Met dit project worden in de periode van 1 januari 2021 tot 31 mei 2023 jaarlijks 50 zjinstromers duurzaam toegeleid tot technische beroepen in de Limburgse gebouwde omgeving. De provinciale subsidie komt ten laste van de reguliere middelen 2020 van het product 2.1.1. Sociale Agenda en Zorg (onderdeel motie 2474 HCA Energietransitie en Duurzaamheid). Derhalve wordt voorgesteld € 247.230 over te boeken naar 2021.

195. Bestemming resultaat 2020 M2719 Steun kwetsbare kinderen (PS 18-12-2020)

In de PS-vergadering van 18 december 2020 is Motie 2719 Jetten cs inzake Steun kwetsbare kinderen aangenomen. Hiervoor is een bedrag van € 0,13 mln. beschikbaar gesteld. Het project 'De kleine Beurs' wordt ondersteund vanuit deze motie, het betreft een project van Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur en zet in op het vergroten van de bekendheid van de diverse fondsen en ondersteuningsmogelijkheden onder Limburgers in armoede. De overige gelden uit de motie worden lopende dit jaar verdeeld over genoemde fondsen.

€ x 1.000

2.1.2 Veiligheid	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
179 Uitgaven Veiligheid	139	0	0	0
Totaal lasten	139	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-139	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
179 Reserve DU Bodemsanering	60	0	0	0
Saldo mutatie reserves	60	0	0	0
Resultaat	-79	0	0	0

Financiële toelichting

179. Uitgaven Veiligheid (GS 6-4-2021)

In de overboeking van € 139.000 zijn de volgende posten opgenomen:

1. Veiligheidsagenda Limburg

Op 29 juni 2020 is het Beleidskader Veiligheidsagenda Limburg door PS vastgesteld. De uitvoering van het kader is gestart, echter de opstartfase van projecten binnen de actielijnen heeft meer tijd geveerd dan vooraf ingeschat waardoor niet alle middelen in 2020 zijn besteed. Voor de uitvoering van de Veiligheidsagenda wordt het restantbedrag in 2020 van € 79.000 overgeboekt naar 2021.

2. Subsidieregeling opruimen drugsafval Limburg

Op 2 juni 2020 hebben GS ingestemd met het vaststellen van de Subsidieregeling opruiming drugsafval Provincie Limburg 2020. Het betreft een uniforme subsidieregeling, die in IPO-verband samen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is opgesteld. Voor 2020 wordt de regeling uitgevoerd door de Provincie Noord-Brabant. Wij hebben Noord-Brabant gemandateerd voor het aanvragen van de Rijksmiddelen en voor de uitvoering van de regeling voor Limburg. De regeling heeft een looptijd tot 1 december 2020. Voor de afhandeling van subsidieaanvragen wordt het restantbedrag in 2020 van € 60.000 overgeboekt naar 2021, inclusief de dekking uit de reserve DU Bodemsanering.

2.2. Cultuur

€ x 1.000

2.2.1 Cultuur	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
145 Middelen Cultuur	1.205	0	0	0
Totaal lasten	1.205	0	0	0
Baten				
216 Fasering huurkorting 2020 Museumplein Kerkrade	0	100	100	100
Totaal baten	0	100	100	100
	-1.205	100	100	100
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.205	100	100	100

Financiële toelichting

145. Middelen Cultuur (GS 6-04-2021)

De overboeking van € 1.205.397 betreft:

1. Beleidskader en Beleidsontwikkeling Cultuur

Voor de continuering van de uitvoering van het Beleidsprogramma Cultuur 2020-2021 wordt een bedrag van € 20.000 overgeboekt. Dit bedrag behoort tot de inzet voor "Investeren in overleven", conform mededeling portefeuillehouder d.d. 13 oktober 2020 inzake 'Inzet vanwege Corona van maatregelen en middelen voor cultuur en erfgoed in Limburg'. Daarnaast is in 2020 een bijdrage als tegemoetkoming voor de geleden schade ten gevolge van coronacrisis aan de Jan van Eyck Academie toegekend van € 160.000. Een deel wordt gefinancierd uit de Specifieke Uitkering Culturele Voorzieningen en het overige deel uit onze beleidsmiddelen. Het tekort in 2020 van € 45.350 wordt uit 2021 naar voren gehaald.

2. Nadere subsidieregels Cultuur 2020-2021

Het subsidieplafond voor 'Projecten gericht op grensoverschrijdende culturele samenwerking' is in 2020 niet geheel besteed. De beperkende maatregelen vanwege de coronacrisis hebben grensoverschrijdende culturele projecten, onder meer gericht op ontmoeting met publiek van over de grens, belemmerd, waardoor minder subsidieaanvragen zijn gedaan. Waar culturele activiteiten in Nederland over het algemeen al nauwelijks doorgang konden vinden, gold dat nog meer voor grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten vanwege de stringenter maatregelen van de Duitse en Belgische overheden en de beperkingen aan het grensverkeer. Het resterend bedrag in 2020 van € 235.463 wordt ingezet voor "Investeren in overleven" gekoppeld aan de uitvoering van het Beleidsprogramma Cultuur en wordt daartoe overgeboekt naar 2021. Het subsidieplafond 2020 voor 'Projectsubsidie Culturele festivals en evenementen' is ook niet helemaal ingezet. De beperkende maatregelen vanwege de coronacrisis hebben de culturele festivals en evenementen buitengewoon beperkt, waardoor minder subsidieaanvragen zijn gedaan. Conform toezegging 8835 d.d. 13 november 2020 aan PS, uitvoering motie 2675 d.d. 16 november 2020 en de mededeling portefeuillehouder inzake Voortgang diverse onderwerpen Cultuur van 8 december 2020 (2020/48878) wordt dit bedrag ingezet voor een deel van de

subsidie aan de Stichting Kamermuziek Limburg t.b.v. het Orlandofestival 2.0 in 2021 en 2022. Hiervoor wordt het restantbedrag in 2020 van € 168.668 overgeboekt naar 2021.

3. Cultuurregio's

Het restantbedrag in 2020 van € 102.020 wordt overgeboekt en conform Beleidsprogramma Cultuur ingezet t.b.v. cultuurprojecten in de Cultuurregio Noord in het kader van de samenwerking tussen de gemeenten binnen deze cultuurregio in het project "Samen ontwikkelen door te doen" (brief trekker Gemeente Venray d.d. 16 november 2020) en t.b.v. inhoudelijke bijeenkomsten met de cultuurregio's. Beiden zijn vanwege de gevolgen van de coronacrisis in de tijd verschoven naar 2021.

4. Afhandeling diverse subsidieregelingen

Voor de afhandeling van ingediende en (vanwege de coronacrisis in de tijd verschoven) nog in te dienen subsidieaanvragen wordt voor de volgende subsidieregels het restantbedrag 2020 overgeboekt naar 2021. Het betreft:

- Stimuleringsregeling Bovenlokale Evenementen 2020-2023, looptijd tot 31 januari 2024. Restantbedrag bedraagt € 284.961;
- Nadere subsidieregels Participatie, looptijd tot 1 januari 2022. Restantbedrag bedraagt € 366.625;
- Nadere subsidieregels Cultuurplan en Subinfrastructuur 2021-2024 (Subinfrastructuur), looptijd tot 1-1-2025. Restantbedrag bedraagt € 73.010.

216.Fasering huur Museumplein Kerkrade (GS 6-4-2021)

Op basis van afspraken met het Museumplein Limburg heeft een financieel technische aanpassing van de huuropbrengst plaatsgevonden. Verrekening vindt plaats met het resultaat 2021.

€ x 1.000

2.2.2 Erfgoed	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
178 Uitgaven Erfgoed	340	0	0	0
204 Digitalisering erfgoed	18	0	0	0
Totaal lasten	358	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-358	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-358	0	0	0

Financiële toelichting

178. Erfgoed (GS 6-4-2021)

In de overboeking van € 340.161 zijn de volgende posten opgenomen:

1. "Beleidsbrief 'Erfgoed leeft!' 2020-2021

In de beleidsbrief Erfgoed 2020-2021 zijn de activiteiten en middelen voor erfgoed voor deze collegeperiode vastgelegd. In 2021 wordt de transitie van de begrotingsinstellingen erfgoed ten behoeve van een gezonde bedrijfsvoering gecontinueerd. De digitaliseringsplannen van de begrotingsinstellingen

worden in 2021 uitgevoerd. Daarnaast wordt de uitvoering van de subsidieregelingen lokale en regionale musea en participatie gecontinueerd. Voor de continuering van deze activiteiten in 2021 wordt het restantbedrag in 2020 van € 290.161 overgeboekt naar 2021.

2. Bijdrage Rijk inzake Limburgse taal

GS hebben op 6-11-2019 met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het convenant inzake de Nederlandse erkenning voor de Limburgse taal ondertekend (GS 29-10-2019). Middels de decembercirculaire Provinciefonds 2019 (2020/1941) hebben wij een bijdrage ontvangen ten behoeve van de Limburgse taal en voor projecten die de Limburgse taal bevorderen. In 2020 zijn geen middelen besteed als gevolg van het coronavirus. De aangescherpte maatregelen en de lockdown verhinderden het organiseren van een netwerkbijeenkomst om projecten op het gebied van Limburgse taal te stimuleren. In plaats daarvan heeft eind 2020 een digitale bijeenkomst plaatsgevonden waarin de Prijsvraag "Limburgse Taal" bekend is gemaakt. In samenwerking met het Huis voor de Kunsten Limburg is de prijsvraag 'Limburgse Taal' ontwikkeld, opengesteld en gepromoot. Doel van deze prijsvraag is het stimuleren van initiatieven die bijdragen aan het ontwikkelen en toepassen van het Limburgs naast het Nederlands in de kinderopvang en het primair onderwijs. De deadline voor het indienen van initiatieven is eind januari 2021. In 2021 worden vier initiatieven met ieder €12.500 gehonoreerd. Uitvoering van deze initiatieven start in 2021. Het restantbedrag in 2020 van € 50.000 wordt overgeboekt naar 2021.

204. Digitalisering Erfgoed (GS 6-4-2021)

De Provinciale Adviescommissie digitalisering Limburgs Erfgoed heeft in 2020 positief geadviseerd ten aanzien van de digitaliseringsopgave voor de Coöperatie Erfgoed Limburg en Stichting Restauratie Atelier Limburg. De hiervoor gereserveerde middelen van € 18.160 worden overgeboekt naar 2021 ter verdere afhandeling.

€ x 1.000

2.2.3 Monumenten	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
189 Uitgaven Monumenten	1.080	0	0	0
Totaal lasten	1.080	0	0	0
Baten				
189 Uitgaven Monumenten	32	0	0	0
Totaal baten	32	0	0	0
	-1.048	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.048	0	0	0

Financiële toelichting

189. Uitgaven Monumenten (GS 6-4-2021)

In de overboeking van € 1.079.662 zijn de volgende posten opgenomen:

1. Uitvoering Monulisa-regeling

Op 12 mei 2020 hebben GS ingestemd met de vaststelling van de gewijzigde Nadere subsidieregels Monulisa 2020 - 2022. De looptijd van deze meerjarige regeling is tot 1 maart 2022. De subsidie is

bestemd voor ondersteuning van het normaal onderhoud aan dié rijksmonumenten die economisch niet rendabel zijn, namelijk gebouwen voor de openbare eredienst, molens en groene monumenten. Deze subsidie is een aanvulling op de rijkssubsidie voor het normaal onderhoud aan deze categorie monumenten. In 2020 zijn meer subsidies verstrekt dan de hiervoor gereserveerde middelen in 2020, vanwege het vele aantal aanvragen. Aanvragers kunnen, nadat ze de beschikking van het Rijk hebben ontvangen voor hun zesjarig onderhoudsplan, een aanvraag bij de Provincie indienen. In 2020 waren dat meer aanvragen dan het begrote bedrag. Voorgesteld wordt het tekort in 2020 van € 206.934 te verrekenen met de hiervoor gereserveerde middelen in 2021.

2. Actualisatie Cultuurhistorische Waardenkaart

Op 20 november 2018 hebben GS de dienstverleningsovereenkomst tussen Provincie Limburg en gemeenten voor de realisatie van de Erfgoedkaart Limburg vastgesteld. De Erfgoedkaart Limburg is een actualisatie van de verouderde provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart omdat deze kaart niet voldoet aan de eisen van de nieuwe Omgevingswet. De Provincie faciliteert gemeenten bij dit proces en wil op deze manier alle gemeenten stimuleren om straks een Limburg dekkende kaart te hebben. De overeenkomsten hebben een looptijd tot 1 januari 2024. Voor de actualisatie van de kaart wordt door alle partijen een bijdrage gedaan. De Provincie Limburg is beheerder van deze middelen. Voor de continuering van de actualisatie in 2021 wordt het restantbedrag uit 2020 van € 39.523 (inclusief de baten van € 31.500) overgeboekt naar 2021.

3. Beleidskader Monumenten behouden, benutten én beleven, beleidsprogramma monumenten 2020-2023 (PS 13-12-2019)

Dit beleidskader geeft uitvoering aan het monumentenbeleid voor de periode 2020-2023. Door de coronacrisis is er extra aandacht besteed aan het naar voren halen van restauratieprojecten om zo de bouw te stimuleren. Dit heeft geresulteerd in een bijna verdubbeling van het subsidieplafond voor deze restauratieprojecten binnen de restauratieregeling 2020. Voor de continuering van de overige activiteiten in 2021 wordt het restantbedrag uit 2020 van € 401.794 overgeboekt naar 2021.

4. Onderzoek roerend erfgoed

Eind 2020 is de aanvraag voor het onderzoek roerend erfgoed ontvangen. Voor de afhandeling van deze aanvraag begin 2021 wordt het restantbedrag van € 83.000 overgeboekt naar 2021.

5. Afhandeling diverse subsidieregelingen

Voor de afhandeling van ingediende subsidieaanvragen wordt voor de volgende subsidieregels het restantbedrag 2020 overgeboekt naar 2021. Het betreft:

- Kerkenprogramma 2020-2023, looptijd tot 1 januari 2024. Restantbedrag bedraagt € 298.306;
- Subsidieregels Restauratie Monumenten, looptijd tot 1 maart 2022. Restantbedrag bedraagt € 443.282;
- Subsidieregels klein Limburgs erfgoed, looptijd t/m 31 december 2021. Restantbedrag bedraagt € 52.191.

€ x 1.000

2.2.4 Archeologie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
188 Diverse budgetten Archeologie	935	0	0	0
Totaal lasten	935	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-935	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-935	0	0	0

Financiële toelichting

188. Diverse budgetten Archeologie (GS 06-04-2021)

In de overboeking van € 935.162 zijn de volgende projecten en regels opgenomen:

1. Archeologisch onderzoek Maaspark Well

De provincie financiert de archeologische onderzoeken in de gebiedsontwikkeling Maaspark Well conform GS-besluit 27 januari 2009 (2009/1939). Dit project heeft een looptijd tot en met 2027. In 2021 wordt gestart met de aanbesteding van het archeologisch vooronderzoek in de Vergrote Voorhaven Zuid. Het resterend bedrag in 2020 van € 293.938 wordt overgeboekt naar 2021 ter verdere uitvoering van dit meerjarig project.

2. Publieksfunctie De Vondst

Op 6 maart 2018 hebben GS ingestemd met het inrichten, openen en exploiteren van een publieksfunctie archeologie, gekoppeld aan het provinciaal archeologisch depot voor bodemvondsten, om op die manier archeologie in de etalage te zetten en onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Voor de uitvoering hiervan zijn voor 5 jaar (2018-2022) procesmiddelen ad € 750.000 beschikbaar gesteld (PS 22-06-2018). Als gevolg van het coronavirus is De Vondst in 2021 meerdere malen gesloten geweest als gevolg van de aangescherpte maatregelen rondom het virus en de lockdowns. Hierdoor hebben diverse publieksactiviteiten niet kunnen plaatsvinden en zijn deze doorgeschoven naar 2021. De beschikbare middelen hiervoor worden daarom overgeheveld naar 2021. Voor de continuering van de publieksfunctie wordt het restantbedrag in 2020 van € 42.739 overgeboekt naar 2021.

3. Beleidsprogramma Archeologie 2020-2023

Het beleidsprogramma 'De kracht van Archeologie' geeft uitvoering aan de beleving en instandhouding van het archeologisch erfgoed in Limburg. Als gevolg van COVID 19 zijn veel organisaties en publieke instellingen beperkt open geweest en zijn er minder initiatieven ontwikkeld. Voor de continuering van het beleid in 2021 wordt het restantbedrag 2020 van € 206.500 overgeboekt naar 2021.

4. Afhandeling diverse subsidieregelingen

Voor de afhandeling van ingediende subsidieaanvragen wordt voor de volgende subsidieregels het restantbedrag 2020 overgeboekt naar 2021. Het betreft Subsidieregels Archeologie, looptijd t/m 31 december 2021. Restantbedrag bedraagt € 391.985.

2.3. Sport

€ x 1.000

2.3.1 Sport	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
191 Uitgaven Sport	963	0	0	0
Totaal lasten	963	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-963	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-963	0	0	0

Financiële toelichting

191. Uitgaven Sport (GS 6-4-2021)

In de overboeking van € 962.755 zijn de volgende posten opgenomen:

1. Stichting. IKS Limburg

Aan de stichting IKS is begin 2021 (GS 05-01-2021) een subsidie verleend voor de uitvoering van haar werkplan in het jaar 2021. Hiervoor wordt een restantbedrag in 2020 van € 52.640 overgeboekt naar 2021.

2. Sportaccommodaties in Leudal en Maasgouw (GS 27-10-2020)

Voor de gedeeltelijke financiële dekking van de subsidieaanvragen van gemeente Leudal ter grootte van € 750.000 voor de realisatie van een Veilige Wieleromgeving (VWO) en van gemeente Maasgouw ter grootte van € 200.000 voor de realisatie van een accommodatie ten behoeve van het Regionaal Trainings Centrum (RTC) Tafeltennis wordt het restantbedrag 2020 van € 165.000 overgeboekt naar 2021.

Bij GS-besluit van 27 maart 2021 is de subsidie verleend voor de RTC Tafeltennis (mededeling portefeuillehouder d.d. 23-02-2021 (2021/4534)).

3. Afrekening Regeling Trainingscentra Sportzone Limburg

In de periode 2015 tot en met 2017 was de Provincie penvoerder/subsidieverlener, mede namens de gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Schinnen, van de Regeling Trainingscentra Sportzone Limburg. Het hiervoor beschikbare budget werd ingebracht door de Provincie en de voornoemde gemeenten. Op basis van deze regeling verleende de Provincie subsidie aan Nationale en Regionale Trainingscentra in Sportzone Limburg en de daarvoor ingerichte ondersteuningsstructuur (TEIC en Topsport Limburg). Aangezien nog niet alle subsidies die verleend zijn onder deze regeling zijn vastgesteld, heeft nog geen afrekening met de gemeenten kunnen plaatsvinden over hun ingebrachte middelen. Het restantbedrag in 2020 van € 101.000 wordt hiervoor overgeboekt naar 2021.

4. Beleidsprogramma Sport 2020-2023

Het beleidsprogramma (PS 13-12-2019) geeft uitvoering aan onze missie dat Limburg de gezondste, sportiefste en innovatiefste regio van Nederland wordt. Voor de continuering van deze activiteiten in 2021 wordt het restantbedrag 2020 van € 557.155 overgeboekt naar 2021, waarvan een bedrag van € 375.000 is geormerkt voor de uitvoering van Amendement 45. Op 9 februari 2021 zijn de Nadere subsidieregels

Sport en bewegen voor het primair onderwijs en kwetsbare senioren 2021 vastgesteld. (mededeling portefeuillehouder d.d. 9-2-2021 (2021/4214));

5. Subsidieregeling opleiden jeugdtrainers

Tot 24 december 2020 konden aanvragen voor deze regeling worden ingediend. Voor de afhandeling van deze subsidieaanvragen wordt het restantbedrag 2020 van € 86.960 overgeboekt naar 2021 (mededeling portefeuillehouder d.d. 16-03-2021 (2021/6637)).

2.4. Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra

€ x 1.000

2.4.2 Kwaliteitsimpuls Limburgse centra	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
109 Procesmiddelen Kwaliteit Limburgse Centra	23	0	0	0
110 Bovenwettelijke compensatie VDL Nedcar	100	0	0	0
113 Procesmiddelen EXPO REAL	7	0	0	0
Totaal lasten	129	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-129	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-129	0	0	0

Financiële toelichting

109. Procesmiddelen Kwaliteit Limburgse Centra (GS 6-4-2021)

Op 7 februari 2020 hebben PS ingestemd met het gewijzigd kader Kwaliteit Limburgse Centra (KLC). Met het oog op het verrichten van werkzaamheden en activiteiten door de provinciale ambtelijke werkorganisatie en het Kernteam KLC is voor de periode tot en met 2023 een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld aan procesmiddelen. Het restant ad € 22.688 moet voor deze periode beschikbaar blijven. Voorgesteld wordt dit restant over te boeken naar 2021.

110. Bovenwettelijke compensatie VDL Nedcar (GS 6-4-2021)

Gedeputeerde Staten hebben voor het instellen van een leefbaarheidsfonds voor de kern Holtum € 100.000 gereserveerd. De afstemming met de gemeenten Sittard-Geleen en Echt-Susteren over de inrichting van het leefbaarheidsfonds en het raadplegen van beide gemeenten van betrokken inwoners/dorpsraden is nog niet afgesloten. Hiervoor is € 100.000 gereserveerd binnen het product 2.4.2. Kwaliteitsimpuls Limburgse Centra (KLC) in 2020. Derhalve wordt voorgesteld de in 2020 gereserveerde middelen over te boeken naar 2021.

113. Procesmiddelen EXPO REAL (GS 6-4-2021)

In 2020 hebben GS, na evaluatie van EXPO REAL 2019, ingestemd met deelname aan EXPO REAL 2020 en hiervoor procesmiddelen beschikbaar gesteld. Deze procesmiddelen zijn bedoeld voor het lidmaatschap van de Stichting Holland Property Plaza en de stand op de Expo beurs in München. Vanwege COVID-19 is deze beurs in 2020 niet doorgedaan, De verwachting is dat dit in 2021 wel kan plaatsvinden. De procesmiddelen ad € 6.706 moeten hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

2.4.3 IBA	Begroting 2021	Meerjarenraming		
		2022	2023	2024
Lasten				
132 IBA Parkstad	709	0	0	0
201 Proces- en projectkosten IBA Parkstad	-57	0	0	0
Totaal lasten	652	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-652	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-652	0	0	0

Financiële toelichting

132. IBA Parkstad (GS 6-4-2021)

Op 13 mei 2016 hebben PS ingestemd met het Kader IBA Parkstad en de inzet van de intensiveringsmiddelen. Inmiddels zijn het jaarplan en de begroting 2021 van IBA Parkstad vastgesteld. De provinciale financiële bijdrage wordt in 2021 geëffectueerd. Het restantbudget 2020 van € 709.209 moet hiervoor behouden blijven en worden overgeboekt naar 2021 om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen. De bijdrage zal voor € 700.000 bestaan uit de door de Provincie toegezegde € 700.000 als bijdrage voor het in de AvA van 18 februari 2019 verleende eerste uitstel van het Expojaar. Daarnaast een bedrag van € 9.209 dat als werkbudget beschikbaar moet blijven.

201. Proces- en projectkosten IBA Parkstad (GS 6-4-2021)

Op 13 mei 2016 hebben PS ingestemd met het Kader IBA Parkstad en de inzet van de intensiveringsmiddelen. Bij de Eindejaarsbijstelling 2020 is teveel budget overgeboekt naar 2021, ervan uitgaande dat afronding van een aantal projecten in 2021 zou plaatsvinden. Voor één project heeft de afronding nog in 2020 plaatsgevonden. Hiervoor wordt een bedrag van € 57.000 uit 2021 naar 2020 overgeboekt.

€ x 1.000

2.4.4 Regiodeal transformatie Parkstad	Begroting 2021	Meerjarenraming		
		2022	2023	2024
Lasten				
136 Projecten provinciale cofinanciering Regiodeal Parkstad 2e termijn	10.228	0	0	0
Totaal lasten	10.228	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-10.228	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-10.228	0	0	0

Financiële toelichting

136. Projecten provinciale co-financiering Regiodeal Parkstad 2e termijn (GS 6-4-2021)

Op 15 juli 2019 is de definitieve Regiodeal Parkstad Limburg aangeboden aan de Tweede Kamer. Het College en Provinciale Staten zijn daarover in juli 2019 geïnformeerd. In het kader van deze Regiodeal is een Rijksbijdrage van € 40 mln. beschikbaar voor projecten in Parkstad passend in de Regiodeal.

Voorwaarde is dat tegenover de Rijksbijdrage ook eenzelfde cofinanciering van € 40 mln. vanuit de regio moet staan. Eind 2019 is in de 1e termijn van de Regiodeal reeds € 13,9 mln. afgeroepen bij het Rijk. Op 28 februari 2020 zijn in een 2e termijn middelen afgeroepen bij het Rijk ter grootte van € 18,264 mln.

Daarvoor is door de regio een projectenlijst uitgewerkt. Op 18 februari 2020 heeft bestuurlijk overleg met het Rijk plaatsgevonden inclusief de regionale cofinanciering. Ten behoeve van dit overleg hebben Gedeputeerde Staten een besluit genomen over de Provinciale cofinanciering voor deze 2e termijn van de Regiodeal ad € 5,8 mln. Tevens was reeds voor het project Center Court ad € 8 mln. door Gedeputeerde Staten dd. 5 november 2019 een besluit genomen als onderdeel van de 2e termijn en door PS in de Eindejaarsbijstelling 2019 bekrachtigd. Binnen dit kader zijn vervolgens diverse projecten begroot en middelen via subsidiebeschikkingen besteed. Voor een deel van deze projecten geldt, dat deze weliswaar zijn begroot, doch de subsidiebeschikkingen zullen in 2021 worden verleend. Het gaat om de provinciale bijdragen in de projecten: Centercourt (€ 8 mln.), Schilterstraat gem. Simpelveld (€ 0,15 mln.), Inzet op kansrijke start (€ 0,16 mln.), De oude Egge (€ 1,18 mln.), GMS (€ 0,16 mln.), Aanpak lokale ondermijning Parkstad (€ 0,35 mln.) en Panorama Zuid-Limburg (€ 0,225 mln.) In totaal gaat het om een bedrag ad € 10.227.816. Dit begrote bedrag wordt overgeboekt naar 2021.

3.1. Openbaar vervoer en railagenda

€ x 1.000

3.1.1 Openbaar vervoer en concessie management	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
108 Pilot Mobility as a Service	1.185	0	0	0
126 Procesmiddelen concessieverlening	248	0	0	0
Totaal lasten	1.433	0	0	0
Baten				
108 Pilot Mobility as a Service	279	0	0	0
Totaal baten	279	0	0	0
	-1.153	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
108 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	906	0	0	0
126 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	248	0	0	0
Saldo mutatie reserves	1.153	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0

Financiële toelichting

108. Pilot Mobility as a Service (GS 6-4-2021)

Met het sluiten van de overeenkomst MaaS is de Provincie de verplichting aangegaan met Arriva (GS 12-11-2019). Het contract heeft een looptijd van twee jaar en loopt dus door in 2021. Vanwege de coronacrisis is de uitrol van de te ontwikkelen MaaS dienst (zoals opgenomen in de overeenkomst MaaS) vertraagd. Initieel was het de bedoeling deze dienst in maart 2020 uit te rollen. Vanwege het advies het reizen te beperken vinden Arriva en de Provincie het niet gepast een app te lanceren die het reizen bevordert. Hierdoor loopt het project vertraging op (binnen de mogelijkheden van het contract) en vindt een groot deel van de verdere uitvoering in 2021 plaats. De middelen ad € 1.185.066 moeten hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen, inclusief dekking, over te boeken naar 2021.

126. Procesmiddelen concessieverlening (GS 6-4-2021)

Op 14 februari 2020 is ingestemd met het nader uitwerken en starten van het proces gericht op het komen tot het verlengen van de concessieperiode, om de in 2020 verleende aanvullende subsidie van € 33,8 mln. terug te verdienen uit door Arriva extra te genereren baten als gevolg van de verlenging van de concessie, dan wel het uitwerken van overige compenserende maatregelen. De onderzoeken voor deze maatregelen zijn gestart en krijgen in 2021 een vervolg (juridische adviezen). Voor deze uitwerking zijn proceskosten beschikbaar gesteld die hiervoor behouden moeten blijven. Voorgesteld wordt het restant ad € 247.810 over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

3.1.2 Railagenda	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
96 Realisatie station Maastricht Noord fase II	3.018	0	0	0
111 Onderhoud ZLSM	222	0	0	0
Totaal lasten	3.240	0	0	0
Baten				
96 Realisatie station Maastricht Noord fase II	2.840	0	0	0
111 Onderhoud ZLSM	65	0	0	0
Totaal baten	2.905	0	0	0
	-335	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
96 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	178	0	0	0
111 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	157	0	0	0
Saldo mutatie reserves	335	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0

Financiële toelichting

96. Station Maastricht Noord fase II (GS 6-4-2021)

In de mededeling portefeuillehouder van 30 oktober 2018 is aangegeven dat de ambitie is dat realisatie in 2020 moet kunnen plaatsvinden, met ingebruikname van het station per start dienstregeling in december 2020. Vanwege de opgelopen vertraging en de lange procestijd bij de nog te verkrijgen buitendienststellingen (treinvrije perioden waarin aan het spoor gewerkt kan worden) schuift oplevering van het station door naar 2021. De middelen ad € 3.017.678 moeten hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen, inclusief dekking, over te boeken naar 2021.

111. Fasering middelen ZLSM (GS 6-4-2021)

De ZLSM is onderdeel geweest van de Heroverweging Mobiliteitsopgaven en -ambities (PS 14 februari 2020). De overboeking van € 221.974 betreft:

- De voor ZLSM beschikbare procesmiddelen zijn o.a. bestemd voor het voldoen van kosten voor verzekering en de ontwikkeling van de stationsomgeving Simpelveld. Het restant ad € 156.974 moet hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen, inclusief dekking, over te boeken naar 2021.
- Daarnaast is er in 2020 door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op basis van de Regeling specifieke uitkering Culturele voorzieningen provincies een bedrag toegekend. Via de mededelingen portefeuillehouder d.d. 13 oktober 2020 zijn PS hierover geïnformeerd. Van het totale bedrag is € 250.000 bestemd voor de Stichting ZLSM. Dit bedrag wordt gefaseerd gerealiseerd (€ 185.000 in 2020 en € 65.000 in 2021). Laatstgenoemd bedrag moet eveneens voor ZLSM behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021.

3.2. Bereikbaarheid en mobiliteit

€ x 1.000

3.2.1 Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
97 Procesmiddelen vrachtwagenparkeren	97	0	0	0
127 Middelen BO MIRT	196	0	0	0
128 Doorontwikkeling verkeersmeetnet	178	0	0	0
130 Procesmiddelen Gebiedsverkenningen	48	0	0	0
133 Nationale Agenda Laadinfrastructuur	300	0	0	0
Totaal lasten	819	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-819	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
97 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	97	0	0	0
127 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	196	0	0	0
128 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	178	0	0	0
130 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	48	0	0	0
133 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	150	0	0	0
Saldo mutatie reserves	669	0	0	0
Resultaat	-150	0	0	0

Financiële toelichting

97. Procesmiddelen vrachtwagenparkeren (GS 6-4-2021)

Voor onderzoek naar beveiligd vrachtwagenparkeren is in totaal een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld (GS 14 februari 2020). De doorlooptijd van alle fasen betreft de periode 2020-2023. In verband met een aanvraag voor een Europese subsidie hebben op dit budget nog geen verdere realisaties plaatsgevonden. In afwachting van dat besluit moeten de middelen ad € 96.750 hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen, inclusief dekking, over te boeken naar 2021.

127. Middelen BO MIRT (GS 6-4-2021)

Tijdens het BO MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport) en BO Goederenvervoercorridors van 21 november 2019 zijn besluiten genomen over de periode 2020-2023. Door een strategische alliantie van het Ministerie van IenW en de provincies Noord-Brabant (incl. B5) en Limburg is de overeenkomst "Krachtenbundeling Smart Mobility Zuid-Nederland 2020-2023" ondertekend. Hierin zijn o.a. afspraken opgenomen over Digitalisering. De in 2020 gezette eerste stappen waren vooral gericht op het inrichten van werkprocessen. Het betreft afspraken waarvan de realisatie over meerdere jaren plaatsvindt. Hierin zijn ook afspraken opgenomen over Limburg Bereikbaar. Het betreft afspraken waarvan de realisatie over meerdere jaren plaatsvindt.

Verder is in het BO MIRT afgesproken in het kader van Clean Energy Hubs samen een strategie te ontwikkelen voor de transitie naar duurzame brandstoffen. Realisatie van de middelen voor Clean Energy Hubs heeft vertraging opgelopen, omdat nog onduidelijk is welke duurzame brandstoffen zullen worden ingezet. Er zal eerst meer kennis worden opgedaan aan de hand van een aantal pilots. De procesmiddelen Goederenvervoercorridor zijn nodig voor de verdere uitwerking van de Nederlandse Toekomstagenda 2030 en moeten hiervoor behouden blijven.

De middelen ad € 331.549 totaal (product 3.2.1 Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen € 195.728, product 3.2.4 Logistiek € 135.821), zijn beschikbaar gesteld voor de periode 2020-2023.

Voorgesteld wordt deze middelen, inclusief dekking, over te boeken naar 2021.

128. Doorontwikkeling verkeersmeetnet (GS 6-4-2021)

Bij de behandeling van het Statenvoorstel Heroverweging Mobiliteitsopgaven en -ambities (PS 14 februari 2020) zijn middelen beschikbaar gesteld voor doorontwikkeling van het verkeersmeetnet voor de periode 2020-2026. De fasering voor deze middelen wordt aangepast omdat de planning van het project nader geconcretiseerd is. Het project loopt over de jaren 2020 t/m 2027.

De aanbesteding van twee onderdelen van het verkeersmeetnet (gemotoriseerd wegverkeer en fiets) is afgerond in 2020. De uitvoering vindt plaats in 2021 en verder. De aanbesteding van andere onderdelen wordt in 2021 afgerond. De verdere voorbereiding wordt samen met andere partners in 2021 opgepakt. Uitvoering hiervan zal ook in 2021 en verder plaatsvinden. Voorgesteld wordt het restant uit 2020 ad € 178.460, inclusief dekking, over te boeken naar 2021.

130. Procesmiddelen Gebiedsverkenningen (GS 6-4-2021)

Bij de Heroverweging Mobiliteitsopgaven en -ambities (PS 14 februari 2020) zijn middelen beschikbaar gesteld voor het intensiveren van Gebiedsverkenningen. Een aantal Gebiedsverkenningen zijn opgestart maar vanwege COVID-19 heeft er minder efficiënt afstemming met de omgeving kunnen plaatsvinden. Deze afstemming wordt waar mogelijk in 2021 verder opgepakt en uitgewerkt. De restantmiddelen ad € 47.857 moeten hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen, inclusief dekking, over te boeken naar 2021.

133. Nationale Agenda Laadinfrastructuur (GS 6-04-2021)

Op 17 maart 2020 hebben GS ingestemd met de bestuursovereenkomst regionale aanpak Laadinfrastructuur, waarin de afspraken zijn vastgelegd tussen het Ministerie van IenW, de Provincies Noord-Brabant en Limburg en Netbeheer Nederland om te komen tot een aanpak van de uitrol van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen, met als hoofddoel, voldoende laadinfrastructuur te realiseren, zodat dit geen belemmering vormt voor de groei van elektrisch rijden. Daarnaast hebben GS ook ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst Regionale Aanpak Laadinfrastructuur tussen de Provincies Noord-Brabant en Limburg (Samenwerkingsregio Zuid), voor de uitwerking van de doelstellingen van de Bestuursovereenkomst. Op 12 januari 2021 hebben GS ingestemd met het plan van aanpak Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Samenwerkingsregio Zuid. De regio Zuid hanteert een aantal aangepaste deadlines voor het Plan van Aanpak RAL, omdat het inrichten van de NAL-structuur in Nederland langer duurde dan oorspronkelijk voorzien. In 2021 wordt gestart met de Europese aanbesteding voor een deel van de uitvoering, daarnaast worden ook de subsidies verleend aan Vattenfal door Provincie Noord-Brabant. Voorgesteld wordt het restantbedrag in 2020 van € 299.752 over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

3.2.2 Fiets	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
112 Rijksbijdrage Snelfietsroute Maastricht-Sittard	1.074	0	0	0
119 Beleidskader Fiets	654	0	0	0
Totaal lasten	1.728	0	0	0
Baten				
112 Rijksbijdrage Snelfietsroute Maastricht-Sittard	1.074	0	0	0
Totaal baten	1.074	0	0	0
	-654	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
119 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	654	0	0	0
Saldo mutatie reserves	654	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0

Financiële toelichting

112. Rijksmiddelen Snelfietsroute Maastricht-Sittard (GS 6-4-2021)

Op 3 augustus 2020 heeft het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat besloten een bijdrage van € 1.534.828 toe te kennen voor de Snelfietsroute Maastricht-Sittard (op basis van de regeling specifieke uitkering snelfietsroutes 2020-2022). In 2020 is hiervoor een bedrag van € 1.074.000 overgemaakt. De financiële verwerking van deze bijdrage vindt plaats in 2021. De middelen moeten hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021.

119. Beleidskader Fiets (GS 6-4-2021)

Op 14 februari 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met het Beleidskader Fiets voor deze collegeperiode. De fasering van deze middelen moet worden aangepast, omdat de uitvoering van projecten later van start gaat. Voor het kader gedragsbeïnvloeding is in 2020 een maatregelenpakket uitgewerkt dat in 2021 en verder tot uitgaven gaat leiden. Voor onderzoeksmiddelen zijn projecten in voorbereiding die vanaf 2021 tot uitgaven gaan leiden. Het bedrag van € 653.839 moet hiervoor behouden blijven. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

3.2.4 Logistieke netwerken	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
127 Middelen BO MIRT	136	0	0	0
129 Budget Logistiek	10	0	0	0
Totaal lasten	146	0	0	0
Baten				
127 Middelen BO MIRT	15	0	0	0
Totaal baten	15	0	0	0
	-131	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
127 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	121	0	0	0
129 Reserve Bereikbaarheidsmiddelen	10	0	0	0
Saldo mutatie reserves	131	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0

Financiële toelichting

127. Middelen BO MIRT (GS 6-4-2021)

Zie toelichting onder product 3.2.1. Voorbereiding en uitvoering mobiliteitsmaatregelen.

129. Budget Logistiek (GS 6-4-2021)

De Provincie Limburg faciliteert de havensamenwerking tussen havengemeenten in Limburg. Daarom heeft de Provincie Limburg samen met het Havenbedrijf Rotterdam en Smart Logistics Centre Venlo in 2015 een convenant gesloten voor onbepaalde tijd. De procesmiddelen die daarvoor beschikbaar zijn gesteld, moeten hiervoor behouden blijven. Daarnaast zijn voor de periode 2018-2021 door Gedeputeerde Staten middelen beschikbaar gesteld voor de samenwerking met Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg en Rijkswaterstaat Zuid-Nederland, waarvoor de middelen ook behouden moeten blijven. In verband hiermee wordt de fasering van de middelen (€ 9.985) aangepast, inclusief bijhorende dekking. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

3.2.5 Onderhoud, beheer en rehabilitaties provinciale wegen	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
107 Middelen wegbeheer	48	0	0	0
114 Middelen CFOOR	421	0	0	0
Totaal lasten	469	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-469	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-469	0	0	0

Financiële toelichting

107. Middelen Wegbeheer (GS 6-4-2021)

In 2020 is een opdracht verleend om voor provinciale wegen de Basisregistratie Grootchalig Topografie (BGT) te actualiseren. Dit is een wettelijke verplichting voor de landsdekkende digitale kaart van Nederland waarop o.a. de provinciale wegen zijn opgenomen. Gelet op de bijzondere situatie als gevolg van COVID-19 zal de opdracht niet binnen de gestelde termijn worden afgerond. Daarom is de termijn van deze opdracht met een jaar verlengd. De middelen voor deze opdracht moeten behouden blijven voor deze opdracht. Daarom wordt voorgesteld een bedrag van € 48.250 over te boeken naar 2021.

114. Middelen CFOOR (GS 6-4-2021)

Het contract voor functioneel onderhoud (CFOOR) van de provinciale wegen betreft een raamcontract over een periode van vier jaar (t/m 2023). Vanwege efficiencyvoordelen wordt een aantal werkzaamheden in 2021 uitgevoerd, samen met aanvankelijk geplande werkzaamheden in 2020. Voor deze werkzaamheden moet een bedrag van € 421.200 behouden blijven binnen het raamcontract. Voorgesteld wordt deze middelen over te boeken naar 2021.

3.3. Wonen in Limburg

€ x 1.000

3.3.1 Wonen in Limburg	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
182 Wonen in Limburg	1.765	0	0	0
Totaal lasten	1.765	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-1.765	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.765	0	0	0

Financiële toelichting

182. Wonen in Limburg (GS 6-04-2021)

In de fasering van € 1.765.353 zijn de volgende posten opgenomen:

1. *Uitvoering Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw*

Op 10 november 2020 hebben wij een aanvraag bij het ministerie van BZK ingediend voor de Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw. BZK stelt deze middelen beschikbaar voor de inzet van flexpools, waarmee extra deskundigheid beschikbaar komt om waar nodig te helpen in de voorfase van woningbouw. Hiermee kunnen knelpunten rondom planvorming, bestemmingsplannen en vergunningverlening opgelost worden. Op 11 december 2020 hebben wij de toekenningsbeschikking ontvangen met een bedrag van € 663.223. Middels een nog op te stellen subsidieregeling zullen wij de betreffende middelen gaan inzetten. Het opstellen en uitvoeren van deze regeling, passend binnen de voorgestelde kaders, vraagt om extra inzet van het cluster Subsidies. Hiervoor wordt een bedrag van € 22.000 overgeboekt naar 2021.

2. *Versnelling Flexwonen*

Middels de decembercirculaire Provinciefonds 2019 (2020/1941) hebben wij een bijdrage ontvangen ten behoeve van de versnelling van flexwonen. Om op korte termijn meer flexwoningen te realiseren en tegelijkertijd ruimte te bieden voor maatwerk, wordt samen met provincies een gebiedsgerichte versnellingsaanpak flexwonen uitgewerkt. Gemeenten worden door het Rijk en door de provincies ondersteund bij de start en/of verdere realisatie van flexwonen-initiatieven, onder meer via zogeheten versnellingskamers. De bijdrage van € 250.000 is bedoeld voor het laatste, waarbij provincies zelf kunnen bepalen welke projecten en initiatieven zij willen ondersteunen en op welke manier. Deze rijksbijdrage is niet gekoppeld aan een looptijd. De inzet van deze middelen wordt meegenomen gedurende de looptijd van de Limburgse Agenda Wonen. Het pilot project Tiny Houses Voerendaal zou in 2020 deels gefinancierd worden uit deze middelen. De uitvoering van dit project is overgeheveld naar 2021. De verwachting is dat er in 2021 meerdere innovatieve flexwoonprojecten naar voren zullen komen. Voor de uitvoering in 2021 wordt het restantbedrag in 2020 van € 215.704 overgeboekt naar 2021.

3. Actieplan Wonen Zuid-Limburg (GS 06-04-2021)

Op 8-12-2016 is in het bestuurlijk overleg met de Zuid-Limburgse gemeenten afgesproken om samen te werken aan de verdere uitvoering van de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg. Voor de periode 2017-2020 is in het bestuurlijk overleg op 8-12-2016 met partijen een 'Actieplan Wonen Zuid-Limburg' opgesteld. Voor deze uitvoering is door alle partijen een bijdrage gedaan. De Provincie Limburg is aangewezen als beheerder van deze middelen. Dit samenwerkingsverband wordt verlengd. In het bestuurlijk overleg wonen Zuid-Limburg van maart 2021 wordt besproken in welke vorm dit gaat gebeuren. Voor de continuering van dit Actieplan wordt het restantbedrag in 2020 van € 71.960 overgeboekt naar 2021.

4. Grensoverschrijdende woonmonitor EMR

GS hebben op 27 februari 2018 ingestemd met deelname aan het Interregproject Grensoverschrijdende woonmonitor Euregio Maas-Rijn. Het project heeft een looptijd tot 30 april 2021. In de tweede helft van 2020 heeft de Europese aanbesteding ten behoeve van het verzamelen en in een internetapplicatie weergeven van de grensoverschrijdende data plaatsgevonden. Voor de continuering in 2021 wordt het restantbedrag in 2020 van € 90.219 overgeboekt naar 2021.

5. Limburgse Agenda Wonen 2020 – 2023

Deze Agenda (PS 03-04-2020) schetst de acties voor de uitvoering van ons woonbeleid voor de periode 2020 – 2023 en geeft daarmee invulling aan het provinciale Collegeprogramma Vernieuwend Verbinden 2019 - 2023. Daarin is het grote belang van een gezonde woningmarkt onderstreept, om 'een voortreffelijke woon- en leefomgeving, waar mensen zich prettig voelen' te creëren. Een toekomstbestendige woningmarkt die voldoende woningen van de juiste kwaliteit op de juiste plek en op het juiste moment beschikbaar en (financieel) bereikbaar heeft. In 2020 zijn de Subsidieregels Stimulering Wonen 2020-2023 vastgesteld. Voor de continuering van de regeling en de verdere uitvoering van deze agenda wordt het restantbedrag van 2020 € 1.365.470 overgeboekt naar 2021.

3.4. Ruimtelijk dynamiek en kwaliteit

€ x 1.000

3.4.1 Omgevingsvisie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
77 Provinciale bijdrage PVA NOVI-gebied Zuid-Limburg 2021	130	0	0	0
138 Facilitering PVA NOVI	40	0	0	0
139 Ontwerpend onderzoek gebiedsontwikkeling ruimtegebruik RES	50	0	0	0
Totaal lasten	220	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-220	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-220	0	0	0

Financiële toelichting

77. Provinciale bijdrage PVA NOVI-gebied Zuid-Limburg 2021 (GS 17-11-2020)

Het plan van aanpak NOVI-gebied Zuid-Limburg is op 29 oktober jl. door het Bestuurlijk Kernoverleg geaccordeerd en na verwerking van de daar gemaakte opmerkingen aangeboden aan het Rijk ter bespreking in het BO MIRT. Parallel is het ook voorgelegd aan alle colleges van B&W, het DB Waterschap Limburg en uw college. De proceskosten 2021 voor het NOVI-gebied Zuid-Limburg worden geraamd op € 630.000. Daarvan wordt € 500.000 betaald door BZK. Door GS is op 17-11-2020 besloten, dat de Provincie voor 2021 de resterende € 130.000 inbrengt. Dekking vindt plaats vanuit het restantbudget 2020 Bestuurskracht versterken en wordt overgeboekt naar de jaarschijf 2021 ten gunste van het budget proceskosten plan van aanpak NOVI-gebied Zuid-Limburg.

138. Facilitering PVA Novi-gebied Zuid-Limburg (GS 6-4-2021)

In de Nationale Omgevingsvisie worden NOVI-gebieden geïntroduceerd, gebieden waaraan het Rijk vanwege de stapeling en complexiteit van de (omgevings)vraagstukken meerjarig extra aandacht wil geven. In het BO Leefomgeving op 15 juni 2020 heeft de minister van Binnenlandse Zaken bekend gemaakt dat acht gebieden als voorlopig NOVI-gebied zijn aangewezen, waaronder De Peel en Zuid-Limburg. Provinciale Staten zijn hierover geïnformeerd op 26 juni 2020.

Voor deze gebieden worden door Rijk en regio nu plannen van aanpak opgesteld, die tijdens het BO MIRT op 25 november 2020 zijn besproken. Voor Zuid-Limburg worden de kosten geraamd op € 127.000. Dekking vindt plaats vanuit het reguliere budget provinciale omgevingsvisie 2020 voor € 15.000 en er wordt € 15.000 naar voren gehaald uit dit reguliere budget jaargang 2021 naar 2020. De overige benodigde middelen zijnde € 97.000 worden gedekt vanuit de bijdragen van de partners (BZK, Parkstad, Heerlen, Sittard-Geleen, Maastricht, ESZL). Deze bijdragen zijn budgettair neutraal als lasten en als baten opgenomen in de begroting 2020. De baten zijn gerealiseerd. Bovenstaande is door GS besloten op 11-8-2020. Het project is nog niet volledig gerealiseerd en heeft qua lasten een doorloop

naar 2021 van € 40.000. Voorgesteld wordt om de bijbehorende middelen ad € 40.000 over te boeken naar 2021.

139. Ontwerpend onderzoek gebiedsontwikkeling ruimtegebruik RES (GS 6-4-2021)

Door GS is op 15 september 2020 besloten een ontwerpend onderzoek aangaande gebiedsontwikkeling ruimtegebruik Regionale Energiestrategie te realiseren, waarbij het gebied en de opgave(n) nog niet concreet afgebakend (hoeven te) zijn. De benodigde middelen bedragen € 50.000. Dekking vindt plaats vanuit het reguliere budget omgevingsvisie. Daar het reguliere budget 2020, conform planning, is uitgeput, zijn middelen uit dit reguliere budget 2021 naar voren gehaald. Dit is in de Eindejaarsbijstelling 2020 bekrachtigd. De realisatie heeft in 2020 nog niet kunnen plaatsvinden. Voorgesteld wordt de hiervoor in 2020 vrijgemaakte middelen ad € 50.000 over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

3.4.3 Werklocaties	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
202 Grondtransacties BPL	497	0	0	0
Totaal lasten	497	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-497	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-497	0	0	0

202. Grondtransacties BPL (GS 6-4-2021)

De Provincie Limburg en de gemeente Brunssum trekken gezamenlijk op in het opzetten van een solide businesscase voor de Oostflank van Brunssum, waarbij nieuwe vormen van duurzame energie betrokken worden. Hiervoor heeft de provincie € 500.000 en de gemeente Brunssum € 700.000 toegezegd (GS 29-10-2019). Om aan deze toezegging in 2021 te kunnen voldoen wordt voorgesteld om het restantbudget inzake onderzoek ontwikkellocatie BPL gebied van € 497.047 over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

3.4.4 Integrale gebiedsontwikkeling landelijk gebied en stad-landzones	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
143 Landschapsfonds	100	0	0	0
162 Landschapinterventies	560	0	0	0
168 Uitvoering Samenwerkingsovereenkomst Maasgaard	283	0	0	0
169 Uitvoeringskosten POP3 Leader programma	56	0	0	0
170 Propositie Heuvelland	94	0	0	0
Totaal lasten	1.093	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-1.093	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.093	0	0	0

Financiële toelichting

143. Landschapsfonds (GS 6-4-2021)

In de Voorjaarsnota 2017 is € 500.000 beschikbaar gesteld voor de totstandkoming van een Landschapsfonds. Tot op heden is nog geen geld besteed. Op 9 juni 2020 hebben GS besloten € 100.000 te reserveren voor de oprichtingsfase hiervan, conform de beleidsnota 'Landschap verbindt Limburg'. Dit besluit heeft nog niet tot uitbetaling geleid. Derhalve wordt voorgesteld het gereserveerde bedrag over te boeken naar 2021.

162. Landschapsinterventies (GS 6-4-2021)

Op 29 juni 2020 hebben PS ingestemd met de Nota 'Landschap verbindt Limburg' door inzet van intensiveringsmiddelen Natuur Landschap en adaptief water en grondbeleid. Het scheppen van een gebiedsgerichte ontwikkeling van het landschap met een 3 tal interventies. (investeringsagenda, personele inzet en grensoverschrijdende samenwerking). De resterende middelen ad € 560.000 worden overgeboekt naar 2021 voor de verdere voorzetting van de uitvoering van de nota.

168. Uitvoering Samenwerkingsovereenkomst Maasgaard (GS 6-4-2021)

Conform hetgeen is afgesproken in de samenwerkingsovereenkomst Maasgaard en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma Akkoord van Castenray (ondertekend 6 december 2013) dienen de financiële middelen voor deze overeenkomst behouden te blijven voor de uitvoering binnen dit projectgebied met 27 deelprojecten. Er is een subsidiebeschikking van € 7,5 mln. afgegeven ten laste van de impulsmiddelen 2012-2016. De gelden dienen behouden te blijven voor de afwikkeling van dit project. Het resterende budget van € 283.352 wordt daarom overgeboekt naar 2021. De planning is dat het project in 2023 gereed is.

169. Uitvoeringskosten POP3 Leader programma (GS 6-4-2021)

Betreft de administratieve uitvoering van de organisatie- en beheerkosten voor de uitvoering van het Leaderprogramma. Deze kosten zijn in 2020 lager uitgevallen dan vooraf geraamd. De resterende middelen ad € 55.593 worden overgeboekt naar 2021 ter dekking van de administratieve uitvoering.

170. Propositie Heuvelland (GS 6-4-2021)

Het in 2020 resterend budget voor de Propositie Heuvelland van € 28.441 wordt doorgeschoven naar 2021. De ondertekening van de uitvoeringsovereenkomst heeft plaatsgevonden op 20 november 2020 en de start van de werkzaamheden zal begin 2021 gaan plaatsvinden. Er vinden op dit moment onderzoeken plaats. Het totale budget dient behouden te blijven voor de uitvoering van het proces. Er is middels een Specifieke Uitkering (SPUK) een bijdrage van het Rijk ontvangen van € 3.750.000. De provincie Limburg en het Waterschap Limburg zorgen samen voor een gelijk bedrag (resp. € 3.000.000 en € 750.000) zodat een totaal budget beschikbaar is van € 7.500.000 voor de uitvoering.

€ x 1.000

3.4.7 Grondzaken	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
193 Bijdrage Marsna Paper Meerssen	3.855	0	0	0
194 Grondtransacties gebiedsontwikkeling Uitbreiding VDL Nedcar	11.876	0	0	0
Totaal lasten	15.731	0	0	0
Baten				
194 Grondtransacties gebiedsontwikkeling Uitbreiding VDL Nedcar	14.611	0	0	0
Totaal baten	14.611	0	0	0
	-1.120	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Toevoeging reserves</i>				
194 Bruteringsreserve VDL Nedcar	2.735	0	0	0
<i>Aanwending reserves</i>				
193 Risicoreserve Grondexploitatie	3.855	0	0	0
Saldo mutatie reserves	1.120	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0

Financiële toelichting

193. Bijdrage Marsna Paper Meerssen (GS 6-4-2021)

Het restant van de provinciale bijdrage in de kosten van het achterstallig onderhoud en brandbeveiliging van Marsna Paper ad € 3.855.157 dient beschikbaar te blijven in 2021 en wordt derhalve overgeboekt naar 2021 inclusief de dekking vanuit de risicoreserve grondexploitatie, zodat in de toekomst aan deze betaalverplichting voldaan kan worden (PS besluit 29 juni 2018).

194. Grondtransacties gebiedsontwikkeling Uitbreiding VDL Nedcar (GS 6-4-2021)

Ten behoeve van de financiering van het project gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar is er conform de Voorjaarsbrief 2019 (PS 28 juni 2019) een bruteringsreserve ingesteld voor de afdekking van

de kapitaalslasten van dit project. Deze bruteringsreserve wordt onder andere gevuld door de opbrengst van de grondverkopen van € 2.677.289. De opbrengst van de grondverkopen ontstaat door het verschil tussen de boekwaarde van de ingebrachte grond en de opbrengst van de afgestoten gronden. Wegens lopende onderzoeken in het kader van onder andere de PFAS en stikstof heeft er in 2020 geen grondtransactie plaats gevonden. Derhalve wordt voorgesteld de restant geraamde grondverkopen van € 11.876.187 en opbrengst van € 14.611.000 over te boeken naar 2021 inclusief de toevoeging aan de bruteringsreserve van € 2.734.813.

3.6. Water

€ x 1.000

3.6.1 Water	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
175 Uitvoeringsprogramma Water	58	0	0	0
176 Uitvoeringsovereenkomst grondwaterbeschermingsgebieden	742	0	0	0
177 Interreg VA project LIVES	49	0	0	0
Totaal lasten	850	0	0	0
Baten				
177 Interreg VA project LIVES	9	0	0	0
Totaal baten	9	0	0	0
	-842	0	0	0
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
175 Reserve DU Zoetwatermaatregelen	58	0	0	0
Saldo mutatie reserves	58	0	0	0
Resultaat	-783	0	0	0

Financiële toelichting

175. Uitvoeringsprogramma Water (GS 6-4-2021)

De restantmiddelen voor het uitvoeringsprogramma Water, middels het Deltaprogramma Hoge Zandgronden (DHZ), dienen behouden te blijven voor de looptijd van het programma (2016-2022). Daarom wordt het restantbudget van € 58.292 via de reserve DU Zoetwatermaatregelen overgeboekt naar begrotingsjaar 2021.

176. Uitvoeringsovereenkomst grondwaterbeschermingsgebieden (GS 6-4-2021)

De verwachting was dat in december 2020 de subsidiebeschikking voor de LLtB gereed zou komen voor de afwikkeling van de nitraatuitstoot in grondwaterbeschermingsgebieden. Door onduidelijkheid in de btw sfeer is dat niet gelukt, wel is een voorschot verstrekt. De beschikking zal begin 2021 afgegeven worden. Hierdoor worden de beschikbare middelen van € 742.437 overgeboekt naar 2021.

177. Interreg VA project LIVES EMR (GS 6-4-2021)

Voor het Interreg VA project LIVES EMR is aan het begin van het traject in 2017 de financiering geregeld. De dekking hiervan is bedoeld voor de looptijd van het project. De restantmiddelen van € 49.487 worden overgeboekt naar 2021.

3.7. Energie, circulaire economie en milieu

€ x 1.000

3.7.1 Energie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
186 Middelen energie	2.065	0	0	0
Totaal lasten	2.065	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-2.065	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-2.065	0	0	0

Financiële toelichting

186. Middelen Energie (GS 6-04-2021)

In deze overboeking van € 2.065.149 zijn de volgende projecten opgenomen:

1. Projecten Slim laden elektrisch rijden

Op 29-03-2017 is door GS en Enpuls de samenwerkingsovereenkomst inzake "Het sturen op netstabiliteit door middel van het stimuleren van slim laden elektrische voertuigen" ondertekend. Hierin is vastgelegd dat beide partijen € 200.000 beschikbaar stellen voor het opzetten en starten van een projectenprogramma gericht op het stimuleren van elektrisch rijden al dan niet gekoppeld aan slim laden al dan niet gekoppeld aan decentraal opgewekte duurzame energie.

Daarnaast is € 216.000 beschikbaar gesteld vanuit de Green Deal Openbaar Toegankelijke Laadinfrastructuur (Ministerie van IenW), ter ondersteuning van gemeenten om het elektrisch rijden te stimuleren. Het totale budget voor het projectenprogramma (GS 28 augustus 2018) komt daarmee op € 616.000. Inmiddels is een aantal subsidieaanvragen afgehandeld. Voor de afhandeling van de overige aanvragen wordt het restantbedrag ad € 21.845 (deel Provincie) overgeboekt naar 2021.

2. ELENA-bijdrage duurzaam Thuis

Met de ELENA subsidie (European Local Energy Assistance facility) steunt Europa samen met de EIB (Europese Investeringsbank) steden en regionale overheden bij de uitwerking van hun innovatieve investeringsprogramma's of projecten. Met de ELENA-subsidie kan de beoogde verduurzaming van de bestaande Limburgse woningen middels de Verordening Stimuleringslening Duurzaam Thuis worden versneld en ondersteund. Eind maart 2019 is de samenwerkingsovereenkomst getekend. Bij GS-besluit van 6 oktober 2020 is ingestemd met verlenging van het contract t/m 31-03-2023, dit onder meer als gevolg van COVID 19. De toegekende subsidie en cofinanciering blijven voor deze periode beschikbaar. Het restantbedrag in 2020 van € 624.418 (deel ELENA) en € 317.718 (deel Provincie) wordt overgeboekt naar 2021 voor de continuering van de versnelde uitzetting vanuit de regeling Duurzaam Thuis.

3. Provinciale Energiestrategie

Bij het vaststellen van het statenvoorstel "Provinciale Energie Strategie (PES) – deel 1: Uitgangspunten en leidende principes" (PS 29 juni 2020) zijn middelen beschikbaar gesteld om vooruitlopend op de vaststelling van PES deel 2 aan de slag te gaan met de energietransitie. Inmiddels is de PES deel 2

vastgesteld door PS op 18-12-2020 en wordt richting gegeven aan de energietransitie voor zowel de korte als de middellange termijn (2020-2023). Voor de verdere uitvoering van deze transitie wordt het restantbedrag in 2020 van € 808.515 overgeboekt naar 2021.

4. Limburgse Waterstofagenda 2.0

PS hebben op 18 december 2020 de Limburgse Waterstofagenda 2.0 vastgesteld. De Waterstofagenda stimuleert de mogelijke kansen en toepassingen van waterstof in Limburg – op gebied van transport en logistiek, personenvervoer, de industrie en in de productie het transport en de distributie van waterstof. Vooruitlopend op de vaststelling van dit kader zijn bij PS-besluit van 29 juni 2020 (PES deel1) middelen beschikbaar gesteld om te starten met de uitvoering. Het restantbedrag in 2020 van € 240.000 wordt overgeboekt naar 2021.

5. Kraamkamers C8

Op 8 december 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het verlenen van een subsidie van maximaal € 103.550 voor de verlenging van het contract van de programmamanager Kraamkamers door de woningcorporaties, die namens de Provincie Limburg en de C8 invulling geeft aan de Uitvoeringsnotitie Programma Kraamkamers Fase 2 2021-2022. Een deel (50%) van de dekking vindt plaats vanuit de budgetten onder product Energie, hiervoor wordt een restantbedrag in 2020 van € 52.652 overgeboekt naar 2021.

€ x 1.000

3.7.2 Duurzaamheid en circulaire economie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
82 Subsidieverlening aan LIOF Limburg Toekomstbestendig	710	500	210	80
166 Beleidskader Circulaire Economie Limburg 2.0	1.043	0	0	0
167 Interregproject Digital Deconstruction	228	0	0	0
Totaal lasten	1.980	500	210	80
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-1.980	-500	-210	-80
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.980	-500	-210	-80

Financiële toelichting

82. Subsidieverlening aan LIOF Limburg Toekomstbestendig (GS 1-12-2020)

Zie toelichting product 1.1.3. MKB.

166. Beleidskader Circulaire Economie Limburg 2.0 (GS 6-4-2021)

In de Statenvergadering van 5 oktober 2020 hebben Provinciale Staten het beleidskader Circulaire Economie 2.0 vastgesteld en de inzet van de intensiveringsmiddelen Duurzaamheid en Energie van totaal € 5.340.000. De inzet van deze middelen is begroot voor de periode 2020-2023. Het zijn indicatieve bedragen per jaar en dienen voor de uitvoering van het kader beschikbaar te blijven, zodat de

afgesproken doelen c.q. resultaten behaald kunnen worden. Derhalve wordt voorgesteld om de niet bestede middelen van dit kader ad € 1.042.644 over te boeken naar 2021.

167. Interregproject Digital Deconstruction (GS 6-4-2021)

Op 28 mei 2019 hebben GS ingestemd met het door de Provincie Limburg uitvoeren van de rol van leadpartner en het beschikbaar stellen van de middelen verbonden aan het Leadpartnerschap, zijnde € 296.000. Het project is gericht op de ontwikkeling van een innovatief digitaal systeem dat de recycling van bouwmaterialen ondersteunt. Het project heeft een looptijd van 3 jaar (2019-2022). Derhalve wordt het restantbudget van € 227.530 overgeboekt naar 2021.

		€ x 1.000			
3.7.4 Bodem en ondergrond		Begroting	Meerjarenraming		
		2021	2022	2023	2024
Lasten					
140	Middelen dossier Edelchemie	185	0	0	0
Totaal lasten		185	0	0	0
Baten					
Totaal baten		0	0	0	0
		-185	0	0	0
Mutatie reserves					
Saldo mutatie reserves		0	0	0	0
Resultaat		-185	0	0	0

Financiële toelichting

140. Middelen dossier Edelchemie (GS:6-4-2021)

Conform GS-besluit van 10 februari 2015 en de Jaarstukken 2014 (PS 22 juni 2015) is het projectplan Edelchemie 3.0 in uitvoering. Vanwege de dynamiek in de uitvoering (o.a. langjarige juridische procedures, bodemonderzoeken enz.) is destijds een totaalbudget aan procesmiddelen voor de duur van het gehele traject ter beschikking gesteld. Het exacte eindtijdstip van het traject is nog ongewis. Thans resteert nog een budget voor procesmiddelen van € 185.495. Voorgesteld wordt dit restantbudget over te boeken naar 2021.

€ x 1.000

3.7.5 Mijnbouwschade	Begroting 2021	Meerjarenraming		
		2022	2023	2024
Lasten				
134 Mijnbouwschade	44	0	0	0
Totaal lasten	44	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-44	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-44	0	0	0

Financiële toelichting

134. Mijnbouwschade (GS 6-4-2021)

Het restant van de procesmiddelen is nodig voor de aanpak mijnbouwschade woningen Gulikstraat Eygelshoven. Deze aanpak heeft vertraging opgelopen omdat er met 1 woningeigenaar nog geen overeenstemming is bereikt. Daarnaast zijn de middelen nodig voor de uitwerking communicatie-strategie voor de nieuwe schadevergoedingsregeling van de Commissie Mijnbouwschade voor de voormalige mijnbouwregio, die in 2021 van start zal gaan. Het restantbedrag in 2020 van € 44.555 wordt overgeboekt naar 2021.

€ x 1.000

3.7.11 Coördinatie RUD	Begroting 2021	Meerjarenraming		
		2022	2023	2024
Lasten				
137 Aanpak zeer zorgwekkende stoffen	38	0	0	0
Totaal lasten	38	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-38	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-38	0	0	0

Financiële toelichting

137. Fasering Project Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) (GS 6-4-2021)

GS hebben op 16-12-2019 besloten tot een aanpak waarin bedrijven bewust worden gemaakt van hun verantwoordelijkheden in relatie tot ZZS en dat een inventarisatie plaatsvindt van het gebruik en de uitstoot van ZZS naar lucht en water bij bedrijven waarvoor de provincie Limburg bevoegd gezag is in het kader van de Wabo. Dit moet resulteren in een top-20 van bedrijven waar gebruik en uitstoot van ZZS het grootst is en een top 10 van bedrijven die een positief voorbeeld zijn voor anderen als het gaat om het vervangen of minimaliseren van ZZS. De aanpak wordt projectmatig opgepakt, waarvan de uitvoering wordt belegd bij de RUD-ZL. Hiervoor is destijds een uitvraag gedaan voor een aanpak inclusief

kostenraming bij de RUD-ZL en het project is opgenomen in het VTH Uitvoeringsprogramma 2020. De kosten zijn geraamd op € 90.000 en zijn gedekt uit niet bestede middelen onvoorzien in 2019. Het totaalbedrag ad € 90.000 is destijds middels een overboekingsvoorstel bij de Jaarrekening 2019 overgeboekt naar 2020. De uitvoering was bij de start gepland in 2020 doch heeft voor € 37.500 een doorloop naar 2021. Hiervoor is reeds een financiële verplichting vastgelegd.

3.8. Natuur

€ x 1.000

3.8.1 Natuur	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
171 Uitgaven " Éen miljoen bomenplan"	2	0	0	0
172 Uitgaven stikstof en N2000 maatregelen	-5	0	0	0
173 Natuurbeschermingswet en soorten	1.845	0	0	4
174 Diverse budgetten product Natuur	331	0	0	0
192 Natuurgebiedenbeheer	-597	0	0	0
Totaal lasten	1.577	0	0	4
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-1.577	0	0	-4
Mutatie reserves				
<i>Aanwending reserves</i>				
172 Reserve stikstof & N2000	-5	0	0	0
173 Reserve Natuur	215	0	0	0
174 Reserve DU Bodemsanering	16	0	0	0
174 Reserve Natuur	43	0	0	0
	269	0	0	0
Saldo mutatie reserves	269	0	0	0
Resultaat	-1.308	0	0	-4

Financiële toelichting

171. Uitgaven 'Éen miljoen bomenplan' (GS 6-04-2021)

Vanuit de beleidsintensiveringmiddelen Natuur Landschap en adaptief water en grondbeleid is € 2 mln. beschikbaar gekomen voor de uitvoering van het 1 miljoen bomenplan (Eindejaarsbijstelling 2019). Het restantbudget ad € 2.431 wordt overgeboekt voor de verdere uitvoering van het plan in 2021. Bij de Eindejaarsbijstelling 2020 is ook al een deel overgeboekt naar 2021.

172. Uitgaven stikstof en N2000 maatregelen (GS 6-04-2021)

Aan het einde van het jaar blijken net meer uitgaven te zijn gedaan dan budget beschikbaar, totaal € 4.763. Het doorgeschoven deel naar boekjaar 2021 bij de Eindejaarsbijstelling 2020 was teveel en wordt met deze boeking teruggehaald naar 2020. Deze boeking verloopt via de reserve stikstof & N2000.

173. Natuurbeschermingswet en Soorten (GS 6-04-2021)

Het overboekingsvoorstel van € 1.845.248 betreft volgende posten:

- Vanuit de intensiveringsmiddelen Natuur, Landschap en adaptief water en grondbeleid is € 4 mln. beschikbaar gekomen voor soorten. Deels is dit weggezet in een subsidieregeling met een plafond van € 2 mln. Dit plafond staat open tot en met 31-12-2021 en de middelen zijn deels weggezet voor overige aanvragen en opdrachten. De nog beschikbare middelen ad € 1.630.485 worden doorgeschoven naar 2021 om verdere uitvoering te geven aan dit beleid. Wegens het afgeven van

een meerjarige opdracht voor monitoring wordt een klein gedeelte van het budget overgeboekt naar 2024 ev.

- Voor de aanvragen in behandeling voor het subsidieplafond Fauna is het noodzakelijk dat de resterende middelen overgeboekt worden naar 2021. De einddatum van de subsidieopenstelling is hier bereikt, een bedrag van € 11.825 wordt overgeboekt om de liggende subsidieaanvragen af te handelen.
- Daarnaast wordt een bedrag van € 202.938 overgeboekt naar 2021 via de reserve Natuur waarvoor nog toezeggingen afgewikkeld dienen te worden binnen het budget Wet Natuurbescherming. Een bedrag van € 94.151 wordt gestort in de reserve Natuur.

174. Diverse budgetten product Natuur (GS 6-4-2021)

Binnen product 3.8.1 zijn € 271.974 middelen, gedekt uit de beleidsintensiveringsmiddelen Natuur, Landschap en adaptief water en grondbeleid, niet tot uitgaven gekomen (raming Begroting 2020). Deze middelen worden overgeboekt naar begrotingsjaar 2021.

Op 9 november 2018 hebben GS besloten de Curfsgroeve niet over te dragen aan Stichting het Limburgs Landschap. De benodigde € 42.770 voor deze overdracht ten behoeve van de afwaardering van gronden dient gereserveerd te blijven en overgeboekt te worden naar begrotingsjaar 2021. Deze overboeking verloopt via de reserve Natuur.

Zowel het restant budget voor het aanvalsplan stikstof van € 16.485 welke minder onttrokken wordt uit de reserve DU bodemsanering, als het restantbudget van € 1.228 voor het Interreg Europe project Wild Life Economy dienen behouden te blijven voor de verdere uitvoering van de programmering in 2021 en worden derhalve overgeboekt naar 2021.

In totaal wordt een bedrag van € 331.229 overgeboekt naar 2021.

192. Natuurgebiedenbeheer (GS 6-4-2021)

Bij het Natuurgebiedenbeheer is conform BBV voorschriften een andere boekingsgang gekozen dan voorgaande jaren. De lasten moeten opgenomen worden in het jaar dat het beheer heeft plaatsgevonden, de uitbetaling van de beheersubsidie geschiedde in het volgende begrotingsjaar. Vanaf dit jaar worden de lasten in het juiste jaar opgenomen. Dit zorgt voor een tekort in 2020 van € 596.851. Middels een overboekingsvoorstel wordt dekking naar voren gehaald uit 2021.

4.1. Bestuur

€ x 1.000

4.1.1 Rijks- en veiligheidstaken CdK	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
106 DU Weerbaar bestuur kleinere gemeenten	42	0	0	0
121 Procesmiddelen vml. Afcant Schinnen	50	0	0	0
Totaal lasten	92	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-92	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-92	0	0	0

Financiële toelichting

106. DU Weerbaar bestuur kleinere gemeenten (GS 6-4-2021)

Op 16 december 2020 heeft het Rijk de decembercirculaire inzake het provinciefonds gepubliceerd. In deze circulaire is opgenomen dat elke provincie een bijdrage ontvangt om de aanpak van een weerbaar bestuur en een weerbare organisatie aan te jagen en in de middelgrote en kleinere gemeenten te versterken. De bijdrage aan de provincie Limburg bedraagt € 41.667 en is verwerkt in de Jaarstukken 2020 en wordt via dit overboekingsvoorstel in 2021 ter beschikking gesteld voor uitvoering.

121. Procesmiddelen Beekdaelen (GS 8-12-2020)

GS hebben op 8 december 2020 procesmiddelen beschikbaar gesteld ad € 100.000 aan de gemeente Beekdaelen. Dekking vindt plaats uit het budget beleidsbrief integratie € 50.000 en € 50.000 uit het budget Rijks- en veiligheidstaken CdK. Daar de afwikkeling pas begin 2021 plaatsvindt, wordt het beschikbaar gestelde budget overgeboekt naar 2021.

€ x 1.000

4.1.2 Bestuurskracht en bestuurlijke organisatie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
79 Onderzoek extraparlamentaire bestuursvorm	121	0	0	0
125 Investeringsagenda gemeente Beekdaelen	775	0	0	0
Totaal lasten	896	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-896	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-896	0	0	0

Financiële toelichting

79. Onderzoek extraparlamentaire bestuursvorm (GS 6-4-2021)

Bij de 1e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 19 juni 2020) is € 150.000 beschikbaar gesteld voor een nader onderzoek naar- en de evaluatie van de samenwerking in een extraparlamenteair college. In de Voorjaarnota 2020 (PS 26 juni 2020) is opgenomen dat dit onderzoek wordt uitgevoerd in de periode 2020-2022. Derhalve wordt het restantbudget 2020 ad € 121.090 overgeboekt naar 2021.

125. Investeringsagenda gemeente Beekdaelen (GS 6-4-2021)

Bij de Eindejaarsbijstelling 2017 (PS 15 december 2017) hebben Provinciale Staten een bedrag van € 3,5 mln. beschikbaar gesteld voor de investeringsagenda gemeente Beekdaelen. Inmiddels is voor de meeste projecten middels een subsidietoekenning een bijdrage verleend. In 2019 is het cahier zelfsturing als visie vastgesteld. In 2019/2020 is er ambtelijk en bestuurlijk overleg geweest over het uitvoeringsprogramma en de subsidiabele thema's en de gewenste mate van detaillering en planning. Dit is mede inherent aan het thema zelfsturing als relatief nieuw thema en instrument en de daaraan te verbinden voorwaarden. De gemeente zal op korte termijn een concreet uitgewerkt plan van aanpak aanreiken voor de thema's waarover bestuurlijk overeenstemming is. Definitieve toekenning van het restantbedrag ad € 775.000 staat gepland voor het eerste kwartaal 2021. Derhalve dient dit bedrag te worden overgeboekt naar 2021.

€ x 1.000

4.1.7 Internationalisering	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
93 Budget Europese cofinanciering 2020	1.939	0	0	0
99 Interreg VA project 'Waar is de grens'	50	0	0	0
180 Subsidieverlening stichting euPrevent EMR	20	0	0	0
Totaal lasten	2.009	0	0	0
Baten				
99 Interreg VA project 'Waar is de grens'	50	0	0	0
Totaal baten	50	0	0	0
	-1.959	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.959	0	0	0

Financiële toelichting

93. Europese cofinanciering (GS 6-4-2021)

Bij de Voorjaarsnota 2020 (PS 26 juni 2020) is € 7 mln. voor Europese cofinanciering 2020-2022 beschikbaar gesteld. Het restantbedrag 2020 ad € 1.939.020 wordt derhalve overgeboekt en toegevoegd aan het budget 2021.

99. Interreg VA project 'Waar is de grens' (GS 6-4-2021)

Bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 6 november 2020) is het Interreg VA project 'Waar is de grens' budgettair neutraal in de begroting 2020 opgenomen. Dit project loopt, mede door de latere start in verband met de coronacrisis, door in 2021. De geraamde inkomsten en uitgaven ad € 49.615 worden derhalve overgeboekt naar 2021.

180. Subsidieverlening stichting euPrevent / EMR (GS 23-2-2021)

Op 23 februari 2021 hebben GS een subsidie verleend ad € 30.000 aan de Stichting euPrevent | EMR ten behoeve van reguliere taken en werkzaamheden van euPrevent voor het jaar 2020. Omdat de middelen internationalisering ad € 20.000 gereserveerd staan in het jaar 2020, worden deze overgeboekt naar 2021.

€ x 1.000

4.1.9 Strategische Public Affairs	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
122 Middelen Herdenking 75 jaar bevrijding	48	0	0	0
Totaal lasten	48	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-48	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-48	0	0	0

Financiële toelichting

122. Herdenking 75 jaar bevrijding (GS 6-4-2021)

Bij de Voorjaarsnota 2018 (PS 29 juni 2018) is een bedrag van € 1 mln. voor de periode 2018-2020 beschikbaar gesteld voor herdenking van 75 jaar bevrijding. Door de coronacrisis zal het (boek)verslag 75 jaar bevrijding en het symposium/ congres Weerbare Democratie in 2021 plaatsvinden. Het restantbedrag 2020 ad € 47.704 wordt derhalve overgeboekt naar 2021.

€ x 1.000

4.1.10 Branding	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
123 Middelen Regiobranding 2020	661	0	0	0
Totaal lasten	661	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-661	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-661	0	0	0

Financiële toelichting

123. Regiobranding 2020 (GS 27-10-2020)

Op 27 november 2020 zijn de nadere subsidieregels Branding Limburg 2020 en het Reglement Adviescommissie Branding Limburg vastgesteld. De looptijd van de subsidieregeling eindigt op 1 april 2021 waardoor de afwikkeling van deze regeling in 2021 plaatsvindt. Derhalve wordt het restantbedrag ad € 661.151 overgeboekt naar 2021.

4.2. Overhead

€ x 1.000

4.2.0 Overhead	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
78 Budget vitaliteit en duurzame inzetbaarheid	53	53	53	39
118 Digitalisering P&C cyclus	58	0	0	0
181 Personeelsbudget	200	0	0	0
Totaal lasten	311	53	53	39
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-311	-53	-53	-39
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-311	-53	-53	-39

Financiële toelichting

78. Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid (GS 6-4-2021)

In het kader van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid is een overeenkomst gesloten met Studytube inzake Leerplatform Limburg Academie voor 2020-2024. Derhalve wordt € 196.650 van het (incidenteel) beschikbare budget vitaliteit en duurzame inzetbaarheid 2020 overgeboekt naar 2021-2024 (€ 52.500 per jaar voor de periode 2021-2023 en € 39.150 in 2024).

118. Digitalisering P&C cyclus (GS 6-4-2021)

In 2020 is op basis van de benchmark Jaarstukken 2019 samen met de Controlecommissie het proces gestart om de planning en control-cyclus te digitaliseren. Dit proces loopt door in 2021. In dit kader wordt het restant werkbudget ad € 58.000 overgeboekt om incidentele kosten zoals voorbereiding, onderzoek, audits en implementatie te kunnen dekken.

181. Personeelsbudget (GS 6-4-2021)

Conform afspraak met het GO moet het restant van de levensfaseregeling ad € 200.000 beschikbaar blijven voor de uitvoering van de regeling in de komende jaren. Derhalve wordt dit bedrag overgeboekt naar 2021. (Zie ook paragraaf 5.5. Bedrijfsvoering).

4.3. Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën

€ x 1.000

4.3.3 Overige eigen middelen	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
Totaal lasten	0	0	0	0
Baten				
89 Rentederiving door verkoop obligatieportefeuille 2020	-7.790	-6.814	-6.198	-5.845
190 Rentekortingen duurzaamheidsleningen	-211	0	0	0
Totaal baten	-8.001	-6.814	-6.198	-5.845
	-8.001	-6.814	-6.198	-5.845
Mutatie reserves				
<i>Toevoeging reserves</i>				
213 Bruteringsreserve Limburgs Museum	303	0	0	0
<i>Aanwending reserves</i>				
div Algemene reserve (egalisatie)	58.056	7.956	8.837	6.508
Saldo mutatie reserves	57.753	7.956	8.837	6.508
Resultaat	49.752	1.143	2.638	663

Financiële toelichting

89. Rentederiving door verkoop obligatieportefeuille 2020 (GS 6-4-2021)

De gedeeltelijke afbouw van de obligatieportefeuille in december 2020 ad € 184,2 mln. nominaal heeft een boekwinst opgeleverd van € 44,15 mln. Hiervoor wordt bij bestemming resultaat € 37,75 mln. aan algemene reserve toegevoegd ter egalisatie van het negatieve effect van de rentederiving voor de periode 2021-2029.

€ x 1.000

Doorwerking naar begroting 2021-2024				Reservering voor begroting 2025 e.v.				
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
7.790	6.814	6.198	5.845	5.364	3.470	1.749	413	132

190. Rentekortingen duurzaamheidsleningen (GS 6-4-2021)

Binnen de Verordening leningen Duurzaam Thuis is het mogelijk een rentekorting toe te passen op isolerende maatregelen, levensloopbestendige maatregelen of een combinatie hiervan. Om een rentekorting te kunnen aanbieden hebben GS beleidsmiddelen voor de looptijd van de Verordening leningen Duurzaam thuis beschikbaar gesteld. Het restant in 2020 van € 210.610 wordt overgeboekt naar 2021.

213. Toevoeging aan de bruteringsreserve (GS 6-4-2021)

Zie toelichting 219 bij product 4.3.5 Invulling generieke taakstelling uit vrijval reserves.

€ x 1.000

4.3.4 Reservering nieuw beleid	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
131 Correctie dekking Monumentenwacht Limburg inzake het tekort 2020	-98	0	0	0
148 Restant Procesmiddelen vernieuwing economisch Beleidskader	10	0	0	0
149 Project Einstein Telescope EMR Site & Technology (E-TEST)	33	0	0	0
Totaal lasten	-55	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	55	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	55	0	0	0

Financiële toelichting

131. Correctie dekking Monumentenwacht Limburg inzake het tekort 2020 (PS 11-12-2020)

GS hebben op 1 september 2020 ingestemd met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 140.000 ter dekking van het tekort over 2020 op basis van de ingeroepen garantstelling uit 1987. Het tekort over 2020 wordt, conform Mededeling portefeuillehouder inzake de Financiële Eindejaarsbijstelling 2020 d.d.15-12-2020 (GS 2020-51156), ten laste gebracht van de SPUK Culturele voorzieningen inzake compensatie als gevolg van de Coronacrisis voor een bedrag van € 41.600 en een bedrag van € 98.400 wordt ten laste gebracht van de intensiveringsmiddelen onvoorzien en wordt vanuit 2021 naar voren gehaald.

148. Procesmiddelen vernieuwing economisch Beleidskader (GS 6-4-2021)

In de Herfstbrief 2019 (PS 4-10-2019) is voor het opstellen van het MEB € 150.000 procesmiddelen beschikbaar gesteld. Het MEB is in juni 2020 door PS vastgesteld. Het restant van deze procesmiddelen bedraagt € 10.044 en is niet meer benodigd. Omdat deze procesmiddelen beschikbaar zijn gesteld vanuit de intensiveringsmiddelen Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt vloeien deze terug naar de intensiveringsmiddelen, zodat deze beschikbaar blijven voor in de huidige Statenperiode geormerkt doel (zie ook product 4.3.4. Reservering nieuw beleid).

149. Project Einstein Telescope EMR Site & Technology (E-TEST) (GS 6-4-2021)

Voor het interreg project VA EMR E-TEST is er in de 1^e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 29 juni 2020) € 855.000 ter beschikking gesteld. Omdat de kosten van dit project lager zijn uitgevallen, bedraagt de provinciale cofinanciering € 822.009. Het project was voor 70% gedekt uit de intensiveringsmiddelen Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt en voor 30% uit de intensiveringsmiddelen Procesmiddelen, Onvoorzien & Cofinanciering Europa. Derhalve wordt voorgesteld om de niet bestede middelen van € 32.991 terug te laten vloeien naar de betreffende intensiveringsmiddelen (€ 23.094 Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt en € 9.897 Procesmiddelen, Onvoorzien & Cofinanciering Europa) zodat deze middelen beschikbaar blijven voor in het huidige college periode geormerkte resultaten c.q. doelen.

€ x 1.000

4.3.5 Stelposten	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
117 Invulling generieke taakstelling budget Ondernemingsraad	0	0	57	0
120 Budget rijks- en veiligheidstaken CdK	0	0	-18	0
181 Personeelsbudget	2.500	0	0	0
206 Vrijval reserve zilver bronsgroene natuur	0	0	199	0
219 <i>Bestemming resultaat 2020: Invulling generieke taakstelling uit vrijval reserves</i>	0	0	1.838	0
Totaal lasten	2.500	0	2.076	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-2.500	0	-2.076	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-2.500	0	-2.076	0

Financiële toelichting

117. Invulling generieke taakstelling Budget Ondernemingsraad (GS 6-4-2021)

De OR heeft op 10 december 2020 besloten het restantbudget 2020 beschikbaar te stellen voor de taakstelling. Hiermee wordt voor € 57.088 invulling gegeven aan de generieke taakstelling 2020-2023.

120. Budget rijks- en veiligheidstaken CdK (GS 6-4-2021)

Bij de 2^e Afwijkingenrapportage 2020 (PS 6 november 2020) is een bedrag van € 150.000 uit het budget rijks- en veiligheidstaken toegevoegd aan de generieke taakstelling met de mededeling dat dit een bijdrage onder voorbehoud was. Het exploitatiebudget 2020 laat een negatief resultaat zien van € 18.322. Dit bedrag wordt conform afspraak toegevoegd aan de taakstelling.

181. Personeelsbudget (GS 6-4-2021)

De overboeking van € 2,50 mln. heeft betrekking op:

- Momenteel vinden cao-onderhandelingen plaats waarbij ingezet wordt op landelijk beleid inzake thuiswerkvergoeding. Voornemen is deze vergoeding met terugwerkende kracht in te voeren. Rekening houdend met een maximale vergoeding van € 600 per persoon voor 2020 wordt € 600.000 overgeboekt naar 2021. (zie ook product 4.2. Overhead).
- Voor de uitvoering van het meerjarig personeelsbeleid en de in de vernieuwde organisatievisie 2020 geschetste veranderopgave voor de ambtelijke organisatie wordt € 1.900.000 overgeboekt naar 2021: € 800.000 voor de doorontwikkeling van de clusters concern, strategie en communicatie; € 500.000 voor het opstellen van inkoop en concernstandaarden "hoe werken wij" (verdere uitwerking toezegging 8783 PS) en € 600.000 voor 2 extra trainees schakelprogramma RichtingZuid en de verwachte extra kosten inzake de parlementaire enquête (zie ook paragraaf 5.5. Bedrijfsvoering).

206. Vrijval reserve zilver bronsgroene natuur (GS 6-4-2021)

Op basis van de jaarlijkse doorlichting van reserves op nut en noodzaak gedurende het proces van de jaarstukken is gebleken dat de restantmiddelen uit de vorige statenperiode ad € 199.480 geen

bestemming meer hadden en daarmee volgens de financiële spelregels terugvloeien naar het resultaat. Voorgesteld wordt om dit resultaat in te zetten t.b.v. de generieke taakstelling.

219. Invulling generieke taakstelling uit vrijval reserves (GS 6-4-2021)

Op basis van de jaarlijkse doorlichting van reserves op nut en noodzaak gedurende het proces van de jaarstukken is gebleken dat door administratieve verschuivingen binnen projecten geen rekening is gehouden met de bijhorende dekking uit de bruteringsreserves. Het gevolg is:

€ x 1

Naam reserve	Bedrag
Surplus bruteringsreserve ontschotten Gouvernement	1.412.540
Surplus bruteringsreserve provinciale gebouwen	727.827
Tekort bruteringsreserve provinciale gebouwen	-302.676
Voordelig saldo	1.837.692

Voorgesteld wordt om dit resultaat in te zetten t.b.v. de generieke taakstelling.

4.4. Provinciale Staten en Griffie

€ x 1.000

4.4.1 Provinciale Staten en Griffie	Begroting	Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
115 Werkbudget Controlecommissie	100	0	0	0
124 Middelen scholing PS	12	0	0	0
Totaal lasten	112	0	0	0
Baten				
Totaal baten	0	0	0	0
	-112	0	0	0
Mutatie reserves				
Saldo mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-112	0	0	0

Financiële toelichting

115. Werkbudget Controlecommissie (GS 6-4-2021)

In de vergadering van de Commissie van Onderzoek van 21 oktober 2016 is besloten het restant van het werkbudget Controlecommissie (voorheen Commissie van Onderzoek) jaarlijks over te boeken naar het volgende begrotingsjaar met een maximum van € 100.000.

124. Middelen scholing PS (GS 6-4-2021)

Naar aanleiding van het inwerking getreden Rechtspositiebesluit decentrale politiek hebben Provinciale Staten op 27 mei 2019 een nieuwe verordening vastgesteld. Conform dit besluit beschikt elk Statenlid over een individueel bedrag voor scholing van € 1.000 per Statenperiode. Derhalve dient het restantbudget scholing PS ad € 11.750 beschikbaar te blijven voor volgende jaren en te worden overgeboekt naar 2021.

Begrotingswijziging 2 – 2021

De lasten en baten van de begroting 2021 e.v. als volgt te wijzigen:

€ x 1.000

Begrotingsprogramma	Product	Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Investeringsklimaat	1.1.1 Economische samenwerking	1.321	0	-1.321	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.1.2 Acquisitie en LIOF	692	0	-692	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.1.3 MKB	2.141	0	-2.141	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.1.4 Brightlands Kennis/As	60	0	-60	30	0	-30	130	0	-130	0	0	0
	1.1.5 Maastricht Aachen Airport	2.232	0	-2.232	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		6.447	0	-6.447	30	0	-30	130	0	-130	0	0	0
1.2 Innovatiekracht	1.2.1 Chemie en Materialen Brightlands Chemelot Campus	17	21	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.2.2 Life Sciences Brightlands Maastricht Health Campus	267	55	-212	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.2.3 Brightlands Greenport Campus Venlo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.2.4 Services & Brightlands Smart Services Campus	10	0	-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.2.5 Logistiek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.2.6 Industrie	1.764	131	-1.633	0	0	0	0	0	0	500	0	-500
	1.2.7 Toerisme en recreatie	3.223	0	-3.223	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.2.8 Innovatieve landbouw	2.587	69	-2.518	660	0	-660	270	0	-270	140	0	-140
	1.2.9 Regiodeal Noord-Limburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		7.868	276	-7.592	660	0	-660	270	0	-270	640	0	-640
1.3 Onderwijs en arbeidsmarkt	1.3.1 Arbeidsmarkt	400	0	-400	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.3.2 Onderwijs	923	0	-923	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		1.323	0	-1.323	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1 Sociale agenda, zorg en veiligheid	2.1.1 Sociale agenda en Zorg	2.903	0	-2.903	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.1.2 Veiligheid	139	0	-139	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		3.042	0	-3.042	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2 Cultuur	2.2.1 Cultuur	1.205	0	-1.205	0	100	100	0	100	100	0	100	100
	2.2.2 Erfgoed	358	0	-358	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.2.3 Monumenten	1.080	32	-1.048	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.2.4 Archeologie	935	0	-935	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.2.5 Regionale media	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		3.579	32	-3.547	0	100	100	0	100	100	0	100	100
2.3 Sport	2.3.1 Sport	963	0	-963	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		963	0	-963	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Stedelijke ontwikkeling en Limburgse centra	2.4.1 Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.4.2 Kwaliteitsimpuls Limburgse centra	129	0	-129	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.4.3 IBA	652	0	-652	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.4.4 Regiodeal transformatie Parkstad	10.228	0	-10.228	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		11.009	0	-11.009	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1 Openbaar vervoer en railagenda	3.1.1 Openbaar vervoer en concessie management	1.433	279	-1.153	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.1.2 Railagenda	3.240	2.905	-335	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		4.673	3.184	-1.488	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Bereikbaarheid en mobiliteit	3.2.1 Voorbereiding en uitvoering mob.maatregelen	819	0	-819	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.2.2 Fiets	1.728	1.074	-654	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.2.3 Verkeersveiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.2.4 Logistieke netwerken	146	15	-131	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.2.5 Onderhoud, beheer en rehabilitaties Provinciale wegen	469	0	-469	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.2.6 Project Buitenring Parkstad Limburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.2.7 Project N280- West	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.2.8 Project N266	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		3.162	1.089	-2.073	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3 Wonen in Limburg	3.3.1 Wonen in Limburg	1.765	0	-1.765	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal begrotingsprogramma		1.765	0	-1.765	0	0	0	0	0	0	0	0
3.4 Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit	3.4.1 Omgevingsvisie	220	0	-220	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.4.2 Uitvoering ruimtelijk beleid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.4.3 Werklocaties	497	0	-497	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.4.4 Integrale gebiedsontwikkeling landelijk gebied en stad-landzones	1.093	0	-1.093	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.4.7 Grondzaken	15.731	14.611	-1.120	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		17.542	14.611	-2.931	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.5 Hoogwaterbescherming langs de Maas	3.5.1 Programma Maasvallei	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.5.2 Ooijen-Wanssum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.6 Water	3.6.1 Water	850	9	-842	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		850	9	-842	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.7 Energie, circulaire economie en milieu	3.7.1 Energie	2.065	0	-2.065	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.7.2 Duurzaamheid en circulaire economie	1.980	0	-1.980	500	0	-500	210	0	-210	80	0	-80
	3.7.3 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.7.4 Bodem en ondergrond	185	0	-185	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.7.5 Mijnbouwschade	44	0	-44	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.7.11 Coördinatie RUD	38	0	-38	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3.7.12 Vergunningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.7.13 Handhaving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal begrotingsprogramma		4.312	0	-4.312	500	0	-500	210	0	-210	80	0	-80
3.8 Natuur	3.8.1 Natuur	1.577	0	-1.577	0	0	0	0	0	0	4	0	-4
	Totaal begrotingsprogramma		1.577	0	-1.577	0	0	0	0	0	0	4	0

Begrotingsprogramma	Product	Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Bestuur	4.1.1 Rijks- en veiligheidstaken CdK	92	0	-92	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.2 Bestuurskracht en bestuurlijke organisatie	896	0	-896	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.3 Integriteit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.4 Coördinatie Interbestuurlijk toezicht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.5 Toezicht gemeentefinanciën	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.6 IPO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.7 Internationalisering	2.009	50	-1.959	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.8 Euregiobestuur; Managementautoriteit EMR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.9 Strategische Public affairs	48	0	-48	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.10 Branding	661	0	-661	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.1.13 Overige bestuurlijke zaken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		3.705	50	-3.656	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Overhead	4.2.0 Overhead	311	0	-311	53	0	-53	53	0	-53	39	0	-39
Totaal begrotingsprogramma		311	0	-311	53	0	-53	53	0	-53	39	0	-39
4.3 Algemene dekkingsmiddelen en overige financiën	4.3.1 MRB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.3.2 Provinciefonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.3.3 Overige eigen middelen	0	-8.001	-8.001	0	-6.814	-6.814	0	-6.198	-6.198	0	-5.845	-5.845
	4.3.4 Reservering nieuw beleid	-55	0	55	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4.3.5 Stelposten	2.500	0	-2.500	0	0	0	2.076	0	-2.076	0	0	0
Totaal begrotingsprogramma		2.445	-8.001	-10.446	0	-6.814	-6.814	2.076	-6.198	-8.274	0	-5.845	-5.845
4.4 PS en Griffie	4.4.1 Provinciale Staten en Griffie	112	0	-112	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten en lasten		74.684	11.250	-63.435	1.243	-6.714	-7.956	2.738	-6.098	-8.837	763	-5.745	-6.508
Mutatie reserves													
Algemene reserve (egalisatie)		0	58.056	58.056	0	7.956	7.956	0	8.837	8.837	0	6.508	6.508
Bruteringsreserve VDL Nedcar		2.735	0	-2.735	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve NEDAB		0	1.232	1.232	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Risicoreserve grondexploitatie		0	3.855	3.855	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Stikstof & N2000		0	-5	-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruteringsreserve Limburgsmuseum Venlo		303	0	-303	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Bereikbaarheidsmiddelen		0	2.941	2.941	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Natuur		0	258	258	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve DU-uitkering bodemsanering		0	76	76	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve DU Zoetwatermaatregelen		0	58	58	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves		3.037	66.472	63.435	0	7.956	7.956	0	8.837	8.837	0	6.508	6.508
Totaal		77.722	77.722	0	1.243	1.243	0	2.738	2.738	0	763	763	0

Bijlage 4: De bestuurlijke intenties vastgoed in verband met waardering op de provinciale balans

Op basis van de Jaarstukken 2016 zijn de bestuurlijke intenties vastgesteld met betrekking tot de waardering van provinciaal vastgoed (PS d.d. 30-6-2017). Onderstaand vastgoed is gekocht of ontwikkeld met een maatschappelijke intentie en in de regel bedoeld om duurzaam te exploiteren. Bij dit besluit is vermeld dat deze uitgangspunten in principe van kracht zijn, tenzij er nieuwe besluitvorming plaatsvindt over vastgoed.

A	In erfpacht uitgegeven gronden	Functie	Intentie duurzaam exploiteren	Duurzame waardevermindering van toepassing
1	Leeuwbrouwerij Valkenburg	Maatschappelijk	ja	Nee
2	Tuinbouwgebied Siberië	Maatschappelijk	ja	Nee
3	Tradeport Noord/Heylen	Maatschappelijk	ja	Nee
4	Andeno	Maatschappelijk	Ja	Nee
5	Haven Wanssum	Maatschappelijk	Ja	Nee
6	Watersley	Maatschappelijk	Ja	Nee

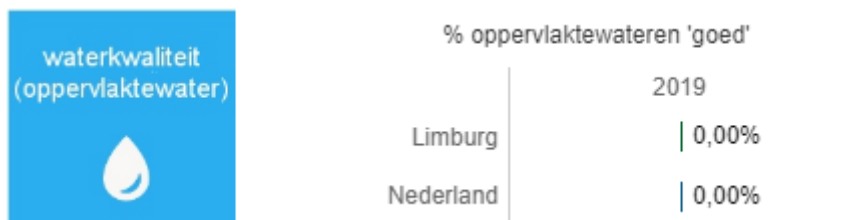
B	Materiële vaste activa economisch nut	Functie	Intentie duurzaam exploiteren	Duurzame waardevermindering van toepassing
1	Gouvernement	Maatschappelijk	ja	Nee
2	Groot Buggenum	Maatschappelijk	ja	Nee
3	Maastricht Aachen Airport	Maatschappelijk	ja	Nee
4	Musea	Maatschappelijk	ja	Nee
5	Station Simpelveld	Maatschappelijk	ja	Nee
6	Burgemeesterswoning Venlo	Maatschappelijk	Nee	Nee
7	Steunpunten provinciale wegen	Maatschappelijk	ja	Nee
	• Steunpunt Wanssum	Maatschappelijk	Nee	Nee

C	Materiële vaste activa maatschappelijk nut	Functie	Intentie duurzaam exploiteren	Duurzame waardevermindering van toepassing
1	Grondverwerving verbreding A2	Maatschappelijk	ja	Nee
2	Gronden Ooijen Wanssum	PM	PM	PM

Voor B6 Burgemeesterswoning Venlo en voor een deel van B7 Steunpunten is de bestuurlijke intentie uitgesproken tot verkoop, Voor beide objecten geldt dat de boekwaarde lager is dan de marktwaarde. Een duurzame waardevermindering is daarom niet van toepassing.

Ad C2: Voor wat betreft de waardering van de gronden van Ooijen-Wanssum wordt verwezen naar de Jaarrekening, onderdeel 6.3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Bijlage 5: Benchmark dashboard BBV⁸

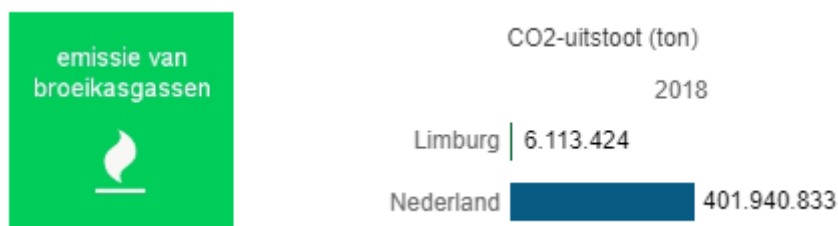

Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (product 3.6.1. Water)

De ecologische toestand van oppervlaktewateren is beoordeeld volgens de beoordelingsmethode van de Europese Kaderrichtlijn Water. De cijfers geven het percentage oppervlaktewateren weer waarvan de waterkwaliteit de beoordeling 'goed' heeft gekregen.

Weergegeven zijn de cijfers van alle oppervlaktewateren, die in het beheer van de verschillende Waterschappen zijn. Het gebied van een waterschap kan Provincie-overstijgend zijn. De cijfers van een Waterschap dat in twee Provincies ligt worden in beide provinciecijfers opgenomen. Bijvoorbeeld: de wateroppervlaktebeoordelingen van waterschap Noorderzijlvest worden bij zowel Drenthe als Friesland opgeteld.

Beoordelingen van oppervlaktewateren in het beheer van Rijkswaterstaat zijn niet weergegeven.

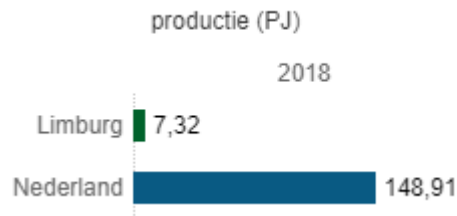

Emissie van broeikasgassen (product 3.7.3. Uitvoering milieu)

De emissie van broeikasgassen wordt uitgedrukt in uitstoot van CO₂. De CO₂-uitstoot wordt berekend door de energiedragers (bijvoorbeeld kWh elektriciteit, m³ gas, liters benzine) te vermenigvuldigen met de emissiefactor van die energiedrager. Deze emissiefactoren variëren per jaar, afhankelijk van de brandstofmix van de elektriciteitsproductie, de hoeveelheid bijgemengde biobrandstof en de calorische waarde en koolstofinhoud van aardgas.

⁸ Dashboard BBV-indicatoren. (z.j.). Geraadpleegd op 8 maart 2021, webpagina:

<http://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/BBV/Benchmark-dashboard-BBV.aspx>

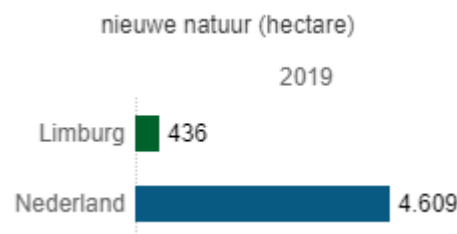

Hernieuwbare energie (product 3.7.1. Asbest en energie)

De meeste productiegegevens hernieuwbare energie komen tot stand door nationale totalen te verdelen over gemeenten aan de hand van verdeelsleutels, de top down-methode, omdat voor de bottom up methode onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Alleen voor Hernieuwbare Energie uit stortgas, geothermie en meestook van biomassa in elektriciteitscentrales zijn bottom up gegevens beschikbaar. Deze methode leidt voor het overgrote deel van de Hernieuwbare Energie-opties tot schattingen. De Klimaatmonitor bevat jaarlijks 88 tot 90 % van de Nederlandse Hernieuwbare Energie. In veel gemeenten zal het percentage hoger zijn, omdat de missende 10-12 % zich concentreert in enkele gemeenten of op de Noordzee, waar een significant deel van de Nederlandse windproductie plaatsvindt.

Alleen voor Hernieuwbare Energie uit Stortgas zijn bottom up gegevens beschikbaar. De gegevens zijn dus niet via een verdeelsleutel tot stand gekomen, maar daadwerkelijk gemeten.

Bron: Klimaatmonitor; bewerking: Tympan

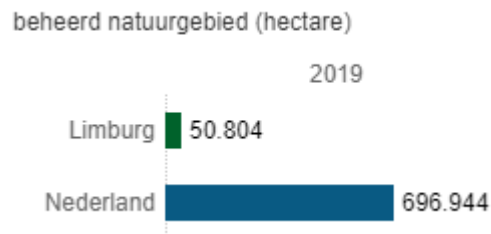

Ontwikkelde nieuwe natuur (product 3.8.1. Natuur)

Dit betreft de oppervlakte verworven en ingerichte natuur in hectare. Bij verworven natuur gaat het om het aantal hectares blijvend beschikbare grond voor natuur, inclusief nieuwe natuur als gevolg van functiewijziging (bijvoorbeeld doordat boerenland als natuurland wordt aangeboden). Onder inrichting worden gebieden verstaan waar inrichtingsmaatregelen zijn uitgevoerd die noodzakelijk zijn voor de realisatie van het natuurdoel. Als er geen inrichtingsmaatregelen nodig zijn, wordt het gebied ook beschouwd als ingericht.

De cijfers zijn afkomstig uit de Voortgangsrapportages Natuur (publicatie IPO/BIJ12). De Provincies zijn sinds 2013 verantwoordelijk voor het natuurbeleid en het Natuurnetwerk Nederland (exclusief Rijkswateren). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

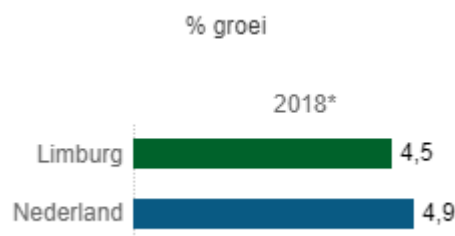

Beheerde natuur (product 3.8.1. Natuur)

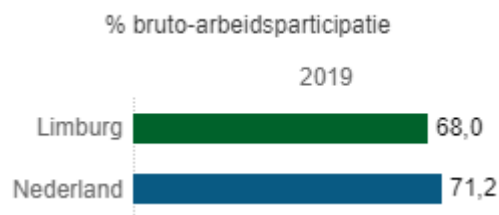
Dit betreft het oppervlakte grondgebied dat in beheer is als natuurgebied. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt in beheer met contract en zonder contract. Bij beheer met contract is er een beheercontract vallend onder het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) of een voorloper van SNL. Bij natuurbeheer zonder contract betreft het gebieden vallend onder de Natuurschoonwet (NSW), waterleidingmaatschappijen, defensie, TBO's, RWS, gemeentes, natuureigenaren die entree heffen, particulieren die hun gebied niet openstellen.

De cijfers zijn afkomstig uit de Voortgangsrapportages Natuur. De Provincies zijn sinds 2013 verantwoordelijk voor het natuurbeleid en het Natuurnetwerk Nederland (exclusief Rijkswateren). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

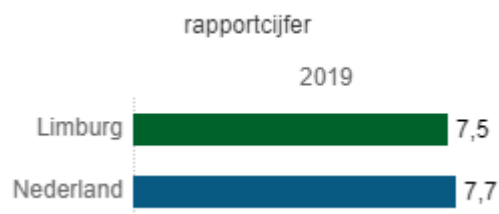
Bruto regionaal product (bbp) (product 1.1.2. Acquisitie en LIOF)

Dit betreft het bruto binnenlands product (tegen marktprijzen) in de Provincie, een maat voor de omvang van de economie. De verandering van het volume van het brp in een bepaalde tijdsperiode is een maat voor de groei (of krimp) van de economie. Het bruto regionaal product tegen marktprijzen is het eindresultaat van de productieve activiteiten van ingezetene productie-eenheden.

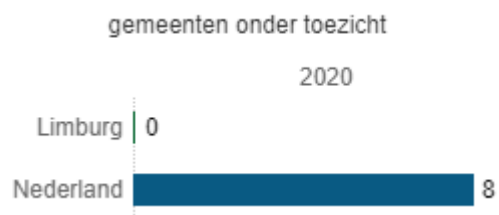
Bruto-arbeidsparticipatie (product 1.3.1. Arbeidsmarkt)

Werkgelegenheid wordt hier uitgedrukt in het percentage bruto-arbeidsparticipatie: het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de totale bevolking van 15-75 jaar.

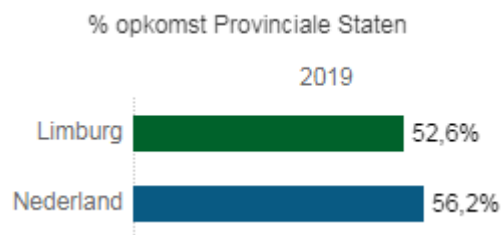
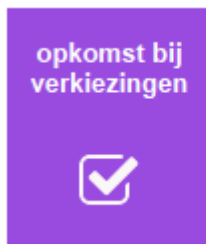
Waardering openbaar vervoer (product 3.1.1. Openbaar vervoer en concessie management)

Dit betreft het gemiddelde waarderingscijfer (algemene oordeel) voor het regionaal openbaar vervoer per Provincie weergegeven. Dit cijfer is gebaseerd op de OV-Klantenbarometer: een jaarlijks terugkerend onderzoek naar de mening van reizigers in het stads- en streekvervoer. De weergegeven cijfers hebben betrekking op de vervoersgebieden, waarvoor de Provincie de concessie heeft afgegeven. De vervoersgebieden van de metropoolregio's blijven dus buiten beschouwing.

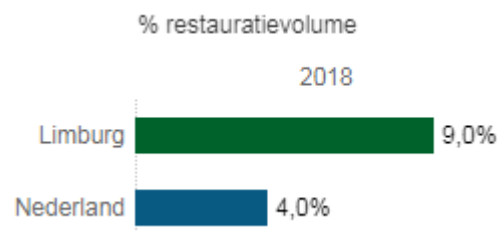

Preventief financieel toezicht (product 4.1.5. Toezicht gemeentefinanciën)

Gemeenten staan onder preventief financieel toezicht van de provinciale toezichthouder als er sprake is van een niet meer structureel en reëel sluitende begroting bij een gemeente.

Opkomst bij verkiezingen (product 4.4.1. Provinciale Staten en Griffie)

Restauratie volume (product 2.2.3. Monumenten)

Er is op dit moment geen verdere informatie beschikbaar.

Bijlage 6: Wijzigingsbesluiten reserves ultimo 2020

Wijzigingen in reserves

Op basis van de jaarlijkse doorlichting kunnen onderstaande reserves worden opgeheven wegens functieverlies. Het betreft reserves uit vorige statenperiodes.

- Bestemmingsreserve Herontwikkeling Tapijnkazerne;
- Bestemmingsreserve Culturele kansen;
- Reserve Waterveiligheid Maas;
- Bestemmingsreserve Zilver- en Bronsgroene Natuur;
- Reserve DU-uitkering Externe Veiligheid;
- Bruteringsreserve Ontschotten Gouvernement;
- Bestemmingsreserve realisatie N266.

Naam reserve	Bestemmingsreserve Herontwikkeling Tapijnkazerne
Instellingsdatum PS-besluit	18 juni 2015
Doel van de reserve	Herontwikkeling van de (monumentale) gebouwen.
Opheffingsdatum PS-besluit	24 juni 2021
Reden opheffing	De reserve is in 2020 volledig ingezet t.b.v. het doel en verliest daarmee zijn functie.
Vrijval	€ 0

Naam reserve	Bestemmingsreserve Culturele kansen
Instellingsdatum PS-besluit	8 november 2013 bij de begrotingsbehandeling
Doel van de reserve	Egaliserende bestemmingsreserve voor cultureel-economische samenwerking met Euregionale partners en het uitvoeringsprogramma Cultuur.
Opheffingsdatum PS-besluit	24 juni 2021
Reden opheffing	De reserve is in 2020 volledig ingezet t.b.v. het doel en verliest daarmee zijn functie.
Vrijval	€ 0

Naam reserve	Reserve Waterveiligheid Maas
Instellingsdatum PS-besluit	16 december 2011
Doel van de reserve	Doel van de reserve is de financiering van middelen voor het realiseren van de waterveiligheidsopgave langs de Maas. Deze middelen zijn benodigd om eventueel voor de afronding hoogwaterbeveiliging Maas, exclusief het project Grensmaas van het Consortium, noodzakelijke maatregelen te kunnen financieren, die vanuit synergie-effecten in realisatie moeten worden gebracht,

Naam reserve	Reserve Waterveiligheid Maas
	maar waarbij kasritmes van bijvoorbeeld het HWBP niet tijdig in kunnen voorzien.
Opheffingsdatum PS-besluit	24 juni 2021
Reden opheffing	De reserve is in 2020 volledig ingezet t.b.v. het doel en verliest daarmee zijn functie.
Vrijval	€ 0

Naam reserve	Bestemmingsreserve Zilver- en Bronsgroene Natuur
Instellingsdatum PS-besluit	29 juni 2007
Doel van de reserve	Het doel van de reserve is om de gebudgetteerde bedragen te behouden voor de natuuropgave.
Opheffingsdatum PS-besluit	24 juni 2021
Reden opheffing	De reserve is in 2020 volledig ingezet t.b.v. het doel en verliest daarmee zijn functie. Het restant is vrijgefallen t.g.v. het resultaat 2020.
Vrijval	€ 199.480

Naam reserve	Reserve DU-uitkering Externe Veiligheid
Instellingsdatum PS-besluit	22 juni 2013 (Jaarstukken 2011)
Doel van de reserve	Egalisatiefunctie: Het meerjarenprogramma externe veiligheid heeft een begroting van € 4.532.309 voor de periode 2011-2014. Om tussentijdse vrijval van middelen naar de algemene middelen te voorkomen is een bestemmingsreserve ingesteld.
Opheffingsdatum PS-besluit	24 juni 2021
Reden opheffing	De reserve is in 2020 volledig ingezet t.b.v. het doel en verliest daarmee zijn functie.
Vrijval	€ 0

Naam reserve	Bruteringsreserve Ontschotten Gouvernement
Instellingsdatum PS-besluit	13 juni 2013
Doel van de reserve	Financiële dekking verbouwing Gouvernement (project ontschotten).
Opheffingsdatum PS-besluit	24 juni 2021
Reden opheffing	De reserve is in 2020 volledig ingezet b.v. het doel en verliest daarmee zijn functie. Het restant is vrijgefallen t.g.v. het resultaat 2020.
Vrijval	€ 1.412.539

Naam reserve	Bestemmingsreserve realisatie N266
Instellingsdatum PS-besluit	7 november 2014
Doel van de reserve	Financiële dekking investeringskosten infrastructuur N266.
Opheffingsdatum PS-besluit	24 juni 2021

Naam reserve	Bestemmingsreserve realisatie N266
Reden opheffing	De reserve is in 2020 volledig ingezet t.b.v. het doel en verliest daarmee zijn functie.
Vrijval	€ 0

Bijlage 7: Kredietbesluit

Provinciale Staten van Limburg;

besluiten:

Onderstaande investeringen voor het jaar 2020
beschikbaar te stellen

Programma	Product	Volgnr.	Omschrijving investering	Afschr. termijn	Krediet- bedrag	Looptijd	Indicatieve fasering kredietbedrag				
							2020	2021	2022	2023	
			Overdracht Wegen BPL	15	-4.022.425	2020	-4.022.425				
Totaal							-4.022.425	0	0	0	0

Speerpunt	Volgnr.	Omschrijving bijdrage / financiering	Afschr. term.	Krediet- bedrag	Looptijd	2020	2021	2022	2023	
		Overdracht Wegen BPL		-120.000	2020	-120.000				
Totaal							0	0	0	0

Aldus besloten in de vergadering van Provinciale Staten d.d. 24 juni 2021

De heer Mr. A. O.J. Pregled, waarnemend griffier

De heer drs. Th.J.F.M. Bovens, Voorzitter

